

Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V
Energistyrelsens journalnummer 2023 - 6652

Sendt pr. e-mail til: beredskab@ens.dk med kopi til clnol@kefm.dk og alber@kefm.dk.

Better Energy A/S
Gammel Kongevej 60, 14th
1850 Frederiksberg C
Denmark
Cvr.nr. 3695676

+45 71 99 02 03
info@betterenergy.dk
www.betterenergy.com

04.07.2024

Hørings svar til forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren

Better Energy takker for muligheden for at afgive høringssvar til lovforslag om styrket beredskab i energisektoren.

Better Energy bakker op om at der kommer øget fokus på at styrke energisektorens beredskab med henblik på at forebygge og modstå hændelser, som truer energiforsyningen. Vi vil gerne rose det grundige arbejde med nærværende lovforslag. Vi vil ligeledes gerne takke Energistyrelsen for at sikre en god aktørinddragelse, som sikrer, at aktører er klædt godt på til at give deres input til nærværende lovforslag. Nedenfor gennemgår vi vores bemærkninger til lovforslaget.

Savner klare rammer for koncernforbundne virksomheder

Med lovforslaget udvides anvendelsesområdet for beredskabsbestemmelserne til flere virksomhedstyper inden for energisektoren.

Der tages dog ikke stilling til, hvordan man skal sikre overholdelse af reglerne i en koncernforbundet virksomhed. Mange energivirksomheder varetager flere af de aktiviteter, som er omfattet af lovforslagets anvendelsesområde. Herunder varetager Better Energy på koncernniveau både elproduktion, elhandel, energilagring og operation af ladestandere. De respektive aktiviteter varetages i forskellige selskaber, som alle ultimativt er ejet af Better Energy Holding A/S.

Energistyrelsen bedes præcisere, om lovforslaget skal forstås således, at det kun er de selskaber, som ejer de respektive aktiviteter, der er omfattet af lovforslaget, og at lovforslaget ikke angår andre selskabers aktiviteter eller medarbejdere i samme koncern. Endvidere bedes Energistyrelsen bekræfte i høringsnotatet, at der fortsat er mulighed for at en virksomhed, som er omfattet af anvendelsesområdet, kan overdrage ansvaret for overholdelse af beredskabskravene til et andet selskab inden for samme koncern ved en privatretlig aftale.

Desuden opfordrer vi til, at bekendtgørelser med nærmere udpegning af omfattede virksomheder offentliggøres hurtigst muligt med henblik på, at vi som virksomhed kan igangsætte vores indsats for at efterkomme kravene.

Derudover bør der gives en rimelig frist til at implementere kravene i virksomhederne efter kundgørelse af bekendtgørelserne. Der er fortsat stor usikkerhed om anvendelsesområdet for lovgivningen. Overholdelse af de nye regler vil for mange virksomheder indebære ændringer, som tager tid at implementere. Derfor kan det ikke forventes, at virksomhederne kan efterleve reglerne med kort varsel.

Krav begrænset til kritiske områder

Better Energy er opmærksom på, at virksomheder skal risikovurdere og iværksætte nødvendige tiltag. Dertil er vores forståelse, at de fastsatte krav ikke vil gælde for hele virksomheden eller alle dele af anlæg, men alene de dele, som er kritiske for leveringen af virksomhedens ydelse/tjeneste. Dette kan dog med fordel præciseres.

Eksempelvis fremgår det af de specielle bemærkninger til § 7, stk. 2, nr. 3, s 157, at *"Bestemmelsen vil medføre, at den fysiske sikring skal etableres uanset, om der er tale om anlæg, der allerede er i drift eller anlæg, som er projekterede eller under etablering. Her forstås fysisk sikring som perimeter-, skal- og cellesikring. Det vil sige, at der skal være sikring af den ydre grænse rundt om anlægget, sikring af anlægget, herunder anlæggets bygninger og ydre mure og sikring af udvalgte rum eller komponenter."* Disse bemærkninger kan læses således, at der skal være en fysisk sikring af hele anlægget, inklusive solcellemodulerne, og at denne sikring skal iagttages allerede på tidspunktet for etableringen af anlægget.

Det anbefales generelt at tydeliggøre i bemærkningerne, at kravene alene gælder for de dele af virksomheden, som er kritisk for leveringen af virksomhedens ydelse/tjeneste. Vi anbefaler ligeledes, at dette vil fremgå tydeligt i de kommende bekendtgørelser. Dette kunne eksempelvis fremgå af formålsbestemmelsen.

Baggrundstjek

Efter den foreslåede bestemmelse i § 16 i lovforslaget, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler om sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol. Lovforslagets specielle bemærkninger til denne bestemmelse fremhæver, at reglerne implementerer CER-direktivet. Better Energy vil gerne opfordre til, at bemærkningerne også referer til NIS2-direktivet. Når reglerne, som implementerer CER-direktivet, ikke finder anvendelse på en pågældende virksomhed, bør der fortsat være adgang til at foretage baggrundskontrol af en relevant medarbejder, når pågældende virksomhed er omfattet af regler, som implementerer NIS2-direktivet. På den måde kan den fornødne sikkerhed i virksomheden sikres i tråd med reglerne.

Ved de kommende bekendtgørelser anbefales det, at der fastsættes en udtrykkelig hjemmel til, at virksomheder kan foretage baggrundskontrol af medarbejdere samt jobansøgere, som potentielt vil blive ansat i virksomheden. En klar hjemmel sikrer ligeledes, at reglerne om databeskyttelse ikke bliver en barriere herfor.

Ledelsesansvar

Det fremgår af § 23, stk. 1, at såfremt håndhævelsesforanstaltningerne pålagt i medfør af § 21, nr. 1-4 og § 22, stk. 1 og stk. 2, har vist sig at være utilstrækkelige, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte en frist, inden for hvilken virksomheden skal foretage de nødvendige tiltag for at afhjælpe manglerne eller opfylde myndighedernes krav. Er tiltagene ikke foretaget inden for den fastsatte frist, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe afgørelse om en midlertidig

Better Energy A/S
Gammel Kongevej 60, 14th
1850 Frederiksberg C
Denmark
Cvr.nr. 3695676

+45 71 99 02 03
info@betterenergy.dk
www.betterenergy.com

suspendering af en certificering eller godkendelse af virksomhedens tjenester eller aktiviteter, jf. nr. 1. Derudover kan der træffes afgørelse om at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på niveau med administrerende direktør eller den juridiske repræsentant hos virksomheden at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende virksomhed, jf. nr. 2.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, side 225, at *"I det omfang en virksomhed eller organisation ikke har en administrerende direktør, vil bestemmelsen omfatte den øverste leder af den pågældende væsentlige enhed, f.eks. en generalsekretær, direktør, koncernchef eller managing partner."*

Vi er opmærksomme på, at bestemmelsen er en tekstnær direktiv-implementering af NIS2-direktivets artikel 32, stk. 5. Det anbefales dog præciseret yderligere i tråd med direktivets rammer, hvilke fysiske personer, som vil kunne drages til ansvar.

Det fremgår af direktivets artikel 32, stk. 6, at *"medlemsstaterne sikrer, at enhver fysisk person, der er ansvarlig for eller optræder som juridisk repræsentant for en væsentlig enhed på grundlag af beføjelsen til at repræsentere den, beføjelsen til at træffe afgørelser på dennes vegne eller beføjelsen til at udøve kontrol over den, har beføjelse til at sikre, at den overholder dette direktiv. Medlemsstaterne sikrer, at det er muligt at drage sådanne fysiske personer til ansvar for tilsidesættelse af deres forpligtelser til at sikre overholdelse af dette direktiv."* Better Energy anbefaler at det præciseres i bemærkningerne, at bestemmelsen skal forstås i tråd med artikel 32, stk. 6.

Det fremgår endvidere af direktivets præambelbetragtning nr. 133, at: *"I betragtning af deres alvor og indvirkning på enhedernes aktiviteter og i sidste ende på brugerne bør sådanne midlertidige suspensioner eller forbud kun anvendes **proportionalt** med overtrædelsens alvor og under hensyntagen til omstændighederne i hver enkelttilfælde, herunder i lyset af, om overtrædelsen var **forsætlig eller uagtsom**, og ethvert tiltag, der er iværksat til at **forebygge eller afbøde** den materielle eller immaterielle skade."*

I lyset af ovenstående præambelbetragtning er Better Energys forståelse endvidere, at den øverste ansvarlige leder i pågældende virksomhed kan drages til ansvar, når der er tale om en forsætlig handling. Med andre ord, skal den øverste leder, som har de øverste instruktionsbeføjelser, modsætte sig eller hindre en efterlevelse af de nationalt fastsatte krav, førend denne leder kan forbydes midlertidigt at udøve ledelsesfunktioner. Kan Energistyrelsen bekræfte denne forståelse?

Vi står naturligvis til rådighed for uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Evelyn Kozak
Legal Counsel

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V
Att.: beredskab@ens.dk;clnol@kefm.dk; alber@kefm.dk.

Biogas Danmark

Axeltorv 3
1609 København V

10. juli 2024

Høring over forslag til lov om Lov om styrket beredskab i energisektoren

Energistyrelsen har den 12. juni 2024 udsendt ovennævnte høring vedrørende styrket beredskab i energisektoren, J. nr. 2023-6652.

Generelle bemærkninger

Biogas Danmark finder det yderst bekymrende, at så mange biogasanlæg, som reelt ikke har betydning for forsyningsikkerheden med gas, bliver omfattet af de mange meget omfattende administrative byrder, der følger af implementeringen af NIS2 og CER direktiverne.

Biogas Danmark anbefaler, at indsatsen koncentrerer sig der, hvor den egentlige risiko for forsyningsvigt er. I stedet for at pålægge de mange anlæg, staten og samfundsøkonomien store administrative byrder for noget der reelt er uden betydning for forsyningsikkerheden.

Forsyningsikkerheden i gassektoren er koncentreret om gaslagrene, der dækker 90 pct. af forsyningen i de kolde måneder og hertil, at transmissions- og distributionssystemet holdes kørende. Udfald af en række biogasanlæg af uges varighed en gang i mellem flytter ikke på fyldningsgraden af gaslagrene.

Derimod kan biogasanlæggene ikke levere den producerede biogas, hvis ikke både distributionsnettet og transmissionsnettet er kørende. Der er ikke nødstrømsforsyning til Evidas anlæg, som åbner og lukker for gassen ude ved de enkelte biogasanlæg, og ligesom der ikke er nødstrømsanlæg ved de mange kompressor-anlæg, der ligeledes er nødvendige for at få gassen tilført til distributionsnettet.

Specifikke bemærkninger

Virksomheder og anlæg omfattet af loven.

I §2 angives først, at det er biogasanlæg og virksomheder, der leverer mere end 26 mio. Nm³ gas, der er omfattet af loven. Men i §2 stk 3. fastlægges det, at også virksomheder, der beskæftiger mere end 50 ansatte er omfattet plus uafhængig af dette krav, hvis de har en balance OG en omsætning der overstiger 10 mio. EUR.

En meget stor del af beskæftigelsen i biogasbranchen består af lastbiler, der kører biomasse til og fra biogasanlæggene. Nogle biogasanlæg har outsourcet denne aktivitet, og holder sig fint under denne tærskel, mens andre, der har ansat chaufførerne, kan blive ramt.

Biogas Danmark skal derfor anbefale, at kravet ændres til ansatte, der har adgang til anlæggenes IT-systemer og kontrolrum. Her må det så være op til virksomhederne at dokumentere dette for de enkelte ansatte.

Størstedelen af de danske biogasanlæg har en balance, der er over 10 mio. EUR. og en god del af dem har også en omsætning, der overstiger 10 mio. EUR (det svarer til en årsproduktion på 10 mio. Nm³), hvilket ligger markant under kravet om en årsproduktion på 26 mio. Nm³.

Biogas Danmark skal derfor kraftigt opfordre til, at Energistyrelsen arbejder for at få reduceret de administrative byrder for såvel Energistyrelsen, som de anlæg der leverer mindre end tærskelværdien på 26 mio. Nm³ pr. år, samt at denne tærskelværdi ikke gælder i tilfælde, hvor flere anlæg under samme ejerskab, hvis anlæggenes IT-systemer er adskilte.

For CER direktivets krav om fysisk sikkerhed giver det heller ingen mening at stille de mange krav til biogasanlæg der jo er fysisk adskilte blot fordi de har et fælles ejerskab.

Det skal i den forbindelse påpeges, at rigtig mange af de mindre og mellemstore biogasanlæg er placeret i tilknytning til landbrug, der har såvel husdyrproduktion som planteavl og derfor dækker et stort areal med mange tilkørsforhold til veje og marker, hvor det vil være meget omfattende med indhegning, adgangskontrol og kameraovervågning. Sådanne krav er ude af proportioner med anlæggenes betydning for forsyningsikkerheden.

Endvidere savnes en præcisering af, at omsætnings- og omsætningskravene alene gælder for den gasproducerende virksomhed, og ikke for ejere, der ejer 50 pct. eller mere af en biogasvirksomhed, som traditionel SMV-fortolkning angiver.

Opdeling på niveauer

Implementeringen opdeler virksomhederne i niveauer efter, hvor forsyningskritiske de er, hvor niveau 1 har den laveste kritikalitet og niveau 5 den højeste. Virksomheder, der leverer mere end 26 mio. Nm³ gas om året er placeret i niveau 2 eller højere, hvis større leverance.

Som det fremgår ovenfor, er der med virksomhedskriterierne for omsætning og balance risiko for, at en række mindre biogasanlæg bliver omfattet selv om de er uden betydning for forsyningsikkerheden.

Biogas Danmark hilser derfor de mange bemærkninger i og til lovforslaget om at differentiere kravene mellem de forskellige niveauer som virksomhederne inddeles i særdeles velkomment.

F.eks. følgende der er citater:

Citat 1:

På baggrund af det ovenstående, forventes det, at den foreslåede bestemmelse vil blive anvendt til at fastsætte differentierede regler om tilsyn. Det forventes, at der vil blive fastsat regler, hvorefter virksomheder inddeles i forskellige kategorier eller niveauer, som fastsættes ud fra både objektive og skønsmæssige kriterier om virksomhedens kritikalitet. Omfanget, udførelsen og hyppigheden af tilsyn hos virksomheder forventes at blive baseret på denne niveauinddeling

Citat 2:

Dette vil være virksomheder i de laveste niveauer og net- og informationssystemer i de laveste klasser. Dette sikrer, at der kan fastsættes regler om, at visse virksomheder skal efterleve simple beredskabs krav, end hvad der fremgår af

direktiverne. Det bemærkes, at virksomheder som placeres i de lave kategorier ikke vil skulle indmeldes til kommissionen efter NIS 2-direktiets artikel 3, stk. 4 og CER-direktivets artikel 6, stk. 3.

Citat 3:

Det vurderes hensigtsmæssigt at videreføre inddelingen, som sikrer et differentieret reguleringstryk. Af pædagogiske årsager videreføres klassificeringen af anlæg, mens der fremover vil ske niveauinddeling af virksomheder, som erstatter den gældende kategorisering. Reglerne forventes udformet således, at antallet af niveauer og klasser kan udvides, i det omfang udviklingen af energisektoren kræver det.

Biogas Danmark finder det derfor det ikke er i overensstemmelse med hensigten og stærkt uheldigt, når der i lovforslaget lægges op til, at alle tilsynsforanstaltninger skal gælde alle - uanset niveau og dermed kritikalitet, som det fremgår at dette Citat:

Der skelnes i NIS 2-direktiver mellem vigtige og væsentlige enheder i forhold til, hvilke tilsynsforanstaltninger der skal kunne anvendes. Det er dog ministeriet vurdering, at alle tilsynsforanstaltninger som udgangspunkt skal kunne anvendes overfor alle virksomheder uagtet virksomhedens niveau, for at sikre en robust energisektor. I dag føres der tilsyn, med henblik på at skabe værdi i sektoren, for at højne det fælles sikkerhedsniveau i energisektoren. Denne værdiskabende tilgang til tilsynet skal være grundstenen i den måde de forskellige tilsynsforanstaltninger skal anvendes.

Biogas Danmark anbefaler, at de virksomheder, der eventuelt bliver omfattet, men som leverer under 26 mio. Nm³ gas om året placeres i et niveau 1, hvor der så skal gælde lempeligere krav til såvel fysisk sikkerhed som de mange administrative byrder med at lave ROS analyser og beredskabsplaner.

Afsluttende bemærkninger

Biogas Danmark står naturligvis til rådighed for en uddybning og forbeholder sig muligheden for at fremsende yderligere bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bruno Sander Nielsen

2724 5967

bsn@biogas.dk

Høringsvar vedr. forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren

Brancheforeningen Cirkulær takker for muligheden for at kommentere på ovennævnte lovforslag, hvor vi bakker op om et styrket beredskab i energisektoren. Vi er desuden meget enige i, at krav til beredskab opdeles i niveauer alt efter hvor kritiske virksomhederne er for den danske energiforsyning.

Brancheforeningen Cirkulær har kommunale affaldsvirksomheder som medlemmer, herunder affaldsforbrændingsanlæg, som leverer en stor del af fjernvarmen i Danmark og en mindre del af elektriciteten. Vores høringssvar tager konkret udgangspunkt disse anlægs særlige forhold, mens vi i øvrigt henviser til høringssvar fra Dansk Fjernvarme omkring beredskab generelt for fjernvarmeforsyning.

Udover beredskabet for levering af energi, så har affaldsforbrændingsanlæggene også ansvar for at kunne modtage og forbrænde ikke genanvendeligt affald på daglig basis. Samtidig er affald netop af en karakter, som indebærer relativ høj risiko for nedbrud pga. fejlsorterede produkter. Derfor har anlæggene i forvejen stor fokus på sikkerhed mod og håndtering af nedbrud.

I fht beredskabet for fysisk sikkerhed vil det derfor være hensigtsmæssigt at samtænke de kommende krav til planer, sikkerhed og beredskab med de sikkerhedsprocedurer, som allerede findes på affaldsforbrændingsanlæggene.

Vi bidrager gerne med erfaringer på dette område, når loven udmøntes i de mere konkrete krav i bekendtgørelser.

Mvh
Hanne Johnsen
Brancheforeningen Cirkulær
Tlf. 23472678
Email: hjo@cirkulaer.dk

Energistyrelsen
Center for beredskab
Carsten Nieburhs Gade 37
1577 København

Sendt per mail til beredskab@ens.dk
Jr. Nr. 2023-6652

Cerius' og Radius' høringssvar til lovforslag om styrket beredskab i energisektoren

Cerius A/S og Radius Elnet A/S (Herefter henholdsvis Cerius og Radius), har modtaget udkast til lov om styrket beredskab i energisektoren som skal implementere EU-direktiverne, NIS-2 direktivet og CER-direktivet i energisektoren.

12.07 2024

Hovedkontor:
Hovedgaden 36
4520 Svinnige

Cerius og Radius anser lovforslaget samt de kommende tilhørende bekendtgørelser som vigtige for energisektoren samt samfundet som helhed, og deler også Energistyrelsens opfattelse, om at nødvendigheden i at opsætte rammer for sektoren, er blevet væsentligere grundet samfundsforandringer, heriblandt udviklingen af den digitale teknologi, den nuværende geopolitiske situation og klimaforandringer. Vi støtter derfor, og finder det nødvendigt, at der opsættes rammer for virksomheders cyber- og informationssikkerhed og, at der stilles krav til tilsyn og rapportering.

Cerius og Radius bliver som netvirksomheder formentlig berørt af en betydelig del af lovforslagets indhold, og det har derfor været essentielt for os at kommentere på lovforslaget. Helt overordnet vurderer vi, at høringssudkastet til lovforslag på flere punkter er unødvendigt vidtgående samt efterlader for mange uafklarede spørgsmål, herunder vedrørende væsentlige forhold, hvilket efterlader en usikkerhed og bekymring om indhold og rækkevidde. Vi opfordrer derfor til, at indholdet af lovforslaget gennemgås nøje, og at der indledes en dialog med branchen på baggrund af de bemærkninger, der er indkommet i høeringsprocessen. Vi stiller os meget gerne til rådighed i forhold til dette videre arbejde, og vi er parate til at indgå i dialog med henblik på at skabe grundlag for de fornødne afklaringer og justeringer og det bedst mulige fremadrettede lovgrundlag for dette vigtige område.

Henset til lovforslagets væsentlighed og kompleksitet er det desuden afgørende, at der sker en tæt processuel koordinering med øvrige lovforslag om samme emne. Vi har noteret os, at Forsvarsministeriet den 5. juli 2024 har sendt lovforslag i offentlig høring om dels forslag til lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau og dels forslag til lov om kritiske enheders modstandsdygtighed. For begge lovforslag er der lagt op til en

ikrafttrædelsesdato den 1. marts. 2025. Med henblik på bedst mulig koordinering af indholdet af disse lovforslag opfordrer vi til, at fremsættelsen af disse lovforslag fra forsvarsministeren og det af nærværende høringssvar omhandlede lovforslag fra Klima-, energi- og forsyningsministeren fremsættes for Folketinget i en samlet pakke, samt at der opereres med samme ikrafttrædelsestidspunkt for disse lovforslag.

I nedenstående afsnit adresseres vores overordnede og væsentligste indholdsmæssige bemærkninger til lovforslaget. Efterfølgende afsnit suppleres med øvrige bemærkninger til dele af lovforslagets emner. Cerius og Radius kan i øvrigt oplyse, at vi ligeledes tilslutter os Green Power Danmarks høringssvar.

Væsentligste bemærkninger

Anvendelsesområde og definitioner

Lovforslaget implementerer et komplekst regelsæt, og vi finder lovforslaget svært tilgængeligt, idet vi overordnet set finder betydelige dele af lovforslaget uklare. Det er i praksis ugenomsækeligt at danne sig et overblik over konsekvenserne af lovforslaget og hvilke krav, samt omfanget heraf, som virksomheder reelt kommer til at blive pålagt. Vi ser det som en nødvendighed, at lovforslaget justeres på en række elementære områder.

Lovforslaget regulerer forhold af væsentlig betydning både for samfundet og de omfattede virksomheder, og det er derfor essentielt, at bestemmelserne i lovforslaget fremstår tydelige og ikke efterlader tvivl om centrale elementer.

Afgrænsningen af, hvilke virksomheder, der er omfattet af loven, er på flere måder uklar. Der er i lovforslagets § 2, stk. 2, nr. 1), foretaget en afgrænsning af, hvilke virksomheder, der er omfattet, som indebærer at loven, uanset indholdet af stk. 1, kun finder anvendelse på eksempelvis elektricitetsvirksomheder og distributionssystemoperatører, hvis de pågældende virksomheder *producerer, forbruger eller kontrollerer* mere end 25 MW elektricitet. I bemærkningerne til bestemmelsen er der alene omtalt produktionsvirksomheder. Dette efterlader tvivl om, hvorvidt bestemmelsen omfatter særligt elnetvirksomheder men evt. også andre typer elektricitetsvirksomheder, især fordi det ikke er klart, hvad der forstås ved at "kontrollere" elektricitet, og om dette omfatter transport af elektricitet. Det er derfor en forudsætning, at 'kontrollere' defineres, eller det på anden måde tydeliggøres, at netvirksomheder også er omfattet af loven.

Det er gennemgående for hele lovforslaget, at der bliver anvendt begreber, som ikke er defineret i lovforslagets § 3, og heller ikke er nærmere beskrevet i lovforslagets

bemærkninger. Eksempelvis anvendes der i §§ 6-8 generelt formuleringen "virksomheder" uden at det på nogen måde er angivet, hvilke virksomheder der er omfattet, herunder om der i det mindste er tale om virksomheder omfattet af loven, eller som nærmere vil blive identificeret efter bemyndigelserne i § 4. Men selv hvis dette var tilfældet ville det i så fald ikke afspejles, at der vil blive tale om forskellige typer af virksomhedsklasser, som vil skulle opfylde forskellige grader af krav.

Af øvrige begreber som omtales, uden en nærmere definition, kan nævnes *ledelse, forsyningskritiske virksomheder, forskrifter, enheder, forsyningskritiske anlæg* samt *forsyningskritiske processer eller funktioner*. Begreberne fremgår både i selve lovteksten, og i bemærkningerne. Begreberne er væsentlige for forståelsen af lovforslaget, og det er derfor en forudsætning for forståelsen af konsekvenserne for virksomheder omfattet af loven, at de pågældende begreber bliver defineret.

Det bør i øvrigt i den forbindelse sikres, at der er overensstemmelse mellem definitionerne i lovforslaget og elforsyningsloven. For eksempel er definitionen på en netvirksomhed angivet som en "distributionssystemoperatør" med en formulering, som er taget fra direktivteksten. Men dette skaber tvivl om, hvorvidt definitionen entydigt svarer til definitionen af netvirksomheder i elforsyningsloven. Det bemærkes, at definitionen på en distributionssystemoperatør i eldirektivet (direktivet om fælles regler for det indre marked for elektricitet) svarer til den definition, der fremgår af udkastet til lovforslag, men at definitionen på en netvirksomhed i elforsyningsloven har en anden formulering. Det bør tilstræbes, at definitionerne i dansk lovgivning på samme type virksomhed er identiske, da der ellers kan opstå usikkerhed om betydningen, og herunder om det reelt er tilsigtet at det er netvirksomhederne der ønskes omfattet af definitionen. Formuleringerne i den definition, der er lagt op til i lovforslaget kan således i en dansk kontekst lede tankerne hen på en driftsansvarlig virksomhed/person snarere end en netvirksomhed, særligt når netvirksomheder i elforsyningsloven er defineret med en anden formulering.

Lovforslaget lægger op til en struktur, hvor loven fastlægger nogle meget overordnede rammebestemmelser samtidig med at en række af bemyndigelsesbestemmelserne fastlægger detaljerede krav. Vi finder imidlertid, at en række af lovforslagets bestemmelser, som omhandler de krav, der stilles til virksomheders informationssikkerhed og dokumentationskrav, er uhensigtsmæssigt detaljerede, hvorimod vi andre steder ser flere uklarheder, hvor det endnu ikke er tilstrækkeligt tydeliggjort, hvordan virksomheder bliver berørt af kravene.

Det er ud fra ordlyden i formålsbeskrivelsen vores forståelse, at lovens formål er at skabe overordnede rammer for virksomheder omfattet af loven, uden at stille krav i sådan en detaljeringsgrad, at der ikke efterlades et spillerum for den enkelte virksomhed. Dette er fornuftigt, da det netop er væsentligt, at den enkelte virksomhed har mulighed for selv at vurdere, hvilke tiltag, der konkret er bedst egnede. En for høj detaljeringsgrad i lovforslagets bestemmelser er på en række punkter ikke hensigtsmæssig, og heller ikke i overensstemmelse med formålet til loven.

Eksempelvis opstiller bestemmelsen om cybersikkerhed i § 8, stk. 2, en række detaljerede krav, som vurderes ikke at være rammesættende, og det vurderes ikke hensigtsmæssigt, at sådanne krav beskrives i loven. Det bemærkes også, at der er tale om IT-sikkerhedskrav, som løbende kan ændre sig i lyset af udviklingen af teknologien. Der bør derfor foretages en vurdering af, om nogle af disse krav i stedet udelukkende udmøntes i bekendtgørelserne, og at en bestemmelse som § 8, stk. 2, i stedet omskrives til at være en rammebestemmelse.

Der er på en række områder valgt en overimplementering af NIS-2-direktivet og CER-direktivet. Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt gennemsigtigt præcis på hvilke punkter, der er valgt en overimplementering. Ligeledes er det ikke for hvert enkelt af disse punkter begrundet, hvorfor det er tilfældet ud fra en nærmere vurdering af hensyn og konsekvenser. Der bør generelt udvises påpasselighed med at pålægge strengere krav nationalt, og der skal være tungtvejende hensyn for at gøre dette, særligt når det drejer sig om erhvervsrettet EU-regulering. Selvom netvirksomhederne er monopolvirksomheder, og at der derfor ikke direkte vil kunne være tale om konkurrenceforvridning i forhold til netvirksomheder i andre lande, som ikke er underlagt samme krav, som de danske, så vil de skærpede krav i dansk lovgivning kunne skabe udfordringer for monopolvirksomhederne, når opgaver udbydes i EU-udbud, fordi de danske krav afviger fra de europæiske. Dette kan risikere at medføre færre bydere på udbuddene og øgede omkostninger.

Det er vores overbevisning, at der på en række områder er valgt en uhensigtsmæssig overimplementering af direktiverne.

I lovforslagets § 19, stk. 2, nr. 4, foreslås det, at Klima-Energi og Forsyningsministeriet kan anvende penetrationstest samt sikkerhedsscanninger som et led i deres tilsyns- og kontrolforanstaltning. I NIS-2 direktivets artikel 32, stk. 2, litra d), er det alene sikkerhedsscanninger, der er omtalt, og endda kun på den måde at tilsynsmyndigheden skal kunne pålægge en enhed, at enheden selv foretager sikkerhedsscanninger. Der er meget langt fra en sådan beføjelse, som fremgår af direktivet til at der i det danske lovforslag lægges op til, at det er tilsynsmyndigheden selv – og ikke enheden – der skal kunne

foretage ikke bare sikkerhedsscanninger men også penetrationstests. Dette er en meget markant og risikabel overimplementering, som vi må advare imod at fastholde.

En mulighed for at myndighederne kan gennemføre især penetrationstest er en meget vidtgående og uhensigtsmæssig beføjelse, og vi opfordrer til, at denne beføjelse udgår af lovforslaget. Der er tale om en omfattende og risikabel test, som vil kræve både specialistkompetencer samt indsigt i virksomhedernes systemlandskaber, hvis en sådan test skal gennemføres. Risikoen for omfattende skader må vurderes som meget stor, og uanset at det fremgår af lovforslaget, at Energistyrelsen har ansvaret, såfremt penetrationstesten medfører skader, så bør risikoen i sig selv tale for, at penetrationstest alene er en mulighed som virksomhederne selv kan benytte ud fra en risikovurdering.

Det findes ligeledes heller ikke rammesættende, at lovforslaget indeholder en sådan bestemmelse, og dette krav vurderes derfor heller ikke, at være i overensstemmelse med lovforslagets § 1, da der ikke er tale om en ramme for beredskabet, og da det går ud over en vanlig tilsynsbeføjelse. I stedet bør man følge direktivets tilgang, hvorefter en tilsynsmyndighed som led i sit tilsyn, kan pålægge enhederne at gennemføre sikkerhedsscanninger (og evt. penetrationstests). Selv gennemførelsen af sikkerhedsscanninger og penetrationstests er derimod ikke en tilsynsopgave, men en operationel opgave, som bør udføres af de omfattede virksomheder selv.

Såfremt det fortsat findes nødvendigt at stille krav om penetrationstest, foreslås det, at der i stedet stilles krav om, at myndigheden kan pålægge virksomheder at gennemføre en penetrationstest, og at virksomheden skal dele resultaterne af en sådan test ved tilsyn, således at den kompetente myndighed kan opnå den fornødne indsigt. Dette vil formentlig også højne værdien af udkommet af en sådan test, da det er den enkelte virksomhed der har den største viden. Et sådan krav bør dog udmøntes i en bekendtgørelse.

Ledelsesansvar

Et andet område, hvor der også er foreslået en overimplementering af NIS 2-direktivet, er bestemmelserne, der vedrører ledelsens ansvar, da ledelsesansvaret, foruden at dække cybersikkerhed, også foreslås at skulle omfatte foranstaltninger til styring af organisatorisk sikkerhed og fysisk sikring.

Samtidig er det igennem lovforslaget uklart og diffust hvad der eksakt menes med "ledelse" ligesom, der anvendes en række forskellige udtryk om ledelse, uden at det er klart, hvad der menes og om der skal forstås forskellige betydninger.

Der pålægges dermed ledelsen et stort ansvar, herunder et personligt strafansvar i lovforslagets § 36, og det er en nødvendighed, at ledelsesbegrebet defineres og tydeliggøres.

Ansvar et bør efter vores opfattelse forankres, hvor der er de nødvendige økonomiske og organisatoriske beføjelser. Ledelsesdefinitionen bliver særlig relevant i lovforslagets § 6, stk. 2, nr. 1, hvor fremgår, at der fastsættes regler om ledelsesansvar, herunder krav om godkendelse af virksomhedens risiko- og sårbarhedsvurdering samt beredskabsplaner, tilsynsrapporter og leverandørkontrakter. Vi finder det uhensigtsmæssigt, at hverken bestyrelsen eller direktionen kontinuerligt pålægges at godkende risikovurderinger. Det er ikke meningsgivende, at overordnede funktioner, pålægges et sådan operationelt ansvar – de bør i stedet pålægges et helt overordnet ansvar.

Beslutningskompetencen for godkendelse af risikovurderinger bør derfor pålægges ledelsesfunktioner, som er tættere på handlingen i det daglige, og som formentlig også besidder en dybere forståelse og viden til at kunne anfægte indholdet af vurderingerne. Den overordnede ledelse skal sikre, at de økonomiske og organisatoriske rammer er til stede for disse ledelsesfunktioner.

Det er yderligere en forudsætning, at det tænkes ind, hvordan ansvaret skal forankres i koncernforbundne selskaber, hvor der ikke nødvendigvis er identitet mellem en omfattet virksomhed og en udførende funktion. For Cerius og Radius udføres en række opgaver af et koncernforbundet driftsselskab, og det vil derfor være hensigtsmæssigt, at ansvaret også kan pålægges en driftsvirksomhed. Der kunne med fordel hentes inspiration fra, hvordan ledelsesansvaret er udmøntet i elsikkerhedsloven, hvor ansvaret er fordelt mellem anlægsejer og en driftsansvarlig virksomhed.

Fysisk sikring

Lovforslagets kapitel 3, anser vi som lovforslagets indholdsmæssige kerne, der indeholder de væsentligste bestemmelser om de organisatoriske og tekniske foranstaltninger som virksomheder skal efterleve. Det er også vores overbevisning, at Cerius og Radius omfattes i betydeligt omfang af nærværende krav, og det er derfor essentielt for os at disse krav kan udledes på grundlag af lovforslaget, hvilket langt fra er tilfældet.

Der er flere områder, hvor der ønskes en tydeliggørelse af, hvem kravene omfatter samt omfanget heraf.

Vi støtter, at videreførelsen af kategoriseringen af anlæg, som der allerede eksisterer i gældende ret videreføres. Vi finder det hensigtsmæssigt, at graden af krav til en virksomhed

både afspejles ud fra virksomheds- og anlægsklassifikationer for fysiske anlæg, da dette giver et niveau af sikkerhed i forhold til den betydning et nedbrud kan have i samfundet. Vi finder det imidlertid hensigtsmæssigt, hvis anlægsklassificeringen specificeres i lovforslaget.

Det er ikke gennemsigtigt, hvilke virksomheder og anlæg som omfattes af hvilke krav i lovforslagets § 7 om fysisk sikring. Grundet den manglende klassificering af anlæg, fremgår det heller ikke, hvilke anlægsklasser den fysiske sikring omhandler. Det fremgår, at det findes nødvendigt, at der fremadrettet også stilles krav til fysisk sikring af bemandede anlæg, men det er ikke gennemsigtigt, hvilke krav der er til bygninger med kontrolrum samt hvilke krav der er til både bemandede og ubemandede anlæg. Eksempelvis fremgår der af bemærkningerne til fysisk sikring, krav til virksomhedernes planmateriale for klasse 1- og 2, herunder at det skal indeholde mulighed for reetablering. Det er imidlertid ikke uddybet, i hvilke situationer der skal foretages reetablering.

Det fremgår af lovforslaget, at kravene til fysisk sikring af anlæg blandt andet skal etableres med det formål at beskytte mod fysiske trusler. Øvrige trusler som nævnes i lovforslaget, er klimaforandringer og cybertrusler. Det bør konkretiseres, hvilken form for fysiske trusler, som virksomheder skal beskytte det klassificerede anlæg imod, og på hvilket anlægsklassificeringsniveau, der skal beskyttes, da dette er essentielt for at sikre korrekt beskyttelse.

Det bemærkes i den forbindelse, at anlægsejere allerede, under gældende ret i kystbeskyttelsesloven, er pålagt en bidragspligt for etablering af kystbeskyttelse i relation til reducere af risiko for oversvømmelser eller kystnedbrydning, såfremt anlægsejer opnår en nytteværdi heraf.

Der stilles i lovforslagets § 7, stk. 2, nr. 2, også krav om etablering af overvågning, der kan opdaget uautoriseret adgang til net og informationssystemer. Dette er endnu et eksempel på overimplementering, da dette krav går videre end CER-direktivet. Det bør på den baggrund genovervejes, om kravet er nødvendigt. I givet fald bør det præciseres, hvilke virksomheder samt hvilke anlægsklasser der bliver omfattet af overvågningskrav. Det følger af lovbemærkningerne, at fysisk sikring etableres baseret på virksomhedens egne risikovurderinger, og det er derfor heller ikke klart, hvorledes disse spiller ind i kravene til overvågning.

Kravet om fysisk sikring sammenholdt med kravet om overvågning vil være omfattende for Cerius og Radius, da det formentlig vil ramme størstedelen af vores anlæg, herunder vores

hovedstationer samt fjernstyrede netstationer, og ikke mindst alle trådløse olietryksovervågninger. Der bør tilvejebringes en større klarhed over omfanget af overvågningskravet. Det bør også vurderes, om det er hensigtsmæssigt, at kravene følger en virksomhedsklassifikation, og at mindre selskaber muligvis fritages for en række af disse krav om fysisk sikring.

Endelig foreslås det, at der gives klima-, energi- og forsyningsministeren mulighed for at fastsætte regler om reaktionstid. Vi anser reaktionstid som noget operationelt en virksomhed foretager en konkret vurdering af, og vi finder det derfor hensigtsmæssigt, at reaktionstid baseres på virksomhedens risikovurdering.

Cybersikkerhed

Lovforslagets § 8 om cybersikkerhed er på tilsvarende vis som § 7, uklar i forhold til, i hvilket omfang virksomheder bliver omfattet af kravene. Det følger af bestemmelsens stk. 2, at der pålægges virksomheder en række tekniske krav. Kravene vurderes at være meget detaljerede og vidtgående, og det er ikke tydeliggjort, hvilke specifikke tekniske krav, som forskellige virksomhedsklassificeringer skal efterleve. Vi finder heller ikke, at kravene, som er oplistet i bestemmelsens stk. 2, er rammesættende, og derfor ikke i overensstemmelse med formålsbeskrivelsen i § 1.

Nedenfor følger en række bemærkninger til indholdet i bemyndigelsesbestemmelsen i lovforslagets § 8, stk. 2, nr. 1-11.

I § 8, stk. 2, nr. 1, vedr. forvaltning af net- og informationssystemer, fremgår krav til etablering af sikkerhedskrav til aktiver samt krav til etablering af samlet overblik over blandt andet net- og informationssystemer, anlæg, tilhørende komponenter samt kritiske afhængigheder mellem disse og eventuelle samarbejdspartnere. I relation til opfyldelse af dette krav, imødeser vi, at myndigheden overvejer, hvordan kravene skal gælde for koncernkonstruktioner, hvor det ikke nødvendigvis er alle selskaber i koncernen, som er omfattet af loven, og hvor den enkelte virksomhed, som er omfattet af loven, ikke nødvendigvis kan dokumentere det hele.

På baggrund af bestemmelsens § 8, stk. 2, nr. 3, om fastsættelse af sikkerhedskrav til geografisk placering af net- og informationssystemer, kan vi forstå, at det også påtænkes, at der stilles krav til, at net- og informationssystemer skal placeres i et EU eller et tredjeland, som Europakommissionen har truffet tilstrækkelighedsafgørelse om jf. GDPR art. 45. Vi finder, at kravet vil pålægge virksomheder væsentligt store omkostninger, da vi forstår, at det blandt andet vil omfatte både service, vedligehold samt fjernadgang, og dække hele leverandørkæder, hvilket blandt andet vil indebære, at eksisterende kontrakter skal ændres

for at efterleve kravet. Kravet findes heller ikke proportionalt, og vi kan også forstå, at der er tale om et nationalt krav, der går videre end direktiverne.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsens § 8, stk. 2, nr. 5, at fjernadgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten ikke må ske fra offentligt tilgængeligt Wi-Fi. Vi bemærker hertil, at det ikke er muligt at forhindre, medmindre man forhindrer al opkobling til Wi-Fi.

Det følger endvidere af bemærkningerne til bestemmelsen, at der forventes fastsættelse af regler om, at virksomhederne skal kunne relokere til fuldt funktionsdygtige nødkontrolrum, og vi imødeser en præcisering af, hvilke virksomhedsniveauer dette gælder for.

Det fremgår, af bemærkningerne til lovforslagets § 8 stk. 2, nr. 7, at der skal implementeres procedurer til systematisk at gennemføre og dokumentere genopretningstest. Vi finder kravet om genopretningstest meget vidtgående, hvilket er stærkt problematisk, da rækkevidden af kravet samtidig er meget upræcist. Vi anser det for nødvendigt, at kravet til etablering af disse genopretningstest bliver fjernet eller som minimum ændret og klart afgrænset, sådan at det kun forbeholdes helt særlige veldefinerede forhold, hvor kritikaliteten er proportional med kravet. I modsat fald kan kravet potentielt omfatte etablering af et fuldskalatestmiljø identisk med produktionsmiljøet, hvilket ville være uproportionalt omkostningstungt og tidskrævende.

I relation til lovforslagets i § 8 stk. 2, nr. 8, vedr. brug af sikret tale-, video- og tekstkommunikation og sikrede nødkommunikationssystemer, omtales sikrede kommunikationskanaler. Dette er igen et krav med en særdeles uklar rækkevidde, og det er helt nødvendigt at det overvejes i hvilket omfang krypterede kommunikationskanaler er nødvendige i forholdet til informationernes følsomhed. Det kan blive meget omfangsrigt og det vil kræve uproportionale omkostningstunge foranstaltninger at implementere sikre kommunikationskanaler. Kravet bør forbeholdes til kun at gælde i forhold til udveksling af kritisk information.

Endelig foreslås det, i relation til i § 8 stk. 2, nr. 10, at den fysiske sikring af anlæg, herunder sikringen af anlæg med netværksadgang gør brug af elektronisk adgangsstyring, herunder autentificering og multifaktorgodkendelsesløsninger. Igen er der tale om et krav, hvor afgrænsningen og rækkevidden er særdeles uklar. Kravet bør præciseres og afgrænses i forhold til de anlæg, hvor det giver mening og er proportionalt.

Lovforslaget omtaler også, at det er væsentligt, at industrielle kontrolsystemer beskyttes, og at virksomhederne har overblik og styring i forhold til netværksarkitektur, adgang, integrationspunkter, autentificering og logning. Det er vores vurdering, at et sådan overblik er meget omfattende, og det ønskes derfor specificeret, om dette kan vurderes på baggrund af virksomhedens risikovurdering.

Endelig opfordrer vi til, at bekendtgørelserne baserer sig på internationale standarder i størst muligt omfang, da anvendelse af allerede etablerede kendte standarder kan adopteres og implementeres mere gnidningsfrit, og tredjepartsleverandører vil have mulighed for at auditere. Der kan derfor med fordel henvises til, og stille krav til opfyldelse af eksisterende standarder inden for it-sikkerhed samt skalsikring, eventuelt med supplerende krav, såfremt det vurderes, at de ikke er fuldt dækkende.

Omkostninger

Den kommende lov vil medføre betydelige omkostninger for virksomheder omfattet af loven, særligt for de virksomheder, som bliver omfattet af et anlægs- og virksomhedsklassificeringsniveau på et højt niveau.

Netvirksomheders omkostninger dækkes af en reguleret indtægtsramme, som fastsættes med henblik på dækning af netvirksomhedens omkostninger ved en effektiv drift af den bevillingspligtige aktivitet og forretning af den investerede kapital. Det er en forudsætning, at alle omkostninger som udspringer af kravene i nærværende lovforslag, herunder omkostninger til etablering, reinvestering og drift skal kunne dækkes i indtægtsrammen. Omkostningerne forventes at være betydelige i indtægtsrammen for netvirksomheder, og disse omkostninger vil i dag ikke være omfattet i tilstrækkelig grad, og det vil derfor kræve en forhøjelse af den gældende indtægtsramme i form af løbende 1-1 tillæg til dækning af omkostningerne. Samtidig skal omkostningerne udeholdes af benchmarkingen af den økonomiske effektivitet og de individuelle effektiviseringskrav. Det gælder særligt, da reguleringstrykket er differentieret i forhold til forskellige virksomheds- og anlægsklasser. For at Cerius og Radius vil kunne få dækning i indtægtsrammen, er det endvidere en forudsætning, at de krav som følger af lovforslaget, og som vil indebære øgede omkostninger, er fastlagte definerede krav, der ikke kan afviges fra, således at det ikke blot er overordnede mere upræcist afgrænsede krav, hvor det er op til den enkelte virksomhed at vurdere detaljeringsgraden, hvilket vil gøre det vanskeligt for Cerius og Radius samt øvrige netvirksomheder at kunne få dækning i indtægtsrammen.

Håndhævelsesbestemmelser

Det er vores vurdering, at lovforslagets kapitel 8 om håndhævelse på en række punkter ikke er proportionale, set i lyset af de indgribende konsekvenser bestemmelserne kan medføre.

Det følger af lovforslagets § 23, stk. 1, nr. 1, at der kan ske midlertidig suspension af en godkendelse vedrørende dele af eller alle de relevante tjenester, virksomheden leverer, eller aktiviteter der udføres af virksomheden, såfremt virksomheden ikke foretager nødvendige tiltag for at afhjælpe mangler eller opfylde myndighedernes krav.

En sådan godkendelse udgør for Cerius og Radius vores netbevilling til at drive elnettet i vores forsyningsområder. Konsekvenserne af en midlertidig suspension af en netbevilling er omfattende og uoverskuelige. Vi vurderer, at en sådan hjemmel om suspension vil være unødvendig og uproportional medmindre den forbeholdes meget grove overtrædelser. Hvis muligheden fastholdes - det være sig i det nuværende eller i et begrænset anvendelsesområde - bør der som minimum være bestemmelser, som regulerer konsekvenserne af en suspension, da der ellers vil være risiko for forsyningsikkerheden.

Det er i elforsyningsloven hjemlet, hvilke konsekvenser en suspension af en bevilling medfører, og det er vores opfattelse, at bestemmelserne i elforsyningsloven ikke kan finde anvendelse, hvis en suspension blev iværksat efter nærværende lov.

Såfremt virksomheden forlanger sagen indbragt for retten, fremgår det af lovforslaget, at det foreslås, at retten kan bestemme, at sagsanlæg har opsættende virkning. Vi mener, at det er nødvendigt, at en virksomhed kan få muligheden for opsættende virkning, og det bør i den forbindelse angives, at hvis en virksomhed ønsker sagen indbragt for retten, så effektueres suspensionen ikke, før en domstol har afgjort sagen.

Det fremgår endvidere af lovforslagets lovbemærkninger, at en godkendelse, herunder bevilling, kan suspenderes uden forudgående påbud, såfremt ledelsen bevidst eller ved grov uagtsomhed har forsømt beredskabsmæssige forpligtelser i en sådan grad, at det kan have nationale konsekvenser. Det vurderes ikke at være proportionalt, at myndigheden administrativt kan tilbagekalde en godkendelse, som i Cerius og Radius' tilfælde, er en bevilling, om end midlertidigt, uden at give et påbud, da det har så store konsekvenser. Der bør gives en mulighed for virksomheden til at afhjælpe forholdet, eventuelt med et kort varsel.

Sanktioner

Vi kan konstatere, at der er fastsat en meget høj bøderamme for overtrædelse af strafbestemmelserne i § 36, og at der kan pålægges ledelsen et personligt strafansvar.

Strafbestemmelserne vurderes at være meget vidtgående, idet enhver overtrædelse af et materielt krav kan udløse bøde, også uden, at der er udstedt et påbud. Hvad værre er, er det ikke klart præcis hvem der kan pålægges straf, hvilket ellers er et grundlæggende princip i forhold til strafferetlige sanktioner. Det hænger sammen med, at det som tidligere anført er uklart, hvorledes "ledelsen" er defineret i lovforslaget.

Det fremgår endvidere, at overtrædelse af processuelle bestemmelser også vil kunne sanktioneres med bødestraf før udstedelse af et påbud. Vi forstår, at sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen samt have afskrækkende virkning, men vi anser det ikke for *proportionalt*, at der også kan pålægges en høj bødestraf for en processuel bestemmelse.

I lovforslagets § 36, stk. 4, fremgår at i forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelserne i forskriften. Det er ikke klart, om der ved brug af begrebet *forskrifter* henvises til de kommende bekendtgørelser, der udmøntes i medfør af loven, eller om det påtænkes at udstede øvrige forskrifter.

Overgangs- og implementeringsfaser

Det foreslås og forventes, at loven træder i kraft 1. januar 2025, men lovforslaget giver ikke indikationer af, om der indføres overgangsregler, herunder om der fastsættes en overgangsordning for at give virksomhederne en implementeringsfase.

Det er vores overbevisning, at lovforslaget indebærer nye, omfattende og komplekse krav, som virksomheder omfattet af loven fremadrettet skal efterleve. Der vil derfor være et hensyn til virksomhedernes mulighed for at indrette sig efter den nye lov, hvilket taler for at der bør implementeres overgangsregler.

De nye krav vil bevirke både fysiske, tekniske og organisatoriske ændringer, herunder indgåelse/ændring af nye leverandøraftaler, nye indkøb, og herunder indkøb der kan være omfattet af udbudspligten, hvilket kan være en længerevarende proces, hvorfor det er nødvendigt at give virksomheden den nødvendige tid til implementering.

Øvrige bemærkninger

Hændelsesrapporteringer

Det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger til hændelsesrapporteringer, at virksomheder, uden ugrundet ophold, skal underrette Energistyrelsen og Center for Cybersikkerhed om IT-sikkerhedshændelser, der påvirker forsyningskritiske it-systemer, gennem en af Erhvervs-styrelsen dertil indrettede internetbaserede portal.

Vi finder det nødvendigt, at der i tilfælde af IT-sikkerhedshændelser, angives andre og supplerende rapporteringsmuligheder end en internetportal. Det kan i disse tilfælde ikke forventes, at IT kan anvendes, og der vil derfor være en risiko for, at vigtig information ikke kan overbringes. Det ønskes endvidere udspecificeret, om der er indholdsmæssige krav til disse hændelsesrapporteringer, eller om det er op til virksomheden selv at vurdere, hvad der er nødvendigt at rapportere til myndighederne.

Sikkerhedsgodkendelser

Det fremgår af § 16, stk. 1, om sikkerhedsgodkendelser, at der kan fastsættes regler om, at personer med direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren skal sikkerhedsgodkendes. Vi finder det hensigtsmæssigt, at det tydeliggøres, hvordan *direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren* skal forstås, for at kunne vurdere omfanget af medarbejdere det vedrører, og om dette forventes, at blive fastsat nærmere i bekendtgørelsen.

Det skal i den kommende bekendtgørelse fremgå klart, om der er myndighedskrav til sikkerhedsgodkendelse af visse typer opgaver i virksomheden. Vi støtter, at der stilles krav om sikkerhedsgodkendelse af udvalgte nøglemedarbejdere, men vi mener at det skal bero på virksomhedens risikovurdering, hvorvidt en medarbejder bliver omfattet af disse krav.

Lovforslagets § 16, stk. 2, nr. 1-3, oplister en række kriterier for, hvornår baggrundkontrol kan foretages. Det er ikke klart, om det er op til den enkelte virksomheds risikovurdering at vurdere, om en medarbejder falder ind i nogle af de nævnte kategorier. Det er endvidere heller ikke klart, ligesom for sikkerhedsgodkendelser, hvordan *'bemyndiges til at få direkte adgang eller fjernadgang til virksomhedens enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med virksomhedens sikkerhed'* i lovforslagets § 16 stk. 2, nr. 2, skal forstås samt omfanget af den, og vi ønsker derfor denne præciseret. Vi mener også, at det er nødvendigt, at det tydeliggøres, at myndigheden er forpligtet til at sagsbehandle ansøgninger til sikkerhedsgodkendelser for at sikre, at Cerius og Radius kan få omkostningsdækning.

Organisatorisk beredskab

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 6, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om politikker for og udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurderinger, som omfatter nyindkøb, projekter og etablering af net- og informationssystemer og anlæg.

Vi finder det ikke hensigtsmæssigt, at der stilles for detaljerede krav til risiko- og sårbarhedsvurderinger med den konsekvens, at der ikke efterlades et spillerum for den

enkelte virksomhed til at foretage egne vurderinger. Vi anser også risikovurderinger- og sårbarhedsvurderinger som noget operationelt, som virksomheden selv bedst er i stand til at udforme. Vi imødeser derfor en uddybning af, hvad indholdet til disse politikker forventes at være.

Det følger endvidere af lovforslagets bemærkninger, at den it-beredskabsansvarlige medarbejder skal koordinere virksomhedens sikring af forretnings- og forsyningskritiske it-systemer og sammen med beredskabskoordinatoren og ledelsen skal koordinere mellem det klassiske beredskab og it-beredskabet. Af denne grund må der ikke være personsammenfald mellem beredskabskoordinatoren, den it-beredskabsansvarlige og ledelsen.

Vi finder det problematisk, at der ikke må være personsammenfald mellem beredskabsrollerne og ledelsen da vi mener, at det er afgørende for, at beredskabskoordinatoren samt den it-beredskabsansvarlige kan udføre deres funktioner, at de har det nødvendige mandat og kompetencer til at træffe beslutninger, hvilket ofte vil kræve en lederrolle.

Der foreslås med lovforslagets § 11, stk. 1, en hjemmel til at fastsætte og udmelde sektorberedskabsniveauer (før sikkerhedsberedskabsniveauer) for hele energisektoren eller en eller flere delsektorer. Vi finder det ikke hensigtsmæssigt, at myndigheden påtager sig en sådan operationel opgave, og denne bør i stedet overlades til virksomhederne og sektoren. Det bør være virksomhederne og sektoren, som afgør hvilke beredskabsniveauer og beredskabsforanstaltninger, som virksomhederne skal implementere i en krisesituation. Vi mener i øvrigt heller ikke, at nærværende bestemmelse er foreneligt med lovens formål, som netop fastlægger, at myndighedens opgave er at fastsætte overordnede rammer, om hvilke krav virksomheder skal efterleve ud fra det identificerede trusselsbillede samt at føre tilsyn med at kravene efterleves.

Tilsyn

Det fremgår i lovforslagets § 19, stk. 2, nr. 6, at myndigheden kan kræve at få adgang til data, dokumenter og oplysninger, der er nødvendige for tilsynsopgaven. Vi mener, at det bør præciseres, at det udelukkende er ved fysisk tilsyn, at myndigheden kan opnå adgang til disse data.

Oplysningers fortrolighed og aktindsigt

Cerius og Radius er som netvirksomhed omfattet af aktindsigtspligten efter offentlighedslovens § 3, stk. 2, nr. 1, med undtagelse af bestemmelserne i §§ 11 og 12, og §§ 15-17.

Vi støtter derfor, at underretninger efter lovforslagets § 15, er undtaget fra aktindsigt, som det foreslås i lovforslagets § 27, da der kan være flere fortrolige oplysninger i disse underretninger, som ikke mindst kan være skadelige for virksomheden, men heller ikke vil være i samfundets interesse, såfremt disse offentliggøres.

Vi foreslår på tilsvarende vis, at det bør tydeliggøres, at fortrolige oplysninger omfattet af lovforslagets § 26, også kan undtages fra aktindsigt.

Vi vil i øvrigt gøre opmærksom på to tekstmæssige fejl, som vi har observeret. I lovforslagets § 20, stk. 2 og 3, henvises til § 19 stk. 2, nr. 1- 7. Bestemmelsen indeholder imidlertid kun nr. 1-6. Vi har også observeret en fejl i den første fodnote i lovforslagets side 2, hvor der henvises til ophævelse af NIS-2-direktivet – vi antager, at der skulle være refereret til NIS-1-direktivet.

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at Cerius og Radius står til rådighed, såfremt der er spørgsmål til vores bemærkninger.

Vi vil endvidere gentage vores opfordring om, at vi ønsker at blive inddraget i den videre proces, både hvad angår implementering af lovforslaget og de tilhørende bekendtgørelser.

Med Venlig Hilsen

Tomas Christensen

Funktionschef

Beredskabsansvarlig for Cerius Radius

DBI Hørings svar til forslag om styrket beredskab i energisektoren

Beredskab

Krisehåndtering:

Der er behov for en klar definition af krisehåndtering og eskalationsniveauer, som angiver, hvornår vi går fra dagligt beredskab til krisesituationer. Det mangler en afsnit om, hvordan man forholder sig til amplituden af krisesituationer. Se evt. op- og nedskalering i HOB.

Identificering af kritiske kunder:

Det er essentielt at identificere kritiske kunder inden for forsyningsområderne, såsom sygehuse og andre vitale institutioner. Evt. udpegelse af kritisk infrastruktur iht. CER-direktivet som bilag til lovgivningen.

Kommunikation:

Der er behov for mere hjælp og vejledning til både eksternt og internt beredskabs- og krisekommunikation, på både strategisk, taktisk og operationelt niveau til myndigheder, kunder og leverandører.

Beredskabsplanlægning som helhed:

Beredskabsplanlægningen bør betragtes som en helhed, der omfatter både it-beredskab og ordinært beredskab.

Vi forstår ikke kravet om, at den it-beredskabsansvarlige og koordinatoren for det ordinære beredskab ikke må være den samme person. Dette kan være næsten umuligt at overholde for mindre selskaber.

Vi foreslår, at mindre selskaber får mulighed for at kombinere disse roller ved at fastholde beredskabskoordineringen for hele selskabet i én rolle (beredskabskoordinator).

BIA på kritiske services:

Det anbefales at gennemføre Business Impact Analysis (BIA) på kritiske services for at forstå og minimere potentielle konsekvenser af hændelser. BIA er et vigtigt værktøj, der generelt fylder for lidt i den nuværende beredskabsplanlægning. Ved at foretage en grundig BIA kan virksomhederne identificere de kritiske processer og ressourcer, der er nødvendige for at opretholde driften under og efter en krise. Dette vil sikre, at der er en klar forståelse af, hvilke områder der skal prioriteres, og hvilke afbødende foranstaltninger der skal implementeres for at minimere forstyrrelser.

Brug af ROS-data til øvelsesplanlægning

Data fra ROS-analyserne skal bruges til at planlægge øvelser, så de dækker de mest kritiske områder og risici.

- **Integration af ROS-data i øvelser:** Brug data fra ROS-analyserne direkte til at udvikle øvelser, der adresserer de identificerede risici og sårbarheder.
- **Evaluering og justering:** Efter hver øvelse skal der udarbejdes en evaluering for at identificere styrker og svagheder. Resultaterne fra evalueringen skal bruges til at justere både ROS-analyserne og fremtidige øvelser.

- **Uddannelse:** Øvelsernes kompleksitet skal øges i takt med, at beredskabsteamet får mere erfaring. Nye medarbejdere har behov for et struktureret uddannelsesforløb, som sikrer, at de hurtigt kommer op på niveau med de erfarne medarbejdere.

Fysisk sikring

Helt overordnet mener vi, at lovforslaget ikke tager tilstrækkeligt udgangspunkt i de etablerede danske sikringsstandarder. Der er allerede udført omfattende og grundigt arbejde på dette område nationalt, og det virker som et skridt tilbage at definere alle aspekter af fysisk sikring udelukkende fra et EU-perspektiv. Vi anbefaler derfor, at der i højere grad tages udgangspunkt i de etablerede termer og retningslinjer fra Forsikring & Pension (F&P). Dette vil gøre det betydeligt nemmere for installatører og fagfolk i sikringsbranchen at forstå og anvende reglerne korrekt og effektivt. Ved at bruge velkendte fagtermer og standarder kan vi sikre en smidig implementering og bedre overholdelse af sikkerhedskravene.

Krav til sikringsplan for faciliteter

Vi anbefaler, at der i loven indarbejdes krav til en detaljeret sikringsplan for sikring af faciliteter. Inspiration kan hentes fra F&P's sikringsguiden.dk. En sikringsplan bør omfatte følgende elementer:

- En detaljeret oversigt over de implementerede sikringsforanstaltninger.
- Procedurer for håndtering af alarmer, herunder instruktioner til vagtpersonale.
- Specifikation af krav til detektionsudstyr og deres funktionalitet.
- Standarder for de anvendte sikringsudstyr.
- Sikring af, at alle systemer og it-infrastruktur er tilstrækkeligt overvåget.
- Dokumentation for korrekt installation af sikringsudstyr.
- Retningslinjer for regelmæssig vedligeholdelse af sikringsudstyr.
- Krav til adgangskontrolsystemer, både elektroniske og mekaniske.
- Krav til service og genetablering ved fejl/skade

Fysisk sikring i lag

Her forstås fysisk sikring som perimeter-, skal- og cellesikring. Dette omfatter:

- **Perimetersikring:** Sikring af den ydre grænse rundt om anlægget.
- **Skalsikring:** Sikring af anlæggets bygninger og ydre mure.
- **Cellesikring:** Sikring af udvalgte rum eller komponenter.

Vi foreslår, at der også inkluderes beskrivelser af sikringszoner og objekter for at skabe en helhedsorienteret tilgang til sikring i lag.

Adgangsveje og fagtermer

Der mangler en beskrivelse af adgangsveje til og fra site/lokation, såsom porte, bomme og fodgængere. Vi anbefaler at anvende samme fagtermer som F&P, da disse er genkendelige for installatørerne og allerede er en del af det eksisterende regime. Dette inkluderer:

- Differentiering mellem mekanisk sikring og elektronisk overvågning.
- Brug af termer som pir (passiv infrarød detektor), sikringsplan, og forholdsordre til vagt.
- Krav om verificerede alarmer til politiet.
- Fokus på service, drift og vedligehold.
- Kontakt til godkendte kontrolcentraler.

Detektering og overvågning

Der bør præciseres, hvad der menes med detektering. Er der tale om overvågning af genstande eller detektering af personer på området?

Overordnede rammer

Vi foreslår, at loven peger mod en overordnet ramme, der inkluderer:

- Autoriserede vagter.
- Certificerede installatører.
- Politi-godkendte kontrolcentraler.

Afskrækkelse og forsinkelse

Fysisk sikring af anlæg bør ikke kun medvirke til at forsinke eller besværliggøre hændelser, men også inkludere elementer af afskrækkelse og forsinkelse for at forbedre den samlede sikkerhed.

Mvh.

Dansk Brand- og sikringsteknisk Institut

Jernholmen 12, 2650 Hvidovre

Andreas Norstedt

Energistyrelsen - Center for Beredskab
Via e-mail: beredskab@ens.dk
(cc: clnol@kefm.dk og alber@kefm.dk)

Journalnummer 2023 - 6652

Dok. ansvarlig: JDP
Sekretær: KMA
Sagsnr: 2024 – 710
Doknr: Høringssvar 2023-6652
10-07-2024

Høringssvar: Forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren

Energistyrelsen (herefter ENS) har fremsendt høringssudkast til forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren, og Dansk e-Mobilitet takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Dansk e-Mobilitet er brancheforening for en stor del af ladeoperatørerne i Danmark, og vi hilser det velkomment, at branchen er omfattet af det styrkede beredskab i energisektoren. Antallet af rene elbiler i Danmark har netop rundet 260.000, og tallet er stærkt stigende. Derfor er der behov for øget fokus på sikkerhed og beredskab i forbindelse med opladningen af elbilerne og på fælles retningslinjer for branchen.

Vores høringssvar består dels af overordnede bemærkninger til forslaget, og dels af en række specifikke bemærkninger rettet mod konkrete afsnit og formuleringer i teksten. Vores bemærkninger er nummereret, men nummeringen er ikke udtryk for en prioritering af bemærkningerne.

Vi henviser desuden til høringssvaret fra Green Power Denmark, som vi til fulde kan tilslutte os.

Overordnede bemærkninger

1. I daglig tale er betegnelsen for en "operatør af ladestationer" en "ladeoperatør", og sidstnævnte anvendes i dette høringssvar.
2. Dansk e-Mobilitet medvirker meget gerne til en øget opmærksomhed på fælles løsninger og fokus på udfordringerne omkring cybersikkerhed, og vi opfordrer til, at der også i loven lægges meget stor vægt for forebyggelse og rådgivning om både emnet generelt og konkrete tiltag til håndtering af udfordringerne. Vi tager udgangspunkt i, at ladeoperatører er omfattet af lovforslaget, men dette fremgår ikke direkte, hverken af lovtekstens ordlyd eller af lovbemærkninger. Det bør derfor præciseres, at ladeoperatører, der forvalter, drifter og leverer

ladetjenester til slutbrugere er omfattet af bestemmelsen, og ligeledes at der gælder en tærskelværdi for ladeoperatører (jf. §2, stk. 2, pkt. 1).

3. Markedet for opladning af elbiler er i rivende udvikling, og Danmark er et af de lande, der er længst fremme mht. en dækkende ladeinfrastruktur. Derfor har mange operatører været nødt til at udvikle helt nye løsninger, og har ikke kunnet trække på erfaringer fra andre lande eller lignende markeder. Det betyder, at der kan være et stort behov for at skabe en fælles teknisk ramme eller platform for arbejdet med cybersikkerhed, men det betyder også, at nogle operatører skal have lidt længere tid til at rette deres løsninger til, så de matcher med de øgede krav til cybersikkerhed.

Vi vurderer i den sammenhæng, at omkostninger for virksomheder vil være betydelige, men der mangler i lovforslaget overblik over hvilke dele af forslaget, der går videre end minimumsharmoniseringen i henholdsvis NIS2- og CER-direktiverne, og hvad disse vil pålægge virksomhederne af yderligere omkostninger. Vi opfordrer til, at myndighederne optager tæt dialog med branchen om de mest effektive løsninger på udfordringerne, så der ikke pålægges virksomhederne unødvendige ekstraomkostninger.

4. ENS bruger begrebet "ladestation", men definerer ikke begrebet nærmere. Den normale definition af en ladestation er "et enkelt fysisk anlæg på et bestemt sted bestående af en eller flere ladestander" (se fx AFIR i dansk udgave). Begrebet følger i forlængelse af begrebet "tankstation", men det skal bemærkes, at vi i Danmark også anvender begrebet "ladepark" i stedet for "ladestation", og at sidstnævnte nogle gange også benyttes om en enkelt ladestander.
5. Cybersikkerhed kan have mange former, og det er ikke risikoen for, at elbiler forhindres i opladning i kort tid, der er den største fare. En langt større risiko er, at elnettet kan tage stor skade, hvis mange elbilers opladning kan styres og u hensigtsmæssigt kan kobles til og fra med korte intervaller, hvilket kan udgøre en betydelig belastning for elnettet.
6. Generelt bemærkes, at det er fornuftigt at samle beredskabet for energisektoren i en lov. Vi finder generelt lovforslaget godt og dækkende for intentionen, og vores bemærkninger skal alene opfattes som forslag til at styrke beredskabet på sektoren for opladning til elektrisk transport.

7. Vi opfordrer til, at forpligtelserne og viden om beredskabet for de sektorer, der er omfattet af loven, samles et sted, fx hos Energinet, der i forvejen løfter denne opgave for nogle sektorer. Det er helt afgørende, at den enhed, der løfter denne opgave, har fingeren på pulsen i det daglige og kan se på tværs af flere sektorer – derfor peger vi i denne sammenhæng på Energinet.

Specifikke bemærkninger

Vi har en række specifikke bemærkninger til lovforslaget, der følger rækkefølgen i lovforslaget.

8. §1: Et væsentlig formål med loven er at forebygge de nævnte trusler, og det bør derfor overvejes om forebyggelse mere eksplicit skal fremgå af formålsbeskrivelsen.
9. §2, stk. 2, og § 4, stk. 2: I §2, stk. 2, punkt 1) anføres "producerer, forbruger eller kontrollerer mere end 25 MW". Formuleringen bør uddybes og præciseres, idet der for ladeoperatører er meget stor forskel på "forbruger" og "kontrollerer". For eksempel vil 25 MW svare til at kontrollere 100 stk. 250 kW lynladestandere eller knap 2.100 stk. 11 kW normalladere, mens forbruget vil være noget mindre end 100% af kapaciteten. En løsning kunne være at fastsætte grænsen som en andel mellem 0 og 1 af den af ladeoperatøren kontrollerede elektricitet, idet andelen kunne tage udgangspunkt i den gennemsnitlige belastning på ladestandere i Danmark – jf. formuleringerne øverst side 132 i kommentarer til lovforslaget. Vi hjælper gerne med at indhente data til fastsættelse af sådanne andele.

Det skal i forbindelse med niveauinddeling af virksomhederne baseret på størrelse klart fremgå, hvordan størrelsen beregnes, og om kravene om energiomfang og kundebaser er et "og/eller-krav".

10. §3: vi savner definition af en række væsentlige nøgleord og begreber, herunder "ledelse", "ledelsesorganer", "ledende medarbejdere", "forsyningskritiske" og "informationer, mens definitionen af "væsentlige tjenester" bør strammes væsentlig op for at være operationel.
11. §4: Det bør overvejes, om det ikke kun bør være virksomheder, der kategoriseres, men tillige koncerner, der i nogle tilfælde bruger eller pålægger koncernselskaber at bruge fælles IT-platforme eller -systemer. Der kunne fx åbnes for, at koncerner kan ansøge om adgang til at betragte koncernforbundne selskaber under samme paraply, og sådan at det koncern-forretningsområde, som er indplaceret på højeste

niveau, afgør koncernens niveau (jf. den på sektormødet viste niveauinddeling, slide 12).

Det er i øvrigt svært at forholde sig til den angivne niveauinddeling, da disse ret beset ikke specificeres nærmere, herunder heller ikke hvilke parametre og/eller kriterier og størrelseskrav, der vil være styrende for niveauinddelingen og derved for reguleringstrykket. Det rejser tillige spørgsmålet om, hvilke betingelser og procedurer, der vil blive fastsat, hvis en virksomhed rykkes fra ét niveau til et andet.

Vi opfordrer til, at niveauinddelingen fremgår direkte af lovteksten, og at det snarest meddeles de omfattede virksomheder, så disse har en rimelig tidshorisont til at indrette sig på nye og skærpede krav.

12. §6, stk. 2, punkt 2): det fastsættes, at "ledelsesorganer tilegner sig viden". Det bør defineres, hvad der menes med "ledelsesorganer", og formuleringen "tilegner" kunne overvejes erstattet af en pligt til at have viden og kundskaber indenfor risiko- og sårbarhedsstyring. Der bør tillige udarbejdes klare oversigter over minimumskravene til virksomhederne, når formuleringen "politikker for..." benyttes.

Det er helt afgørende, at begrebet ledelsesansvar defineres og afgrænses, så det er klart, hvor langt i organisationen ledelsesansvaret rækker, og om det er forankret hos anlægsejer eller den driftsansvarlige virksomhed (som ikke altid er sammenfaldende).

Det er desuden uklart, hvorvidt kravet til viden er relateret til hvert enkelt medlem af ledelsesgruppen, og hvor omfattende kravet er. Det fremgår af NIS2-direktivet (art. 20), at ledelsens medlemmer er forpligtet til at følge kurser, men det specificeres ikke, at hvert eneste medlem skal have præcist samme indsigt og vidensniveau. Det vigtigste må være, at ledelsen skal kunne træffe beslutninger på et oplyst grundlag og stille kritiske spørgsmål. Udgangspunktet må være, at ledelsen har et overordnet ledelsesansvar og dermed et overordnet overblik over de krav og forpligtelser, som virksomhedens beredskabsniveau medfører.

13. §7: For ladeoperatører er det fysiske produktionsapparat også de enkelte ladestandere, og de optræder i flere forskellige sammenhænge, fx enten som en del af en ladepark, en del af et offentligt tilgængeligt område med flere ladepunkter, en enkeltstående ladestander eller ladebokse på private matrikler, fx en villa. Dette er et særkende for ladeoperatørerne, og det skal der tages hensyn til, når der fastsættes

nærmere regler om den fysiske sikring, overvågning og detektion af lokationer.

Vi bemærker desuden, at fysisk sikring altid bør ske ud fra en risikobaseret tilgang, og at hverken fysisk sikkerhed eller cybersikkerhed (jf. §§8-9) må overimplementeres eller give anledning til en omfattende detailregulering.

14. §11: Vi opfordrer til, at der forud for "beredskabssituationer" opstilles scenarier på delsektorniveau, der gør det muligt for aktører at træne og forberede sig på disse. Vi støtter, at det evt. kan være Energinet, der kan varetage denne opgave (jf. §11, stk. 4), men opfordrer samtidig til, at Energinet bør forpligtes til at opstille eller operere med sådanne "beredskabsscenarier" på delsektorniveau – se også pkt. 7 ovenstående.

Vi opfordrer til, at der er en klar og entydig arbejdsdeling mellem ministeren og Energistyrelsen på den ene side og Energinet og virksomhederne på den anden. Det bør være en klar myndighedsopgave at udarbejde trusselsvurderinger til ladeoperatørerne, herunder at identificere og stille krav om, hvilke trusler sektorer skal være robuste og beredte overfor. Det bør samtidig overvejes om etablerede velfungerende, operationelle samarbejdsrelationer (fx SektorCERT) kan løfte opgaven også for nye virksomheder under NIS2/CER-rammerne – herunder ladeoperatørerne – med at understøtter, overvåger og leverer tjenester og varsler til tilsluttede virksomheder.

15. §§12-15: Formuleringerne i kapital 4 (§§12-15) om underretningspligt er væsentlig for at sikre, at andre virksomheder er opmærksomme på aktuelle trusler eller læringspunkter fra konkrete hændelser. Som supplement til loven vil vi i regi af branchen afholde jævnlige netværksmøder, med drøftelse af forbyggende tiltag og konkrete hændelser i Danmark eller erfaringer fra andre lande. Sådanne drøftelser begrænses ikke til hændelser "der i væsentlig grad reducerer virksomhedernes funktionalitet", men vil også omfatte mindre hændelser, der kan være forløber for større lignende hændelser.

Der bør nærmere defineres, hvad der menes med en "nærvedhændelse", så begrebet gøres mere operationelt for virksomhederne. Ligeledes bør formuleringen "modtagere af deres tjenester" defineres nærmere, herunder om der reelt menes, at virksomhedernes slutkunder skal informeres.

Det skal bemærkes, at underretningspligten også må gælde myndighederne ift. fx opbevarede data om virksomhederne eller myndigheders oplevelse af eller erfaring med hændelser, der kan være relevante for virksomhedernes arbejde med cybersikkerhed eller sikkerhed generelt.

16. §15: Det skal bemærkes, at muligheden for at rette henvendelse til ministeriet om væsentlige hændelser i sig selv kan åbne for mulighed for cybersikkerhedslignende hændelser i form af et stort antal grundløse henvendelser eller chikanøst motiverede anklager uden hold i virkeligheden. Vi frygter, at dette kan blive en stor administrativ byrde for virksomhederne, hvis der ikke fra myndighedernes side sorteres grundigt og kompetent i henvendelserne.
17. §16: Vi efterlyser klare retningslinjer for, hvilke virksomheder som forventes at skulle sikkerhedsgodkende medarbejdere og til hvilket sikkerhedsniveau disse medarbejdere vil skulle godkendes til. Vi hører om sagsbehandlingstider på 6-8 måneder eller mere for en sikkerhedsgodkendelse, og det er naturligvis uholdbart. Myndighederne bør der garantere en maksimal sagsbehandlingstid og rammer, som er operationelle for virksomhederne.
18. §17: Det forekommer rigtigt, at virksomhederne skal finansiere en del af de omkostninger, der er ved et styrket beredskab, men det skal bemærkes, at ladeoperatørerne ikke både skal finansiere de direkte øgede omkostningerne ved et styrket beredskab i denne del af energisektoren, og samtidig skal finansiere det offentlige tilsyn med branchen, der følger af lovforslaget. Det anføres i forslaget (s. 198ø), at det sikres, "at princippet om proportionalitet mellem den ydelse, som virksomheden får, og det gebyr, der opkræves herfor, overholdes"; men det er ikke vores opfattelse, at ladeoperatørerne vil opfatte tilsynet som en værdiskabende ydelse, virksomhederne selv skal betale for. I stedet bør en væsentlig del af tilsynet finansieres af relevante myndigheder, og kun en meget virksomhedsspecifik del af tilsynsomkostninger bør afholdes af virksomhederne. Samtidig bemærkes, at der bør fastsættes et maksimum for de gebyrer, der opkræves af virksomhederne, og at der ikke bør være forskelle betinget af, hvor langt virksomheders befinder sig fra ENS eller andre relevante myndigheder.

De bemærkes (se fx side 72n), at gebyrer kan have en adfærdsregulerende virkning, fx ift. sikkerhedsgodkendelser, men også at disse i dag ikke er gebyrfinansieret. Man kan ikke helt afvise, at en sådan adfærdsregulering kan eftervises, men lige nu, hvor loven skal implementeres, forekommer det ikke relevant aktivt at søge begrænsninger på sikkerhedsgodkendelser, der skal være med til at holde hånden under loven.

Vi opfordrer derfor til, at indførelse af mange af de nævnte gebyrer helt sløjfes eller i det mindste udskydes, til loven er bedre implementeret.

19. §19: Vi bemærker med tilfredshed, at tilsynsopgaven ikke unødigt må hæmme den berørte virksomheds forretningsaktiviteter, og at tilsyn skal baseres på en dialogbaseret og værdiskabende tilgang til virksomhederne, med det formål at dele erfaringer mellem myndigheder og virksomheder/branchen for at opnå større sikkerhed for både den enkelte virksomhed og branchen/sektoren.

Vi bemærker dog, at sikkerhedsscanninger og penetrationstest af virksomhedens net- og informationssystemer m.v. er en meget vidtgående kontrolforanstaltning, der er meget omkostningstungt at gennemføre, ligesom risikoen for omfattende skader ved scanninger og penetrationstests er stor. Brugen af disse bør derfor meget stærkt begrænses, og vi ser at formuleringerne om dette er i overensstemmelse med ordlyden i CER-direktivet eller NIS2-direktivet.

Vi bakker op om muligheden for differentierede tilsyn, herunder udstrakt mulighed for at anvendere administrative tilsyn for mindre virksomheder.

20. §19, stk. 4: Det må være underforstået, at tilsynsmateriale fra virksomhederne altid kan udarbejdes på dansk, men evt. kan affattes på et andre sprog end dansk - fx og helt oplagt engelsk - for grænseoverskridende virksomheder.
21. §20: Flere steder anføres "efter § 19, stk. 2, nr. 1-7", men dette bør vel rettelig være efter § 19, stk. 2, nr. 1-6? Det skal desuden bemærkes, at der for rådgivende missioner bør gælde samme tilgang mht. tilsyn som for danske myndigheder, så tilsyn er dialogbaseret og med udgangspunkt i en værdiskabende tilgang.
22. §§23: Det er ret vidtgående, at ministeren kan træffe afgørelse om rettighedsfrakendelse mht. virksomhedens tjenester eller ledelsesfunktionen, og dette skal alene kunne ske via domstolene eller et domstolslignende organ, og bør have opsættende virkning. Det skal i den sammenhæng nærmere specificeres, hvordan en evt. midlertidig suspension eller et forbud håndteres overfor slutbrugerne og deres behov for fx opladning af elbil, samt at sådanne tiltag altid skal ske med rimelige frister og efter forudgående dialog.
23. §25: Denne paragraf udgør lovforslagets kapitel 9 med overskriften "Gensidigt bistand om cyber" med fokus på grænseoverskridende

tilsyns- og håndhævelsesforpligtelser. Det er vigtigt, at virksomheder med aktiviteter i flere medlemsstater oplever et ensartet og samarbejdende tilsyn, og det bør være en forpligtelse for myndighederne at sørge for dette.

Vi finder det desuden særdeles vigtigt, at det ved gensidig bistand om cyber ikke kan kræves at danske virksomheder udleverer fortrolig information om virksomhedens beredskab til en anden medlemsstats tilsynsmyndighed.

24. §§26-30: Det skal bemærkes, at også virksomhederne kan have oplysninger, hvis videregivelse ville stride mod væsentlige interesser for virksomheden, og at sådanne vitale virksomhedsoplysningen tillige bør være omfattet af fortrolighed, også selvom de ikke umiddelbart vurderes væsentlige af hensyn til virksomhedens eller andre virksomheders direkte drift.

Der bør desuden være krav om, at myndighederne informerer virksomheder både om de data, der opbevares om den enkelte virksomhed, og hvordan/hvor de opbevares.

25. §§31-36: Det bør overvejes om en klage skal have opsættende virkning, og det bør sikres, at klagenævnet har den nødvendige faglige ekspertise til at håndtere klager indenfor de "nye" sektorer, herunder ladeoperatørerne.

26. §37: Det angives, at loven træder i kraft pr. 1. januar 2025, men der bør tillige fastsættes nærmere bestemmelser for ikrafttræden, overgangsregler og implementeringsfrister, herunder fx mht. hvornår virksomhederne skal være klar til fuld implementering af loven, og hvornår de mange forskellige organisatoriske og tekniske foranstaltninger skal være på plads – jf. punkt 3 ovenstående.

Ved yderligere spørgsmål eller behov for uddybning til ovenstående, er ENS velkomne til at kontakte undertegnet.

De bedste hilsner

John Dyrby Paulsen

Direktør i Dansk e-Mobilitet

m: +45 35 30 04 84

Energistyrelsen
Center for beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København

Journalnummer 2023 – 6652

Den 10. juli 2024

Høringssvar til forslag om lov om styrket beredskab i energisektoren

Dansk Erhverv takker for muligheden for at give input til lov om styrket beredskab i energisektoren.

Generelle bemærkninger

I takt med at vedvarende energi udgør en stadig større del af vores energiforsyning, at stadig større dele af dansk erhvervsliv er elektrificeret, og at sektoren i det hele taget i stor grad gør brug af digitale teknologier, er der behov for at ændre rammerne for beredskabet i energisektoren. Også i lyset af det forhøjede trusselsniveau mod energisektoren fra bl.a. cyberangreb som følge af den geopolitiske situation i Europa, er det meget positivt, at reguleringen omkring energisektorens beredskab nu styrkes. Danmarks høje forsyningssikkerhed er et vigtigt konkurrenceparameter og rammevilkår for flere af vores virksomheder, og den er derfor afgørende at stå vagt om.

På den korte bane er cybertruslen den mest konkrete og alvorlige trussel mod Danmark, og den hastige digitale udvikling åbner nye flanker for kriminelle og statslige aktører. Derfor er det godt, at myndighederne nu implementerer de fælleseuropæiske cybersikkerhedsregler med målsætningen om at styrke cybersikkerheden og øge modstandsdygtigheden i energisektoren.

Dansk Erhverv bakker op om lovforslagets holistiske tilgang, hvor NIS2 og CER-direktiverne tænkes sammen, ligesom beredskabsbestemmelser i andre forsyningslove samles her. Det giver mere transparens i lovkravene til virksomhederne, ensartede krav og bidrager til en sikker og smidig implementering. Samtidig giver det god mening, eftersom enhedernes sikkerhedsforanstaltninger f.eks. cybertruslen såvel som enhedernes generelle modstandsdygtighed bør baseres på en risikobaseret tilgang.

Imidlertid er der en risiko for, at den deskriptive tilgang til at stille krav til cybersikkerhed, som lovforslaget reflekterer, kan være ineffektiv og i værste fald kontraproduktiv for at fremme forsyningssikkerheden. En risikobaseret tilgang, som også er reflekteret i NIS2-direktivet og CER-direktivet, med processuelle krav vil kunne skabe en fleksibilitet, som er afgørende for en effektiv implementering af NIS2 og opretholdelse af et værn mod fremtidige cybertrusler.

Industripolitiske konsekvenser

Lovforslaget giver Energistyrelsen vide muligheder for at udforme og udvikle deskriptive krav til virksomhederne. De vide beføjelsesrammer risikerer at bremse investeringer i den grønne omstilling, fordi der skabes en usikkerhed om fremtidige sikkerhedskrav til energiteknologi. På den baggrund kan der være en risiko for, at investorer vil anse de uklare krav som en usikkerhed, der kan føre til potentielle fremtidige omkostninger. Yderligere vil de nationalt sikkerhedsbetingede krav, som ikke er sammenlignelige med direktivernes risikobaserede tilgang, være afgrænsede til at have national, dansk betydning. For internationale virksomheder vil der dermed ikke være mulighed for at føre fælleseuropæisk tilsyn. Dermed kan der være en risiko for, at de tiltag, som en operatør foretager i ét land, ikke kan anses for fyldestgørende for overholdelse af NIS2-krav i et andet land.

Samtidig er det væsentligt, at det løbende arbejde med at foretage risikovurderinger og bestemme niveauet af sikkerhedsforanstaltninger sker i tæt samarbejde mellem myndigheder og omfattede enheder. Det er bl.a. vigtigt, at myndigheder i højere grad samarbejder med erhvervslivet om udgivelsen af mere detaljerede og operationelle trusselvurderinger for alle samfundskritiske sektorer. Dermed ligger vurderingen ikke alene ved enhederne.

Erhvervspolitiske konsekvenser

Det bemærkes, at de nationalt sikkerhedsbetingede krav kan medføre øgede omkostninger. F.eks. kan kravene til sikkerhedsgodkendelser, baggrundstjek og datalokation være omkostningsdrivende for leverandører og producenter, da højt specialerede kompetencer skal dubleres. Desuden virker det ikke til, at de erhvervsøkonomiske konsekvenser for virksomhedernes internationale aktiviteter er med i de beregnede konsekvenser.

Grundig lovteknisk gennemgang af lovforslaget

Der bør gennemføres en grundig lovteknisk gennemgang af lovforslaget. Gennemgangen skal bl.a. sikre, at tiltænkte virksomheder er omfattet af loven, at de anvendte begreber stemmer overens med anden gældende dansk lovgivning på området, samt at der er en intern konsistens mellem de anvendte begreber. F.eks. at brugen af begreberne 'enheder' og 'virksomheder' ensrettes. Gennemgangen skal yderligere sørge for, at lovforslagets bemærkninger giver en klar og entydig vejledning til fortolkning af loven og de dertilhørende bemyndigelser – der er forståelig for omfattede virksomheder.

Konkrete bemærkninger

Det bemærkes, at det er uklart, hvordan distributionsselskaber omfattes af § 2, stk. 2, da de hverken producerer, forbruger eller kontrollerer elektricitet, men i stedet transporterer det.

Energisektoren er i stigende grad præget af en decentralisering, hvor mange forskellige aktører står for produktion og forbrug. Det er derfor positivt, at der er fastsat minimumskriterier i loven, så meget små producenter eller ladeoperatører ikke omfattes unødigt.

Der er desuden behov for, at lovforslagets afsnit om identifikation, kategorisering og konsekvens af kategorisering af enheder/virksomheder og enhedernes/virksomhedernes systemer og anlæg bliver præciseret. Yderligere bør koblingen mellem identifikation, kategorisering og konsekvens blive tydeliggjort.

I § 5 beskrives virksomheder, som betragtes som kritiske enheder af særlig europæisk betydning. Det er uklart, hvorvidt virksomheder selv skal rette henvendelse angående en vurdering af, om virksomheden er kritisk og/eller kritisk af europæisk betydning, samt hvad tidshorisonten er ift. en underretning fra ministeriet til virksomheder om deres status. Derudover er der behov for klarere vejledning om, hvilken betydning en status som kritisk og/eller kritisk af særlig europæisk betydning vil have ift. foranstaltninger og tilsyn.

I kapitel 5 beskrives kravene til sikkerhedsgodkendelserne af medarbejdere. Erfaringer fra branchen har vist, at processen kan være meget langvarig med over 6 måneders behandlingstid. Det er uholdbart i en branche, der mangler arbejdskraft, og i fremtidig opskalering af både forbrug, produktion og handel vil den udfordring kun tage til i omfang. Derfor bør der implementeres en langt mere smidig proces.

Dansk Erhverv anerkender, at brintproducerende anlæg qua deres høje strømforbrug kan være kritiske, men minder om, at brintproduktion i Danmark endnu er en gryende branche, hvor der er stort fokus på at sænke omkostninger. Derfor bør der ikke stilles uforholdsmæssigt store krav til beredskabsreguleringen af brintsektoren, som på nuværende stadie ikke kan siges at producere et produkt, som er kritisk for energiforsyningen. At brint sidestilles med naturgas, tager ikke højde for forskellene i pris, kunder og udbredelse.

Dansk Erhverv bemærker desuden, at elnetskabers omkostninger til at leve op til et kommende krav om fysisk sikkerhed og cybersikkerhed kan karakteriseres som et myndighedspålæg, og at gebyrer og meromkostninger til opfyldelsen af pålægget medfører en justering af elnetskabers omkostningsramme, hvilket lovforslaget bør gøre gældende. Det bør også omfatte omkostninger, der er foranlediget forud for den endelige implementering af loven, og som er udført med direkte henvisning til at leve op til forpligtelser i loven og de bagvedliggende initiativer.

For så vidt angår håndhævelsen af lovgivningen, har erfaringer fra energi- og telesektoren vist, at det vil lette den administrative byrde markant, hvis man følger samme tilsynskoncept/-metodik, hvis timingen for tilsyn koordineres mellem myndigheder, samt hvis man sammenlignet med håndhævelse under NIS-loven opnår en bedre sammenhæng og harmonisering af tilsyn mellem de forskellige tilsynsførende myndigheder. Tilsyn kan ses som et redskab til konstruktiv og proaktiv dialog og fungerer bedst i følgeskab med rådgivning i form af f.eks. operative risikovurderinger, vejledninger, kurser og standardhenvisninger. Den rolle har Energistyrelsen indtil nu udfyldt tilfredsstillende.

Sidst vil Dansk Erhverv anføre, at omtalen af ledelsesansvar i bemærkningerne til lovforslaget er vidtgående, og særligt er der tvivl om, om der er den rigtige balance mellem det overordnede ledelsesansvar, der ligger hos direktion og bestyrelse og en specifik godkendelse af nogle meget detaljerede og tekniske risiko- og sårbarhedsvurderinger og beredskabsplaner mv. Den overordnede ledelses rolle bør i højere grad ligge i mere generelle vurderinger af sikkerhedsniveauet som eksempelvis en modenhedsanalyse af sikkerhedsberedskabet og af hensyn til ressourceallokering.

Dansk Erhverv opfordrer til grundig og konstruktiv markedsdialog om udmøntningen af lovgivningen i kommende bekendtgørelser, f.eks. ift. hvilke virksomheder, der er kritiske, fysisk sikring, mv.

Dansk Erhverv står selvfølgelig til rådighed i tilfælde af opfølgende spørgsmål.

Med venlig hilsen

Malene Mortensen

Chefkonsulent

Nanna Skovgaard Mortensen

Politisk konsulent

Joen Magieres

Politisk konsulent

Klima-, Energi- og forsyningsministeriet
Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs gade 43
1577 København V

Mail: beredskab@ens.dk; clnol@kefm.dk; alber@kefm.dk

Fjernvarmens Hus
Merkurvej 7
DK-6000 Kolding
Tlf. +45 7630 8000
mail@danskfjernvarme.dk
www.danskfjernvarme.dk
cvr dk 55 83 10 17

Høring over forslag til Lov om styrket beredskab i energi- sektoren - journalnummer 2023 - 6652

5. juli 2024
Side 1/8

Dansk Fjernvarme repræsenterer fjernvarmesektoren og fjernkølingssektoren i Danmark. Fjernkøling har sin egen lovregulering, men der er ikke etableret fjernkølig aktiviteter uden at det er ejet og drevet direkte eller indirekte af fjernvarmeselskaber. Fjernkølingssektoren er således også organiseret i Dansk Fjernvarme.

Fjernvarmesektoren består af en række forskellige selskaber. Hovedparten af selskaberne direkte forbrugerejede andelsselskaber (A.m.b.a.) dertil kommer en række kommunale selskaber typisk organiseret som aktieselskaber (A/S), hvor kommunen ejer alle aktierne. Der er endelig nogle få selskaber, som har anden ejerform som f.eks. ejet af en fond eller kommercielle ejere. Der er desuden nogle selskaber, som er kommunale interessentskaber (I/S), også kaldet § 60 selskaber, det er bl.a. de tre store transmissions-selskaber.

En række fjernvarmeselskaber er en del af multiforsyningsselskaber med flere typer forsyning f.eks. vand, spildevand, el, gas, fibernet m.v. Der er tale om store og små selskaber, med overvægt i antal af små selskaber, målt ud fra leveret mængde varme (TJ). Der er ca. 160 selskaber med under 50 TJ leveret varme om året, eller svarende til 750 standardhuse. Der er 170 selskaber med over 50 og under 700 TJ varme, eller svarende til op imod 10.000 standardhuse. Og endelig er der de resterende 50 selskaber med meget store mængder varme i transmission eller levering.

Nogle fjernvarmeselskaber har kraftvarme med samproduktion af el og varme, heraf er der nogle med over 25 MW elkapacitet og derfor omfattet af eksisterende beredskabslovgivning i elsektoren. Der er selskaber med affaldsenergianlæg, hvor restaffald bliver til el og varme. Nogle selskaber er blevet meget store elkunder med elkedler og store varmepumper.

Dansk Fjernvarme støtter den nye "Lov om styrket beredskab" med regler for såkaldt klassisk beredskab og implementering af de to EU direktiver for NIS2 og CER. Selvom fjernvarmesektoren har leveret stabil varmeforsyning med høj forsyningsikkerhed i over 120 år, så er behovet for en egentlig beredskabslovgivning relevant og nødvendigt. Mangfoldigheden af forskellige selskaber gør det vanskeligt at lave faste ensartede regler. Dansk Fjernvarme tilbyder Energistyrelsen et tæt samarbejde når loven skal

udmøntes i bekendtgørelser og vejledninger. For at sikre fjernvarmeselskabernes opbakning og positive engagement inden for beredskabsområdet er det vigtigt at reglerne kommer til at give mening, er overkommelige og praktisk anvendelige frem for juridiske papirøvelser.

Dansk Fjernvarme er tilfreds med beskrivelsen på side 34 om vigtigheden af fjernvarme og fjernkøling. Der mangler dog tre væsentlige forhold.

For det første bliver en stigende andel af fjernvarmen leveret som overskudsvarme til genbrug. Det giver særlige afhængigheder af eksterne leverandører af fjernvarme og derfor også behov for beredskabsmæssige overvejelser.

For det andet er der sektorkoblingen, hvor fjernvarme bliver store elkunder, store biogas-kunder m.v. Denne sektorkobling gør beredskabsarbejdet mere kompleks, da der skal tages hensyn til kaskadeeffekter i en krisesituation.

For det tredje sker der en bekymrende hurtig udfasning af termiske kraftvarmeværker, hvis vitale elproduktion kan blive afhørende for forløbet af en krise. Det bør i anden sammenhæng få opmærksomhed før det er for sent. Dette lovforslag er en god anledning til at understrege vigtigheden af en diversificeret el, varme og energiforsyning. Hvad angår fjernkøling, så er sektoren under udvikling. Derfor skal vi anvende erfaringer fra fjernvarmesektoren til at sikre optimerede løsninger.

Dansk Fjernvarme vil gerne rose Energistyrelsen for at indføre den nye niveauinddeling af fjernvarme- og fjernkølingsselskaberne. Særligt set i lyset af det kommende prisloft for fjernvarme, er det fornuftigt at have en nedre bagatelgrænse på 50 TJ, som friholder mange selskaber for at skulle lave beredskabsplaner. Ikke fordi disse selskaber ikke er vigtige og deres kunder har krav på høj forsyningsikkerhed. Imidlertid er mange af disse selskaber så små at de enten ikke har ansatte eller kun 1-2 ansatte, udover en arbejdende bestyrelse. Disse meget små selskaber vil ikke kunne løfte opgaven med store komplette beredskabsplaner.

Dansk Fjernvarme vil endvidere rose det tætte samarbejde omkring tilblivelsen af reglerne for beredskabsarbejdet i fjernvarme- og fjernkølingssektoren. Dansk Fjernvarme har igangsat en del informations- og uddannelsesaktiviteter, som vil fortsætte i Q4 2024 og ind i 2025. Stor tak til Energistyrelsen for at være til rådighed med undervisning og indlæg.

Fjernvarmesektoren i Danmark er i gang med en omfattende digitalisering, med det formål at reducere omkostningerne og gøre det muligt at optimere driften, teknisk, miljømæssigt og med reducerede klimabelastning. Alle har i dag fjernaflæste digitale fjernvarmemålere. Data anvendes til afregningsformål, men også til driftsoptimering i Machine Learning. Gradvis bliver disse IT og OT systemer mere avancerede og de første selskaber er begyndt at anvende AI i såvel administrative og tekniske opgaveløsninger. Digitaliseringen har mange fordele, men åbner desværre også for øget risiko inden for cyberkriminalitet og cyberangreb. Tilbage i april 2020 var Dansk Fjernvarme sammen med

Energinet og Dansk Energi (nu Green Power Denmark) om at etablere en dansk EnergiCERT. Nu er også DANVA kommet med og der er derfor tale om en SektorCERT. Det er et meget vigtigt initiativ til forebyggelse og beskyttelse mod cyberangreb, særligt inden for OT systemerne. Der er også her et tæt og fortroligt samarbejde med Energistyrelsen som tilsynsmyndighed.

Arbejdet med cybersikkerhed er ikke nyt i fjernvarme- og fjernkølingssektoren. Der arbejdes dagligt med at hindre kriminelle og andre fjendtlige angreb både mod IT og særligt de vigtige OT systemer. Kravene i lovgivningen inden for klassisk IT/OT sikkerhed og de mere vidtgående regler i NIS2 direktivet kræver en omstilling til en ny måde at arbejde på og ny måde at få dokumenteret indsatsen.

Økonomien omkring den nye beredskabslovgivning er afgørende for hastighed og takt udbredelse af de nye regler i fjernvarmesektoren. Fjernvarme er non-profit forretning, uanset ejerform. Der er kun fjernvarmekunderne til at betale for indsatsen og de nye investeringsbehov. Dertil kommer at der er ikke mange ansatte, som har tid til denne nye indsats. Derfor skal tilgangen være at hjælpe selskaberne gennem uddannelse og praktisk assistance til at kunne overkomme de nye krav. At noget bliver forsinket skyldes ikke modvilje, men budget og tidsmæssige muligheder.

Dansk Fjernvarme er tilfreds med at der kommer en direkte hjemmel for selskaberne til at afholde omkostninger til beredskabsarbejdet, og de nødvendige investeringer. Der er ikke tid og interesse for at skulle kæmpe med Forsyningstilsynet om nødvendigheden af f.eks. beskyttelsen af vitale energianlæg eller at Tilsynet underkender risiko- og sårbarhedsanalyser (ROS). Selskaberne skal have frihed til selv at tilrettelægge arbejdet med beredskab, under respekt for at fjernvarmeprisen ikke må stige unødvendigt for det enkelte selskab.

Udover fjernvarme- og fjernkølingsselskabernes behov for at afholde udgifter til både investeringer og drift af beredskabsområdet, så vil der de første år være ekstra udgifter til kortlægning, analyser og administration. Det er alt sammen noget, der sker inden for selskabets egne aktiviteter.

Der kan komme situationer, hvor kritiske eller ikke-afbrydelige kunder direkte eller indirekte stiller krav om beskyttet forsyningsikkerhed og dette udløser investeringsbehov ude hos kunden. Da skal der være mulighed for at kunden også bidrager direkte med finansiering af den ekstra sikkerhed.

Eksempel: Hvis et sygehus beder om at der etableres kedler for nødforsyning eller større tanke med fjernvarme på sygehuset som en del af deres beredskabsplan, da kan det ikke kun være fjernvarmeselskabet og dets øvrige kunder, som skal betale den investering. Da skal der være mulighed for fælles finansiering fra kunden, uanset om det er et offentlige kunder som et sygehus, et fængsel, en ambulancestation eller en kaserne. Dette princip skal også kunne praktiseres når det gælder ikke-afbrydelige private kunder inden for f.eks. medicinalindustrien, våbenproduktion eller anden vital infrastruktur. Det

afgørende må være at det ikke kun er fjernvarmekunderne, der belastes økonomisk, kunden skal også bidrage.

Fjernvarmesektoren har et særligt forhold. Alle projekter skal udarbejdes og godkendes i henhold til Projektbekendtgørelsen (BEK nr 697 af 06/06/2023). For at et projekt kan godkendes skal der kunne påvises positiv samfundsøkonomi, selskabsøkonomi og brugerøkonomi. Der bliver behov for at få indarbejdet en særlig bestemmelse, der tager hensyn til at investeringer i anlæg og løsninger i henhold til beredskabslovgivningen ikke nødvendigvis kan påvise positiv økonomi.

I det hele taget skal der i Projektbekendtgørelse også tages højde for at fjernvarmeselskabet ikke får underkendt ansøgninger om anlæg, der er resultat af aftale med Energistyrelsen om beredskabsinitiativer. Særligt det forhold at fjernvarmeselskaberne skan anvende ROS metoden til vurdering af behov gør det vanskeligt, hvis kommunen efterfølgende lægger en anden vurdering til grund. Da må det være således, at projekter til opfyldelse af aftalt beredskabsinitiativer, med Energistyrelsen, ikke kan underkendes af kommunen.

Lovforslaget tager ikke i tilstrækkelig grad hensyn til det forhold, at der allerede i fjernvarmesektoren findes dedikerede transmissionsselskaber. Det er TVIS, CTR og VEKS. Disse selskaber har en afgørende betydning for fjernvarmeforsyningen i de mange tilknyttede kommuner og fjernvarmedistributionsselskaber. Dertil kommer at også andre selskaber har transmissionsaktiviteter i deres koncern. Det gælder f.eks. Kredsløb i Aarhus, der har Kredsløb Transmission som datterselskab sammen med Kredsløb Distribution osv. I de kommende år er der forventninger om at der vil komme mange flere fjernvarmetransmissions-løsninger, i takt med at overskudsvarme fra bl.a. brintproduktion, CCSU aktiviteter og egentlig PtX produktion vil udgøre meget store punktkilder. Som eksempel kan nævnes den planlagte ammoniakfabrik i Esbjerg, der vil have så meget overskudsvarme til genbrug i fjernvarmesektoren at det formentlig skal i transmissionsrør over til Østkysten og videre mod de større købstæder mod nord.

Disse nye transmissionsselskaber bliver formentlig ikke etableret som kommunale §60 selskaber i I/S form, men vil finde andre konstruktioner f.eks. med pensionskasser og lignende. Derfor skal Lov om styrket beredskab have en særlig opmærksomhed på disse nuværende og kommende transmissionsselskaber og deres vitale rolle i fjernvarmeforsyningen.

For fjernkøling etableres det første store anlæg med transmission af fjernkøling i Aalborg, men der kan sagtens komme flere store anlæg med udnyttelse af særlige punktkilder. Et særligt opmærksomhedspunkt er mulighederne for at fjernvarme- og fjernkølings-selskaber kan tegne forsikringer.

Selskaber har i dag bestyrelsesansvarsforsikringer og i den forbindelse også cyberansvarsforsikring til bestyrelsen. Dertil kommer så forsikring af de IT og OT tekniske anlæg med henblik på genopretning i tilfælde af cyberangreb.

Nu stiger kravene til bestyrelserne (ledelsen som beskrevet på side 50). Særligt i EU direktivernes straffebestemmelser er der betydelige bødeniveauer m.v. Det kan derfor forventes at prisen på bestyrelsesansvarsforsikringerne, herunder for cybersikkerhed vil stige betydeligt. Til gengæld kan forsikringerne af de tekniske IT/OT anlæg måske blive billigere, når der foreligger beredskabsplaner m.v. I henhold til det klassiske beredskab med beskyttelse mod voldsomt vejr, naturkatastrofer osv. så oplever fjernvarmeselskaber allerede i dag at forsikringselskaberne trækker sig i forhold til skybrud, oversvømmelse og stormflod. Hvis fjernvarmeselskaber skal lave beredskabsplaner, hvor ROS scenarierne er større hyppighed ved storme, skybrud, oversvømmelser, stormflod og andet voldsomt vejrlig, da kan det være vanskeligt at få forsikringsdækning. På side 55 nævnes risici for infrastruktur forbundet med naturkatastrofer og i mange forsikringspolicer er netop naturkatastrofer undtaget fra dækning.

Dansk Fjernvarme opfordrer Energistyrelsen til at indlede dialog med forsikringsbranchen for at få afdækket om fjernvarmeselskaberne rent faktisk kan tegne de nødvendige forsikringer til en overkommelig pris og særligt hvad de voldsomme strafbestemmelser i EU direktiverne kan medføre af begrænsninger på forsikringsdækninger for bestyrelserne.

Konkrete punkter:

På side 5 punkt 12 bliver "hændelser" beskrevet og på side 6 under punkt 23 bliver nærvedhændelser beskrevet, og yderligere forklaring på side 181.

Dansk Fjernvarme skal opfordre til at grænsen mellem hændelse og nærvedhændelse bliver beskrevet tydeligt i bekendtgørelser og/eller vejledninger så de praktiske medarbejdere ude hos fjernvarmeselskaberne ikke er i tvivl. Særligt når der bliver indberetningspligt er det vigtigt.

Dansk Fjernvarme opfordrer til at bemærkningerne i punkt 24 på side 6 tager højde for de særlige vilkår for transmissionselskaber.

I § 41 øverst på side 23 er bestemmelsen om at fjernvarmeselskaber kan afholde omkostninger til beredskab efter lov om styrket beredskab.

Dansk Fjernvarme opfordrer til at det klart defineres, at arbejde med beredskab ikke kun er de administrative procedurer, men også er de erkendte og nødvendige investeringer i tekniske løsninger til sikring af beredskabet.

I punkt 2 om lovforslagets baggrund, øverst side 28 fremgår meget rigtigt at produktionen af el ikke længere er koncentreret om få kraftværker, men vil i stedet blive spredt ud på mange små og store anlæg.

Dansk Fjernvarme skal i den forbindelse påpege vigtigheden af at vilkårene for fortsat eksistens og driftsmulighed for de mange hundrede decentrale kraftvarmesektoren er helt afgørende.

Lov om styrket beredskab og en ROS analyse er ikke grundlag nok for at opretholde de vigtige og samfundskritiske decentrale elproduktionsanlæg i fork af decentrale kraftvarmeværker. Disse forhold skal reguleres og forbedres i anden sammenhæng. Ellers vil det

får afledte konsekvenser til beredskabsarbejdet, robustheden og forsyningsikkerheden, hvis de mange decentrale og velfungerende elproduktionsenheder lukkes de kommende år som konsekvens af de økonomiske vilkår disse værker arbejder under.

Angående "væsentlig cybertrussel" punkt 30 side 7 har en kort beskrivelse. Og på side 12 §13 er der beskrivelse af underretningspligten. Også på side 12 er der § 14 om offentliggørelse af hændelser.

Dansk Fjernvarme skal opfordre til at begrebet "væsentlig cybertrussel" defineres bedre. Der må ude hos praktikerne ikke være tvivl om, hvad der menes med "væsentlig" og særligt når der er underretningspligt. Desuden skal der være forsigtige regler om offentliggørelse. Risikoen er at selskaber afstår fra at lave vigtige underretninger, hvis de efterfølgende får sagen lagt frem ved offentliggørelse.

Under punkt 3.1.2 på side 32 fremgår at der skal være særlig opmærksomhed omkring multiforsyningsvirksomheder.

Dansk Fjernvarme deler synspunktet. Der er mange fjernvarmeselskaber, der store eller små er koncernforbundne eller på anden vis i samarbejde som multiforsyning. Det er ikke kun de meget store multiforsyningsselskaber, men kan også være et lille fjernvarme- og vandselskab, der har hensigtsmæssig fælles servicevirksomhed eller anden organisering. Særligt de udfordringer, som vand og spildevand oplever i relation til deres beredskabsvilkår kan blive en særligudfordring når selskaber er samlet som multiforsyning. Dansk Fjernvarme støtter i den forbindelse de bemærkninger vores kolleger i DANVA og Danske Vandværker har fremført.

Nederst på side 32 er der bemærkninger om PtX-anlæg, varmepumper og smartstyring af virksomheder. Bemærkningen er ikke direkte henledt til fjernvarmesektoren. Men Fjernvarmen er stærkt involveret, da overskudsvarme fra PtX skal genanvendes som fjernvarme, store varmepumper er installeret i betydeligt omfang i fjernvarmeværkerne og virksomheders energioptimering giver overskudsvarme til fjernvarmeformål.

Dansk Fjernvarme skal derfor anmode om, at blive inddraget i de vilkår, som påtænkes under dette punkt.

Dansk Fjernvarme deler bemærkningerne på side 36 om at NIS2 og CER direktiverne implementeres samtidigt og selskaberne dermed får mulighed for ensartet implementering. Dansk fjernvarme deler bemærkningerne på side 37 om at få selskaberne omfattet af loven i henhold til den udmeldte niveaudeling. Dog må det være således at der ved tvivlstilfælde om niveau placering startes med de lave niveau og selskaberne så senere kan rykke op i niveau når kræfterne er til det. Hellere god beredskabsudmøntning på niveau 1 end utilfredsstillende beredskabsløsninger på niveau 2, fordi selskaberne ikke har kræfterne.

På side 38 er der bemærkninger om at fjernvarmeselskaber 2 ud af 3 seneste år skal opgøre deres varmelevering og at det danner grundlag for niveau-placeringen. Der skal i den forbindelse være opmærksomhed på at der i disse år sker en del konsolidering i fjernvarmesektoren, hvor selskaber går sammen og endda fusionerer.

Dansk Fjernvarme beder om at krav i beredskabslovgivningen ikke giver begrænsninger på arbejdet med konsolidering, blot for at undgå højere niveau-placering. Både i forhold til en egentlige niveau-placering, det klassiske beredskabsarbejde og NIS2 samt CER direktivets regler, så skal Energistyrelsen have hjemmel til fleksibelt og gennem konkret kontakt at hjælpe selskaberne f.eks. gennem dispensationer.

På side 40 er der bemærkninger om alle de funktioner, hvortil der skal udpeges medarbejdere. Beredskabskoordinator, IT-beredskabsansvarlig, Operationel kontakt, en eller flere sikringsansvarlige medarbejdere. For mange selskaber vil dette være en og samme person, lige som der er udpræget anvendelse af underleverandører. Når en eller flere af disse funktioner i øvrigt kræver sikkerhedsgodkendte personer kan det blive vanskeligt Dansk Fjernvarme opfordre til at den konkrete udmøntning tager højde for at de medarbejder, som skal have særlige funktioner kan være en og samme i de mindste, men omfattende selskaber. Særligt når der tages højde for bemærkningerne på side 41 om uddannelse og awareness-træning, så skal der igen tages højde for at der ikke er nok medarbejderressourcer til der kan være tid til deltagelse i uddannelse m.v. Derfor skal der etableres smidige modeller.

Dansk Fjernvarme deler bemærkningerne på side 42 og 43 angående vigtigheden og nytten af beredskabsøvelser.

Til bemærkningerne på side 49 om kontrolrum er det nødvendigt at gøre opmærksom på, at begrebet kontrolrum dækker alt fra kraftværkers døgnbemandede SCADA systemer med flere folk i vagt og så ned til det mest almindelige med SRO anlæg uden fast bemanding.

Dansk Fjernvarme skal også her bede om at reglerne udmøntes så de passer til den praktiske virkelighed og de forhold selskaberne kan genkende sig selv i.

På side 51 er der angivet at ledende medarbejdere og ledelserne (bestyrelserne) skal følge kurser og anden uddannelse. Det er dog ikke angivet hvilke kurser og med hvilke faglige standarder.

Dansk Fjernvarme opfordrer til at der bliver en afklaring af om det skal være anerkendte kurser, om det kan være i regi af brancheforeninger m.v.

Så side 54 er bemærkninger om risikovurdering af projekter. Det kan her blive en udfordring at projekterne samtidigt skal behandles og godkendes i henhold til Projektbekendtgørelsen som minimum. Der kan også være større projekter, hvor der er krav om VVM eller anden miljøvurdering for projekterne. Kravene her om at projekter skal bidrage til at højne forsyningssikkerheden er fair og rimeligt.

Dansk Fjernvarme opfordrer til at det gøres helt klart, hvordan hierarkiet bliver. Vil en miljøgodkendelse kunne overskygge en beredskabsinvestering som følge af forsyningssikkerheden? Vil kommunens sagsbehandling i henhold til Projektbekendtgørelsen overskygge beredskabsinvesteringer?

Outsourcing er nævnt på side 58. I fjernvarmesektoren benytter ca. 325 selskaber et fælles selskab, Softværket til IT opgaver som afregning, hjemmesider, GIS registrering, BBR

anmeldelser LER indberetninger osv. For en del større kommunale selskaber er det tilsvarende KMD, der er stor leverandør.

Side 8/8

Inden for OT anlæg er der også udbredt anvendelse af outspurcing af både etablering, drift og service på disse anlæg.

Dansk Fjernvarme skal bede om at det i reglerne ikke tages udgangspunkt i at fjernvarmeselskaberne selv har store IT/OT afdelinger. Det er undtagelsen. Reglen er outsourcing.

Side 62 angående sikkerhedsgodkendelse og baggrundskontrol. Det er en vanskelig opgave. Der er mange underleverandører, der er gensidig hjælp fra naboværker m.v. Disse krav må ikke komme til at ødelægge de hensigtsmæssige daglige rutiner.

Dansk Fjernvarme opfordrer til at der indledes dialog med flere selskaber, med flere størrelser osv. om, hvordan en praksis kan blive hensigtsmæssig – inden de endelige bekendtgørelser skrives.

Dansk Fjernvarme takker for muligheden for at kommentere på forslaget.

Med venlig hilsen

Nicolai Kipp

Afdelingschef

Dansk Fjernvarme

nk@danskfjernvarme.dk

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Sendt pr. mail til:

beredskab@ens.dk

clnol@kefm.dk (cc)

alber@kefm.dk (cc)

Vedr. høring over forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren

DI har 12. juni 2024 modtaget Energistyrelsens høringsbrev vedr. "Høring over forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren". Vi takker Energistyrelsen for muligheden for at give hørings svar.

Indledningsvis må vi nævne, at vi påskønner Regeringens tiltag på beredsskabsområdet og at vi som helhed er tilfredse med lovforslaget. Nedenfor følger vores kommentarer.

Kapitel 1: Formål, anvendelsesområde og definitioner

Der er i forslaget til lovens §2, stk. 2 fastlagt nogle grænseværdier for om en virksomhed er omfattet af loven, og DI vil i den forbindelse gerne henstille til, at der sikres en høj grad af proportionalitet mellem de omfattede virksomheders betydning for forsyningssikkerheden og de pålagte forholdsregler.

I Definitionen af Elektricitetsvirksomhed (§3, nr. 7) fremgår følgende: "*.. men som ikke er slutkunde der varetager salg, herunder videresalg, af elektricitet til kunder*". DI finder det uklart hvad der menes. Herudover finder vi pkt. 22 på side 6 svært forståeligt, ligesom der synes at mangle noget tekst i § 5, nr. 2.

DI savner desuden en overordnet beskrivelse af hvordan beredskabsansvaret er fordelt mellem myndigheder og erhverv, herunder hvad forsvarers hhv. kystvagternes rolle er Energistyrelsen er gået rent juridisk til implementeringen, men vi savner koordinerede meldinger fra myndighederne, der forholder sig til helheden.

Endelig noterer vi os, at loven vil give Klima-, energi- og forsyningsministeren et betydeligt mandat til at fastsætte nærmere regler på en række områder. Da disse bekendtgørelser vil være afgørende for lovens påvirkning af de berørte enheder, ser vi frem til, at disse bekendtgørelser sendes i høring.

Kapitel 3: Cybersikkerhed

Overordnet set støtter DI støtter initiativerne for at styrke cybersikkerheden i energisektoren, som foreslået i det nye lovudkast. Initiativerne er i tråd med anbefalingerne fra SektorCERT-rapporten og adresserer mange af de udfordringer, der er fremhævet i rapporten.

I forhold til definering af cyberrelaterede begreber (§ 3, stk. 1) finder DI det positivt at se klare definitioner af nøglebegreber som "cyberhændelse", "cybersikkerhed" og "cybertrussel". Dette skaber en fælles forståelse og sikrer, at alle aktører i sektoren arbejder ud fra samme terminologi. DI ser overordnet set, at kravet om, at virksomheder skal foretage nødvendig planlægning og træffe passende cybersikkerhedsforanstaltninger (§ 8), som et skridt i den rigtige retning. Det sikrer, at virksomheder tager en proaktiv tilgang til cybersikkerhed.

Vi ser dog enkelte områder, hvor der er behov for yderligere afklaring eller forbedringer.

I §8, stk. 2 finder vi, at de nærmere regler, der skal fastsættes efter forhandling med forsvarsministeren, bør henvise til de rammeværktøjer og it-sikkerhedsstander, der allerede eksisterer og bliver brugt i energisektoren i dag. Det er fx særligt vigtigt med standarder og retningslinjer for hvilket niveau af krav og kontrol, der skal stilles til underleverandører, samt specifikationer af grænsen for hvilke underleverandører, der vil blive omfattet og til hvilken grad.

Videre finder vi, at der i forhold til § 8, stk. 2, nr. 1 er behov for mere specifikke retningslinjer og vejledning for, hvordan forvaltningen af net- og informationssystemer skal foregå, især med hensyn til adgangskontrol og overvågning.

Endelig finder vi, at det i forhold til håndtering af hændelser (§ 8, stk. 2, nr. 11) bør præciseres, hvilke procedurer og værktøjer der skal anvendes til håndtering af cyberhændelser. Dette inkluderer brugen af logdata til detektion af anormal aktivitet og krav til rapportering af hændelser.

Kapitel 4: Underretningspligt

DI finder det positivt, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeren med forslaget kan fastsætte regler for underretning og indrapportering af hændelser (§12), da vi anser det vigtigt for at sikre en hurtig og effektiv respons på cybertrusler.

Vi finder dog også, at det bør specificeres under hvilke omstændigheder ministeren kan kræve, at en virksomhed offentliggør en hændelse (§14), idet klarere retningslinjer vil hjælpe virksomheder med at forstå deres forpligtelser og forberede sig bedre på sådanne krav.

Kapitel 5: Sikkerhedsgodkendelser og Baggrundskontrol

DI finder, at kravene til baggrundskontrol og adgangsstyring (§16) er vigtige for at sikre, at kun betroede personer har adgang til kritiske systemer.

Kapitel 10: Fortrolighed, udveksling af oplysninger og digital kommunikation

DI finder, at forslaget om, at oplysninger om sikkerhedsgodkendelse, baggrundskontrol og andre sikkerhedsforhold skal være fortrolige (§26), er afgørende for at beskytte følsomme data og sikre tillid blandt aktørerne i sektoren.

Bemærkningerne

Vi savner en bedre erhvervsøkonomisk beregning af de samlede omkostninger for erhverv ved de nye regler. I bemærkningerne anslås 650 mio. kr., men det er behæftet med usikkerhed. Usikkerheden kommer bl.a. af, at den foreslåede lovgivning sætter rammerne for ministerens bemyndigelse, og uden viden om hvor linjen kommer til at ligge, er det vanskeligt at budgettere. Vi savner et bedre datagrundlag, som klarlægger as-is situationen i erhverv og som gætter på et praktisk beredskabsniveau og hvad det måtte koste.

Herudover finder DI, at der vil være behov for et vist omfang af rådgivning til virksomhederne.

DI's Konklusion

DI værdsætter indsatsen for at forbedre cybersikkerheden i energisektoren og ser frem til fortsat dialog om implementeringen af disse forslag. Vi står til rådighed for yderligere drøftelser og bidrag til at styrke sektorens modstandsdygtighed mod cybertrusler.

DI har ikke yderligere bemærkninger.

Med venlig hilsen

Peter Fausbøll
Chefkonsulent

Til: beredskab@ens.dk; cinol@kefm.dk og alber@kefm.dk
Vedr.: journalnummer 2023 - 6652

DANSK OFFSHORE

Høringsvar vedrørende lovforslag om styrket beredskab i energisektoren

05.07.2024

Dansk Offshore har den 12.06.2024 modtaget anmodning om høringssvar vedrørende lovforslag om styrket beredskab i energisektoren og kvitterer for muligheden for at deltage i høringen. Vi vil i det følgende komme med vores bemærkninger til det fremsendte lovudkast.

Idet der med lovforslaget er tale om implementering af direktiver samt ændring og ophævelse, er der i det nærværende tale om lovudkast, der tjener til at bemyndige fastsættelse af øvrige regler og rammer for sikring af kritisk infrastruktur.

Derfor ser Dansk Offshore frem til den videre dialog og diskussion af udformningen af nærmere regler omkring dette vigtige lovforslag.

1. Generelle kommentarer

Dansk Offshore stiller sig generelt positiv over for lovudkastet og bakker op om behovet for at sikre kritisk infrastruktur med ensartede EU-regler på tværs af grænserne i Unionen.

Energi- og sikkerhedspolitik er vævet endnu tættere sammen end nogensinde før. Derfor finder vi det relevant at placere opgaven om et styrket beredskab af energisektoren i Forsvarsministeriet.

Idet vi anser det for afgørende, at branchens virksomheder involveres i den konkrete udformning af det fremtidige regelgrundlag, er vores hovedanbringende i forbindelse med dette lovforslag, at der sker en stærk involvering af de berørte virksomheder i forbindelse med de mange delegationsbestemmelser, der er i lovudkastet.

2. Specifikke kommentarer

2.1 Definition af kritisk infrastruktur

Med lovforslaget er der fokus på at fastsætte en klar definition af kritisk infrastruktur og hvem dette omfatter. Det er vigtigt for at sikre klarhed og ansvarsfordeling. Der bør med lovforslaget desuden tages stilling til hvorvidt Carbon Capture and Storage (CCS) bør inkluderes på samme vilkår som klassisk energiinfrastruktur.

For Dansk Offshore og branchens virksomheder er det primære fokus medarbejdernes sikkerhed - og dernæst installationer, national sikkerhed og forsyning. Der foreligger allerede sikkerhedsprocedurer for branchens medarbejdere ved krisesituationer. Det vil for Dansk Offshore og branchens virksomheder altid være i denne rækkefølge sikkerhedsprocedurer vægtes.

2.2 Hvornår er der tale om et angreb? Og forholdet til NATO's artikel 5

Det er derudover afgørende, at der er fokus på, hvornår kritisk infrastruktur skal sikres - nærmere bestemt hvornår noget kan betragtes som et angreb

Dansk Offshore
Knabrostræde 30, 1. sal
DK-1210 København K
+45 38411880
Danskoffshore.dk
CVR nr.: 34 40 48 95

på Danmark. Olie- og gasaktiviteter afvikles i den økonomiske zone og dermed uden for den territoriale zone.

Lovforslaget tager højde for dette ved at sidestille både VE- og olie- og gasanlæg samt ved at have ensartede regler i henholdsvis den økonomiske-, territoriale zone og kontinentalsokkelen.

Der bør dog foretages en klar stillingtagen til, hvornår noget er et angreb på Danmark - med særlig vægt på, hvorvidt NATO's artikel 5 aktiveres ved angreb på installationer i den økonomiske zone.

3. Omkostninger og gebyr

Lovforslaget mangler klarhed omkring omkostninger forbundet med sikring af kritisk infrastruktur.

Dansk Offshore noterer sig, at der tegner sig en gebyrordning, som ikke er ukendt for os i forvejen, men som i dette tilfælde forventes at medføre ikke ubetydelige udgifter for erhvervene. På den baggrund forekommer det, at der lægges påfaldende megen vægt på finansiering af tilsyn og håndhævelse i lovforslaget.

Dansk Offshore opfordrer til en balanceret fordeling af udgifterne mellem virksomheder og myndigheder samt en klar skillelinje mellem, hvem der har ansvaret for at afholde hvilke omkostninger i forbindelse med sikringen af kritisk infrastruktur - snarere end udgifter og gebyr i forbindelse med øget tilsyn. Såvel som der bør være specifik klarhed omkring, hvad der stilles til rådighed for virksomhederne i forbindelse med sikringen.

Derudover bør der være klar udmelding om, hvilke forpligtelser virksomhederne pålægges, hvis det vurderes, at de skal indgå i sikringen samt deling af hvem, der skal forsvare virksomhedernes aktiviteter ved angreb, og hvem der afholder disse udgifter.

Såfremt der måtte være spørgsmål til det ovenstående, står Dansk Offshore naturligvis til rådighed for en uddybning af høringssvaret.

Med venlig hilsen

Gorm Boe Petersen
Sekretariatschef
Dansk Offshore
+45 41199163

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Cc: cinol@kefm.dk (cinol@kefm.dk), Alexander Berg (alber@kefm.dk), pdh@fdo.dk (pdh@fdo.dk)
Fra: Kim Gersager Henriksen (kgh@fdo.dk)
Titel: Høringssvar Journalnummer 2023-6652
Sendt: 10-07-2024 09:56

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Hej,

Nedenstående er FDO's kommentarer/bemærkninger til lovforslaget.

§3 23): Der er behov for en mere præcis definition. Det vil blive tolket forskelligt. Der kunne findes inspiration i definitionen fra miljølovgivningen(BEK nr. 372 af 25/4/2016 §4 11)

§6 stk2. : Er der klare krav til IT sikkerhedstjenesten? Vil der kun være få der kan løfte opgaven?

§9: Er der eksempler på hvilke tjenester og leverandører det kunne være. Det virker lidt som "one size fits all".

§10: Måske skulle det stå i loven at Energinet kun kan ivaretage el & gas.

§11: Definition af sektorberedskabs niveauerne skal være defineret for alle sektorer på forkant.

§19 stk 2 4):Hvis der foretages PEN test skal virksomheden være informeret, da nødberedskabet vil blive aktiveret.

§35: Energinet kan vel kun indhente for el & gas

3.2.1.1 Organisatorisk beredskab: I mindre organisationer kan det være vanskeligt at besætte alle rollerne med forskellige personer. Det kan blive mere af navn end af gavn.

3.2.1.1 Risiko og sårbarhedsanalyser: Hvordan hænger hele dette sammen med risikobekendtgørelsen (BEK nr. 372 af 25/4/2016)? I den er der også krav til risiko og sårbarhedsanalyser §4, §8, §11.

Til §2 side 116. : Der tales om lager kapacitet og ikke om hvor meget der oplagres, men antager at det er med vilje.

Til §6 side 145: Der er rigtig mange roller der skal besættes for små selskaber.

Til §23 side: 223: Fristens varighed må foretages i samarbejde med virksomheden.

Til §23 side: 226: Hvad sker der mens en eventuel sag behandles ved energiklagenævnet eller domstolen. Vil personer være suspenderet eller ej?

Med venlig hilsen

Kim Gersager Henriksen

M: +45 2149 8154

T: +45 3345 6543

www.fdo.dk

Danske
Olieberedskabslagre

Danske Rederier

Energistyrelsen
Center for Beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

(Sendt elektronisk til: beredskab@ens.dk og i kopi til: clnol@kefm.dk og alber@kefm.dk)

Høringssvar vedr. forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren – Journalnummer 2023-6652

10. juli 2024

Sagsnummer:
EMN-2024-00343

Danske Rederier (i høringslisten anført under vores tidligere navn, Danmarks Rederiforening) kvitterer hermed for modtagelsen af høringsbrev af 12. juni 2024 om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren, journalnummer 2023-6652. Da Danske Rederiers medlemskreds både omfatter virksomheder, som direkte vil blive omfattet af lovforslaget, og virksomheder, som evt. indirekte kan blive omfattet af lovforslaget ved at være underleverandører til virksomheder i energisektoren, har vi nedenstående kommentarer til lovforslaget.

Indledningsvis finder Danske Rederier det positivt, at lovforslaget adresserer behovet for at sikre kritisk infrastruktur med ensartede EU-regler på tværs af grænserne i den Europæiske Union. Lovgivning angående sikring af kritisk infrastruktur kan have stor betydning for den grønne omstilling med nye teknologier og PtX-produkter, men også for eksisterende energiformer som eksempelvis vindenergi og olie og gas, samt rammerne og kriterier for udbud indenfor disse.

Samtidigt er energi- og sikkerhedspolitik blevet tættere forbundet, og derfor hilser vi lovforslagets fokus på både fysisk sikring og cybersikring velkommen. Vi havde dog gerne set, at lovforslaget vedr. styrket beredskab (implementering af NIS 2 og CER-direktiverne) inden for Forsvarsministeriets ressort havde været sendt i høring samtidig med dette lovforslag, så der havde været bedre mulighed og tid til at sammenholde de to lovforslag.

Af mere specifikke kommentarer ønsker Dansk Rederier at gøre opmærksom på følgende:

Definition af kritisk infrastruktur

Lovforslaget har fokus på fastsættelsen af klare definitioner af kritisk infrastruktur og hvem der er omfattet. Danske Rederier mener, at det er vigtigt for at sikre klarhed og en tydelig ansvarsfordeling. Ud over definition af hvad der skal sikres, er det afgørende, at der er fokus på, hvornår og i hvilket omfang kritisk infrastruktur skal sikres. Vi noterer os i den forbindelse, at der i bemærkningerne til § 1 (ref. formål, side 111) står, at der "ikke vil blive stillet krav til virksomhederne om, at de aktivt skal kunne beskytte sig mod terrorangreb el. angreb af en militaristisk natur. Det er således i udgangspunktet kun den civile sektors ansvar at have passive beskyttelsesforanstaltninger [til at] kunne beskytte sig mod kriminelle, idet staten har til opgave [at] beskytte Danmark igennem suverænitets-hævelse...". I den forbindelse skal det dog bemærkes, at der foregår aktiviteter (eksempelvis vindenergi samt olie- og gasindvinding) i den økonomiske zone og dermed uden for territorialgrænsen. Lovforslaget tager dog højde for dette ved at sidestille både VE- og olie- og gasanlæg, samt ved at have ensartede regler på henholdsvis søterritoriet, den eksklusive økonomiske zone og kontinentalsokkelen. Der bør dog foretages en klar stillingtagen til, hvornår noget er et angreb af militaristisk natur på Danmark – med særlig vægt på, hvordan et angreb på installationer i den eksklusive økonomiske zone betragtes. Ligeledes kan det med fordel tydeliggøres, hvorvidt beskyttelse mod eksempelvis klima- eller miljøaktivisme, der potentielt, enten tilsigtet eller utilsigtet, vil kunne lukke et anlæg ned eller forårsage skader, er omfattet af lovforslaget.

Trusselsvurderinger

For at virksomhederne kan udarbejde de krævede beredskabsplaner, skal der tages udgangspunkt i udarbejdede risiko- og sårbarhedsvurderinger, som bør baseres på aktuelle sektorbaserede trusselsvurderinger. Det må forventes, at det fra myndighedernes side sikres, at relevant information om trusselsbilledet - evt. også på klassificeret niveau - tilgår de virksomheder, som er udpegede som kritiske enheder. Dette vil være

med til at sikre, at forskellige virksomheders beredskabsplaner udarbejdes med baggrund i samme trusselvurdering.

Leverandørstyring

I forbindelse med udarbejdelse af virksomhedens risikovurdering peges der på, at risici for forsyningssikkerheden skal tages i betragtning, når der indgås leverandøraftaler. I den forbindelse nævnes der i bemærkningerne (ref. side 53) at virksomhederne "stiller krav til deres leverandører" og at "leverandøren overholder beredskabsreguleringen, samt at virksomhederne fører kontrol hermed". Umiddelbart virker det som en potentiel stor udbredelse af lovforslagets rammer, da det bør bemærkes, at en leverandør kan komme fra en anden sektor (og ressortområde), hvor der måske stilles andre lovmæssige krav end for energisektoren. Yderligere kan der være kommercielle forhold, som kan begrænse hvad en virksomhed med rimelighed kan kræve at kontrollere hos sin leverandør. Der bør, af hensyn til leverandører, være klarhed over omfanget af krav, der inden for rimelighedens grænser kan stilles af en virksomhed til dens leverandør, uden at virksomheden forbryder sig mod beredskabsloven for energisektoren. Desuden bør det præciseres, hvilke regler og krav der gælder for underleverandører, som kommer fra en anden sektor, uden at denne lovgivning kommer i strid med sektoransvarsprincippet.

Omkostninger og gebyrer

Lovforslaget mangler klarhed omkring omkostningerne forbundet med sikring af kritisk infrastruktur. Vi noterer os, at gebyrordningen bygger på allerede eksisterende praksis. Men som det også anføres i bemærkningerne om de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet, må det forventes, at de nye regler vil medføre ikke ubetydelige udgifter for de omfattede virksomheder og potentielt deres leverandører. På den baggrund forekommer det, at der lægges uforholdsvist meget vægt på myndighedernes finansiering af tilsyn og håndhævelse i lovforslaget.

Danske Rederier opfordrer til, at der sikres en balanceret fordeling af udgifterne mellem virksomheder og myndigheder, samt en klar skillelinje mellem hvem der har ansvaret for at afholde hvilke omkostninger i forbindelse med sikringen af kritisk infrastruktur – snarere end snævert fo-

Danske Rederier

kus på udgifter og gebyr i forbindelse med øget tilsyn. Yderligere bør der være specifik klarhed omkring, hvad der fra staten stilles til rådighed for virksomhederne, og hvilke forpligtigelser virksomhederne pålægges i forbindelse med sikringen.

Ikrafttræden

Det noteres, at loven forventes at træde i kraft 1. januar 2025. Ligeledes forventes det, at der med lovforslaget er en række erhvervsøkonomiske konsekvenser til bl.a. omstillingsomkostninger. Desuden er det forståelsen, at lovforslaget vil blive fulgt op af nærmere regler fastsat på bekendtgørelsesniveau. Derfor bør der både af budget-, planlægnings- og investeringsmæssige hensyn, ikke mindst for de virksomheder, der ikke tidligere har været beredskabsreguleret, være en rimelig og realistisk implementeringsfase. Umiddelbart fremgår der ikke noget om overvejelser i den retning i bemærkningerne til lovforslaget.

Danske Rederier ser frem til den videre dialog om udformningen af nærmere regler og lovgivning i forlængelse af implementeringen af direktiverne ved dette lovforslag.

Med venlig hilsen

Morten Glamsø

Sikringschef

mgl@danishshipping.dk

Energistyrelsen
Center for beredskab
beredskab@ens.dk
clnol@kefm.dk
alber@kefm.dk

DATO: 1. juli 2024
PROJEKTNR.: 7043
sv/cvhc/hka

Lov om styrket beredskab i energisektoren

Dansk Vand og Spildevandsforening, DANVA, takker for muligheden for at bidrage i høringsfasen og invitationen til interessentmødet 18.06.2024. Vand og spildevand er i nærværende sammenhæng ikke defineret som tilhørende energisektoren og er dermed ikke direkte berørt af den foreslåede lovgivning. De facto vil adskillige af vores medlemmer, der er multi-forsyninger dog blive berørt.

Vi vil derfor gerne fremføre følgende budskaber:

-Det u hensigtsmæssige, fragmenterede sektoransvar inden for forsyningsbranchen bør snarest muligt afklares /genovervejes.

-Folketinget bør vedgå, at implementeringen af beredskabsdirektiverne er et pionerarbejde, som fordrer, at der sker en evaluering af reguleringen inden for en kort tidshorisont (2-3 år).

-Obligatorisk, lokal beredskabskoordinering mellem beredskabsmyndigheden og repræsentanter for de kritiske/vigtige enheder inden for de forskellige forsyningsbrancher er et vigtigt element i at sikre et robust lokalsamfund – og dermed virkeliggørelse af de overordnede formål med de to beredskabsdirektiver.

Uddybning

Uhensigtsmæssig fragmenteret sektoransvar

Der er gensidig afhængighed mellem forsyningsarterne: Alle de øvrige forsyningsarter har et afhængighedsforhold til El. Vand skal bruges til køling, som varmeselskaberne har ansvaret for, og endvidere forventes omfattende levering af bl.a. spildevand til PtX-produktionselskaber, der producerer brint.

De faktiske rammevilkår er sammenlignelige, hvilket SektorCert er et eksempel på. Her er der et tæt samarbejde mellem sektorerne, som er afgørende for at sikre it-sikkerhed for kritisk infrastruktur i Danmark.

De danske forsyningsarter har desværre ikke samme sektormyndighed, når det gælder beredskab. Dette afspejler efter vores vurdering ikke virkelighedens behov, idet der er multi-forsyninger, som inkluderer flere forskellige forsyningsarter, som er omfattet af dels NIS2 dels CERD.

Det betyder, at der er koncerner, der har flere forskellige forsyningsarter, og som reelt vil blive omfattet af forskellige reguleringer udformet af flere ministerier, som tilmed forventes at have forskellige tilgange til implementeringen (overimplementering contra minimumsimplementering).

Det er afgørende, at der i tilblivelse af lovgivningen, sker en prioritering af koordineringen mellem de relevante ministerier, og at der dermed sikres sammenlignelighed i f.eks. termer, krav, tilsyn og håndhævelse. Det bør være et klart mål, at multiforsyningerne ikke oplever u hensigtsmæssig administration eller ekstra omkostninger pga. det fragmenterede sektoransvar. Der er risiko for ekstra omkostninger, som forsyningerne ikke kan få dækket pga. den økonomiske regulering af vand- og spildevandssektoren. Et eksempel kunne være, hvis en multiforsyning vælger at lade hele koncernen følge den mere ambitiøse regulering for energisektoren.

Evaluering indenfor kort tidshorisont

Implementering af de to beredskabsdirektiver er et pionerarbejde, som fordrer, at der er vilje til at sikre evaluering af reguleringen inden for rimelig kort tid på 2-3 år. Der kan givetvis ske en optimering af organisering mm., og dette vil være synligt og mærkbart i praktikken ret hurtigt. Nogle optimeringstiltag vil kunne ske via ændring af bekendtgørelser, men der vil også være emner, som er lovbaseret og derfor kræver Folketingets involvering.

Lokal beredskabskoordinering øger sikkerheden og samfundets robusthed

DANVA vil kraftigt opfordre til at benytte implementeringen af de to beredskabsdirektiver til at fremme lokal beredskabskoordinering, hvor omdrejningspunktet er den lokale kompetente beredskabsmyndighed/kommunalbestyrelsen og repræsentanter for de udpegede kritiske enheder/vigtige enheder.

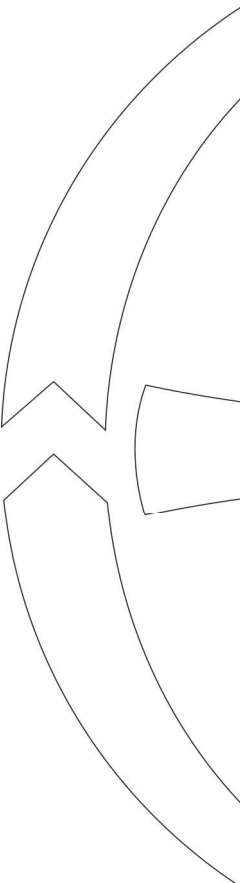
Beredskabsmyndigheden har en kommunal beredskabsplan, der har talrige snitflader til forsyningernes beredskabsplaner og ansvarsområder. En drøftelse af snitflader, forventninger og muligheder er essentiel såfremt, at beredskabet skal kunne fungere. Dertil kommer, at der vil være mulighed for, at der mellem de sikkerhedsgodkendte deltagere sker en udveksling af erfaringer og identifikation af områder, hvor forsyningerne måske kan være hinanden behjælpelige.

Da alle sektorer og myndigheder er presset opgavemæssige, er det nødvendigt med et obligatorisk krav om koordinering hvis tiltaget skal kunne fungere og bidrage til lokal robusthed.

Med venlig hilsen

Carl-Emil Larsen
DANVA

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Cc: Clara Næsborg Olsen (clnol@kefm.dk), Alexander Berg (alber@kefm.dk)
Fra: Michael Mücke Jensen (mmj@drivkraftdanmark.dk)
Titel: Journalnummer 2023-6652. Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren
Sendt: 10-07-2024 10:53

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Til Energistyrelsen Beredskab

Indledningsvis skal vi takke for Energistyrelsens inddragelse af de berørte sektorer i processen frem til den endelige udformning af lovforslaget om styrket beredskab i energisektoren. Det har været en meget konstruktiv dialog med stor lydhørhed for de særlige forhold, der gør sig gældende i forhold til forsyningen af brændstoffer.

Vi støtter generelt lovforslaget, som vil medvirke til at sikre, at vitale samfundsfunktioner kan opretholdes i en krisesituation.

Vi har nedenfor givet vores konkrete kommentarer til lovforslaget.

Udmøntning i bekendtgørelser

Der er overordnet tale om en bemyndigelseslov, hvor de konkrete bestemmelser/anvisninger vil blive præciseret i efterfølgende bekendtgørelser.

Vi har forstået, at disse vil komme i høring til efteråret og træde i kraft samtidig med selve loven.

Vi skal derfor opfordre Energistyrelsen til at inddrage de relevante sektorer, når de konkrete bestemmelser for disse skal udmøntes i bekendtgørelserne, så bestemmelser kan blive så præcise som muligt og tage behørigt hensyn til de forhold, der måtte gøre sig gældende i de berørte sektorer.

Vores medlemmer er kommercielle virksomheder og har derfor en åbenlys interesse i at opretholde en sikker forsyning af deres produkter til forbrug i samfundet. Risiko-, sårbarheds- og beredskabsarbejde er derfor allerede i dag en afgørende del af virksomhedernes daglige drift. Men, da de konkrete regler og anvisninger først vil være kendt meget tæt op til 1. januar 2025, er der behov for en overgangsperiode efter 1. januar 2025 for de enkelte virksomheder til at tilpasse og indrette sig på de nye regler.

Tankstationer bør ikke omfattes

Som noget nyt er der i lovforslaget lagt op til, at hele forsyningskæden med brændstoffer – fra raffinaderi og ud til tankstationen - er omfattet af lovforslaget. Vi er meget enige med Energistyrelsen i forhold til, at det samlede "system" for forsyning af brændstoffer er kritisk for at opretholde et velfungerende samfund.

Men den enkelte enhed i forsyningen udgør ikke i sig selv en kritisk enhed. Det gælder uanset om der er tale om et raffinaderi, et depot eller for eksempel en kæde af tankstationer. I alle tilfælde vil der være andre dele af systemet, der kan tage over og sikre forsyningen af brændstoffer ud til den enkelte forbruger.

Vi er derfor uforstående overfor, at lovforslaget går videre en NIS-/CER-direktiverne og inkluderer tankstationerne i reguleringen. Uanset antallet af tankstationer eller produktomsætningen, som den enkelte virksomhed driver, vil det ikke være kritisk for forsyningen af brændstoffer. Danmark hører til de lande i Europa med den tætteste koncentration af tankstationer – både i forhold til afstande mellem stationerne og antal stationer per indregistreret køretøj. Så selvom en hel kæde af tankstationer skulle "falde ud", vil der i umiddelbar nærhed være en tankstation fra en anden kæde af tankstationer, som en bilist i givet tilfælde ville kunne tank fra.

Vi skal i øvrigt bemærke, at der ikke er konsistens mellem selve lovteksten, § 2 stk. 2, 5, hvor der både er angivet 600.000 m³ eller 100 tankstationer som grundlag for at være omfattet af loven. Mens lovbemærkningerne til samme, for eksempel nederst side 115 og 116, alene angiver omsætningen på 600.000 m³, som grundlaget for hvilke selskaber, som vil være omfattet af bestemmelsen, og ikke grænsen på minimum 100 tankstationer.

Vi kan i den forbindelse oplyse, at der er seks selskaber, OK, Q8, DCC/Shell, Circle K, UnoX og Go'on, som driver mere end 100 tankstationer i et landsdækkende netværk. Derudover er der et selskab, Oil Tank&Go, som driver mindre end 100 tankstationer i et landsdækkende netværk. Endelig findes der mindre end 10 operatører af tankstationer, der driver stationer i regionale/lokale netværk – typisk meget få stationer.

Af de seks selskaber er det kun to selskaber, OK og Circle K, der har et årligt salg på mere end 600.000 m³ brændstof fra deres tankstationer. Selv om begge disse selskabers stationer skulle "falde ud", vil de øvrige selskabers landsdækkende

netværk af stationer og den bagvedliggende distribution/forsyning være i stand til at opretholde forsyningen af brændstoffer til vejtransport i hele landet.

Vi skal derfor endnu engang opfordre til, at denne del fjernes fra lovforslaget, så tankstationer ikke bliver omfattet.

Fastholdes denne del af lovforslaget, må det være en forudsætning, at Energistyrelsens tilsyn for denne del koordineres med det øvrige beredskabstilsyn, som de pågældende virksomheder er underlagt – vi har fra vores hidtidige dialog med Energistyrelsen forstået, at dette også vil være tilfældet. Det bør i givet fald derfor også afspejle sig i det gebyrniveau, som et sådan tilsyn vil blive pålagt.

Vi står selvfølgelig til rådighed for en uddybning af ovenstående. I så fald kan undertegnede kontaktes.

Med venlig hilsen

Michael Mücke Jensen
Teknik- og miljøchef

T: +45 3345 6514
M: +45 2042 2636
www.drivkraftdanmark.dk

[Twitter](#) [LinkedIn](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [YouTube](#)

Fra: Beredskab, Energistyrelsen <beredskab@ens.dk>

Sendt: 12. juni 2024 11:47

Til: Beredskab, Energistyrelsen <beredskab@ens.dk>

Emne: Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren

Nogle personer, der har modtaget denne meddelelse, modtager sjældent mails fra beredskab@ens.dk. [Få mere at vide om, hvorfor dette er vigtigt](#)

Til rette vedkommende

Hermed sendes forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren i offentlig høring. Lovforslaget kan findes her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/68792>.

Vedhæftet denne mail er:

1. Høringsversion af forslag til lov om styrket beredskab.
2. Høringsbrev.
3. Høringsliste.

Med venlig hilsen / Best regards

Center for Beredskab / Centre for Risk Preparedness

Danish Energy Agency - www.ens.dk

- part of The Ministry of Climate, Energy and Utilities

Energistyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside <https://ens.dk/om-os/energistyrelsens-behandling-af-personoplysninger>

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Cc: Clara Næsberg Olsen (clnol@kefm.dk), Alexander Berg (alber@kefm.dk), Søren Büchmann Petersen (sbp@dtl.eu)
Fra: oho@dtl.eu (oho@dtl.eu)
Titel: SV: Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren - journalnummer 2023 - 6652
Sendt: 03-07-2024 08:54

Til
Center for beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København

Hermed bemærkninger fra DTL-Danske Vognmænd, der er brancheforening for ca. 1.400 vognmænd, der kører gods for fremmed regning med lastbiler og varebiler.

Transporterhvervet, herunder de der kører med varebiler og lastbiler, står over for en stor omstilling fra anvendelse af primært dieselolie i forbrændingsmotorer til anvendelse af elektricitet i el-motorer, og i et endnu uvist omfang anvendelse af brint. Biogas og Power2Fuel kan også blive vigtige alternativer herunder hvis sårbarheden af forsyningsikkerheden ønskes nedsat.

Vi noterer, at der i lovforslaget ikke er meget direkte om fx vejtransport, men der er et afsnit om benzin og diesel ift. vejtransport, hvor vi med tilfredshed noterer hensynet til at beskytte forsyningen af benzin og diesel til vejtransport. Vi noterer også, at Danmark er et af de lande med den største koncentration af tankstationer pr. indbygger, og at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har valgt at foreslå, at kun de største operatører skal omfattes, således der altid være et minimum af forsyning af olieprodukter til understøttelse af vejtransporten. I den forbindelse skal DTL foreslå, at tankstationerne, der er færre i antal, og som betjener lastbiler (truck-anlæg) får en særlig prioritet.

Vi ser ikke noget specifikt om el-forsyning til vejtransport i lovforslaget, men noterer med tilfredshed opmærksomheden på (§ 3, stk. 1, nr. 9), at »energilagring« defineres som i elektricitetssystemet, udsættelse af den endelige anvendelse af elektricitet til et senere tidspunkt end det, hvor den blev produceret, eller konvertering af elektrisk energi til en energiform, der kan lagres, lagringen af sådan energi og den efterfølgende rekonvertering af sådan energi til elektrisk energi eller anvendelse som anden energibærer.

Et fremtidigt vejtransportsystem, der er vidt omfang måtte blive baseret på elektricitet, vil selv med udbredt anvendelse af store batterier i lastbiler og ved el-ladeanlæg være langt mere sårbart i forhold til forsyningsikkerhed end det nuværende dieselolie-baserede vejtransportsystem.

Vi noterer også i lovforslaget, at i takt med at brint bliver en vigtigere del af det danske energisystem, bør modstandsdygtigheden af brintforsyningen også understøttes. DTL er enig i, at der på sigt i Danmark må forventes være en del af de danske forbrugere og virksomheder – herunder i vognmandserhvervet, der vil være afhængige af den brint, som produceres på de brintproducerende anlæg. Beredskabsreguleringen af brintsektoren bør tage højde for denne forudsete udvikling af brintsektorens kritikalitet, hvor brintproducerende anlæg går fra at være kritiske for elforsyningsikkerheden på baggrund af deres forbrug af el til i stigende grad også at være kritiske på baggrund af den brint og dermed de PtX-produkter, som elektriciteten omdannes til på anlæggene.

DTL-sag: 24-212

[Med venlig hilsen](#)

Ove Holm
Underdirektør
Erhvervspolitisk chef

DTL - Danske Vognmænd
Grønningen 17, mezz
1270 København K
Tlf.: +45 7015 9500
Mobil: +45 2344 2909

Fra: Beredskab, Energistyrelsen <beredskab@ens.dk>
Sendt: 12. juni 2024 11:47
Til: Beredskab, Energistyrelsen <beredskab@ens.dk>
Emne: Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren

Til rette vedkommende

Hermed sendes forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren i offentlig høring. Lovforslaget kan findes her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/68792>.

Vedhæftet denne mail er:

1. Høringsversion af forslag til lov om styrket beredskab.
2. Høringsbrev.
3. Høringsliste.

Med venlig hilsen / Best regards

Center for Beredskab / Centre for Risk Preparedness

Energistyrelsen

Danish Energy Agency - www.ens.dk

- part of The Ministry of Climate, Energy and Utilities

Energistyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside <https://ens.dk/om-os/energistyrelsens-behandling-af-personoplysninger>

Energi Danmark A/S hørings svar til forslag til Lov om styrket beredskab

Vi takker for muligheden for at give bemærkninger til høringen vedrørende forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren.

Energi Danmark A/S hilser det velkomment, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet foreslår en direktivnær implementering, som i store træk holder sig til en minimumsimplicitering af kravene i NIS2 og CER direktiverne.

Energi Danmark har imidlertid noteret sig, at der i lovforslagets § 8, stk. 2, nr. 2 foreslås bemyndigelse til, at Klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med forsvarsministeren, fastsætter nærmere regler for etablering af netværks- og infrastrukturens sikkerhed, herunder principper for netværksarkitektur og -topologi med henblik på at minimere risici for virksomheders net- og informationssystemer. Vi konstaterer, at kravene om netværkssegmentering udgør et tillæg til NIS2 direktivet, som ikke konkret behandler dette. Samtidig bakker vi op om, at der defineres krav til netværkssegmentering.

I sammenhæng med ovenstående vil vi opfordre til, at der, ved udarbejdelsen af de nærmere regler, indtænkes en præcis definition af OT-netværk, idet dette vil være afgørende i forhold til at definere, hvornår der stilles krav om fysisk segmentering. Dette synes ikke præcist defineret i lovforslagets almindelige bemærkninger, specielle bemærkninger eller som redegjort for ved sektormøde afholdt af Energistyrelsen den 18. juni 2024. Energi Danmark A/S vil gerne benytte lejligheden til at opfordre til, at der ved udarbejdelsen af de nærmere regler, i henhold til lovforslagets § 8, stk. 2., indarbejdes anerkendte principper for netværkssegmentering. Kravet om, at VLAN ikke er tilstrækkelige for segmentering mellem IT- og OT-netværk, bør således klart relateres til et specifikt framework, der definerer "IT Netværk" og "OT Netværk." Dette er især relevant, da værdikæden inkluderer internetforbindelse, uden reelle alternativer, hvilket gør situationen kompleks.

Værdikæden for produktionsbalanceansvarlige består af en række integrationer og processer, der i sidste ende påvirker strømproduktionen. Dette indebærer at modtage og sende data til API'er, såsom vejrdato, der styrer forecastmodeller, eller beskeder om at øge/sænke produktionen. Dette inkluderer også datalag, som lokale databaser eller prognosedata, der styrer de algoritmer, som sætter signalerne.

Vi foreslår at tage udgangspunkt i Purdue-modellen, som opstiller et anerkendt framework for dannelsen af definitioner.

Purdue Modellens Struktur:

Niveau 5: Enterprise Netværk

Niveau 4: Forretningslogistiksystemer (Kontornetværksarbejdsstationer)

Niveau 3.5: IT/OT DMZ

Niveau 3: Driftsstyring

Niveau 2: Supervisory Control (SCADA Systemer, OPC-kommunikation)

Niveau 1: Basisstyring (PLC'er, RTU'er)

Niveau 0: Proces (Sensorer, Aktuatorer)

Med henvisning til Purdue-modellen foreslår vi en tilgang, hvor definitionen af "OT-netværk" placerer sig mellem Niveau 3 og 4 i Purdue-modellen skitseret ovenfor. Kravet om fysisk segmentering bør finde sted mellem Niveau 2 og 3, da dette vil sikre, at der ikke er PC'er i et kontrolcenter, som har direkte forbindelse til SCADA-systemer, PLC'er eller andre systemer uden adgangskontrol som en firewall.

En upræcis eller for vidtgående definition af "OT-netværk" kan føre til, at alle netværk og datalag betragtes som relevante for beslutningsprocessen om start/stop af produktion. Dette inkluderer API'er/webservices og datatjenester på internettet, som driver integrationer, der i sidste ende sender kommandoer til kontrolsystemer eller OPC. Et alternativ kunne være et dedikeret nationalt kontrolnetværk. Mens det er logisk at kræve, at der ikke må være fysiske forbindelser til omverdenen, er det nødvendigt at specificere den præcise grænse i værdikæden. Ellers opfyldes segmenteringskravet ikke, medmindre vi opgiver brugen af internettet, som alle produktionsbalanceansvarlige er afhængige af.

Slutteligt vil vi henstille til, at hensynet til sikkerhed på passende vis balanceres med hensynet til fair konkurrence, idet for strenge krav til sikkerhedsniveau vil kunne begrænse antallet af aktører og dermed hæmme en fair prissætning.

Med venlig hilsen

Martin Lindholst

Energi Danmark

NOTAT

HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL LOV OM STYRKET BEREDSKAB I ENERGISEKTOREN

Energinet takker for muligheden for at komme med bemærkninger til forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren.

Energinet har gennemgået forslaget med fokus på de elementer, der har særlig betydning for Energinet, og har målrettet kommenteringen til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Energinets bemærkninger

§ 2

Energinet har i forhold til lovens anvendelsesområde glædeligt bemærket, at hele gassektoren, operatører af ladestationer samt fremtidige operatører inden for brintproduktion, - lagring og - transmission, omfattes af lovforslaget.

Det står dog ikke Energinet helt klart, hvorledes man vil opgøre leveringsomfang fra selskaber, som måtte have en fælles SCADA-løsning, altså om der fortsat er mulighed for samordnet beredskab. Dette bør der tages stilling til i forhold til kategorisering af det selskab, der har den samlende kontrolrumsfunktion.

Derudover bør det fremgå mere udtrykkeligt, at Nordic RCC er omfattet af lov om styrket beredskab i energisektoren, da Nordic RCC har til opgave bl.a. at koordinere regionale sikkerhedsberegninger, TSO'ernes tiltag til sikring af systemsikkerhed samt opfølgning og rapportering i tilfælde af black out.

§ 7

Med tanke på Energinets lokationer og anlæg er det ikke givet, at klasserne på el- og gasområdet vil blive anvendt optimalt i forhold til intentionen i lovforslaget. Det er f.eks. meget stor forskel på kritikaliteten af en 60 kV-station og et kabelskab. Dette kunne tale for at dele den nuværende klasse 3 i 2, så den øvre del bliver den fremtidige klasse 2 og den nedre del bliver den fremtidige klasse 1. Ligeledes er det Energinets bekymring, om klassernes inddeling sikrer, at de kritiske anlæg faktisk kommer i klasse 5.

Energinet har desuden noteret sig, at der på en række områder, jf. lovforslagets bemærkninger, vil være behov for betydelige stramninger set i forhold til den eksisterende regulering, som forventeligt vil kræve en del investeringer, samt en passende tidshorisont til at udføre i praksis.

§ 8, stk. 2, nr. 3

Med lovforslaget vil ministeren fastsætte nærmere sikkerhedskrav til geografisk placering af drift af net- og informationssystemer.

Med bemærkningerne hertil noterer Energinet sig, at der vil blive fastsat nærmere regler om en risikobaseret tilgang til outsourcing til leverandører, hvorefter virksomhederne skal forholde sig til efterretningstjenesternes trusselvurderinger, geografiske placering, kontrolrum og nødkontrolrum, service og vedligehold samt fjernadgang.

Energinet imødeser udmøntningen af de konkrete sikkerhedskrav for nærmere vurdering og drøftelse af kravenes rækkevidde/konsekvens for Energinet.

§ 9

Det fremgår af lovforslaget, at der kan fastsættes regler om europæisk cybersikkerhedscertificerede IKT-produkter, -tjeneste og -processer. Vil der være en overgangsfase og/eller dispensationsadgang i forbindelse med kravets udmøntning? Og hvilken betydning har kravet for de energivirksomheder, som måtte have egenudviklede applikationer og processer?

§ 11, stk. 2

Energinet ser meget gerne, at den nuværende praksis på området afspejles i lovforslagets bemærkninger, så det fremgår af lovbemærkningerne, at fastsættelsen af beredskabsforanstaltninger sker efter faglig kommentering fra Energinet. Det er Energinets opfattelse givet erfaringerne, at en sådan faglig kommentering også i krisesituationer kan håndteres hurtigt.

§ 11, stk. 4

Ifølge ordlyden kan Energinet i en beredskabssituation omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser melde sektorberedskabsniveauer og foranstaltninger ud. Ifølge den nuværende regulering kan Energinet ligeledes hæve beredskabsniveauet under storm, oversvømmelser, gasrørsvigt mv. Energinet ser gerne, at der fortsat er mulighed for at anvende disse mere driftsnære værktøjer.

§ 14

Energinet noterer sig, at offentliggørelse kun vil ske i det omfang, at det er i offentlighedens interesse og efter forudgående høring af virksomheden. En risiko for pålæg om offentliggørelse kan i værste fald være kontraproduktivt i forhold til at få indberetninger omkring hændelser, som er nødvendige for at kunne forebygge og håndtere hændelser. En mulighed kan være at anonymisere virksomheden og det konkrete omfang – men transparent om den konkrete trussel.

§ 16

Med denne bestemmelse vil der blive fastsat nye regler om adgang og betingelser for sikkerhedsgodkendelser. Disse vil betyde en ændring i forhold til Energinets nuværende praksis for sikkerhedsgodkendelser, idet der vil blive fastsat nye betingelser for virksomhedernes sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol.

Det er påkrævet, at der findes et levedygtigt set up, der sikrer, at virksomhederne kan få indhentet de nødvendige sikkerhedsgodkendelser og baggrundstroller, så der kan foretages en rettidig vurdering af, om personer kan gives adgang til virksomhederne.

§ 23

Det fremgår af lovforslagets ordlyd, at der kan ske midlertidig suspendering af en certificering. Hvilke certificeringsordninger hentydes der i den forbindelse til?

Hvis nærværende høringssvar giver anledning til spørgsmål eller noget ønskes uddybet, kan Energinet kontaktes på myndighed@energinet.dk

Med venlig hilsen

Sisse Guldager Larsen
Energinet Myndighedsenheden

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Energistyrelsen
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

9. juli 2024

Fremsendt til beredskab@ens.dk med kopi til clnol@kefm.dk og alber@kefm.dk.

Sagsnr.: EMN-2024-01590

Tlf. direkte: 6225 9125

chrne@evida.dk

Evidas høringsvar om Lov om styrket beredskab i energisektoren – j.nr. 2023-6652

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har den 12. juni 2024 sendt forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren i høring med svarfrist den 10. juli 2024, j.nr. 2023-6652.

Evida takker for muligheden for at afgive høringsvar i forbindelse med ovennævnte.

1. Definitioner

1.1. §§ 2 og 3

Det fremgår af forslaget § 2, stk. 1, at loven finder anvendelse på følgende virksomheder, når disse leverer deres tjenester eller udfører deres aktivitet inden for Danmark: (...), 2) Distributionssystemoperatører.

Det fremgår af § 3, at

§ 3. I denne lov forstås ved følgende:

6) Distributionssystemoperatører: En fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af distributionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter distribution af elektricitet eller gas.

11) Gasforsyningsvirksomheder: Enhver fysisk eller juridisk person, der varetager forsyningsopgaven.

21) Naturgasvirksomheder: Enhver fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion, transmission, distribution, forsyning, køb eller oplagring af naturgas, herunder LNG, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske og/eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er endelig kunde.

Det bemærkes indledningsvist, at "distributionssystemoperatør" og "gasforsyningsvirksomhed" alene anvendes i relation til definitionsafsnittene i forslaget, mens "naturgasvirksomhed" endvidere anvendes i bemærkningerne.

Det fremgår af Gasforsyningsloven, LBKG nr. 1100 af 16.08.2023, at et distributionsselskab er enhver fysisk eller juridisk person, der varetager distribution og er ansvarlig for driften og vedligeholdelsen og om nødvendigt etablering og ændring af selskabets infrastruktur for at sikre, at distributionssystemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter distribution af gas, jf. § 6, nr. 6.

I henhold til Gasforsyningsloven er Evida Nord A/S, Evida Syd A/S og Evida Fyn A/S således distributionsselskaber.

Det er Evidas opfattelse, at der bør være overensstemmelse mellem lovteksterne, herunder definitionerne, hvorfor det bør præciseres, hvornår der er tale om andre definitioner.

I den forbindelse er det ligeledes relevant at nævne, at det virker uigennemsigtigt med tre definitioner, der i større eller mindre grad kan omfatte de samme selskaber, og hvor der ikke er en entydig og klar opdeling i forhold til, hvornår det ene anvendes frem for det andet.

1.1.1. § 3, nr. 17

Det fremgår af forslaget § 2, stk. 1, nr. 17, at loven finder anvendelse på operatører inden for brintproduktion, -lagring og -transmission.

Det bemærkes i den forbindelse, at nr. 17 ligeledes bør indeholde en henvisning til operatører inden for brintdistribution, da der i dansk kontekst er tale om såvel transmission som distribution på brintsiden.

2. Bemærkninger til Kapitel 3

2.1. Ad § 6. Organisatorisk beredskab

Det fremgår af forslaget § 6, stk. 1, at virksomheder skal foretage nødvendig beredskabsplanlægning og gennemføre passende organisatoriske foranstaltninger for at beskytte leveringen af deres tjenester og sikre effektiv genoprettelse af deres tjenester.

Det bør præciseres, hvad begrebet "tjenester" dækker over. Det er således ikke helt tydeligt, om *tjenester* i f.eks. Evidas tilfælde vil omfatte gasdistribution som helhed, eller om det er samtlige underliggende (del)tjenester. Det er dog Evidas umiddelbare forståelse af begrebet, at det dækker over tjenesten som helhed.

2.2. Ad § 7. Fysisk sikring

Det fremgår af forslaget § 7, stk. 1, at virksomheder skal træffe passende foranstaltninger for at opretholde nødvendig fysisk sikring af lokationer og anlæg, der bruges til at levere virksomhedens tjenester, eller hvorfra drift af net- og informationssystemer finder sted.

Det fremgår endvidere af § 7, stk. 2, nr. 3, at der kan fastsættes nærmere regler om fysisk sikring, herunder om tilstrækkelig fysisk sikring af virksomhedens anlæg og lokationer, herunder kontrolrum og kontrolrummets arbejdsstationer.

Det følger af bemærkningerne, at

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre dele af CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra b, hvorefter kritiske enheder sikrer tilstrækkelig fysisk beskyttelse af deres lokaler og kritiske infrastruktur under behørig hensyntagen til f.eks. hegn, barrierer, værktøjer og rutiner til overvågning af perimetre.

Bestemmelsen vil medføre, at den fysiske sikring skal etableres uanset, om der er tale om anlæg der allerede er i drift eller anlæg, som er projekterede eller under etablering. Her forstås fysisk sikring som perimeter-, skal- og cellesikring. Det vil sige, at der skal være sikring af den ydre grænse rundt om anlægget, sikring af anlægget, herunder anlæggets bygninger og ydre mure og sikring af udvalgte rum eller komponenter. Med den foreslåede ordning, sikres der sammenhæng mellem virksomhedens fysiske sikring af anlæg og lokationer og de overvågnings- og detektionsforanstaltninger, der er foreslået i § 7, stk. 2, nr. 3.

(...) Ifølge den foreslåede bestemmelse skal virksomhederne derudover sikre, at der er tilstrækkelig afskærmning af anlæg, lokationer og komponenter for visuel eksponering, således at uvedkommende ikke kan få adgang til eller indblik i informationer, der har betydning for leveringen af virksomhedens tjenester.

I relation til ovenstående bemærkes det, at Evida som gasdistributionsselskab adskiller sig væsentligt fra elnettet, idet Evida har mere end 1000 stationer, hvilket er flere end på elnettet.

Det er ikke helt tydeligt for Evida hvilket niveau af sikkerhed, der skal etableres og i hvilket omfang.

Det bør således præciseres, hvad *tilstrækkelig* dækker over.

2.3. § 19

Det fremgår af forslaget § 19, stk. 2, nr. 4, at klima-, energi- og forsyningsministeriet som led i sin tilsynsforpligtelse kan foretage sikkerhedsscanninger og penetrationstest af virksomhedens net- og informationssystemer samt fysiske lokationer.

Det bemærkes i den forbindelse, at det bør præciseres under hvilke omstændigheder, penetrationstests vil forekomme.

Det bør endvidere præciseres, om penetrationstests sker med eller uden varsel. Det er Evidas vurdering, at penetrationstests alene skal ske varslet af hensyn til sikring af fortsat drift i virksomheden.

Det er ligeledes væsentligt, at tests ikke kompromitterer forsyningsikkerheden.

Evida står til rådighed, hvis der er spørgsmål til ovenstående.

Med venlig hilsen

Evida

Til: Energistyrelsen (ens@ens.dk)
Fra: Anna Præcius Lunde (anlu@frb-forsyning.dk)
Titel: VS: Høring - Forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren
Sendt: 02-07-2024 15:09

Kære Energistyrelse

Jeg skriver til jer i anledning af, at vi i forsyningen har nogle spørgsmål, som jeg har indsat nedenfor:

1. Jeg håber, at I kan hjælpe med at bekræfte, at høringen ikke gælder for vand og spildevand? For så må der vel forventes en mere?

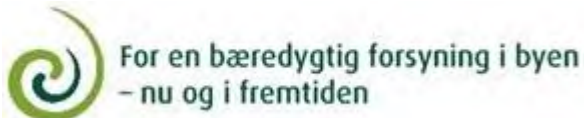
[Høringsversion af forslag til lov om styrket beredskab.pdf](#)
([prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net](#))

2. Er det korrekt læst, at der generelt ikke er noget ift. NIS2, der er "revolutionerende" ift. direktivet – udover at der stadig er meget, der er overladt til fortolkning?
3. Det præciseres, hvor stor en produktion man skal have på forsyningsarterne for at være omfattet
 - El produktion: 25 MW el (Stk.2 - 1)) - så vidt jeg kan se i årsrapporten 2023 producerer vores vindmøller 69.000 MW – **så gælder NIS2 vel også for vedvarende energi ?**
 - Gas: 26 mio.Nm3 (Stk.2 - 3) – vi bruger under 1 mio. m3 – **så tænker ikke bygassen er omfattet?**
 - Er i tvivl ift. fjernkøl – der er omfattet (jf. stk.1, 8)), men det er ikke præciseret hvor stor produktionen skal være. **Er det samme grænse som der nævnes for fjernvarmen?**

På forhånd mange tak for jeres tid!

Venlig hilsen

Anna Præcius Lunde
Jurist

Frederiksberg Forsyning A/S
Stæhr Johansens Vej 38
2000 Frederiksberg
Direkte +45 38 18 52 29
Mobil +45 30 76 62 29
Hovednummer +45 38 18 50 00
Web www.frb-forsyning.dk
CVR-nr. 28500769

Vi passer godt på dine personoplysninger

Energistyrelsen
Center for beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V
Att.: Kontorchef Jesper Rode Tholstrup
Pr. e-mail: beredskab@ens.dk; cc: clnol@kefm.dk; alber@kefm.dk

10. juli 2024

Høring over forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren – journalnummer: 2023-6652

Tak for muligheden for at kommentere denne høring. Vi har følgende bemærkninger:

Side 16 (§ 22, stk. 1 og 3) + side 217-219 (§ 22)

Vi har bemærket, at der henvises til "uafhængig revisor". Vores forslag er, at termen "godkendt uafhængig revisor" anvendes i stedet for.

Side 49 + side 53, afsnit Leverandørstyring

Risici i relation til leverandører bliver beskrevet, hvilket er fint. Vi foreslår, at der overvejes mere konkrete mekanismer til overvågning af leverandør til kritisk infrastruktur, eksempelvis via revisionserklæringer udarbejdet af godkendt uafhængig revisor. Til inspiration henvises til template "Uafhængig revisors ISAE 3000-erklæring med begrænset sikkerhed om foranstaltninger til styring af risici i relation til net- og informationssystemer og rapporteringsforpligtelser i henhold til aftale med [Kunde]" udarbejdet af FSR – danske revisorer: <https://www.fsr.dk/fsr-danske-revisorer-lancerer-en-ny-nis2-net-og-informationssystemer-erklaringstemplate-i-relation-til-leverandorer-eller-tjenesteudbydere>

Side 57, afsnit "Cybersikkerhedsforanstaltninger"

Vi foreslår, at der tilføjes krav til opbevaring af backup på anden lokation end produktionsstet.

Side 156

Krav om overvågning, der kan opdage uautoriseret adgang til net- og informationssystemer, er blevet beskrevet. Vi foreslår, at kravet udvides til også at omfatte overvågning af privilegerede brugere for at reducere risikoen for misbrug af disse adgange.

Generelle bemærkninger

Vi foreslår, at krav til opbevaring af beredskabsplan i form af Action Cards eller hardcopy tilføjes for at sikre tilgængelighed af planen i tilfælde af systemnedbrud.

Vi foreslår, at krav til formaliseret opfølgning på resultatet af beredskabsøvelserne og udbedring af eventuelle svagheder tilføjes.

Relevansen af risici ved anvendelse af kunstig intelligens i energisektoren bør overvejes.

FSR – danske revisorer
Slotsholmsgade 1, 4. sal
DK - 1216 København K

Telefon +45 7225 5703
fsr@fsr.dk
www.fsr.dk

CVR. 55 09 72 16
Danske Bank
Reg. 9541
Konto nr. 2500102295

Vi står naturligvis gerne til rådighed, hvis vores bemærkninger giver anledning til spørgsmål eller uddybning.

På vegne af FSR – danske revisorer's Cybersikkerhedsudvalg

Med venlig hilsen

Kasper Frølich Kristensen
Fagchef for revision og regnskab, statsaut. revisor

Energistyrelsen
Center for beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København

DOK. ANSVARLIG: PHA/CMH
SEKRETÆR: MAK
SAGSNR.: S2024-587
DOKNR: D2024-2574228-06-2024

Til: beredskab@ens.dk

Cc: clnol@kefm.dk og alber@kefm.dk

Høringsvar på udkast til lov om styrket beredskab i energi-sektoren (Vedr.: Journalnummer 2023 – 6652)

Green Power Denmark takker for muligheden for at afgive bemærkninger i forbindelse med høring over forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren. Green Power Denmark vil i den forbindelse tillige kvittere for de afholdte sektormøder og den konstruktive tilgang til efterfølgende dialog. Vi vil gerne benytte lejligheden med denne høring til at kvittere for et godt samarbejde på beredskabsområdet gennem årene. Som branche håber vi, at I vil læse vores bemærkninger i den ånd, som bemærkningerne er tænkt og skrevet, nemlig ud fra et ønske om fortsat konstruktiv dialog og en fælles ambition om at sikre en høj forsynings- og leveringsikkerhed i Danmark, hvor samfundet i endnu højere grad end i dag gør brug af grøn strøm, også i krise- og beredskabssituationer.

Efter en detaljeret gennemlæsning og drøftelse med vores medlemskreds af lovforslaget står Green Power Denmark desværre tilbage med mange uafklarede spørgsmål. Det rejser en alvorlig bekymring for de konkrete konsekvenser, som en forhastet proces kan få for en beredskabsregulering, der gerne skal kunne stå distancen mange år fremover. Green Power Denmark vil derfor anbefale, at der tages en fornyet drøftelse med os og branchen på baggrund af de indkomne bemærkninger.

Ud fra det faktum at trusselsniveauet mod Danmark, både fysisk og cyber, er hævet i flere omgange gennem den senere tid, er energipolitik nu også sikkerhedspolitik. Derfor anbefaler Green Power Denmark, at myndighederne herunder klima-, energi- og forsyningsministeren og forsvarsministeren m.fl. benytter opgaven med implementering af NIS2- og CER-direktiverne til i fællesskab og i dialog med repræsentanter fra de samfundskritiske sektorer at afdække sektorernes gensidige afhængigheder. På den baggrund bør det defineres, hvad som reelt anses som samfundskritisk infrastruktur, og hvad som derfor skal beskyttes som sådan. En sådan fælles drøftelse skal også være med til at afklare og forventningsafstemme både på lokalt, regionalt og nationalt niveau, hvilket beredskabs- og sikkerhedsniveau, som energisektoren skal have og hvilke beredskabsforanstaltninger andre

samfundskritiske sektorer i Danmark skal indrette sig med, hvis strømmen går i kortere eller længere tid – både i freds- og i krisetid.

Vi har noteret os, at Forsvarsministeriet har sendt dels deres udkast til forslag til lov om kritiske enheders modstandsdygtighed, dels deres udkast til forslag til lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau i offentlig høring fredag den 5. juli 2024. Den sene fremsendelse taget i betragtning har der kun i meget begrænset omfang været mulighed for at læse de to lovforslag for at undersøge om der er konsistens mellem lov om styrket beredskab for energisektoren og de to lovforslag fra Forsvarsministeriet, der alle har til formål at implementere samme EU-lovgivning. Det er i vores optik altafgørende, at landets samfundskritiske sektorer, qua udviklingen i truslerne mod Danmark og qua sektorernes gensidige afhængigheder, anskuer opgaven med at understøtte statens sikkerhed og rigets forsvar på en ensartet måde gennem de nationale "forposter", som virksomheder og organisationer inden for de samfundskritiske sektorer er.

Vi appellerer derfor til, at fremsættelsen af hovedlovene fra henholdsvis klima-, energi- og forsyningsministeren og forsvarsministeren fremsættes for Folketinget, som én samlet pakke. Derved sikres, at reglerne på områderne koordineres i nødvendigt omfang, og at der ikke skabes forskellige regler, definitioner og fortolkninger qua forskellige hovedlove.

Green Power Denmark noterer sig også, at forslaget til lov om styrket beredskab i energisektoren ikke forholder sig til Kommissionens forordning (EU) 2024/1366 af 11. marts 2024, om supplerende regler til fastsættelse af netregler om sektorspecifikke regler for cybersikkerhedsmæssige aspekter af grænseoverskridende elektricitetsstrømme (også benævnt som "Network code for cybersikkerhed"), som trådte i kraft medio juni 2024. Vi finder det nødvendigt, at loven også behandler forholdet til denne EU-forordning, så der sikres rimelig konsistens mellem denne forordning og lov om styrket beredskab i energisektoren herunder anvendelsesområde, definitioner, kategorisering og klassificering af virksomheder og anlæg mv.

Med dette væsentlige forbehold følger vores bemærkninger til lovforslagets bestemmelser.

Indledende bemærkninger om formål, klarhed, afgrænsning og proportionalitet

Green Power Denmark noterer, at formålet med lovforslaget er at implementere de sikkerheds- og beredskabskrav, som følger af NIS2- og CER-direktiverne i dansk lovgivning samt en række supplerende krav til energivirksomheders beredskab af såvel fysisk, teknisk og organisatorisk karakter, der går videre end de gældende krav fra EU-lovgivningen, med henblik på at sikre en høj robusthed i energisektoren.

Green Power Denmark anerkender vigtigheden af at sikre energisektorens beredskab med henblik på at forebygge og modstå hændelser, som truer energiforsyningen – ikke mindst i lyset af det forhøjet trusselsniveau, som er realiteten i dag. Green Power Denmark bakker op om intentionerne med lovforslaget, og konstaterer at der er flere gode takter og konkrete forslag til at sikre et stærkt beredskab på tværs af de forskellige forsyningsarter.

Lovforslaget er dog samtidig en rammelovgivning med en lang række ministerbemyndigelser, der gør det meget vanskeligt at vurdere omfanget, rækkevidden og proportionaliteten af de krav og forpligtelser, som vil blive udmøntet i de kommende bekendtgørelser. Den manglende identificering af og kategorisering af berørte virksomheder/anlæg bidrager naturligvis heller ikke til øget klarhed.

Dertil kommer, at der ses at være en manglende konsistens i forhold til de anvendte begreber i lovtæksten og bemærkningerne, hvilket giver anledning til forvirring, ligesom det er nødvendigt at fastsætte fælles betegnelser for de virksomheder, der er omfattet af lovforslagets bestemmelser og niveauinddeling i tråd med den sammenhængende tilgang til implementeringen af direktiverne. Vi oplever at inkonsistensen i begreber og definitioner i nogen grad er en konsekvens af forsøg på tekstnær implementering af NIS2- og CER-direktiverne, hvilket samtidig besværliggøres af, at der anvendes forskellige betegnelser og formuleringer i direktiverne, uagtet at der er tale om samme nøglebegreber. Denne tilgang bidrager desværre hverken til læsbarheden eller forståelsen af lovens helt centrale bestemmelser.

Endelig er det afgørende at have fokus på, at lovforslaget på balanceret vis sikrer det nødvendige og stærke operative beredskab og samtidig ikke indfører disproportionale krav til energisektoren, som helhed eller dele heraf. Det er derfor vigtigt at supplerende krav til virksomhedernes fysiske, tekniske og organisatoriske foranstaltninger, der rækker udover minimumsharmonisering, tager afsæt i en risikovurdering med henblik på at undgå, at uforholdsmæssige krav fordyrer den grønne omstilling og vanskeliggør samarbejdet på tværs af den Europæiske Union. Dette med risiko for konkurrenceforvridning til ugunst for aktører, der leverer eller udfører deres tjenester i Danmark. Green Power Denmark savner i den forbindelse et samlet overblik af de dele af lovforslaget, der går videre end minimumsharmoniseringen i henholdsvis NIS2- og CER-direktiverne.

De nye og/eller skærpede krav til et styrket beredskab, der foreløbigt er skitseret, forventes at være omkostningstunge for såvel konkurrenceudsatte virksomheder som netvirksomheder. I Green Power Denmark finder vi det derfor vigtigt, at konkrete krav baseres på den foretagne risikovurdering i den kommende udmøntning af beredskabsbekendtgørelser.

Det er ligeledes væsentligt, at der er sikkerhed for, at en forøgelse af beredskabsomkostningerne giver anledning til indtægtsrammeforhøjelse for netvirksomheder.

Med ovennævnte betragtninger in mente ønsker Green Power Denmark i sit høringssvar at fremhæve de elementer i lovforslaget, der umiddelbart ikke fremstår proportionale og/eller tilstrækkelig klare og afgrænsede, samt at drøfte de principielle overvejelser/ betragtninger, der bør vægtes tungt i arbejdet med at få en tilstrækkelig robust, rimelig og hensigtsmæssig regulering af beredskabet i energisektoren i naturlig kobling til de andre samfundskritiske sektorer qua sektorernes gensidige afhængigheder.

Green Power Denmark vil i den forbindelse særligt fremhæve følgende centrale temaer, der berøres i vores høringssvar:

- *At beskrivelsen af centrale begreber af betydning for anvendelsesområdet og identificering og kategorisering af virksomheder er uklare, ligesom kategoriseringens betydning for de efterfølgende beredskabskrav.*

- *At der sikres konsistens på tværs af alle samfundskritiske sektorer i tæt samarbejde med Forsvarsministeren.*
- *At virksomhedernes mulighed for samordnet beredskab herunder multiforsyning og koncerner sikres.*
- *Myndighedernes rolle ift. trusselsvurdering og i det operationelle beredskab og ved krisehåndtering.*
- *Balancen mellem en risikobaseret tilgang vs. myndighedsbestemt detailkrav i relation til organisatoriske forhold, fysisk sikring og cybersikkerhed.*
- *Vidtgående håndhævelsesbestemmelser, herunder administrativ rettighedsfrakendelse.*
- *Ikrafttræden og behovet for overgangsregler og udskudt håndhævelse.*
- *Manglende overblik over økonomiske konsekvenser og omkostningsdækning for net- og konkurrenceudsatte virksomheder.*

Ovenstående samt bemærkninger til andre aspekter af lovforslaget uddybes i det følgende med henvisning til de kapitler og paragraffer, som omhandler det enkelte tema.

Kapitel 1 – Anvendelsesområde og definitioner

Green Power Denmark støtter ønsket om at sikre og opretholde et højt niveau af modstandsdygtighed i energisektoren, med henblik på at sikre forsyningsikkerheden i Danmark. Vi anerkender i den sammenhæng, at et forhøjet trusselsbillede nødvendiggør, at karakteren og omfanget af en virksomheds sikkerhedsforanstaltninger ikke kan være en statisk størrelse, men løbende må vurderes og tilpasses for at sikre tilstrækkelig modstandsdygtighed til at afværge de trusler og risici, der kan opstå og som skal håndteres på betryggende vis af virksomhedernes organisatoriske beredskab og beredskabsforanstaltninger ift. fysisk sikring og cybersikkerhed.

Det er samtidig Green Power Danmarks opfattelse, at det er afgørende, at den danske model med et dialogbaseret beredskab og tilsyn fastholdes og indarbejdes i udmøntningen af de kommende beredskabsregler. Et tillidsbaseret og tæt samarbejde samt en konstruktiv dialog mellem forsyningssektorens aktører og de kompetente myndigheder er et væsentligt element i det fælles arbejde med at styrke energisektorens modstandsdygtighed overfor naturskabte, menneskeskabte og teknologiske trusler. Det er af samme grund positivt, at samarbejdets betydning betones i § 1, stk. 2.

§ 2 Lovens anvendelsesområde

Det anføres i lovforslaget, at lovens anvendelsesområde i høj grad er dikteret af NIS2- og CER-direktiverne, og at de typer af virksomheder, der er nævnt i lovforslagets § 2, stk. 1 modsvarer de virksomheder, der er omfattet af bilag I i NIS2- og CER-direktiverne for energisektoren. Det er muligt, at dette er intentionen, men dette afspejles desværre ikke i tilstrækkelig grad i lovteksten, der i bedste fald er uklar.

§ 2, stk. 1, nævner en lang række virksomhedstyper, der som udgangspunkt er omfattet af lovens anvendelsesområde. Anvendelsesområdet indsnævres herefter i stk. 2 (minimumskriterier), og i stk. 3, indføres der en "bagatelgrænse", der skal sikre, at

relevante virksomheder, der falder uden for kriterierne i stk. 2, alligevel omfattes, når de har en vis størrelse og omsætning.

Den valgte formulering giver imidlertid anledning til bekymring, idet afgrænsningen af hvilke virksomheder, der er omfattet af loven, på flere måder er tvetydig. Dette skyldes dels bestemmelsens ordlyd og dels fraværet af tydelig præcisering i lovbemærkningerne af hvilke virksomheder, der reelt er omfattet. Herunder hvilke virksomheder, der uanset anvendte tærskelværdier, alligevel vil være omfattet af lovens krav og forpligtelser.

Elektricitet

Ud fra ordlyden af stk. 2, nr. 1, følger det fx at loven kun finder anvendelse på fx elektricitetsvirksomheder og distributionsoperatører, hvis de pågældende virksomheder "*producerer, forbruger eller kontrollerer mere end 25 MW elektricitet*". I bemærkningerne til bestemmelsen er alene omtalt produktionsvirksomheder. Dette efterlader tvivl om, hvorvidt bestemmelsen omfatter netvirksomheder, som distribuerer, men også andre typer elektricitetsvirksomheder, herunder elhandelsvirksomheder (detail), idet det ikke er klart, hvad, der forstås ved at "*kontrollere*" elektricitet, og om dette vil omfatte fx transport og salg af elektricitet. Det er i så fald også nødvendigt at få klarlagt, hvilke nærmere aktiviteter og systemer, der udgør det kritiske element.

Lovteksten og lovbemærkningerne afspejler heller ikke de betragtninger og foreslåede tærskelværdier, der blev fremlagt på en oversigtslide til sektormøderne, hvor inddelingen af niveauer også inkluderede antal af slutbrugere, og en note om, at distributionsvirksomheder er omfattet, uanset størrelse (tærskelværdi).

Sidstnævnte ville i så fald tage højde for, at de enheder, som er identificeret som kritiske enheder i CER-direktivet, herunder netvirksomheder, pr. automatik anses som væsentlige enheder i NIS2-direktivet og derved *ikke* omfattes af undtagelsen for virksomheder, der beskæftiger mindre end 50 ansatte eller årlige omsætning er mindre end 10. mio. EUR m.v. Denne antagelse understøttes dog ikke af de nuværende bemærkninger, og skal derfor adresseres.

Green Power Denmark undrer sig i øvrigt over, at "bevillings-begrebet" i Elforsyningslovens §§ 10 (elproduktion) og 19 (transmission- og netvirksomhed) er blevet udeladt af lovttekstens anvendelsesområde. At beredskabsbestemmelserne fremover er samlet i én lov fremfor i flere forskellige forsyningslove, ændrer ikke på, at de pågældende aktiviteter kræver bevilling, og at dette i sig selv medfører en entydig identifikation af de pågældende virksomheder.

Operatører af ladestationer

Ladestanderaktiviteter er omfattet af elforsyningsloven, og den logiske slutning er derfor, at ladeoperatører, ligesom andre elektricitetsvirksomheder, er omfattet af lovforslagets § 2, stk. 2, nr. 1. Dette kan dog ikke læses ud af hverken lovttekstens ordlyd eller af lovbemærkninger til bestemmelsen, og det bør derfor præciseres, at ladeoperatører, der forvalter, drifter og leverer ladetjenester til slutbrugere er omfattet af bestemmelsen. Såfremt det er intentionen, at der skal gælde en tærskelværdi for ladeoperatører, bør dette ligeledes fremstå klart.

Som det fremgår af de forrige bemærkninger, er det essentielt for lovens fremtidige anvendelse og gennemslagskraft, at det er helt klart, hvilke parametre, der afgør, hvorvidt en virksomhed og/eller anlæg er omfattet af lovens anvendelsesområde. Det kan i den forbindelse undre, at antallet af elkunder/brugere ikke umiddelbart ses at indgå i vurderingen af en virksomheds kritikalitet, i og med at dette er en parameter, der i forvejen benyttes i reguleringen af elektricitetsvirksomheder. Tilsvarende betragtning gør sig gældende for de øvrige energisektorer.

Green Power Denmark anbefaler, at der inddeles en branchedialog mhp. at definere, hvilke kriterier, som ladeoperatører skal niveauinddeles på baggrund af både på kort og langt sigt.

Gas

Det er ligeledes uklart, hvilke virksomheder, der som følge af ordlyden i § 2, stk. 2, nr. 3, reelt er omfattet af begrebet "gasforsyningsvirksomheder". Hvad forstås ved "*..el-ler injicerer mere end 26 mio. Nm³ i et gasnet*". Gælder dette også virksomheder, der sælger gas til slutkunder. Det er tillige uklart, hvorfor bevillingsbegrebet, som også er relevant i relation til naturgas (Naturgasforsyningslovens § 10) ligeledes er udeladt af lovteksten.

Der må selvsagt ikke være tvivl om, hvorvidt en virksomhed i energisektoren også fortsat er omfattet af lovens anvendelsesområde eller ej. Lovteksten må derfor revideres med henblik på, at der opnås en tilsvarende tydelighed og klarhed, som der er i de nuværende bekendtgørelser for beredskab for el og gassektoren.

Udvides kredsen af pligtssubjekter bør dette tillige stå meget klart.

Brint

Det fremgår af lovens § 2, stk. 1, nr. 17, at lovens anvendelsesområde omfatter operatører inden for brintproduktion, -lagring og – transmission. Lovens anvendelsesområde ses ikke at være modificeret for PtX, uanset størrelse.

Green Power Denmark anbefaler, at der inddeles en branchedialog mhp. at definere, hvilke kriterier, som brintvirksomheder skal niveauinddeles på baggrund af både på kort og langt sigt.

§ 3 Definitioner

Green Power Denmark finder det afgørende, at der skabes en fælles forståelse for de anvendte begreber og udtryk i lovforslaget, så der ikke opstår uklarheder i rets-anvendelsen, der kan svække forudsigeligheden og de enkelte aktørers retssikkerhed.

Green Power Denmark noterer sig, at lovforslagets § 3 har til hensigt at indeholde definitioner af lovens centrale begreber, der afspejles af tilsvarende definitioner i NIS2- og CER-direktiverne og andre EU-retsakter, som direktiverne henviser til. Ved nærlæsning af lovteksten samt lovbemærkningerne savnes der dog en række definitioner af relevante begreber, ligesom der anvendes overlappende begreber. Der henvises fx til begreberne "*cyberhændelse*" (nr. 3) og "*Hændelse*" (nr. 12). Sidstnævnte inkluderer begrebet "*cyberhændelse*", som en delmængde. Green Power Denmark er opmærksom på, at der ved implementering af direktiver tilstræbes, at den nationale lov holder sig så tæt op ad formuleringen af direktivernes

bestemmelser som muligt. Vi må dog konstatere, at ovennævnte overlap ikke fremmer forståelsen.

Det er i øvrigt uklart, hvad "væsentlig tjeneste" i praksis dækker over. Begrebet anvendes i nr. 12 og som særskilt begreb i nr. 31. Green Power Denmark antager, at det hidrører fra CER-direktivets artikel 2, nr. 5, hvor det fremgår, at det drejer sig om "en tjeneste, der er afgørende for opretholdelsen af vitale samfundsmæssige funktioner, økonomiske aktiviteter, folkesundhed og offentlig sikkerhed eller miljøet." En ganske bred og overordnet formulering, der bør uddybes med henblik på at blive operationel i en beredskabssammenhæng på tværs af de samfundskritiske sektorer. Eksempler på en sådan tjeneste er dog ikke angivet i lovbemærkningerne, men må antages at kunne blive det, når klima-, energi- og forsyningsministeren (Energistyrelsen) har identificeret de kritiske virksomheder, samt kritiske systemer og anlæg i energisektoren i henhold til § 4. Vi noterer os, at det i Forsvarsministeriets høring til lov om kritiske enheders modstandsdygtighed alene skrives om "væsentlige tjenester", hvor der i lov om styrket beredskab i energisektoren i altovervejende grad (kun) skrives "tjenester". Denne nuanceforskel kan efterlade læseren med indtrykket af, at energisektoren er mindre væsentlig end alle andre samfundskritiske sektorer, hvilket vi stiller os tvivlende overfor.

Green Power Denmark skal derfor generelt opfordre til, at der "saneres" i overlappende begreber, samt at omfanget af definitioner udvides for at sikre en ensartet forståelse af relevante begreber, som anvendes i lovteksten og i lovbemærkningerne. Vi opfordrer og appellerer til, at dette arbejde sker i tæt samarbejde med Forsvarsministeriet.

Til illustration har Green Power Denmark fx (ikke udtømmende liste) bemærket:

- Begrebet "enhed" anvendes flere steder såvel i lovteksten som i bemærkningerne hertil. Begrebet er dog ikke nærmere defineret, og der er derfor også her behov for, at det præciseres, hvad der menes med udtrykket.
- Begrebet "forsyningskritiske" i alt 55 gange i lovbemærkningerne i relation til virksomheder, it-systemer samt anlæg, men uden en nærmere definition og/eller afgrænsning af begrebet.
- Anvendelsen af ordet "kontrolrum" i lovforslagets § 7, stk. 2, nr. 3, bør også forklares nærmere, hvis ikke som en selvstændig definition i § 3, så i det mindste i bemærkninger til paragraffen.
- Begrebet "informationer" er centralt for fortolkningen af § 26, men er ikke at finde blandt definitionerne i § 3. Det foreslås derfor, at begrebet i, og definitionerne anvendt i såvel elforsyningslovens § 85 c, samt gasforsyningslovens § 15 b, stk. 4, med fordel kan anvendes som inspiration i og med, at den foreslåede § 26 netop skal ses som en videreførelse af de ovenstående paragraffer.
- Begrebet "ledelse" er uklar (jf. bemærkninger til § 6, stk. 2, nr. 1) og bør ligeledes defineres i § 3. Det bemærkes i den forbindelse, at det foreslåede strafansvar for ledelsen som bekendt fordrer, at ansvarssubjektet er tilstrækkeligt præcist beskrevet.

Kapitel 2 Identificering og kategorisering af virksomheder

§ 4

Det fremgår af lovforslagets indledende bemærkninger, at intentionen er, at identificering af kritiske virksomheder efter CER-direktivet vil ske sideløbende med NIS2 direktivet, så det er de samme virksomheder, der omfattes af krav for begge direktiver baseret på forsyningsstørrelse. Dette begrundes bl.a. med, at forsyningsstørrelse i højere grad afspejler virksomhedens kritikalitet for energiforsyningen.

NIS2-direktivet skelner som bekendt mellem væsentlige og vigtige enheder, og dette er en central afgrænsning i direktivet med afgørende betydning for de krav og pligter, som de pågældende aktører skal opfylde, ligesom der er et afgørende samspil med definitionen af kritiske enheder i CER-direktivet.

Denne sondring er imidlertid svær at genfinde i lovforslagets anvendelsesområde, i definitionerne i § 3 eller i kapitel 2 om identificering og kategorisering af virksomheder. Det bliver heller ikke lettere af, at de endelige kriterier for den kommende identificering og kategorisering lader vente på sig. Det er således på nuværende tidspunkt usikkerhed om det nærmere indhold af listen over "*væsentlige tjenester*", jf. § 3, stk. 1, nr. 31, samt om den faktiske udmøntning sker med kobling til CER-direktivet.

I bemærkningerne til § 4 anføres det desuden, at der skal indføres et differentieret reguleringstryk, som vil være afhængig af, hvilke niveauer de pågældende virksomheder inddeles i. Dette kan i og for sig være berettiget, men det er vanskeligt at vurdere, når det på nuværende tidspunkt ret beset står hen i det uvisse, hvilke parametre og/eller kriterier samt størrelseskrav, der vil være udslagsgivende for den faktiske niveauinddeling og derved i sidste ende for reguleringstrykket.

Det rejser også et nærliggende spørgsmål om, hvilke betingelser og procedurer, der forventes at blive fastsat i det tilfælde, at den kompetente myndighed finder det nødvendigt at rykke en virksomhed fra ét niveau til et andet, herunder også i hvilket omfang dette kan ske fordi virksomheden leverer en (væsentlig) tjeneste til en identificeret enhed i en anden kritisk sektor – og omvendt. Dette spørgsmål udspringer af, at det under ét af sektormøderne blive nævnt, at det formentlig vil være muligt for en aktør i anden kritisk sektor (fx sundhedsområdet) at få løftet en virksomhed i energisektoren op på et højere niveau. I sådanne situationer ser Green Power Danmark behov for, at der indføres en rimelig høringsfrist, så den pågældende virksomhed har mulighed for at fremkomme med bemærkninger, herunder indgive en risikobaseret vurdering, ligesom der ud fra en samfundsøkonomisk overvejelse bør vurderes, hvorvidt den pågældende anden virksomhed/enhed i energisektoren/i den anden sektor i stedet bør anvises til selv at mitigere sin risiko og/eller indføre egne beredskabsforanstaltninger (fx reserve-/hødforsyning) førend der sker en "opklassificering" af virksomheden i energisektoren. Dertil kommer, at der naturligvis også her skal være mulighed for at klage over en sådan afgørelse, herunder med opsættende virkning.

Vi opfordrer til, at principperne for identificering, kategorisering og niveauinddeling af virksomhederne samt for klassificering af anlæg fremgår direkte af lovens bemærkninger. Dette vil understøtte Green Power Danmarks og vores medlemmers

ønske om, at lov til styrket beredskab i energisektoren funderes i langsigtede principper. Vi indgår meget gerne i en fælles dialog herom.

§ 5

Green Power Denmark anbefaler at § 5, stk. 2 ændres, så virksomheder, der er identificeret som kritisk virksomhed efter § 4, stk. 1, har pligt til at oplyse den kompetente myndighed om, at virksomheden leverer de samme eller lignende tjenester til eller i seks eller flere medlemsstater. På den måde følger energisektoren samme princip, som gælder for de enheder, som er underlagt § 4, stk. 2 i Forsvarsministeriets udkast til lov om kritiske enheders modstandsdygtighed.

Det er med § 5, stk. 4, uklart hvilke krav, som potentielt kan blive stillet til virksomheder af særlig europæisk betydning. Vi henleder også her opmærksomheden på vores sidste afsnit om forholdet til øvrig EU-regulering.

Fremrykning af tidspunkt for identificering og kategorisering påkrævet

Da inddelingen i niveauer er af betydning for reguleringstrykket, og dermed omfanget af tiltag og/skærpedelser af samme, der skal efterleves, kan Green Power Denmark kun på det kraftigste understrege den åbenlyse nødvendighed af, at der snarest sker en afklaring heraf og tilsvarende meddelelse til de omfattede og identificerede virksomheder, så disse har en rimelig tidshorisont for at indrette sig på nye eller skærpede krav. En afklaring af dette ses også påkrævet i forhold den kommende drøftelse af de tre bekendtgørelser, der forventes fremsendt i høring i september.

Kapitel 3 – Virksomhedernes modstandsdygtighed og beredskab

Green Power Denmark finder det vigtigt, at virksomhedernes modstandsdygtighed, beredskabsplanlægning og beredskabsforanstaltninger bygger på og tager udgangspunkt i en risikobaseret tilgang. Vi anerkender nødvendigheden af, at myndighederne definerer en overordnet ramme indenfor hvilken, at virksomhederne risikovurderer, planlægger og tilrettelægger deres egne og sektorens beredskab herunder fx at virksomhederne skal tage stilling til obligatoriske ROS-scenarier. Vi anbefaler dog grundlæggende, at myndighederne ikke forledes til detailregulering som derved løbende vil skulle justeres og tilpasses, som følge af ændrede trusler, teknologisk udvikling, behov for nye beredskabsforanstaltninger og nye metoder, principper og standarder for effektivt beredskab og krisehåndtering.

Samordnet beredskab

Green Power Denmark finder det vigtigt, at virksomhederne får mulighed for at kunne indgå samordnet beredskab. Vi og vores medlemmer ser flere potentielle konstellationer for samordnet beredskab, som kan være med til sikre, at de nye virksomheder, som nu står til at blive omfattet af loven, hurtigt og omkostningseffektivt kan leve op til lovens krav og forpligtelser. Vi ser flere konstellationer baseret på historiske virksomhedssamarbejder:

- 1) Mellem virksomhederne af samme type (fx netvirksomheder)
- 2) Internt i virksomhedskoncerner som varetager multiforsyning herunder el, vand/spildevand, varme og fibernet

- 3) Internt i virksomhedskoncerner, som har eldistribution, elhandel, elproduktion og/eller er operatør af ladeinfrastruktur.

Muligheden for samordnet beredskab ser vi som en anledning til at styrke virksomheders, koncerners og sektorens beredskabs- og sikkerhedsarbejde, idet mindre organisationer derved vil kunne udnytte synergier på tværs og dermed skabe grundlag for i fællesskab at opbygge (og fastholde) dedikeret beredskabs- og sikkerhedsmæssig kompetence. Vi forventer, at det særligt vil være mindre virksomheder, som vil kunne have interesse i at søge om samordnet beredskab. Vi anbefaler dog, at alle størrelser af virksomheder, evt. som en del af samme koncern, får mulighed for at indgå i samordnet beredskab.

Kriterierne for at kunne indgå samordnet beredskab bør understøtte særligt mindre organisationer, hvorfor det anbefales, at det ikke bliver summen af kapacitet, energimængde eller kunder, som de samordnede virksomheder repræsenterer til sammen, som afgør, hvilket niveau, som de samordnede virksomheder efterfølgende kategoriseres indenfor jf. den foreslåede § 4, men derimod en særskilt risikovurdering af virksomhederne. En automatisk summering af virksomheder vil kunne afskrække mindre organisationer i at søge sammen, hvorved muligheden for en hurtig og effektiv implementering og en styrket sikkerhedskultur – alt andet lige, forpasses.

I Green Power Denmark ser vi ikke, at kravene om funktionel adskillelse bør være en hindring for samordnet beredskab. Det bemærkes i den forbindelse af beredskabsplanlægningen handler om at sikre tilstrækkelig modstandsdygtighed og beskyttelse af kritiske enheder, anlæg og systemer – og ikke om at give adgang til data, herunder fx fortrolige netvirksomhedsdata. Historisk har mange virksomheder delt IT-funktioner på tværs af deres koncern. Opretholdelse af IT-sikkerhed og IT-beredskab er naturlige delopgaver for disse koncern-IT-funktioner for at understøtte deres respektive forretningsenheder. Med implementeringen af NIS2-direktivet udvides typen af omfattede virksomheder, som ikke tidligere har været omfattet af energisektorens beredskabslovgivning. Disse nye virksomheder vil således kunne have stor glæde af at trække på og stå på skuldrene af historiske, koncern-interne erfaringer frem for at skulle starte fra nul uagtet om de historiske erfaringer udspringer af konkurrenceudsatte aktiviteter eller netvirksomhedsaktiviteter.

Green Power Denmarks anbefaling om samordnet beredskab skal ses i det lys, at sikkerhed og beredskab ikke bør være et konkurrenceparameter. Alle aktører i energisektoren har en fælles interesse og opgave i at sikre og beskytte samfundskritisk infrastruktur og virksomhedernes tjenester for at understøtte en høj forsynings- og leveringssikkerhed i Danmark. Hvis Energistyrelsen vurderer at reglerne om funktionel adskillelse, herunder også anden konkurrencelovgivning, anses som en hindring for samordnet beredskab, anbefaler vi, at der indledes en tættere dialog med branchen og relevante myndigheder herom, så dette bliver muligt.

§ 6 organisatorisk beredskab

Med lovforslaget om styrket beredskab i energisektoren udvides pligten til at foretage den nødvendige beredskabsplanlægning til flere typer af virksomheder, ligesom omfanget af krav og forpligtelser skærpes og udvides.

Lovens § 6, stk. 2, indeholder i den forbindelse en ministerbemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om det organisatoriske beredskab, og angiver en række områder, der er omfattet af denne bemyndigelse, herunder enkelte helt nye begreber.

Blandt de nye begreber, er spørgsmålet om ledelsesansvar. Formålet er ifølge bemærkningerne at understrege et krav om, at ledelsen i en virksomhed omfattet af loven, aktivt forholder sig til virksomhedens beredskab og niveau af modstandsdygtighed. Det fremgår af NIS2-direktivet, at der skal fastsættes krav herom, men det ser ud til, at ledelsens ansvar udvides i forhold til direktivets krav. Vi foreslår, at direktivets ordlyd anvendes.

Det er også vigtigt, at begrebet ledelsesansvar defineres og afgrænses, så det er klart, hvor langt i organisationen ledelsesansvaret rækker, og om det er forankret hos anlægsejer eller den driftsansvarlige virksomhed. Dette er nemlig ikke nødvendigvis sammenfaldende. Det bemærkes i den forbindelse, at det er vigtigt at være konsekvent i brug af termer, idet dette ellers modvirker forståelsen og fortolkningen af begrebets rækkevidde – ikke mindst i forhold til muligheden for personligt strafansvar. I bemærkningerne anvendes fx ordene "*ledelsesorganer*", "*virksomhedens ledelse*" og "*virksomhedens beslutningstagere*". Det er uklart om det dækker over de samme ledelsesroller/funktioner, herunder om bestyrelsen er omfattet af ledelsesansvaret. Ledelsesbegrebet skal desuden være entydigt også i koncernsammenhænge.

Green Power Denmark har dernæst noteret, at der er et krav om, at ledelsen skal have "tilstrækkelig viden". Ud fra lovforslagets bemærkninger lægges der op til, at denne viden skal være inden for styring af risici, der relaterer sig til cybersikkerhed såvel som fysisk sikring, god sikkerhedskultur og beredskab. Det er derimod uklart, hvorvidt dette videnskrav er relateret til hvert enkelt medlem af ledelsesgruppen samt hvor omfattende kravet er. Det fremgår af NIS2-direktivet, art. 20, at medlemmer af ledelsesorganet er forpligtet til at følge kurser, men det specificeres ikke, at hvert eneste medlem skal have præcist samme indsigt og vidensniveau. Det vigtige er, at ledelsen skal kunne træffe beslutninger på et oplyst grundlag og stille kritiske spørgsmål. Omfanget af ledelsesansvaret forekommer i den forbindelse ikke at være hensigtsmæssigt afgrænset. Udgangspunktet må være, at ledelsen har et overordnet ledelsesansvar og dermed et overordnet overblik over de krav og forpligtelser, som virksomhedens beredskabsniveau medfører. Derudover må der kunne fæstes lid til, at ledelsen inddrager egne, fagspecifikke medarbejdere, herunder de særlige beredskabsfunktioner, eksterne konsulenter m.fl. til at kunne belyse hvilke tekniske og fysiske sikkerhedsforanstaltninger, der vurderes egnet til styring af den organisatoriske sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed. Dette taler for en nuanceret tilgang til krav om tilstrækkelig viden. Hvis bestyrelser anses som omfattet af ledelsesbegrebet, kan der i øvrigt med fordel skeles til formuleringen i netvirksomhedsbekendtgørelsen¹ § 5, stk. 6, hvor kravet til bestyrelsen formuleres som "samlet set skal have tilstrækkelig viden om".

¹ BKG 2023-12-04 nr. 1655 Varetagelse af netvirksomhedsaktiviteter

Yderligere savner vi, hvad der ligger under de 11 punkter, der angives under § 6 stk. 2 herunder:

- Nr. 4: I hvilket omfang bliver det muligt, særligt for mindre organisationer, at én person kan varetage flere beredskabsroller, dog sådan er der sikres et "armslængdeprincip" mellem virksomhedens ledelse og virksomhedens mere operationelle opgaver. Samtidig skal der dog også sikres et "nærhedsprincip", hvor beredskabskoordinatoren eller cyberberedskabskoordinatoren kan udføre deres funktioner, og hvor de har det nødvendige mandat og kompetencer til at træffe beslutninger, hvilket ofte vil kræve en lederrolle.
- Nr. 5 og 6: Om der med "Politikker for informationssikkerhed" reelt ligger en forventning om, at virksomhederne skal etablere og opretholde et informationssikkerhedsledelsessystem (ISMS) iht. en anerkendt international standard i stil med ISO27001 eller tilsvarende herunder evt. krav om certificering.
- Nr. 7: Myndighedernes forventninger til, hvor langt ud og ned i forsyningskæderne, som virksomhederne skal gå i virksomhedens risikoafdækning af forsyningskæder herunder myndighedernes forventningerne til virksomhedernes muligheder for at leve op til danske, nationale særkrav og at føre tilsyn med globalt, anerkendte leverandører fx cloudleverandører.
- Nr. 8: Myndighedernes forventninger til virksomhedernes responstider
- Nr. 9: Myndighedernes ambitioner og forventninger til afholdelse af øvelser herunder virksomhedsinterne øvelser, sektorøvelser og tværgående og nationale kriseøvelser.
- Nr. 11: Myndighedernes forventninger til virksomhedernes evne, til at kunne kommunikere under en krise med relevante myndigheder, andre virksomheder i sektoren, relevante samarbejdspartnere og leverandører herunder nødvendigheden af, at have adgang til mere end én kommunikationskanal.
- Nr. 12: Myndighedernes forventninger til, hvilke proaktive og reaktive tjenester, som fremtidige it-sikkerhedstjenester skal kunne levere til virksomhederne, herunder responstider.

Green Power Denmark fremhæver ovenstående, idet vi finder, at den nuværende uklarhed gør det svært for virksomheden dels at vurdere om der er tale om nye krav og opgaver, dels hvilke omkostninger, som disse krav og opgaver vil føre med sig.

§ 7 – Fysisk sikring

Green Power Denmark noterer sig, at der med § 7 lægges op til at virksomhederne skal sikre og beskytte lokationer og anlæg, herunder hvorfra drift af net- og informationssystemer finder sted mod katastrofer, klimaforandringer og uønsket og uautoriseret adgang.

Vi savner mere klarhed over, hvilke krav og forventede opgaver, som gemmer sig under de fem punkter herunder arbejdsdelingen mellem virksomhederne og myndighederne. Vi savner således mere klarhed ift.:

- Nr. 1: Hvilke typer af katastrofer og hvilke klimaforandringer – og til hvilket niveau, skal virksomhederne og energisektoren være robuste og beredte.

- Nr. 2 og 3: Myndighedernes forventninger til, hvilke anlæg og lokationer, både bemandede og ubemandede og både på land eller til vands, som tænkes omfattet af kravet om overvågning, detektion og reaktion herunder krav om reaktionstider. En generel risikovurdering af anlæg og lokationer bør lægges til grund for hvilke myndighedskrav, som stilles til hvilke typer af anlæg og lokationer, idet der er betydelig risiko for at generelle krav vil medføre ikke proportionale omkostninger til overvågning, detektion og reaktion. Green Power Denmark mener, at fysisk sikring altid skal ske ud fra en risikobaseret tilgang, og at fysiske foranstaltninger skal være lagdelt. Vi anbefaler derfor, at principperne for fysisk sikring herunder perimetersikring, områdekontrol, skalsikring, zoneinddeling, cellesikring og objektsikring, der sammen med responsekapacitet (politi, vagt, etc.) skal virke afskrækkende og sikre tidligt varsling/detektering, forsinkelse, alarmering og imødegåelse og dermed være skadeforhindrende eller reducerende fremgår af loven. Vi anbefaler at principperne fastholdes i bemærkningerne jf. nuværende ordlyd side 156/157. Under dette punkt ligger også et ønske om mere klarhed over, hvad følgekravet om begrænsning for visuel eksponering jf. bemærkningerne side 157 betyder og vil kræve i praksis.
- Nr. 1 og 4: Myndighedernes forventninger til, hvem som håndterer og om muligt forhindrer, at en hændelse indtræffer, både på land, til vands eller under vandet herunder hvilke opgaver og roller, som varetages af virksomhederne, af Politiet eller anden beredskabsmyndighed og/eller af Forsvaret.

Vi noterer os, at der lægges op til, at det alene er Klima-, energi- og forsyningsministeren, som forventes at skulle fastsætte reglerne til fysisk sikring og håndtering af hændelser, trods at der ses meget naturlige koblinger og relationer til andre myndigheder for at afværge og/eller håndtere hændelser, herunder forsvars-, politi-, brand-, beredskabs- og person- og el-sikkerhedsmæssigt. Vi anbefaler derfor, at kravene, som ender med at følge af den foreslåede § 7 fastsættes efter dialog med branchen og andre relevante ministerområder.

§§ 8 og 9 – Cybersikkerhed

Green Power Denmark noterer sig, at der lægges op til at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med forsvarsministeren fastsætter regler for at sikre beskyttelsen af net- og informationssystemer og regler om anvendelse af særlige IKT-produkter, -tjenester og -processer.

Udgangspunktet for NIS2-direktivet er, at virksomhederne skal arbejde ud fra en risikobaseret tilgang og implementere "passende nødvendig planlægning og træffe passende cybersikkerhedsforanstaltninger". Green Power Denmark ser en risiko for, at der med §§ 8 og 9 er udsigt til omfattende detailregulering af virksomhederne og energisektoren, hvilket bekymrer os.

Vores bekymring går bl.a. på:

- Om tekniske detailkrav risikerer at begrænse teknologisk udvikling og virksomhedernes brug af ny teknologi, eller kræver omfattende og omkostningstunge tilpasninger af eksisterende anlæg og systemer.

- At der indføres nationale krav om geografisk placering af systemer, medarbejdere og leverandører herunder brug af cloud, som ikke er afstemt på EU-niveau. Nationale krav risikerer at pålægge virksomhederne endog meget store ekstraordinære omkostninger som konsekvens af myndighedspålagte ændringer af allerede indgåede kontrakter og serviceaftaler samt eksisterende filialer og driftsorganisationer uden for Danmarks grænser. I vores optik er der med den foreslåede ordlyd tale om en implementering, der går langt ud over en minimumsimplicitering, dertil savner proportionalitet ligesom vi heller ikke er bekendt med at der i andre EU-medlemsstater lægges op til lignende nationale krav.
- Krav til virksomhedens evne til genopretning, som synes væsentligt skærpet herunder bl.a. krav om etablering af et fuldskalatestmiljø identisk med produktionsmiljøet, derudover kravet om fuldt funktionsdygtige nødkontrolrum, der oppebærer samme redundante driftskapacitet og sikkerhedsniveau for fysisk sikring og cybersikkerhed, som kontrolrum, der benyttes i daglig drift.
- Om brugen af sikret tale-, video- og tekstkommunikation og sikrede nødkommunikationssystemer – både til sektorintern kommunikation og til kommunikation med andre sektorer og til myndigheder, reelt kan forventes at være tilgængeligt og muligt i en omfattende krise qua sektorernes gensidige afhængigheder.
- Om brug af kryptering, nøgler og certifikater er tilstrækkeligt teknologisk modent, til at virksomhederne kan anvende disse i alle typer af systemer og miljøer, som anvendes til virksomhedens tjenester. Det er vores vurdering, at prisen for disse ekstra funktionaliteter for nuværende er uforholdsmæssig høj. Virksomhedens tjenester kan opretholdes, og evt. risici vil kunne mitigeres billigere og på anden vis.
- At der kan stilles krav om brug af særlige IKT-produkter, -tjenester og -processer, uden at det synes nærmere beskrevet, hvad som potentielt ligger heri. Herunder også sikkerhed og dokumentation for, at der reelt er leverandører, som kan og vil tilbyde disse særlige produkter, tjenester og processer samt prisen herfor. Dette rejser også spørgsmålet om omkostningsdækning ved krav om indkøb og brug af særlige IKT-produkter herunder forceret udskiftning af nuværende komponenter, anlæg og systemer.

§§ 10 og 11 – Koordinerende og operative opgaver og Sektorberedskabsniveauer og sektorberedskabsforanstaltninger

Fra Green Power Danmarks side opfordrer vi til en klar og entydig arbejdsdeling mellem ministeren og Energistyrelsen på den ene side og Energinet og virksomhederne på den anden.

I Green Power Denmark mener vi, at det bør være en klar myndighedsopgave at udarbejde trusselsvurderinger til energisektoren, herunder at identificere og stille krav om, hvilke trusler virksomhederne og sektorerne skal være robuste og beredte overfor. Virksomhederne har behov for dimensionerende trusselsvurderinger for at kunne dimensionere, designe, etablere og drive nye energianlæg og systemer, og om nødvendigt også for at kunne tilpasse eksisterende anlæg og systemer. Uanset

energiform ønsker vi som branche at levere energi til rimelige priser og med højest mulig forsynings- og leverings sikkerhed, både på land og til vands. Men det forudsætter, at myndighederne har taget stilling til og defineret i hvilke situationer, under hvilke forhold og til hvilket niveau virksomhederne og sektoren forventes, at være i stand til at opretholde sine tjenester – særligt under kriser og udefrakommende påvirkninger. Den drøftelse og forventningsafstemning mener vi udestår. Vi opfordrer derfor til en sådan drøftelse.

Det bør omvendt alene være virksomhederne og sektoren selv – baseret på en risikovurdering på baggrund af myndighedernes trusselsvurdering, som afgør, hvilke beredskabsniveauer og beredskabsforanstaltninger, som virksomhederne og sektoren skal implementere i en krisesituation, det såkaldte nærhedsprincip. Green Power Denmark anbefaler derfor, at ministeren og Energistyrelsen fremadrettet arbejder efter et "armslængdeprincip", som giver virksomhederne og Energinet størst muligt rum til at være de operationelle aktører, mens Energistyrelsen er den kompetente og tilsynsførende myndighed for energisektoren.

Green Power Denmark finder det vigtigt, at vi i energisektoren værner om den operationelle beredskabs- og sikkerhedskultur og -struktur. Herunder fx elsektorens kontrolstruktur, som igennem rigtig mange år har vist sig robust og effektiv til krisehåndtering og krisekommunikation med Energinet, som omdrejningspunkt.

Med etableringen af SektorCERT (tidl. EnergiCERT) tilbage i foråret 2020 og frem til i dag indgik Green Power Denmark, Dansk Fjernvarme, Energinet og DANVA aftale om i fællesskab at etablere dette vigtige og operationelle samarbejdsorgan ift. cybersikkerhed, som i dag understøtter, overvåger og leverer tjenester og varsler til tilsluttede virksomheder inden for både el, gas, vand og varme samt andre associerede virksomheder.

Disse konkrete eksempler på til dato velfungerende, operationelle samarbejdsrelationer bør ny lovgivning, herunder implementering af NIS2- og CER-direktiverne ikke ændre på, men snarere støtte op om og dermed skabe rum til, at virksomhederne i energisektoren kan udbygge fx ved også at inkludere alle virksomheder, som står til at blive omfattet af loven herunder fjernvarme, olie, ladeinfrastruktur, PtX m.fl.

Kapitel 4 – Underretningspligt

Med den foreslåede § 12 lægges der op til at der kan fastsættes regler for underretning og indrapportering af bl.a. nærvedhændelser. Green Power Denmark opfordrer til at inddrage branchen i arbejdet med at konkretisere "nærvedhændelse"-begrebet, så denne underretning og indrapportering bliver værdiskabende for virksomhederne og sektoren, fremfor potentielt at blive en tung, administrativ byrde, som reelt ikke skaber højere sikkerhed i energisektoren.

Med den foreslåede § 13 er det uklart, hvordan "... modtagere af deres tjenester..." skal tolkes og om det reelt menes at virksomhedernes slutkunder skal informeres. Vi opfordrer til en nærmere drøftelse af formålet med denne regel ift. virksomhederne i energisektoren.

Efter den foreslåede § 14 er det ministerens opgave – efter høring af virksomheden, at orientere offentligheden om oplevede hændelser. Green Power Denmark

anbefaler, at den foreslåede § 14 vendes om, så det i stedet er virksomhedens ansvar, evt. under påbud, at orientere offentligheden om oplevede hændelser, hvis hændelsen er af en sådan karakter, at offentliggørelse – ud fra en risikobaseret tilgang, herunder varsomhed med fortrolige informationer, forretningsfølsomme oplysninger, tavshedsbelagte kundeforhold og GDPR-forpligtelser, vurderes nødvendigt. Green Power Denmark savner, at det fremgår af lovens bemærkninger, at visse sektorer i energisektoren er omfattet af offentlighedsloven, og derved også kan påkalde sig bestemmelser, der taler imod offentliggørelse.

Efter § 15 lægges der op til at enhver kan underrette ministeren – endda undtaget aktindsigt jf. den foreslåede § 27, om væsentlige hændelser, cybertrusler og nærvedhændelser, som virksomhederne før eller siden formentlig vil skulle forholde sig til. Green Power Denmark vurderer, at det potentielt kan blive en stor administrativ byrde foruden at vi frygter, at denne mulighed for underretning kan misbruges og i værste fald blive anvendt som chikane, som kan trække beredskabs- og sikkerhedsmæssige ressourcer væk fra det arbejde og de opgaver, som virksomhederne reelt burde have fokus på. Vi opfordrer derfor til der fra myndigheds side sker en kompetent, faglig vurdering af og "sortering" i de indberetninger, som måtte komme ind.

Kapitel 5 – Sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol

Green Power Denmark efterlyser mere klarhed over, hvilke virksomheder som forventes at skulle sikkerhedsgodkende medarbejdere og til hvilket sikkerhedsniveau disse nøglemedarbejdere vil skulle godkendes til. Potentielt set er der tale om rigtig mange medarbejdere i energisektoren, som vil skulle igennem en godkendelsesproces, hvilket vil være en ikke-uvæsentlig administrativ byrde for både myndighederne, virksomheder og medarbejdere.

Det bemærkes, at der i nyere tid er eksempler på sagsbehandlingstider på mere end 6-8 måneder for sikkerhedsgodkendelse af nøglepersoner. Differentierede godkendelsesniveauer afhængig af opgavens karakter med henblik på at reducere sagsbehandlingstiden for godkendelse bør derfor overvejes. Virksomhederne vil ikke kunne leve med en uforholdsmæssig lang sagsbehandlingstid for sikkerhedsgodkendelse af nøglemedarbejdere, hvis det i praksis betyder, at nøglemedarbejdere (og også leverandører) ikke kan og må varetage den opgave, som virksomhederne har ansat dem til at varetage.

Green Power Denmark støtter, at der stilles krav om at udvalgte nøglemedarbejdere skal sikkerhedsgodkendes. Det bør dog være virksomhedernes risikovurdering, som tjener som grundlag for udvælgelsen af virksomhedens nøglemedarbejdere.

Green Power Denmark mener, at myndighederne skal garantere en maksimal sagsbehandlingstid, som virksomhederne kan acceptere.

Green Power Denmark savner desuden klarhed over, hvordan virksomhedernes egne, internationale medarbejdere samt hvordan leverandørers medarbejdere, både danske og udenlandske, tænkes sikkerhedsgodkendt og til hvilket niveau, når disse enten løbende eller tidsafgrænset skal løse nøgleopgave for virksomhederne.

Endelig savner vi, at der mellem myndigheder og virksomheder i energisektoren, men også på tværs af sektorer, aftales en procedure for, hvordan en virksomhed kan verificere at én person er sikkerhedsgodkendt, samt en procedure for at virksomheder med sikkerhedsgodkendte medarbejdere og/eller leverandører informeres, hvis myndighederne trækker en sikkerhedsgodkendelse af en medarbejder tilbage.

Kapitel 6 – Gebyrer

§ 17, stk. 1

Green Power Denmark har ikke indvendinger imod, at den eksisterende gebyrordning for tilsynet med el- og naturgasvirksomhedernes organisatoriske beredskab, fysiske sikring og cybersikkerhed og dækningen af de omkostninger der er til administration af ordningen videreføres i dette lovforslag og udvides til at gælde alle virksomheder, der er omfattet af loven. Det er som udgangspunkt en velkendt ordning, og det forekommer fornuftigt, at der skal gælde fælles regler for energisektoren.

Når dette er sagt, giver beskrivelsen af de samlede udgifter, der indgår til gebyropgørelsen dog anledning til en overvejelse i det rimelige i, at virksomheder, der ligger langt fra Energistyrelsen, skal betale ekstra ud fra deres geografiske placering – og derved afstand fra tilsynsmyndigheden. Dette er en forskelsbehandling i pris, der ikke relaterer sig til det faglige tilsyn og de forberedelser, undersøgelser og vurderinger, der er relateret hertil.

Det antages derudover, at timesatsen følger det år, hvor timen er lagt.

§ 17, stk. 2

Fremover vil der som noget nyt blive opkrævet gebyr for ad-hoc tilsyn, dvs. situationer, hvor der i tillæg til de almindelige, ordinære og planlagte tilsyn vurderes at være et behov for et ekstraordinært tilsyn, som følge af en mistanke om alvorlige overtrædelser af beredskabsreglerne.

Det følger af lovforslagets bemærkninger, at der er tale om et aktivitetsbaseret gebyr, der vil blive beregnet ud fra antallet af timer, der er medgået til udførelsen af aktiviteten, og at udgifterne, der vil blive henregnet, er de samme som det generelle grundbeløb (bortset fra uddannelse, efteruddannelse m.v. af medarbejdere hos tilsynsmyndigheden). Green Power Danmarks bemærkninger om betaling for tilsynsmyndighedens transport, kost og logi, samt valg af timesats, gælder således også for dette gebyr.

Green Power Denmark bifalder indstillingen om, at tilsynsmyndigheden afholder de samlede udgifter, hvis den indledende sondering af tilsynsbehovet munder ud i, at der ikke skal indledes et ekstraordinært tilsyn. I modsat fald kunne det i yderste konsekvens føre til, at chikanøse underretninger vil medføre, at anmeldte virksomheder skulle betale for en ubegrundet ydelse.

§ 17, stk. 3

Det foreslås, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om størrelsen, betaling og opkrævning af beløb efter stk. 1 og 2, herunder om fordelingen af omkostningerne på kategorier af virksomheder.

Dette vil formentlig også omfatte gebyropkrævning for samordnet beredskab, som foreslås ændret i forhold til gældende praksis, hvor det i dag alene er den udførende virksomhed, der opkræves for tilsynet med beredskabsplanlægningen. Fremover vil der tilsyneladende blive lagt vægt på den samlede MW-andel af den danske elproduktion. Det er imidlertid uklart, hvorvidt det alene er den udførende virksomhed, der placeres på det højere gebyrniveau, eller om det er samtlige virksomheder, der er omfattet af det samordnet beredskab, der alle bliver afkrævet det højere gebyrniveau, uanset at deres virksomhed eller anlæg i sig selv hører til et væsentligt lavere niveau.

Hvis sidstnævnte er tilfældet, rejser det i og for sig et principielt spørgsmål om, hvorvidt dette er det rette snit.

I bemærkningerne fremgår det, at uhensigtsmæssigheden, som angives som årsag til ændringsforslaget, snarere relaterer sig til myndighedens finansiering af "store samordnede beredskaber", end hvordan de berørte virksomheder indbyrdes fordeles og betaler for beredskabsplanlægningen.

Tilsynsaktiviteten skal naturligvis dækkes, men den bør ikke være en unødigt hæmsko for at køre et samordnet beredskab og derved forhindre, at koncernforbundne virksomheder kan drage nytte af en koncernintern synergieffekt. Dertil kommer, at det langtfra altid vil være tale om store koncerner, da også mindre koncerner kan have gavn af muligheden for at køre et samordnet beredskab. Endelig vil en opkrævning af de højere gebyrsatser for alle virksomhederne uanset niveauinddeling i sidste ende betyde en mer-finansiering

Af de generelle bemærkninger i punkt 3.5.3. fremgår det, at ministerbemyndigelsen vil blive anvendt til at indføre en ekstra gebyrkategori 6, som skal bruges specifikt til Energinets EL TSO og GAS TSO "samt andre virksomheder, der grundet deres helt særlige ansvar for funktionen af energisystemerne i Danmark, bør modtage et væsentligt mere grundigt og dybdegående tilsyn end alle andre." Det fremgår ikke nærmere af bemærkningerne, hvilke typer af virksomheder, der forventes at blive omfattet af denne forhøjede gebyrsats, samt hvilke kriterier, der i så fald vil være udslagsgivende.

Indførelsen af denne ekstra gebyrkategori er et brud på hele systematikken, hvor gebyrkategorierne er "afstemt" med den niveauinddeling, der sker af virksomhederne i henhold til § 4 om kategorisering af virksomheder og disses systemer og anlæg. Det forekommer løst funderet, ligesom det rejser spørgsmål om, hvilke yderligere "greb", som tilsynsmyndigheden vil kunne gøre brug af i dette tilfælde. Sidst men ikke mindst kan det undre, at et scenarie, hvor der vurderes at være et behov for et såkaldt "ekstraordinært" tilsyn ikke kan dækkes af § 17, stk. 2.

§ 18

Som noget nyt skal virksomheder fremover betale for den kompetente myndigheds behandling af ansøgninger og dispensationer. Forslaget er angiveligt begrundet med, at myndighederne forventer flere ansøgninger, idet flere virksomheder forventes omfattet af beredskabsreglerne, samt at indførelsen af betalinger forventes at have en præventiv effekt på særligt antallet af sikkerhedsgodkendelser, hvor der ifølge forslaget "observeres en tendens til et overforbrug af sikkerhedsgodkendelser".

Green Power Denmark skal dertil pointere, at lige netop spørgsmålet om, hvorvidt det er nødvendigt at få sikkerhedsgodkendt personer i energisektoren, der har direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren, er et element, der vil blive fastsat håndfaste krav til. I disse situationer vil der – ifølge lovforslagets bemærkninger – blive fastsat krav om sikkerhedsgodkendelse. I disse tilfælde er der ikke tale om, såkaldte ansøgninger i ”egeninteresse”. Forslaget om gebyrfinansiering af ansøgninger skal derfor differentieres afhængig af, hvorvidt sikkerhedsgodkendelse er påkrævet, eller skyldes virksomhedens egen risikovurdering og/eller ønske herom. I de tilfælde, hvor en sikkerhedsgodkendelse er påkrævet, findes det naturligt, at denne sagsbehandling omfattes af det generelle grundbeløb, og i andre tilfælde vil der kunne opkræves særskilt gebyr, ligesom ved dispensationsansøgninger, der skyldes virksomhedens ”egeninteresse” i at få en undtagelse eller at skærpe det interne beredskabsniveau.

Det bemærkes i øvrigt, at omfanget af gebyrfinansiering generelt vil stige med udvidelsen af virksomheder, der fremover forventes omfattet af beredskabsreglerne i energisektoren, hvorfor det i sig selv ikke ses at være et tilstrækkeligt vægtigt argument for yderligere gebyrfinansiering.

Kapitel 7 – Tilsyn

Green Power Denmark støtter sektoransvarsprincippet og dermed, at beredskabs-tilsynet med energisektoren forbliver i og varetages af Energistyrelsen, eventuelt med teknisk og/eller operationel bistand fra Center for Cybersikkerhed, Beredskabsstyrelsen m.fl.

Vi finder her igen anledning til at betone værdien af et dialogbaseret tilsyn, hvor virksomhederne og tilsynsmyndigheden i fælles dialog sikrer et stærkt og modstandsdygtigt beredskab i energisektoren. Eventuelle påbud og bøder bør derfor alene være sidste udvej og kun i de tilfælde, hvor samarbejdet og den konstruktive dialog ikke er til stede.

Green Power Denmark tilslutter sig desuden muligheden for differentierede tilsyn, hvilket er i tråd med betragtningerne i NIS2-direktivet². Vi anbefaler desuden muligheden for administrative tilsyn, herunder at tilsyn på skriftligt grundlag, der ikke kræver fysisk kontrolbesøg, udtrykkeligt nævnes i lovforslagets § 19 samt bemærkningerne hertil. Muligheden for at anvende skriftligt tilsyn er i tråd med direktivets anvisninger om, at tilsynsmyndigheden ved udførelsen af tilsynsopgaven bør minimere indvirkningen på den berørte enheds forretningsaktiviteter.

§ 19, stk. 2, nr. 4.

Green Power Denmark tager kraftigt afstand fra forslaget om, at tilsynsmyndigheden skal kunne foretage sikkerhedsscanninger og penetrationstest af virksomhedens net- og informationssystemer m.v. Dette er en meget vidtgående kontrolforanstaltning, der ikke ses at være i overensstemmelse med ordlyden i CER-direktivet eller NIS2-direktivet, art. 32, stk. 2, litra d, hvor NIS2-direktivet alene omtaler

² Fx præambelbetragtning nr. 122 “[.] Desuden bør der ved dette direktiv indføres en differentiering af tilsynsordningen for henholdsvis væsentlige og vigtige enheder med henblik på at sikre en rimelig balance mellem forpligtelser for disse enheder og for de kompetente myndigheder. [.]” og tilsvarende i betragtning nr. 15 sidste afsnit.

tilsynsmyndighedens beføjelse "til at pålægge en enhed at foretage sikkerhedsskanninger". Penetrationstest er slet ikke omfattet af direktivforpligtelsen og ville i givet fald indebære en markant udvidelse af tilsynsmyndighedens beføjelser, der ikke står mål med formålet.

Vi noterer os, at der i Forsvarsministeriets udkast til lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau § 17, nr. 3 lægges op til, at virksomheder indenfor de samfundskritiske sektorer kan anmode den nationale CSIRT (i praksis Center for Cybersikkerhed) om "... at foretage en proaktiv scanning af enhedens net- og informationssystemer, der anvendes til levering af enhedens tjenester, for at opdage sårbarheder med en potentielt væsentlig indvirkning." Vi støtter, at virksomheder i energisektoren også får adgang til denne mulighed.

Green Power Denmark bemærker, at penetrationstest er meget omkostningstungt at gennemføre, ligesom risikoen for omfattende skader ved scanninger og penetrationstests er stor og kræver såvel specialistkompetencer samt indsigt i, hvordan virksomhedens netværk er forbundet (topologien) – særligt, hvis ønsket med scanninger og tests er at finde sårbarheder, dog uden at gøre potentiel uoprettelig skade. Vurderingen af, hvorvidt sikkerhedsscanninger og penetrationstest er en nødvendig del af den pågældende virksomheds beredskabsplanlægning og sikkerhedsforanstaltninger bør alene bero på virksomhedens egen risiko- og sårbarhedsvurdering. Det står naturligvis tilsynsmyndigheden frit for at italesætte brugen af scanninger og penetrationstests ifm. det dialogbaseret tilsyn, og hvis virksomheden egenhændigt vælger at foretage penetrationstest på egne lokationer, anlæg og/eller net- og informationssystemer, vil det være et relevant tema på efterfølgende tilsynsbesøg, hvor virksomheden kan give tilsynsmyndigheden indsigt i resultaterne af evt. foretagne scanninger og penetrationstests. Det skal sikres, at resultater og konklusioner af sikkerhedsscanninger og penetrationstest er undtaget muligheden for aktindsigt.

§ 20

Ovennævnte bemærkninger finder ligeledes anvendelse i forhold til de tilsynsforanstaltninger, som rådgivende missioner kan tage i anvendelse i henhold til lovforslagets § 20, stk. 2.

Kapitel 8 – Håndhævelse

§ 21, stk. 1, nr.1

Det ligger implicit i bestemmelserne om tilsynsmyndighedens adgang til at anvende håndhævelsesforanstaltninger, at dette skal ske på baggrund af en konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Derved er det også en forudsætning, at de valgte håndhævelsesforanstaltninger skal være proportionelle med formålet – og den konkrete hændelse og/eller overtrædelse.

Green Power Denmark savner i den forbindelse, at der skelnes mellem væsentlige/kritiske og vigtige enheder, ikke mindst i de tilfælde, hvor håndhævelsesforanstaltninger går videre end CER-direktivet, og hvor kravet til den fysiske sikring derfor skærpes, men hvor formålet kunne nås med mindre indgribende tiltag.

§ 21 stk. 1, nr. 2

I bemærkningerne til denne bestemmelse, anføres det, at tilsynsmyndigheden – på baggrund af trusselsbilleder eller konkrete informationer fra de danske efterretningstjenester vil kunne forbyde virksomheder at anvende materiel eller services fra aktører fra tredjelande, hvis det vurderes, at det kan udgøre en trussel for virksomhedens sikkerhed og beredskab eller på anden måde kompromittere virksomhedens evne til at levere tjenester eller udføre sine tjenester.

Et forbud kan afhængig af de nærmere omstændigheder, være berettiget. Det er dog uklart, hvorvidt ovennævnte relaterer sig til et helt specifikt forhold hos leverandøren eller alene er en formodning for, at der ikke er tilstrækkelige sikkerhedsforanstaltninger hos den pågældende leverandør, idet pågældende hidrører fra et tredjeland uden for EU/EØS. I sidst nævnte tilfælde bør det overvejes, hvorvidt det er muligt at afhjælpe risikomomentet, ved at indføre særlige organisatoriske eller tekniske sikkerhedsforanstaltninger, ligesom dette også praktiseres i GDPR jf. artikel 46.

§ 21 stk. 1, nr. 5

Bestemmelsen, der giver tilsynsmyndigheden mulighed for at påbyde en virksomhed i ikke-anonymiseret form og på en nærmere angiven måde at offentliggøre afgørelser om håndhævelsesforanstaltninger m.m. fremstår ganske bred og bør indsnævres. Der henvises til tilsvarende bestemmelse i NIS2-direktivet, art. 32, stk. 4, litra h, hvor udtrykket "aspekter af overtrædelsen af dette direktiv", antyder en forholdsvis afgrænset oplysningspligt og/eller offentliggørelse.

Green Power Denmark er i øvrigt enig i, at oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el. lignende, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den berørte virksomhed herunder tavshedsbelagte kundeforhold, ikke vil skulle kunne offentliggøres. Dette uanset om den pågældende virksomhed er omfattet eller ej af offentlighedslovens anvendelsesområde. Andre undtagelsesbestemmelser vil i øvrigt også kunne finde anvendelse i og med, at en række forsyningsvirksomheder netop er omfattet af offentlighedslovens anvendelsesområde, jf. offentlighedslovens § 3, stk. 2.

§ 23

Bestemmelsen giver tilsynsmyndigheden mulighed for at fastsætte en frist, inden for hvilken virksomheden skal rette op på konkrete forhold, der udgør en overtrædelse af beredskabsreglerne, og som de tidligere pålagte foranstaltninger ikke har kunne rette op på. Hvis dette ikke sker, inden for den fastsatte frist, gives tilsynsmyndigheden kompetence til at foretage en midlertidig suspension af certificeringer eller godkendelse, samt en midlertidig frakendelse (forbud) af ledelsesretten for den administrerende direktør eller lignende funktion på samme niveau.

Der er tale om ganske vidtrækkende og alvorlige indgreb i virksomhedens drift, og det bør derfor være undtagelsen og ske med nødvendige garantier, som kan sikre, at der er mulighed for reelt at rette op og undgå indgreb.

Det bør genovervejes, hvorvidt begrebet "*utilstrækkelige*" er det rette ord, eller om det rettelig bør være "*virkningsløse*", som i den danske oversættelse af NIS2-direktivet, da der er en nuanceforskel, der medfører, at lovforslagets brug af utilstrækkelig

er en skærpeelse. Der henvises i øvrigt til, at den tyske oversættelse af direktivet anvender ordet "*unwirksam*".

Stk. 1, nr. 1

Muligheden for midlertidig suspension nævnes i forhold til en certificering eller godkendelse. Bevilling er ikke særskilt nævnt i lovtæksten men det fremgår af bemærkningerne, at dette må tolkes til også at omfatte bevillinger. Da en suspension har en indgribende karakter, bør begrebet "*godkendelse*" præciseres eventuelt i § 3.

Konsekvenserne af en midlertidig suspension af en godkendelse eller bevilling kan være ganske vidtrækkende, og det er nødvendigt at tage stilling til, hvordan konsekvenserne heraf skal håndteres. I elforsyningsloven er der taget stilling til, hvad der sker, hvis bevillingen midlertidigt inddrages. Dette hensyn synes ikke at være taget i lovforslaget, og Green Power Denmark skal derfor opfordre til, at dette sker.

Det fremgår af stk. 3, at en afgørelse om midlertidig suspension af certificeringer, bevillinger m.v. kan forlanges indbragt for domstolene. I betragtning af de alvorlige konsekvenser, som afgørelsen kan have for den pågående drift, bør en sådan påklage have opsættende virkning.

Stk. 1, nr. 2

Green Power Denmark tager kraftigt afstand fra denne adgang til rettighedsfrakendelse. Det er en ganske vidtgående kompetence, som tilsynsmyndigheden (Energistyrelsen) påtager sig, og Green Power Denmark finder, at en sådan rettighedsfrakendelse skal ske via domstol eller domstolslignende organ. Energistyrelsen er ingen af delene.

Den danske bestemmelse går klart videre end NIS2-direktivet, art. 32 stk. 5, litra b, hvor tilsynsmyndigheden har beføjelse til at anmode de relevante organer eller domstole om at forbyde udøvelse af ledelsesfunktioner. Kompetencen tillægges netop ikke tilsynsmyndigheden, da et indgreb af denne karakter forudsætter en uvildig prøvelse med de nødvendige retssikkerhedsmæssige garantier.

Den foreslåede fremgangsmåde ses derfor heller ikke at være direktivkonformt.

§ 24

Ved anvendelsen af forbud og påbud omfattet af §§ 21-23 er det selvsagt vigtigt, at tilsynsmyndigheden overholder de forvaltningsretlige krav om bl.a. partshøring, og at der sikres en rimelig frist til at komme med bemærkninger, ligesom der skal være mulighed for at afvente implementeringen af påbuddet, hvis myndighedens og virksomhedens risikovurdering ikke falder ens ud, dvs. opsættende virkning ved klage.

Tilsynsmyndighedens brug af straks påbud bør kun ske undtagelsesvist, og også her bør der i praksis være adgang til at fremkomme med bemærkninger og rette eventuelle forkerte antagelser m.v. At afskære partshøringen er ganske indgribende og bør kun bruges i en decideret nødretilignende situation.

Kapitel 9 – Gensidig bistand om cyber

Jf. den foreslåede § 25 lægges der op til, at den danske tilsynsmyndighed kan indgå aftale om at yde gensidig bistand til og sammen med andre EU-landes tilsynsmyndigheder, når en virksomhed leverer tjenester i en eller flere medlemsstater og virksomhedens net- og informationssystemer er beliggende i en eller flere andre medlemsstater.

Green Power Denmark finder det essentielt, at det ved gensidig bistand om cyber ikke kan kræves, at danske virksomheder udleverer fortrolig information om virksomhedens beredskab til en anden medlemsstats tilsynsmyndighed. Evt. indsigt i virksomhedens beredskab bør således alene kunne opnås ved 1) samtidig medvirken af den danske tilsynsmyndighed og efter aftale med denne, 2) fysisk fremmøde hos virksomheden og efter forudgående aftale med denne, og 3) mod fremvisning af behørig legitimation og dokumentation for gyldig sikkerhedsgodkendelse.

Kapitel 10 – Fortrolighed, udveksling af oplysninger og digital kommunikation

Generelt anbefaler Green Power Denmark, at tilsynsmyndigheden og virksomhederne – som en del af tilsynet jf. § 19 og baseret på en gensidig risikovurdering, løbende overvejer og drøfter hvilke informationer om virksomhedernes beredskab, som virksomhederne skal afkræves at udlevere og fremsende til tilsynsmyndigheden og hvilke informationer, som der i stedet kan gives adgang til på fysiske tilsynsbesøg hos virksomheden. Green Power Denmark anerkender, at et tilsynsbesøg, hvor flere informationer kun er tilgængelige for gennemsyn af tilsynsmyndigheden ude hos virksomheden – alt andet lige, vil kræve, at tilsynets tilrettelægges på en anden måde end i dag.

Green Power Denmark beder klima-, energi- og forsyningsministeren tage proaktiv stilling til, i hvorvidt og i hvilket omfang, at begrebet "FORTROLIGT" i medfør af lov om styrket beredskab skal tolkes iht. CIRIH nr. 10338 af 17/12/2014, Cirkulære om sikkerhedsbeskyttelse af informationer af fælles interesse for landene i NATO eller EU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt (Sikkerhedscirkulæret). Ministerens holdning på dette spørgsmål bør fremgå entydigt af loven og lovens bemærkninger.

Green Power Denmark anbefaler, at virksomhederne i energisektoren fremadrettet arbejder efter ensartede retningslinjer, når det udveksles information indenfor og på tværs af sektoren. Vi bakker derfor op om, at energisektoren ift. de opgaver, den information og den sagsbehandling, som følger af lov om styrket beredskab evt. indfører dokumentklassifikation iht. Sikkerhedscirkulæret og operationaliserer informationsudveksling gennem principperne for Traffic-Light-Protocol (TLP) med en passende overgangsordning.

Green Power Denmark noterer sig, at det af den foreslåede § 26 følger, at en række informationer skal behandles med fortrolighed hvis de jf.:

- Nr. 3 – "... er væsentlige af hensyn til driften af virksomheden".
- Nr. 5 – "... er væsentlige af hensyn til driften af energiforsyningen lokalt, regionalt, nationalt eller på europæisk plan."

Videre noterer vi os, at der lægges op til at klima-, energi- og forsyningsministeren jf. § 26, stk. 2 fastsætter nærmere regler om, hvordan virksomheder og myndigheder opbevarer, behandler og deler informationer.

Green Power Denmark er og involveret i andet myndighedsarbejde med fokus på frisættelse af data og information om det sammenhængende, danske energisystem inden for el, gas, vand og varme mv. i regi af Forsyningsdigitaliseringsprogrammet. Vi finder i den forbindelse behov for at opfordre til at de initiativer og opgaver som følger af lov om styrket beredskab, herunder fortrolighed om data og informationer, afstemmes med de initiativer og opgaver, som følger af Forsyningsdigitaliseringsprogrammet, herunder frisættelse af data og informationer. Vi anbefaler i denne sammenhæng, at landets sikkerhedsmyndigheder herunder Politiets Efterretningstjeneste (PET) og Forsvarets Efterretningstjenester (FE) inddrages i drøftelserne og i en risikovurdering af, hvilke data og informationer, som skal beskyttes og behandles som fortrolige, og hvilke data og informationer, som kan frisættes.

§ 27

Underretninger der sker i medfør af lovforslagets § 15 undtages fra aktindsigt efter offentlighedsloven og partsaktindsigt i medfør af forvaltningsloven. Formålet er at sikre, at virksomheder, der har været udsat for et hackerangreb, ikke afholder sig fra at underrette myndighederne, idet dette kan skade virksomhedens omdømme og offentlighedens tillid til virksomheden.

Green Power Denmark tilslutter sig, at det skal være muligt at indberette til myndigheder uden, at alt tilflyder offentligheden via aktindsigt. Udover at der kan være tale om oplysninger, der kan skade virksomhedens omdømme, eller hindre genoprettelsen af forsyningssikkerheden, kan adgangen til aktindsigt også hindre eventuel efterforskning af udefrakommende angreb. Dertil kommer, at der kan være tale om forretningsmæssige følsomme data, som oplysninger om drifts- og forretningsforhold, tekniske indretninger eller fremgangsmåder m.v. Hensynet til at undtage disse underretninger (og alle de oplysninger, der indgår heri) samt de proceskridt, der tages i den sammenhæng, vægter derfor tungt.

Undtagelsen fra aktindsigt omfatter derimod ikke virksomheders eller fysiske personers adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, herunder personoplysninger, der vedrører deres egne forhold (retten til egenaccess).

Det er velkendt, at adgangen til at undtage oplysninger omfattet af retten til egenaccess er begrænset. Forsyningssektorens samfundskritiske funktion fordrer dog, at beskyttelsesmomentet vejer tung også i disse egenaccess sager. Forsyningsvirksomheder vil efter omstændighederne kunne påberåbe sig konkrete undtagelsesbestemmelser i offentlighedsloven, men dette kræver, at der anvendes ressourcer på at udarbejde en udtagelse til myndigheden, hvor der redegøres for, hvorfor udleveringen af oplysningerne vil medføre en risiko for skade. Ressourcer der givetvis kunne bruges bedre i den givne beredskabssituation.

I den situation, hvor en virksomhed bliver kompromitteret, vil der ofte også være sket et brud af persondatasikkerheden, og muligheden for at søge aktindsigt hos Datatilsynet vil således kunne foregå sideløbende. Det er uklart, hvordan denne situation tænkes håndteret fremadrettet.

§ 28

Ift. den foreslåede § 28 om videregivelse af oplysninger til andre medlemsstaters myndigheder og institutioner anbefales det:

- 1) at ministeren – hvis der er tale om information, som kan henføres direkte til en eller flere virksomheder, informerer den eller de danske virksomheder, som der videregives informationer om, forud for at informationen videregives.
- 2) at ministeren og evt. den eller de berørte virksomheder i fællesskab foretager en risikovurdering af kritikaliteten og fortroligheden af de informationer, som påtænkes videregivet mhp. at træffe nødvendige foranstaltninger forud for, at informationen videregives.

§ 30

Af den foreslåede § 30 lægges op til, at ministeren kan fastsætte regler om digital kommunikation herunder anvendelsen af bestemte it-systemer. Af bemærkningerne (s. 245/246) fremgår det bl.a., at disse regler kan omfatte krav om hændelsesindberetning via Virk.dk, og krav om at information "... ikke anses for behørigt modtaget af myndighederne, hvis de indsendes på anden vis end den foreskrevne digitale måde." Green Power Denmark anbefaler, at det sikres, at der til enhver tid er alternative kommunikationsveje, så hverken myndigheder eller virksomheder er afhængige af kun én digital kommunikationsvej. Desuden bør det til hver en tid være muligt at kunne opnå personlig kontakt med myndigheden via telefon.

Kapitel 11 – Andre bestemmelser

§§ 31-32

Det foreslås, at de gældende regler om administrativ klageadgang til Energiklagenævnet, som følger af elforsyningsloven, gasforsyningsloven m.v. videreføres i lov om styrket beredskab. Nævnet består i dag, foruden en formand og en næstformand, af en række sagkyndige medlemmer med kendskab til energimæssige forhold samt tekniske og juridiske sagkundskaber.

Da de kommende beredskabsregler vil kræve en særlig indsigt i og forståelse af de nye beredskabsregler, og ikke mindst, hvordan man implementerer regler om organisatorisk, fysisk sikring og cybersikkerhed i praksis, er det af altafgørende betydning, at det sikres, at der er den korrekte sagkundskab i forhold til klager, der vedrører beredskab i energisektoren.

Green Power Denmark skal derfor opfordre til, at der udpeges nævnsmedlemmer, der har den nødvendige sagkundskab, herunder praktisk indsigt i de komplicerede

tekniske og cybersikkerhedsmæssige krav, som udspringer af beredskabsreglerne. Dette bør også afspejles i Energiklagenævnets forretningsorden.

Der bør således ses på § 2 i nævnets forretningsorden, der vedrører nævnets sammensætning, der bør ændres med henblik på at sikre den korrekte sagkundskab i disse sager fx:

"ved afgørelser af klagesager, der er henlagt til Energiklagenævnet efter lov om styrket beredskab, erstattes de i stk. 3 nævnte medlemmer af to medlemmer med særlig sagkundskab inden for organisatorisk beredskab, fysisk sikring og cybersikkerhed."

Green Power Denmark bistår gerne med udpegningen af relevant sagkundskab.

Det følger af § 32, stk. 1, at der skal fastsættes nærmere regler om klageadgangen, herunder at visse afgørelser ikke skal kunne indbringes for Energiklagenævnet.

I bemærkningerne til bestemmelsen anføres, at ministerbemyndigelsen vil omfatte undtagelsen af afgørelser om baggrundstjek og sikkerhedsgodkendelser, der derimod vil kunne indbringes for domstolene. Green Power Denmark har grundet afgørelsernes særlige karakter ingen umiddelbare indvendinger hertil. Dette bør dog ikke være de eneste afgørelser, der på grund af deres særlige karakter og alvor, ikke skal behandles af Energiklagenævnet. Dette skal selvsagt også gælde for afgørelser om midlertidig frakendelse af ledelsesretten i § 23, stk. 1, nr. 2. Denne type af afgørelse skal træffes af domstolene, hvor der også er mulighed for opsættende virkning. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 23.

§ 35

Green Power Denmark noterer sig, at klima-, energi- og forsyningsministeren jf. § 19 og § 35 kan fastsætte nærmere regler om, hvilke informationer, som virksomhederne skal udlevere herunder bl.a. IP-intervaller. Vi noterer os, at kravet om udlevering af IP-intervaller følger af NIS2-direktivet, art. 3, stk. 3 og 4.

I Green Power Denmark finder vi det bekymrende, at ny lovgivning – både med NIS2-direktivet og nu med lov om styrket beredskab i energisektoren, i lyset af en stadig stigende cybertrussel, i tilsyneladende så ringe grad søger at indtænke "security by design". Nok er IP-adresser relativt offentlig tilgængelig information, men at foretage en systematisk indsamling af IP-adresser, ikke bare for energisektoren, men for alle de samfundskritiske sektorer, og ikke bare i Danmark men på tværs af hele EU, er i vores optik en meget bekymrende tendens, idet kompromittering af denne indsamlede information potentielt kan få vidtrækkende konsekvenser. Vi savner derfor, for nuværende, klarhed for, hvorvidt disse IP-intervaller skal omfatte og dække alle virksomhedens tjenester eller kun nogle og i givet fald hvilke (fx kun offentlige IP-adresser). Vi bemærker, at virksomheder, som gør brug af cloud-baserede ydelser til levering af deres tjenester kun i begrænset omfang vil kunne opfylde kravet om indberetning af IP-intervaller. Yderligere efterlyser vi klarhed om, hvilket formål denne systematiske indsamling af IP-adresser skal tjene, herunder evt. forebyggende sikkerhedsmæssige foranstaltninger. Desuden efterlyser vi dokumentation for, hvordan myndighederne vil sikre og opretholde tilstrækkelig sikkerhed ved modtagelse, behandling og opbevaring, med henblik på at beskytte disse potentielt, risikoudsatte informationer om virksomhederne.

Kapitel 12 – Straf

§ 36, stk. 4

Green Power Denmark tilslutter sig indstillingen om, at bøder for overtrædelse af strafsanktionerede bestemmelser ikke pålægges administrativt, men alene af domstolene. Udstedelse af bøder samt udmåling af beløbsstørrelse, skal som hovedregel altid foregå i det almindelige straffeprocessuelle system, hvor der er de nødvendige retssikkerhedsgarantier for de sigtede juridiske og fysiske personer.

Tilsvarende overvejelser finder vi gør sig gældende i forholdet til spørgsmålet om tvangsbøder, og vi støtter derfor ligeledes, at der *ikke* fastsættes beføjelser til, at tilsynsmyndigheden kan udstede administrative tvangsbøder.

Green Power Denmark konstaterer, at bødeniveauet for overtrædelser af NIS2 er meget højt. Vi noterer, at der i forbindelse med implementeringen i Danmark ikke er hensigt om at fastsætte højere maksimumbøder. Denne tilgang kan vi naturligvis tilslutte os. Bødeniveauet er dog fortsat højt sat, og det rejser allerede på nuværende tidspunkt en bekymring for, at bødesanktionerne ikke kommer til at stå mål med de pågældende overtrædelser. Vi opfordrer derfor til, at det i lovbemærkningerne tages højde for, at der skal være det nødvendige råderum for domstolene til at udmåle bødestraffen på grundlag af den enkelte sags konkrete omstændigheder, og derved ikke "fastlåses" til at gøre brug af forudsatte beløbsgrænser. En bøde vil altid opleves som en straf og kan sagtens have en effektiv og afskrækkende effekt, uden at der gøres brug af maksimumsrammer m.v.

I forlængelse af ovenstående drøftelse af bødesanktioner, er det desuden vigtigt at fremhæve, at der modsat NIS2-direktivet ikke stilles særlige krav til bødestørrelse efter CER-direktivet. Forslaget om, at der stilles bødekrav, herunder bødestørrelser, svarende til dem i NIS2-direktivet til bestemmelser, der udspringer af CER-direktivet, skal derfor klart afvises. Det er et vidtgående forslag, der i øvrigt ikke ses at være i overensstemmelse med de hensyn, der skal afvejes ved implementering af erhvervsrettet EU-regulering.

Green Power Denmark noterer, at et eventuelt strafansvar for fysiske personer for tilsidesættelse af deres forpligtelser efter direktivet, vil følge de almindelige strafferetlige regler omkring forsæt eller grov uagtsomhed. Det er i og for sig fornuftigt, men løser ikke den helt fundamentale udfordring med forslaget om, at ledelsen skal have et retligt ansvar for den organisatoriske sikkerhed, den fysiske sikring og cybersikkerhed, som omtalt tidligere i høringssvaret. Dette ansvar skal derfor først og fremmest indsnævres såvel i forhold til gerningsindholdet, som kredsen af ansvarssubjektiver. Dertil kommer, at retssikkerheds- og retshåndhævelsessensyn kræver, at disse er tilstrækkeligt præcist beskrevet, idet de i modsat fald ikke er egnede, som strafbestemmelse.

Green Power Denmark skal endelig opfordre til, at § 36 gennemgås grundigt, idet pligtsubjekterne i de bestemmelser, der henvises til, er forskellige, hvilket i sig selv giver nogle udfordringer i relation til egnethed, som strafbestemmelse.

Kapitel 13 - Ikrafttrædelse

Det fremgår af lovforslagets § 37, at loven skal træde i kraft 1. januar 2025.

Henset til, at den påkrævede identifikation og kategorisering af virksomheder lader vente på sig, og der fortsat henstår et større lovforberedende arbejde, står det allerede nu klart, at lovens ikrafttrædelsesdato ikke er realistisk.

Green Power Denmark bifalder af samme grund, at muligheden for overgangsbestemmelser nævnes udtrykkeligt i høringsbrevet i forbindelse med de kommende bekendtgørelser, der har til formål at udmønte og konkretisere de fremtidige beredskabskrav m.v. Det er dog med en vis bekymring, at vi noterer, at det i samme afsnit angives, at en del af bestemmelserne i disse bekendtgørelser forventes at træde i kraft 1. januar 2025.

Det er for nærværende uklart, hvilke bestemmelser og derved krav, der forventes at kunne træde i kraft stort set samtidig med, at reglerne udstedes. Det kan der kun gisnes om, men det formodes, at det i så fald, er bestemmelser, der *ikke* stiller materielle krav, som kræver, at de berørte virksomheder skal have mulighed for at indrette sig herpå. Dette gælder såvel nye som skærpede beredskabskrav, ligesom eventuelle ændringer i relation til ansøgninger eller dispensationer, der ligeledes forventes at medføre rimelige overgangsbestemmelser, samt mulighed for at igangværende ansøgninger gennemføres efter de hidtil gældende regler. Der henvises i den forbindelse til Justitsministeriets vejledning om god lov kvalitet afsnit 3.7. Udover ovenstående principielle betragtninger er det evident, at et lovforslag af denne kaliber, der medfører en lang række tekniske og organisatoriske overvejelser, risikovurderinger og deraf følgende krav, kræver mange ressourcer – såvel i tid som i omkostninger, og der skal ganske enkelt være rimelige rammer til dette. Desuden vil der formentlig være en lang række virksomheder, der skal trække på eksterne fagspecifikke konsulenter, for at komme i mål med deres beredskabsplanlægning, og dette fordrer ligeledes, at der er den nødvendige fagbistand til rådighed, inden reglerne træder i kraft og håndhæves.

Green Power Denmark noterer sig, at forsvarsministeriet har sendt to lovforslag i høring, som også implementerer CER- og NIS-direktiverne, fredag den 5. juli 2024. Vi anbefaler at fremsættelsen af disse hovedlove fra henholdsvis klima-, energi- og forsyningsministeren og forsvarsministeren fremsættes for Folketinget, som én samlet pakke, og at der dermed også lægges op til synkron ikrafttræden for alle lovforslagene.

Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet

Konkurrenceudsatte virksomheder

Der hersker på nuværende tidspunkt betydelig usikkerhed om karakteren og omfanget af de kommende beredskabskrav, og derved også de økonomiske konsekvenser for de berørte virksomheder.

Af samme grund, er det vanskeligt at vurdere hvor omfattende de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet reelt bliver. Green Power Denmark vurderer dog allerede nu, at de økonomiske beregninger er lavt sat.

Vi noterer os, at der i forsvarsministeriets udkast til lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau anføres, at det er vanskeligt at estimere de erhvervsøkonomiske konsekvenser på nuværende tidspunkt.

Kravene til foranstaltninger til styring af cybersikkerhed, samt krav til den fysiske og det organisatoriske beredskab konkretiseres i de kommende bekendtgørelser, hvor det må formodes, at det bliver tydeligere, hvordan virksomhedernes omkostninger skal kvantificeres. Det forudsættes, at der som led i udarbejdelsen af bekendtgørelserne foretages en grundig analyse af de økonomiske omkostninger, der følger af bl.a. krav til den fysiske sikring, krav til virksomhedens personel kapacitet, krav til cybersikkerhed samt til potentielle leverandører, der også indirekte omfattes af kravene. Det er i den forbindelse vigtigt, at de økonomiske konsekvenser af de nye regler ikke negligeres, ligesom der sikres proportionalitet mellem omkostningsniveau og merværdi.

Det bør udspecificeres, hvilke krav og omkostninger som relaterer sig til de beredskabskrav, der går videre end minimumsharmonisering i henholdsvis NIS2- og CER-direktiverne.

Netvirksomhedernes indtægtsramme

Green Power Denmark vurderer, at lovforslaget og den efterfølgende implementering vil give anledning til meromkostninger for netvirksomhederne. Green Power Denmark finder det positivt, at Energistyrelsen allerede nu har tilkendegivet, at de omkostninger, der følger af det øgede beredskab for netvirksomheder, skal kunne dækkes af netvirksomhedernes indtægtsramme.

Den fremsendte og foreslåede ændring af indtægtsrammebekendtgørelsens § 29, stk. 3, nr. 2 og 3 vil dog formentlig kræve yderligere præcisering for at sikre den nødvendige dækning.

Til det formål bedes Energistyrelsen bekræfte, at mekanismer til fuld dækning af disse omkostninger (herunder gebyrer til dækning af tilsyn) vil blive indarbejdet i ansøgningsmulighederne i Indtægtsrammebekendtgørelsen med mulighed for forhøjelse af omkostningsrammer, såvel som netvirksomhedernes forrentningsgrundlag.

Energistyrelsen bedes desuden bekræfte, at de omkostninger, som netvirksomhederne vurderer nødvendige for at opfylde beredskabsforpligtelsen, og som de på baggrund af dokumenterede omkostninger ansøger om forhøjelse for, ikke efterfølgende kan underkendes af fx Forsyningstilsynet, så netvirksomhederne risikerer udækkede omkostninger. Dette ville undergrave sikkerhedsindsatsen. Det er essentielt, at netvirksomheder har klarhed og sikkerhed for at få indtægtsrammeforhøjelse for disse meromkostninger, så de har incitament til at gøre, hvad der står i deres magt for at forebygge og modstå hændelser, som truer energiforsyningen. Det er desuden afgørende, at netvirksomheder ikke straffes herfor i Forsyningstilsynets benchmarking.

Endelig bedes Energistyrelsen bekræfte, at meromkostninger, som netvirksomheder allerede har påtaget sig inden lovens ikrafttrædelse, fordi netvirksomheder proaktivt har forhøjet beredskabet på punkter omfattet af lovforslaget herunder fysisk

sikring og cybersikkerhed, også vil føre til forhøjelse af indtægtsrammerne og ej heller straffes i benchmarkingen af netvirksomhederne.

Implementering, der går videre end NIS2- og CER-direktiverne

NIS2- og CER-direktiverne er minimumsdirektiver, der fastsætter mindstekrav, der skal implementeres i medlemslandenes nationale lovgivning. Dette medfører samtidig, at det enkelte medlemsland kan fastsætte egne nationale regler indenfor det direktivregulerede område. Denne adgang er ifølge lovforslagets lovbemærkninger anvendt flere gange.

Green Power Denmark savner i den forbindelse et samlet overblik over de dele af lovforslaget, der går videre end minimumsharmoniseringen i henholdsvis NIS2- og CER-direktiverne, og i den anledning en redegørelse for, hvordan de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering er inddraget og vurderet i forbindelse med udformningen af lovforslaget. Der henvises til Erhvervsstyrelsens vejledning om principper for implementering af erhvervsrettet EU-reguleringen. Vurderingen skal ifølge vejledningen fremgå i forbindelse med høringen.

Lovforslaget indeholder som påkrævet et sammenfattende skema, men afsnittet vedr. de fem principper er ikke udfyldt, og det er derfor svært at bedømme, hvorvidt erhvervslivet pålægges unødvendige byrder i forbindelse med implementering. Dette er selvsagt uheldigt, da det er et grundlæggende princip, at det sikres, at Danmark ikke fastlægger højere krav eller på anden måde implementerer EU-reguleringen mere byrdefuldt, end den forventede implementering i andre sammenlignelige lande.

Green Power Denmark fornemmer, at Energistyrelsen har lagt sig i selen for at kunne udsende høringsmaterialet inden sommerferien og har forståelse for, at dette er motiveret af et ønske om, at få input til det kommende arbejde med bekendtgørelserne. Vi finder det af afgørende betydning, at der afsættes tilstrækkelig tid til det lovforberedende arbejde, inden lovforslaget sendes i høring. Den forhastede proces medfører desværre en lang række uklarheder, kritiske spørgsmål og ikke mindst grundlæggende bekymring, der med fordel kunne være afværget og/eller drøftet på et mere oplyst grundlag.

Forholdet til øvrig EU-regulering

Green Power Denmark noterer sig, som også nævnt under vores indledende kommentarer og til § 5 om virksomheder af særlig europæisk betydning, at forslaget til lov om styrket beredskab i energisektoren ikke forholder sig til Kommissionens forordning (EU) 2024/1366 af 11. marts 2024 om supplerende regler til fastsættelse af netregler om sektorspecifikke regler for cybersikkerhedsmæssige aspekter af grænseoverskridende elektricitetsstrømme³, som trådte i kraft medio juni 2024. Vi finder det nødvendigt, at loven også behandler forholdet til denne EU-forordning, så der sikres rimelig konsistens mellem denne forordning og lov om styrket beredskab i

³ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2024/1366/oj

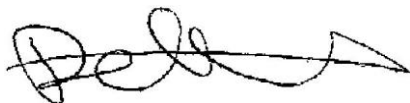
energisektoren herunder anvendelsesområde, definitioner, kategorisering og klassificering af virksomheder og anlæg mv.

Green Power Denmark står naturligvis til rådighed for evt. spørgsmål til vores bemærkninger til lov om styrket beredskab i energisektoren. I er velkommen til at kontakte chefkonsulent Christina Mary Moshøj, cmh@greenpowerdenmark.dk eller undertegnede, Peter Kjær Hansen, pha@greenpowerdenmark.dk.

Afslutningsvis appellerer og opfordrer vi til en fortsat tæt dialog i forbindelse med den kommende proces med udarbejdelse af de bekendtgørelser som følger af lov om styrket beredskab i energisektoren.

Med venlig hilsen

Green Power Denmark

Peter Kjær Hansen

Afdelingschef, netanalyser og asset management

Energistyrelsen

Modtager: beredskab@ens.dk
Afsender: Beredskabsenheden, HOFOR A/S

Beredskabsenheden
Direkte tlf. 27952230
E-mail beredskabsenheden@hofor.dk

09. juli 2024
Sagsnummer: 23.15-00171

Høringssvar til Lov om styrket beredskab i energisektoren

Hovedstadsområdets Forsyning, HOFOR A/S, takker for muligheden for at bidrage i høringsfasen samt invitation til interessentmøde.

HOFOR A/S er et multiforsyningssselskab og med forsyningsforpligtigelser, der rækker ind over flere ministerområder. Derfor er det essentielt, at der i det kommende lovgivningsarbejde sikres koordinering mellem denne lov og tilsvarende for f.eks. vand- og spildevandsområdet (Lov om kritiske enheders modstandsdygtighed, sendt i høring af Forsvarsministeriet 5. juli 2024), ligesom de uddybende bekendtgørelses udmøntning af f.eks. tilsynsopgaven skal koordineres. Den nuværende sektorvise opdeling af ansvarsområderne indenfor forsyning lægger ikke umiddelbart op til en sådan koordinering.

Nærværende høringssvar er således koncentreret om elproduktion, da HOFORs øvrige forsyningsområder indgiver høringssvar gennem de respektive brancheorganisationer (f.eks. DANVA, Dansk Fjernvarme og Green Power Denmark)

I det følgende gives præcise kommentarer til enkelte udvalgte emner i bemærkningerne til lovforslaget.

Organisatorisk beredskab:

Forslaget om at nærværende lov går videre end direktivets anvisninger, strider imod svar på spørgsmål 102 til Forsvarsudvalget af 18. marts 2024 hvoraf det fremgår at der er tale om minimumsimplicitering.

I forhold til udpegning af de nævnte beredskabsroller bør bekendtgørelserne, jf. ovenfor, nærmere beskrive indholdet af funktionernes virkeområde.

Det skal sikres at de udpegede roller nærmere beskrives i de tilhørende bekendtgørelser, idet lovforslagets formuleringer er for diffuse. Det kan endvidere anbefales at ensarte betegnelserne, således at beredskabskoordinator og IT-beredskabsansvarlig kaldes det samme, blot med præfix-forskel (beredskabskoordinator og it-beredskabskoordinator).

Det bør fremgå i hvilket omfang rollerne kan bestrides af samme person, men for flere forsyningsområder. Dette har betydning for multiforsyningsvirksomheder med en overordnet koordineret beredskabsorganisation. I første afsnit kan ordet "forsyning" tolkes som entalsord eller verbum.

Det skal tydeliggøres, hvilket mandat, de omtalte roller har. Ledelsens ansvar er for diffust beskrevet med risiko for at ledelsen kan placere ansvar for implementering og overholdelse af loven længere nede i organisationen, med f.eks. afrapporteringskrav. Det kan anbefales at fastslå mandatet med endnu en rolle, f.eks. beredskabsdirektør eller -chef eller CISO. En rolle der med korrekt mandat kan argere hurtigt og kompetent på akutte situationer og som har hovedansvar for videre udvikling beredskab og sikkerhed.

Kravene til indholdet af de i § 6, stk. 2, nr. 5 nævnte politikker for informationssikkerhed bør, af hensyn til ensartethed i implementeringen, specificeres nærmere, eventuelt med henvisning til eksisterende og anerkendte standarder.

Fysisk sikring:

Der bør i de kommende bekendtgørelser tages stilling til, hvilke niveauer af fysisk sikring, der kræves. Eksempelvis kan man med udgangspunkt i sikringsbranchens tilgang til fysisk sikring anvende tilsvarende niveauer. Risikovurdering vil altid være baseret på subjektiv analyse af historik og deltagernes risikovillighed, Det vil være et hul i den nationale sikkerhed hvis ikke alle virksomheder kan benchmarkes og lever op til samme niveau af sikkerhed.

Det opleves at kommunernes byggemyndigheder i større og større grad i byggetilladelser fordrer offentlig adgang til visse dele af produktionsanlæg, for at sikre borgerne en god oplevelse med det nye bygværk. Ofte udsprunget om en generel politik om åbenhed og seværdighed. Dette kan give sikringsmæssige udfordringer. Der savnes mandat i denne lov til at undgå disse betingelser i byggetilladelse, når forsyningskritisk sikkerhed vurderer det nødvendigt.

Det bør præciseres i lovgivningen, at fysisk og digital sikring også gælder for f.eks. privat bopæl for de nøglemedarbejdere der har adgang til kritisk data eller der med fjernadgang kan påvirke tjenesten, når disse ikke er på virksomhedens lokalitet. Enten i forbindelse med rejseaktivitet eller i privat regi. (eks. under Corona-epidemien, hvor isolationskrav medførte arbejde fra bopælen i stor stil)

Cybersikkerhed:

I forlængelse af kommentaren vedr. § 6, stk. 2, nr. 5 ovenfor, bør også begrebet '*passende cybersikkerhedsforanstaltninger*' i lovens § 8 specificeres nærmere, og gerne med henvisning til eksisterende og anerkendte standarder.

Ved udmøntning af de i § 8, stk. 2 nævnte foranstaltninger, bør der tages højde for enhedernes forskellighed fx vedr. størrelse og kompleksitet. Ligeledes bør der indtænkes muligheder for at mitigere risici på anden vis, såfremt forhold hos enheder måtte kræve dette.

Koordinerende og operative opgaver

Ved udmøntning af de i § 10 nævnte opgaver, bør det sikres, at mindre enheder, både hvad angår størrelse og kompleksitet, tænkes ind, og dermed har mulighed for at deltage på lige niveau med øvrige enheder.

Sektorberedskabsniveauer og sektorberedskabsforanstaltninger

Det bør sikres, at kriterierne for iværksættelse af de i § 11 nævnte beredskabsniveauer er klare, entydige, og kommunikeret til enhederne.

Leverandørstyring:

I forhold til leverandørstyring skal lovgivningen også tage hensyn til de meget store, specialiserede enkeltleverandører, der leverer til stort set samtlige kritiske enheder. Endvidere kan der ved indførelse af begrænsning på lande til hvilke der kan foretages outsourcing, komme konflikt med gældende udbudslovgivning. Der bør beskrives muligheder for at EU-dispensere fra visse regler om udbud.

Sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol:

Det bør fremgå af loven, at sikkerhedsgodkendelse foretaget af en myndighed også kan have gyldighed hos anden myndighed. Eksempelvis medarbejdere i en multiforsyning, der efter opfordring fra de i dækningsområdet værende politikredse, har ad-hoc-sæde i de relevante lokale beredskabsstabe og af disse således er sikkerhedsgodkendte. Denne sikkerhedsgodkendelse bør kunne "parallelforskydes" til også at gælde hvis Energistyrelsen har behov for at samme medarbejdere skal kunne indgå i et samarbejdsforhold i regi af den Lokale BeredskabsStab, eller af andre årsager har behov for at sikkerhedsgodkende personer (møder, workshops osv.)

Såfremt behovet for sikkerhedsgodkendelse i medfør af ovenfor nævnte situation, hvor Energistyrelsen har behov for samarbejdsforhold, forventes det at denne type ansøgninger ikke gebyrlægges overfor den pågældende virksomhed.

Rammerne for baggrundstjek skal defineres, hvis det findes andet steds skal der være en reference. Er der tale om økonomiske forhold, sociale forhold, straffeattest, browserhistorik, social medieprofil?

Det efterfølgende bekendtgørelsesarbejde skal tage stilling til, hvordan virksomheder håndterer problematikken med allerede ansatte medarbejdere. Hvad er retningslinjerne hvis de ikke kan sikkerhedsgodkendes. Hvordan spiller det sammen med ansættelsesretlige forhold, overenskomster og den generelle mangel på kvalificeret arbejdskraft?

Brian Eriksson
Beredskabschef, HOFOR A/S

Energistyrelsen
Center for Beredskab

Sendt til beredskab@ens.dk

Bettina Mikkelsen
Partner, afgiftsspecialist
Dir. tlf.: +45 42 13 42 44
bm@hulgaardadvokater.dk

Aarhus, den 9. juli 2024

Vores ref.: 5747

Hørings svar – j.nr. 2023-6652

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har sendt forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren i høring, med høringsfrist d. 10. juli 2024.

Ved Hulgaard Advokater P/S har vi mange kunder indenfor energisektoren, og vi har derfor læst lovforslaget med stor interesse.

Det fremgår af høringsbrevet, at lovforslaget omfatter virksomheder indenfor el-, gas-, olie-, fjernvarme-, fjernkøling- og brintsektoren, og at lovforslaget dermed omfatter både aktører, der er omfattet af den eksisterende beredskabsregulering og aktører, der i dag ikke er underlagt den eksisterende beredskabsregulering i energisektoren.

Et væsentligt element i forhold til implementering af kravene til styrket beredskab i energisektoren er derfor at forstå, hvorvidt ens aktiviteter/virksomhed er eller ikke er omfattet af lovens anvendelsesområde.

Nærværende hørings svar vedrører definitionen og rækkevidden af "operatører af fjernvarme eller fjernkøling", jf. lovens § 2, stk. 1, nr. 8.

Hulgaard Advokater P/S
CVR-nr. 33375085

Marselisborg Havnevej 26, 1.
DK-8000 Aarhus C

Birkemose Allé 41
DK-6000 Kolding

Borupvang 3
DK-2750 Ballerup

Telefon +45 38 40 42 00
mail@hulgaardadvokater.dk

Warszawa:
Peter Nielsen & Partners
Law Office Sp.k.
Telefon +48 22 59 29 000
www.pnplaw.pl

Er overskudsvarmeleverandører omfattet af lovens § 2, stk. 1, nr. 8?

Udover en lang række kunder indenfor energisektoren rådgiver Hulgaard Advokater P/S også industrivirksomheder omkring udnyttelse af overskudsvarme, herunder indgåelse af aftale om salg af overskudsvarme til den lokale fjernvarmevirksomhed.

Af lovens § 2, stk. 2, nr. 2 fremgår det, at operatører af fjernvarme vil være omfattet af loven, såfremt der i 2 ud af de 3 sidste år er solgt mere end 13,9 GWh fjernvarme, svarende til 13.900 MWh.

Et standardhus på 130 m² antages at have et årligt fjernvarmeforbrug på 18,1 MWh. Ud fra lovens grænseværdier må det derfor antages, at fjernvarmeselskaber med mere end ca. 767 forbrugere vil være omfattet af loven.

Den solgte fjernvarme kan være produceret på egne anlæg, men den kan også bestå af overskudsvarme fra en lokal industrivirksomhed.

Der findes en lang række overskudsvarmeaftaler, hvor den solgte mængde overstiger 13,9 GWh, særligt omkring de større danske byer, hvorfor det er væsentligt at få afklaret, om en overskudsvarmeleverandør vil være omfattet af lovens § 2, stk. 1, nr. 8.

Af lovens § 3, nr. 24 fremgår definitionen på "operatører af fjernvarme eller fjernkøling":

"Operatører af distribution af termisk energi i form af damp, varmt vand eller afkølede væsker fra centrale eller decentrale produktionssteder gennem et net til flere bygninger eller anlæg til anvendelse ved rum- eller procesopvarmning eller -køling."

En overskudsvarmeleverandør leverer overskudsvarme til et fjernvarmenet, typisk via ét vekslerpunkt, og herefter bliver overskudsvarmen distribueret via fjernvarmenettet til de enkelte forbrugere, der er koblet på det samlede fjernvarmenet.

Det er det lokale fjernvarmeselskab, der varetager distributionen af overskudsvarmen, og der er derfor ingen tvivl om, at fjernvarmeselskabet er omfattet af loven, såfremt den solgte mængde overstiger 13,9 GWh, uanset om den solgte mængde er produceret på egne anlæg eller købt fra andre producenter.

I forhold til fortolkning af "operatører af fjernvarme eller fjernkøling" fremgår det af lovforslagets bemærkninger, at grænseværdien på 13,9 GWh er sat ud fra en konvertering af 25 MW grænsen ift. elproduktionsvirksomheder. Det fremgår yderligere, at grænsen er "solgt mere end 13,9 GWh eller produceret over 181 GWh fjernvarme". Sidstnævnte omkring produktion fremgår dog ikke af selve lovteksten, hvilket må være en lapsus.

Derudover fremgår der ikke en nærmere uddybning af definitionen, jf. lovens § 3, nr. 24.

Det fremgår derfor ikke klart af lovteksten eller lovforslagets bemærkninger, om kun selve fjernvarmedistributører eller om også leverandører af varmen til fjernvarmedistributøren, herunder en industrivirksomhed der leverer overskudsvarme, er omfattet af den nye lov om styrket beredskab i energisektoren.

For så vidt angår overskudsvarmeleverandører skal det bemærkes, at der er tale om industrivirksomheder, hvis formål er andet end at producere og sælge overskudsvarme. Det skal yderligere bemærkes, at overskudsvarme er defineret i varmeforsyningslovens § 1a, nr. 2 som:

“Uundgåelig varme produceret som biprodukt fra industri- eller el-produktionsanlæg eller i tertiærsektoren, der ville blive bortledt udnyttet i luft eller vand uden adgang til et fjernvarmesystem.”

Ud fra definitionen på overskudsvarme i varmeforsyningsloven og definitionen på operatører af fjernvarme eller fjernkøling i forslaget til lov om styrket beredskab i energisektoren er det vores vurdering, at der er argumenter for, at overskudsvarmeleverandører ikke skal anses for at være omfattet af lov om styrket beredskab i energisektoren.

Da det dog ikke fremgår klart af lovforslaget, vil vi opfordre til, at dette bliver afklaret og præciseret i forbindelse med høringsprocessen og den videre lovgivningsproces.

I tilfælde af spørgsmål til dette høringssvar, kan undertegnede kontaktes direkte.

Med venlig hilsen

Bettina Mikkelsen

Dir. tlf.: +45 42 13 42 44

bm@hulgaardadvokater.dk

Bemærk at vi holder ferielukket i uge 29 og 30.

Energistyrelsen / Center for beredskab

Carsten Niebuhrs Gade 43

1577 København V

Sendt til: beredskab@ens.dk; clnol@kefm.dk; alber@kefm.dk

05-07 2024

Høringssvar til Forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren (journalnr. 2023 – 6652)

Elnetselskabet N1 (herefter N1) takker for muligheden for at afgive høringssvar om lovforslaget, som vil få afgørende betydning for elnetselskabernes mulighed for at gennemføre de nødvendige foranstaltninger inden for fysisk sikkerhed, cybersikkerhed samt det organisatoriske beredskab. Høringssvaret vil derfor have fokus på beredskab relateret til eldistributionsnettet, som også understøtter store dele af den øvrige infrastruktur i det danske samfund. Høringssvaret er delt op i to afsnit. Et afsnit med overordnede bemærkninger og anbefalinger, og et afsnit med specifikke tekstnære bemærkninger, som folder de overordnede bemærkninger ud.

Vi vil i øvrigt bemærke, at tidspunktet og den korte tidsfrist til at afgive høringssvar nødsager os til at give et høringssvar, der nogle steder ikke er nær så konkret og guidende, som vi kunne ønske, og andre steder på en ret direkte facon pointerer, hvad vi ser som fejl og mangler. Vi håber høringssvaret vil blive vel modtaget trods dette.

1. Overordnede bemærkninger og anbefalinger

N1's status som monopol betyder, at store dele af Vestdanmarks befolkning og virksomheder hvert sekund, hver time, hver dag, året rundt er afhængige af, at N1 kan levere den efterspurgte strøm. N1's forpligtelse til at levere strøm til vores 800.000 kunder og ejere har i stigende grad stået i kontrast til den gældende beredskabsregulering i energisektoren, der i bedste fald kan beskrives som upræcis og utidsvarende i forhold til det trusselsbillede Danmark befinder sig i.

I lyset af det markant forværrede trusselsbillede påbegyndte N1 i 2022 arbejdet med at styrke cybersikkerheden og følgelig den fysiske sikkerhed om vores kritiske aktiver. Det skete ud fra en erkendelse af, at et succesfuldt angreb på N1's OT-netværk vil kunne forårsage omfattende skade på N1's elnet med store konsekvenser til følge. Denne risiko var og er uforenelig med vores forpligtelse til at levere sikker og stabil elektricitet til vores kunder og ejere. Derfor så vi os nødsaget til, i tæt samarbejde med Energistyrelsen, at iværksætte en række tiltag, som ligger i tråd med CER- og NIS2-direktiv og det nuværende forslag til lov om styrket beredskab – på trods af den betydelige usikkerhed ved den endnu manglende implementering i dansk lov.

N1 ser *Forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren* som et godt afsæt for at skabe en ny samlet ramme for beredskabslovgivningen i energisektoren. Loven skal levere en klar ramme for det videre arbejde med de bekendtgørelser, der bemyndiges i loven. Der er mange gode elementer i lovforslaget: Den holistiske tilgang til fysisk sikkerhed og cybersikkerhed, det udvidede omfang af omfattede virksomheder, og en grundlæggende kategorisering af virksomheder i forhold til kritikalitet for samfundet. Vi må dog også bemærke, at lovforslaget og dets bemærkninger mangler en række afgørende principielle rettesnore for udmøntningen i de givne bemyndigelser og indeholder mange uklarheder og unøjagtigheder, som kan stå i vejen for en jævn og effektiv implementering i energisektoren. I det lys har N1 fire overordnede anbefalinger.

Elnetselskabet N1's anbefalinger:

1. Der bør gennemføres en **grundig lovteknisk gennemgang af lovforslaget**, som bl.a. sikrer, at tiltænkte virksomheder er omfattede af loven, at de anvendte begreber er i overensstemmelse med anden gældende danske lovgivning på området, og at der er intern konsistens mellem de anvendte begreber. Den skal også sikre, at bemærkningerne til lovforslaget giver en klar og entydig guidance til fortolkning af loven og de indeholdte bemyndigelser, som er forståelig for de omfattede virksomheder. Vi har i de specifikke bemærkninger nedenfor forsøgt at give vores forslag til steder, hvor vi har fundet, at der især er behov for fokus.
2. Lovforslagets afsnit om **identifikation, kategorisering og konsekvensen af kategorisering** af enheder/virksomheder og enhedernes/virksomhedernes systemer og anlæg skal præciseres, forklares og koblingen mellem identifikation, kategorisering og konsekvens skal tydeliggøres.
3. Det bør fremgå tydeligt af lovforslaget, at det løbende arbejde med at **lave risikovurderinger og beslutte niveauet af sikkerhedsforanstaltninger** sker i henhold til enhedens/virksomhedens kategorisering i et tæt samarbejde mellem enheder/virksomheder og myndighederne – og vurderingen ikke alene ligger ved virksomhederne/enhederne.
4. Lovforslaget skal gøre gældende, at elnetselskabernes omkostninger til at leve op til kommende krav om fysisk sikkerhed og cybersikkerhed er at karakterisere som et myndighedspålæg og at **gebyrer og meromkostninger til opfyldelsen af dette pålæg medfører en justering af elnetselskabets omkostningsramme**. Det bør også omfatte omkostninger foranlediget forud for den endelige implementering af loven, som er udført med direkte henvisning til at leve op til forpligtelserne i loven og de bagvedliggende direktiver. Endvidere bør elnetselskaberne ikke benchmarkes økonomisk på omkostninger afholdt i henhold til loven.

2. Specifikke bemærkninger

§ 2, stk. 1 (bemærkningen er relevant for en række af de følgende paragraffer):

N1 vil gerne opfordre til, at der igangsættes en gennemlæsning af lovforslaget med henblik på at ensrette brugen af begreberne 'enheder' og 'virksomheder'. § 2 giver første eksempel på hvorfor dette er nødvendigt. Listen med punkterne 1 til 18 i stk. 1 er et uddrag af bilaget til direktiv 2022/2557 af 14. december 2022, men listen definerer i direktivet 'enheder' i forhold til sektorer. I § 2 anføres det, at der er tale om 'virksomheder'. Det er for os uklart, om der er enheder i direktivets bilag, som ikke er at betegne som virksomheder. Vi kan ikke se, at dette er reflekteret i loven. Faktum er dog, at begreberne 'enhed' (§§ 2 (nr. 20, 30), 5, 8, 16, 20 og 25) og 'virksomhed' bruges på tværs af loven enten særskilt eller sammen med begrebet 'enhed' (§§ 5, 8 og 16), så virksomheder kan være i en form for besiddelse af en 'enhed' eller flere 'enheder'. Det skaber unødigt forvirring, og læsningen bliver desværre ikke klarere af en nærlæsning af de medfølgende bemærkninger.

§ 2, stk. 2:

I loven indsættes i stk. 2 en indskrænkning af virksomheder/enheder, som er omfattet af stk. 1. Det giver dog flere udfordringer:

- 1) De nævnte grænser i punkterne i stk. 2 er kun relevante for en andel af de omfattede virksomheder i stk. 1, mere nøjagtigt virksomheder, som producerer eller forbruger el, sælger fjernvarme, producerer eller injicerer gas, ejer olieterminaler eller -lagre¹ eller opererer tankstationer. Det er derfor uklart, hvad der gælder for eldistributionsvirksomheder (som distribuerer elektricitet i kWh), leverandørvirksomheder (som sælger elektricitet eller gas i kWh), aggregatørvirksomheder (som aggregerer el eller gas) mv. Årsagen til, at det er en udfordring, ligger i, hvordan paragraffen i øvrigt er formuleret. Når loven kun finder anvendelse, hvis man går over de nævnte grænser, så er det ensbetydende med, at en række virksomheder ikke er omfattet, hvis de nævnte grænser ikke er relevante for virksomheder. Det giver den følgevirkning, at det er meget uklart, om eksempelvis en række eldistributionsvirksomheder (som ikke i øvrigt er omfattet af stk. 3) overhovedet er omfattet af lovgivningen.
- 2) Flere af de nævnte verber, som skitserer grænserne, er uklare. Det drejer sig om 'kontrollerer' i nr. 1 og det manglende verbum i nr. 4, hvorved sidste del af stk. 2 sætningen må: "...såfremt virksomheden: 4) Olieterminaler og lagre med en kapacitet på 100.000 m³ eller derover". 'Kontrollerer' er ikke et entydigt begreb og skal defineres nærmere for, at det kan sættes i ramme af de nævnte

¹ Det er dog uklart, om det er ejerskab eller noget andet, da der mangler en del af sætningen i nr. 4.

virksomheder, og i forhold til nr. 4 vil det være relevant at indsætte et "har et ejerskab af" eller lignende.

I henhold til den dialog der indtil nu har været med Energistyrelsen, står det klart, at alle eldistributionsvirksomheder med bevilling skal være omfattet af loven. Den samme klarhed bør søges for alle de øvrige virksomheder/enheder, som er nævnt i § 2, stk. 1. Det kan opnås ved:

- a) At 'vende formuleringen i stk. 2 om', så alle virksomheder i stk. 1 er omfattet medmindre de falder under grænserne i stk. 2,
- b) At opsætte relevante grænser i stk. 2 for alle virksomheder på listen i stk. 1.

§ 3:

Definitionerne i § 3 lider under, at hovedparten af dem er taget direkte fra direktiverne 2022/2557 af 14. december 2022 og 2022/2555 af 14. december 2022. Det giver den udfordring, at der ikke nødvendigvis er overensstemmelse mellem begreberne inden for den samme lov, og det gør, at de ikke er sat ind i den specifikke ramme, der er i dansk lovgivning i form af elforsyningsloven. Derudover mangler der en række centrale definitioner, som er væsentlige for at opnå en forståelse af loven, hvor direktivteksterne ikke ligger som bilag. Vi har forsøgt at forklare dette nedenfor ud fra den alfabetiske opstilling i paragraffen.

- 'Cyberhændelse' (nr. 3):

Cyberhændelse er ikke defineret direkte i direktiv 2022/2555 af 14. december 2022, men definitionen i § 3 er nært beslægtet med definitionen af en 'nærvedhændelse' fra direktivet og nr. 23 fra samme paragraf. Der bør dog også være en kobling til definitionen af en 'hændelse' (nr. 12), hvor 'cyberhændelse' nævnes som en delmængde, for at der er konsistens i begrebsapparatet. Det ville derfor give mening at tilføje sidste del af hændelsesbegrebet til definitionen som nedenfor:

Cyberhændelse: En begivenhed, der bringer tilgængeligheden, autenticiteten, integriteten eller fortroligheden af lagrede, overførte eller behandlede data eller af de tjenester, der tilbydes af eller er tilgængelige via net- og informationssystemer, i fare, hvilket har potentiale til i betydelig grad at forstyrre, eller som forstyrrer, leveringen af en væsentlig tjeneste, herunder når den påvirker de nationale systemer, der sikrer retsstatsprincippet.

Alternativt skal hændelsesbegrebet anvendes direkte i definitionen, så denne går ud fra en 'hændelse' og derfra indsnævrer til en 'cyberhændelse'.

- 'Cybertrussel', nr. 5:

Det vil være hensigtsmæssigt at ensrette 'cybertrussel' med en 'væsentlig cybertrussel' (nr. 30). Dermed opnås også en forståelse af, hvad der lægges i 'væsentlig'. Som definitionen er angivet i lovforslaget, ligger der en større forskel i de to definitioner end væsentligheden. Nedenfor er givet et forslag til, hvordan begreberne kan ensrettes:

Cybertrussel: Enhver potentiel omstændighed, begivenhed eller handling, som kan have potentielle til at skade, forstyrre eller på anden måde have en negativ indvirkning på net- og informationssystemer, brugerne af sådanne systemer og andre personer ved at forårsage materiel eller immateriel skade.

- 'Elektricitetsvirksomheder', nr. 7:

Definitionen er forskellig fra elforsyningsloven. Det vil være meget hensigtsmæssigt, at der ikke er forskellige definitioner af de samme begreber i dansk lovgivning. Nedenfor er angivet definitionen i elforsyningsloven med understregninger af forskelle til lovforslagets definition. Denne definition anvender definitioner af elhandlere og elkunder, som er centrale inden for elforsyning i dansk lov og derfor også bør anvendes i beredskabsloven.

Elektricitetsvirksomhed: Fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion, transmission, distribution, aggregering, fleksibelt elforbrug, energilagring eller elhandel, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er elkunde.

- 'Enhed', mangler som definition:

Der bør være en grundlæggende definition af, hvad der menes med en 'enhed'. I direktiv 2022/2557 af 14. december 2022 anvendes der konsekvent betegnelsen 'enhed' i stedet for 'virksomhed'. Se kommentarer om dette under § 2, stk. 1.

Dertil kommer, at det bør defineres, hvornår en enhed er 'vigtig og væsentlig', herunder om den kan være 'væsentlig' uden af være 'vigtig' (da de to tillægsord ikke altid bruges sammenhængende) og hvornår en enhed kan være 'kritisk', samt hvornår en enhed er 'af særlig europæisk betydning'.

- 'Kritiske enheder', mangler som definition:

Se forklaring ovenfor under 'enheder'. Der mangler en afklaring af, hvad der menes med 'kritiske enheder' ud fra definitionen af en 'enhed' og som adskilleligt fra en 'vigtig og væsentlig enhed'.

- 'Kritiske virksomheder', mangler som definition:

Det er ud fra §§ 4 og 5 uklart, om der er forskel på 'kritiske virksomheder' og 'kritisk enheder'. I direktivet 2022/2557 af 14. december 2022 anvendes ikke 'kritiske virksomheder', kun 'kritiske enheder'.

- 'Kritiske systemer og anlæg', mangler som definition:

Det er uklart, hvad der menes specifikt hermed, og om der er en kobling mellem 'kritiske systemer og anlæg', 'kritiske enheder' og 'kritiske virksomheder', herunder om en virksomhed eller enhed kan være 'kritisk', hvis ikke den besidder 'kritiske systemer og anlæg'.

- 'Net- og informationssystem', nr. 22:

Det er vores forståelse, at denne definition bygger på ordret videreførsel af definitioner fra direktiverne 2022/2555 af 14. december 2022 samt 2018/1972 af 11. december 2018. Definitionen er dog meget svært læselig, og man kunne med fordel indsætte den forståelse, som blev præsenteret på sektormøde den 18. juni, nemlig at der med 'net- og informationssystem' tænkes på 'forsyningskritiske systemer', herunder hvordan OT-systemer indgår i denne definition.

- 'Nærvedhændelse', nr. 23:

Der er indsat definitionen fra direktiv 2022/2555 af 14. december 2022, men beredskabsloven handler ikke blot om cybersikkerhed og koblingen til begrebet 'hændelse' gør, at definitionen skal bruges til både på fysisk sikkerhed og cybersikkerhed. Derfor bliver definitionen nødt til at være bredere, enten ved direkte brug af definitionen 'hændelse' eller ved en udvidelse af den angivne definition. Alternativt bør definitionen ændres til en cyber-nærvedhændelse.

- 'Risiko', nr. 26:

Der defineres her et begreb med et ord, som har en meget bred anvendelse i øvrigt. Begrebet bruges kun én gang som et selvstændigt ord i lovforslaget. Ellers bruges det i sammenhæng med risiko- og sårbarhedsvurdering, katastroferisikoreduktions- og klimatilpasningsforanstaltninger og sikkerhedsrisiko. Definitionen, som angivet i § 3, lader sig ikke sætte ind i de fleste af de øvrige sammenhænge i lovforslaget, og i § 3, nr. 27 (risikovurdering) er det meste af definitionen fra nr. 26 taget med. Det vil være hensigtsmæssigt at overveje, om definitionen af 'risiko' er relevant, om den skal slettes eller den skal begrænses til at være 'risiko for hændelse'?

- 'Tjeneste', mangler som definition:

Begrebet er helt grundlæggende for forståelsen af loven. Det bruges 304 gange i lovforslaget og dets bemærkning og 39 gange alene i lovforslaget. Alligevel eksisterer der ikke en definition af, hvad 'en tjeneste' er. Samtidig defineres en 'væsentlig tjeneste' (nr. 31) som: "en tjeneste, der er...". 'Tjeneste' benyttes også i sammenhæng med andre ord eksempelvis en 'IKT-tjeneste', hvilket yderligere skaber uklarhed om begrebet.

På sektormøde den 18. juni 2024 blev der sat lighedstegn mellem en 'tjeneste' og 'forsyning'. Hvis det er den relevante forklaring af begrebet, bør det indsættes, men formentlig med en reference til de forskellige enheder/virksomheder som er angivet i § 2.

- 'Væsentlig cybertrussel', nr. 30:

Det ville være hensigtsmæssigt at sikre overensstemmelse mellem begrebet 'cybertrussel' og en 'væsentlig cybertrussel', så der ikke opstår begrebsforvirring. Denne overensstemmelse kan sikre ved at anvende begrebet 'cybertrussel' direkte i definition nr. 30 uden gentagelse af dele af definition nr. 5 eller ved en fuldstændig gengivelse med tilføjelse af kvalificeringen af, hvad 'væsentlig' indebærer. Det sidste er forsøgt gjort nedenfor med ændringer til nuværende definition angivet med understregning:

En cybertrussel, en omstændighed, begivenhed eller handling, som på grundlag af sine tekniske karakteristika kan antages at have potentiale til alvorligt at skade, forstyrre eller få alvorlig negativ indvirkning på en enheds net- og informationssystemer eller på brugerne af enhedens tjenester og andre personer ved at forårsage betydelig materiel eller immateriel skade.

- 'Vigtig og væsentlig enhed', mangler fra definitioner:

Se definition af 'enhed' ovenfor. Udover manglen på en definition af en 'enhed' og koblingen til 'virksomhed' mangler der en definition af, hvornår en enhed er 'vigtig og væsentlig' samt en eventuel adskillelse af de to tillægsord i tilknytning til en 'enhed'. Ligesom begrebet 'tjeneste' anvendes begrebet 'enhed' mange gange gennem lovforslaget og dets bemærkninger og med forskellige tilknyttede ord. Det er afgørende, at der opnås en fuldstændig klar fortolkning af, hvad en 'vigtig og væsentlig enhed' er.

- 'Væsentlig tjeneste', nr. 31:

Som nævnt ovenfor er der brug for en definition af en 'tjeneste' for at kunne forstå begrebet 'væsentlig tjeneste' og denne definition skal kobles til nr. 31's definition af, hvad der gør en tjeneste 'væsentlig'.

§ 4:

Jf. ovenstående italesættelse af manglende definitioner af 'kritiske virksomheder', 'kritiske enheder' og 'kritiske systemer og anlæg' er der behov for en forklaring af, hvad der ligger i det 'kritiske' element. Det er uklart, hvornår noget er kritisk, og hvilke grader af kritikalitet der er tale om, når der omtales en 'kategorisering'. Jf. artikel 6 i direktiv 2022/2557 af 14. december 2022 er der behov for en kobling mellem leveringen af 'væsentlige tjenester' og 'kritiske virksomheder/enheder'. I § 4 er der i lovforslaget kun en løs kobling til 'tjenester', som er et ikke-defineret begreb. Dernæst er der behov for en mere stringent forklaring af de forskellige niveauer af kritikalitet, hvilket er blevet omtalt bl.a. på sektormøde den 18. juni 2024, men ikke med samme klarhed i lovforslagets bemærkninger. Se yderligere bemærkninger til denne niveau-inddeling og kritikalitet i de generelle kommentarer i høringssvaret.

Endelig er der behov for klarhed om, der med 'virksomheder' menes 'enheder' som i direktivet eller noget andet samt koblingen mellem 'kritiske systemer og anlæg' og 'kritiske virksomheder'.

§ 5:

Paragraffen anvender forskellige betegnelser, og det er uklart, hvor der er et sammenfald, og hvor der er tale om forskellige målgrupper. I de forskellige paragrafstykker anvendes således betegnelserne: 'kritiske enheder af særlig europæisk betydning', 'kritisk virksomhed', 'kritiske enheder af særlig europæisk betydning i energisektoren', 'virksomheder af særlig europæisk betydning'.

§§ 6, 7 og 8:

I disse tre paragraffer, som alle består af en liste med regler, mangler der en grundlæggende kvalificering af de listede krav. Er det bruttolister for beredskabet? Skal alle krav overholdes af alle, der er omfattet af loven? Er der en graduering af kravene?

Der er behov for en helt grundlæggende sammenkædning mellem § 4 og de tre paragraffer. I bemærkningerne til de tre paragraffer er det kun nogle steder, hvor det eksplicit fremgår, at der skal differentieres for punkterne på listerne. Det kan ses af bemærkningerne til nr. 5 og 6 i § 6 og til nr. 2, 3, 5 og 7 i § 8 i de specifikke bemærkninger, men som oftest vil det kun være med en overordnet kommentar om, at de mest forsyningskritiske virksomheder skal følge flere krav.

I tilknytning hertil er det nødvendigt, at der skabes større klarhed om, hvad der i de tre paragraffer menes med, at virksomhederne skal gennemføre 'nødvendig planlægning' og 'passende foranstaltninger'. Loven bliver nødt til at sætte nogle grundlæggende principper for, hvad der ligger i disse to formuleringer, og hvem der vurderer, om noget er gennemført 'nødvendigt' og 'passende'. Hvis ikke det gøres eksplicit i selve paragrafferne eller bemærkningerne dertil, vil det forhold, at der i lovforslaget i øvrigt lægges vægt

på selskabernes egen vurdering af risiko mv. være en relativitet i loven, som vil resultere i en meget ujævn implementering, og hvor myndighedernes mulighed for at håndhæve lovgivningen vil ligge i proceskrav. Overholdelsen bliver en kontrol af, om man har foretaget en vurdering af sikkerhedsrisici for et givent anlæg, og ikke om vurderingen er sober og har resulteret i implementering af nødvendige sikkerhedstiltag.

§ 6, stk. 2, nr. 1 og nr. 2:

Omtalen af ledelsesansvar i bemærkningerne til lovforslaget er vidtgående og særligt er vi i tvivl, om der er den rigtige balance mellem det overordnede ledelsesansvar, som ligger hos direktion og bestyrelse og en specifik godkendelse af nogle meget detaljerede og tekniske risiko- og sårbarhedsvurderinger og beredskabsplaner mv. Den overordnede ledelses rolle bør i højere grad ligge i mere generelle vurderinger af sikkerhedsniveauet som eksempelvis en modenhedsanalyse af sikkerhedsberedskabet.

§ 6, Stk. 2, nr. 7:

I forhold til forsyningskædesikkerhed bør det overvejes, om formuleringen 'dens direkte leverandører eller tjenesteudbydere' giver en generel forståelse af, hvad der skal sikres, eller om det skal erstattes af formuleringen: "...herunder sikkerhedsrelaterede aspekter vedrørende leverandørforhold."

§ 13:

I forhold til underretningen af modtagerne af vores tjenester i N1 er elnetselskaberne i den lidt særlige situation, at indgangen til vores kunder i markedsmodellen som udgangspunkt går via elleverandørerne. Vores kontaktinformation på vores kunder vil ofte være afhængig af, om data i datahubben er opdateret og/eller indirekte kontakt gennem kundens elleverandør. Dette skal der tages stilling til i bekendtgørelsesarbejdet i forhold til, hvilke specifikke krav, der stilles om, hvordan underretningspligten skal varetages, herunder om der sigtes på direkte kontakt eller om informationen blot skal stilles til rådighed.

§ 17:

Gebyrer til dækning af omkostninger til tilsyn med virksomhederne i denne lov bør for elnetselskaberne foranledige en justering af elnetselskabernes indtægtsramme på linje med omkostninger til myndighedsbehandling i henhold til lov om elforsyning og lov om Forsyningstilsynet, jf. BEK nr. 714 af 12/6 2024 (Indtægtsrammebekendtgørelsen) og dennes §§ 5, 6 og 29, stk. 3, nr. 3.

På samme vis bør gebyrer til dækning af omkostninger til tilsyn med virksomhederne i denne lov for elnetselskaberne udelades af opgørelsen af elnetselskabernes individuelle effektiviseringskrav på linje med omkostninger til myndighedsbehandling i henhold til lov om elforsyning og lov om Forsyningstilsynet, jf. BEK nr. 714 af 12/6 2024 (Indtægtsrammebekendtgørelsen) og dennes § 10, stk. 3 og § 29, stk. 3, nr. 3.

Justeringerne vil dels sikre, at elnetselskabernes rammer står mål med de omkostninger, de bliver pålagt ift. myndighedsbehandling. Dels vil de sikre, at en forskellig kategorisering af beredskabsniveau og medfølgende krav om forskelligt niveau af omkostninger ikke medfører ulig sammenligning i elnetselskabernes økonomiske benchmarking. Begge disse justeringer kan opnås gennem en ændring af Indtægtsrammebekendtgørelsens § 29, stk. 3, nr. 3 ved at inkludere myndighedsbehandling i henhold til lov om styrket beredskab i energisektoren i sætningen. Se i øvrigt afsnit 4.

§ 21:

Håndhævelsesforanstaltningerne i § 21 bør kobles til den 'passende' og 'nødvendige' implementering af kravene til beredskab i §§ 6-8 og deres tilknytning til beredskabskategorisering baseret på den i lovbemærkningerne omtalte niveauinddeling og kritikaliteten af den enkelte tjeneste. Hvis der ikke er denne kobling, vil håndhævelsen alene relatere sig til proceskrav og ikke reelt indhold som også nævnt under §§ 6-8.

§ 26:

Det bør specificeres, at informationer om beredskab i virksomhederne omfattet af loven, som er omfattet af fortrolighed, også gælder informationer om leverandørforhold, jf. lovbemærkningernes omtale af supply chain angreb som et særligt hensyn til driften af virksomheden.

Endvidere bør det i forbindelse i det videre arbejde med at sikre et styrket beredskab overvejes, om der skal indsættes særlige beføjelser til at undtage leverandører, der byder på og vinder opgaver relateret til styrket beredskab, fra offentliggørelse i forbindelse med offentlige udbud og EU-udbud. Der er en stigende trussel i, at information om leverandører, som leverer sikkerhedsmæssige opgaver til forsyningskritiske virksomheder, ligger offentligt tilgængelig i forbindelse med udbud.

§ 30:

Bestemmelsen bør målrettes til regler om digital kommunikation for den specifikke lov og underliggende bekendtgørelser.

§ 34:

Bestemmelsen er meget uklar og bør målrettes til at give Klima-, energi- og forsyningsministeren lov til at fastsætte regler eller træffe bestemmelser, som er præciseringer af regler og retningslinjer i denne lov på baggrund af de love, direktiver og forordninger, som er grundlag for denne lov. Som paragraffen er formuleret i lovforslaget, kan den ses som en bred bemyndigelse til at fastsætte nye regler og bestemmelser, som ikke er nærmere defineret i denne lov.

§ 37:

Det bør i bemærkningerne til paragraffen præciseres, hvad der er af forventninger til implementering af de bemyndigelser, der gives i loven samt implementering af krav i bemyndigelserne. Derudover bør der være en angivelse af eventuelle overgangsordninger.

Nyt punkt 3.9 til almene bemærkninger: Myndighedspålagte omkostninger og gebyrer efter lov om elforsyning

Der bør tilføjes et afsnit i lovforslagets bemærkninger, som gør det klart, at elnetselskabernes omkostninger til at opfylde kravene ikke må belaste elnetselskabernes omkostningsrammer. Afsnittet kan bygges op på samme måde som lovforslagets afsnit '3.8 Nødvendige omkostninger til beredskab efter lov om varmforsyning'.

Se nærmere forklaring under punkt 4.

2. Præcisering af identifikation og kategorisering af enheder/virksomheder og systemer og anlæg samt kategoriseringens betydning for beredskabskrav

Identifikation og kategorisering:

Lovforslagets § 2 definerer omfattede virksomheder/enheder, § 3 definerer begrebet 'væsentlige tjenester', og § 4 bemyndiger Klima-, Energi- og Forsyningsministeren til at "fastsætte nærmere regler om identifikation og kategorisering af virksomheder og virksomheders systemer og anlæg, som anvendes til levering af virksomhedens tjenester". Disse tre paragraffer er helt centrale for forståelsen af loven og især koblingen mellem de tre bør være meget klarere. Vi har i de ovenstående specifikke bemærkninger til paragrafferne forsøgt at give forslag til, hvordan vi ser koblingen, og hvordan man kan forbedre forståelsen af denne.

Den grundlæggende forståelse, som loven og de medfølgende bemærkninger bør formidle er, 1) at en specifik mængde af enheder/virksomheder er omfattet af kravene til beredskab, 2) at disse virksomheder/enheder er defineret ud fra, om de er en del af den danske energiinfrastruktur, og hvorvidt deres infrastruktur er vital for samfundets funktionalitet 3) samt at disse infrastruktur-virksomheder/enheder kategoriseres i niveauer afhængigt af, hvor vital enhedens/virksomhedens infrastruktur og dennes anlæg og systemer er for samfundet.

Denne identifikation og kategorisering af virksomheder/enheder har været formidlet på diverse dialogmøder forud for høringen af lovforslaget bl.a. i form af skemaer inddelt i sektorer, men fremstår uklar i

lovforslaget. Desværre har vi også set, at den formidlede kategorisering har flyttet sig i løbet af det seneste år, og det giver yderligere usikkerhed i forhold til forståelsen. Derfor står vi med et helt grundlæggende spørgsmål i høringsprocessen, som går på, hvad der egentlig er afgørende for kategoriseringen i niveauer i de enkelte dele af energisektoren både i forhold til virksomhederne/enhederne generelt, men også i forhold til de underliggende anlæg og systemer.

De almindelige bemærkninger til lovforslagets hovedpunkter gør gældende, at man planlægger at videreføre et differentieret reguleringstryk "For at understøtte at reguleringen er proportionel set i forhold til sikkerhedseffekten hos virksomhederne og de omkostninger, de skal afholde for at efterleve reguleringen". N1 er enig i behovet for et differentieret reguleringstryk, men under forudsætning af, at grundlaget for det differentierede reguleringstryk er det rigtige, nemlig et fokus på kritikalitet.

For så vidt angår virksomhedernes/enhedernes niveauinddeling gør lovforslaget gældende, at den "vil blive foretaget ud fra en konkret vurdering med udgangspunkt i den samlede energimængde, virksomheden kontrollerer, virksomhedens betydning for energiforsyningen, om virksomheden leverer tjenester til andre kritiske sektorer eller varetager samfundskritiske opgaver". For så vidt angår kategoriseringen af anlæg og systemer, gør lovforslaget gældende, at der "ved klassificeringen vil blive taget udgangspunkt i den tjeneste, som anlægget eller systemer vedrører, mængden af energi, som de er med til at understøtte, og deres betydning for forsyningssikkerheden". De to definitioner minder meget om hinanden, og man kan derfor sætte spørgsmålstejn ved, om de bidrager til en tilstrækkelig skarp og 'operationaliserbar' definition af kritikalitet til det videre lovarbejde.

Der bør for de fleste dele af forsyningen indgå en række parametre i fastlæggelsen af kritikalitet. I vores egen vurdering af anlægs kritikalitet indgår eksempelvis følgende parametre:

- Kundeantal: Antallet af netkunder tilsluttet under et anlæg
- Belastning: Den samlede belastning/indfødning på et anlæg
- Antal 60 kV forbindelser: Antallet af 60 kV forbindelser, sikre størst mulig evne til omkoblinger.
- Underliggende infrastruktur: Kritisk infrastruktur som forsynes fra anlægget (fx Sygehuse)
- Anlæg prioriteret i national genopretningsplan: Stationsanlæg der indgår i ER restoration plan og skal have spænding først efter Blackout (dikteret af Energinet)

N1 vil gerne opfordre til, at lovforslaget gør det fuldstændig klart, hvilke overordnede parametre, der indgår i vurderingen af, om virksomheder/enheder er omfattet og måske endnu vigtigere, en indikation af hvilke parametre og størrelsen af disse, som afgør den efterfølgende niveauinddeling. Med dette skabes en forventningshorisont, som der kan ageres efter. Uden disse viden om disse parametre kan vi risikere,

at en række virksomheder/enheder ikke opfatter sig som omfattede og/eller ikke ser sig omfattet af de krav, der er tilknyttet det korrekte niveau af beredskab, som kategoriseringen vil resultere i.

I lovforslag lægges der endvidere op til en kategorisering af både virksomheder/enheder og deres anlæg/systemer i forhold til deres kritikalitet. Det er imidlertid uklart, hvordan sammenspillet mellem kategoriseringen af en virksomhed og klassificeringen af et anlæg spiller sammen. Energistyrelsen har i den tidligere dialog lagt op til, at hvis en virksomhed eksempelvis har et klasse 4 anlæg, men kun er kategoriseret i niveau 3, bliver den så automatisk rykket op til niveau 4. Det fremgår ikke klart i lovforslaget, hvilket er bekymrende set fra N1's perspektiv. Et netselskab med få kunder kan have anlæg, som har stor systemisk betydning eller betydning for at opretholde forsyningen i en kritisk samfundsinstitution. Det er vigtigt, at dette fremgår af lovbemærkningerne, som skal rammesætte arbejdet med bekendtgørelser.

Kategoriseringens konsekvens for beredskabskrav:

Lovforslaget indeholder nogle minimumskriterier for, hvem der er omfattet, men mangler en grundlæggende beskrivelse af, hvad det helt overordnet indebærer at være indplaceret i den enkelte kategori. Det skal naturligvis præciseres i bekendtgørelsesarbejdet, men det er problematisk, at lovforslaget ikke forholder sig systematisk til de kategorier, der opstilles.

I de specifikke bemærkninger får man enkelte indikationer af, hvad indplaceringen i niveauer betyder. Som det fremgår af de specifikke bemærkninger til de enkelte paragraffer, er der til §§ 6 og 8 enkelte steder beskrevet, hvad der forventes krævet af virksomheder/enheder kategoriseret i de øverste niveauer. Det er givet, at der i lovbemærkningerne ikke kan være en fuldstændig beskrivelse af, hvilke krav i §§ 6-8, som stilles til hvert enkelt niveau, og i hvilket omfang det enkelte krav skal følges, men der bør dels være en direkte benævnelse i lovforslaget af, at kravene i stk. 2 af §§6-8 for den enkelte virksomhed er betinget af kategoriseringen i § 4 og at vurderingen af, hvad der er 'passende' og 'nødvendige' foranstaltninger i stk. 1 af §§ 6-8 afhænger af denne kategorisering. Der bør endvidere gives en forståelse af, om der i stk. 2 af §§ 6-8 er tale bruttolister af krav, eller om alle krav skal overholdes af alle omfattede virksomheder, hvilke krav, der differentieres inden for og hvordan kategoriseringen afgør differentieringen inden for det enkelte krav.

3. Den nødvendige dialog mellem myndigheder og enheder/virksomheder

Det er forståeligt og prisværdigt, at der i lovforslaget lægges op til, at "lovforslaget tager højde for, at der ikke reguleres unødigt og uproportionalt, herunder: at virksomhederne selv foretager risikovurderinger, således at sikkerhedsforanstaltningerne kan tilpasses de mange forskellige virksomhedstypers

forretningsmodeller” (tabel s. 109n – s. 110ø i lovforslagets bemærkninger). Der er dog samtidig et behov for at skabe en forståelse af, at det beredskab, der kræves i lovforslagets kapitel 3, og som skal implementeres i ‘nødvendigt’ og ‘passende’ omfang, ikke er ensbetydende med, at de omfattede virksomheder/enheder fuldstændig egenhændigt kan bestemme, hvilke og hvordan kravene i kapitel 3 implementeres.

For det første bør der være en sammenhæng mellem, hvad der er ‘passende’ og ‘nødvendigt’ og den kategorisering, som bestemmes via § 4 (se nærmere beskrivelse ovenfor). Dernæst bør det være helt centralt, som det også er for det fungerende beredskab i dag, at vurderingen og fortolkningen af, hvad der er en tilstrækkelig implementering af beredskab ud fra beredskabsniveauerne sker i et samspil mellem myndigheder og enheder/virksomheder. Dette kan enten være via vejledninger eller udførlige beskrivelser i bekendtgørelser eller via direkte dialog eksempelvis i forbindelse med tilsyn. Hvis ikke der er denne dialog og guidance fra myndighederne, som også indeholder et mere indgående indblik i det konkrete trusselsbillede, end det kan forventes i den enkelte enhed/virksomhed, risikerer man at få et tilsyn fokuseret på proces og en alt for ujævn implementering af det reelle beredskab. Det vil både have konsekvenser for det enkelte selskab, men også for andre infrastrukturselskaber, da der ofte er en intern afhængighed på tværs af energisektoren.

I lovforslaget bør det følgerigt fremgå eksplicit, at foranstaltningerne i §§ 6–8 skal implementeres i henhold til myndighedernes kategorisering i § 4, og i bemærkningerne bør det fremgå, at vurderingen af, om de foretagne foranstaltninger er ‘passende’ og ‘nødvendige’ sker i et samspil mellem kategoriseringen i § 4 og i dialog mellem myndigheder og enhed/virksomhed med fokus på proportionalitet og hensyn til en tilpasning til enhedens/virksomhedens specifikke forhold.

4. Gebyrer og omkostninger til opfyldelsen af loven bør medføre en justering af elnetselskabernes omkostningsramme og bør udelades af elnetselskabernes økonomiske benchmarking

Lovforslaget vil medføre betydelige investeringer i fysisk sikkerhed og cybersikkerhed hos elnetselskaberne. I dag afholder elnetselskaberne sådanne investeringer inden for eksisterende indtægtsramme². Hvis ikke den økonomiske ramme tilpasses, er omkostningerne til beredskabet dog nu af en størrelse, så elnetselskaberne vil blive tvunget til at foretage et valg mellem investeringer i beredskab på den ene side og investeringer i løse andre kerneopgaver på den anden, fx at understøtte en grøn elektrificering af det danske samfund. Derfor er det afgørende, at der tilføjes et afsnit i lovforslaget, som gør det klart, at elnetselskabernes omkostninger til at opfylde kravene ikke må belaste elnetselskabernes

² Med undtagelse af omkostninger til en IT-sikkerhedstjeneste.

omkostningsrammer. Afsnittet kan bygges op på samme måde som lovforslagets afsnit '3.8 Nødvendige omkostninger til beredskab efter lov om varmforsyning'.

Afsnittet skal give det nødvendige grundlag for at lave justeringer til BEK nr. 714 af 12/6 2024 (Indtægtsrammebekendtgørelsen) §§ 10, stk. 3, 27 og 29, så elnetselskabernes nødvendige omkostninger til at betale gebyrer for myndighedsbehandling og til at opfylde de nye krav til beredskab medfører en justering af omkostningsrammen og en udeladelse af selvsamme omkostninger fra den økonomiske benchmarking. I det videre arbejde med justering af Indtægtsrammebekendtgørelsen §§ 10, stk. 3, 27 og 29 er der fem udfordringer, som skal håndteres:

1. **Udfordring:** Forsyningstilsynet forhøjer kun en netvirksomheds omkostningsramme, hvis det er til at håndtere et pålæg fra en myndighed eller Energinet.

Mulig løsning: Det skrives ind i Indtægtsrammebekendtgørelsen, at omkostninger til at opfylde kravene i Beredskabsloven altid er at betragte som pålæg og dermed falder ind under Indtægtsrammebekendtgørelsens § 27 og imødekommer § 27 stk. 3 (krav om at indhente en udtalelse fra Energistyrelsen i forhold til, om der er tale om et pålæg).

2. **Udfordring:** Indtægtsrammebekendtgørelsens § 27 giver kun mulighed for, at Forsyningstilsynet kan forhøje en netvirksomheds omkostningsramme og justere det samlede forretningsgrundlag i reguleringsåret, hvis en netvirksomhed får 'væsentlige meromkostninger' som følge af et pålæg. Indtægtsrammebekendtgørelsens § 40 stk. 2 definerer væsentlige meromkostninger, som at nutidsværdien af meromkostningen pr. pålæg udgør minimum: 1) 8 mio. kr., 2) 40 kr. pr. netvirksomhedens antal målere (...), 3) 4.000 kr. pr. GWh leveret i det år, hvor omkostningen er afholdt. De gældende væsentlighedskriterier vil udgøre en barriere for at netselskaberne kan få dækket omkostningerne, fordi de dels er for høje, og dels gør det umuligt at pulje omkostninger (§ 40 stk. 4).

Mulig løsning: Det tilføjes til Indtægtsrammebekendtgørelsens § 40, stk. 2 om væsentlige omkostninger, der ikke er et væsentlighedskrav for omkostninger relateret til tiltag til at leve op til beredskabsloven, alternativt, at det gøres muligt at pulje omkostninger relateret til beredskab gennem en undtagelse fra § 40, stk. 4.

3. **Udfordring:** Den tredje problemstilling relaterer sig til de omkostninger, som selskaberne allerede har haft til, der skal hæve deres beredskabsniveau i lyset af det forværrede trusselsbillede. For at undgå, at selskaber straffes for at handle proaktivt på den aktuelle situation, bør der gives mulighed for at godtgøre elnetselskabernes allerede gennemførte tiltag. Dette bør bero på en vurdering af, om tiltagene stemmer overens med dem, som skal gennemføres i medfør af den kommende

beredskabslov. Der har tidligere været eksempler på, at netselskaber er blevet straffet for at være på forkant med ny lovgivning, når de implementerede tiltag, som imødekom lovkrav før ikrafttrædelse.

Mulig løsning: Tilpasningen af indtægtsrammebekendtgørelsen udføres, så allerede afholdte omkostninger, som er afholdt med henblik på at leve op til kravene i loven og de bagvedliggende direktiver også medfører en justering af omkostningsrammen, hvis de er foretaget eksempelvis efter 1. januar 2022 og forudsat relevant dokumentation mv.

4. Udfordring: Betaling af omkostninger til myndighedsbehandling fører normalt til justering af indtægtsrammen og udeladelse fra økonomisk benchmarking, men myndighedsbehandling er kun defineret i relation til lov om elforsyning og lov om Forsyningstilsynet.

Mulig løsning: Indtægtsrammebekendtgørelsens § 29, stk. 3, nr. 3 justeres, så myndighedsbehandling også omfatter lov om styrket beredskab i energisektoren.

5. Udfordring: Omkostninger til myndighedspålagte omkostninger udelades ikke generelt fra den økonomiske benchmarking. Derfor vil myndighedspålagte opgaver i henhold til lov om styrket beredskab ikke som udgangspunkt blive undtaget fra den økonomiske benchmarking. Der vil imidlertid være meget store forskelle på kravene til beredskab mellem de forskellige elnetselskaber og de medfølgende omkostninger, hvorfor en økonomisk sammenligning af selskaberne, som indeholder disse omkostninger, vil give et misvisende billede af selskabernes individuelle effektivitet og medføre skæve effektiviseringskrav.

Mulig løsning: Indtægtsrammebekendtgørelsens § 10, stk. 3 justeres, så der tilføjes et nyt nr. 4 med teksten: "Omkostninger til myndighedspålagte opgaver i henhold til lov om styrket beredskab."

5. Afrunding

Vi håber, at de ovenstående bemærkninger og anbefalinger vil blive taget som konstruktivt input til lovforslaget og det videre arbejde med implementeringen. Vi står selvfølgelig til rådighed, såfremt der skulle være behov for uddybende oplysninger eller spørgsmål.

Med venlig hilsen

Henrik Fiil-Nielsen

Elnetselskabet N1 A/S

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Cc: Clara Næsborg Olsen (clnol@kefm.dk), Alexander Berg (alber@kefm.dk), Elisa Hove de Lasson (ela@elvrk.dk)
Fra: Brian Klausen (bkl@thymors.dk)
Titel: Høringssvar fra Netselskabet Elværk vedr. journalnummer 2023 - 6652
Sendt: 03-07-2024 11:19
Bilag: Høringssvar til Lov om styrket beredskab.docx;

Kære Energistyrelse,

I får hermed vores høringssvar til jeres Lovforslag om styrket beredskab i energisektoren.

Vi er generelt rigtig positive overfor den måde lovgivningen ser ud til at komme til at udforme sig. Det er positivt at der stilles mere generelle krav til virksomhederne om at arbejde seriøst med informationsikkerhed og robusthed / Modstandsdygtighed og at dette arbejde forankres i ledelsen.

Der er dog to områder hvor vi har givet kritiske høringssvar. Det ene område er Risikovurderinger og det andet er baggrundskontrol.

Derudover har vi to andre mere generelle kritikpunkter til denne lovgivning og til den gældende ret.

1. Lovgivningen er defineret for snævert

Den gældende ret og dermed også Energistyrelsens tilsyn med netselskaberne og andre omfattede virksomheder i energibranchen, er kun interesseret i sikkerheden for de dele af virksomhederne, som har direkte effekt på leveringen af ydelsen (El og gas mv.). I vores optik er dette dog et for snævert fokus, fordi det i praksis betyder at sikkerheden og modstandsdygtigheden for alle andre afdelinger, informationer, systemer og netværk i selskaberne kun styres efter selskabernes egen sikkerhedslogik.

Og det KAN betyde, at der ikke arbejdes med MFA, Logning, firewalls, backup, awareness, beredskabsplaner, sikre leverandører osv. i selskaberne generelt. Dermed er der en væsentligt højere sårbarhed i de selskaber der ikke af sig selv prioriterer høj sikkerhed i de ikke-forsyningskritiske dele af deres virksomheder. Men det vil jo uanset hvad give virksomheden problemer, hvis økonomisystemet ikke er tilgængeligt, de administrative data forsvinder, eller de administrative PC'er har høj sårbarhed.

Som vi ser det er der et behov for at Energistyrelsen har et mere holistisk blik på selskabernes arbejde, for at sikre høj informationsikkerhed og modstandsdygtighed.

2. Konsekvens + Sandsynlighed = Risiko

Det andet område er at vi synes at der er et behov for at den risikostyringsmodel som Energistyrelsen arbejder ud fra, begynder at følge almen best practice på området. Det har det ikke gjort hidtil og det er det ikke tydeligt om det vil fremadrettet, med de beskrivelser der er af den foreslåede løsning. Vi mener det er vigtigt at selskaberne i branchen både forholder sig til konsekvens, som de har gjort hidtil, men også sandsynlighed. Dette vil være med til at prioritere tid og ressourcer på at håndtere de scenarier det er mest sandsynlige kommer til at blive til virkelighed eller som har den højeste samlede risiko.

Skriv gerne tilbage, hvis I har spørgsmål til høringssvaret. Vi uddyber det gerne.

Med venlig hilsen

Brian Klausen
Governance, Risk & Compliance Manager

Direkte nr.: 72 19 89 66
Hovednr.: 96 70 22 00

Løvevej 5 | 7700 Thisted | thymors.dk | [privatlivspolitik](#)

Hørings svar fra Netselskabet Elværk

til lovforslag om styrket beredskab i energisektoren

Beskrivelse af høringssvaret

Dette høringssvar gennemgår beskrivelsen af den foreslåede ordning fra side 50 til side 95 + beskrivelsen af den foreslåede § 6 stk. 2, som den er beskrevet på siderne 142 – 153.

Hvor der ikke er kommentarer til indholdet står der blot "Ingen Kommentar".

Ved de paragraffer der gives høringssvar til er teksten fra den foreslåede ordning i lovforslagets bemærkninger gengivet. Gengivelsen er med for at være tydelig omkring, hvilken beskrivelse der gives feedback på.

§ 1 + 2 + 3 Formål, anvendelsesområde og definitioner

Ingen Kommentar

§ 4 + 5 Identificering og kategorisering af virksomheder

Ingen Kommentar

§ 6 Organisatorisk beredskab

3.2.3 Den foreslåede ordning

Ledelsens ansvar:

Risikovurdering

Det foreslås, at virksomhedernes ledelse tager stilling til virksomhedens vurdering af cybersikkerhedsrisici og sikkerhedsrisici mod kritisk infra-struktur som en fast del af virksomhedens arbejde med risikostyring. Den foreslåede ordning vil medføre, at virksomhedens ledelse har et samlet risikobillede, der repræsenterer kendte og mulige risici mod produktionen, forsyningen eller leveringen af tjenesten. Ordningen vil desuden sikre, at den løbende stillingtagen til sikkerhedsrisici forankres hos virksomheder-nes beslutningstagere.

Beredskabskoordinering

Ligeledes foreslås det, at ledelsen deltager i virksomhedens beredskabsko-ordinering med henblik på, at ledelsen har overblik over og kan gøres ansvarlig for, hvordan virksomheden organiserer virksomhedens beredskab. I tråd med NIS 2-direktivets krav om at ledelsen skal gøres ansvarlige for foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici, foreslås det, at ledelsen skal godkende virksomhedens foranstaltninger til styring af risici mod forsyningen og gøres retligt ansvarlige for virksomhedens overtrædelse af forpligtelserne i beredskabsreguleringen. Med den foreslåede ordning går Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet dog videre end direktivet ved at foreslå, at ledelsen både skal kunne gøres ansvarlige for foranstaltninger til styring af organisatorisk sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed. Heraf følger at ledelsen også kan gøres retligt ansvarlige for virksomhedernes overtrædelser af beredskabsreguleringen uanset, om der er tale om overtrædelser, der relaterer sig til den organisatoriske sikkerhed, den fysiske sikring af kritiske energiinfrastruktur eller om der er tale om cybersikkerhed. Dette foreslås ud fra en betragtning om, at organisatoriske forhold, cybersikkerhed og fysisk sikring er lige kritiske, samt at det i praksis kan være svært at sondre mellem en overtrædelse, der vedrører det organisatoriske, cybersikkerhed eller fysisk sikring.

Kurser

NIS 2-direktivet stiller derudover krav om, at ledelsen følger kurser, der gør dem i stand til at vurdere risici og styring af cybersikkerhedsrisici. Beredskabsreguleringen vil udvide dette ved at stille krav om, at ledelsen i danske energiselskaber skal tilegne sig en tilstrækkelig viden inden for styring af risici, der relaterer sig til cybersikkerhed såvel som fysisk sikring, god sikkerhedskultur og beredskab. Dette vil understøtte, at vurderingen af sikkerhedsrisici indgår i virksomhedens løbende risikostyring. Den foreslåede ordning vil således sikre, at ledelsen er i stand til at træffe beslutninger på et oplyst grundlag og stille kritiske spørgsmål.

Awareness og uddannelse

- Der indføres krav om at indføre cybersikkerhedsuddannelse og awarenessstiltag for virksomhedens medarbejdere. Dette gøres for at gøre sikkerhedshensyn og de risici, der er forbundet med det hybride trusselsbillede til en central del af medarbejdernes bevidsthed, samt hvordan medarbejderne bør agere for at beskytte kritiske systemer, informationer, infrastruktur og anlæg.

Risikostyring

- Med henblik på at forankre risikostyringen på det organisatoriske plan i virksomhederne foreslås det, at virksomhederne skal udarbejde en politik for risikostyring, der skal identificere og vurdere de væsentligste risici for virksomhedens organisation, kritiske net- og informationssystemer og infrastruktur med henblik på opretholdelsen af energiforsyningen.

Commented [BK1]: DE krav til ledelsen i selskaberne der er beskrevet her er det meget svært at være uenig i. Det er vigtigt at risikoarbejdet er forankret i ledelsen og at ledelsen har kompetencerne til at stille kritiske spørgsmål til arbejdet og er med til at træffe beslutningerne.

Lignende krav stilles til ledelsen af ISO 27001 certificerede virksomheder og det er en god rettesnor i denne sammenhæng.

Godt formuleret

Fuld støtte herfra.

Commented [BK2]: Stort set samme svar som ovenfor.

Skønt at der stilles krav til dette til virksomhederne i branchen.

Commented [BK3]: Politik for risikostyring

Rigtig god idé.

- Som led i dette foreslås det, at der stilles krav om, at virksomhederne skal underrette relevante medarbejdere om de identificerede risici, og identificere hvem der er **ansvarlige** for at implementere foranstaltningerne. Således vil ordningen sikre en tydelig ansvarsdeling og understøtte, at der vil kunne iværksættes passende tiltag til styring af risici. Det foreslås derudover, at virksomhederne stilles krav om at udpege en **beredskabskoordinator**, en **cyberberedskabskoordinator** og et **operationelt kontaktpunkt**, som bl.a. skal sikre en effektiv kommunikation med myndighederne i krisesituationer. Det foreslås således, at nuværende ordning for udpegelsen af beredskabsroller bør videreføres i vidt omfang. Dog vurderes det hensigtsmæssigt, fremover at ændre betegnelsen it-beredskabsansvarlig til cyberberedskabskoordinator.
- Med henblik på at understøtte en bredt forankret sikkerhedsorganisation foreslås det, at der stilles krav om, at virksomhederne indfører **procedurer**, der følger en fast kadence, og som skal understøtte de tekniske foranstaltninger, som virksomhederne iværksætter. Dette vil bl.a. indebære, at virksomhederne løbende skal tage stilling til risici- og sårbarheder i bl.a.:
 - o firewalls, leverandørforhold og informationsstrømme, og at virksomhederne har politikker og procedurer for fx patching og opdateringer, der skal imødegå sårbarheder.
- Det foreslås, at disse procedurer indgår i virksomhedens politik for risikostyring og skal bl.a. understøtte sikkerheden af virksomhedernes net- og informationssystemer og kritiske anlæg.
- For at sikre at det kun er de medarbejdere, der har arbejdsbetinget behov, som har adgang til kritiske anlæg og net- og informationssystemer, foreslås det, at virksomhederne skal have politikker og foranstaltninger for **adgangsstyring**. Der vil således skulle være klart definerede regler for hvilke medarbejdere eller medarbejdergrupper, der kan tilgå forskellige dele af et anlæg eller net- og informationssystemer. Dette indebærer, at virksomhederne vil skulle have procedurer for, hvordan adgange til kritiske anlæg og net- og informationssystemer tildeles, ændres og lukkes for både virksomhedens egne medarbejdere såvel som leverandører. Samtidig foreslås det, at virksomhederne fører log over denne adgang.
- Med henblik på at gøre disse sikkerhedsforanstaltninger til en fast del af virksomhedens drift foreslås det, at disse procedurer og de etablerede foranstaltninger skal være genstand for et fast kontrolregime.

Risiko- og sårbarhedsvurderinger

- Det foreslås desuden, at virksomhedernes risiko- og sårbarhedsvurderinger og handlingsplaner skal gennemgås med fast interval, eller når nye risici, trusler eller sårbarheder erkendes samt ved væsentlige ændringer af virksomhedens organisation, kritiske net- og informationssystemer eller infrastruktur eller ved ændringer i trusselsbilledet.

Commented [BK4]: Opgave og ansvarsfordeling for identificering, vurdering og håndtering af risici

Også en rigtig god idé!

Commented [BK5]: At virksomhederne skal opsætte procedurer der sikrer at risikostyringspolitikken implementeres og anvendes efter hensigten er også en rigtig god idé og en helt central del af godt risikoarbejde.

Full støtte herfra

Commented [BK6]: Procedurer og politikker for adgangsstyring er også en helt central del af godt risikoarbejde.

Full støtte herfra

Commented [BK7]: Evaluering af de organisatoriske kontrollers effektivitet, implementering og overholdelse er også en vigtig del af godt risikoarbejde.

Full støtte herfra

Commented [BK8]: Den her del forstår vi ikke helt. Beskrivelsen af risiko- og sårbarhedsvurderingerne her ser ud til ikke at ændre nævneværdigt i forhold til den gældende ret.

Som vi ser det bør der kunne gives en vis metodefrihed i forhold til hvordan risikovurderinger gennemføres i virksomhederne når nu der stilles krav til at: der skal gennemføres risikovurderinger regelmæssigt, virksomhederne skal udarbejde en risikostyringspolitik og procedurer for hvordan de gennemføres, Ledelsen skal uddannes til at kunne deltage aktivt i risikovurderingerne At der skal sættes interne kontroller op for at kontrollere at risikovurderingerne gennemføres For når nu dette er på plads og der kommer et større ledelsesmæssigt fokus på området, fordi ledelsen bl.a. også bliver underlagt strafansvar, hvis de organisatoriske dele af den foreslåede lovgivning ikke implementeres og styres tilfredsstillende.

FORSLAG

I den nye lovgivning bør der efter vores overbevisning være fokus på at selskaberne:

Fastlægger følgende politikker:

En informations-sikkerhedspolitik,

En politik for robusthed /beredskab

En risikostyringspolitik

Gennemfører regelmæssige risikovurderinger

Implementerer de kontroller der er nødvendige for at imødegå risici

Det der så er vigtigt at fokusere på for selskaberne og for tilsynet, er om:

de rette aktiver er risikovurderet (systemer, enheder, leverandører, processer mm.)

der er taget højde for alle relevante trusler

- Det foreslås samtidig, at vurderingen af cybersikkerhedsrisici, organisatoriske risici og fysiske risici kobles sammen ved, at virksomhedernes opdateringer af deres risiko- og sårbarhedsvurderinger af henholdsvis virksomhedens vurdering af cybersikkerhed og fysiske sikring følger samme kadence for udarbejdelse og indsendelse til Energistyrelsen. Den foreslåede ordning vil således understøtte virksomhedernes modstandsdygtighed, ved at der sikres sammenhæng i virksomhedernes risikostyring af fysiske og cyberrelaterede trusler og sårbarheder.

Commented [BK9]: Som skrevet ovenfor mener vi at ROS som vi kender det i dag, skal erstattes af en ny metode til risikostyring.

Det betyder at denne passage bør fjerne teksten i den gule markering og indsætte den blå tekst.

For med de forbehold er jeg helt enig. Det er vigtigt at vurdeiring af cybersikkerhed og fysisk sikkerhed bør følge samme kadence og have samme prioritering.

Leverandørstyring

- Det er essentielt, at virksomhederne vurderer risici for forsyningssikkerheden ved indgåelse af leverandøraftaler. Det foreslås derfor, at virksomhederne stiller krav til deres leverandører af tjenester, net- og informationssystemer, komponenter og anlæg, der understøtter processer med betydning for leveringen af tjenesten, således at leverandøren overholder beredskabsreguleringen, samt at virksomhederne fører kontrol hermed.
- For at understøtte at sikkerhedsrisici udgør et væsentligt parameter i beslutninger vedrørende leverandøraftaler, foreslås det, at virksomhederne skal stille krav til deres leverandører på baggrund af en risikovurdering af den pågældende aftale, herunder en vurdering af leverandøren samt kritikaliteten af de tjenester, net- og informationssystemer, komponenter eller anlæg, der vil blive påvirket af den pågældende aftale. Derudover bør de sikkerhedsrisici, der er forbundet med leverandør- og outsourcingaftaler, gøres klart for ledelsen i den pågældende virksomhed, således at denne kan træffe beslutninger på et oplyst grundlag.

Commented [BK10]: Helt Enig !

Risikovurdering af projekter

- Det er et væsentligt element i den foreslåede ordning, at virksomhedernes arbejde med risikostyring indebærer, at virksomhederne vil skulle tage stilling til relevante sikkerhedsrisici i forbindelse med projekter og leverandøraftaler, der har mulighed for at påvirke forsyningssikkerheden. Denne påvirkning kan enten være på grund af mulig påvirkning af kritiske dele af organisationen, net- og informationssystemer, der har betydning for leveringen af tjenesten eller som følge af større anlægsprojekter. Derfor foreslås det, at virksomhederne skal foretage en risikovurdering af det pågældende projekt eller af leverandøraftalen, som omfatter en vurdering af eventuelle sikkerhedsrisici.
- Derudover foreslås det, at risikovurderingen indgår i ledelsens beslutningsprocedurer, samt at ledelsen gøres ansvarlig for eventuelle risici for forsyningen, der er forbundet hermed. Den foreslåede ordning vil således understøtte, at sikkerhedshensyn tænkes ind i projekter fra starten, samt at risici for forsyningen og herved samfundet minimeres med direkte involvering af ledelsen.

Commented [BK11]: Risikovurdering af projekter der ændrer på den måde virksomheden arbejder på eller dens systemer eller leverandører er igen helt essentielt.

Jeg studser dog over formuleringen:

"der har mulighed for at påvirke forsyningssikkerheden".

For der er tre store elastikker i den formulering "Forsyningssikkerhed", "Mulighed" og "påvirke". I mange tilfælde vil jeg mene at de elastikker betyder, at der er meget få projekter der vil blive risikovurderet.

Beredskabsplanlægning

- Det foreslås, at der stilles krav om, at virksomhederne foretager den nødvendige beredskabsplanlægning, således at virksomhederne skal udarbejde beredskabsplaner,

der er baseret på risiko- og sårbarhedsvurderingerne, og som beskriver relevante tiltag, der skal sikre virksomhedens modstandsdygtighed og kontinuiteten af forsyningen. Beredskabsplanlægningen skal derudover omfatte beredskabssituationer, der i væsentlig grad reducerer funktionaliteten i virksomheden og eventuelt øvrige dele af energisektoren eller af samfundet. Den foreslåede ordning vil i vidt omfang videreføre gældende ret for udarbejdelse og indhold af beredskabsplaner.

Commented [BK12]: Generelt må den væsentligste sætning i denne passage være denne: "virksomhederne skal udarbejde beredskabsplaner, der er baseret på risiko- og sårbarhedsvurderingerne, og som beskriver relevante tiltag, der skal sikre virksomhedens modstandsdygtighed og kontinuiteten af forsyningen"

Modstandsdygtighed og krisestyring

- Her er krisestyring, hændelseshåndtering og genopretning vitalt for at øge samfundets robusthed og opretholde forsyningssikkerheden. På den baggrund foreslås det, at der stilles krav til virksomhedernes planer for genoprettelse af virksomhedens tjenester, herunder net- og informationssystemer, komponenter og anlæg samt til de tekniske og organisatoriske foranstaltninger, der skal sikre en effektiv hændelseshåndtering. Dette indebærer, at der er etableret og dokumenteret procedurer for hændelseshåndtering.

- På den baggrund foreslås det, at gældende krav til øvelsesplanlægning, afholdelse og – evaluering i vidt omfang videreføres. Dertil foreslås det, at der stilles krav om, at **relevante leverandører deltager i de øvelser, hvor de vurderes at have en rolle i tilfælde af en hændelse.** Dette vil understøtte, at både virksomhederne og deres leverandører er bevidste om deres ansvar i tilfælde af en hændelse. Det er væsentligt, at beredskabsplanlægningen klart **definerer roller og ansvar** for de involverede i håndteringen af en beredskabssituation. Ligeledes er det væsentligt, at disse roller koordinerer virksomhedens beredskabsforanstaltninger på tværs af forretningsområder. For el- og gassektorerne videreføres den nuværende praksis med hensyn til Energinets ansvar for at udarbejde risiko- og sårbarhedsvurderinger, sammenfattende beredskabsplaner og sektorberedskabsplaner for henholdsvis det sammenhængende elforsyningssystem og gasforsyningssystem.

§ 7 Fysisk sikring

Fysisk sikring

- Det hybride trusselsbillede bevirker, at virksomheder i energisektoren skal have et højt niveau af modstandsdygtighed over for både naturlige og menneskeskabte farer, hvad enten de er hændelige eller tilsigtede. Dette indebærer også, at virksomhederne skal sikre, at deres anlæg og infrastruktur kan modstå stadigt hyppigere ekstreme vejrhold, som intensiveres af klimaforandringerne. På den baggrund foreslår Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet, at der indføres krav om, at virksomhederne skal vurdere de risici mod deres infrastruktur, der er forbundet med naturkatastrofer og ekstreme vejrforhold, som klimaforandringerne intensiverer. Således foreslås det, at virksomhedernes sikringsforanstaltninger skal minimere risikoen for hændelser ved at sikre, at deres anlæg og kritiske systemer har lav sårbarhed gennem katastroferisikoreduktions- og klimatilpasningsforanstaltninger. Kravet er således en udmøntning af CER-direktivets krav til samme.
- Virksomhedernes sikringsforanstaltninger skal derudover understøtte, at anlæg og forsyningskritiske systemer beskyttes mod uautoriseret adgang. Den fysiske sikring af anlæg og kritiske systemer skal medvirke til at forsinke eller besværliggøre uautoriseret adgang inden for rammerne af sektoransvaret. **Det foreslås, at virksomhederne på baggrund af egne risikovurderinger etablerer den nødvendige fysiske sikring i form af passende perimetersikring rund om anlægget, skalsikring af selve anlægget og cellesikring af udvalgte rum eller komponenter i anlægget.**
- Det betyder, at virksomhederne vil skulle sikre, at de får en alarm, hvis nogen forsøger uautoriseret at tilgå deres anlæg, bygninger og installationer. Virksomheden vil skulle kunne verificere, at der er tale om forsøg på uautoriseret adgang, samt kunne alarmere vagtselskaber, politi eller lignende afhængig af karakteren af uautoriseret adgang. **Både detektion, verifikation og alarmering vil skulle ske hurtigt og kvalificeret.**
- Med henblik på at sikre sammenhæng mellem den logiske og fysiske sikring af energiinfrastrukturen foreslås det, at der stilles krav om at net-værksudstyr, der ikke i sig selv er forsyningskritisk, men som giver mulighed for logisk adgang til det forsyningskritiske miljø, skal have fysisk sikring. Dette krav skal medvirke til at minimere risikoen for, at uvedkommende kan få adgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten gennem netværksudstyret placeret på andre lokationer. Tilstrækkelig fysisk sikring kan bidrage til at minimere konsekvenserne af uautoriseret

Commented [BK13]: Udemærket.

Området synes at være beskrevet som den gældende ret. Dog er det positivt at leverandører inddrages i forpligtelserne på området.

Det ville dog også være yderst relevant at bede selskaberne om at udarbejde en politik på området for Modstandsdygtighed og krisestyring. Denne politik kunne beskrive at virksomheden forpligter sig til:
At opretholde sine leverancer
At overholde gældende lovgivning
At sætte mål for kvaliteten af virksomhedens arbejde med modstandsdygtighed og krisestyring, der er passende for virksomheden

Se inspiration i ISO 22301, der er den internationalt anerkendte standard på området. At anvende denne som rettesnor ville følge CER direktivets artikel 16.

adgang. I den sammenhæng foreslås det, at der stilles krav om, at virksomhederne skal **være i stand til at detektere og alarmere.**

- Derudover fordres det, at virksomhederne har **etableret procedurer for hændelseshåndtering**, som sikrer at deres anlæg og kritiske systemer er i stand til at videreføre forretningen eller hurtigst muligt komme på fode igen. Det foreslås derfor, at **beredskabsplanlægningen skal indeholde planer og procedurer for, hvordan de reagerer på en sådan alarm.** Det foreslås desuden, at de nuværende krav til sikringsplaner og genopretning i vidt omfang videreføres.

Commented [BK14]: Vigtige områder. Godt formulerede krav.

Fuld støtte herfra

§ 8+9 Cybersikkerhed

Cybersikkerhedsforanstaltninger

- For at sikre tilstrækkelig og hurtig reetablering efter en hændelse er det centralt, at virksomheden har **backupstyring**, da **backup fungerer som virksomhedens livslinje i tilfælde af fx et cyberangreb**, hvor virksomheden har mistet data. I det nedetid typisk er kritisk i energisektoren, er genoprettelse af systemer fra backup, samt procedurer for hvordan man sikrer netværket mod yderligere kompromittering, essentiel. Det foreslås derfor, at der stilles krav til virksomhederne om at have backup-styring. Derudover foreslås det, at virksomhederne skal have en **logpolitik** for hvilke aktiviteter og datastrømme, der skal logges, samt have etableret tekniske værktøjer, der foretager den relevante logning. Helt enig netværket, således at man er i stand til at opdage uregelmæssigheder i net- og informationssystemer i realtid.

Commented [BK15]: Vigtige områder. Godt formulerede krav.

Fuld støtte herfra

Netværkssikkerhed

- Det foreslås, at der vil blive stillet krav til virksomhedernes netværkssikkerhed, herunder at **virksomhederne skal indføre passende netværkssegmentering**, der opdeler net- og informationssystemer i netværk eller zoner ud fra en vurdering af systemernes relationer og funktioner. Gennem segmentering sikrer virksomhederne sig, at de kritiske dele af netværket bliver adskilt fra fx internettet. På den måde sikrer virksomheden sig bedre imod, at et angreb ikke spredt sig og dermed påvirker leveringen af tjenesten. **For de mere forsyningskritiske virksomheder foreslås det, at segmenteringen skal være fysisk.** Med henblik på at understøtte netværkssikkerheden foreslås det desuden, at **virksomhederne skal have overblik og styring over arkitektur og datatrafik, herunder eventuelle integrationspunkter, internet-vendte enheder og firewall-regler.**
- Med den foreslåede ordning vil der blive stillet krav til virksomhedernes brug af fjernadgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten. Det er blevet mere udbredt at benytte fjernadgange til at tilgå net- og informationssystemer, og det kan i mange tilfælde også være med til at højne sikkerheden. Denne udvikling bevirker imidlertid, at angrebsfladen vokser, hvorfor det foreslås, at der bl.a. **stilles krav om, at fjernadgang til virksomhedernes net- og informationssystemer gør brug af multifaktorgodkendelsesløsninger.** Samtidig foreslås det, at **fjernadgang til forsyningskritiske kontrolrum kun må ske under specifikke forudsætninger såsom kryptering, tidsbegrænset og personlige adgange.** På den måde etableres der sikre procedurer for, hvordan fx leverandører får adgang til de kritiske systemer.

- Derudover foreslås det, at **datatrafik på virksomhedens trådløse netværk skal være krypteret med en tidssvarende løsning**. Det foreslås således, at der kan fastsættes regler om kryptering og politikker og procedurer, der skal understøtte, at virksomhedens net- og informationssystemer behandles med den nødvendige fortrolighed, og at risikoen for kompromittering minimeres. Virksomhederne vil ligeledes skulle forholde sig til **beskyttelse på mobile enheder**. Dette kan være på fx PC, mobiltelefoner og tablets. Dette krav stilles ud fra en betragtning om, at beskyttelse på mobile enheder er et væsentligt element for virksomhedernes samlede sikkerhed. Konkret foreslås det at der stilles krav om, at mobile enheder bl.a. er adgangs-kodebeskyttet, softwareopdateret og efter relevans antivirusbeskyttet.

Commented [BK16]: Helt enig.

Området om hvordan man fysisk segregerer netværk skal nok uddybes, for at sikre det rette niveau af segregering.

Outsourcing

- I den nuværende regulering stilles der krav om ejerskab af data, men der stilles ikke krav til hvem og hvor, outsourcingen sker til. I direktiverne sættes der nye krav til virksomhedernes forsyningskædesikkerhed og leverandørstyring, men der sættes ikke krav til placeringen af drift af net- og informationssystemer. Den foreslåede ordning går således videre end direktiverne, idet der vil blive stillet krav om, at **net- og informationssystemer af betydning for leveringen af tjenesten på nationalt og europæisk niveau er underlagt EU/EØS-jurisdiktion**, og at der ikke skabes afhængigheder, som kan sætte leveringen af tjenesten under pres. Dette kan fx være i tilfælde af en ændret geopolitisk situation. Formålet er bl.a., at det er EU/EØS-regulering – og dermed ikke andre landes lovgivning – der regulerer adgang til og drift af net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten.

Commented [BK17]: Helt enig

§ 10 Koordinerende og operative opgaver (ENERGINET)

Ingen kommentar

§ 11 Sektorberedskabsniveauer + -foranstaltninger

Ingen kommentar

Kapitel 4

§ 12+13+14+15 Underretningspligt

Underretning

3.3.3 Den foreslåede ordning

- Det foreslås, at der kan fastsættes nærmere regler om underretning og indrapportering af hændelser. Efter forslået vil de nærmere regler gennemføre NIS 2-direktivets artikel 23 om hændelsesrapporteringer og CER-direktivets artikel 15 om kritiske enheders

underretningspligt. Med bemyndigelsen kan der således fastsættes nærmere regler for, til hvem underretning skal ske, hvornår og hvor udførligt underretning skal ske. Desuden kan der fastsættes nærmere regler for, hvilke hændelser der skal indrapporteres.

- Det foreslås herudover i overensstemmelse med artikel 23, stk. 1, 2. pkt., i NIS 2-direktivet, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at virksomheder skal underrette modtagerne af deres tjenester om væsentlige hændelser, der sandsynligvis vil påvirke leveringen af deres tjenester negativt. Der kan endvidere fastsættes regler om, at virksomheder skal oplyse modtagerne af deres tjenester, som potentielt er berørt af en væsentlig hændelse, om eventuelle foranstaltninger eller modforholdsregler, som modtagerne kan træffe som reaktion på den pågældende trussel og eventuelt også oplyse om selve truslen.
- Endelig foreslås det, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet under visse betingelser kan informere offentligheden om den væsentlige hændelse eller kræve, at virksomheden gør det. I tilfælde, hvor hændelsen berører flere samfundsvigtige sektorer, herunder eventuelt også sektorer uden for lovens anvendelsesområde eller hvor der er tale om en hændelse i en anden EU-medlemsstat, vil det være Center for Cybersikkerhed i centerets funktion som CSIRT og centralt kontaktpunkt, der vil kunne informere offentligheden om den væsentlige hændelse.
- Forud for orientering af offentligheden høres virksomheden, der har underrettet om hændelsen, herunder med henblik på vurdering af, hvilke oplysninger der må betragtes som fortrolige. Ved overvejelse om orientering af offentligheden om en hændelse skal det sikres, at forvaltningslovens § 27 om offentligt ansattes tavshedspligt iagttages. Dette omfatter bl.a. hensynet til enkeltpersoners private forhold, forretningshemmeligheder samt hensynet til forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser.
- Der sikres også muligheden for, at personer og virksomheder, der ikke ellers er omfattet af lovens anvendelsesområde, frivilligt kan underrette klima-, energi- og forsyningsministeren om hændelser, der har betydning for energisektoren.
- Der henvises i øvrigt til bemærkninger til de foreslåede §§ 12-15.

Commented [BK18]: OK

Kapitel 5

§ 16 Sikkerhedsgodkendelser og Baggrundskontrol

3.4.3. Den foreslåede ordning

- Som anført ovenfor vurderer Klima-, Energi- og Forskningsministeriet, at CER-direktivets minimumskrav om baggrundskontrol ikke er tilstrækkeligt til at sikre den fornødne personelsikkerhed i energisektoren.

- Det følger derfor af den foreslåede § 16, stk. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte regler om sikkerhedsgodkendelse af personer i energisektoren, der har direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren, herunder regler om ansøgning om, betingelser for og meddelelse og tilbagekaldelse af sikkerhedsgodkendelser, jf. lovforslagets § 16, stk. 1.
- **Personer med direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren kan f.eks. være ansatte og konsulenter med væsentlige fysiske eller logiske adgange og rettigheder, herunder bl.a. fysisk adgang til virksomhedens kontrolrum eller virksomhedens forsyningskritiske anlæg, eller domænerettigheder eller lignende privilegerede rettigheder til virksomhedens kritiske systemer og netværk.**
- Det følger derfor af den foreslåede § 16, stk. 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte regler om baggrundskontrol af personer i energisektoren, der:
 - 1) varetager følsomme opgaver i eller til fordel for en virksomhed, navnlig vedrørende virksomhedens modstandsdygtighed,
 - 2) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til virksomhedens lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med virksomhedens sikkerhed eller
 - 3) overvejes ansat i stillinger, der indebærer opgavevaretagelse efter nr. 1 og/eller nr. 2.
- Den foreslåede bestemmelse i § 16, stk. 2, gennemfører artikel 14, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (CER-direktivet), hvorefter medlemsstaterne angiver, på hvilke betingelser en kritisk enhed i behørigt begrundede tilfælde og under hensyntagen til medlemsstatsrisikovurderingen har tilladelse til at indgive anmodninger om baggrundskontrol af personer, der a) varetager følsomme opgaver i eller til fordel for en kritisk enhed, navnlig vedrørende den kritiske enheds modstandsdygtighed, b) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til en kritisk enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med den kritiske enheds sikkerhed, c) overvejes ansat i stillinger, der hører under kriterierne i litra a) eller b).

- Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til CER-direktivets artikel 14, stk. 1, og skal forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger. Baggrunden for CER-direktivets artikel 14, stk. 1, beskrives i præambelbetragtning nr. 32, hvoraf det bl.a. fremgår, at risikoen for, at ansatte i kritiske enheder eller deres kontrahenter misbruger for eksempel deres adgangsret inden for den kritiske enheds organisation til at skade og forvolde skade, giver anledning til stigende bekymring. Efter den foreslåede bestemmelse vil klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kunne fastsætte nærmere regler, der sammen med bestemmelsen vil skulle gennemføre CER-direktivets artikel 14. Det foreslås, at klima-, energi- og forsyningsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om, på hvilke betingelser en virksomhed vil kunne anmode om baggrundskontrol af en person, således at særlige sektorspecifikke hensyn kan varetages. Det bemærkes i den forbindelse, at gennemførelse af baggrundskontrol vil ske på grundlag af en anmodning fra virksomheden og forudsætter, at den pågældende person har meddelt samtykke dertil.

Det forudsættes i øvrigt, at udstedelse af nærmere regler og den efterfølgende administration af ordningen vil ske i overensstemmelse med kravene i CER-direktivets artikel 14, stk. 2 og 3. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at den foreslåede ordning vil give mulighed for at sikre den fornødne personelsikkerhed i hele energisektoren. Der ændres ikke i gældende ordning, hvor Energistyrelsen kan træffe afgørelser om sikkerhedsgodkendelser for så vidt angår ansatte og konsulenter i Energinet samt konsulenter som indgår i samarbejdsforhold med Energistyrelsen i regi af den Nationale Operative Stab eller Lokale Beredskabsstabe efter Lov om Energinet og Sikkerhedscirkulæret. Der henv

§ 17 + 18 Gebyrer

Ingen kommentarer

§ 19 + 20 Tilsyn

3.6.3. Den foreslåede ordning

- Det foreslås at klima-, energi- og forsyningsministeren fører tilsyn med virksomheder i energisektoren.
- Det foreslås at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet for at opfylde deres tilsynsforpligtelser kan anvende en række tilsyns- og kontrolforanstaltninger, såsom at føre tilsyn og kontrol hos virksomhed, foretage regelmæssige tilsyns- og kontrolbesøg samt ad-hoc tilsyn. Desuden er der hjemmel til at få udleveret oplysninger og få adgang til relevante data og dokumenter.
- Den foreslåede ordning vil medføre, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at tilsynet kan ske ved et fysisk tilsyn med fremmøde hos virksomheden, eller om at tilsynet kan ske som et eksternt tilsyn. Ministeren vil også kunne fastsætte nærmere regler om hyppigheden af tilsyn.
- Den foreslåede ordning vil derudover kunne anvendes til at fastsætte nærmere regler om, den geografiske og tidsmæssige udstrækning af tilsyn, så længe tilsynet er proportionelt med en virksomheds betydning for forsyningsikkerheden. Det foreslås desuden at ministeren kan fastsætte nærmere regler om tilsyn og kontrol af virksomhederne såsom metoder og varigheden, som fremtidssikrer loven, således at et tilpas grundigt tilsyn kan føres hos virksomhederne i energisektoren.

§ 21+ 22 + 23 + 24 Håndhævelse

3.7.3. Den foreslåede ordning

- Det forslås, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan pålægge at forhold der ikke lever op til lovens krav bringes i orden. Påbud kan ske på baggrund af tilsyn eller, hvis ministeren på anden måde bliver bekendt med, at pligterne efter loven ikke efterleveres. Ministeren kan blive bekendt med beredskabsforhold gennem anden kommunikation med den

Commented [BK19]: Denne del forstår vi ikke.

Som vi læser det, så er der ikke fastsat regler i den foreslåede ordning og Styrelsen har ikke angivet, hvad de mener niveauet skal være.

I vores optik bør det være standard procedure at virksomhederne indhenter straffeattest i forbindelse med ansættelse af personer der vil få adgang til følsomme oplysninger eller lokationer. Ud fra en sikkerhedsbetragtning vil virksomheder have hjemmel til dette i dag. Medmindre vi tager fejl? Dette er en sikkerhedspraksis som virksomheder der skal ISO 27001 certificeres skal tage stilling til og dermed bør det også være et krav til selskaber i energisektoren.

Hvornår der er behov for reel sikkerhedsgodkendelse udført af en myndighed som PET er en anden sag. Som vi ser det kunne det evt. komme på tale for centrale personer som f.eks:

- Kontrolrumspersonale (driftvagter)
- IT-sikkerhedspersonale
- IT driftspersonale
- Ledere i netselskaberne
- IT-sikkerhedspersonale
- IT driftspersonale
- Medarbejdere med berøring til beredskabsarbejdet
- Økonomiansatte og ledere

Men dette afhænger meget af virksomhedens størrelse og betydning for sektoren.

Derudover bør det overvejes i forbindelse med denne lovgivning, hvilke krav der skal stilles i forbindelse med baggrunds kontrol til eksterne medarbejdere der har lignende roller og adgange som de interne medarbejdere nævnt ovenfor.

Commented [BK20R19]: I øvrigt mener vi at det bør stilles som krav at der gennemføres baggrunds kontrol / straffeattest kontrol og lignende som det foreslås her. I den foreslåede ordning er formuleringen at "den foreslåede ordning vil give mulighed for at sikre den fornødne personalesikkerhed i hele energisektoren".

Hvis vi mener det er et vigtigt tiltag for at sikre høj informationsikkerhed, så bør det stilles som krav og ikke være en mulighed.

Commented [BK21]: Helt ok - Virksomhederne skal prioritere området og det sker ikke uden et respektabelt tilsyn.

pågældende virksomhed, kommunikation om den pågældende virksomheder eller tilsyn, som føres efter anden regulering m.v.

- Der kan være tilfælde, hvor Energistyrelsen ved tilsyn bliver opmærksom på væsentlige afvigelser i virksomhedernes risikostyring og sikkerhedsforanstaltninger. Dette kan bl.a. være i tilfælde af, at virksomheden ikke retter op på forhold, der har givet anledning til væsentlige påbud, eller hvor det vurderes, at en virksomheds risikovurderinger vedrørende risici for forsyningen er mangelfulde. Det foreslås derfor, at Energistyrelsen i særlige tilfælde kan pålægge virksomheden ekstern beredskabsrevision. I sådanne tilfælde foreslås det desuden, at Energistyrelsen er ansvarlig for at beskrive rammerne for revisionen samt vælge hvilke revisorselskaber, der kan benyttes.
- Det foreslås, at den særlige ordning om at forbyde en fysisk person af ledelsen at udøve ledelsesfunktioner og midlertidig suspension af autorisation, som udgangspunkt bliver anvendt i de tilfælde, hvor allerede pålagte håndhævelsesforanstaltninger er utilstrækkelige. Efter den foreslåede ordning, fastsættes der en frist, inden for hvilken manglerne afhjælpes eller myndighedernes krav efterleves. Efter forslaget bliver udgangspunktet, hvis de nødvendige tiltag ikke er foretaget inden for den fastsatte frist, at ministeren kan træffe afgørelse om:
 - o Midlertidigt at suspendere en myndighedsudstedt certificering eller godkendelse vedrørende dele af eller alle de relevante tjenester, enheden leverer, eller aktiviteter, der udføres af enheden.
 - o Midlertidigt at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på direktionsniveau eller juridisk repræsentant i enheden at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende enhed.
- Det vil i udgangspunktet være en forudsætning, at ordningen først anvendes, når det kan konstateres at mindre indgribende midler har vist sig utilstrækkelige.
- Der foreslås endvidere, at muligheden for at anvende ordningen om suspension og forbud i helt særlige tilfælde kan anvendes uden forudgående påbud. Det skal være muligt i tilfælde, hvor ledelsen bevidst eller ved grov uagtsomhed har forsømt deres beredskabsmæssige forpligtelser i en sådan grad, at der er en overhængende fare for at virksomheden ved en væsentlig hændelse ikke ville kunne genoprette sine virksomhedsaktiviteter. Samme mulighed skal være til stede i de tilfælde, hvor ledelsen har nedprioriteret beredskabsniveauet i en sådan grad, at det kan have nationale forsyningsmæssige konsekvenser.
- Det foreslås, at sådanne midlertidige suspensioner eller midlertidige forbud mod, at fysiske personer må udøve ledelsesfunktioner, kun kan anvendes, indtil virksomheden træffer de nødvendige foranstaltninger til at afhjælpe de mangler eller opfylde de krav, som gav anledning til, at foranstaltningerne blev anvendt.

- Det foreslås at håndhævelsesforanstaltninger der fratager en virksomhed deres autorisation eller forbyder et medlem af ledelsen at udføre ledelsesopgaver, kan forlanges indbragt for domstolene. Desuden foreslås det, at domstolene kan bestemme at sagsanlæg har opsættende virkning.
- Det foreslås, at der som led i implementeringen af CER og NIS 2-direktiverne indsættes sanktionsbestemmelser i loven med det formål, at alle materielle og processuelle krav i loven eller regler udstedt i medfør af loven, som ikke bliver overholdt kan medføre bødestraf.
- Det foreslås således, at den, der
 - o 1) overtræder §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13,
 - o 2) undlader at efterkomme en afgørelse efter § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2,
 - o 3) undlader at efterkomme påbud efter § 21 og § 22,
 - o 4) undlader at efterkomme krav efter § 14, stk. 2 eller § 19, stk. 2, nr. 5-7,
 - o 5) hindrer myndighederne i at føre kontrol efter bestemmelserne i 19, stk. 2, nr. 1-4,
 - o 6) meddeler klima-, energi- og forsyningsministeren eller Energiklagenævnet urigtige eller vildledende oplysninger eller efter anmodning undlader at afgive oplysninger, kan straffes med bøde.

Det foreslås i den forbindelse, at der ikke anvendes administrative bøder, men at bøder udstedes og udmåles i det almindelige straffeprocessuelle system.

- Det foreslås, at bøder vil kunne pålægges fysiske personer og selskaber m.v. (juridiske personer), i det omfang de omfattes af lovens anvendelsesområde eller de allerede gældende bestemmelser i straffeloven.
- NIS 2-direktivet indeholder ikke særlige forudsætninger for så vidt angår bødeniveauet for manglende efterlevelse af forpligtelser i direktivet ud over artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) og artikel 23 (rapporteringsforpligtelser). Der stilles ikke særlige krav til bødestørrelse efter CER-direktivet, men det foreslås at der i lovforslaget stilles bødekraav svarende til dem i NIS 2-direktivet til bestemmelserne som implementerer artikel 13 (kritiske enheder modstandsdygtighedsforanstaltninger) og artikel 15 (underretning om hændelser).
- Det forudsættes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 4 og 5, at bødens størrelse for så vidt angår overtrædelse af bestemmelserne i §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21, 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 samt reglerne udstedt i medfør af §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21 og 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 maksimalt vil udgøre et beløb svarende til 10.000.000 euro eller 2 pct. af virksomhedens samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår, alt efter, hvad der er højest.

Commented [BK22]: Fin beskrivelse af konsekvenserne ved ikke at følge den kommende lovgivning.

Det er helt nødvendigt.

- Der forudsættes i overensstemmelse med CER-direktivets artikel 22, at sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Da fysisk sikkerhed og cybersikkerhed er tæt forbundet foreslås det at bødestørrelsen for overtrædelsen af bestemmelserne i §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21, 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 samt reglerne udstedt i medfør af §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21
- og 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 skal følge samme bødestørrelse som den der er angivet efter NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 4 og 5.
- Der foreslås ikke i tilknytning til øvrige bestemmelser end de specifikt angivne ovenfor anlagt særlige forudsætninger for så vidt angår udmålingen af bødernes størrelse. Det samme gælder eventuel udmåling af bøder til fysiske personer, hvor det dog forudsættes, at der tages behørigt hensyn til direktivets forudsætninger om at lægge vægt på det generelle indkomstniveau og personens økonomiske stilling.
- Bøderne vil kunne pålægges i tillæg til håndhævelsesforanstaltningerne i de foreslåede §§ 21-23.
- Ved afgørelse om at politianmelde et forhold, ved pålæg af en bøde og ved udmåling af bødens størrelse forudsættes det, at der lægges vægt på de i afsnit 3.7.2. beskrevne hensyn.
- Det foreslås endvidere, i overensstemmelse med NIS 2-direktivet, at hvor der er pålagt en bøde for overtrædelse af databeskyttelsesforordningen eller databeskyttelsesloven, kan der ikke pålægges en bøde for overtrædelse af denne lov eller regler udstedt i medfør af loven, hvis overtrædelsen skyldes den samme adfærd.

Commented [BK23]: Udmærket og tydelig beskrivelse af konsekvenserne, kravene og processerne forbundet med at håndhæve lovgivningen.

Fuld opbakning herfra

§ 25 Gensidig bistand om cyber

Ingen kommentarer

§ 26 + 27 + 28 + 29 + 30 Fortrolighed, udveksling af oplysninger og digital kommunikation

Ingen kommentarer

§ 31 + 32 + 33 + 34 + 35 Andre bestemmelser

Ingen kommentarer

§ 36 Straf

Ingen kommentarer

Gengivelse af det foreslåede indhold af § 6 stk. 2

§6, stk. 2

1) Ledelsens ansvar

Det foreslås i § 6, stk. 2, nr. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om ledelsesansvar, herunder krav om godkendelse af virksomhedens risiko- og sårbarhedsvurdering samt beredskabsplaner, tilsynsrapporter og leverandørkontrakter.

Ved de nærmere regler om ledelsesansvar, forventes det, at vil der blive stillet krav til, at ledelsen aktivt forholder sig i virksomhedens beredskab og niveau af modstandsdygtighed. På baggrund af bestemmelsen, forventes der fastsat nærmere regler om, at den enkelte virksomheds ledelse kontinuerligt godkender virksomhedens beredskabsplaner og risiko- og sårbarhedsvurderinger, herunder bl.a. godkender foranstaltninger for styring af cybersikkerhedsrisici. Den foreslåede ordning vil medføre, at virksomhedens ledelse har et samlet og ajourført billede af beredskabet samt kendte og mulige risici mod produktion, forsyning eller levering af virksomhedens tjenester.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører NIS 2-direktivets artikel 20, stk. 1, hvorefter medlemsstater sikrer, at de væsentlige og vigtige enheders ledelsesorganer godkender de foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici, som disse enheder har truffet og fører tilsyn med gennemførelsen.

I den foreslåede bestemmelse lægges der op til, at ledelsen både gøres ansvarlig for foranstaltninger til styring af organisatorisk sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed. Dette er en udvidelse af NIS 2-direktivets artikel 20, idet denne udelukkende omhandler styring i forhold til cybersikkerhedsrisici. Denne udvidelse i forhold til, hvad der er indeholdt i NIS 2-direktivets foreslås ud fra en betragtning om, at konsekvensen ved afbrud i le-vingen af virksomhedens tjeneste og omkostninger ved genopretning er lige kritiske, uagtet om dette skyldes organisatoriske forhold, manglende fysisk sikring eller cybersikkerhed. Endvidere er der

indbyrdes forbindelser mellem organisatorisk beredskab, fysisk sikring og cybersikkerhed, og det kan i praksis være svært at adskille risici inden for disse områder.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeren forventes endvidere på baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler, der præciserer, at ledelsen har ansvar for at inddrage sikkerhedshensyn i forbindelse med beslutninger der vedrører **leverandørkontrakter**. Ved leverandørkontrakter forstås i denne sammenhæng nye projekter og leverandør- samt serviceaftaler.

Med den foreslåede ordning vil det sikres, at virksomheder vil skulle forholde sig til trusler og sårbarheder i forbindelse med f.eks. **anlægsprojekter** eller **systemerhvervelser**, som har mulighed for at påvirke leveringen af virksomhedens tjenester. Det forventes desuden, at der fastsættes nærmere regler om, at ledelsen skal tage stilling til passende foranstaltninger, der skal mitiggere identificerede risici forbundet med de konkrete projekt eller erhvervelse.

2) Viden og kundskaber

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om, at ledelsesorganer tilegner sig **viden og kundskaber inden for risiko- og sårbarhedsstyring**. Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at ledelsen opbygger viden og kompetencer til at træffe kvalificerede beslutninger vedrørende cybersikkerhed og beredskab. Den foreslåede ordning vil medføre, at det vil være ledelsens ansvar at etablere en sikkerhedskultur og sikre uddannelse i hele organisationen.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 20, stk. 2, hvorefter medlemmerne af væsentlige og vigtige enheders ledelsesorganer er forpligtet til at følge kurser, der gør ledelsen i stand til at identificere risici og vurdere metoderne til styring af cybersikkerhedsrisici. Den foreslåede bestemmelse lægges der dog op til, at ledelsen både skal kunne gøres i stand til at identificere risici forbundet med organisatorisk sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed. Dette er en udvidelse af NIS 2-direktivets artikel 20, idet denne udelukkende omhandler uddannelse og kurser vedrørende styring i forhold til cybersikkerhedsrisici.

3) Identifikations og adgangskontrolpolitikker

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 3, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om identifikations- og adgangskontrolpolitikker for beskyttelse mod uautoriseret adgang.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra b, hvorefter kritiske enheder skal sikre tilstrækkelig fysisk beskyttelse af deres lokaler og kritiske

infrastruktur under hensyntagen til f.eks. adgangskontrol. Derudover gennemfører bestemmelsen artikel 13, stk. 1, litra e, hvorefter kritiske enheder skal sikre passende medarbejder-sikkerhedsstyring såsom fastlæggelse af adgangsrettigheder til lokaler, kritisk infrastruktur og følsomme oplysninger. Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra i, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe foranstaltninger om bl.a. personalesikkerhed og adgangskontrolpolitikker.

Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomhederne skal have politikker og procedurer for identifikation af personel med adgang til virksomhedens anlæg. Det forventes også, at der fastsættes regler for virksomheden skal have politikker og procedurer for at identificere fysiske områder og inddele adgang til disse områder i zoner, som del af en samlet tilgang til fysisk sikring med henblik på at kunne identificere og verificere hvilke personer, der må opholde sig i og omkring virksomhedens anlæg.

Ministeren forventes på endvidere baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler om, at virksomheden skal kunne etablere adgangsstyring baseret på roller og arbejdsbetinget behov med henblik på at sikre klart definerede regler for, hvilke medarbejdere eller medarbejdergrupper, der kan tilgå forskellige dele af et anlæg eller net- og informationssystemer. På den baggrund forventes, der eksempelvis fastsat nærmere regler om, at virksomhederne skal have procedurer for hvordan adgange til kritiske anlæg og net- og informationssystemer tildeles, ændres og lukkes for både virksomhedens egne medarbejdere såvel som for gæster, konsulenter, eksterne samarbejdspartnere og leverandører.

4) Beredskabsroller

Det følger af den foreslåede § 6 stk. 2, nr. 4, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om udpegelse af personer til at varetage specifikke beredskabsroller.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 3, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at hver kritisk enhed udpeger en forbindelsesofficer eller tilsvarende som kontaktpunkt for de kompetente myndigheder.

Som en udvidelse af CER-direktivets krav foreslås det med dette lovforslag, at der også kan fastsættes regler om roller vedrørende cyberberedskabet.

Den nødvendige beredskabsplanlægning kræver, at der er klart definerede roller og ansvar for de involverede. Det forventes, at gældende ret for udpegelsen af beredskabsroller videreføres i vidt omfang. Dog ændres betegnelsen it-beredskabsansvarlig til cyberberedskabskoordinator, som er et kontaktpunkt for kommunikation med myndigheder. Dette er ikke den samme rolle som det operationelle kontaktpunkt, som forventes at være døgnbemandet. På baggrund af bestemmelsen forventes det således, at virksomhederne bl.a. ville skulle udpege en

beredskabskoordinator, en cyberberedskabskoordinator, et operationelt kontaktpunkt og en eller flere sikringsansvarlige medarbejdere.

5) Politikker for informations(system)sikkerhed

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 5, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om **politikker for informations-systemsikkerhed**. Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra a, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal have politikker for informationssystemssikkerhed.

Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at der fastsættes nærmere regler om at virksomheden som del af organisatorisk modstandsdygtighed skal udarbejde en informationssystemssikkerhedspolitik, der sætter en overordnet ramme for beskyttelse af virksomhedens informationer, herunder at virksomheden selv har forhold sig til relevante aktiviteter for beskyttelse af anvendte net- og informationssystemer.

Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 5, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene. Dette er ud fra en betragtning om, at en forstyrrelse af disse virksomheders tjenester vil have større betydning for samfundet samt ud fra en betragtning om, at der bør være proportionalitet mellem sikkerhedseffekten og omkostningen ved kravene.

6) Politikker for risiko og sårbarhedsvurderinger

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 6, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om **politikker for og udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurderinger**, som omfatter nyindkøb, projekter og etablering af net- og informationssystemer og anlæg

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra a, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal have politikker for risikoanalyse. Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse CER-direktivets artikel 12, stk. 1-2, hvorefter kritiske enheder foretager en risikovurdering, for at vurdere alle relevante risici, der kunne forstyrre leveringen af deres væsentlige tjenester.

Som en udvidelse af NIS 2-direktivets krav foreslås det med dette lovforslag, at der også fastsættes regler om, at virksomheder også skal foretage risiko- og sårbarhedsvurderinger under hele aktivets livscyklus såsom i forbindelse med indkøb, projekter og nyetableringer.

Ministerens forventes endvidere på baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler om, at virksomheden skal udarbejde risiko- og sårbarhedsvurderinger, som identificerer og vurderer risici og sårbarheder i forhold til virksomhedens kontinuitet.

Det forventes endvidere, at der fastsættes nærmere regler om, at risiko- og sårbarhedsvurderingerne og handlingsplanerne skal gennemgås med fast interval eller når nye risici, trusler eller sårbarheder erkendes samt ved væsentlige ændringer af virksomhedens organisation, kritiske systemer eller infrastruktur eller ved ændringer i trusselsbilledet. Det

foreslås samtidig, at vurderingen af cybersikkerhedsrisici, organisatoriske risici og fysiske risici kobles sammen, ved at virksomhedernes opdateringer af deres risiko- og sårbarhedsvurderinger af henholdsvis virksomhedens cybersikkerhed og fysiske sikring følger samme kadence for udarbejdelse og indsendelse til Energistyrelsen.

De foreslåede bestemmelser viderefører i vidt omfang gældende ret for udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurdering. Det forventes således, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomhederne skal udarbejde en vurdering af virksomhedens risici og sårbarheder på baggrund af risiko- og sårbarhedsscenarier, som Energistyrelsen udarbejder.

Som noget nyt forventes der fastsat nærmere regler om at som led i udarbejdelsen af risiko- og sårbarhedsvurderinger, at virksomhederne skal udarbejde en politik og have en proces for risikostyring, der skal identificere og vurdere de væsentligste risici for virksomhedens organisation, kritiske net- og informationssystemer og infrastruktur med henblik på opretholdelsen af leveringen af deres tjeneste.

På baggrund af bestemmelsen forventes der udstedt nærmere regler om, at virksomhedernes processer for risikostyring skal forholde sig til de væsentligste trusler og sårbarheder og forankres i organisationen således at virksomhedsledelsen forholder sig til både processerne for risikostyring, de identificerede risici, samt de foranstaltninger til styring af risici, som virksomheden iværksætter på grund heraf.

Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 6, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene.

Dette er ud fra en betragtning om, at en forstyrrelse af disse virksomheders tjenester vil have større betydning for samfundet samt ud fra en betragtning om, at der bør være proportionalitet mellem sikkerhedseffekten og omkostningen ved kravene.

7) Forsyningskædesikkerhed

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 7 at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om **forsyningskædesikkerhed**, herunder sikkerhedsrelaterede aspekter vedrørende forholdene mellem virksomheden og dens direkte leverandører eller tjenesteudbydere.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra d, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger for forsyningskædesikkerhed, herunder sikkerhedsrelaterede aspekter vedrørende forholdene mellem den enkelte enhed og dens direkte leverandører eller tjenesteudbydere. Den foreslåede bestemmelse gennemfører desuden NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, hvorefter væsentlige og vigtige enheder tager hensyn til de sårbarheder, der er specifikke for hver direkte leverandør og tjenesteudbyder.

På baggrund af den foreslåede bestemmelse fastsætter ministeren nærmere regler om, at virksomhederne skal etablere den nødvendige leverandørstyring, herunder at virksomhederne

skal iværksætte sikkerhedsrelaterede foranstaltninger til styring af risici i virksomhedens leverandørkæder.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at virksomhederne skal sikre, at leverandører, der varetager opgaver i relation til anlæg, komponenter og net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten, overholder samme krav for opretholdelse af virksomhedens modstandsdygtighed, som virksomheden er underlagt efter den foreslåede lov. Det følger heraf, at **virksomhederne skal have politikker og procedurer for kontrol af, at leverandørerne efterlever kravene og opretholder det nødvendige sikkerhedsniveau i forbindelse med udførelsen af opgaven.**

Som følge af bestemmelsen fastsætter ministeren nærmere regler om, at virksomhederne skal vurdere og håndtere de risici, der er forbundet med indgåelse af leverandøraftaler. Dette vil blandt andet indebære, at virksomhederne inden indgåelse af en aftale samt løbende skal tage stilling til sikkerhedsrisici forbundet med kritikaliteten af opgaven eller leverancen, hvorvidt der sker væsentlige forandringer hos leverandøren der kan påvirke leverancen, leverandørernes villighed til at efterleve kravene i den foreslåede lov og det aktuelle trusselsbillede.

Det foreslås derudover, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at leverandører, som varetager opgaver i relation til anlæg, komponenter og net- og informationssystemer eller leverandører af net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten, deltager i relevante dele af virksomhedens beredskabsplanlægning. Dette indebærer bl.a., at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at leverandørerne deltager i virksomhedens arbejde med risiko- og sårbarhedsvurderinger samt øvelser, der træner de dele af beredskabet, hvor leverandørerne har betydning for opretholdelse af leveringen af virksomhedens tjenester.

8) Beredskabsplaner og beredskabsplanlægning for håndtering af hændelser

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 8, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om beredskabsplaner og beredskabsplanlægning for håndtering af hændelser.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 2, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder har indført og anvender en plan for modstandsdygtighed eller et eller flere tilsvarende dokumenter. Derudover gennemfører den foreslåede bestemmelse elementer af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra b og c, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe foranstaltninger, der omfatter håndtering af hændelser, driftskontinuitet og krisestyring.

Det foreslås, at gældende ret for udarbejdelse og indhold af beredskabsplaner i vidt omfang videreføres. Det forventes at der fastsættes nærmere regler om, at beredskabsplanerne bl.a. skal beskrive virksomhedens krise-håndtering, hvordan virksomhedens krisehåndteringsorganisation aktiveres, etableres og driftes, og hvordan der koordineres og udsendes information internt og eksternt i virksomheden. Desuden foreslås det, at virksomhederne skal have metoder til at sikre, at virksomhederne overholder deres underretnings- og rapporteringsforpligtelser i forbindelse med en hændelse. Beredskabsplanen skal kunne bruges som en operativ vejledning, når en hændelse bliver varslet eller opstår.

9) Øvelsesplanlægning

Det foreslås i § 6 stk. 2, nr. 9, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om øvelsesplanlægning, herunder **afholdelse af øvelser og træning af beredskabsforanstaltninger.**

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra f, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder øger bevidstheden blandt det relevante personale under hensyntagen til øvelser.

NIS 2-direktivet stiller ikke krav om, at vigtige og væsentlige enheder afholder øvelser. Den foreslåede bestemmelse går dermed videre end NIS 2-direktivet, idet det foreslås, at der også fastsættes regler om, at virksomheder også skal afholde øvelser, der træner cyberberedskabet.

Ministerens forventes på endvidere baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler om, at det at virksomhederne skal udarbejde en øvelsesplan og afholde øvelser efter nærmere fastsatte kadencer, med udgangspunkt i virksomhedens beredskabsplaner. Det forventes endvidere, at der fastsættes nærmere regler om revidering af øvelsesplanen, eksempelvis mindst en gang om året og i forbindelse med særlige sårbarheder eller væsentlige ændringer i virksomhedens beredskab. Der forventes også fastsat nærmere regler om, at en evaluering af en hændelse kan godkendes som en øvelse på øvelsesplanen, hvis hændelsen har afprøvet konkrete forhold i virksomhedens beredskab og vurderes at have samme værdi, som en øvelse.

Det forventes endelig, at der fastsættes nærmere regler om at virksomheden løbende skal sikre at medarbejdere modtager den fornødne instruktion og uddannelse i beredskab, herunder cybersikkerhed samt, at der stilles krav om at virksomheden gennemfører awareness tiltag om cybersikkerhed efter en nærmere fastsat kadence.

Den foreslåede bestemmelse viderefører i vidt omfang de gældende ret for øvelsesplanlægning, herunder afholdelse af øvelser og træning af beredskabsforanstaltninger, **dog forventes det som noget nyt, at der vil blive fastsat nærmere regler om indholdet i øvelsesplanerne, herunder elementer i beredskabet, som skal øves, eksempelvis krisestyring, mobilisering af ekstra ressourcer og materialer, henholdsvis intern og ekstern kommunikation, genopretning af forsyning eller sikring af fortsat drift og iværksættelse af foranstaltninger i henhold til nyt sektorberedskabsniveau.**

10) Beredskabstræning, Cybersikkerhedsadfærds- og sikkerhedsuddannelse

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 10, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om beredskabstræning, cyber-sikkerhedsadfærd- og sikkerhedsuddannelse af ansatte i virksomheden.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra f, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder øger bevidstheden blandt det relevante personale under hensyntagen til bl.a. uddannelseskurser og informationsmateriale.

Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse NIS 2-direktivets artikel 20, stk. 2, hvorefter ledelsen i vigtige og væsentlige enheder skal tilskynde deres ansatte at følge kurser, således at de opnår tilstrækkelige kundskaber og færdigheder til at kunne identificere risici og vurdere metoderne til styring af cybersikkerhedsrisici. Bestemmelsen gennemfører også NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra g, hvorefter vigtige og væsentlige enheder træffer foranstaltninger om grundlæggende cyberhygiejnepraksisser og cybersikkerhedsuddannelse.

Det foreslås, at virksomhederne stilles krav om at øge sikkerhedsbevidstheden hos medarbejderne. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de medarbejdere, der deltager i virksomhedens arbejde med beredskabsplanlægning, fysisk sikring og sikkerheden i net- og informationssystemer, skal have tilstrækkelige færdigheder samt viden til at kunne varetage deres opgaver.

Det forventes, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at medarbejdere har kompetence til at agere sikkerhedsmæssigt forsvarligt i de opgaver, der skal udføres jf. § 6, stk. 2, nr. 1. Den gældende regulering af el- og gassektorerne, som stiller krav om at virksomhederne gennemfører awareness-til-tag om it-sikkerhed, forventes udvidet med krav om at disse tiltag kan omfatte både cybersikkerhed fx sikker konfiguration af- og test af it-udstyr, netværk og infrastruktur, cloud-løsninger eller identitets- og adgangsstyring, såvel som årvågenhed i forhold til fx spionage, uautoriseret adgang, utilsigtet informationsdeling og andre forhold, der kan kompromittere for-syningsikkerheden. De pågældende tiltag skal baseres på medarbejderens funktion i virksomheden. Den foreslåede ordning vil sikre, at også medarbejdere med adgang til og på kritiske anlæg og lokationer, herunder daglig stationsadgang, sikres tilstrækkelig viden og sikkerhedsbevidsthed. Ifølge den foreslåede bestemmelse kan dette indebære, at disse medarbejdere i relevant omfang skal følge uddannelsesforløb. Den foreslåede bestemmelse vil derudover medføre, at virksomheden skal gennemføre awarenessiltag om fysisk sikring, cybersikkerhed og beredskab, der øger den organisatoriske modstandsdygtighed på tværs af virksomheden.

11) Modtage og videreformidle varsler

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 11, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om kapacitet til at modtage og videreformidle advarsler om trusler.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører elementer af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra e, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger til håndtering og offentliggørelse af sårbarheder.

På den baggrund forventes der eksempelvis fastsat nærmere regler om, at virksomheden skal indrette cyberberedskabet på en måde, der sikrer operationel koordinering af varsler og alarmer på tværs af virksomhedens forretningsområder og aktiver. Det forventes blandt andet at indbefatte krav om, at virksomheden skal have metoder til at identificere sårbarheder og skal organisere et beredskab med evne til at modtage og videreformidle advarsler om trusler og sårbarheder, der potentielt kan påvirke virksomhedens evne til at levere deres tjeneste.

Med den foreslåede ordning sikres det, at virksomheden både vil kunne modtage varsler fra samarbejdspartnere, operatører eller øvrige aktører og videreformidle sådanne data og

information, som en mitigerende foranstaltning for tjenesten, samt videregive oplysninger til klima-, energi- og forsyningsministeren, andre myndigheder og relevante samarbejdspartnere, såsom leverandører og kunder uden unødigt forsinkelse.

12) IT-Sikkerhedstjeneste

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 12, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om tilmelding til en it-sikkerhedstjeneste.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører elementer af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra e, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger til sikkerhed i forbindelse med erhvervelse, udvikling og vedligeholdelse af net- og informationssystemer, herunder foranstaltninger til håndtering og offentliggørelse af sårbarheder. Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra c, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger til bl.a. reetablering og krisestyring. Den foreslåede bestemmelse går videre end NIS 2-direktivet, idet der direkte stilles krav om, at virksomhederne skal tilmeldes en it-sikkerhedstjeneste.

Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at fastsætte nærmere regler om at virksomheder i energisektoren indgår aftale om at være tilmeldt en it-sikkerhedstjeneste. Virksomheden skal sikre sig at være tilmeldt en it-sikkerhedstjeneste, der yder vejledning om vurdering og mitigering af sårbarheder. Den it-sikkerhedstjeneste skal endvidere give informationer og varsle om relevante it-sikkerhedstrusler. **Supplerende til eksisterende krav foreslås det at virksomhedens proaktive indsats skal omfatte viden om trusler baseret på globale informationer fra anerkendte kilder, såsom abonnemeter på cyber-trusselsfeed, der er leveret af globale aktører inden for cybersikkerhed.** Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil også medføre, at der kan fastsættes regler om, at virksomheden skal være tilmeldt en reaktiv it-sikkerhedstjeneste, der bistår virksomheden ved nedbrud eller angreb på it-systemer, herunder assistance til akut skadesbegrænsning, bevisindsamling og reetablering i akutte sikkerhedsmæssige situationer. Information fra it-sikkerhedstjenesten skal kunne videreformidles til andre virksomheder i energisektoren uden forsinkelse, såfremt disse oplysninger vurderes at have betydning for leveringen af andre virksomheders tjenester.

Høringssvar til § 6 stk. 2

Det er helt overordnet rigtig positivt at der kommer lovgivning som kræver at virksomheder i Danmark (og EU) skal arbejde seriøst med informationssikkerhed.

Derudover er netop denne paragraf, som den er formuleret her, et solidt værktøj til at guide virksomhederne på rette vej.

Der er dog et enkelt, men væsentligt, hår suppen. Og det vedrører § 6 stk. 2, punkt 6, om Risikovurdering. Som jeg ser det er hele resten af lovgivningen formuleret på en måde, der følger almindelig Best Practice, når det kommer til Informationssikkerhed og Organisatorisk Robusthed. Når det kommer til risikovurderingsområdet er der også rigtig fine takter langt hen ad vejen. Det er godt at:

- Virksomhederne skal udarbejde risikostyringspolitikker og processer
- Risikovurderingerne og de politikker der styrer hvordan de skal gennemføres skal forankres i ledelsen
- risikovurderingerne skal
 - følge hele aktivets livscyklus herunder også processerne omkring indkøb, projekter og nyetableringer.
 - identificerer og vurderer risici og sårbarheder i forhold til virksomhedens kontinuitet
 - revurderes med fast interval eller når der opstår ændringer der kan påvirke vurderingen
 - at vurderingen af cybersikkerhedsrisici, organisatoriske risici og fysiske risici skal tænkes sammen

Men dette afsnit forstyrrer det ellers så gode billede:

”De foreslåede bestemmelser viderefører i vidt omfang gældende ret for udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurdering. Det forventes således, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomhederne skal udarbejde en vurdering af virksomhedens risici og sårbarheder på baggrund af risiko- og sårbarhedsscenarier, som Energistyrelsen udarbejder.”

Problemet her er, at de ellers gode takter i forhold til at virksomhederne selv skal udarbejde politikker og processer og risikovurdere deres aktiver overfor de trusler som de selv har identificeret, bliver koblet op på, at virksomhedernes risikoarbejde her knyttes tæt op af Energistyrelsens Risiko- og sårbarhedsscenarier. Og det er to vidt forskellige måder at risikovurdere på. Dette gælder især når der stilles krav til at virksomhederne skal holde deres risikovurderinger opdaterede, så de afspejler ændringer i trusler, risici, aktiver mm.

Som jeg ser det bør Energistyrelsen give selskaberne metodefrihed i forhold til hvordan de synes de får lavet de bedste og mest realistiske risikovurderinger. Det er rigtig godt at der stilles krav til risikovurderingerne, som der gøres i § 6 stk. 2 punkt 6. og disse krav kan Energistyrelsen bruge som referencepunkter ved tilsyn med selskabernes risikostyring.

De scenarier som Energistyrelsen historisk har udarbejdet, kan fint fortsætte med at blive udarbejdet, så de kan fungere som inspirationskilde for selskaberne.

Til Energistyrelsen
Center for beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43,
1577 København V.

Frederiksberg, den 10. juli 2024

**Høringssvar vedr.
Forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren
(journalnummer 2023 – 6652)**

Vi, underskrevne medlemmer af IDA, ønsker som et høringssvar at give vores bemærkninger til Energistyrelsens forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren.

Idet der henvises til Energistyrelsens høringsbrev af 12. juni 2024 er der flg. at bemærke:

Med baggrund i EU-direktiverne NIS-2 og CER er det intentionen bag lovforslaget at styrke beredskabet i specifikt energisektoren, som henhører under Energistyrelsen, som igen hører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Parallelt med lovforslaget (Energistyrelsen) har Forsvarsministeriet sendt to lovforslag i høring (svarfrist den 22. august 2024). Disse omhandler henholdsvis forslag til lov om kritiske enheders modstandsdygtighed og lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau.

Forsvarsministeriets to lovforslag er tænkt at ligge helt i forlængelse af intentionen bag EU-direktiverne CER og NIS-2, hvor derimod Energistyrelsens ønske specifikt er at styrke beredskabet i energisektoren.

”Kritisk infrastruktur” er pr. definition ikke et sektorspecifikt anliggende, men udtrykker ønsket om en sammenhængende samfundstænkning med organisatorisk konsekvens, som er overordnet en enkel eller flere sektorerers specifikke sikkerhedshensyn.

Skal intentionen om at skabe modstandsdygtighed i en kritisk infrastruktur ske fyldest, må tilgangen være helhedsorienteret og ikke være baseret på samfundssektorenes egne specifikke udgaver af ansvarlighed. Koordination og samarbejde mellem samfundssektorerne rækker ikke.

Derfor er de foreslåede selvstændige initiativer om at styrke specifikt el-sektorens beredskab uden de har basis i sammenhængende bestræbelser på at øge sikkerheden i den samlede kritiske infrastruktur ikke hensigtsmæssig.

Hertil kommer, at der i lovforslaget om at styrke beredskabet i en begrænset del af den kritiske infrastruktur slet ikke lægges op til, at samfundets helt grundlæggende organisatoriske modeller kan være baseret på det distribuerede princip, dvs. en sammenhængende ø-model, som kan danne basis for robusthed, resiliens mv. - Dette er ellers opstillet som et væsentligt krav i CER-direktivet og indgår i Energistyrelsens egen omtale af lovforslaget som nødvendigheden af "fysiske, tekniske og organisatoriske foranstaltninger for at sikre en høj robusthed. Eksempelvis krav om alarmsystemer og netværksopdelinger, der minimerer risikoen for, at cyberangreb kan brede sig". Dette væsentlige punkt ses ikke fulgt op i lovforslaget.

Kulturen, der bør gennemsyre tænkningen bag virkeliggørelsen af en kritisk infrastruktur, bør således varetages af en sektorovergribende instans. Hvorvidt en sådan opgave varetages af et nyt Beredskabsministerium, af et Indenrigsministerium som i Finland eller af en særlig myndighed for sikkerhed og beredskab som i Sverige (MSB) indgår ikke i overvejelserne bag dette høringsvar.

I brev af 10. juni 2020 (sagsnr. 2020-0094-5772, dok. 1424636) fremgår det, "at regeringen har igangsat et arbejde for at definere, hvor staten i dag ejer kritisk infrastruktur". Er dette arbejde afsluttet med en definition af indholdet af "kritisk infrastruktur" og er der i den forbindelse taget stilling til, hvorvidt sikkerhedsnettet SINE til beredskabet er omfattet af "kritisk infrastruktur" og hvad det indebærer?

Med venlig hilsen

John Foley, bestyrelsesmedlem i IDA Risk

Jacob Taarup, bestyrelsesmedlem i IDA Risk

Ulrik Jørgensen, bestyrelsesmedlem i IDA Teknologivurdering

Niels Ulrik Haxthausen, formand for IDA Teknologivurdering

Preben Birr-Pedersen, formand for IDA Energi

Niels Johan Juhl-Nielsen, bestyrelsesmedlem i IDA Risk

Niels Johan Juhl-Nielsen
BSc., MSc. and Master in Social Entrepreneurship,
Senior Advisor

E-mail: nielsjohan@gmail.com
P: +45 30952926

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Fra: Grith Jansen Schmidt (gjs@nordicsolar.eu)
Titel: Høring/den nye beredskabslov
Sendt: 08-07-2024 15:30

God eftermiddag,

Vi har et opklarende spørgsmål til lovgivningen:

- Hvordan forholder det sig med kravene til virksomheder, der ejer adskillige solcelleparker, der er under 25 MW enkeltvis, men over 25 MW tilsammen? Når nu solcelleparkerne er individuelle virksomheder, "hvordan tæller" de så?
- I forhold til NIS2, når solcelleparkerne er individuelle virksomheder, hvilken rolle/hvilke krav får så "hovedkontoret", der ejer alle de individuelle solcelleparkvirksomheder? En slags leverandør til virksomhederne? Eller noget helt andet?
- Hvis "hovedkontoret" ejer solcelleparkvirksomheder i flere europæiske lande, hvilke dele skal så leve op til dansk lovgivning, når nu hovedkontoret er placeret i Danmark?

På forhånd tak for hjælpen, og hav en pragtfuld uge,

Kind regards / Med venlig hilsen

Grith J. Schmidt
Operational HSE-, contingency- and response coordinator

M: +45 21 94 72 60
Nordic Solar A/S | Strandvejen 104B | DK - 2900 Hellerup
Nordic Solar has worked with solar energy since 2010 -
developing, constructing and operating industrial solar parks in Europe.
www.nordicsolar.eu

This email may contain confidential information. If you have received this email by mistake, please let us know, delete it from your system, and refrain from sharing or copying it. Nordic Solar processes personal data as stated in our [Privacy Notice/Privatlivsnotits](#).

Energistyrelsen
Center for beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København

10. juli 2024
Journalnummer 2023-6652

Høringsvar til forslag om lov om styrket beredskab i energisektoren

Norlys Energi A/S skal først og fremmest takke for muligheden for at indgive høringssvar til lov om styrket beredskab i energisektoren.

I takt med at det danske samfund bliver mere elektrificeret, og Danmarks veludbyggede og stabile infrastruktur, hvor basale fornødenheder som strøm, vand, kommunikation osv. er selvfølgeligheder, anbefalede de danske myndigheder for nylig, at den brede befolkning bør forberede sig på potentielle kriser, således man kan klare sig i en periode uden blandt andet strøm.

I forlængelse af myndighedernes anbefalinger om forberedelse på krise, hævdede SektorCERT desuden trusselsniveauet til gult, hvilket vidner om, at det danske, moderne samfund også er enormt sårbart.

Norlys Energi A/S bakker derfor op om lovforslaget, hvor energisektorens beredskab styrkes.

Vi fremlægger hermed nogle bemærkninger til lovforslaget, som vi håber, Energistyrelsen vil tage i betragtning:

I § 7, stk. 1 og 2 om, at *virksomheden skal træffe passende foranstaltninger for at opretholde nødvendig fysisk sikring af lokationer og anlæg* bemærkes det, at de nærmere fastsatte regler bør give mulighed for virksomheden til at differentiere mellem "passende foranstaltninger" afhængigheden af virksomhedens udbudte produkter, således foranstaltningerne er proportionelle. Dette bør være op til virksomheden at vurdere ud fra en risiko- og sårbarhedsvurdering, hvorefter passende foranstaltninger herfra kan træffes.

§§ 13-14, stk. 1 og 2 om underretning og offentliggørelse af en hændelse. Af forarbejderne til lovforslaget henvises der til NIS2-direktivets artikel 23, stk. 1, 2. pkt., hvor medlemsstaterne skal sikre, at *væsentlige og vigtige* enheder i relevant omfang underretter modtagerne af deres tjenester om *væsentlige* hændelser. I lovforslaget anvendes *nødvendig* fremfor *væsentlig*. Hvad ligger der i formuleringen *nødvendig* og for hvem vil en underretning eller offentliggørelse være nødvendig? Vil der blive stillet en række mere eller mindre faste kriterier op herfor, og foretager Energistyrelsen ligeledes en risikovurdering af hændelsen, hvorudfra det kan vurderes, hvorvidt denne skal offentliggøres og hvem, der skal underrettes?

I § 15 om, at enhver kan underrette Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om væsentlige hændelser m.v., bakker Norlys Energi A/S naturligvis op om denne "whistleblower-ordning". Dog kan vi blive bekymrede for, hvorvidt irrelevante eller useriøse henvendelser frasorteres, således der ikke bruges unødige ressourcer på at behandle disse, mens vigtige og relevante henvendelser "forsvinder" i mængden og dermed ikke tages korrekt op til overvejelse. Derfor håber vi, at ministerierne har en metode eller har tilstrækkelige ressourcer til at understøtte denne ellers gode ordning.

I § 20 henvises der til § 19, stk. 2, nr. 1-7. Der bør retteligt henvises til § 19, stk. 2, nr. 1-6.

Af hensyn til at oprette sikkerheden på tværs af energisektoren, ser Norlys Energi A/S en fordel i, at myndighederne i forbindelse med den rådgivende mission vidensdeler og erfaringsudveksler vedrørende sikkerhed i henhold til lovgivningen, hvilket bør være ens for alle virksomheder og derfor ikke bør være konkurrenceforvridende - eventuelt i anonymiseret format af hensyn til § 20, stk. 3, nr. 3.

Derudover har Norlys Energi A/S generelle spørgsmål til lovforslaget, som vi håber, kan blive præciseret.

- 1) Af lovforslagets pkt. 3.3.3. ønskes præciseret, hvornår ladestanderoperatører skal underrette hvilke myndigheder.
- 2) Norlys Energi A/S ser en fordel i, at Energistyrelsen samler deres viden og erfaring til en form for "best practice", som er sektor-/delsektor-/eller industrispecifik, hvilket bl.a. kan være en rettesnor for de berørte virksomheder, herunder i forhold til kategorisering. Dette taler ligeledes ind i Energistyrelsens sikring af, at tilsyn foregår på samme måde, uanset hvem fra Energistyrelsen, der foretager tilsynet af en virksomhed, således der ikke sker forskelsbehandling på baggrund af individuelle vurderinger fra myndigheden.
 - a. Hvad betyder den risikobaserede tilgang i henhold til Energistyrelsens minimumskrav?
 - b. Bliver der en form for retningslinje, som Energistyrelsen skal følge på et tilsyn?
- 3) Hvordan opbevares virksomhedens oplysninger, herunder ikke-offentlige hændelser og fortrolige rapporteringer hos myndighederne?

Slutteligt opfordrer Norlys Energi A/S til, at der ved udmøntningen af lovgivningen løbende holdes en konstruktiv dialog med de berørte sektorer, så implementeringen foregår mest effektiv og til fordel for netop det, der skal beskyttes, den danske energiforsyning.

Med venlig hilsen

Maja Voigt Øvlisen
GRC Specialist ved Norlys A/S

Sophia Thyge Holmberg
Compliance Manager ved Norlys Energi A/S

Hørings svar til forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren

Jeg har længe været bekymret over sårbarheden af dansk og europæisk elforsyning. Derfor hilser jeg en styrkelse af det danske beredskab på området velkommen.

Sårbarheden skyldes både EUs afhængighed af importeret gas og flaskehalse i de overordnede transmissionsnet på grund af den voksende fluktuerende produktion.

Dansk elforsyning er i stigende grad blevet afhængig af støtte fra nabolandene, også under helt normale driftsforhold. Under en krise kan forbindelserne til udlandet blive afbrudt af politiske eller tekniske årsager. Derfor bør et styrket beredskab omfatte muligheder for at levere el i større eller mindre omfang til forbrugerne i et isoleret og opdelt Danmark.

En sådan hensigt burde fremgå af afsnittet om "Lovforslagets baggrund" i bemærkningerne til loven.

For en del år siden, da man forventede en decentralisering af elproduktionen i Danmark, undersøgte muligheden for en opdeling af landet i celler, som kunne drives hver for sig (såkaldt ø-drift), og som kunne startes uden støtte udefra (såkaldt dødstart). De decentrale kraftvarmeværker skulle være væsentlige elementer i de enkelte celler.

Tanken blev opgivet, formentlig af tre grunde:

- Vindparkerne (og senere solparkerne) voksede til størrelser, som ikke kunne tilsluttes lokalt. Derved blev den centrale forsyningsstruktur fortsat nødvendig.
- De decentrale værker er ikke udrustet til opgaven.
- Beskyttelsessystemerne, som skal gribe ind ved fejl i nettene, er afhængige af forbindelse med det overordnede transmissionsnet.

Danmark står således dårligt rustet i tilfælde af et netsammenbrud, som kunne blive resultat af sabotagehandlinger eller andre uforudsete forhold.

Danmarks sårbarhed blev demonstreret under den store driftsforstyrrelse på Sjælland i 2003, da man måtte vente adskillige timer, før forsyningen kunne genopbygges med import fra Sverige.

Det vil koste både tid og penge at genopbygge en rimelig robusthed af dansk elforsyning. Det vil derfor kræve en politisk beslutning, som det vil være naturligt at overveje i forbindelse med behandling af en ny lov om energisektorens beredskab.

Paul-Frederik Bach
pfbach@mail.dk
29 92 33 02

RWE Renewables Denmark A/S' høringsvar vedrørende udkast til forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren

RWE Renewables Denmark A/S (RWE) takker for muligheden for at kommentere på udkast til forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren. RWE ser overordnet positivt på, at lovgrundlaget for energisektoren nu samles i én lov og at der med lovforslagets bemyndigelsesbestemmelser vil være mulighed for at fastsætte en tidssvarende beredskabsregulering for energisektoren.

På enkelte punkter er der imidlertid behov for større klarhed i lovforslaget, herunder med henblik på at sikre en smidig implementering af den kommende regulering for de berørte virksomheder.

RWE har derfor følgende bemærkninger til lovforslaget:

Lovens anvendelsesområde

Den kommende lov vil udelukkende finde anvendelse på dansk "område". Imidlertid vil dele af de aktiviteter, som er nødvendige for operation af anlæg, f.eks. kontrolrum og medarbejdere til bemanningen heraf ikke altid være placeret i Danmark. Det samme er tilfældet for leverandører, ligesom leveringen af visse ydelser også vil ske uden for Danmark.

Det anbefales, at der i lovforslaget redegøres nærmere for rækkevidden af loven i forhold til sådanne aktiviteter uden for Danmark, sådan at det i forarbejderne tydeligt fremgår, at lovens anvendelsesområde alene angår aktiviteter på dansk område.

Det følger endvidere af den foreslåede § 2, stk. 2, jf. stk. 1, at loven finder anvendelse for "elektricitetsvirksomheder", som årligt producerer, forbruger eller kontrollerer mere end 25 MW elektricitet.

I tilknytning hertil er "elektricitetsvirksomheder" i den foreslåede § 3, nr. 7, defineret som en fysisk eller juridisk person, der "driver" produktion og som er "ansvarlig for de kommercielle, tekniske eller vedligeholdelsesmæssige opgaver [...]". Idet der i større virksomheder kan være en opdeling af produktion/kontrol og drift anbefales det at sikre mere klarhed i lovforslaget om forståelsen af en "elektricitetsvirksomhed", sådan at der ikke er tvivl om rette rettighedssubjekt for lovforslaget.

Lovens virkningstidspunkt

I medfør af de nugældende beredskabsbekendtgørelser for elsektoren er virkningstidspunktet for denne lovregulering knyttet op på udstedelse af driftstilladelser, f.eks. elproduktionstilladelsen i VE-lovens § 29. Virkningstidspunktet er dermed fra idriftsættelse af anlægget.

Det er ikke med lovforslaget og bemærkninger hertil klart, om der er tiltænkt en ændring af ovennævnte. Såfremt der med lovforslaget også er tiltænkt en virkning fra et tidligere tidspunkt, hvilket forarbejderne til bl.a. den foreslåede § 7 kunne indikere, foreslås, at det allerede nu præciseres i lovforslaget. I den forbindelse bør der ske en bedre inddragelse af virksomhederne i forbindelse med den kommende udmøntning heraf, således at det sikres, at der stilles tilstrækkelige men også rimelige krav, som passer til udviklingsstadiet for de enkelte projekter.

Identificering og kategorisering af virksomheder

For så vidt angår lovforslagets foreslåede § 4 om identificering og kategorisering af virksomheder anbefales i tråd med bemærkningerne ovenfor om lovens anvendelsesområde også en

præcisering af, hvilken "virksomhed" og hvilke anlæg, der skal indgå i identificering med henblik på at bestemme den relevante kategorisering.

Som den foreslåede § 4 og forarbejderne hertil er formuleret, vil identificeringen umiddelbart skulle gennemføres for den juridiske enhed, som direkte ejer – og ikke driver – anlægget /anlæggene, hvilket RWE støtter op om. Det vil ligeledes indebære, at der ikke på koncernniveau foretages en samlet identificering og efterfølgende kategorisering. RWE anbefaler, at dette tydeliggøres og at det samtidig også fremgår, at det alene vil være anlæg og aktiviteter på dansk "område", som indgår i identificeringen.

Organisatorisk beredskab

Den foreslåede § 6 angår organisatorisk beredskab, herunder ledelsesansvar for "virksomheden" i forhold til at godkende risiko -og sårbarhedsvurderinger og beredskabsplaner.

I forbindelse med det videre arbejde om udmøntningen af den foreslåede § 6 har Energistyrelsen anmodet sektoren om input til, hvilken enhed, der bør være det relevante rettighedssubjekt. Det vil sige, hvilken "virksomhed" der bør være pålagt dette ledelsesansvar.

RWE anbefaler, at virksomheden i den foreslåede § 6 forstås som den virksomhed, der direkte ejer det relevante anlæg (projektselskabet). Ofte vil der i større virksomheder være en holdingkoncern struktur, ligesom der også kan være joint-venture konstruktioner. Såfremt den direkte ejer af anlægget er rettighedssubjektet, vil man bedst muligt kunne ramme den enhed, som kan identificere risici forbundet med organisatorisk sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed.

Men henblik på at sikre en vis fleksibilitet, hvor der måtte være et andet behov, kan Energistyrelsen imidlertid overveje, om det vil være muligt at fastsætte regler, hvorefter der også vil være mulighed for at aftale og få godkendt, hvilken virksomhed og virksomhedsledelse, der vil være rette ansvarsubjekt.

Endvidere bemærkes, at der stadig i den kommende udmøntning af lovforslaget bør være mulighed for, at driftsvirksomheden – hvor denne adskiller sig fra den direkte ejer (projektselskabet) – kan udarbejde de relevante risiko-og sårbarhedsvurderinger, beredskabsplaner mv. samt på daglig basis håndtere sikkerhed og beredskab.

Fysisk sikring

Lovforslagets § 7 indeholder bemyndigelse til at udstede mere konkrete regler om fysisk sikkerhed. Af forarbejderne fremgår endvidere, at disse regler i det væsentlige vil svare til de nugældende regler og at fysiske sikringstiltag skal tilpasses det konkrete projekt.

Det anbefales imidlertid, at der i forarbejderne tilføjes, at der for så vidt angår fysisk sikring af anlæg beliggende til havs – henset til karakteren af disse anlæg – ikke vil kunne stilles de samme krav til fysisk sikring som for landanlæg. Endvidere bør rammerne for fysisk sikring for tidligere projektfaser end driftsfasen beskrives, såfremt det med den foreslåede § 7 er hensigten at introducere en sådan regulering.

Ikrafttrædelse og behovet for overgangsbestemmelser

Efter lovforslagets foreslåede § 37 vil loven træde i kraft den 1. januar 2025.

Energistyrelsen har endvidere oplyst, at de kommende tre bekendtgørelser, som vil være en udmøntning af lovforslagets bemyndigelse, sendes i høring efter sommeren og endvidere vil træde i kraft den 1. januar 2025.

Henset til indholdet af lovforslaget og de forventede bekendtgørelser anbefales det, at Energistyrelsen overvejer overgangsbestemmelser ift. de krav som dels er nye og dels går videre

end CER og NIS2-direktiverne, så virksomhederne reelt har mulighed for imødekomme de nye lovkrav, hvoraf flere endnu ikke er kendt.

Behov for lovændringer og klarere rammer i anden regulering

RWE opfordrer til, at Energistyrelsen i forbindelse med udarbejdelsen af de kommende bekendtgørelser også sikrer bedre rammer for at imødekomme de krav, der vil blive stillet i disse.

Det vil bl.a. indebære, at reglerne for tv-overvågning f.eks. kan udvides for kritisk infrastruktur, ligesom det også kan være behov for at gennemgå reglerne for overvågning med droner, herunder mere automative droner til lands og til havs (inden og udenfor søterritoriet).

Skulle ovenstående give anledning til spørgsmål, står RWE selvfølgelig til rådighed for en uddybning og dialog om de angivne kommentarer.

Med venlig hilsen

Pernille Haaning
VP Head of Offshore Development Denmark

Ann-Cathrine Pedersen
Senior Legal Counsel

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Cc: Clara Næsborg Olsen (clnol@kefm.dk), Alexander Berg (alber@kefm.dk), Hoejgaard, Jannik (SGRE TE PPS ICS (Jannik.Hoejgaard@siemensgamesa.com)
Fra: Hansen, Ulrich Vestergaard (SGRE OF EXE PEN SCADA PE) (Ulrich.Hansen@siemensgamesa.com)
Titel: Hørings svar til forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren - J. nr. 2023 - 6652
Sendt: 10-07-2024 23:03
Bilag: Høringsversion af forslag til lov om styrket beredskab_SGRE comments.docx;

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.
Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Hørings svar til forslag til Lov om styrket beredskab i energisektoren - J. nr. 2023 – 6652

Til rette vedkommende,

Se nærværende kommentar til Lov om styrket beredskab i energisektoren – angivet som kommentarer i Microsoft Word.

Der tages forbehold for at afsnittet ” Bemærkninger til lovforslaget” ikke har været gennemlæst til fulde.

Best regards,
Ulrich Hansen

Siemens Gamesa Renewable Energy A/S
Fiskergade 1-9
7100 Vejle, Denmark
Mobile: +45 3037 4194
<mailto:ulrich.hansen@siemensgamesa.com>

Siemens Gamesa Renewable Energy A/S. Headquarters: Borupvej 16, 7330 Brande, Denmark. CVR-no. 76 48 62 12.

Kapitel 1 *Formål, anvendelsesområde og definitioner*
Kapitel 2 *Kategoriseringsbestemmelser*
Kapitel 3 *Styrkelse af virksomheders modstandsdygtighed*
Organisatorisk beredskab
Fysisk sikring
Cybersikkerhed
Overordnede koordinerende og operative opgaver
Sektorberedskabsniveauer og
sektorberedskabsforanstaltninger
Kapitel 4 *Underretningspligt*
Kapitel 5 *Sikkerhedsgodkendelser*
Kapitel 6 *Gebyrer*
Kapitel 7 *Tilsyn*
Kapitel 8 *Håndhævelse*
Kapitel 9 *Gensidig bistand*
Kapitel 10 *Fortrolighed, udveksling af oplysninger og digital*
kommunikation
Kapitel 11 *Andre bestemmelser*
Kapitel 12 *Straf*
Kapitel 13 *Ikrafttrædelse*
Kapitel 14 *Ændringer i anden lovgivning*
Kapitel 15 *Territorialbestemmelser*

Forslag

til

Lov om styrket beredskab i energisektoren¹⁾

Kapitel 1

Formål, anvendelsesområde og definitioner

§ 1. Lovens formål er at fastsætte en ramme for modstandsdygtighed og beredskab i forhold til naturskabte, menneskeskabte og teknologiske trusler, der kan true eller skade energiforsyningen gennem regler om organisatorisk beredskab, fysisk sikring og cybersikkerhed for virksomheder i energisektoren.

Stk. 2. Loven har endvidere til formål at fastsætte en ramme for myndighedstilsyn med overholdelsen af disse regler og grundlag for samarbejde mellem virksomheder, myndigheder samt øvrige organisationer, der varetager roller i planlægningen af beredskabet og håndteringen af beredskabs-hændelser i energisektoren.

§ 2. Denne lov finder anvendelse på følgende virksomheder, når disse leverer deres tjenester eller udfører deres aktivitet inden for Danmark:

- 1) Elektricitetsvirksomheder.
- 2) Distributionssystemoperatører.
- 3) Transmissionssystemoperatører.
- 4) Elproducenter.
- 5) Udpegede elektricitetsmarkedsoperatører.

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2555 af 14. december 2022 om foranstaltninger til sikring af et højt fælles cybersikkerhedsniveau i hele Unionen, om ændring af forordning (EU) nr. 910/2014 og direktiv (EU) 2018/1972 og om ophævelse af direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet), EU-Tidende 2022, nr. L 333, side 80 samt dele af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (CER-direktivet), EU-Tidende 2022, nr. L 333 side 164.

- 6) Markedsdeltagere der leverer tjenester, der vedrører aggregering, fleksibelt elforbrug eller energilagring.
- 7) Operatører af ladestationer, der er ansvarlige for forvaltningen og driften af en ladestation, som leverer en ladetjeneste til slutbrugere, herunder i en mobilitetstjenesteudbyders navn og på dennes vegne.
- 8) Operatører af fjernvarme eller fjernkøling.
- 9) Olierørledningsoperatører.
- 10) Operatører af olieproduktionsanlæg, -raffinaderier og -behandlingsanlæg, olielagre og olietransmission.
- 11) Centrale lagerenheder.
- 12) Gasforsyningsvirksomheder.
- 13) Lagersystemoperatører.
- 14) LNG-systemoperatører.
- 15) Naturgasvirksomheder.
- 16) Operatører af naturgasraffinaderier og -behandlingsanlæg.
- 17) Operatører inden for brintproduktion, -lagring og -transmission.
- 18) Operatører af tankstationer, der er ansvarlige for forvaltningen og driften af en tankstation.

Stk. 2. Loven finder kun anvendelse for de stk. 1 nr. 1-8, 10, 12, og 18 nævnte virksomheder, såfremt virksomheden:

- 1) Årligt producerer, forbruger eller kontrollerer mere end 25 MW elektricitet.
- 2) I 2 ud af 3 sidste år har solgt mere end 13,9 GWh fjernvarme
- 3) Årligt producerer eller injicerer mere end 26 mio. Nm³ gas i et gasnet.
- 4) Olieterminaler og lagre med kapacitet på 100.000 m³ eller derover.
- 5) Opererer en eller flere tankstationer der sammenlagt har et årligt salg af olieprodukter på 600.000 m³ eller derover, eller som opererer flere end 100 tankstationer på nationalt plan.

Stk. 3. Loven finder anvendelse uanset stk. 2. for virksomheder:

- 1) Der har positiv lagringsforpligtigelse efter Olieberedskabsloven
- 2) Nævnt i stk. 1, men som falder under grænserne i stk. 2, såfremt virksomheden beskæftiger minimum 50 ansatte eller har en årlig omsætning på minimum 10 mio. EUR og en årlig samlet balance på minimum 10 mio. EUR.

Stk. 4. Kapitel 5 om sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol i energisektoren og § 18 om gebyrbetaling for anmodning om betaling ved indgivelse af ansøgninger og dispensationer finder anvendelse på alle virk-

Commented [HUV(OEPSP1): Det antages at der menes at det er energianlæg med en mærke effekt på mere end 25MW og ikke anlæg der producerer med end 25MWh årligt. (der er anvendt forkert måleenhed).

somheder, organisationer, fonde, erhvervsdrivende fonde der varetager opgaver som direkte led eller i forbindelse med leveringen af de stk. 1 nævnte tjenester.

Stk. 5. Loven gælder på land- og søterritoriet, den eksklusive økonomiske zone samt kontinentalsokkelen.

§ 3. I denne lov forstås ved følgende:

- 1) Aggregering: Funktion, der varetages af en fysisk eller juridisk person, der samler flere kunders forbrug eller producerede elektricitet til salg, køb eller auktion på et elektricitetsmarked. Aggregering er ikke levering af elektricitet.
- 2) Centrale lagerenheder: Organ eller tjeneste, som er tildelt beføjelser til at handle med henblik på at erhverve, holde eller sælge olielagre, herunder beredskabslager og specifikke lagre.
- 3) Cyberhændelse: En begivenhed, der bringer tilgængeligheden, autenticiteten, integriteten eller fortroligheden af lagrede, overførte eller behandlede data eller af de tjenester, der tilbydes af eller er tilgængelige via net- og informationssystemer, i fare.
- 4) Cybersikkerhed: De aktiviteter, der er nødvendige for at beskytte net- og informationssystemer, brugerne af sådanne systemer og andre personer berørt af cybertrusler.
- 5) Cybertrussel: Enhver potentiel omstændighed, begivenhed eller handling, som kan skade, forstyrre eller på anden måde have en negativ indvirkning på net- og informationssystemer, brugerne af sådanne systemer og andre personer.
- 6) Distributionssystemoperatører: En fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af distributionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter distribution af elektricitet eller gas.
- 7) Elektricitetsvirksomheder: En fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion, transmission, distribution, aggregering, fleksibelt elforbrug, energilagring, levering eller køb af elektricitet, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er slutkunde der varetager salg, herunder videresalg, af elektricitet til kunder.

Commented [HUV(OEPP2)]: Vi er ikke sikre på hvad der forstås med "og andre personer berørt af cybertrusler.". Forstås der her også en 3. part? I så fald vil anvendelse af definitionen kunne få vidtrækkende konsekvenser. Det anbefales at indsnævre/præcisere definitionen.

- 8) Elproducenter: En fysisk eller juridisk person, der fremstiller elektricitet.
- 9) Energilagring: I elektricitetssystemet, udsættelse af den endelige anvendelse af elektricitet til et senere tidspunkt end det, hvor den blev produceret, eller konvertering af elektrisk energi til en energiform, der kan lagres, lagringen af sådan energi og den efterfølgende rekonvertering af sådan energi til elektrisk energi eller anvendelse som anden energibærer.
- 10) Flexibelt elforbrug: Ændringer i en slutkundes elforbrug i forhold til det normale eller aktuelle forbrugsmønster som reaktion på markedssignaler, herunder som reaktion på tidspunktafhængige elpriser eller finansielle incitamenter, eller som reaktion på accept af slutkunders bud om at sælge en forbrugsreduktion eller -forøgelse til en bestemt pris på et organiseret marked, hvad enten dette sker alene eller gennem aggregering.
- 11) Gasforsyningsvirksomheder: Enhver fysisk eller juridisk person, der varetager forsyningsopgaven.
- 12) Hændelse: En begivenhed, herunder en cyberhændelse, der har potentiale til i betydelig grad at forstyrre, eller som forstyrrer, leveringen af en væsentlig tjeneste, herunder når den påvirker de nationale systemer, der sikrer retsstatsprincippet.
- 13) Håndtering af hændelser: Enhver handling og procedure, der tager sigte på at forebygge, opdage, analysere og inddæmme eller at reagere på og reetablere sig efter en hændelse.
- 14) IKT-proces: Aktiviteter, der udføres for at udforme, udvikle, levere eller vedligeholde et IKT-produkt eller en IKT-tjeneste.
- 15) IKT-produkt: Et element eller en gruppe af elementer i net- og informationssystemer.
- 16) IKT-tjeneste: En tjeneste, der helt eller hovedsageligt består af overførsel, lagring, indhentning eller behandling af oplysninger ved hjælp af net- og informationssystemer.
- 17) Lagersystemoperatører: Enhver fysisk eller juridisk person, der foretager oplagring af gas og er ansvarlig for driften af en gaslagerfacilitet
- 18) LNG-systemoperatører: Enhver fysisk eller juridisk person, der foretager flydendegørelse af naturgas eller import, losning og forgasning af LNG og er ansvarlig for driften af en LNG-facilitet.
- 19) Markedsdeltagere der leverer tjenester, der vedrører aggregering, fleksibelt elforbrug eller energilagring: En fysisk eller juridisk per-

son, der køber, sælger eller producerer elektricitet, der udfører aggregering, eller der er en operatør af tjenester vedrørende fleksibelt elforbrug eller energilagringstjenester, herunder ved afgivelse af handelsordrer, på et eller flere elektricitetsmarkeder, herunder på balanceringsenergimarkeder.

- 20) Modstandsdygtighed: En enhed evne til at forebygge, beskytte mod, reagere på, modstå, afbøde, absorbere, tilpasse sig og sikre genopretning efter en hændelse.
- 21) Naturgasvirksomheder: Enhver fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion, transmission, distribution, forsyning, køb eller oplagring af naturgas, herunder LNG, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske og/eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er endelig kunde.
- 22) Net- og informationssystem:
- a) Et elektronisk kommunikationsnet, hvorved forstås transmissionssystemer, uanset om de bygger på en permanent infrastruktur eller centraliseret administrationskapacitet, og, hvor det er relevant, koblings- og dirigeringsudstyr og andre ressourcer, herunder netelementer, der ikke er aktive, som gør det muligt at overføre signaler ved hjælp af trådforbindelse, radiobølger, lyslederteknik eller andre elektromagnetiske midler, herunder satellitnet, jordbaserede fastnet (kredsløbs og pakkekoblede, herunder i internettet) og mobilnet, elkabelsystemer, i det omfang de anvendes til transmission af signaler, net, som anvendes til radio- og tv-spredning, samt kabel-tv-net, uanset hvilken type information der overføres.
 - b) Enhver anordning eller gruppe af forbundne eller beslægtede anordninger, hvoraf en eller flere ved hjælp af et program udfører automatisk behandling af digitale data.
 - c) Digitale data, som lagres, behandles, fremfindes eller overføres af elementer i litra a) og b) med henblik på deres drift, brug, beskyttelse og vedligeholdelse.
- 23) Nærvedhændelse: En begivenhed, der kunne have bragt tilgængeligheden, autenticiteten, integriteten eller fortroligheden af lagrede, overførte eller behandlede data eller af de tjenester, der tilbydes af eller er tilgængelige via net- og informationssystemer, i fare, men som det lykkedes at forhindre, eller som ikke materialiserede sig.
- 24) Operatører af fjernvarme eller fjernkøling: Operatører af distribution af termisk energi i form af damp, varmt vand eller afkølede væsker

Commented [HUV(OEPSP3): "En enheds evne"

fra centrale eller decentrale produktionssteder gennem et net til flere bygninger eller anlæg til anvendelse ved rum- eller procesopvarmning eller -køling.

25) Organiseret marked:

- a) Et multilateralt system, der samler eller faciliterer samlingen af flere tredjeparters købs- og salgsinteresser i engrosenergiprodukter på en måde, der fører til indgåelse af en kontrakt
- b) Ethvert andet system eller enhver anden facilitet, hvor flere købs- og salgsinteresser i engrosenergiprodukter tilhørende tredjeparter kan interagere på en måde, der fører til indgåelse af en kontrakt.

Dette omfatter elektricitets- og gasbørser, mæglere og andre personer, der erhvervsmæssigt arrangerer transaktioner, og markedspladser, herunder ethvert reguleret marked, en MHF eller en OHF.

- 26) Risiko: Potentialet for tab eller forstyrrelse som følge af en hændelse, udtrykt som en kombination af størrelsen af et sådant tab eller en sådan forstyrrelse og sandsynligheden for, at hændelsen indtræffer.
- 27) Risikovurdering: Den samlede proces med henblik på at bestemme arten og omfanget af en risiko ved at identificere og analysere potentielle relevante trusler, sårbarheder og farer, der kunne føre til en hændelse, og ved at evaluere det potentielle tab eller den potentielle forstyrrelse af leveringen af en væsentlig tjeneste forårsaget af denne hændelse.
- 28) Transmissionssystemoperatører: En fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af transmissionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter transmission af elektricitet eller gas.
- 29) Udpegede elektricitetsmarkedsoperatører: En markedsoperatør, der af den kompetente myndighed er blevet udpeget til at udføre opgaver i forbindelse med den fælles day-ahead- eller intraday-kobling.
- 30) Væsentlig cybertrussel: En cybertrussel, som på grundlag af sine tekniske karakteristika kan antages at have potentiale til at få alvorlig indvirkning på en enheds net- og informationssystemer eller på brugerne af enhedens tjenester ved at forårsage betydelig materiel eller immateriel skade.

- 31) Væsentlig tjeneste: En tjeneste, der er afgørende for opretholdelsen af vitale samfundsmæssige funktioner, økonomiske aktiviteter, folkesundhed og offentlig sikkerhed eller miljøet.

Kapitel 2

Identificering og kategorisering af virksomheder

§ 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren identificerer kritiske virksomheder samt kritiske systemer og anlæg i energisektoren, der anvendes til at levere virksomhedens tjenester.

Stk. 2. Klima-, energi-, og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om identifikation og kategorisering af virksomheder og virksomheders systemer og anlæg, som anvendes til levering af virksomhedens tjenester.

§ 5. Virksomheder betragtes som kritiske enheder af særlig europæisk betydning, når virksomheden opfylder alle af følgende betingelser:

- 1) Er blevet identificeret som kritisk virksomhed efter § 4, stk. 1.
- 2) Leverer de samme eller lignende væsentlige tjenester til eller i seks eller flere medlemsstater.
- 3) Er blevet underrettet om, at virksomheden betragtes som en kritisk enhed af særlig europæisk betydning i overensstemmelse med EU-regler.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren underretter virksomheder, at de betragtes som kritiske enheder af særlig europæisk betydning i energisektoren i overensstemmelse med EU-regler.

Stk. 3. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler til brug for udpegelsen af kritiske enheder af særlig europæisk betydning.

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om særlige forpligtelser for virksomheder af særlig europæisk betydning.

Commented [HUV(OEPSP4): Vil sådan en liste af kritiske virksomheder være offentlig tilgængelig?

Påtænker man her også, at forudsætningerne for at udpege virksomheder, som leverer services til asset ejere af kritisk infrastruktur i flere europæiske lande, er til stede?

Her påtænkes det specifikt at Vestas og Siemens Gamesa, som ikke er asset ejere, men leverer operationelle services, til en række asset ejere.

Kapitel 3
Virksomheders modstandsdygtighed og beredskab

Organisatorisk beredskab

§ 6. Virksomheder skal foretage nødvendig beredskabsplanlægning og gennemføre passende organisatoriske foranstaltninger for at beskytte leveringen af deres tjenester og sikre effektiv genoprettelse af deres tjenester.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren nærmere regler om det organisatoriske beredskab, jf. stk. 1, herunder regler om:

- 1) Ledelsesansvar, herunder krav om godkendelse af virksomhedens risiko- og sårbarhedsvurdering samt beredskabsplaner, tilsynsrapporter og leverandørkontrakter.
- 2) At ledelsesorganer tilegner sig viden og kundskaber inden for risiko- og sårbarhedsstyring.
- 3) Identifikations- og adgangskontrolpolitikker for beskyttelse mod uautoriseret adgang.
- 4) Udpegelse af personer til at varetage specifikke beredskabsroller.
- 5) Politikker for informationssystemsikkerhed.
- 6) Politikker for og udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurderinger, som omfatter nyindkøb, projekter og etablering af net- og informationssystemer og anlæg.
- 7) Forsyningskædesikkerhed, herunder sikkerhedsrelaterede aspekter vedrørende forholdene mellem virksomheden og dens direkte leverandører eller tjenesteudbydere.
- 8) Beredskabsplaner og beredskabsplanlægning for håndtering af hændelser.
- 9) Øvelsesplanlægning, herunder afholdelse af øvelser og træning af beredskabsforanstaltninger.
- 10) Beredskabstræning, cybersikkerhedsadfærd- og sikkerhedsuddannelse af ansatte i virksomheden.
- 11) Kapacitet til at modtage og videreformidle advarsler om trusler.
- 12) Tilmelding til en it-sikkerhedstjeneste.

Commented [HUV(OEPPSP5): Det foreslås at der udmøntes nogle specifikke retningslinjer, som virksomhederne kan læne sig op af, fremfor at det vil være op til fri fortolkning hvornår "nok er nok". Her tænker jeg specifikt at virksomheder, som er afhængige af en eller større leverandører har tilbøjelighed til at gå med liv rem og seler, hvis ikke de har nogle specifikke retningslinjer som det eks. er tilfældet i UK. Her har den kompetente autoritet (OFGEM) på energiområdet udgivet en række "Indicators of Good Practice" samt nogle udførlige beskrivelser af hvordan retningslinjerne skal fortolkes.

Commented [HUV(OEPPSP6): Vil sådan bekendtgørelser også komme i offentlig høring?

Fysisk sikring

§ 7. Virksomheder skal træffe passende foranstaltninger for at opretholde nødvendig fysisk sikring af lokationer og anlæg, der bruges til at levere virksomhedens tjenester, eller hvorfra drift af net- og informationssystemer finder sted.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om fysisk sikring, jf. stk. 1, herunder regler om:

- 1) Forhindring af at hændelser indtræffer under behørig hensyntagen til katastroferisikoreduktions- og klimatilpasningsforanstaltninger.
- 2) Etablering af foranstaltninger til overvågning, detektion og reaktion i forbindelse med uautoriseret adgang til og på anlæg og lokationer.
- 3) Tilstrækkelig fysisk sikring af virksomhedens anlæg og lokationer, herunder kontrolrum og kontrolrummets arbejdsstationer.
- 4) Håndtering af hændelser og genopretning efter hændelser.
- 5) Medarbejdersikkerhedsstyring.

Commented [HUV(OEPPSP7): Vil sådan bekendtgørelser også komme i offentlig høring?

Cybersikkerhed

§ 8. Virksomheder skal foretage nødvendig planlægning og træffe passende cybersikkerhedsforanstaltninger for at sikre beskyttelsen af net- og informationssystemer, der bruges til at levere virksomhedens tjenester.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren nærmere regler for cybersikkerhedsforanstaltninger jf. stk. 1, herunder regler om følgende:

- 1) Forvaltning af net- og informationssystemer og passende teknisk sikkerhed til beskyttelse af enheder med adgang til virksomhedens netværk.
- 2) Etablering af netværks- og infrastrukturens sikkerhed, herunder principper for netværksarkitektur og -topologi med henblik på at minimere risici for virksomhedens net- og informationssystemer.
- 3) Sikkerhedskrav til geografisk placering af drift af net- og informationssystemer.
- 4) Sikkerhed i forbindelse med erhvervelse, udvikling og vedligeholdelse af net- og informationssystemer.

Commented [HUV(OEPPSP8): I forlængelse af tidligere kommentar, anbefales at styrelsen udgiver nogle specifikke retningslinjer, som virksomhederne kan følge, for at sikre at indsatsen er passende.

Commented [HUV(OEPPSP9): I henhold til præsentationen af lovforslaget d. 18/6, blev ideen om fysisk separering af netværk præsenteret. I forlængelse af dette vil vi blot gøre opmærksom på at en sådan udgift vil være væsentlig for asset ejerne igennem anlæggets levetid, især i vindmølleindustrien, hvor vindmøllerne der udgør produktionsanlægget, i sagens natur er distribueret, og der derfor vil være behov for et stort antal nye netværksenheder. Her anbefales det at genvurdere om ikke bruge af virtuel segmentering er tilstrækkelig.

- 5) Backup-styring og genopretning af net- og informationssystemer til sikring af driftskontinuitet for leveringen af tjenesten.
- 6) Etablering af logning til at understøtte alarmer, efterforskningsarbejde, hændeshåndtering og monitorering af uregelmæssigheder i net- og informationssystemer.
- 7) Etablering af procedurer for løbende kontrol af cybersikkerheden i og omkring net- og informationssystemer.
- 8) Brug af sikret tale-, video- og tekstkommunikation og sikrede nødkommunikationssystemer.
- 9) Brug af kryptering samt politikker og procedurer, der skal understøtte sikkerheden og fortroligheden af net- og informationssystemer, der er kritiske for leveringen af virksomhedens tjenester.
- 10) Brug af multifaktorautentificering eller kontinuerlig autentificering og adgangsbeskyttelse til sikring mod uautoriseret adgang til virksomhedernes net- og informationssystemer.
- 11) Foranstaltninger til forebyggelse og håndtering af hændelser.

§ 9. Klima-, energi- forsyningsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte regler om, at virksomheder skal anvende særlige IKT-produkter, -tjenester og -processer, der er udviklet af virksomheden eller indkøbt fra tredjeparter, og som er certificeret i henhold til en europæisk cybersikkerhedscertificeringsordning for at påvise overensstemmelse med bestemte krav i § 8, stk. 1, eller i regler om krav til foranstaltninger fastsat i medfør af § 8, stk. 2.

Koordinerende og operative opgaver

§ 10. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om ministerens og Energinets varetagelse af, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskab, jf. § 6, stk. 1 og stk. 2, § 7, stk. 1 og stk. 2 og § 8, stk. 1 og stk. 2.

Commented [HUV(OEPPSP10): Det er for os uklart, hvad dette kunne medføre af konsekvenser.

Da vi som leverandør af produkter samt tjenesteydelser i vindmøllebranchen er dybt afhængige af 3. parts samarbejdspartnere. Produkter leveret af disse samarbejdspartnere bliver testet for at sikre disse ikke skaber nogle risiko for anlæggets drift. Hvis sådanne virksomheder ikke lever op til lovgivningens bestemmelser, vil det kræve store udgifter for at tilpasse og fortsat tilbyde sådanne tjenester til asset ejere.

Sektorberedskabsniveauer og sektorberedskabsforanstaltninger

§ 11. Klima-, energi- forsyningsministeren kan, i en beredskabssituation omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser, fastsætte og udmelde sektorberedskabsniveauer for hele energisektoren eller en eller flere delsektorer.

Stk. 2. I en beredskabssituation omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser kan klima-, energi- forsyningsministeren fastsætte og pålægge sektorberedskabsforanstaltninger for hele energisektoren, for en eller flere delsektorer, eller for en eller flere virksomheder eller anlæg.

Stk. 3. I en beredskabssituation kan klima-, energi- forsyningsministeren bestemme, at de i stk. 2 nævnte foranstaltninger samt andre foranstaltninger, der skal foretages efter loven eller regler udstedt i medfør af loven, midlertidigt skal intensiveres og suppleres med yderligere foranstaltninger for at sikre en hurtig, koordineret og prioriteret krisehåndtering, herunder gennemførelse af myndighedernes beslutninger i den nationale krisehåndtering.

Stk. 4. I en beredskabssituation omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser kan Energinet, i særlige tilfælde, hvor klima-, energi- forsyningsministeren ikke kan fastsætte og udmelde sektorberedskabsniveauer og foranstaltninger, jf. stk. 1, 2 og 3 varetage opgaven på ministerens vegne.

Kapitel 4 *Underretningspligt*

§ 12. Klima-, energi og forsyningsministeren kan fastsætte regler for underretning og indrapportering af hændelser, væsentlige cybertrusler og nærvedhændelser.

§ 13. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler for virksomheders pligt til at underrette modtagere af deres tjenester, myndigheder eller juridiske personer som udfører myndighedsopgaver om trusler eller hændelser der kan påvirke eller har potentiale til at påvirke virksomhedens levering af tjenester.

§ 14. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan efter høring af en virksomhed, der er ramt af en hændelse, informere offentligheden om hændelsen, hvis offentliggørelsen er nødvendig for at forebygge eller håndtere

hændelsen, eller hvor offentliggørelse af hændelsen på anden vis er i offentlighedens interesse.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan i situationer efter stk. 1, kræve at virksomheden foretager offentliggørelse af hændelsen.

§ 15. Enhver kan underrette Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om væsentlige hændelser, cybertrusler og nærvedhændelser, der negativt påvirker eller vurderes at kunne påvirke tilgængelighed, integritet eller fortrolighed af data, informationssystemer, digitale netværk eller digitale services i energisektoren.

Kapitel 5

Sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol

§ 16. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om, at personer, der har direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren, skal sikkerhedsgodkendes af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan endvidere efter forhandling med justitsministeren fastsætte regler om ansøgning om, betingelser for og meddelelse og tilbagekaldelse af sikkerhedsgodkendelser.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan efter forhandling med justitsministeren fastsætte nærmere regler om, på hvilke betingelser virksomheder kan få foretaget baggrundskontrol af personer i energisektoren med henblik på at vurdere en potentiel sikkerhedsrisiko for virksomheden. Baggrundskontrollen kan angå personer, der:

- 1) varetager følsomme opgaver i eller til fordel for virksomheden, navnlig vedrørende virksomhedens modstandsdygtighed
- 2) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til virksomhedens enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med virksomhedens sikkerhed
- 3) overvejes ansat i stillinger, der indebærer opgavevaretagelse efter nr. 1 og/eller nr. 2.

Commented [HUV(OEPSP11): Det gøres opmærksom på, at dette kan være besværligt for parter, der anvender international arbejdskraft.

Hvis kravet fastholdes, anbefales det at der udmøntes en retningslinje, der adresserer de faktisk kriterier der skal undersøges ifb. Med en sikkerhedsgodkendelse.

Kapitel 6 Gebyrer

§ 17. Virksomheder betaler halvårligt et fast beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostninger til tilsyn med virksomhederne efter reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af loven.

Stk. 2. Virksomheder betaler ved ad-hoc tilsyn halvårligt et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostningerne til ad-hoc tilsynet med virksomheden efter reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af loven.

Stk. 3. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om størrelsen, betaling og opkrævning af beløb efter stk. 1 og 2, herunder om fordelingen af omkostningerne på kategorier af virksomheder.

§ 18. Virksomheder betaler ved indgivelse af ansøgninger eller dispensationer halvårligt et beløb for behandling af ansøgninger og dispensationer efter reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af loven.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om størrelsen, betaling og opkrævning af beløb efter stk. 1.

Kapitel 7 Tilsyn

§ 19. Klima-, energi- og forsyningsministeren fører tilsyn med, om virksomhederne opfylder sine forpligtelser i henhold til loven og regler fastsat i medfør af loven.

Stk. 2. Klima-, Energi og Forsyningsministeriet kan som led i sin tilsyns forpligtigelse anvende følgende tilsyns- og kontrolforanstaltninger:

- 1) Foretage tilsyn og kontrol hos virksomheden, ved at inspicere de lokaler virksomheden bruger til at levere sine tjenester og foretage stikprøvekontroller.
- 2) Foretage regelmæssige kontrol- og tilsynsbesøg hos virksomheder.
- 3) Foretage ad hoc-tilsyn.
- 4) Foretage sikkerhedsscanninger og penetrationstest af virksomhedens net- og informationssystemer samt fysiske lokationer. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er ansvarlig for eventuelle skader virksomheden pådrager sig i forbindelse med disse scanninger og tests.

Commented [HUV(OEPSP12): Hvordan forholder det sig, hvis driften af en sådan service er outsourced til en 3. part?

- 5) Kræve at få udleveret oplysninger og dokumentation, der er nødvendige for at vurdere foranstaltningerne vedrørende organisatorisk beredskab, fysisk sikring og cybersikkerhed, som virksomheden har indført efter loven og regler udstedt i medfør af loven.
- 6) Kræve at få adgang til data, dokumenter og oplysninger, der er nødvendige for udførelsen af tilsynsopgaven, herunder til afgørelse af om et forhold er omfattet af denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Stk. 3. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilsyn og kontrol af virksomhederne, herunder omfanget, udførelsen og hyppigheden af tilsyns- og kontrolbesøg.

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om udlevering og dokumentation af tilsynsmateriale og formkrav til tilsynsmateriale, herunder regler om hvilke sprog materialet skal udarbejdes på.

§ 20. Rådgivende missioner som er nedsat i medfør af CER-direktivet kan efter tilladelse fra klima-, energi-, og forsyningsministeren føre tilsyn med virksomheder som betragtes som enheder af særlig europæisk betydning efter § 5, stk. 1.

Stk. 2. Rådgivende missioner kan anvende tilsynsforanstaltninger efter § 19, stk. 2, nr. 1-7, i det omfang anvendelsen af foranstaltningerne er nødvendige for at gennemføre den pågældende rådgivende mission.

Skt. 3. Rådgivende missioners tilsynsforanstaltninger efter § 19, stk. 2, nr. 1-7, kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til følgende:

- 1) Statens sikkerhed eller rigets forsvar.
- 2) Rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner.
- 3) Private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Skt. 4. Klima-, energi og forsyningsministeren træffer afgørelse om begrænsning af rådgivende missioners tilsynsforanstaltninger.

Kapitel 8 Håndhævelse

§ 21. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan over for en virksomhed anvende følgende håndhævelsesforanstaltninger:

- 1) Påbyde virksomheden at træffe foranstaltninger, der er nødvendige for at forhindre eller afhjælpe en hændelse.
- 2) Meddele påbud og forbud, der anses nødvendige for at sikre overholdelsen af krav fastsat i loven, regler i medfør af loven eller Den Europæiske Unions forordninger og direktiver, som regulerer beredskabsforhold inden for energisektoren.
- 3) Påbyde virksomheden at underrette de fysiske eller juridiske personer, til hvilke den leverer tjenester eller udfører aktiviteter, som potentielt kan være berørt af en væsentlig cybertrussel, om denne trussels karakter samt om eventuelle beskyttelsesforanstaltninger eller afhjælpende foranstaltninger, som de fysiske eller juridiske personer kan træffe som reaktion på denne trussel.
- 4) Påbyde virksomheden at udpege en person med ansvar for i en nærmere fastsat periode at føre tilsyn med virksomhedens overholdelse af §§ 6-9 og §§ 12-14, samt regler udstedt i medfør heraf.
- 5) Påbyde virksomheden i ikke-anonymiseret form og på en nærmere angiven måde at offentliggøre afgørelser om håndhævelsesforanstaltninger efter nr. 1-4 samt resumeer af domme eller bødevedtager, hvor der idømmes eller vedtages en bøde.

§ 22. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan ved manglende opfyldelse af påbud efter § 21, stk. 1, nr. 1-5, påbyde virksomheder at få foretaget en revision af net- og informationsforanstaltninger, modstandsdygtighedsforanstaltninger og kritiske systemer ved en uafhængig revisor. Udgifterne til revisionen afholdes af virksomheden.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan påbyde virksomheder at gennemføre tiltag, som på baggrund af en revision efter stk. 1, vurderes nødvendige for at opretholde et tilstrækkeligt beredskab.

Stk. 3. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler for, hvordan den uafhængige revisor udpeges og godkendes samt omfanget af revisionen.

§ 23. Har de håndhævelsesforanstaltninger, der er pålagt i medfør af § 21, nr. 1-4 og § 22, stk. 1 og 2, vist sig at være utilstrækkelige, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte en frist, inden for hvilken virksomheden skal foretage de nødvendige tiltag for at afhjælpe manglerne eller opfylde myndighedernes krav. Er tiltagene ikke foretaget inden for den fastsatte frist, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe afgørelse om:

- 1) Midlertidigt at suspendere en certificering eller godkendelse vedrørende dele af eller alle de relevante tjenester, virksomheden leverer, eller aktiviteter, der udføres af virksomheden.
- 2) Midlertidigt at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på niveau med administrerende direktør eller den juridiske repræsentant hos virksomheden at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende virksomhed.

Stk. 2. Midlertidige suspensioner eller forbud, som er pålagt i medfør af stk. 1, kan kun anvendes, indtil virksomheden træffer de nødvendige foranstaltninger til at afhjælpe de mangler eller til at opfylde de krav, som gav anledning til, at foranstaltningerne blev anvendt.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 kan af virksomheden eller den fysiske person, afgørelsen vedrører, forlanges indbragt for domstolene. Klima-, energi- og forsyningsministeren anlægger i givet fald sag mod den virksomhed eller person, som har forlangt sagen indbragt.

Stk. 4. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte nærmere regler om, hvilke certificeringer og godkendelser der er omfattet af stk. 1, nr. 1.

§ 24. Inden Klima- Energi- og Forsyningsministeriet træffer afgørelse om at anvende håndhævelsesforanstaltninger efter §§ 21-23, underrettes den berørte virksomhed om de påtænkte håndhævelsesforanstaltninger og begrundelsen herfor. Klima- Energi- og Forsyningsministeriet skal give virksomheden en rimelig frist til at fremsætte bemærkninger, undtagen i tilfælde, hvor formålet med foranstaltningen ellers ville forspildes.

Kapitel 9 *Gensidig bistand om cyber*

§ 25. Hvor en enhed leverer tjenester i mere end én medlemsstat i Den Europæiske Unions, eller hvor virksomheden leverer tjenester i en eller flere medlemsstater, og virksomhedens net- og informationssystemer er

beliggende i en eller flere andre medlemsstater, samarbejder Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet med de andre medlemsstaters kompetente myndigheder i relevant omfang. Samarbejdet, indebærer at:

- 1) Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet via det centrale kontaktpunkt, der er nedsat i medfør af NIS 2-direktivet, underretter de kompetente myndigheder i relevante medlemsstater om anvendte tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger.
- 2) Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan anmode en anden medlemsstats kompetente myndigheder om at anvende tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger.
- 3) Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet yder i rimeligt omfang bistand til en anden medlemsstats kompetente myndighed efter modtagelse af en begrundet anmodning herom.

Stk. 2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan efter nærmere aftale gennemføre fælles tilsynstiltag med kompetente myndigheder fra andre medlemsstater i Den Europæiske Union.

Kapitel 10

Fortrolighed, udveksling af oplysninger og digital kommunikation

§ 26. Informationer om sikkerhedsgodkendelse og baggrundskontrol, samt forhold vedrørende organisatorisk beredskab, fysisk sikring og cybersikkerhed i virksomheder omfattet af loven og i energisektoren generelt, er fortrolige, hvis:

- 1) Informationerne indgår i vurderingen af sikkerhedsgodkendelser
- 2) Informationerne indgår i vurderingen af baggrundskontrol
- 3) Informationerne er væsentlige af hensyn til driften af virksomheden
- 4) Informationerne er væsentlige af hensyn til driften andre virksomheder omfattet af loven
- 5) Informationerne er væsentlige af hensyn til driften af energiforsyningen lokalt, regionalt, nationalt eller på europæisk niveau.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om, hvordan virksomheder og myndigheder opbevarer, behandler og deler informationer som nævnt i stk. 1.

§ 27. Underretning efter § 15 er undtaget fra aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen og partsaktindsigt efter forvaltningsloven.

§ 28. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og andre relevante myndigheder kan videregive oplysninger til andre medlemsstaters myndigheder og til institutioner i Den Europæiske Union for at varetage de myndighedsopgaver som følger af denne lov, NIS 2-direktivet eller CER-direktivet.

§ 29. De forpligtelser, der er fastsat i denne lov eller i regler udstedt i medfør af loven, omfatter ikke meddelelse af oplysninger, hvis videregivelse ville stride mod væsentlige interesser af hensyn til den nationale sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar.

Stk. 2. Oplysninger, der modtages eller hidrører fra myndigheder i andre EU-medlemsstater, behandles som fortrolige, såfremt den afgivende myndighed betragter oplysningerne som fortrolige i henhold til EU-regler eller nationale regler.

§ 30. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om digital kommunikation, herunder om anvendelsen af bestemte it-systemer og særlige digitale formater samt digital signatur eller lignende.

Kapitel 11 *Andre bestemmelser*

§ 31. Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren eller anden statslig myndighed efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven.

Stk. 2. Afgørelser nævnt i stk. 1 kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed end Energiklagenævnet. Afgørelserne kan ikke indbringes for domstolene, før den endelige administrative afgørelse foreligger.

Stk. 3. Klagen skal være indgivet skriftligt til Energiklagenævnet inden 4 uger fra tidspunktet, hvor afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen. Udløber klagefristen på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Stk. 4. Energiklagenævnets formand kan efter nærmere aftale med nævnet træffe afgørelse på nævnets vegne i sager, der behandles efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven.

Stk. 5. Søgsmål til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Stk. 6. Energiklagenævnet kan i forbindelse med behandling af en klage, indhente oplysninger der er nødvendige for behandling af klagen fra virksomheder omfattet af loven samt myndigheder der træffer afgørelser efter loven eller regler udstedt i medfør af loven.

§ 32. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om adgangen til at klage over afgørelser, der efter loven eller regler udstedt i henhold til loven træffes af klima-, energi- og forsyningsministeren, herunder at visse afgørelser ikke skal kunne indbringes for Energiklagenævnet,

Stk. 2. Erhvervsministeren kan fastsætte regler om

- 1) at kommunikation med Energiklagenævnet skal ske digitalt. Ministeren kan herunder udstede regler om anvendelse af et bestemt digitalt system. Ved fastsættelse af regler efter 1. pkt. fastsætter ministeren regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse for visse personer og virksomheder,
- 2) betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet,
- 3) Energiklagenævnets sammensætning ved nævnets behandling af afgørelser efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

§ 33. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan bemyndige en underministeriet oprettet institution eller anden myndighed til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

§ 34. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler eller træffe bestemmelser med henblik på at gennemføre eller anvende internationale konventioner og EU-regler om forhold, der er omfattet af denne lov, herunder forordninger, direktiver og beslutninger om beredskab og beskyttelse af energiinfrastruktur på søterritoriet og den eksklusive økonomiske zone.

§ 35. Klima-, energi- og forsyningsministeren og Energinet kan fra virksomheder omfattet af loven indhente oplysninger, der er nødvendige for

varetagelsen af deres opgaver efter loven, efter bestemmelser fastsat i henhold til loven eller efter EU-retsakter eller internationale forpligtelser om forhold omfattet af loven.

Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om, at virksomheder skal registrere sig, og hvilke oplysninger virksomheder i den forbindelse skal oplyse, herunder oplysninger om følgende:

- 1) Virksomhedens navn.
- 2) Adresse og ajourførte kontaktoplysninger, herunder e-mailadresser, IP-intervaller og telefonnumre.
- 3) Den relevante sektor og delsektor, som virksomheden er omfattet af.
- 4) De medlemsstater i Den Europæiske Union, hvor virksomheden leverer tjenester.

Kapitel 12

Straf

§ 36. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13,
- 2) undlader at efterkomme en afgørelse efter § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2,
- 3) undlader at efterkomme påbud efter §§ 21 og 22,
- 4) undlader at efterkomme krav efter § 14, stk. 2 eller § 19, stk. 2, nr. 5-7,
- 5) hindrer myndighederne i at føre kontrol efter bestemmelserne i 19, stk. 2, nr. 1-4,
- 6) meddeler klima-, energi- og forsyningsministeren eller Energiklagenævnet urigtige eller vildledende oplysninger eller efter anmodning undlader at afgive oplysninger.

Stk. 2. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 3. Hvor der er pålagt en bøde for overtrædelse af forordning 2016/679/EU eller databeskyttelsesloven, kan der ikke pålægges en bøde for overtrædelse af denne lov eller regler udstedt i medfør af loven, hvis overtrædelsen skyldes den samme adfærd som den, der var genstand for bøden i medfør af forordning 2016/679/EU eller databeskyttelsesloven.

Stk. 4. I forskrifter, der udstedes i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Kapitel 13 *Ikrafttrædelse*

§ 37. Loven træder i kraft d. 1. januar 2025.

Kapitel 14 Ændringer i anden lovgivning

§ 38. I olieberedskabslov jf. lov nr. 354 af 24. april 2012, foretages følgende ændringer:

1. § 16, ophæves.

§ 39. I lov om elforsyning jf. lovbekendtgørelse nr. 1248 af 24. oktober 2023, foretages følgende ændringer:

1. § 51 d, ophæves.

2. *Overskriften* til kapitel 12 affattes således:

»Kapitel 12

Fortrolighed, kontrol, oplysningspligt og påbud«

3. §§ 85 b og 85 c, ophæves.

§ 40. I lov om gasforsyning jf. lovbekendtgørelse nr. 1100 af 16. august 2023, foretages følgende ændringer:

1. *Overskriften* før § 15 a ophæves.

2. §§ 15 a og 15 b, ophæves.

3. § 30 a, stk. 5 og 6, ophæves.
stk. 6 og 7 bliver herefter stk. 5 og 6.

4. I § 30 a, stk. 7, der bliver stk. 6, ændres »stk. 1, 2, 5 og 6.« til: »stk. 1 og 2.«

§ 41. I lov om varmforsyning jf. lovbekendtgørelse nr. 124 af 2. februar 2024, foretages følgende ændringer:

1. I § 20, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »§§ 28 a, 28 b og 29«: »og omkostninger til beredskab efter lov om styrket beredskab i energisektoren,«.

2. § 29 a, ophæves.

§ 42. I lov om anvendelse af Danmarks undergrund jf. lovbekendtgørelse 1461 af 29. november 2023, foretages følgende ændringer:

1. § 17 a ophæves.

§ 43. I lov om energinet jf. lovbekendtgørelse nr. 271 af 09. marts 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »reglerne i denne lov«: lov om styrket beredskab «.

Kapitel 15

Territorialbestemmelser

§ 44. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse	
1.	Indledning
2.	Lovforslagets baggrund
3.	Lovforslagets hovedpunkter
3.1.	Anvendelsesområde og identifikationsbestemmelser
3.1.1.	Gældende ret
3.1.2.	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.1.3.	Den foreslåede ordning
3.2.	Foranstaltninger for beredskab og modstandsdygtighed i energisektoren
3.2.1.	Gældende ret
3.2.1.1.	Organisatorisk beredskab
3.2.1.2.	Fysisk sikring
3.2.1.3.	It-beredskab
3.2.2.	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.2.3.	Den foreslåede ordning
3.3.	Underretning
3.3.1.	Gældende ret
3.3.2.	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.3.3.	Den foreslåede ordning

3.4.	Sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol
3.4.1	Gældende ret
3.4.2	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.4.3	Den foreslåede ordning
3.5.	Gebyrbestemmelser om gebyrbetaling for myndighedsbehandling
3.5.1.	Gældende ret
3.5.1.1.	Virksomhedernes gebyrbetaling for myndighedsbehandling
3.5.1.2.	Energinets gebyrbetaling for myndighedsbehandling
3.5.2.	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.5.2.1.	Generelle grundbeløb til finansiering af almindeligt tilsyn og administration af ordningen
3.5.2.2.	Aktivitetsberegnet beløb til finansiering af ad-hoc tilsyn
3.5.2.3.	Beløb til finansiering af behandling af virksomhedernes ansøgninger i egeninteresse
3.5.3	Den foreslåede ordning
3.6.	Tilsyn
3.6.1.	Gældende ret
3.6.2.	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.6.3.	Den foreslåede ordning
3.7.	Håndhævelse og sanktion
3.7.1.	Gældende ret
3.7.2.	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.7.2.1	Særligt om tvangsbøder

3.7.2.2.	Særligt om fysiske personer strafansvar, herunder valg af ansvarssubjekt
3.7.2.3.	Særligt om brud på persondatasikkerheden
3.7.3	Den foreslåede ordning
3.8.	Nødvendige omkostninger til beredskab efter lov om varmeforsyning
3.8.1.	Gældende ret
3.8.2.	Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser
3.8.3.	Den foreslåede ordning
4.	Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
5.	Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
6.	Administrative konsekvenser for borgerne
7.	Klimamæssige konsekvenser
8.	Miljø- og naturmæssige konsekvenser
9.	Forholdet til EU-retten
10.	Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven
11.	Hørte myndigheder og organisationer m.v.
12.	Sammenfattende skema

1. Indledning

Mange samfundsvigtige funktioner er afhængige af, at en stabil energiforsyning opretholdes. Derfor er samfundet også særdeles sårbart, hvis dele af energiforsyningen i kortere eller længere perioder forstyrres, hvad enten det skyldes tekniske nedbrud på grund af fx systemfejl, vejræssige forhold eller det skyldes cyberangreb, hærværk eller sabotage.

Energisektorens beredskab har overordnet til formål at sikre, at sektoren er forberedt til at kunne beskytte og videreføre energiforsyningen i tilfælde af naturskabte, menneskeskabte og teknologiske risici. Dette lovforslag har til formål at styrke beredskabsreguleringen i den danske energisektor for at sikre, at lovgivningen på området er tidssvarende, og at virksomheder og energisektoren som helhed er robust overfor relevante risici og sårbarheder.

Desuden omfattes energisektoren af EU-direktiver, som skal implementeres som del af dette lovforslag. Det drejer sig om Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (CER-direktivet) og Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EU) 2022/2555 af 14. december 2022 om foranstaltninger til sikring af et højt fælles cybersikkerhedsniveau i hele Unionen, om ændring af forordning (EU) nr. 910/2014 og direktiv (EU) 2018/1972 og om ophævelse af direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet).

Lovforslaget rummer bl.a. bemyndigelsesbestemmelser til klima-, energi- og forsyningsministeren, der angår krav til virksomhedernes organisatoriske beredskab, fysisk sikring, cybersikkerhed, sikkerhedsgodkendelser, baggrundskontrol og digital kommunikation. Desuden indgår bestemmelser for fastsættelse af rammer for myndighedernes arbejde i forhold til vejledning, tilsyn, sanktioner og gebyrfinansiering af disse aktiviteter. Der redegøres nærmere herfor i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser.

2. Lovforslagets baggrund

Der er ikke foretaget væsentlige ændringer i reguleringen af energisektorens almene beredskab siden 2007 og it-beredskab siden 2017. Der er dog en række forandringer i samfundet, som er med til i disse år at ændre rammerne for beredskabet, og som gør, at der er behov for at opdatere beredskabsreguleringen i energisektoren.

Den grønne omstilling betyder bl.a., at energisystemet forandres. Større dele af energiforsyningen i fremtiden vil komme fra mange decentralt placerede VE-anlæg. Produktionen af el vil således fx ikke længere være koncentreret om få kraftværker, men vil i stedet blive spredt ud på mange små og store anlæg. Tilsvarende sker der en udvikling i brugen af digitale teknologier, der skaber nye sårbarheder på især cyberområdet. Også den geopolitiske situation i Europa og det generelle trusselsbillede har udviklet sig, og det har skabt en række afledte effekter for den danske energisektor. Der er bl.a. cyber- og spionageaktivitet mod energisektoren. Der er også ændringer i klimaet som fx større mængder regn end tidligere, som sætter nye krav til beredskabsmæssigt at robustgøre og klimatilpasse energianlæg, som kan være udsatte.

EU-direktiverne NIS 2 og CER skal implementeres i energisektoren. Direktiverne stiller krav om et højere beredskabsniveau på tværs af unionen. Overordnet stiller CER krav til kritiske enheders modstandsdygtighed, mens NIS2 stiller krav til væsentlige og vigtige enheders cybersikkerhed i kritiske sektorer. I energisektoren omfatter direktiverne el, gas, olie, fjernvarme, fjernkøling og brint. Direktiverne stiller således krav til delsektorer og virksomheder, der ikke i dag er omfattet beredskabsregulering.

Regeringen har besluttet, at Forsvarsministeriet er ansvarlig for koordineringen af implementeringen af NIS2- og CER-direktiverne. For begge direktiver er det blevet besluttet, at Forsvarsministeriet fremsætter én hovedlov, som omfatter alle berørte sektorer med undtagelse af energisektoren for så vidt angår CER og med undtagelse af energi-, tele- og finanssektoren for så vidt angår NIS2.

Det er væsentligt for et sammenhængende beredskab i energisektoren, at NIS2- og CER-direktivet tænkes sammen. Kravene som følger af direktiverne komplementerer hinanden. Et højt cybersikkerhedsniveau forudsætter fx, at der bl.a. er passende fysiske sikring. I lovforslaget lægges der grundlæggende vægt på, at et robust beredskab kræver en holistisk tilgang, hvor tekniske, organisatoriske og fysiske foranstaltninger spiller sammen. Det følger også af direktiverne, at der er indbyrdes forbindelser, og at der i videst muligt omfang bør sikres en sammenhængende tilgang til implementeringen af direktiverne. Derfor lægges der op til, at opdateringen af beredskabsreguleringen i energisektoren og implementeringen af NIS 2- og CER-direktivet sker ved ét samlet lovforslag. Samtidig overføres en række beredskabsbestemmelser fra energisektorens forsyningslove til denne lov.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1. Anvendelsesområde og identifikationsbestemmelser

3.1.1. Gældende ret

Reguleringen af beredskabsplanlægningen for virksomheder i den danske energisektor udspringer af sektoransvaret, der er det grundlæggende princip for organiseringen af det danske civilberedskab. Sektoransvaret er kodificeret i § 24 i lovbekendtgørelse nr. 314 af 3. april 2017 om bekendtgørelse af beredskabsloven. Det følger af beredskabslovens § 24, at hver minister inden for sit område skal stå for planlægning af det civile beredskab, som omfatter opretholdelse og videreførelse af samfundets funktioner i tilfælde af større ulykker og katastrofer. I forarbejderne til lov nr. 514 af 26. maj 2014 om ændring af beredskabsloven gøres det ligeledes klart, at krigshandlinger, samt det at kunne yde støtte til forsvaret, fortsat er noget, den enkelte minister skal tage højde for i sin beredskabsplanlægning. Heri indgår efter praksis også at koordinere planlægningen med andre myndigheder, herunder at planlægge sammen med forsvaret og yde støtte til forsvaret, når dette findes relevant, fx. i forhold til luftfartskontrol.

Den sektoransvarlige minister har som led i sin beredskabsplanlægningsforpligtigelse ikke ansvar for den aktive beskyttelse af dansk territorium til lands, til vands eller i luften, den danske befolkning eller infrastruktur på dansk territorium mod konkrete angreb fra fremmede stater eller terrorister. Dette er afgrænset af beredskabslovens § 24, hvor civilberedskabsplanlægningen går på planlægningen for opretholdelse af og videreførelsen af samfundets funktioner efter større ulykker og naturkatastrofer herunder krigshandlinger.

Den sektoransvarlige minister har dog et ansvar for, at virksomheder inden for dennes ressort kan detektere forsøg på angreb mod disse virksomheder, har et minimum af sikring mod angreb og sabotage, og at virksomhederne har planer for opretholdelse og videreførelse af deres samfundsmæssige funktion, skulle de blive forsøgt angrebet eller faktisk angrebet, uanset hvem der står bag.

Sektoransvaret efter § 24 i beredskabsloven er for klima-, energi- og forsyningsministerens ressortområde siden Lov nr. 316 af 22. maj 2002 blevet udmøntet i forskellige forsyningslove ved bemyndigelsesbestemmelser, der i udgangspunktet er delegeret til Energistyrelsen, herunder elforsy-

ningsloven, gasforsyningsloven, varmforsyningsloven, olieberedskabsloven, undergrundsloven og lov om forsyningsmæssige foranstaltninger. Før lov nr. 316 af 22. maj 2002 var sektoransvaret løftet ved hjælp af pålæg til de enkelte virksomheder i henhold til § 28, stk. 1 i beredskabsloven.

Beredskabsparagrafferne i disse love omhandler alle mitigering af forsyningsafbrud af energi og om nødvendigt hurtigst mulig genoprettelse af forsyningen, når denne har været afbrudt.

Ministeren har kun ansvaret for håndteringen af den civile beredskabsplanlægning i Danmark for den danske energiforsyning. Derfor finder ovennævnte forsyningslove i udgangspunktet kun anvendelse på virksomheder, der opererer som et direkte led af den forsyningskæde, der måtte være fra første produktion i Danmark (herunder i dansk eksklusiv økonomisk zone) til import til Danmark, og indtil energiarten er forbrugt i Danmark eller eksporteret. Beredskabsplanlægning for energi i transit fx. i rørledninger, kabler eller skibe, der ikke er forbundet til Danmark eller tilløber Danmark, falder således uden for klima-, energi- og forsyningsministerens ressort.

De gældende beredskabsparagraffer i de ovennævnte forsyningslove finder i elsektoren anvendelse på bevillingspligtige virksomheder efter §§ 10 og 19 i elforsyningsloven samt elforsyningsvirksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, samt virksomheder, der yder balancering af elsystemet. I gassektoren finder de gældende beredskabsparagraffer anvendelse på selskaber, der er bevillingspligtige efter § 10 i gasforsyningsloven, samt Energinet og denne virksomheds helejede datterselskaber, der varetager gasvirksomhed i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, samt virksomheder, som driver anlæg til produktion og fremføring af bygas. I oliektoren finder de gældende beredskabsparagraffer anvendelse på lagringspligtige virksomheder efter olieberedskabsloven, som har en lagringspligtig omsætning større end nul og den centrale lagerenhed, der er udpeget efter olieberedskabslovens § 5, stk. 1. I offshore olie- og gassektoren finder de gældende beredskabsparagraffer anvendelse på rettighedshavere med tilladelse til efterforskning og indvinding af kulbrinter eller tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg i forbindelse med indvinding af kulbrinter.

Danske love finder i udgangspunktet anvendelse alle steder, hvor den danske stat kan udøve sin autoritet, medmindre der er taget eksplicit stilling

til, at den ikke skal gælde der. Således er alle eksisterende love, der beskæftiger sig med beredskab for energisektoren gældende på land, dansk territorialfarvand, i den danske eksklusive økonomiske zone og dansk kontinentalsokeleområde. Udgangspunktet er specificeret i en række af forsyningslovene.

Ifølge bekendtgørelse om beredskab for elsektoren § 11, stk. 1 og bekendtgørelse om beredskab for gassektoren § 11, stk. 1, skal Energistyrelsen foretage en klassificering af anlæg i el og gassektoren. Det følger af bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektoren, at Energistyrelsen skal foretage kategorisering af virksomheder. Efter gældende ret inddeles anlæg i tre klasser, og virksomheder inddeles i tre kategorier afhængig af anlæggets eller virksomhedens betydning for energiforsyningen. Klassificeringen og kategoriseringen har betydning for, hvilke krav virksomhederne skal efterleve, samt hvor ofte der føres tilsyn med virksomheden. Alle de eksisterende energiforsyningslove, der indeholder beredskabsparagraffer, indeholder også bemyndigelsesbestemmelser til klima-, energi- og forsyningsministeren, hvorefter ministeren kan fastsætte regler eller træffe bestemmelser med henblik på at gennemføre eller anvende internationale konventioner og EU-regler om forhold, der er omfattet af loven. Bemyndigelsen udnyttes ofte som en supplerende hjemmelsparagraf ved udstedelse af bekendtgørelser, der implementerer direktiver eller gennemfører dele af forordninger.

3.1.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser Klima-, Energi og Forsyningsministeriets vil med dette lovforslag fortsætte med at løfte sit sektoransvar, som kodificeret i beredskabslovens § 24. Der ændres med forslaget ikke på de allerede eksisterende grundprincipper i den beredskabsplanlægning, som virksomhederne skal udføre.

Lovforslaget vil samtidig implementere NIS2- og CER-direktiverne, som finder anvendelse på flere delsektorer end den gældende regulering. Beredskabet i energisektoren vil dermed blive styrket, idet lovforslaget vil omfatte flere virksomheder i flere delsektorer, og fordi kravene til virksomhederne i relevant omfang skærpes og gøres mere detaljerede, end de har været i det hidtidige lovgrundlag.

Ligeledes vil der fremover blive ført tilsyn med flere virksomheder. Hyppigheden af tilsynet gradueres efter, hvor forsyningskritiske virksomhederne er.

Lovforslaget fastsætter endvidere regler for fortrolig deling af information om sårbarheder og hændelser. Det forventes, at tilsynsmyndigheden forsat placeres hos Energistyrelsen, der fik overført tilsynsmyndigheden fra Energinet i 2019.

Af lovtekniske grunde har Klima-, Energi og Forsyningsministeriet med dette lovforslag valgt at samle hjemmelsgrundlaget for beredskabsarbejdet i energisektoren i en ny lov fremfor at have næsten enslydende hjemler i fem forskellige forsyningslove. Baggrunden herfor er bl.a., at sikre, at kravene er de samme på tværs de forskellige forsyningsarter. Derudover giver det et samlet overblik over beredskabsreguleringen for de omfattede virksomheder, hvoraf en del er multiforsyningsvirksomheder eller har aktiviteter i flere delsektorer.

Den grønne omstilling har og vil forsat medføre en større diversitet i danske forbrugeres og virksomheders energiforsyning. Den decentrale energiproduktion, som bl.a. hænger sammen med en øget integration af vedvarende energi i det danske energisystem, har bevirket, at forbrugere og virksomheder ikke blot er afhængige af en eller to energikilder. Der er ligeledes gensidige afhængigheder mellem de forskellige delsektorer, hvilket kan bevirke, at en forsyningsafbrydelse i den ene delsektor kan have betydning for forsyningen i andre delsektorer. Desuden har markedsliggørelsen og digitaliseringen af den danske og europæiske energiforsyning medført, at et langt større antal virksomheder har indflydelse på, at forsyningen er velfungerende, forudsigelig og ikke mindst sikker.

Med udbygningen af vind- og solenergi bliver elproduktionen mere decentraliseret. Produktionen af el vil således ikke længere være koncentreret om få kraftværker, men den vil i stedet blive spredt ud på mange små og store anlæg. Der vil bl.a. i de kommende år blive bygget store VE-anlæg (f.eks. land- og havvindmølleparker), som vil have en størrelse, hvor de vil få væsentlig betydning for energiforsyningen på nationalt og europæisk niveau. Nogle af disse anlæg vil være geografisk placeret steder, hvor de kan være eksponeret.

Grundet udviklingen af energisystemerne hvor produktionen er blevet mere vejrafhængigt og fluktuerende de sidste par år, vil forbrugssiden også få væsentligt indvirkning på forsynings sikkerheden af energi. Dette er særligt relevant for elforsyningen, hvor alt fra ladestanderoperatører, PtX-anlæg, varmepumper og smartstyring af virksomheder og privatpersoners elforbrug potentielt kan få indvirkning på den nationale elforsyning, såfremt

ondsindede aktører kan tage kontrollen med forbruget. Den nuværende regulering tager ikke tilstrækkeligt højde for denne udvikling inden for mangfoldigheden af aktører, der har betydning for energisektoren. Derfor foreslås det i overensstemmelse med NIS 2- og CER-direktivet, at flere aktører på forbrugssiden omfattes af reguleringen. Velfungerende og sikre markedsaktører er ligeledes essentielle for en stabil forsyning af energi i Danmark og resten af Europa, hvorfor disse også foreslås omfattet af denne beredskabsregulering.

I takt med at brint bliver en vigtigere del af det danske energisystem, bør modstandsdygtigheden af brintforsyningen også understøttes. På sigt forventes der i Danmark være en del af de danske forbrugere og virksomheder, der vil være afhængige af den brint, som produceres på de brintproducerende anlæg. Beredskabsreguleringen af brintsektoren bør tage højde for denne forudsete udvikling af brintsektorens kritikalitet, hvor brintproducerende anlæg går fra at være kritiske for elforsyningssikkerheden på baggrund af deres forbrug af el til i stigende grad også at være kritiske på baggrund af den brint og dermed de PtX-produkter, som elektriciteten omdannes til på anlæggene. På den baggrund har Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet vurderet, at beredskabsreguleringen af brintsektoren bør tage højde for, at brintproducerende anlæg kan være kritiske for energiforsyningen både på baggrund af forbruget af strøm og på baggrund af den brint, som anlæggene producerer.

Brintinfrastruktur kommer til at udgøre et vigtigt bindeled mellem produktion og forbrug af brint og bliver afgørende for, at brint kan handles på det indre marked. Brintinfrastruktur er i dag reguleret i gasforsyningsloven. Idet den økonomiske regulering og markedsforholdene for brint følger den model, der i en årrække har været gældende på naturgasområdet, er det nærliggende, at beredskabsreguleringen af brintinfrastrukturen følger den model, der gælder for naturgassektoren i den nuværende beredskabsregulering.

I gassystemet er der de seneste år sket en markant udvikling, hvor naturgas fra den danske del af Nordsøen eller import af naturgas i vidt omfang er blevet erstattet af decentral biogasproduktion. Opgraderet biogas svarede således i 2023 til ca. 40 pct. af det samlede danske gasforbrug, og andelen af biogas i gasnettet forventes at stige yderligere fremover.

Den danske produktion og opgradering af biogas til nettet er steget markant de seneste år. Biogasproduktionen har dermed fået en væsentlig betydning i gassystemet, og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer derfor, at det er væsentligt at omfatte biogasproduktionsanlæggene af reguleringen.

Det gælder for både biogasanlæg såvel som for øvrige gasproducerende anlæg og gasbehandlingsanlæg, at det enkelte anlæg ikke er kritisk i sig selv, fordi anlægget producerer til et sammenhængende gasnet. Ikke desto mindre er de gasproducerende anlæg vigtige for at gøre energiforsyningen modstandsdygtig over for uforudsete hændelser på tværs af de enkelte led.

Der sker i disse år en udfasning af fossile brændsler til opvarmning, som især erstattes af fjernvarme. Fjernvarmesektoren er karakteriseret af mange små og mellemstore anlæg, som således ikke nødvendigvis har betydning for energiforsyningen på nationalt plan. Dog er fjernvarmesektoren karakteriseret af naturlige monopoler, hvor langt størstedelen af slutbrugerne således kun har ét varmerør, der forsyner deres hus eller bygning. Dette forhold understreger fjernvarmens kritikalitet for især private boliger samt fx. hospitaler og andre samfundskritiske funktioner, hvor varmforsyning er afgørende, og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer derfor, at det er væsentligt at omfatte virksomheder, der producerer eller distribuerer fjernvarme af reguleringen.

Fjernkølingssektoren i Danmark er under udvikling og forventes at få en tiltagende betydning for køling i især industrien såvel som for hospitaler og lignende samfundskritiske bygninger og anlæg, der har behov for stabil køling. På den baggrund vurderes det relevant at omfatte virksomheder, der opererer inden for fjernkøling.

Den gældende beredskabsregulering af oliesektoren omhandler primært krav om lagerberedskab af olieprodukter. Danmark er efter gældende EU-regler forpligtet til at holde beredskabslagre af olie svarende til 61 dages gennemsnitligt forbrug. Forpligtigelsen til at holde beredskabslagre er pålagt de lagringspligtige virksomheder, hvilket er den gruppe af olievirksomheder i Danmark, som foretager import eller produktion af enten råolie eller olieprodukter. Det vil sige, at virksomhederne og den centrale lagerenhed skal foretage beredskabsplanlægning, der sikrer forsyningen af olie fra egne lagre i en beredskabssituation. Fremover udvides beredskabsregu-

leringen af olievirksomheders lagre til også at omfatte flere led i olieforsyningen. Derved vil flere led i værdikæden for olieforsyning blive omfattet af beredskabskrav.

Oliesektoren i Danmark er i høj grad karakteriseret af globale markedsmekanismer og for mange af kunderne i oliesektoren, er der substitutionsmuligheder. Kritikaliteten afhænger ikke på samme måde af virksomhedernes størrelse målt på mængden af energi, de håndterer, men den afhænger i højere grad af deres rolle i værdikæden, og hvorvidt deres kunder har substitutionsmuligheder. I oliesektoren er der flere aktører i forsyningskæden, for hvilke der er få substitutionsmuligheder på nationalt plan, herunder fx raffinerier, olierør og offshore-pladformer, og som derfor er kritiske for olieforsyningen. Ligeledes er der relativt få aktører, der ejer fx terminaler og olielagre, og hvor substitutionsmulighederne på nationalt plan er få, hvorfor det også vurderes hensigtsmæssigt, at beredskabsreguleringen omfatter disse, således at oliemarkedets funktion understøttes af krav til virksomhedernes modstandsdygtighed og beredskab.

Derudover vurderer Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at tankstationsvirksomhed bør omfattes af beredskabsreguleringen, idet tankstationer er et væsentligt led i distributionen af olieprodukter. I den sammenhæng er det ikke den enkelte tankstation, der er kritisk for forsyningen af olieprodukter. Der kan derimod være risici forbundet med, at mange tankstationskæder har ét samlet IT-system, som benyttes på tværs af tankstationskæden, og som forbinder forsynings- og forretningskritiske systemer. På den måde kan fx et cyberangreb forstyrre olieforsyningen fra en større delmængde af de danske tankstationer og skabe usikkerhed omkring brændstofforsyningen. Reguleringen af tankstationsvirksomhederne skal således gøre sektoren mere modstandsdygtig og understøtte brugernes tillid til markedets funktion.

Af disse årsager foreslår klima-, energi- og forsyningsministeren at udvide beredskabsreglernes anvendelsesområde ift. gældende ret. Ligeledes foreslås det, at beredskabsreguleringen stiller ensartede krav på tværs af de omfattede delsektorer for dermed at imødekomme de gensidige afhængigheder og for at øge modstandsdygtigheden på tværs af energisektoren. Således vil reglerne fremadrettet i tillæg til el-, gas- og oliesektorerne også gælde for såvel fjernvarme-, fjernkøling- og brintsektorerne. Endvidere vil nye aktører omfattes i el-, gas og oliesektorerne. Disse aktører er hovedsageligt dikteret af NIS2 og CER-direktivernes bilag om disses anvendelsesområde.

Det er samtidig Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at en del virksomheder, der vurderes kritiske i opretholdelsen af energiforsyningen, ikke nødvendigvis vil være omfattet hvis blot NIS 2-direktivets anvendelsesområde bruges som afgrænsning. Det skyldes, at mange virksomheder grundet bl.a. koncernstrukturer ikke beskæftiger minimum 50 ansatte eller har en årlig omsætning på minimum 10 mio. EUR og en årlig samlet balance på minimum 10 mio. EUR. Anvendelsesområdet for loven foreslås derfor modificeret ift. NIS2-direktivets grænser for ansatte, årlig omsætning eller balance for visse typer af virksomheder. Denne modificering er ligeledes et udtryk for kravet om identificeringen af kritiske enheder efter CER-direktivets artikel 6 inden for klima-, energi- og forsyningsministerens ressortområde. Det vurderes, at lovforslaget i denne sammenhæng går videre end minimumskriterierne for fastlæggelse af anvendelsesområdet i både NIS2- og CER-direktiverne.

I medfør af CER-direktivet skal medlemsstaterne senest den 17. juli 2026 identificere kritiske virksomheder ud fra kriterierne om, at virksomheden leverer en eller flere væsentlige tjenester, og at en hændelse vil have betydelig forstyrrende virkning for enhedens levering af tjenesten. Ved identificeringen skal medlemsstaterne tage hensyn til den nationale risikovurdering og nationale strategi, der begge skal foreligge senest den 17. januar 2026.

I lyset af et stadigt skiftende trusselsbillede og deraf væsentligt øget behov for at styrke beredskabet i energisektoren vurderer Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det vil være uhensigtsmæssigt, hvis identificering af virksomheder i energisektoren potentielt først finder sted efter januar 2026.

Det foreslås derfor, at identificering af kritiske virksomheder efter CER-direktivet sker sammen med NIS 2-direktivet, således at det er de samme virksomheder, der omfattes af krav for begge direktiver baseret på forsyningstørrelse. Baggrunden herfor skal samtidig ses i lyset af, at der er tætte forbindelser mellem direktiverne, og at kravene i direktiverne komplementerer hinanden. Når den nationale risikovurdering og strategi efter CER-direktivet på et senere tidspunkt foreligger, vil Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet på ny forholde sig til identificeringen af kritiske virksomheder. Identificering af virksomheder vil ske på baggrund af regler fastsat på bekendtgørelsesniveau.

På den baggrund foreslås en videreførelse af den gældende regulerings anvendelse af kritikalitet som parameter for, hvornår virksomheder og anlæg

omfattes af reguleringen. Herved er det forsyningsstørrelsen og i nogle tilfælde virksomhedens eller anlæggets rolle i energisystemerne, der er afgørende for, om virksomheden omfattes af beredskabsregulering. Dette skyldes, at forsyningsstørrelsen i højere grad afspejler virksomhedens kritikalitet for energiforsyningen. For at understøtte at reguleringen er proportionel set i forhold til sikkerhedseffekten hos virksomhederne og de omkostninger, de skal afholde for at efterleve reguleringen, foreslås et differentieret reguleringstryk. Med dette vil reguleringen stille skærpede krav til de mest forsyningskritiske virksomheder. I de tilfælde hvor virksomheder ikke omfattes på baggrund af de grænseværdier, der er fastsat på baggrund af kritikalitet, men de lever op til grænseværdierne for at være omfattet af NIS2-direktivet, foreslås det, at virksomhederne også omfattes af loven. Den nuværende regulering arbejder med en klassificering af anlæg og en kategorisering af virksomheder. Det vurderes hensigtsmæssigt at videreføre inddelingen, som sikrer et differentieret reguleringstryk. Af pædagogiske årsager videreføres klassificeringen af anlæg, mens der fremover vil ske niveauintdeling af virksomheder, som erstatter den gældende kategorisering. Reglerne forventes udformet således, at antallet af niveauer og klasser kan udvides, i det omfang udviklingen af energisektoren kræver det.

3.1.3. Den foreslåede ordning

Lovforslagets foreslåede anvendelsesområde følger i høj grad NIS2- og CER-direktivernes anvendelsesområder.

Det foreslås, at loven finder anvendelse på følgende virksomheder, når disse leverer deres tjenester eller udfører deres aktivitet inden for Danmark: 1) Elektricitetsvirksomheder, 2) Distributionssystemoperatører, 3) Transmissionssystemoperatører, 4) Elproducenter, 5) Udpegede elektricitetsmarkedsoperatører, 6) Markedsdeltagere, der leverer tjenester, der vedrører aggregering, fleksibelt elforbrug eller energilagring, 7) Operatører af ladestationer, der er ansvarlige for forvaltningen og driften af en ladestation, som leverer en ladetjeneste til slutbrugere, herunder i en mobilitetstjenesteudbyders navn og på dennes vegne, 8) Operatører af fjernvarme eller fjernkøling, 9) Olierørledningsoperatører, 10) Operatører af olieproduktionsanlæg, -raffinaderier og -behandlingsanlæg, olielagre og olietransmission, 11) Centrale lagerenheder, 12) Gasforsyningsvirksomheder, 13) Lagersystemoperatører, 14) LNG-systemoperatører, 15) Naturgasvirksomheder, 16) Operatører af naturgasraffinaderier og -behandlingsanlæg, 17) Operatører inden for brintproduktion, -lagring og -transmission. Ovenstående følger af NIS2- og CER-direktivets bilag I.

Dertil foreslås det, at 18) Operatører af tankstationer, der er ansvarlige for forvaltningen og driften af en tankstation, omfattes af loven. Tankstationer vurderes at være et væsentligt led i energiforsyningen. Tilføjelsen af tankstationer følger dog ikke direkte af NIS 2- og CER-direktiverne, selvom tankstationer kan anskues i tilknytning til olie, som er omfattet som delsektor i NIS 2- og CER-direktivet.

Klima-, energi- og forsyningsministeriet foreslår, at lovens anvendelsesområde baseres på en række grænseværdier for hver af de omfattede delsektorer, der tager udgangspunkt i virksomhedernes kritikalitet for energiforsyningen.

Det foreslås således, at loven gælder for de typer af virksomheder, der er nævnt i § 2, stk. 1, nr. 1-8, 10, 12 og 18 såfremt virksomheden; 1) årligt producerer, forbruger eller kontrollerer mere end 25 MW elektricitet, 2) i 2 ud af 3 sidste år har solgt mere end 13,9 GWh, 3) årligt producerer/injicerer mere end 26 mio. Nm³ gas i et gasnet, 4) opererer olieterminaler eller lagre med kapacitet på 100.000 m³ eller derover, 5) opererer en eller flere tankstationer med et samlet årligt salg af olieprodukter på 600.000 m³ eller derover, eller som opererer flere end 100 tankstationer på nationalt plan. De foreslåede nedre grænser for disse typer af virksomheder er udtryk for en fastholdelse af den eksisterende afgrænsning af virksomheder, som i høj grad er baseret på forsyningsstørrelse og kritikalitet. Dette er grænseværdier, som i de fleste tilfælde er vurderet af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til at være lavere, og derfor omfatter de flere virksomheder, end hvis NIS 2-direktivets kriterier var blevet anvendt, hvorfor det også implementerer CER-direktivets artikel 6 for klima-, energi- og forsyningsministerens ressortområde.

Der kan dog være enkelte tilfælde, hvor virksomheden falder for disse foreslåede grænser, men virksomheden ville leve op til grænsen for at være omfattet af NIS 2-direktivet. Det foreslås således, at hvis de nævnte virksomhedstyper alligevel lever op til grænsen for at være omfattet af NIS 2-direktivet, vil de også være omfattet denne lov, uagtet at de ellers var faldet for et af de førnævnte kriterier. Dette sikrer, at der uagtet de ellers udvidende nedre grænser forsat kan ske EU-konform implementering af NIS 2- og CER-direktiverne.

Endvidere foreslås det, at virksomheder med positiv lagringsforpligtigelse efter Olieberedskabsloven altid er omfattet den foreslåede lov, selvom de ikke selv ejer lageret eller terminalen, som beredskabsolien befinder sig i,

eller hvis de har en kapacitet på mindre end 100.000 m³. Det er essentielt, at de virksomheder med positiv lagringsforpligtigelse efter olieberedskabsloven er omfattet af denne lov, idet tilgængeligheden af beredskabslagrene, som disse virksomheder holder, er et grundlæggende krav for at have et velfungerende og brugbart olielagerberedskab.

For de bestemmelser, der gælder muligheden for at få foretaget sikkerhedsgodkendelse eller baggrundskontrol og gebyrbetaling for behandling af sådanne ansøgninger, foreslås et stadig større anvendelsesområde end for de resterende bestemmelser i loven. Det foreslås således, at virksomheder, organisationer, fonde og erhvervsdrivende fonde kan få foretaget sikkerhedsgodkendelser af personer ansat af disse, såfremt disse personer varetager opgaver som direkte led eller i forbindelse med leveringen af de tjenester, der er nævnt i § 2, stk. 1.

Endeligt foreslås det, at loven og regler udstedt i medfør af loven gælder på land- og søterritoriet, den eksklusive økonomiske zone samt kontinentalsokkelen.

For nærmere om den foreslåede ordning for lovens anvendelsesområde henvises der til lovforslagets § 2 og bemærkningerne hertil.

3.2. Foranstaltninger for beredskab og modstandsdygtighed i energisektoren

3.2.1. Gældende ret

Efter gældende ret skal virksomheder med bevilling til netvirksomhed efter elforsyningslovens § 10, virksomheder med bevilling til elproduktion efter elforsyningslovens § 19, virksomheder med tilladelse til elproduktion over 25 MW efter elforsyningslovens § 11 eller efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi, virksomheder med bevilling til distribution af gas efter § 10 i gasforsyningsloven, Energinet og Energinet's helejede datterselskaber, balanceansvarlige virksomheder, Centrale Lagerenheder, virksomheder med positiv lagringspligt efter olieberedskabsloven, virksomheder der driver anlæg til produktion og fremføring af bygas, samt rettighedshavere med tilladelse til efterforskning og indvinding af kulbrinter eller tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg i forbindelse med indvinding af kulbrinter planlægge og gennemføre beredskab for deres forsyning af elektricitet, naturgas, råolie, mineralolieprodukter, bygas og kulbrinter.

Forpligtigelserne for disse virksomheder er i dag overordnet set fastsat i en række forsyningslove, som for visse delsektorer i energisektoren er yderligere udmøntet i en eller flere bekendtgørelser. Der er således tale om §§ 85 b og c i lov om elforsyning, §§ 15 a og b i lov om gasforsyning, § 16 i olieberedskabsloven, § 29 a i lov om varmforsyning, § 17 a i lov om anvendelse af Danmarks undergrund, der individuelt eller sammen er udmøntet i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren, bekendtgørelse om beredskab for naturgassektorerne, bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgasvirksomhederne, bekendtgørelse om beredskab for oliesektoren samt bekendtgørelse om identifikation og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur på energiområdet og vurdering af behovet for bedre beskyttelse.

Beredskab forstås bredt, idet forpligtigelsen angår både organisatorisk beredskab, fysisk sikring af bygninger og anlæg samt cybersikkerhed for forsyningskritiske systemer, som virksomhederne benytter sig af i deres produktion, transmission, distribution, lagring, indvinding eller levering af elektricitet, naturgas, bygas, råolie, mineralolieprodukter eller kulbrinter.

3.2.1.1. Organisatorisk beredskab

Det følger af de ovennævnte paragraffer og bekendtgørelser, at virksomhederne skal foretage den nødvendige planlægning for at sikre forsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Denne planlægningsforpligtigelse er gældende for de fysiske aspekter af virksomheden, for de logiske systemer og for den organisatoriske styring, som virksomhederne benytter i deres forsyning.

Beredskabsplanlægningen indebærer således organisatoriske forhold forstået som udpegelse af ansvarlige personer for beredskabsplanlægning, fysisk sikring og cybersikkerhed, risiko- og sårbarhedsvurderinger, beredskabsplaner, øvelser, underrettelsesforpligtelser, operative forhold samt uddannelse af ledelse og personale. De gældende krav til de organisatoriske forhold i virksomhederne betyder, at virksomhederne bl.a. skal udpege en beredskabskoordinator, en it-beredskabsansvarlig medarbejder, en operationel kontakt og en eller flere sikringsansvarlige medarbejdere.

Beredskabskoordinatoren varetager sammen med den sikringsansvarlige medarbejder virksomhedens beredskabsopgaver, herunder kontakt til myndigheder inkl. politiet. Den it-beredskabsansvarlige medarbejder skal koordinere virksomhedens sikring af forretnings- og forsyningskritiske it-systemer og skal sammen med beredskabskoordinatoren og ledelsen mindst fire

gange om året koordinere mellem det klassiske beredskab og it-beredskabet. Der må af samme årsag ikke være personsammenfald mellem beredskabskoordinatoren, den it-beredskabsansvarlige og ledelsen.

Den operationelle kontakt skal når som helst kunne fungere som forbindelsesled til virksomheden, hvilket betyder, at kontakten skal kunne modtage informationer fra myndighederne og/eller Energinet og sikre, at virksomheden iværksætter de nødvendige foranstaltninger, herunder videreformidling af informationer internt i virksomheden.

Den/de sikringsansvarlige medarbejder(e) er en konkret medarbejder, der skal varetage beredskabs- og sikringsopgaver for et eller flere individuelle anlæg. Mens de andre roller har et bredere ansvar for virksomhedens beredskab, har den sikringsansvarlige medarbejder et ansvar for et eller flere anlæg, som virksomheden ejer.

I tillæg til udpegelsen af diverse beredskabsroller fastsætter gældende ret krav til, at virksomhederne skal sikre, at de medarbejdere, som skal indgå i beredskabet, løbende modtager den fornødne instruktion, uddannelse og træning i disse opgaver. Der er ligeledes krav om, at virksomhederne skal udarbejde og gennemføre awareness-tiltag om it-sikkerhed, herunder formidle oplysning om hvordan it-sikkerheden skal varetages af den berørte gruppe af medarbejdere eller af eksterne. De mest kritiske virksomheder skal gennemføre årlige awareness-tiltag, mens de mindre kritiske kun skal gennemføre dem minimum hvert tredje år.

Risiko- og sårbarhedsvurderinger

Efter gældende ret skal virksomheder, der i dag er omfattet af beredskabsreguleringen, udarbejde en vurdering af virksomhedens risici og sårbarheder, herunder sårbarheder i forhold til virksomhedens kontinuitet og forsyningskritiske it-systemer. Det foregår ved, at Energistyrelsen sender en samling af risiko- og sårbarhedsscenarier til virksomhederne, som virksomhederne skal forholde sig til i udarbejdelsen af deres risiko- og sårbarhedsvurderinger. I disse vurderinger skal virksomhederne vurdere konsekvenserne for virksomheden, såfremt scenarierne udspiller sig og kan på den baggrund identificere virksomhedens sårbarheder og identificere, udvælge og prioritere beredskabet i forhold til de identificerede risici og sårbarheder.

Overordnet set er en risiko- og sårbarhedsanalyse virksomhedens vurdering af forskellige trusselscenariers konsekvenser for egen forsyningsevne.

Konklusionerne på risiko- og sårbarhedsanalyserne (ROS) giver dermed et billede af virksomhedens sårbarheder. For virksomheden skal denne indsigt i egne sårbarheder hjælpe med at afgøre, hvor virksomheden bør lægge sit fokus i beredskabsarbejdet og afdække behovet for internt at prioritere ressourcer til beredskabsarbejdet.

Beredskabsplanlægning og øvelser

Efter gældende ret er det et krav, at virksomhederne skal udarbejde beredskabsplaner og it-beredskabsplaner for håndtering af beredskabssituationer, som baseres på risiko- og sårbarhedsvurderingerne. Beredskabsplanerne skal bl.a. beskrive virksomhedens krisehåndtering, hvordan virksomhedens krisehåndteringsorganisation aktiveres, etableres og driftes, og hvordan der koordineres og udsendes information. Beredskabsplanen skal kunne bruges som en operativ vejledning, når en beredskabssituation bliver varslet eller opstår.

Virksomhederne i el- og naturgassektoren skal efter bekendtgørelserne om beredskab for elsektoren (Bek 2646) og om beredskab for naturgassektoren (Bek 821) afholde øvelser, som træner virksomhedens beredskab. De gældende krav til øvelser indebærer, at virksomhederne skal afholde beredskabsøvelser, der både træner virksomhedens it-sikkerhed og anvendelsen af deres beredskabsplaner. Bek 2646 og Bek 821 stiller krav om, at der mindst hvert andet år holdes en øvelse, og at øvelserne skal være planlagt, så de over en 5-årig periode dækker de væsentligste dele af virksomhedens beredskab.

Bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne (Bek 2647) stiller forskellige krav til øvelsesaktivitet alt efter, hvilken kategori virksomheden befinder sig i; Kategori 1-virksomheder skal som minimum afholde én årlig it-beredskabsøvelse, samt gennemføre awareness-tiltag årligt, Kategori 2- og 3-virksomheder skal tilsikre, at it-beredskab trænes i forbindelse med det almene beredskabsarbejde i relevant omfang, samt gennemføre awareness-tiltag minimum hvert andet år.

For at sikre at virksomhederne lever op til kravene i bekendtgørelserne, skal alle lave en 5-årig øvelsesplan. Den 5-årige øvelsesplan er tentativ, forstået på den måde at den må og skal tilpasses løbende. Øvelsesplanerne indgår som en del af Energistyrelsens tilsyn med virksomhederne, men de skal dog ikke fremsendes til godkendelse. Øvelsesplanen skal indeholde

elementer for både it-beredskab og klassisk beredskab og skal opdateres minimum årligt.

Når virksomhederne har afholdt en øvelse, skal den evalueres af Energistyrelsen. Derfor skal Energistyrelsen senest tre måneder efter øvelsen have en rapport, der beskriver øvelsens forløb og de erfaringer, virksomheden har fået undervejs. Rapporten skal også beskrive, hvordan og hvornår virksomheden har planlagt at følge op på øvelsen.

Energistyrelsen kan i særlige tilfælde godkende, at en evaluering af en hændelse kan erstatte en planlagt øvelse. Det forudsætter dog, at virksomheden ansøger om at få hændelsen godkendt som en øvelse, at Energistyrelsen har modtaget en øvelsesplan, og at hændelsen er indarbejdet i den, at hændelsen i væsentligt omfang har afprøvet konkrete forhold i beredskabsplanen, at hændelsen har den samme værdi som en planlagt øvelse, og at der er udarbejdet en tilfredsstillende evaluering.

For el- og gassektoren skal Energinet efter gældende ret afholde beredskabsøvelser i anvendelse af sektorberedskabsplanen.

Hændelsesrapporteringer

Virksomheder i el- og gassektorerne skal omgående underrette Energinet om beredskabshændelser og alvorlige it-sikkerhedshændelser, der er af relevans for beredskabssituationen i el- og naturgassektoren. Energinet skal omgående underrette Energistyrelsen, såfremt indberetningen er af betydning for el- eller naturgasforsyningen på nationalt niveau, samt vurdere om information om hændelsen skal viderebringes til Center for Cybersikkerhed eller andre virksomheder i el- eller naturgassektorerne jf. Bek 2646/821 § 23. og Bek 2647 §21.

Virksomheder i oliesektoren skal uden ugrundet ophold underrette Energistyrelsen om hændelser, der i væsentlig grad reducerer virksomhedens eller den centrale lagerenheds funktionalitet eller funktionaliteten af andre dele af oliesektoren. Virksomhederne skal uden ugrundet ophold underrette Energistyrelsen og Center for Cybersikkerhed om it-sikkerhedshændelser, der påvirker forsyningskritiske it-systemer, gennem en af Erhvervsstyrelsen dertil indrettede internetbaserede portal.

3.2.1.2. Fysisk sikring

Efter den gældende regulering klassificerer Energistyrelsen el- og gassektorens anlæg efter anlæggenes betydning for at opretholde henholdsvis el- og gasforsyningen på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Her er klasse 1-anlæg de mest forsyningskritiske, mens klasse 3-anlæg er de mindst forsyningskritiske. Klassificeringen af et anlæg afgør hvilke krav, der stilles til sikringen af det pågældende anlæg. Efter den nuværende regulering er det udelukkende ubemandede klasse 1-anlæg, der skal have etableret fysisk sikring mod uautoriseret adgang i form af mekaniske og elektroniske sikrings- og overvågningsforanstaltninger samt styret adgangskontrol, således at der tages stilling til hvem, der kan få adgang til hvilke dele af anlægget, samt at denne adgang logges.

For både klasse 1- og 2 anlæg skal det sikres, at virksomhedernes planmateriale indeholder sikringsplaner, der bl.a. omfatter relevant kortmateriale, beskrivelse af anlæggets sårbarhed og afhængighed af andre anlæg og funktioner, muligheder for reetablering, hvorvidt der er sikkerhedsfølsomme oplysninger om anlægget og kontaktoplysninger om beredskabskoordinatoren og en sikringsansvarlige medarbejder. Derudover skal virksomhederne bl.a. sikre, at klasse 1- og 2-anlæg har lav sårbarhed over for funktionssvigt af offentligt udbudte net og tjenester for elektronisk kommunikation, har lav sårbarhed over for funktionssvigt af væsentlige it-systemer, og at anlægget har nødstrømsforsyning, der sikrer anlæggets funktionalitet i tilfælde af en strømafbrydelse.

3.2.1.3. It-beredskab

I tillæg til de ovennævnte foranstaltninger stiller den gældende regulering krav til virksomhedernes it-beredskabsplanlægning. Virksomhederne skal således identificere forsyningskritiske it-systemer samt afhængigheden af andre systemer, beskrive forebyggende foranstaltninger til at imødegå utilsigtede it-hændelser, herunder muligheden for segmentering af it-infrastruktur og alternative driftsformer. Virksomheder, der anvender fjernadgang til forsyningskritisk it, skal have en plan for, hvordan angreb på disse systemer opdages og håndteres. Derudover skal bl.a. den interne ansvarsplacering under krisestyring, ansvaret for systemansvar for forsyningskritiske it-systemer, kommunikation med Energinet eller Energistyrelsen og virksomhedens it-sikkerhedstjeneste beskrives. Planerne skal endvidere beskrive procedurer for alternativ drift, genopretning af forsyningskritiske it-systemer, planer for dokumentation og opfølgning på hændelser samt

beskrivelse af den operative ansvarsdeling mellem virksomhedens og dens samarbejdspartner. It-beredskabsplanerne skal herudover være en del af virksomhedens samlede beredskabsplanlægning.

Der stilles i gældende ret krav om, at virksomhederne skal gennemføre awareness-tiltag om it-sikkerhed, herunder formidle oplysninger om hvordan it-sikkerheden skal varetages af de relevante medarbejdere såvel som af eksterne. Derudover skal virksomhederne gennemføre awareness-tiltag årligt eller hvert andet år afhængig af virksomhedens kategorisering.

Ud over it-beredskabsplanlægningen skal virksomhederne efter gældende ret sikre den fysiske opbevaring af forsyningskritiske it-systemer i forhold til deres kritikalitet for forsyningen på lige vilkår med den fysiske beskyttelse af fysiske anlæg. I det omfang at virksomhederne anvender leverandører til virksomhedens it-systemer, har virksomheden efter gældende ret ansvar for at it-sikkerheden og skal etablere procedurer for adgangsstyring for leverandører af forsyningskritiske it-systemer. Derudover stilles der bl.a. krav om, at virksomhederne skal bevare ejerskab af data og at adgangen til data logges og opbevares i sikre lokaler.

Det følger af den gældende regulering, at virksomhederne skal være tilmeldt en proaktiv it-sikkerhedstjeneste, der yder vejledning og mitigerer af sårbarheder samt giver informationer og varsler om it-sikkerhedstrusler. Derudover skal kategori 1-virksomheder, der er de mest forsyningskritiske virksomheder, være tilmeldt en reaktiv it-sikkerhedstjeneste, der bistår virksomheden ved nedbrud eller angreb på it-systemer. Hertil kommer at virksomhederne skal sikre, at oplysninger, der har sikkerhedsmæssig betydning for andre virksomheder i energisektoren, kan viderebringes til disse, samt at oplysninger, der tilvejebringes gennem en it-sikkerhedstjeneste, skal kunne videreformidles til andre virksomheder.

3.2.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

Det hybride trusselsbillede giver anledning til at nytænke samfundets beredskab, herunder hvordan kritiske anlæg og net- og informationssystemer gøres modstandsdygtige over for både cybertruslen, fysiske trusler og konsekvenserne af klimaforandringerne samt andre hændelser, så forsynings-sikkerheden opretholdes.

I den sammenhæng vurderes det hensigtsmæssigt, at den fysiske sikring tænkes sammen med et højt cybersikkerhedsniveau, samt at disse understøttes af det organisatoriske beredskab og at virksomhederne i deres risikostyring løbende forholder sig til nye trusler og sårbarheder. Således er det formålet med loven, at virksomhederne øger robustheden, og risikobaseret minimerer sårbarheder over for fx fysisk spionage, og sabotage, uautoriseret adgang, manipulation af og data samt kompromittering af kritiske systemer og følsomme dokumenter.

Organisatorisk beredskab og ledelsens ansvar

Det organisatoriske beredskab er et afgørende led i at etablere en organisation, der i tilstrækkelig grad kan identificere og mitigere potentielle risici for energiforsyningen. Det vurderes derfor hensigtsmæssigt, at der stilles krav om, at omfattede virksomheder skal have klare rammer for risikostyring, hvor både relevante trusler og sårbarheder løbende kan identificeres og styres, og hvor tekniske, fysiske og organisatoriske foranstaltninger evalueres. Denne form for risikostyring, hvor sikkerhedsrisici indgår som et centralt element i virksomhedens beslutninger, bør ligeledes indgå som en del af virksomhedens beslutninger om væsentlige ændringer i deres systemer, i deres leverandørforhold og i beslutninger vedrørende nye projekter, der vurderes at have betydning for forsyningskritiske processer eller funktioner.

Det er også væsentligt, at beredskabet ledelsesforankres. Det følger bl.a. af NIS2-direktivet, at ledelsesorganer godkender foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici og fører tilsyn med deres gennemførelse. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet lægger vægt på, at det er væsentligt, at ledelsesorganer er sikkerhedsmæssigt bevidste, og har en generel forståelse for beredskabet i deres organisation samt kender deres ledelsesmæssige ansvar. Dette skal være med til at sikre at arbejdet med virksomhedens modstandsdygtighed tildeles ledelsesfokus, og at ledelsen såvel som medarbejdere har de nødvendige faglige kompetencer og viden til at træffe beslutninger vedrørende risikostyring i forhold til sikkerhedstrusler og sårbarheder.

Hændeshåndtering og genopretning

Som det også understreges i NIS 2- og CER-direktiverne, er klare procedurer for hændeshåndtering essentielt i en beredskabssituation og skal bidrage til, at organisationen kan opretholde eller genoprette driften oven på hændelsen. Det er ligeledes væsentligt, at ledelsen prioriterer midler til hændeshåndtering og genopretning, samt at ledelsen er bevidst om dens rolle i organisationens krisestyring. Samtidig skal hændeshåndteringen muliggøre koordinering på tværs af aktører og myndigheder, således at andre organisationer er informeret om truslen, og risikoen for at denne kan sprede sig til andre organisationer.

I energisektoren er det ikke altid muligt at skelne mellem en beredskabssituation, der aktiverer det fysiske beredskab eller cyberberedskabet eller udvikler sig på en måde, der involverer begge typer beredskaber. For at imødekomme dette og for at understøtte en effektiv krisestyring vurderer Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet, at man med fordel kan stille ens krav til begge typer hændeshåndteringer og -indberetninger. Ligeledes bør der i risikostyringen og i beredskabsplanlægningen være en højere grad af sammenhæng mellem den fysiske sikkerhed og cybersikkerhed, end det er tilfældet efter den gældende regulering.

Af samme årsag foreslås det, at der sikres sammenhæng mellem træningen af det klassiske beredskab og cyberberedskabet. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet foreslår således, at der sker koordinering af øvelser, der træner henholdsvis det klassiske beredskab og cyberberedskab, og at de fremover følger samme kadence for afholdelse, evaluering og indsendelse til Energistyrelsen.

Det foreslås desuden, at Energinet fortsat skal afholde beredskabsøvelser for el- og gassektoren, og at Energistyrelsen er ansvarlig for at afholde beredskabsøvelser for de nyomfattede sektorer.

Fysisk sikring

Fysisk sikring af anlæg medvirker til at forsinke eller besværliggøre hændelser, herunder spionage og anden uautoriseret adgang, der kan kompromittere anlæggets sikkerhed og potentielt påvirke forsyningssikkerheden. Derudover kan en helhedsorienteret fysisk sikring af anlæg medvirke til at understøtte den logiske sikkerhed af energiinfrastrukturen. I den gældende

beredskabsregulering stilles udelukkende krav om fysisk sikring af ubemandede klasse 1-anlæg, som er de mest forsyningskritiske anlæg efter gældende regulering. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer imidlertid, at bemanning af anlæg ikke nødvendigvis giver en tilstrækkelig sikkerhed, hvorfor der fremover også bør stilles krav til den fysiske sikring af bemandede anlæg.

Klimaforandringerne introducerer en øget fysisk risiko i form af naturkatastrofer og ekstreme vejrforhold samt langsigtede ændringer i klimaforholdene. Dette kan have betydning for energiinfrastrukturens kapacitet, effektivitet og levetid. Det følger af CER-direktivet, at virksomhederne i deres beredskab skal forholde sig til bl.a. klimatilpasningsforanstaltninger.

Digitaliseringen af energiinfrastruktur betyder, at infrastrukturen er forbundet i netværk. Dermed kan en hændelse i ét anlæg have konsekvenser for andre anlæg. Dette gør energiinfrastruktur sårbar over for cyberangreb, men det betyder også, at den fysiske sikkerhed er afgørende for at forhindre adgang til de dele af anlæggene, der er tilkøbt et samlet system. I det omfang et anlæg har netværksadgang til et større net eller system, introducerer disse også en potentiel sårbarhed. I denne sammenhæng kan mindre anlæg, der ikke er tilstrækkeligt sikret, være medvirkende til en kompromittering af fx. et sammenhængende elnet.

Industrielle kontrolsystemer

Inden for en række energivirksomheders net- og informationssystemer er der industrielle kontrolsystemer, som benyttes til at overvåge og styre forsyningsprocesser (fx spændingsniveau, temperatur og tryk). Industrielle kontrolsystemer forstås her som digital overvågning og styring af fysiske systemer. Således kan industrielle kontrolsystemer fx forstås som en betegnelse for it-systemer (informationsteknologi) eller elementer heraf, der overvåger og kontrollerer enkelte OT-systemer (operationel teknologi). Operationel teknologi er de programmerbare digitale systemer eller enheder, der interagerer med det fysiske miljø eller styrer enheder, der interagerer med det fysiske miljø. Dette kan fx være SCADA-systemer, SRO-systemer samt PLC'er og RTU'er.

Nogle af disse industrielle kontrolsystemer har – i modsætning til normale it-systemer – typisk en lang levetid på op mod 30-40 år, og de er nogle

gange ikke mulige at hærde, da det kan forstyrre produktionen af sikkerhedsopdatere produkterne. Det gør, at systemerne er særligt sårbare, hvis en angriber får adgang til systemerne. Udviklingen går i retning af, at det forsyningskritiske netværk smeltes sammen med øvrige dele af virksomhedernes netværk, og at der skabes flere indgange til kontrolsystemerne end tidligere. Det vurderes væsentligt, at de industrielle kontrolsystemer beskyttes, og at virksomhederne har overblik og styring i forhold til bl.a. netværksarkitektur, adgang, integrationspunkter, autentificering og logning.

Internetforbundne enheder og fjernadgange

Desuden ses et øget brug af internetforbundne enheder, som skal understøtte øget produktions- og forbrugsfleksibilitet samt datadeling. Større dele af den infrastruktur og de systemer, som understøtter produktion, transmission, distribution og monitorering af energi, forbindes enten direkte eller indirekte til internettet. Denne udvikling er med til at skabe nye angrebsvinkler og mulige sårbarheder, som kan påvirke forsyningskritiske processer. Det er samtidig gradvist blevet mere udbredt at udføre opgaver inden for det forsyningskritiske miljø via fjernadgange. Det er således ofte ikke nødvendigt, at operatører befinder sig i virksomhedens kontrolcenter eller på transformestationen for at udføre systemopgaver, da det i flere tilfælde kan udføres fx hjemmefra hos leverandøren. Det betyder dog samlet set, at angrebsfladen vokser. Derfor er det nødvendigt fremover at stille skærpede tekniske og organisatoriske krav til, hvordan fjernadgang kan benyttes på en sikker måde.

Leverandørstyring

Dernæst er mange energiselskaber afhængige af leverandører, som selv typisk er afhængige af underleverandører, hvilket skaber lange leverandørkæder. Dette gør energiselskaberne sårbare over for supply chain-angreb og udbredelsen af sårbarheder i leverandørernes produkter. Sårbarhederne i forhold til angreb i leverandørkæden understreger, at der er behov for at stille skærpede krav til leverandørforhold ligesom NIS2-direktivet stiller krav om forsyningskædesikkerhed. Det er væsentligt, at beredskabsreguleringen stiller krav på en måde, der understøtter, at virksomhederne inddra-

ger vurderingen af eventuelle risici for forsyningssikkerheden i beslutninger om leverandøraftaler, samt at leverandørerne bliver bevidste om deres betydning for forsyningssikkerheden og i en eventuel beredskabssituation.

Derudover ses en tendens hos nogle virksomheder i energisektoren mod outsourcing, hvilket kan medføre at net- og informationssystemernes sårbarhed over for cyberspionage og cyberkriminalitet øges. For at understøtte en tilstrækkelig sikkerhed i forhold til hvem, der har adgang til virksomhedernes net- og informationssystemer og for at undgå kompromittering af disse, vurderes det hensigtsmæssigt, at stille krav til hvordan outsourcing kan ske på forsvarlig vis, herunder en afgrænsning af til hvilke lande der kan foretages outsourcing af driften af kritiske net- og informationssystemer.

3.2.3. Den foreslåede ordning

Klima-, energi-, og forsyningsministeriet foreslår med dette lovforslag at indføre en beredkabsregulering af energisektoren, der modsvarer det hybride trusselsbillede og de nye sårbarheder, som især digitaliseringen af energiinfrastrukturen har introduceret, samtidig med at reguleringen tager højde for nye teknologier, som introduceres i forbindelse med den grønne omstilling. Derudover foreslår Klima-, energi-, og forsyningsministeriet, at beredkabsreguleringen skal stille krav om etableringen af et organisatorisk beredskab, der sikrer ledelsesmæssig forankring af arbejdet med risikostyring i forhold til cybersikkerhed og fysisk sikkerhed.

Ledelsens ansvar

Det foreslås, at virksomhedernes ledelse tager stilling til virksomhedens vurdering af cybersikkerhedsrisici og sikkerhedsrisici mod kritisk infrastruktur som en fast del af virksomhedens arbejde med risikostyring. Den foreslåede ordning vil medføre, at virksomhedens ledelse har et samlet risikobillede, der repræsenterer kendte og mulige risici mod produktionen, forsyningen eller leveringen af tjenesten. Ordningen vil desuden sikre, at den løbende stillingtagen til sikkerhedsrisici forankres hos virksomhedernes beslutningstagere.

Ligeledes foreslås det, at ledelsen deltager i virksomhedens beredskabskoordinering med henblik på, at ledelsen har overblik over og kan gøres ansvarlig for, hvordan virksomheden organiserer virksomhedens beredskab. I tråd med NIS 2-direktivets krav om at ledelsen skal gøres ansvarlige for foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici, foreslås det, at ledelsen skal godkende virksomhedens foranstaltninger til styring af risici mod forsyningen og gøres retligt ansvarlige for virksomhedens overtrædelse af forpligtelserne i beredskabsreguleringen. Med den foreslåede ordning går Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet dog videre end direktivet ved at foreslå, at ledelsen både skal kunne gøres ansvarlige for foranstaltninger til styring af organisatorisk sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed. Heraf følger at ledelsen også kan gøres retligt ansvarlige for virksomhedernes overtrædelser af beredskabsreguleringen uanset, om der er tale om overtrædelser, der relaterer sig til den organisatoriske sikkerhed, den fysiske sikring af kritiske energiinfrastruktur eller om der er tale om cybersikkerhed. Dette foreslås ud fra en betragtning om, at organisatoriske forhold, cybersikkerhed og fysisk sikring er lige kritiske, samt at det i praksis kan være svært at sondre mellem en overtrædelse, der vedrører det organisatoriske, cybersikkerhed eller fysisk sikring.

NIS 2-direktivet stiller derudover krav om, at ledelsen følger kurser, der gør dem i stand til at vurdere risici og styring af cybersikkerhedsrisici. Beredskabsreguleringen vil udvide dette ved at stille krav om, at ledelsen i danske energiselskaber skal tilegne sig en tilstrækkelig viden inden for styring af risici, der relaterer sig til cybersikkerhed såvel som fysisk sikring, god sikkerhedskultur og beredskab. Dette vil understøtte, at vurderingen af sikkerhedsrisici indgår i virksomhedens løbende risikostyring. Den foreslåede ordning vil således sikre, at ledelsen er i stand til at træffe beslutninger på et oplyst grundlag og stille kritiske spørgsmål.

Awareness og uddannelse

For at sikre et højt niveau af sikkerhed af virksomhedens kritiske systemer, infrastruktur og anlæg foreslås det, at virksomhederne stilles krav om at indføre cybersikkerhedsuddannelse og awareness-tiltag for virksomhedens medarbejdere. På den måde vil loven indføre et ambitiøst niveau for, hvordan sikkerhedshensyn og de risici, der er forbundet med det hybride trusselsbillede, gøres til en central del af medarbejdernes bevidsthed, samt

hvordan medarbejderne bør agere for at beskytte kritiske systemer, informationer, infrastruktur og anlæg.

Risikostyring

Med henblik på at forankre risikostyringen på det organisatoriske plan i virksomhederne foreslås det, at virksomhederne skal udarbejde en politik for risikostyring, der skal identificere og vurdere de væsentligste risici for virksomhedens organisation, kritiske net- og informationssystemer og infrastruktur med henblik på opretholdelsen af energiforsyningen.

Som led i dette foreslås det, at der stilles krav om, at virksomhederne skal underrette relevante medarbejdere om de identificerede risici, og identificere hvem der er ansvarlige for at implementere foranstaltningerne. Således vil ordningen sikre en tydelig ansvarsdeling og understøtte, at der vil kunne iværksættes passende tiltag til styring af risici. Det foreslås derudover, at virksomhederne stilles krav om at udpege en beredskabskoordinator, en cyberberedskabskoordinator og et operationelt kontaktpunkt, som bl.a. skal sikre en effektiv kommunikation med myndighederne i krisesituationer. Det foreslås således, at nuværende ordning for udpegelsen af beredskabsroller bør videreføres i vidt omfang. Dog vurderes det hensigtsmæssigt, fremover at ændre betegnelsen it-beredskabsansvarlig til cyberberedskabskoordinator.

Med henblik på at understøtte en bredt forankret sikkerhedsorganisation foreslås det, at der stilles krav om, at virksomhederne indfører procedurer, der følger en fast kadence, og som skal understøtte de tekniske foranstaltninger, som virksomhederne iværksætter. Dette vil bl.a. indebære, at virksomhederne løbende skal tage stilling til risici- og sårbarheder i bl.a. firewalls, leverandørforhold og informationsstrømme, og at virksomhederne har politikker og procedurer for fx patching og opdateringer, der skal imødegå sårbarheder.

Det foreslås, at disse procedurer indgår i virksomhedens politik for risikostyring og skal bl.a. understøtte sikkerheden af virksomhedernes net- og informationssystemer og kritiske anlæg.

For at sikre at det kun er de medarbejdere, der har arbejdsbetinget behov, som har adgang til kritiske anlæg og net- og informationssystemer, fore-

slås det, at virksomhederne skal have politikker og foranstaltninger for adgangsstyring. Der vil således skulle være klart definerede regler for hvilke medarbejdere eller medarbejdergrupper, der kan tilgå forskellige dele af et anlæg eller net- og informationssystemer. Dette indebærer, at virksomhederne vil skulle have procedurer for, hvordan adgange til kritiske anlæg og net- og informationssystemer tildeles, ændres og lukkes for både virksomhedens egne medarbejdere såvel som leverandører. Samtidig foreslås det, at virksomhederne fører log over denne adgang.

Med henblik på at gøre disse sikkerhedsforanstaltninger til en fast del af virksomhedens drift foreslås det, at disse procedurer og de etablerede foranstaltninger skal være genstand for et fast kontrolregime.

Risiko- og sårbarhedsvurderinger

Det foreslås desuden, at virksomhedernes risiko- og sårbarhedsvurderinger og handlingsplaner skal gennemgås med fast interval, eller når nye risici, trusler eller sårbarheder erkendes samt ved væsentlige ændringer af virksomhedens organisation, kritiske net- og informationssystemer eller infrastruktur eller ved ændringer i trusselsbilledet. Det foreslås samtidig, at vurderingen af cybersikkerhedsrisici, organisatoriske risici og fysiske risici kobles sammen ved, at virksomhedernes opdateringer af deres risiko- og sårbarhedsvurderinger af henholdsvis virksomhedens cybersikkerhed og fysiske sikring følger samme kadence for udarbejdelse og indsendelse til Energistyrelsen. Den foreslåede ordning vil således understøtte virksomhedernes modstandsdygtighed, ved at der sikres sammenhæng i virksomhedernes risikostyring af fysiske og cyberrelaterede trusler og sårbarheder.

Leverandørstyring

Det er essentielt, at virksomhederne vurderer risici for forsyningsikkerheden ved indgåelse af leverandøraftaler. Det foreslås derfor, at virksomhederne stiller krav til deres leverandører af tjenester, net- og informationssystemer, komponenter og anlæg, der understøtter processer med betydning for leveringen af tjenesten, således at leverandøren overholder beredskabsreguleringen, samt at virksomhederne fører kontrol hermed. For at understøtte at sikkerhedsrisici udgør et væsentligt parameter i beslutninger vedrørende leverandøraftaler, foreslås det, at virksomhederne skal stille krav

til deres leverandører på baggrund af en risikovurdering af den pågældende aftale, herunder en vurdering af leverandøren samt kritikaliteten af de tjenester, net- og informationssystemer, komponenter eller anlæg, der vil blive påvirket af den pågældende aftale. Derudover bør de sikkerhedsrisici, der er forbundet med leverandør- og outsourcingaftaler, gøres klart for ledelsen i den pågældende virksomhed, således at denne kan træffe beslutninger på et oplyst grundlag.

Risikovurdering af projekter

Det er et væsentligt element i den foreslåede ordning, at virksomhedernes arbejde med risikostyring indebærer, at virksomhederne vil skulle tage stilling til relevante sikkerhedsrisici i forbindelse med projekter og leverandøraftaler, der har mulighed for at påvirke forsyningssikkerheden. Denne påvirkning kan enten være på grund af mulig påvirkning af kritiske dele af organisationen, net- og informationssystemer, der har betydning for leveringen af tjenesten eller som følge af større anlægsprojekter. Derfor foreslås det, at virksomhederne skal foretage en risikovurdering af det pågældende projekt eller af leverandøraftalen, som omfatter en vurdering af eventuelle sikkerhedsrisici.

Derudover foreslås det, at risikovurderingen indgår i ledelsens beslutningsprocedurer, samt at ledelsen gøres ansvarlig for eventuelle risici for forsyningen, der er forbundet hermed. Den foreslåede ordning vil således understøtte, at sikkerhedshensyn tænkes ind i projekter fra starten, samt at risici for forsyningen og herved samfundet minimeres med direkte involvering af ledelsen.

Beredskabsplanlægning

Det foreslås, at der stilles krav om, at virksomhederne foretager den nødvendige beredskabsplanlægning, således at virksomhederne skal udarbejde beredskabsplaner, der er baseret på risiko- og sårbarhedsvurderingerne, og som beskriver relevante tiltag, der skal sikre virksomhedens modstanddygtighed og kontinuiteten af forsyningen. Beredskabsplanlægningen skal derudover omfatte beredskabssituationer, der i væsentlig grad reducerer funktionaliteten i virksomheden og eventuelt øvrige dele af energisektoren

eller af samfundet. Den foreslåede ordning vil i vidt omfang videreføre gældende ret for udarbejdelse og indhold af beredskabsplaner.

Modstandsdygtighed og krisestyring

Her er krisestyring, hændeshåndtering og genopretning vitalt for at øge samfundets robusthed og opretholde forsyningssikkerheden. På den baggrund foreslås det, at der stilles krav til virksomhedernes planer for genoprettelse af virksomhedens tjenester, herunder net- og informationssystemer, komponenter og anlæg samt til de tekniske og organisatoriske foranstaltninger, der skal sikre en effektiv hændeshåndtering. Dette indebærer, at der er etableret og dokumenteret procedurer for hændeshåndtering.

På den baggrund foreslås det, at gældende krav til øvelsesplanlægning, afholdelse og –evaluering i vidt omfang videreføres. Dertil foreslås det, at der stilles krav om, at relevante leverandører deltager i de øvelser, hvor de vurderes at have en rolle i tilfælde af en hændelse. Dette vil understøtte, at både virksomhederne og deres leverandører er bevidste om deres ansvar i tilfælde af en hændelse. Det er væsentligt, at beredskabsplanlægningen klart definerer roller og ansvar for de involverede i håndteringen af en beredskabssituationen. Ligeledes er det væsentligt, at disse roller koordinerer virksomhedens beredskabsforanstaltninger på tværs af forretningsområder. For el- og gassektorerne videreføres den nuværende praksis med hensyn til Energinets ansvar for at udarbejde risiko- og sårbarhedsvurderinger, sammenfattende beredskabsplaner og sektorberedskabsplaner for henholdsvis det sammenhængende elforsyningssystem og gasforsyningssystem.

Fysisk sikring

Det hybride trusselsbillede bevirker, at virksomheder i energisektoren skal have et højt niveau af modstandsdygtighed over for både naturlige og menneskeskabte farer, hvad enten de er hændelige eller tilsigtede. Dette indebærer også, at virksomhederne skal sikre, at deres anlæg og infrastruktur kan modstå stadigt hyppigere ekstreme vejrhold, som intensiveres af klimaforandringerne. På den baggrund foreslår Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet, at der indføres krav om, at virksomhederne skal vurdere de risici mod deres infrastruktur, der er forbundet med naturkatastrofer og

ekstreme vejrforhold, som klimaforandringerne intensiverer. Således foreslås det, at virksomhedernes sikringsforanstaltninger skal minimere risikoen for hændelser ved at sikre, at deres anlæg og kritiske systemer har lav sårbarhed gennem katastroferisikoreduktions- og klimatilpasningsforanstaltninger. Kravet er således en udmøntning af CER-direktivets krav til samme.

Virksomhedernes sikringsforanstaltninger skal derudover understøtte, at anlæg og forsyningskritiske systemer beskyttes mod uautoriseret adgang. Den fysiske sikring af anlæg og kritiske systemer skal medvirke til at forsinke eller besværliggøre uautoriseret adgang inden for rammerne af sektoransvaret. Det foreslås, at virksomhederne på baggrund af egne risikovurderinger etablerer den nødvendige fysiske sikring i form af passende perimetersikring rund om anlægget, skalsikring af selve anlægget og celsesikring af udvalgte rum eller komponenter i anlægget.

Det betyder, at virksomhederne vil skulle sikre, at de får en alarm, hvis nogen forsøger uautoriseret at tilgå deres anlæg, bygninger og installationer. Virksomheden vil skulle kunne verificere, at der er tale om forsøg på uautoriseret adgang, samt kunne alarmere vagtselskaber, politi eller lignende afhængig af karakteren af uautoriseret adgang. Både detektion, verifikation og alarmering vil skulle ske hurtigt og kvalificeret.

Med henblik på at sikre sammenhæng mellem den logiske og fysiske sikring af energiinfrastrukturen foreslås det, at der stilles krav om at netværksudstyr, der ikke i sig selv er forsyningskritisk, men som giver mulighed for logisk adgang til det forsyningskritiske miljø, skal have fysisk sikring. Dette krav skal medvirke til at minimere risikoen for, at uvedkommende kan få adgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten gennem netværksudstyret placeret på andre lokationer. Tilstrækkelig fysisk sikring kan bidrage til at minimere konsekvenserne af uautoriseret adgang. I den sammenhæng foreslås det, at der stilles krav om, at virksomhederne skal være i stand til at detektere og alarmere.

Derudover fordres det, at virksomhederne har etableret procedurer for hændelsehåndtering, som sikrer at deres anlæg og kritiske systemer er i stand til at videreføre forretningen eller hurtigst muligt komme på fode igen. Det foreslås derfor, at beredskabsplanlægningen skal indeholde planer og procedurer for, hvordan de reagerer på en sådan alarm. Det foreslås desuden, at de nuværende krav til sikringsplaner og genopretning i vidt omfang videreføres.

Cybersikkerhedsforanstaltninger

For at sikre tilstrækkelig og hurtig reetablering efter en hændelse er det centralt, at virksomheden har backup-styring, da backup fungerer som virksomhedens livslinje i tilfælde af fx et cyberangreb, hvor virksomheden har mistet data. Idet nedetid typisk er kritisk i energisektoren, er genoprettelse af systemer fra backup, samt procedurer for hvordan man sikrer netværket mod yderligere kompromittering, essentiel. Det foreslås derfor, at der stilles krav til virksomhederne om at have backup-styring. Derudover foreslås det, at virksomhederne skal have en logpolitik for hvilke aktiviteter og datastrømme, der skal logges, samt have etableret tekniske værktøjer, der foretager den relevante logning, som bl.a. kan understøtte hændelseshåndtering og efterfølgende hændelsesopklaring. For de mere forsyningskritiske virksomheder foreslås det derudover, at der stilles krav om, at virksomheden løbende og risikobaseret monitorerer netværket, således at man er i stand til at opdage uregelmæssigheder i net- og informationssystemer i realtid.

Netværkssikkerhed

Det foreslås, at der vil blive stillet krav til virksomhedernes netværkssikkerhed, herunder at virksomhederne skal indføre passende netværkssegmentering, der opdeler net- og informationssystemer i netværk eller zoner ud fra en vurdering af systemernes relationer og funktioner. Gennem segmentering sikrer virksomhederne sig, at de kritiske dele af netværket bliver adskilt fra fx internettet. På den måde sikrer virksomheden sig bedre imod, at et angreb ikke spreder sig og dermed påvirker leveringen af tjenesten. For de mere forsyningskritiske virksomheder foreslås det, at segmenteringen skal være fysisk. Med henblik på at understøtte netværkssikkerheden foreslås det desuden, at virksomhederne skal have overblik og styring over arkitektur og datatrafik, herunder eventuelle integrationspunkter, internetvendte enheder og firewall-regler.

Med den foreslåede ordning vil der blive stillet krav til virksomhedernes brug af fjernadgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten. Det er blevet mere udbredt at benytte fjernadgange til at tilgå net- og informationssystemer, og det kan i mange tilfælde også være med til at højne sikkerheden. Denne udvikling bevirker imidlertid, at

angrebsfladen vokser, hvorfor det foreslås, at der bl.a. stilles krav om, at fjernadgang til virksomhedernes net- og informationssystemer gør brug af multifaktor godkendelsesløsninger. Samtidig foreslås det, at fjernadgang til forsyningskritiske kontrolrum kun må ske under specifikke forudsætninger såsom kryptering, tidsbegrænset og personlige adgange. På den måde etableres der sikre procedurer for, hvordan fx leverandører får adgang til de kritiske systemer.

Derudover foreslås det, at datatrafik på virksomhedens trådløse netværk skal være krypteret med en tidssvarende løsning. Det foreslås således, at der kan fastsættes regler om kryptering og politikker og procedurer, der skal understøtte, at virksomhedens net- og informationssystemer behandles med den nødvendige fortrolighed, og at risikoen for kompromittering minimeres. Virksomhederne vil ligeledes skulle forholde sig til beskyttelse på mobile enheder. Dette kan være på fx PC, mobiltelefoner og tablets. Dette krav stilles ud fra en betragtning om, at beskyttelse på mobile enheder er et væsentligt element for virksomhedernes samlede sikkerhed. Konkret foreslås det at der stilles krav om, at mobile enheder bl.a. er adgangs-kodebeskyttet, softwareopdateret og efter relevans antivirusbeskyttet.

Outsourcing

I den nuværende regulering stilles der krav om ejerskab af data, men der stilles ikke krav til hvem og hvor, outsourcingen sker til. I direktiverne sættes der nye krav til virksomhedernes forsyningskædesikkerhed og leverandørstyring, men der sættes ikke krav til placeringen af drift af net- og informationssystemer. Den foreslåede ordning går således videre end direktiverne, idet der vil blive stillet krav om, at net- og informationssystemer af betydning for leveringen af tjenesten på nationalt og europæisk niveau er underlagt EU/EØS-jurisdiktion, og at der ikke skabes afhængigheder, som kan sætte leveringen af tjenesten under pres. Dette kan fx være i tilfælde af en ændret geopolitisk situation. Formålet er bl.a., at det er EU/EØS-regulering – og dermed ikke andre landes lovgivning – der regulerer adgang til og drift af net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten.

3.3. Underretning

3.3.1. Gældende ret

NIS 1-direktivet forpligter i artikel 14, stk. 3 og 4, og artikel 16, stk. 3-5, operatører af væsentlige tjenester og udbydere af digitale tjenester til hurtigst muligt at underrette myndighederne om eventuelle hændelser, der har væsentlig forstyrrende virkning på levering af de pågældende tjenester. Direktivet fastsætter nærmere kriterier for, hvornår en hændelse anses for at være væsentlig.

Det følger endvidere af direktivets artikel 14, stk. 6, og artikel 16, stk. 7, at myndighederne under visse betingelser kan informere offentligheden om væsentlige hændelser eller kræve, at den relevante operatør eller udbyder gør det. Myndighederne kan endvidere i relevant omfang informere øvrige EU-medlemsstater, som måtte være berørt.

NIS 1-direktivet blev gennemført sektorvist i regulering gældende for de specifikke sektorer, hvor direktivet finder anvendelse. For energisektoren blev reglerne gennemført i bekendtgørelse om it-beredskab for el og naturgassektoren og bekendtgørelse om beredskab for oliesektoren.

EPCIP-direktivet fastsætter i artikel 6, at ejere og operatører af europæisk kritisk infrastruktur skal udpege en sikkerhedsforbindelsesofficer, der fungerer som kontaktpunkt i forbindelse med sikkerhedsmæssige spørgsmål mellem ejeren og operatøren af den europæiske kritiske infrastruktur og medlemsstatens relevante myndighed.

Endvidere fremgår det bl.a. af EPCIP-direktivet, at hver medlemsstat indfører en passende kommunikationsmekanisme mellem medlemsstatens relevante myndighed og sikkerhedsforbindelsesofficeren eller tilsvarende med henblik på at udveksle relevante oplysninger, om de identificerede risici og trusler i forbindelse med den pågældende europæiske kritiske infrastruktur.

Direktivet indeholder derimod ikke en forpligtelse for ejere og operatører til at underrette myndighederne om hændelser.

For energisektoren er der fastsat regler om underretning af hændelser for klassisk beredskab i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren, bekendtgørelse om beredskab for gassektoren og bekendtgørelse om beredskab i oliesektoren.

Det fremgår af bekendtgørelserne for både it-beredskab og klassisk beredskab, at der skal foretages meddelelse om hændelser, der i væsentlig grad reducerer funktionaliteten hos den berørte juridiske person. Bekendtgørelserne stiller også krav om, at de berørte juridiske personer efter en hændelse skal udarbejde en hændelsesevaluering, som skal fremsendes til myndighederne.

Der stilles kun krav om underretning af hændelser i el-, gas- og olie-sektoren inden for energisektoren.

3.3.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

NIS 2-direktivets artikel 23 indeholder en forpligtelse for væsentlige og vigtige enheder til at foretage hændelsesunderretning, som i det væsentlige svarer til forpligtelserne i NIS 1-direktivet.

Enhederne skal således uden unødigt ophold underrette deres CSIRT eller kompetente myndighed om enhver hændelse, der har væsentlig indvirkning på leveringen af enhedens tjenester. Direktivet fastsætter nærmere kriterier for, hvornår en hændelse anses for at være væsentlig, herunder; a) hvis den har forårsaget eller er i stand til at forårsage alvorlige driftsforstyrrelser af tjenesterne eller økonomiske tab for den berørte enhed, eller b) den har påvirket eller er i stand til at påvirke andre fysiske eller juridiske personer ved at forårsage betydelig materiel eller immateriel skade.

Direktivet fastsætter endvidere bestemte frister for, hvornår der skal afgives henholdsvis en tidlig varsling, en ajourføring heraf, en foreløbig rapport, eventuelt en statusrapport og en endelig rapport.

Som noget nyt i forhold til NIS 1-direktivet pålægger NIS 2-direktivet desuden væsentlige og vigtige enheder at informere modtagerne af deres tjenester (brugerne) om væsentlige hændelser, der sandsynligvis vil påvirke leveringen af disse tjenester negativt, samt – i tilfælde af en væsentlig cybertrussel – om eventuelle modforanstaltninger, som brugerne kan træffe.

Herudover foreskriver direktivet, ligesom NIS 1-direktivet, at myndighederne efter høring af den berørte enhed kan informere offentligheden om en væsentlig hændelse eller kræve, at enheden gør det, såfremt dette er nødvendigt eller i øvrigt i offentlighedens interesse. Det vurderes mest hensigtsmæssigt, at den nuværende rollefordeling i forhold til at informere

offentligheden videreføres, således at det som udgangspunkt er Energistyrelsen, der foretager dette. CFCS inddrages ved hændelser, der kan påvirke flere sektorer, offentligheden, eller som har grænseoverskridende karakter.

Det vil skulle sikres, at offentligheden informeres på en ansvarlig måde, som ikke kompromitterer fortrolige oplysninger.

3.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der kan fastsættes nærmere regler om underretning og indrapportering af hændelser. Efter forslået vil de nærmere regler gennemføre NIS 2-direktivets artikel 23 om hændelsesrapporteringer og CER-direktivets artikel 15 om kritiske enheders underretningspligt. Med bemyndigelsen kan der således fastsættes nærmere regler for, til hvem underretning skal ske, hvornår og hvor udførligt underretning skal ske. Desuden kan der fastsættes nærmere regler for, hvilke hændelser der skal indrapporteres.

Det foreslås herudover i overensstemmelse med artikel 23, stk. 1, 2. pkt., i NIS 2-direktivet, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at virksomheder skal underrette modtagerne af deres tjenester om væsentlige hændelser, der sandsynligvis vil påvirke leveringen af deres tjenester negativt. Der kan endvidere fastsættes regler om, at virksomheder skal oplyse modtagerne af deres tjenester, som potentielt er berørt af en væsentlig hændelse, om eventuelle foranstaltninger eller modforholdsregler, som modtagerne kan træffe som reaktion på den pågældende trussel og eventuelt også oplyse om selve truslen.

Endelig foreslås det, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet under visse betingelser kan informere offentligheden om den væsentlige hændelse eller kræve, at virksomheden gør det. I tilfælde, hvor hændelsen berører flere samfundsvigtige sektorer, herunder eventuelt også sektorer uden for lovens anvendelsesområde eller hvor der er tale om en hændelse i en anden EU-medlemsstat, vil det være Center for Cybersikkerhed i centerets funktion som CSIRT og centralt kontaktpunkt, der vil kunne informere offentligheden om den væsentlige hændelse.

Forud for orientering af offentligheden høres virksomheden, der har underrettet om hændelsen, herunder med henblik på vurdering af, hvilke oplysninger der må betragtes som fortrolige. Ved overvejelse om orientering af offentligheden om en hændelse skal det sikres, at forvaltningslovens § 27 om offentligt ansattes tavshedspligt iagttages. Dette omfatter bl.a. hensynet

til enkeltpersoners private forhold, forretningshemmeligheder samt hensynet til forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser.

Der sikres også muligheden for, at personer og virksomheder, der ikke ellers er omfattet af lovens anvendelsesområde, frivilligt kan underrette klima-, energi- og forsyningsministeren om hændelser, der har betydning for energisektoren.

Der henvises i øvrigt til bemærkninger til de foreslåede §§ 12-15.

3.4. Sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol

3.4.1. Gældende ret

Der er i Rådets direktiv 2008/114/EF af 8. december 2008 om indkredsning og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur og vurdering af behovet for at beskytte den bedre (EPCIP-direktivet) ikke regler om, at der skal være mulighed for at få foretaget baggrundskontrol af personer i kritiske enheder.

For at få adgang til klassificeret information stilles der krav om sikkerhedsgodkendelse i medfør af Justitsministeriets cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014 om sikkerhedsbeskyttelse af informationer af fælles interesse for landene i NATO eller EU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt (sikkerhedscirkulæret). Kravet om sikkerhedsgodkendelse efter sikkerhedscirkulæret gælder for ansatte i offentlige myndigheder, ansatte i private virksomheder, der løser opgaver for offentlige myndigheder, og ansatte i private virksomheder, hvis der i øvrigt i medfør af særlovgivning stilles krav om sikkerhedsgodkendelse for at udføre deres funktion.

På luftfartsområdet er der i Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EF) nr. 300/2008 af 11. marts 2008 om fælles bestemmelser om sikkerhed inden for civil luftfart og om ophævelse af forordning (EF) nr. 2320/2002 fastsat regler om baggrundskontrol af visse personer, der udfører funktioner inden for luftfartssikkerhed.

Energistyrelsen træffer i dag afgørelser om sikkerhedsgodkendelser for så vidt angår ansatte og konsulenter i Energinet samt konsulenter som indgår i samarbejdsforhold med Energistyrelsen i regi af den Nationale Operative Stab eller Lokale Beredskabsstabe efter lov om Energinet og Sikkerhedscirkulæret.

Energistyrelsen har i dag ikke hjemmel til at sikkerhedsgodkende personer inden for energisektoren, der ikke er ansat i eller udfører opgaver for Energistyrelsen eller en anden offentlig myndighed. Desuden har klima- energi- og forsyningsministeren ikke bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om sikkerhedsgodkendelse i energisektoren.

I perioden fra 2019 til 2023 har Energistyrelsen truffet afgørelser om sikkerhedsgodkendelse af personer inden for energisektoren, der ikke var ansat i eller udførte opgaver for Energistyrelsen, ud fra en retsvildfarelse om, at sikkerhedscirkulæret indeholder en hjemmel hertil.

3.4.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

Det følger af CER-direktivets artikel 14, stk. 1, at medlemsstaterne angiver, på hvilke betingelser en kritisk enhed har tilladelse til at indgive anmodninger om baggrundskontrol af personer, der a) varetager følsomme opgaver i eller til fordel for en kritisk enhed, navnlig vedrørende den kritiske enheds modstandsdygtighed, b) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til en kritisk enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med den kritiske enheds sikkerhed, c) overvejes ansat i stillinger, der hører under kriterierne i litra a) eller b).

Det følger yderligere af CER-direktivets artikel 14, stk. 3, at en baggrundskontrol som minimum skal bekræfte identiteten af den person, der er genstand for baggrundskontrollen og kontrollere strafferegistret for den pågældende person for så vidt angår lovovertrædelser, der ville være relevante for en bestemt stilling. Ifølge præambelbetragtning 32, bør medlemsstaterne anvende det europæiske informationssystem vedrørende strafferegistre i overensstemmelse med procedurerne i Rådets rammeafgørelse 2009/315/RIA og, hvor det er relevant og finder anvendelse, Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/816 med henblik på indhentning af oplysninger fra andre medlemsstaters strafferegistre. Medlemsstaterne kan også, hvor det er relevant og finder anvendelse, trække på anden generation af Schengeninformationssystemet (SIS II), der blev oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1862, efterretninger og alle andre tilgængelige objektive oplysninger, som måtte være nødvendige for at fastslå, om den berørte person er egnet til at beklæde den stilling, for hvilken den kritiske enhed har anmodet om en baggrundskontrol.

Baggrundskontrol må kun ske i behørigt begrundede tilfælde og under hensyn til medlemsstatsrisikovurderingen. Baggrundskontrol skal desuden

være forholdsmæssig og strengt begrænset til, hvad der er nødvendigt. Baggrundskontrollen må endvidere udelukkende foretages med henblik på at vurdere en potentiel sikkerhedsrisiko for den berørte kritiske enhed.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at baggrundskontrol i visse tilfælde ikke vil være tilstrækkeligt til at sikre den fornødne personelsikkerhed i energisektoren. Det vurderes, at der for personer med direkte adgang til at påvirke energiforsyningen i energisektoren er behov for en hjemmel sikkerhedsundersøgelse med henblik på sikkerhedsgodkendelse.

3.4.3. Den foreslåede ordning

Som anført ovenfor vurderer Klima-, Energi- og Forskningsministeriet, at CER-direktivets minimumskrav om baggrundskontrol ikke er tilstrækkeligt til at sikre den fornødne personelsikkerhed i energisektoren.

Det følger derfor af den foreslåede § 16, stk. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte regler om sikkerhedsgodkendelse af personer i energisektoren, der har direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren, herunder regler om ansøgning om, betingelser for og meddelelse og tilbagekaldelse af sikkerhedsgodkendelser, jf. lovforslagets § 16, stk. 1.

Personer med direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren kan f.eks. være ansatte og konsulenter med væsentlige fysiske eller logiske adgange og rettigheder, herunder bl.a. fysisk adgang til virksomhedens kontrolrum eller virksomhedens forsyningskritiske anlæg, eller domænerettigheder eller lignende privilegerede rettigheder til virksomhedens kritiske systemer og netværk.

Det følger derfor af den foreslåede § 16, stk. 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte regler om baggrundskontrol af personer i energisektoren, der: 1) varetager følgende opgaver i eller til fordel for en virksomhed, navnlig vedrørende virksomhedens modstandsdygtighed, 2) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til virksomhedens lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med virksomhedens sikkerhed eller 3) overvejes ansat i stillinger, der indebærer opgavevaretagelse efter nr. 1 og/eller nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse i § 16, stk. 2, gennemfører artikel 14, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (CER-direktivet), hvorefter medlemsstaterne angiver,

på hvilke betingelser en kritisk enhed i behørigt begrundede tilfælde og under hensyntagen til medlemsstatsrisikovurderingen har tilladelse til at indgive anmodninger om baggrundskontrol af personer, der a) varetager følgende opgaver i eller til fordel for en kritisk enhed, navnlig vedrørende den kritiske enheds modstandsdygtighed, b) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til en kritisk enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med den kritiske enheds sikkerhed, c) overvejes ansat i stillinger, der hører under kriterierne i litra a) eller b).

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til CER-direktivets artikel 14, stk. 1, og skal forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger.

Baggrunden for CER-direktivets artikel 14, stk. 1, beskrives i præambelbetragtning nr. 32, hvoraf det bl.a. fremgår, at risikoen for, at ansatte i kritiske enheder eller deres kontrahenter misbruger for eksempel deres adgangsret inden for den kritiske enheds organisation til at skade og forvolde skade, giver anledning til stigende bekymring.

Efter den foreslåede bestemmelse vil klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kunne fastsætte nærmere regler, der sammen med bestemmelsen vil skulle gennemføre CER-direktivets artikel 14.

Det foreslås, at klima-, energi- og forsyningsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om, på hvilke betingelser en virksomhed vil kunne anmode om baggrundskontrol af en person, således at særlige sektorspecifikke hensyn kan varetages.

Det bemærkes i den forbindelse, at gennemførelse af baggrundskontrol vil ske på grundlag af en anmodning fra virksomheden og forudsætter, at den pågældende person har meddelt samtykke dertil.

Det forudsættes i øvrigt, at udstedelse af nærmere regler og den efterfølgende administration af ordningen vil ske i overensstemmelse med kravene i CER-direktivets artikel 14, stk. 2 og 3.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at den foreslåede ordning vil give mulighed for at sikre den fornødne personelsikkerhed i hele energisektoren.

Der ændres ikke i gældende ordning, hvor Energistyrelsen kan træffe afgørelser om sikkerhedsgodkendelser for så vidt angår ansatte og konsulenter i

Energinet samt konsulenter som indgår i samarbejdsforhold med Energistyrelsen i regi af den Nationale Operative Stab eller Lokale Beredskabsstabe efter Lov om Energinet og Sikkerhedscirkulæret.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til den foreslåede § 16.

3.5. Gebyrbestemmelser om gebyrbetaling for myndighedsbehandling

3.5.1. Gældende ret

3.5.1.1. Virksomhedernes gebyrbetaling for myndighedsbehandling

Det følger af elforsyningslovens § 51d og gasforsyningslovens § 30 a, stk. 5-7, at de virksomheder, der i dag er pålagt krav om beredskabsplanlægning, fysisksikring og cybersikkerhed i el- og gassektorene, halvårligt skal betale et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostningerne af ministeriets tilsyn med virksomhedernes overholdelse af regler udstedt i medfør af elforsyningslovens § 85 b, stk. 4 og 85 c, stk. 6, samt gasforsyningslovens § 15 a, stk. 4 og 15 b, stk. 6.

Denne betalingsforpligtigelse trådte i kraft d. 1. juli 2019 ved lov nr. 494 af 1. maj 2019 om ændring lov om Energinet, lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning. Med denne lov sørgedes der for, at den planlagte virksomhedsoverdragelse, der skulle ske af tilsynsforpligtigelsen med de ovennævnte beredskabsregler fra Energinet til Energistyrelsen d. 1. juli 2019, kunne finansieres gennem en betaling fra de virksomheder, der modtog dette tilsyn.

Forpligtelsen til at føre tilsyn med el- og naturgassektorernes almene beredskaber blev i 2005 lagt hos Energinet. Placeringen skyldtes, at lovgiver dengang fandt, at Energinet modsat Energistyrelsen havde den faglige viden til at varetage tilsynet med virksomhedernes beredskab. Denne tankegang blev sidenhen videreført, da man ved lov nr. 1755 af 27. december 2016 om ændring af lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning indførte krav om it-beredskab for el- og naturgassektorerne. Samtidigt blev det påpeget, at der ville være synergi, hvis tilsynet med det klassiske beredskab og it-beredskabet blev placeret det samme sted hos Energinet.

I forbindelse med folketingsbehandlingen af ovennævnte lovændring i 2016 oplyste energi-, forsynings- og klimaministeren over for Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget, at ministeren senest med udgangen af 2018 ville

gennemføre en evaluering af placeringen af tilsynet med el- og naturgasvirksomhedernes it-beredskab. Den færdige evaluering blev oversendt til Energi-, Forsynings- og Klimaudvalget den 13. september 2018 og indeholdt bl.a. en anbefaling om, at tilsynsopgaver med det almene beredskab og tilsynet med it-beredskabet skulle flyttes fra Energinet til Energistyrelsen. Evalueringen konkluderede således, at Energistyrelsen siden 2016 havde opbygget et fagligt miljø, der kunne understøtte varetagelsen af opgaven med at føre tilsyn med el- og naturgasvirksomhedernes it-beredskab.

Ministeren besluttede på baggrund af evalueringen at overføre tilsynet med el- og naturgasvirksomhedernes almene beredskab og it-beredskab fra Energinet til Energistyrelsen med virkning fra den 1. juli 2019. Hovedformålet med at flytte tilsynet med det almene beredskab og it-beredskabet fra Energinet til Energistyrelsen var, at det derved kunne undgås, at Energinet havde en dobbeltrolle som koordinerende funktion i beredskabet på den ene side og tilsynsførende myndighed over for el- og naturgasvirksomhederne på den anden side. Ved at flytte myndighedstilsynet til Energistyrelsen fjernede ministeren en hindring for Energinets mulighed for at samarbejde med virksomhederne, særligt i forbindelse med evaluering af hændelser og forebyggelse og forberedelse af eventuelle fremtidige hændelser.

De ovennævnte § 51 d i elforsyningsloven og § 30 a, stk. 5-7 i gasforsyningsloven er bemyndigelsesbestemmelser, hvorefter ministeren kan fastsætte nærmere regler om størrelsen af de beløb, som de nævnte virksomheder skal betale og nærmere regler om betaling og opkrævning af disse beløb.

Gebyrernes størrelse er blevet fastsat ved bekendtgørelse i bekendtgørelse nr. 805 af 15. juni 2023 om betaling for myndighedsbehandling i Energistyrelsen. Gebyrerne er fastsat som generelle grundbeløb fordelt på 4 kategorier og graderet således, at gebyret er størst for virksomheder i kategori 1 og lavest for virksomheder i kategori 4. De 4 gebyrkategorier for gebyrkrævningen er baseret på den kategorisering, der foretages af virksomhederne efter it-beredskabsbekendtgørelsen dog under hensyntagen til antallet af klasse 1 anlæg, som virksomheden ejer. Klassificeringen af anlæg foretages efter elberedskabsbekendtgørelsen og naturgasberedskabsbekendtgørelsen.

Virksomheder har i dag mulighed for at få samordnet beredskab, hvor en virksomhed forestår beredskabsplanlægningen og udførelsen på vegne af to eller flere virksomheder, som regel fordi der er en koncernforbindelse, tæt geografisk tilknytning eller afhængighed eller at ejeren af et energianlæg,

fx. en solcellepark, også er operatør af en lang række andre solparker, som den tidligere har ejet, men solgt fra til investorer. Når virksomheder har fået samordnet beredskab på både det almene beredskab og it-beredskab, har Energistyrelsen kun ført tilsyn med den virksomhed, der forestår beredskabsplanlægningen og udførelsen heraf, hvorfor kun denne virksomhed skal betale det generelle grundbeløb for tilsyn med virksomhedens beredskab, alt i mens at den anden virksomhed har sluppet for at betale det generelle grundbeløb.

Endvidere har klima-, energi- og forsyningsministeren i førnævnte bekendtgørelse om betaling for myndighedsbehandling i Energistyrelsen udnyttet sin bemyndigelse i § 90 i lov om elforsyning og § 52 i lov om naturgasforsyning til at afskære klageadgang til Energiklagenævnet for afgørelser truffet efter reglerne udstedt i medfør af de § 51 d, og 30 a, stk. 5-7. Det er ikke vurderet at være retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at fravige udgangspunktet om klageadgang i dette konkrete tilfælde, da afgørelser om opkrævning af beløb ikke vil være egnede til at blive gjort til genstand for prøvelse ved Energiklagenævnet, som normalt er klageinstans for Energistyrelsens afgørelser, eller ved anden klagemyndighed.

Det er endvidere ikke vurderet betænkeligt at afskære klageadgangen til Energiklagenævnet, da afgørelserne vedrører opkrævning af fakturaer, der er udstedt på baggrund af regler fastsat i bekendtgørelsen om betaling for myndighedsbehandling i Energistyrelsen. Spørgsmålet om afgørelsens lovlighed og rigtighed vil derfor typisk være et spørgsmål om, hvorvidt beregningen, der ligger til grund for opgørelsen af det opkrævede beløb, er korrekt. Sådanne spørgsmål ligger ikke oplagt inden for Energiklagenavnets særlige kompetenceområde som prøveinstans for energifaglige og juridiske spørgsmål, navnlig energiretlige spørgsmål, og rekursordningens styringsfunktion vil således være begrænset.

Energistyrelsens afgørelser om opkrævning vil kunne prøves ved domstolene ligesom alle andre myndighedsafgørelser jf. grundlovens § 63. På den baggrund vurderes det, at hensynet til virksomhedernes retssikkerhed ift. gebyrbetaling, for den myndighedsbehandling de modtager, er tilstrækkeligt tilgodeset.

3.5.1.2. Energinets gebyrbetaling for myndighedsbehandling Klima-, energi- og forsyningsministerens tilsyn med det almene beredskab og it-beredskabet hos Energinet er siden den 1. juli 2019 blevet finansieret

via lovfastsat grundbeløb i elforsyningslovens § 51 b og gasforsyningslovens § 30 a, stk. 3, hvor beløbet er en delmængde af et større beløb, der opkræves for tilsyn med Energinets aktiviteter efter de to love.

Fra 2017 frem til 2019 var det kun tilsynet med Energinets it-beredskab, der var gebyrfinansieret, da der blev indført separat hjemmel til dette i den dagældende § 51, stk. 2 i elforsyningsloven og § 30, stk. 2 i naturgasforsyningsloven i forbindelse med indførelsen af kravene om it-beredskab i el- og naturgassektorerne i lov nr. 1755 af 12. december 2016 om ændring af lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning.

Disse paragraffer blev sidenhen ændret ved lov nr. 1399 af 5. december 2017 om ændring af lov om elforsyning, lov om fremme af vedvarende energi, lov om naturgasforsyning, lov om Energinet.dk og lov om varmforsyning. Her ændredes gebyrerne for klima-, energi- og forsyningsministerens tilsyn fra kun at have været opkrævet fra Energinet til at være opkrævet hos de individuelle virksomheder, således det kunne sikres, at virksomhederne kun betalte for den myndighedsbehandling, som de fik. I den forbindelse ændredes gebyropkrævningen for tilsynet med Energinet og denne virksomheds helejede datterselskaber til at være lovfikseret grundbeløb fastsat i hhv. elforsyningslovens § 51 b, stk. 2, på 4,5 mio. kr. og naturgasforsyningslovens § 30 a, stk. 3 på 0,7 mio. kr.

I 2019 ændredes de to paragraffer igen ved lov 494 af 1. maj 2019 om ændring af lov om Energinet, lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning. Her ændredes beløbene således, at Energistyrelsens tilsyn med Energinets almene beredskab også kunne finansieres af Energinet, på samme måde som tilsynet med it-beredskabet var finansieret. På den måde sikredes ensartethed i finansieringen af Energistyrelsens beredskabstilsyn med Energinet.

Klima-, energi- og forsyningsministeren opkræver i dag årligt gebyr for 1000 timers tilsyn med Energinets almene beredskab og it-beredskab. De 1000 timer er lovmæssigt fordelt med 600 timer til Energinets El TSO og 400 timer til Energinets Gas TSO, hvilket efter Energistyrelsens 2024 time-takts for en gennemsnitsmedarbejder på 746,68 kr. svarer til 746.680 kr. Der er i tillæg til de 1000 timers tilsyn, som Energistyrelsen fører, også finansieret 50 timers ekstern konsulentbistand til tilsyn med it-beredskab pga. områdets særlige tekniske karakter. Denne udgift udgjorde 62.500 kr., da man anlagde en formodning om at en konsulent kostede 1250 kr. i timen

3.5.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

3.5.2.1 Generelle grundbeløb til finansiering af almindeligt tilsyn og administration af ordningen

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at den nuværende gebyrordning for dækning af de omkostninger, der er til administration af ordningen og tilsynet med virksomhedernes organisatoriske beredskab, fysiske sikring og cybersikkerhed, er en god og gennemsigtig ordning, der bedst muligt sikrer, at virksomhederne kun betaler for det tilsyn, de modtager, samtidig med at Energistyrelsen har en let administrerbar gebyrordning, der samtidig er fleksibel nok til, at der kan ske justering af gebyrerne, såfremt tilsynsmængden for virksomhederne generelt set skal op- eller nedjusteres.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet foreslår derfor, at den eksisterende gebyrordning for tilsynet med el- og naturgasvirksomhedernes organisatoriske beredskab, fysiske sikring og cybersikkerhed og dækning af de omkostninger der er til administration af ordningen videreføres i dette lovforslag og udvides til at gælde alle virksomheder, omfattet af loven, herunder også Energinets El TSO og Gas TSO. Dette betyder, at § 51 d i elforsyningsloven og § 30 a, stk. 5 og 6 i gasforsyningsloven ophæves helt og erstattes af den foreslåede § 19 i denne lov, samt at de beløb, som opkræves for tilsyn med Energinet i elforsyningslovens § 51 b og gasforsyningslovens § 30 a, stk. 3, 1 pkt., justeres, så beløbene efter § 51 b og 30 a, reflekterer udgifterne til tilsyn med Energinet efter hhv. elforsyningsloven og gasforsyningsloven.

Justeringen af beløbet i elforsyningslovens § 51 b vil blive foretaget i lovforslag [om ændring af lov om elforsyning mm.], idet paragraffens indhold skal justeres af andre hensyn der.

Som beskrevet i afsnittet om gældende ret har virksomheder i dag mulighed for at få samordnet beredskab, hvor kun den udførende virksomhed opkræves betaling for tilsyn med beredskabsplanlægningen. Denne praksis har medført en uhensigtsmæssighed i nogle tilfælde, hvor en virksomhed varetager beredskabet for et stort antal anlæg, som regel vedvarende energi-anlæg, der hver for sig kun er klasse 3 eller 2 anlæg, men som tilsammen udgør en meget stor MW-andel af den danske elproduktion.

Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurdering, at når dette er tilfældet, bør virksomheden, der varetager det samordnede beredskab, modtage tilsyn, som var de niveau 5-virksomhed med et større antal klasse 4 el. 5 anlæg. Dette problem er løst i § 4, hvor virksomheder med samordnet beredskab, der tilsammen har så stor en energi- eller kundeportefølje at

de falder ind under et højere niveau, bliver indplaceret på dette niveau. Dette har samtidig den konsekvens, at virksomheden indplaceres i den tilsvarende gebyrkategori, og dermed er det Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurdering, at der er den nødvendige finansiering af disse særtilfælde med store samordnede beredskaber.

3.5.2.2 Aktivitetsberegnet beløb til finansiering af ad-hoc tilsyn

I tillæg til de almindelige planlagte tilsyn med fast kadence kan der blive behov for ekstraordinære tilsyn i situationer, hvor klima-, energi- og forsyningsministeren bliver opmærksom på eller mistænker særligt grove overtrædelser af reglerne i loven eller fastsat i medfør af loven. Her kan tilsyn med virksomheden ikke vente til tidspunktet, hvor tilsynet i den normale tilsynskadence er planlagt til at blive afholdt.

Sådanne ekstraordinære tilsyn kan i dag ikke gebyrfinansieres, hvilket i sidste ende betyder, at andre opgaver må bortprioriteres af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet. For at bringe lighed mellem tilsynsopgaverne, uanset om der er tale om almindeligt planlagte tilsyn efter den normale tilsynskadence eller ekstraordinære tilsyn uden for kadencen, vurderer Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, at det er mest hensigtsmæssigt også at gebyrfinansiere ekstraordinære tilsyn. Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at det er mest gennemsigtigt at sådanne ekstraordinære tilsyn bliver afregnet som timeafregnede gebyrer, hvor virksomheden opkræves for det antal timer, der er medgået i udførelsen af det ekstraordinære tilsyn.

Et af de kriterier, der lægges til grund for vurderingen af behovet for gennemførelsen af et eller flere ekstraordinære tilsyn med en virksomhed, er, om overtrædelsen eller den mistænkte overtrædelse vurderes til konkret at kunne bringe leveringen af virksomhedens tjeneste i fare.

Da dette ekstraordinære tilsyn indledes på grund af en konkret begrundet mistanke om en virksomheds manglende overholdelse eller tilsidesættelse af reglerne på en sådan måde, at det har potentiale til at bringe virksomhedens levering af deres tjeneste i fare, findes det ikke rimeligt eller gennemsigtigt blot at indregne udgifter til sådanne ekstraordinære tilsyn i de generelle grundbeløb, der finansierer de almindelige tilsyn. Hvis det var tilfældet, vil andre virksomheder, der overholder reglerne, reelt komme til at afholde en andel, om end det er en meget lille andel, af tilsynsudgiften for

andre virksomheder, fordi de andre virksomheder ikke overholder gældende ret. Dette findes urimeligt, hvorfor Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet foreslår en separat gebyrfinansiering af sådanne tilsyn.

3.5.2.3 Beløb til finansiering af behandling virksomhedernes ansøgninger i egeninteresse

I dag modtager Energistyrelsen, til hvem klima-, energi- og forsyningsministeren har delegeret arbejdet med beredskabet i energisektoren, en række ansøgninger og dispensationsansøgninger efter reglerne i elberedskabs-, gasberedskabs- og it-beredskabsbekendtgørelserne. Der er tale om ansøgninger om samordnet beredskab mellem 2 eller flere virksomheder, dispensation fra overholdelse af alle eller dele af reglerne i de tre bekendtgørelser, dispensationer fra frister, dispensationer om personsammenfald (hvor den samme person i en virksomhed er både beredskabskoordinator og it-beredskabsansvarlig og/eller en del af ledelsen). Endeligt behandler Energistyrelsen et stadigt stigende antal ansøgninger om sikkerhedsgodkendelse af personer efter cirkulære CIR1H nr. 10338 af 17. december 2014.

Sagsbehandlingen af disse ansøgninger, dispensationsansøgninger og ansøgning om sikkerhedsgodkendelse er i dag ikke gebyrfinansieret.

Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at det fremover vil være hensigtsmæssigt at gebyrfinansiere sagsbehandlingen af de ovennævnte ansøgninger. Dette er, fordi klima-, energi- og forsyningsministeren må forventes at modtage væsentligt flere af disse ansøgninger, idet der fremover vil være mange flere virksomheder, der er omfattet reglerne om beredskab, ligesom der i den foreslåede §16 om sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol åbnes op for, at endnu flere virksomheder vil blive pålagt krav om sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol. Således vurderes udgiften til denne sagsbehandling at stige, hvorfor Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet må sikre tilsvarende indtægt til afholdelsen af udgiften.

Ligeledes vil gebyrfinansieringen også være med til moderere antallet af ansøgninger, idet virksomhederne i så fald må forventes at overveje om udgiften til ansøgningen stemmer overens med den værdi, som virksomheden forventer at vinde ved en forhåbentlig godkendt ansøgning. Dette gør sig særligt gældende for sikkerhedsgodkendelserne og de udvidede baggrundskontroller, hvor der i dag observeres en tendens til et overforbrug af sikkerhedsgodkendelser.

Det må forventes, at virksomhederne, på samme måde som i dag, overvælter de øgede omkostninger, som gebyrerne medfører, på prisen for den tjeneste, som de leverer.

3.5.3. Den foreslåede ordning

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet foreslår med § 19, stk. 1, at de omfattede virksomheder halvårligt skal betale et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af de omkostninger, der er til administration af ordningen og tilsyn med virksomhederne efter reglerne i denne lov og regler udstedt i medfør af denne lov. Den halvårige betaling er en fortsættelse af den hidtidige frekvens for betaling for tilsyn med virksomhedernes beredskabsarbejde. Den halvårige frekvens sikrer, at der ikke skal betales for store beløb ad gangen, samt at opkrævningen kan finde sted i samme frekvens som andre betalinger for myndighedsbehandling efter elforsyningsloven, gasforsyningsloven og olieberedskabsloven.

Desuden foreslår Klima, Energi- og Forsyningsministeriet i § 19, stk. 2, at de omfattede virksomheder halvårligt betaler et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostninger til ad-hoc tilsyn med virksomhederne efter reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af regler i denne lov. Dette beløb skal dække tilsyn, der er blevet gennemført med virksomhederne uden for den almindelige kadence, som virksomhederne modtager tilsyn fx. årligt eller hvert tredje år. Det foreslås at beløbet virksomhederne skal betale efter § 19, stk. 2, afregnes på timebasis, i stedet for generelle grundbeløb som i stk. 1.

Det foreslås endvidere i § 19, stk. 3 at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om betaling og opkrævning af beløb til dækning af omkostningerne efter § 19, stk. 1 og stk. 2. Den foreslåede paragraf indebærer at størrelsen af gebyrerne for både stk. 1 og stk. 2 som hidtil fastsættes administrativt ved bekendtgørelse.

Det forventes, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil bruge bemyndigelsen i § 19, stk. 3 til at gebyrerne efter § 19, stk. 1, som det er tilfældet i dag, fastsættes som generelle grundbeløb, der dækker de udgifter som Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har med tilsyn med virksomhederne og dækning af de omkostninger der er til administration af ordningen. Det forventes, at gebyrstørrelserne vil blive differentieret i minimum 6 gebyrkatégorier, hvor gebyret vil være lavest for gebyrkatégori 1 og højest for gebyrkatégori 6, således at disse svarer til den niveauinddeling, der sker af

virksomhederne i reglerne udmøntet efter § 4 om kategorisering af virksomheder samt virksomhedernes systemer og anlæg, dog med indførelsen af en ekstra gebyrkategori (kategori 6).

Denne niveauinddeling er som beskrevet bestemmende for hvor stort et reguleringstryk virksomheden bliver underlagt efter disse regler, ligesom det også er bestemmende for hvor ofte og hvor mange timers tilsyn Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet i gennemsnit forventer at bruge på virksomhederne på det givne niveau. Klima-, energi og forsyningsministeren forventes at bruge bemyndigelsen til at indføre en ekstra gebyrkategori 6, som skal bruges specifikt til Energinets EL TSO og GAS TSO, samt andre virksomheder der grundet deres helt særlige ansvar for funktionen af energisystemerne i Danmark, bør modtage et væsentligt mere grundigt og dybdegående tilsyn end alle andre virksomheder.

I tillæg hertil vil gebyrkategoriene, som det er tilfældet i dag, tage højde for antallet af anlæg som virksomhederne ejer. Virksomheder i niveau 5 med mange klasse 4 og 5 anlæg vil således blive indplaceret i en højere gebyrkategori, end virksomheder i niveau 5 med kun få klasse 4 og 5 anlæg.

Det forventes endvidere at klima-, energi- og forsyningsministeren vil bruge bemyndigelsen i § 19, stk. 3, til at fastsætte regler om at gebyrerne efter den forslåede § 19, stk. 2 vil blive afregnet på timebasis, således at virksomheden opkræves det antal timer, der er blevet brugt af klima-, energi- og forsyningsministeren til ad-hoc tilsyn, ganget med den budgetterede timepris i det pågældende år hvor tilsynet er blevet gennemført. Det forventes endvidere, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter, at hvis ad-hoc tilsynet strækker sig over 2 kalenderår, fx. fordi det er blevet indledt i slutningen af december, så benyttes den budgetterede timepris i det år, hvor ad-hoc tilsynet er blevet afsluttet.

Det forventes, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter, at den budgetterede timepris fastsættes på grundlag af gennemsnitlige lønudgifter tillagt en forholdsmæssig andel af generelle fællesomkostninger, relevante henførbare, indirekte omkostninger og direkte øvrige driftsomkostninger, der er forbundet med myndighedsbehandlingen i det pågældende regnskabsår. Energistyrelsens omkostningsfordeling følger Finansministeriets vejledninger herfor.

Det forventes desuden, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil bruge bemyndigelsen i § 19 stk. 3 til at fastsætte, at gebyrerne efter stk. 1 og 2,

skal indbetales senest 30 dage efter fakturaens udstedelse, og der såfremt beløbet ikke betales rettidigt, betales renter af det opkrævede beløb i medfør af renteloven. Klima-, energi- og forsyningsministeren forventes også bruge bemyndigelsen til at fastsætte regler om efterregulering af eventuelle betalinger opkrævet i medfør af i § 19, stk. 2.

Endeligt foreslår Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet i § 20, stk. 1, at virksomheder ved indgivelse af ansøgninger eller dispensationer halvårligt betaler et beløb for behandling af ansøgninger og dispensationer efter reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af loven. Der forstås herved, at virksomhederne kun skal betale, såfremt de har de rent faktisk har indgivet en eller flere ansøgninger eller dispensationsansøgninger til behandling efter loven.

Det forventes endvidere, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil bruge bemyndigelsen i § 20, stk. 2, til at fastsætte at gebyrerne efter den foreslåede § 20, stk. 1 til at blive administrativt fastsatte gebyrer i en bekendtgørelse. Der er tale om et fast vederlag pr. ansøgning, hvor vederlaget vil være differentieret alt efter hvad det er, der ansøges om. Det forventes således, at ministeren vil fastsætte et vederlag for hhv. ansøgninger om samordnet beredskab, ansøgninger om personsammenfald, ansøgning om dispensation efter den generelle dispensationsregel, ansøgning om sikkerhedsgodkendelse af en medarbejder og ansøgning om baggrundskontrol af en medarbejder.

Det forventes, at vederlaget for de enkelte ansøgningstyper i første omgang vil blive fastsat på baggrund af klima-, energi- og forsyningsministerens initiale estimering af hvor mange timer det gennemsnitligt tager at behandle en sådanne ansøgning ganget med den budgetteret timepris. Efter der er opbygget et tilstrækkeligt datagrundlag gennem medarbejdernes tidsregistrering, vil de initiale estimering erstattes af det konkrete gennemsnitlige tidsforbrug pr. ansøgningstype, hvorfor de fastsatte vederlag vil op- eller nedjusteres på dette grundlag ligesom hvis den budgetterede timepris ændrer sig, idet gebyrordningen skal balancere over en 4-årig periode i overensstemmelse med Finansministeriets budgetvejledning.

Desuden forventes klima-, energi- og forsyningsministeren i medfør af den foreslåede bemyndigelse i § 20, stk. 2 at fastsætte, at den budgetterede timepris fastsættes på grundlag af gennemsnitlige lønudgifter tillagt en forholdsmæssig andel af generelle fællesomkostninger, relevante henførbare, indirekte omkostninger og direkte øvrige driftsomkostninger, der er forbundet

med myndighedsbehandlingen i det pågældende regnskabsår. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets omkostningsfordeling vil følge Finansministeriets vejledninger herfor.

Endeligt forventes det, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil bruge bemyndigelsen i § 20 stk. 2 til at fastsætte, at gebyrerne efter stk. 1, skal indbetales inden for et fast tidspunkt efter fakturaens udstedelse, og der såfremt beløbet ikke betales rettidigt, betales renter af det opkrævede beløb i medfør af renteloven, samt at vederlagene indkræves sammen med de vederlag, der opkræves efter § 19, stk. 1 og 2.

For nærmere beskrivelse, henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 18 og 19.

3.6. Tilsyn

3.6.1. Gældende ret

Der føres med tilsyn med virksomheder i elsektoren som har en produktionsbevilling, en produktionstilladelse eller som har et balanceansvar for energisektoren. Desuden føres der tilsyn med distributions og transmissionsvirksomheder. Der føres tilsyn med virksomhedernes klassiske beredskab efter elforsyningslovens § 85 b og med virksomhedernes it-beredskab efter elforsyningslovens § 85 c. De nærmere regler om tilsyn fremgår af bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne.

I gassektoren føres der tilsyn med virksomheder der er bevillingspligtige efter gasforsyningsloven og Energinet samt Energinets helejede datterselskaber. Der føres tilsyn med virksomhedernes klassiske beredskab efter gasforsyningslovens § 15 a og med virksomhedernes it-beredskab efter gasforsyningslovens § 15 b. De nærmere regler om tilsyn fremgår af bekendtgørelse om beredskab for naturgassektoren og bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne.

For el- og gassektorerne inddeles virksomhederne i kategorier, der afgør frekvensen af tilsyn. Virksomhederne inddeles i 3 kategorier, hvor kategori 1 er de mindst kritiske virksomheder og kategori 3 er de mest kritiske virksomheder. Der føres tilsyn mindst hvert tredje år med virksomheder i kategori 2 og 3, men der hvert år føres tilsyn med virksomheder i kategori 1.

For oliesektoren føres der tilsyn med lagringspligtige virksomheder og den centrale lagerenhed. Tilsynet føres med hjemmel i olieberedskabslovens §

17 for både det klassiske beredskab og it-beredskabet. De nærmere regler for tilsyn fremgår af bekendtgørelse om beredskab for oliesektoren.

Ens for alle sektorer er, at der tilsynet sker proaktivt med mulighed for at foretage et reaktivt tilsyn.

3.6.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

Der er i NIS 2-direktivets artikel 31-33 fastsat bestemmelser om tilsyn og håndhævelse. Medlemsstaterne forpligtes i disse bestemmelser til at sikre, at deres kompetente myndigheder effektivt overvåger og træffer de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at direktivet overholdes. Medlemsstaterne kan dog tillade, at de kompetente myndigheder prioriterer deres tilsynsopgaver baseret på en risikobaseret tilgang.

Direktivet skelner mellem væsentlige og vigtige enheder, til brug for tilsynsfrekvens og hvilke tiltag det er muligt for myndighederne at anvende ved tilsyn. Sondringen mellem enheder i direktivet, passer sammen med den måde de nuværende regler for tilsyn sonderer mellem virksomheder i energisektoren. Den nuværende ordning i for el- og gassektorerne med kategorisering af virksomheder bør derfor videreføres, da dette hjælper til at sikre en rimelig balance mellem forpligtelserne af virksomhederne og tilsynsenheden, og er foreneligt med den sondring som foreslås efter NIS 2-direktivet. Ordningen skal udvides til at omfatte de andre sektorer, som skal omfattes af loven. Fremadrettet forventes det, at virksomheder ikke bliver inddelt i kategorier, men derimod i niveauer. Desuden forventes det fremadrettet, jo højere et niveau en virksomhed inddeles på, jo mere kritisk er virksomhed for forsyningssikkerheden. Dermed vil niveau 1- virksomheder være de mindst kritiske, mens et højere niveau betyder at en virksomhed er mere kritiske og skal efterleve flere krav.

Virksomhederne i de forskellige sektorer er vigtige for den danske forsyning af energi, derfor forventes det at de nuværende regler om proaktive tilsyn videreføres for alle undtagen de mindst kritiske virksomheder.

Direktivet oplister herudover de tilsynsforanstaltninger, som minimum skal kunne anvendes ved tilsyn med virksomhederne. Der er navnlig tale om, at tilsynsmyndigheden skal kunne føre kontrol på stedet hos enhederne, foretage målrettede sikkerhedsaudits og sikkerhedsscanninger samt kræve at få udleveret oplysninger og dokumentation, der er nødvendige for udførelsen af myndighedernes tilsynsopgaver.

Der skelnes i NIS 2-direktiver mellem vigtige og væsentlige enheder i forhold til, hvilke tilsynsforanstaltninger der skal kunne anvendes. Det er dog ministeriet vurdering, at alle tilsynsforanstaltninger som udgangspunkt skal kunne anvendes overfor alle virksomheder uagtet virksomhedens niveau, for at sikre en robust energisektor.

I dag føres der tilsyn, med henblik på at skabe værdi i sektoren, for at højne det fælles sikkerhedsniveau i energisektoren. Denne værdiskabende tilgang til tilsynet skal være grundstenen i den måde de forskellige tilsynsforanstaltninger skal anvendes.

3.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at klima-, energi- og forsyningsministeren fører tilsyn med virksomheder i energisektoren.

Det foreslås at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet for at opfylde deres tilsynsforpligtelser kan anvende en række tilsyns- og kontrolforanstaltninger, såsom at føre tilsyn og kontrol hos virksomhed, foretage regelmæssige tilsyns- og kontrolbesøg samt ad-hoc tilsyn. Desuden er der hjemmel til at få udleveret oplysninger og få adgang til relevante data og dokumenter.

Den foreslåede ordning vil medføre, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at tilsynet kan ske ved et fysisk tilsyn med fremmøde hos virksomheden, eller om at tilsynet kan ske som et eksternt tilsyn. Ministeren vil også kunne fastsætte nærmere regler om hyppigheden af tilsyn.

Den foreslåede ordning vil derudover kunne anvendes til at fastsætte nærmere regler om, den geografiske og tidsmæssige udstrækning af tilsyn, så længe tilsynet er proportionelt med en virksomheds betydning for forsyningssikkerheden. Det foreslås desuden at ministeren kan fastsætte nærmere regler om tilsyn og kontrol af virksomhederne såsom metoder og varigheden, som fremtidssikrer loven, således at et tilpas grundigt tilsyn kan føres hos virksomhederne i energisektoren.

3.7. Håndhævelse og sanktion

3.7.1. Gældende ret

EPCIP-direktivet indeholder ikke bestemmelser om håndhævelse og sanktioner.

EPCIP-direktivet er blevet implementeret i energisektoren ved bekendtgørelse nr. 11 af 7. januar 2011 om identifikation og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur på energiområdet og vurdering af behovet for bedre beskyttelse. Efter bekendtgørelsen kan virksomheder i forbindelse med tilsyn pålægges at udarbejde en sikkerhedsplan og ændre i virksomhedens beredskabsplaner.

Desuden kan virksomheder straffes med bøde, hvis de 1) ikke har udpeget en sikkerhedsofficer eller et kontaktpunkt for infrastruktur udpeget efter direktivets regler, ikke behandler materiale, der indeholder særligt følsomme oplysninger om infrastrukturen, fortroligt og opbevarer det sikkert eller undlader at oplyse Energistyrelsen om, at følsomme oplysninger er kompromitteret 2) ikke udarbejder eller reviderer planmateriale 3) afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller efter anmodning undlader at afgive oplysninger 4) ikke overholder pålæg meddelt efter denne bekendtgørelse eller 5) videregiver særligt følsomme oplysninger, til uvedkommende.

Efter NIS 1-direktivets artikel 21 skal medlemsstaterne fastsætte regler om sanktioner, der anvendes i tilfælde af overtrædelser af de nationale regler, der er vedtaget i medfør af direktivet, og træffe alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de gennemføres. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning.

EPCIP-direktivet og NIS 1-direktivet indeholder ikke nærmere bestemmelser om ansvar for bestemte fysiske personer.

I energisektoren er virksomheders beredskab for forsyningssikkerheden af energi reguleret i delsektorerne el, gas og olie. Reguleringen omfatter både fysisk beredskab og it-beredskab.

På el- og gasområdet, er der beredskabsbestemmelser i forsyningslovene elforsyningsloven §§ 85 c og 85 c og gasforsyningsloven §§ 15 a og 15 b. Beredskabsbestemmelserne bemyndiger klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte nærmere regler om beredskab. De nærmere regler er udstedt i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren, bekendtgørelsen for beredskab for naturgassektoren og bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne.

Der gælder beredskabskrav virksomheder i elsektoren, som er bevillingspligtige efter §§ 10 og 19 eller har tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter Elforsyningslovens § 11 eller § 29 i lov om fremme af vedvarende energi, Energinet og dennes helejede datterselskaber samt virksomheder, der yder produktionsbalance i elsystemet.

Der gælder beredskabskrav for virksomheder i gassektoren for selskaber, der er bevillingspligtige efter gasforsyningslovens § 10, samt Energinet og Energinets helejede datterselskaber, der varetager gasvirksomhed i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet. Virksomhederne skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre gasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan bestemme, at opstrømsanlæg og bygasnet tilsvarende skal foretage beredskabsplanlægning og træffe beredskabsforanstaltninger.

Efter elforsyningslovens § 85 d og gasforsyningslovens § 47 b, kan det påbydes, at forhold, der strider mod loven eller regler udstedt i medfør af loven, bringes i orden enten straks eller inden for en nærmere angivet frist. Virksomheder, der ikke overholder deres beredskabsforpligtelser, kan derfor gives påbud.

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan midlertidigt inddrage en bevilling eller tilladelse, hvis en overtrædelse af bestemmelser, vilkår eller påbud efter elforsyningsloven eller lov om fremme af vedvarende energi eller regler udstedt i medfør af disse love indebærer tilsidesættelse af væsentlige hensyn til elforsyningssikkerheden. Dette gør sig ligeledes gældende, hvis en netvirksomhed gør sig skyldig i grove eller gentagne tilsidesættelse af vilkår stillet af Energinet i medfør af elforsyningslovens § 31, stk. 2, der berører virksomhedens bevillingspligtige aktivitet. Klima-, energi- og forsyningsministeren skal i forbindelse med afgørelsen vejlede den pågældende om prøvelsesadgangen

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan inddrage en bevilling som er udstedt i medfør af gasforsyningslovens § 10, hvis virksomheden som har modtaget bevillingen, ikke efterkommer påbud meddelt jf. gasforsyningslovens § 33, stk. 1, nr. 1.

Virksomheder i el- og gassektorerne, som ikke efterlever påbud om manglende overholdelse af it-beredskab, kan påbydes at foretage en it-revision,

jf. bekendtgørelse om it-beredskab for el- og gassektorerne § 32, stk. 2 og § 33, stk. 2.

Efter elforsyningslovens § 88 og gasforsyningslovens § 50, kan der fastsættes regler om bødestraf for regler udstedt i medfør af loven.

Virksomheder med beredskabsansvar i el- og gassektorerne kan straffes med bøde hvis virksomhederne, ikke udarbejder eller reviderer planmateriale, ikke fremsender planmateriale til godkendelse, afgiver urigtige eller vildledende oplysninger eller efter anmodning undlader at afgive oplysninger, ikke overholder pålæg meddelt efter denne bekendtgørelse eller videregiver følsomt materiale og oplysninger til uvedkommende, jf. bekendtgørelse om beredskab for elsektorens § 35 og bekendtgørelse om beredskab i naturgassektorens § 35.

Bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektoren indeholder ikke en selvstændig strafbestemmelse.

Virksomheder i elsektoren som ikke efterlever påbud udstedt i medfør af elforsyningslovens § 85 d, straffes med bøde, jf. elforsyningslovens § 87, stk. 1, nr. 7. Virksomheder i gassektoren som ikke efterlever påbud udstedt i medfør af gasforsyningslovens § 47 b, straffes med bøde, jf. gasforsyningslovens § 49, stk. 1, nr. 6.

Efter olieberedskabslovens § 16, stk. 1, skal lagringspligtige olievirksomheder foretage den nødvendige planlægning og foretage de nødvendige foranstaltninger for at sikre forsyningen af råolie og olieprodukter i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Klima- Energi- og Forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om beredskabsarbejdet for virksomhederne efter olieberedskabslovens § 16, stk. 3.

Ifølge olieberedskabslovens § 18, kan klima- energi- og forsyningsministeren påbyde at forhold, der strider mod loven eller regler udstedt i henhold til loven, skal bringes i orden inden for en nærmere angivet frist. Klima- energi- og forsyningsministeren kan dermed på baggrund af manglende overholdelse af beredskabsregler påbyde lagringspligtige virksomheder, at forholdene skal bringes i orden.

Efter olieberedskabslovens § 23, stk. 1, nr. 5, straffes den, der undlader at efterkomme påbud efter olieberedskabslovens § 18, med bøde. Derudover kan der i regler, som udstedes i henhold til olieberedskabsloven, fastsættes bødestraf for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne eller vilkår fastsat

i henhold til reglerne og for manglende overholdelse af påbud meddelt i henhold til reglerne. Der kan i henhold til olieberedskabslovens § 23, stk. 3, pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Virksomheder med beredskabsansvar kan efter bekendtgørelse om beredskab i oliesektorens § 22, straffes med bøde, hvis virksomhederne 1) undlader at meddele Energistyrelsen om at være afhængige af et forsyningskritisk it-system og en hændelse i dette forsyningskritiske it-system vil få væsentlige forstyrrende virkninger for leveringen af råolie eller olieprodukter i en beredskabssituation eller anden ekstraordinær situation 2) undlader at underrette Energistyrelsen om hændelser, der i væsentlig grad reducerer funktionaliteten. 3) undlader at underrette Energistyrelsen eller Center for Cybersikkerhed om it-sikkerhedshændelser, der påvirker forsyningskritiske it-systemer, hvor underretningen som minimum indeholder en beskrivelse af hændelsen, hændelsens konsekvenser og hvorvidt hændelsen vurderes at have vidtrækkende konsekvenser for andre sektorer. 4) Undlader at udarbejde evalueringer efter hændelser eller at fremsende disse til Energistyrelsen.

Kompetencen til at føre beredskabstilsyn, udstede bøder og inddrage autorisation for virksomheder i el- og olie- gassektorerne er delegeret til Energistyrelsen, jf. bekendtgørelse om Energistyrelsens opgaver og beføjelser § 3, stk. 1, nr. 5 og nr. 6.

3.7.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser Med NIS 2-direktivet artikel 44 ophæves NIS 1-direktivet. Med CER-direktivets artikel 27 ophæves EPCIP-direktivet.

Der er i CER-direktivets artikel 21 og NIS 2-direktivets artikel 31-33 fastsat bestemmelser om håndhævelse. Medlemsstaterne forpligtes til at sikre, at deres kompetente myndigheder effektivt kan træffe de nødvendige håndhævelsesforanstaltninger for at bringe virksomhedernes beredskabsmæssige forhold i orden.

NIS 2-direktivet og CER-direktivet oplister de håndhævelsesforanstaltninger, der som minimum skal kunne anvendes over for virksomheder, som ikke opfylder deres beredskabsforpligtelser.

Efter direktiverne skal myndighederne kunne pålægge enhederne at afhjælpe konstaterede mangler eller på en nærmere angivet måde at overholde kravene til deres foranstaltninger til styring af fysisk sikring og cybersikkerhedsrisici eller at efterleve underretningsforpligtelserne.

Efter NIS 2-direktivet skal myndighederne desuden sikre sig ret til at kunne midlertidigt inddrage en autorisation, som fx. kan være en bevilling eller en tilladelse, samt retten til at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar eller juridisk repræsentant at udøve ledelsesfunktioner.

Foranstaltningerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsens og have en afskrækkende virkning under hensyntagen til omstændighederne i hver enkelt sag.

NIS 2-direktivet foreskriver nærmere, hvilke hensyn, der skal indgå i en afgørelse om at træffe håndhævelsesforanstaltninger. I direktivets artikel 32, stk. 7, er følgende hensyn oplyst: 1) overtrædelsens grovhed og vigtigheden af de overtrådte bestemmelser, idet bl.a. følgende under alle omstændigheder skal betragtes som alvorlige overtrædelser: a) gentagne overtrædelser, b) manglende underretning om eller afhjælpning af væsentlige hændelser, c) manglende afhjælpning af mangler efter bindende instrukser fra den kompetente myndighed, d) hindringer for audits eller overvågningsaktiviteter beordret af den kompetente myndighed efter konstatering af en overtrædelse, e) afgivelse af urigtige eller klart unøjagtige oplysninger vedrørende cybersikkerhedsforanstaltninger eller rapporteringsforpligtelser, der er fastsat i direktivets artikel 21 og 23, 2) overtrædelsens varighed, 3) den pågældende enheds relevante tidligere overtrædelser, 4) enhver materiel eller immateriel skade, der er forårsaget, herunder ethvert økonomisk eller økonomisk tab, virkninger for andre tjenester og antallet af brugere, der er berørt, 5) hvorvidt gerningsmanden har begået overtrædelsen forsætligt eller uagtsomt, 6) enhver foranstaltning truffet af enheden for at forebygge eller afbøde den materielle eller immaterielle skade, 7) hvorvidt godkendte adfærdskodekser eller godkendte certificeringsmekanismer er overholdt, og 8) i hvilken udstrækning de fysiske eller juridiske personer, der holdes ansvarlige, samarbejder med den kompetente myndighed.

De hensyn som er oplyst i NIS 2-direktivet skal iagttages uagtet om der foretages håndhævelsesforanstaltninger på baggrund af bestemmelser der er en videreførelse af gældende ret eller implementering af NIS 2- og CER-direktiverne.

Det vurderes mest hensigtsmæssigt, at afgørelse om håndhævelsesforanstaltninger træffes af den myndighed der fører tilsyn efter loven. Det forventes at disse kompetencer delegeres til Energistyrelsen.

Håndhævelsesforanstaltninger som fratager en virksomhed deres autorisation eller forbyder et medlem af ledelsen at udføre ledelsesopgaver, er meget indgribende foranstaltninger. Foranstaltninger bør derfor ledsages af de fornødne retssikkerhedsmæssige garantier.

I lighed med NIS 1-direktivet indeholder NIS 2-direktivet i artikel 36 en bestemmelse, hvorefter medlemsstaterne skal fastsætte regler om sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelse af de nationale foranstaltninger, der er vedtaget i medfør af direktivet, ligesom medlemsstaterne skal træffe alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de gennemføres.

Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

NIS 2-direktivets artikel 34 indeholder herudover regler om de generelle betingelser for pålæggelse af administrative bøder til væsentlige og vigtige enheder.

Der lægges i NIS 2-direktivets artikel 34 op til, at bøder pålægges administrativt – dvs. af de kompetente myndigheder – medmindre medlemsstaternes nationale retssystem ikke giver mulighed herfor. I givet fald skal bestemmelserne om administrative bøder anvendes, således at disse i sidste ende pålægges af de nationale domstole. Det skal sikres, at virkningen svarer til virkningen af administrative bøder.

Indførelsen af administrative bøder giver i dansk ret betænkeligheder i forhold til grundlovens § 3 om magtens tredeling. Bestemmelsen antages at indebære, at lovgivningsmagten ikke i almindelighed kan henlægge behandlingen af strafferetlige bødesager til administrative myndigheder. I dansk retspleje er det i øvrigt et grundlæggende princip, at bøder, der har karakter af en strafferetlig sanktion, kun kan idømmes ved domstolene og i strafferetsplejens former, der sikrer den sigtede en effektiv beskyttelse. Det er på den baggrund Klima- Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at direktivets undtagelsesbestemmelse ift. administrative bøder finder anvendelse. Direktivets bestemmelser om administrative bøder vil således skulle fortolkes og implementeres på en måde, hvor bøder ikke pålægges administrativt, men i det almindelige strafferetlige system. Det indebærer, at de kompetente myndigheder i givet fald vil skulle indgive politianmeldelse,

såfremt de konstaterer strafbelagte overtrædelser af denne lov eller regler udstedt i medfør af denne lov.

Det følger af NIS 2-direktivet, at (administrative) bøder vil kunne blive pålagt i tillæg til en hvilken som helst af håndhævelsesforanstaltningerne vedrørende væsentlige og vigtige enheder, herunder – for så vidt angår væsentlige enheder – også den særlige suspensions- og forbudsordning.

Klima- energi- forsyningsministeren vil skulle påse, at denne lov og regler udstedt i medfør af loven efterleves, herunder undersøge mulige overtrædelser af lovgivningen. I den situation, hvor en kompetent myndighed måtte blive bekendt med, at der kan være sket en strafbar overtrædelse af loven eller regler udstedt i medfør af loven, vil myndigheden efter Klima-Energi- og Forsyningsministeriets opfattelse skulle foretage en konkret vurdering – under hensyntagen til omstændighederne i hver enkelt sag og sanktionsregimets effektivitet, forholdsmæssighed og afskrækkende virkning – og på den baggrund beslutte, om forholdet skal anmeldes til politiet.

NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 3, foreskriver desuden nærmere, hvilke hensyn, der skal indgå i beslutningen om, hvorvidt der skal pålægges en bøde, samt bødens størrelse. Hensynene er de samme som de hensyn, der skal indgå i en afgørelse om at træffe håndhævelsesforanstaltninger efter artikel 32, stk. 7, jf. afsnit 3.4.2 ovenfor.

Henset til, at der ikke anvendes administrative bøder i dansk ret, jf. ovenfor, forudsættes det, at de pågældende hensyn indgår i de kompetente myndigheders beslutning om politianmeldelse af et forhold, samt i politi- og anklagemyndighedens samt domstolenes vurdering af sagen, herunder ved udmålingen af en eventuel bøde.

Efter NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 4, skal væsentlige enheders overtrædelse af direktivets artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) eller artikel 23 (rapporteringsforpligtelser) straffes med et maksimum på mindst 10.000.000 euro eller et maksimum på mindst 2 pct. af den samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår i den virksomhed, som den væsentlige enhed tilhører, alt efter, hvad der er højest.

Efter NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 5, skal vigtige enheders overtrædelse af direktivets artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) eller artikel 23 (rapporteringsforpligtelser) straffes med et maksimum på mindst 7.000.000 euro eller et maksimum på mindst 1,4 pct. af

den samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår i den virksomhed, som den væsentlige enhed tilhører, alt efter, hvad der er højest.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at der bør kunne udmåles bøder til virksomhederne svarende til de i direktivet fastsatte maksimale bødeniveauer. Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet finder således ikke anledning til at fastsætte højere maksimumniveauer end de i direktivet foreskrevne.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet lægger i øvrigt vægt på at foretage en implementering der i overensstemmelse med NIS 2- og CER-direktiverne fastsætter bestemmelser om sanktioner, som sikrer at disse er effektive, forholdsmæssige og har afskrækkende virkning.

3.7.2.1 Særligt om tvangsbøder

Det følger af NIS 2-direktivet, at medlemsstaterne kan fastsætte beføjelser til at pålægge tvangsbøder for at tvinge en væsentlig eller vigtig enhed til at bringe en overtrædelse af direktivet til ophør i overensstemmelse med en forudgående afgørelse truffet af den kompetente myndighed.

Efter retsplejelovens § 997, stk. 3, kan der i domme, hvorved nogen tilpligtes at opfylde en forpligtelse mod det offentlige, som tvangsmiddel fastsættes en fortløbende bøde, der tilfalder statskassen (tvangsbøder).

Det følger således allerede af de almindelige regler i retsplejeloven, at domstolene kan udskrive tvangsbøder for at få nogen, herunder i givet fald virksomhederne som foreslås omfattet, til at opfylde en forpligtelse mod det offentlige, herunder de kompetente myndigheder.

Administrative tvangsbøder er derimod tvangsbøder, som ikke pålægges af domstolene, men af forvaltningen. En administrativ tvangsbøde er således en afgørelse om, at en økonomisk sanktion vil blive pålagt, hvis en handlepligt ikke opfyldes – fx. et påbud eller en pligt til at udlevere bestemte oplysninger.

Sådanne bøder kan ofte opfattes som en straf, og der er ikke samme retssikkerhedsgarantier som tvangsbøder pålagt af domstolene. Det antages derfor normalt, at der kun bør gives hjemmel til administrative tvangsbøder, hvis der foreligger et helt særligt behov for effektiv kontrol og håndhævelse på det pågældende område. Endvidere bør de forhold, der udløser tvangsbøderne, være let konstaterbare.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er på baggrund af ovenstående tilbageholdende med at foreslå, at der skabes hjemmel til administrative tvangsbøder på dette område. Det skal bl.a. ses i lyset af, at det på nuværende tidspunkt er usikkert, om de forhold, der i givet fald vil kunne begrunde tvangsbøder, er så tilstrækkeligt objektivt konstaterbare, at det vil være ubetænkeligt at skabe en sådan hjemmel.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer således som udgangspunkt, at de retsmidler, der foreslås med denne lov, herunder tilsyns- og håndhævelsesforanstaltningerne samt muligheden for at offentliggøre afgørelser mv., er tilstrækkelige til at sikre, at reglerne efterleves. Dette skal også ses i lyset af de eksisterende muligheder i retsplejeloven for at anvende tvangsbøder.

3.7.2.2 Særligt om fysiske personers strafansvar, herunder valg af ansvarssubjekt

NIS 2-direktivets artikel 34 om generelle betingelser for pålæggelse af bøder er rettet mod væsentlige og vigtige enheder, og dermed de juridiske personer som sådan. De forudsatte bødeniveauer udmåles bl.a. på baggrund af virksomhedens årsomsætning.

Det følger dog af NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 6, at medlemsstaterne sikrer, at enhver fysisk person, der er ansvarlig for eller optræder som juridisk repræsentant for en væsentlig enhed på grundlag af beføjelsen til at repræsentere den, beføjelsen til at træffe afgørelser på dennes vegne eller beføjelsen til at udøve kontrol over den, har beføjelse til at sikre, at den overholder dette direktiv. Medlemsstaterne sikrer, at det er muligt at drage sådanne fysiske personer til ansvar for tilsidesættelse af deres forpligtelser til at sikre overholdelse af dette direktiv.

Det er i direktivets præambelbetragtning 130 forudsat, at hvor en bøde pålægges en person, der ikke er en virksomhed, bør den kompetente myndighed ved fastsættelsen af en passende bødestørrelse tage hensyn til det generelle indkomstniveau i den pågældende medlemsstat og personens økonomiske stilling.

Det følger af Rigsadvokatmeddelelse CIR1H nr. 11550 af 17. april 2015 om strafansvar for juridiske personer, at udgangspunktet ved valg af ansvarssubjekt i særlovgivningen er, at tiltalen rejses mod den juridiske person.

Det er i den forbindelse en forudsætning for at pålægge en juridisk person ansvar, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere til virksomheden knyttede personer eller virksomheden som sådan, jf. straffelovens § 27, stk. 1.

Det fremgår dog også af rigsadvokatmeddelelsen, at der i en række tilfælde kan være anledning til – ud over tiltalen mod den juridiske person – tillige at rejse tiltale mod en eller flere fysiske personer, såfremt den eller de pågældende har handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed. Der angives endvidere retningslinjer for afgørelsen herom.

Det beskrives i den forbindelse, at der på en række områder er fastsat særlige regler, som pålægger enkeltpersoner et selvstændigt og individuelt strafansvar i kraft af deres særlige stilling eller funktion, eksempelvis piloter og besætningsmedlemmer. I så fald er udgangspunktet, at der rejses tiltale mod den pågældende person samt i almindelighed tillige mod den juridiske person. I visse tilfælde indeholder lovgivningen endvidere mulighed for et selvstændigt og individuelt strafansvar, selv om overtrædelsen ikke kan tilregnes de pågældende som forsætlig eller uagtsom (objektivt individualansvar).

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet finder ikke på dette område anledning til at fastsætte særlige regler om et selvstændigt og individuelt strafansvar for fysiske personer, herunder regler, som går videre end strafansvaret for juridiske personer. Det er således Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurdering, at NIS 2-direktivets krav om at nærmere bestemte fysiske personer kan drages til ansvar for tilsidesættelse af deres forpligtelser efter direktivet, ikke synes at stille krav om mere end det, der allerede i dag følger af de almindelige regler.

Dermed vil et eventuelt strafansvar for fysiske personer følge det almindelige udgangspunkt i særlovgivningen, hvorefter der i tillæg til den juridiske person efter nærmere retningslinjer kan rejses tiltale mod en fysisk person, såfremt denne har handlet forsætligt eller groft uagtsomt. Bøder vil i givet fald skulle udmåles i overensstemmelse med direktivets forudsætninger om størrelsen heraf.

3.7.2.3 Særligt om brud på persondatasikkerheden

NIS 2-direktivets artikel 35, stk. 2, indeholder særlige bestemmelser for så vidt angår overtrædelser af forpligtelserne i direktivets artikel 21 (om for-

anstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) og artikel 23 (om underretningsforpligtelser), der (også) kan medføre et brud på persondatasikkerheden i medfør af databeskyttelsesforordningen. I givet fald skal de kompetente myndigheder uden unødigt ophold underrette de relevante tilsynsmyndigheder, i dansk ret Datatilsynet, og der kan ikke straffes med (administrativ) bøde i medfør af NIS 2-direktivet, såfremt den samme adfærd straffes med (administrativ) bøde efter databeskyttelsesforordningen.

Det følger af direktivet, at de kompetente myndigheder ikke er afskåret fra at anvende håndhævelsesforanstaltninger i de pågældende situationer.

Henset til, at der ikke anvendes administrative bøder i dansk ret, jf. ovenfor, vil bestemmelserne skulle fortolkes og implementeres i lyset heraf.

3.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan pålægge at forhold der ikke lever op til lovens krav bringes i orden. Påbud kan ske på baggrund af tilsyn eller, hvis ministeren på anden måde bliver bekendt med, at pligterne efter loven ikke efterleves. Ministeren kan blive bekendt med beredskabsforhold gennem anden kommunikation med den pågældende virksomhed, kommunikation om den pågældende virksomheder eller tilsyn, som føres efter anden regulering m.v.

Der kan være tilfælde, hvor Energistyrelsen ved tilsyn bliver opmærksom på væsentlige afvigelser i virksomhedernes risikostyring og sikkerhedsforanstaltninger. Dette kan bl.a. være i tilfælde af, at virksomheden ikke retter op på forhold, der har givet anledning til væsentlige påbud, eller hvor det vurderes, at en virksomheds risikovurderinger vedrørende risici for forsyningen er mangelfulde. Det foreslås derfor, at Energistyrelsen i særlige tilfælde kan pålægge virksomheden ekstern beredskabsrevision. I sådanne tilfælde foreslås det desuden, at Energistyrelsen er ansvarlig for at beskrive rammerne for revisionen samt vælge hvilke revisorselskaber, der kan benyttes.

Det foreslås, at den særlige ordning om at forbyde en fysisk person af ledelsen at udøve ledelsesfunktioner og midlertidig suspension af autorisation, som udgangspunkt bliver anvendt i de tilfælde, hvor allerede pålagte håndhævelsesforanstaltninger er utilstrækkelige. Efter den foreslåede ordning, fastsættes der en frist, inden for hvilken manglerne afhjælpes eller myndighedernes krav efterleves. Efter forslaget bliver udgangspunktet,

hvis de nødvendige tiltag ikke er foretaget inden for den fastsatte frist, at ministeren kan træffe afgørelse om:

- 1) Midlertidigt at suspendere en myndighedsudstedt certificering eller godkendelse vedrørende dele af eller alle de relevante tjenester, enheden leverer, eller aktiviteter, der udføres af enheden.
- 2) Midlertidigt at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på direktionsniveau eller juridisk repræsentant i enheden at udføre ledelsesfunktioner i den pågældende enhed.

Det vil i udgangspunktet være en forudsætning, at ordningen først anvendes, når det kan konstateres at mindre indgribende midler har vist sig utilstrækkelige.

Der foreslås endvidere, at muligheden for at anvende ordningen om suspension og forbud i helt særlige tilfælde kan anvendes uden forudgående påbud. Det skal være muligt i tilfælde, hvor ledelsen bevidst eller ved grov uagtsomhed har forsømt deres beredskabsmæssige forpligtelser i en sådan grad, at der er en overhængende fare for at virksomheden ved en væsentlig hændelse ikke ville kunne genoprette sine virksomhedsaktiviteter. Samme mulighed skal være til stede i de tilfælde, hvor ledelsen har nedprioriteret beredskabsniveauet i en sådan grad, at det kan have nationale forsyningsmæssige konsekvenser.

Det foreslås, at sådanne midlertidige suspensioner eller midlertidige forbud mod, at fysiske personer må udføre ledelsesfunktioner, kun kan anvendes, indtil virksomheden træffer de nødvendige foranstaltninger til at afhjælpe de mangler eller opfylde de krav, som gav anledning til, at foranstaltningerne blev anvendt.

Det foreslås at håndhævelsesforanstaltninger der fratager en virksomhed deres autorisation eller forbyder et medlem af ledelsen at udføre ledelsesopgaver, kan forlanges indbragt for domstolene. Desuden foreslås det, at domstolene kan bestemme at sagsanlæg har opsættende virkning.

Det foreslås, at der som led i implementeringen af CER og NIS 2-direktiverne indsættes sanktionsbestemmelser i loven med det formål, at alle materielle og processuelle krav i loven eller regler udstedt i medfør af loven, som ikke bliver overholdt kan medføre bødestraf.

Det foreslås således, at den, der 1) overtræder §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, 2) undlader at efterkomme en afgørelse efter § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2, 3) undlader at efterkomme påbud efter § 21 og § 22, 4) undlader at efterkomme krav efter § 14, stk. 2 eller § 19, stk. 2, nr. 5-7, 5) hindrer myndighederne i at føre kontrol efter bestemmelserne i 19, stk. 2, nr. 1-4, 6) meddeler klima-, energi- og forsyningsministeren eller Energiklagenævnet urigtige eller vildledende oplysninger eller efter anmodning undlader at afgive oplysninger, kan straffes med bøde. Det foreslås i den forbindelse, at der ikke anvendes administrative bøder, men at bøder udstedes og udmåles i det almindelige straffeprocessuelle system.

Det foreslås, at bøder vil kunne pålægges fysiske personer og selskaber m.v. (juridiske personer), i det omfang de omfattes af lovens anvendelsesområde eller de allerede gældende bestemmelser i straffeloven.

NIS 2-direktivet indeholder ikke særlige forudsætninger for så vidt angår bødeniveauet for manglende efterlevelse af forpligtelser i direktivet ud over artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) og artikel 23 (rapporteringsforpligtelser). Der stilles ikke særlige krav til bødestørrelse efter CER-direktivet, men det foreslås at der i lovforslaget stilles bødekraft svarende til dem i NIS 2-direktivet til bestemmelserne som implementerer artikel 13 (kritiske enheder modstandsdygtighedsforanstaltninger) og artikel 15 (underretning om hændelser).

Det forudsættes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 4 og 5, at bødens størrelse for så vidt angår overtrædelse af bestemmelserne i §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21, 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 samt reglerne udstedt i medfør af §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21 og 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 maksimalt vil udgøre et beløb svarende til 10.000.000 euro eller 2 pct. af virksomhedens samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår, alt efter, hvad der er højest.

Der forudsættes i overensstemmelse med CER-direktivets artikel 22, at sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Da fysisk sikkerhed og cybersikkerhed er tæt forbundet foreslås det at bødestørrelsen for overtrædelsen af bestemmelserne i §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21, 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 samt reglerne udstedt i medfør af §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21

og 22 og § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2 skal følge samme bødestørrelse som den der er angivet efter NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 4 og 5.

Der foreslås ikke i tilknytning til øvrige bestemmelser end de specifikt angivne ovenfor anlagt særlige forudsætninger for så vidt angår udmålingen af bødernes størrelse. Det samme gælder eventuel udmåling af bøder til fysiske personer, hvor det dog forudsættes, at der tages behørigt hensyn til direktivets forudsætninger om at lægge vægt på det generelle indkomstniveau og personens økonomiske stilling.

Bøderne vil kunne pålægges i tillæg til håndhævelsesforanstaltningerne i de foreslåede §§ 21-23.

Ved afgørelse om at politianmelde et forhold, ved pålæg af en bøde og ved udmåling af bødens størrelse forudsættes det, at der lægges vægt på de i afsnit 3.7.2. beskrevne hensyn.

Det foreslås endvidere, i overensstemmelse med NIS 2-direktivet, at hvor der er pålagt en bøde for overtrædelse af databeskyttelsesforordningen eller databeskyttelsesloven, kan der ikke pålægges en bøde for overtrædelse af denne lov eller regler udstedt i medfør af loven, hvis overtrædelsen skyldes den samme adfærd.

3.8 Nødvendige omkostninger til beredskab efter lov om varmforsyning

3.8.1. Gældende ret

Udgangspunktet for prisreguleringen følger af § 20, stk. 1, i lov om varmforsyning. Prisreguleringen indebærer, at varmepriserne reguleres efter princippet om nødvendige omkostninger – også kaldet den omkostningsbestemte varmepris. Varmeforsyningsvirksomhederne kan alene indregne nødvendige omkostninger i varmeprisen. Derudover må prisen ikke være urimelig, jf. § 21, stk. 4, i lov om varmforsyning.

Bestemmelsen i § 20, stk. 1, i varmforsyningsloven, indeholder en ikke udtømmende opregning af de virksomheder, der er omfattet af prisbestemmelserne. Afgørende for at være omfattet er, at virksomheden leverer opvarmet vand, damp eller gas bortset fra naturgas til det indenlandske marked med det formål at levere energi til bygningers opvarmning og forsyning med varmt vand, dvs. til rumvarmeformål. Bestemmelsen finder tilsvarende anvendelse på levering af opvarmet vand til andre formål fra centrale kraftvarmeanlæg.

De omkostninger, der må indregnes i priserne, skal ud over at være nødvendige, også efter deres art være indregningsberettigede. Det drejer sig bl.a. om omkostninger som følge af pålagte offentlige forpligtelser, herunder omkostninger til energispareaktiviteter efter §§ 28 a, 28 b og 29.

Omkostninger til energispareaktiviteter efter §§ 28 a, 28 b og 29 er nærmere reguleret i kapitel 7 i lov om varmforsyning om offentlige forpligtelser for varmforsyningsanlæg. Ud over de disse bestemmelser er beredskab til bygas også reguleret, jf. § 29 a.

Virksomheder, som driver anlæg til produktion og fremføring af bygas, skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre bygasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer, jf. § 29 a, stk. 1, i lov om varmforsyning. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om varetagelse af de i stk. 1 nævnte opgaver samt om varetagelse af de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskabet, jf. § 29 a, stk. 2, i lov om varmforsyning.

Bestemmelsen omfatter alene bygas. Anden energi er således ikke omfattet.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen i stk. 1, at det ikke blev fundet nødvendigt at etablere et beredskab for andre dele af varmforsyningen, da brændstofforsyninger til varme- eller kraftvarmeværker påregnedes dækket af dels beredskabslagrene på olieområdet, dels beredskabet for naturgas. Derudover ville varmeproduktion og -distribution blive dækket af det almindelig driftsberedskab. Dertil kom, at varmforsyning ikke blev anset for at være af afgørende betydning for opretholdelse af samfundets funktioner i en krisesituation.

Bygas blev foreslået omfattet af bestemmelserne, da bygas i vidt omfang er sidestillet med naturgas, og da bygas- og naturgasselskaberne gennem længere tid havde samarbejdet om beredskabsforhold.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen i stk. 2, at bestemmelsen endvidere skulle give hjemmel til at fastsætte regler for varetagelse af de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskabet; som hidtil varetaget i samarbejde med virksomheder inden for naturgassektoren. Bemyndigelsen er på nuværende tidspunkt ikke udnyttet.

Udover, at en omkostning skal være nødvendig, må den samlede pris ikke være urimelig, jf. § 21, stk. 4, i lov om varmforsyning. Det er Forsyningstilsynet, der i konkrete sager afgør, hvilke udgifter og omkostninger, der må anses for nødvendige, og som derfor kan indregnes i priserne.

Finder Forsyningstilsynet, at tariffer (priser), omkostningsfordeling på anlæg med forenet produktion eller andre betingelser er urimelige eller i strid med nærmere fastlagte retsregler eller regler udstedt i henhold til loven, giver tilsynet, såfremt forholdet ikke gennem forhandling kan bringes til ophør, pålæg om ændring af tariffer, omkostningsfordeling på anlæg med forenet produktion eller betingelser, jf. § 21, stk. 4.

Det følger af Forsyningstilsynets praksis, at den samlede varmepris ikke må overstige den i administrativ praksis udviklede substitutionspris. Substitutionsprisprincippet er udviklet i den administrative praksis. Substitutionsprisprincippet er derfor ikke fastsat ved lov. Substitutionsprisprincippet indebærer, at der for køb af varme ikke må indregnes en højere pris end den pris, som varmekøber selv ville kunne producere den omfattede varmemængde for eller købe den for fra tredjemand. Princippet kan efter praksis få virkning i alle led i værdikæden, dvs. for alle leverancer omfattet af § 20, stk. 1, i lov om varmforsyning. I praksis fungerer substitutionsprisen således som et lokalt prisloft for varmforsyningsvirksomhedernes køb af opvarmet vand m.v. En varmforsyningsvirksomheds substitutionspris er dynamisk og kan ændre sig fra år til år. Det er Forsyningstilsynet, der af egen drift eller på baggrund af en henvendelse eller en klage, kan vurdere, om substitutionsprisprincippet finder anvendelse i et konkret leveringsforhold, herunder fastsætte substitutionsprisen. Princippet har dog ikke virkning for den del af værdikæden, der er mellem varmedistributivsvirksomhed og slutkunde.

De virksomheder, der er omfattet af prisreguleringen i lov om varmforsyning, er derudover omfattet af en anmeldelsespligt af visse oplysninger til Forsyningstilsynet efter § 21, stk. 1, i lov om varmforsyning. Anmeldelsespligten indebærer, at bl.a. priser for ydelser omfattet af § 20 i lov om varmforsyning, skal anmeldes til Forsyningstilsynet med angivelse af grundlaget herfor efter nærmere regler fastsat af tilsynet. Forsyningstilsynet kan fastsætte regler om formen for anmeldelse og om, at anmeldelse skal foretages elektronisk. Forsyningstilsynet kan fastsætte regler om, at anmeldelse skal ledsages af en erklæring afgivet af en registreret revisor, statsautoriseret revisor eller kommunens revisor. Forsyningstilsynet kan give pålæg om anmeldelse. Anmeldelse er en gyldighedsbetingelse, jf. §

21, stk. 3, i lov om varmforsyning, men indebærer ikke en godkendelse af det anmeldte fra Forsyningstilsynet.

3.8.2. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets overvejelser

Lovforslaget skal styrke energisektorens beredskabsniveau med henblik på at forebygge og modstå hændelser, som truer energiforsyningen. Der i dag et højt og markant trusselniveau mod energisektoren i forhold til især cyberangreb og spionage, og lovforslaget skal sikre, at der er et tidsvarende, ambitiøst og robust beredskab i energisektoren. Der henvises til de almindelige bemærkninger i afsnittene 2 og 3.1.2 og 3.1.2. samt 3.2.2. og 3.2.3.

Fjernvarme er ikke i dag omfattet af beredskabsregulering, selvom denne delsektor har en væsentlig og stigende betydning for den danske energiforsyning.

Energisektorens beredskabsregulering har til formål at sikre, at sektoren er forberedt til at kunne opretholde og videreføre energiforsyningen i tilfælde af naturskabe, menneskeskabe og teknologiske risici.

Lovforslaget vil samle de beredskabsbestemmelser, der er i de respektive forsyningslove, herunder i lov om varmforsyning, og placere dem i en samlet lov om beredskab for energisektoren.

3.8.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ophæve bestemmelsen i § 29 a, i lov om varmforsyning om beredskab for virksomheder, som driver anlæg til produktion og fremføring af bygas.

Med lovforslaget vil det endvidere skulle sikres, at varmforsyningsvirksomhederne vil kunne indregne de nødvendige omkostninger, der er forbundet med det tilstrækkelige/nødvendige beredskab.

Det foreslås derfor videre at indføre i § 20, stk. 1, 1. pkt., at varmforsyningsvirksomheder vil kunne til omkostninger til beredskab efter lov om styrket beredskab i energisektoren. Den foreslåede ændring, jf. lovforslagets § X, nr. 1, vil medføre, at varmforsyningsvirksomheder omfattet af § 20, stk. 1, vil kunne indregne nødvendige omkostninger til beredskab efter lov om styrket beredskab i energisektoren. Forsyningstilsynet vil [fortsat] kunne vurdere, om en omkostning til beredskab er nødvendig, ligesom Forsyningstilsynets almindelige indgrebsbeføjelser vil finde anvendelse, jf. § 21, stk. 4, i lov om varmforsyning,

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at have økonomiske konsekvenser for staten, herunder implementeringskonsekvenser for statslige myndigheder.

De statsfinansielle meromkostninger forventes at være 3,0-4,0 mio. kr. årligt. Meromkostningerne kan henføres til opgaver, der følger af den nye regulering, herunder generel vejledning om lovgivningen eller koordinering med EU.

Ud over de statsfinansielle konsekvenser, skønnes det, at der vil være meromkostninger på 8,2 mio. kr., der forventes gebyrfinansieret.

Estimaterne dækker både monopolvirksomheder og konkurrenceudsatte virksomheder. Gebyret opkræves til at dække bl.a. sagsbehandling vedr. samordnet beredskab, dispensationer, administration ved gebyropkrævning, udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsscenarier, forhåndstilsagn om klassificering af anlæg og sagsbehandling af risikovurderinger af projekter. Derudover indgår omkostninger ifm. afholdelse af tilsyn.

De forventede statslige meromkostninger skyldes bl.a., at lovforslaget udvider beredskabskravene og tilsynsforpligtelsen til at gælde nye sektorer. I dag omfatter tilsynsforpligtelsen store dele af el-, gas- og olie-sektoren.

Fremadrettet skal beredskabskravene, herunder tilsyn hermed ligeledes omfatte fjernvarme-, fjernkøling- og brintsektorerne. Samtidig udvides kredsen af virksomheder i gas-, el- og olie-sektorerne, der omfattes af beredskabskravene efter direktiverne. Dermed udvides Energistyrelsens vejlednings- og tilsynsforpligtelse til at gælde nye sektorer.

Som følge af den udvidede kreds af omfattede virksomheder øges behovet for at kunne administrere dokumentationsmateriale ifm. tilsyn og anden kommunikation med virksomhederne. Der forventes derfor behov for at opdatere eksisterende onlineportal, som i dag benyttes. Der er bl.a. behov for at øge kapaciteten (dvs. storage) samt sikkerhedshærdning af portalen. Det forventes, at udgifterne hertil vil være meget begrænsede, idet onlineportalen allerede eksisterer, og der kun er tale om en opdatering.

Fsva. efterlevelse af krav i NIS2 og CER om indberetning af sikkerheds-hændelser forventes fælles statslig løsning anvendt, hvilket følger princip nr. 6 anvendelse af offentlig infrastruktur fra principperne for digitaliseringsklar lovgivning. Der forventes således ikke behov for at udvikle egen digital løsning for hændelsesindberetning for energisektoren.

De syv principper for digitaliseringsklar lovgivning er iagttaget. Foruden ovenstående henvisning gælder det særligt ift. princip nr. 1 vedrørende *enkle og klare regler*, da loven samler hjemmelsbestemmelser og krav fra andre love i én lov, nr. 2 *digital kommunikation*, da loven indeholder regler, som understøtter digital kommunikation med borgere og virksomheder. Loven sikrer også, at fremtidige digitale platforme kan anvendes, da hjemlen til digital kommunikation er formuleret teknologineutralt. Derudover er der også fokus på princip nr. 5 om *tryk og sikker datahåndtering*, da loven understøtter digital kommunikation på en måde, hvorpå sikkerhed prioriteres højt.

De øvrige principper for digitaliseringsklar lovgivning vurderes ikke relevante.

Lovforslaget vurderes at kunne have økonomiske konsekvenser for Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, som følge af forventet øget myndighedsbehandling i navnlig Energistyrelsen. Herudover kan Energiklagenævnet opleve flere klagesager.

Energiklagenævnet er i dag generel klageinstans for afgørelser truffet efter elforsyningsloven, gasforsyningsloven og olieberedskabsloven herunder i forhold til beredskab. Energiklagenavnets rolle som klageinstans foreslås overført til den nye lov om styrket beredskab i energisektoren. Lovforslagets udvidelse af omfattede virksomheder kan medføre en øget mængde klager over Energistyrelsens afgørelser efter loven eller regler fastsat i medfør af loven. For nuværende vurderes omkostningerne at være små, da der ikke forventes mange klagesager på baggrund af lovforslagets klageadgang. Vurderingen er foretaget på baggrund af, at der ikke tidligere er indgivet klager til Energiklagenævnet på baggrund af Elforsyningslovens § 85 b og 85 c, Gasforsyningslovens § 15 a og 15 b eller olieberedskabsloven. Vurderingen er dog undergivet en vis usikkerhed, da lovforslaget vil omfatte nye typer af virksomheder og nye sektorer.

Da omkostninger til Energiklagenævnet ikke efter vanlig praksis gebyrfinansieres, foreslås det, at de potentielle meromkostninger, der vil følge af

nærværende lovforslag vil blive afregnet mellem Energistyrelsen og Nævnens Hus kvartalsvis på medgåede timer. Finansieringen af potentielle meromkostninger til Energiklagenævnet tages op til revision, når markedet er modnet, og der er kommet indikationer på antallet af klagesager.

Lovforslaget forventes herudover ikke at medføre nogle implementeringskonsekvenser for det offentlige.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes at have erhvervsøkonomiske konsekvenser, herunder både omstillingsomkostninger og løbende omkostninger samt administrative konsekvenser for erhvervslivet.

De forventede erhvervsøkonomiske konsekvenser vil i samarbejde med Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) blive kvantificeret yderligere i forbindelse med høringen af bekendtgørelsen, der skal udmønte kravene i lov om styrket beredskab.

Lovforslaget vil indebære enkelte krav, som vil medføre administrative konsekvenser i form af omkostninger for erhvervslivet. Det forventes dog, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved lovforslaget vil være under 4 mio. kr. De administrative konsekvenser består i, at myndighederne efter § 14, stk. 2 kan kræve, at virksomheder foretager en offentliggørelse af en hændelse. Dette kan fx indebære udarbejdelse og udsendelse af en pressemeddelelse. Hyppigheden forventes at være lav på samfundsniveau, da de fleste virksomheder formentlig selv vil offentliggøre hændelsen, hvis det er nødvendigt og under hensyntagen til hændelsens karakter og omfang. Desuden kan der være administrative konsekvenser efter § 21, hvor rådgivende missioner kan føre tilsyn med virksomheder, som er udpeget som enheder af særlig europæisk betydning. Da der sandsynligvis vil være få enheder af særlig europæisk betydning, vurderes de administrative konsekvenser at være begrænsede.

Med lovforslaget skønnes omkring 100-110 private virksomheder i energisektoren omfattet inden for el-, gas-, olie- og brintsektorerne. Derudover skønnes yderligere omkring 70-80 monopolvirksomheder omfattet inden for bl.a. eldistribution og fjernvarmesektoren. Monopolvirksomhederne er

iht. Erhvervsstyrelsens vejledning ikke medtaget i de erhvervsøkonomiske konsekvensberegninger.

De samlede omstillingsomkostninger for private virksomheder skønnes med betydelig usikkerhed at udgøre ca. 650 mio. kr. Såfremt tallene korrigeres for at mange virksomheder i forvejen forventes at afholde de udgifter, som reguleringen medfører (dvs. business-as-usual), skønnes omstillingsomkostningerne med betydelig usikkerhed at være ca. 250 mio. kr. Omstillingsomkostningerne skyldes primært, at virksomhederne som følge af de nye krav vil skulle foretage en række engangsinvesteringer vedr. forbedring af fysisk sikkerhed og cybersikkerhedstiltag.

De direkte løbende efterlevelseseomkostninger skønnes med betydelig usikkerhed i alt at udgøre ca. 100 mio. kr. årligt. Tages der højde for business-as-usual skønnes de løbende omkostninger med betydelig usikkerhed til at være ca. 30 mio. kr. Disse omkostninger kan henføres til bl.a. netværksegmentering, fysisk sikring af anlæg og kritiske lokaler, omkostninger forbundet med leverandørstyring, logning og uddannelse af medarbejdere.

Både de løbende og omstillingsmeromkostningerne for virksomheder, som i dag er beredskabsreguleret, forventes at være relativt lavere end for nyregulerede virksomheder, da de allerede har beredskabspersonel ansat, og da direktiverne på flere områder overlapper med eksisterende krav. Den nuværende regulering sætter fx allerede krav til fysisk sikring af de mest forsyningskritiske anlæg, og derfor er det forventningen, at udgifterne for ikke-nyregulerede virksomheder vil være lavere. Desuden forventes omkostningerne at være størst for de virksomheder, der er mest kritiske for opretholdelse af forsyningen, da det vil være forbundet med større opgaver for disse virksomheder at efterleve kravene, da de fx har flere anlæg og større netværk. De administrative omstillingsomkostninger for erhvervslivet skønnes med betydelig usikkerhed at være ca. 25 mio. kr. Tages der højde for business-as-usual, skønnes de administrative omstillingsomkostninger til at være ca. 15 mio. kr.

De løbende administrative omkostninger skønnes med betydelig usikkerhed at være ca. 65 mio. kr. Tages højde for business-as-usual skønnes de at være ca. 30 mio. kr.

Omkostningerne kan henføres til bl.a. virksomheders udarbejdelse af beredskabsplaner, risiko- og sårbarhedsanalyser, risikovurderinger ifm. leverandørforhold og projekter og forberedelse og deltagelse i Energistyrelsens

beredskabsstilsyn. Den administrative omstillingsomkostning forventes især at påhvile de virksomheder, der ikke er omfattet af beredskabsregulering i dag.

Det vurderes, at Innovations- og Iværksættertjekket ikke er relevant for lovforslaget, fordi forslaget ikke påvirker virksomheders eller iværksætteres muligheder for at teste, udvikle og anvende nye teknologier og innovation.

Det forventes desuden, at reguleringen er relevant for punkt 3, idet den vil fremme brugen af security-by-design. Dette skyldes bl.a., at det er hensigten at sikkerhedsfremmende teknologier eller metoder tænkes ind i projekt- eller anlægsfasen ifm. fx IT- eller anlægsprojekter, der har betydning for energiforsyningsikkerheden. Derudover stiller reguleringen krav om, at virksomheder skal sikre, at sikkerhed er integreret i udviklingsdesignet fra begyndelsen, samt at energivirksomhederne integrerer komponenter og systemer i net- og informationssystemer på en måde, der understøtter sikkerheden for leveringen af tjenesten. Dermed imødekommer reguleringen de sårbarheder, som digitaliseringen af energisektoren introducerer.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Det vurderes, at lovforslaget ikke har administrative konsekvenser for borgerne.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslagets formål er at styrke det eksisterende beredskab i energisektoren, herunder øge modstandsdygtigheden over for fysiske angreb og cybertrusler.

Lovforslaget forventes ikke at have klimamæssige konsekvenser. Lovforslaget kan dog have en klimaeffekt i det omfang, at tiltaget gør det relativt dyrere at producere el på fossile brændsler. Omvendt kan der være øgede udledninger, hvis forslaget gør det relativt dyrere at producere fx el på baggrund af VE-energikilder.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget vurderes ikke at have nogen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

Forslaget implementerer EU-regler i form af:

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2555 af 14. december 2022 om foranstaltninger til sikring af et højt fælles cybersikkerhedsniveau i hele Unionen, om ændring af forordning (EU) nr. 910/2014 og direktiv (EU) 2018/1972 og om ophævelse af direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet)
- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF.

10. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

Behandling af personoplysninger er i almindelighed reguleret i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

Spørgsmålet om, hvorvidt der må behandles personoplysninger, er i dag som udgangspunkt reguleret i databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, (om behandling af almindelige personoplysninger), artikel 9, stk. 2, (om behandling af følsomme personoplysninger) og artikel 10 (om behandling af personoplysninger vedrørende straffedomme og lovovertrædelser).

Almindelige personoplysninger omfatter fx. væsentlige sociale oplysninger, andre private forhold, økonomi, skat, gæld, sygedage, tjenstlige forhold, familieforhold, bolig, bil, eksamen, ansøgning, CV, ansættelsesdato, stilling, arbejdsområde, arbejdstelefon, navn, adresse, fødselsdato m.v.

Følsomme personoplysninger omfatter fx. oplysninger om race og etnisk oprindelse, politisk overbevisning, religiøs og filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssige tilhørsforhold, genetiske data, biometriske med henblik på entydig identifikation, helbredsoplysninger og seksuelle forhold eller seksuel orientering.

Efter databeskyttelsesforordningens artikel 10 gælder, at behandling af personoplysninger vedrørende straffedomme og lovovertrædelser eller tilknyttede sikkerhedsforanstaltninger på grundlag af forordningens artikel 6, stk.

I, kun må foretages under kontrol af en offentlig myndighed, eller hvis behandling har hjemmel i EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret, som giver passende garantier for registreredes rettigheder og frihedsrettigheder.

Der anlægges en vid fortolkning af begrebet strafbare forhold. Ikke alene oplysninger om lovovertrædelser som har eller kan udløse strafansvar, men også andre sanktioner som fx. rettighedsfrakendelse er omfattet af begrebet. Det er imidlertid ikke alle oplysninger om et muligt strafbart forhold, herunder politianmeldelse, der er omfattet. Hertil kræves, at anmeldelsen i en eller anden form kan anses for underbygget.

Med lovforslaget gennemføres hhv. NIS 2-direktivet og CER-direktivet inden for klima-, energi og forsyningsministerens ressort.

Lovforslaget indebærer en række forpligtelser for omfattede virksomheder samt myndighedsopgaver for Energistyrelsen og enkelte andre myndigheder, der i et vist omfang vil indebære behandling af personoplysninger.

Der vil således kunne indgå almindelige personoplysninger som nævnt ovenfor i de oplysninger, som virksomheder efter lovforslaget skal indgive til Energistyrelsen i medfør af lovforslagets §§ 5 og 6, hvorefter Energistyrelsen kan kræve, at virksomheder fremlægger oplysninger og materiale, der er nødvendig for stillingtagen til, hvordan en virksomhed, dens anlæg og systemer skal kategoriseres samt om virksomheden ska udpeges som en enhed af særlig europæisk betydning.

Der kan videre indgå almindelige personoplysninger i de oplysninger, som virksomheder efter lovforslaget i medfør af lovforslagets § 6, stk. 2, nr. 3, skal indmelde om en udpeget kontaktperson til Energistyrelsen.

Derudover kan der indgå almindelige personoplysninger i en kritisk enheds underretning om hændelser efter lovforslagets §§ 13 og 14, hvorefter virksomheder skal underrette Energistyrelsen og andre myndighed om hændelser, der i betydelig grad forstyrrer eller har potentiale til at forstyrre leveringen af virksomhedens væsentlige tjenester. Af forarbejderne til §§ 13 og 14, fremgår, at underretninger skal indeholde alle tilgængelige oplysninger, der er nødvendige for, at Energistyrelsen og andre myndigheder kan forstå hændelsens art, årsag og mulige konsekvenser, herunder alle tilgængelige oplysninger der er nødvendige for at fastslå hændelsens eventuelle grænseoverskridende indvirkning. I en virksomheds underretning om en hændelse kan der således fx. indgå almindelige personoplysninger i forbindelse med en redegørelse for hændelsens faktiske forløb, eller ved at

der vedlægges e-mails eller andet materiale, der belyser hændelsens forløb, karakter eller håndtering.

Efter lovforslagets §§ 16 og 17 skal virksomheder have sikkerhedsgodkendt visse medarbejdere og andre medarbejdere skal opnå godkendt baggrundskontrol i overensstemmelse med nærmere regler fastsat efter forhandling med justitsministeren, der; 1) varetager følsomme funktioner i eller til fordel for en kritisk enhed, navnlig vedrørende den kritiske enheds modstandsdygtighed, 2) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til en kritisk enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med den kritiske enheds sikkerhed eller 3) overvejes ansat i stillinger, der indebærer opgavevaretagelse som nævnt ovenfor. Gennemførelse af sikkerhedsgodkendelse og baggrundskontrol sker således på baggrund af en anmodning fra en virksomhed og forudsætter at vedkommende virksomhed og dennes medarbejder eller potentielle medarbejder har meddelt samtykke dertil. Gennemførelse af baggrundskontrol og sikkerhedsgodkendelse vurderes at kunne medføre behandling af almindelige personoplysninger.

Der kan endvidere i forbindelse med anvendelsen af tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger i medfør af de foreslåede bestemmelser i §§ 21-27 blive behandlet almindelige personoplysninger. Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, såvel som Forsvarsministeriets i forslag til lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau, at de oplysninger, der måtte blive behandlet i denne forbindelse, vil udgøre oplysninger om virksomhedens medarbejdere. Disse oplysninger vil primært udgøre kontaktoplysninger på virksomhedens kontaktpersoner, ligesom der eksempelvis kan være tale om oplysninger om hvilke medarbejdere, der har adgang til enhedens net- og informationssystemer.

Det følger af NIS 2-direktivets artikel 2, stk. 14, 1. led, at enheder, de kompetente myndigheder, de centrale kontaktpunkter og CSIRT'erne behandler personoplysninger i det omfang, det er nødvendigt med henblik på dette direktiv og i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen, navnlig på grundlag af artikel 6 deri.

Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, såvel som Forsvarsministeriets i lovforslag [NIS 2] at behandling af almindelige personoplysninger i forbindelse med overholdelsen af underretningsforpligtelserne i §§ 13 og 14, samt i forbindelse med myndighedernes anvendelse af

tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger efter reglerne i kapitel 6 for private virksomheder vil kunne ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra c og e. Det følger af artikel 6, stk. 1, litra c, at behandling er lovlige, hvis den er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, ligesom det følger af litra e, at behandling er lovlige, hvis den er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse. Det er endvidere Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, såvel som Forsvarsministeriets i lovforslag [NIS 2], at behandlingen af almindelige personoplysninger kan ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra f. Det følger af denne bestemmelse, at behandling er lovlige, hvis den er nødvendig for, at den dataansvarlige eller en tredjemand kan forfølge en legitim interesse, medmindre den registreredes interesser eller grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, der kræver beskyttelse af personoplysninger, går forud herfor, navnlig hvis den registrerede er et barn.

For så vidt angår offentlige myndigheder henvises der til forordningens artikel 6, stk. 1, litra e, hvorefter behandling bl.a. er lovlige, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse.

8.1. Videregivelse af oplysninger til CSIRT'en og det centrale kontaktpunkt

Center for Cybersikkerhed varetager opgaverne som centralt kontaktpunkt og national CSIRT.

Navnlig vil opgaven som national CSIRT indebære, at Center for Cybersikkerhed vil kunne behandle personoplysninger hos de berørte enheder. Det følger således af den foreslåede § 17, at CSIRT'en efter anmodning fra en enhed skal kunne yde bistand vedrørende monitorering af enhedens net- og informationssystemer, reagere på hændelser og yde bistand til de berørte enheder samt efter anmodning fra en enhed foretage en proaktiv scanning af enhedens net- og informationssystemer. I forbindelse med løsningen af disse opgaver vil centeret kunne få adgang til enhedens it-systemer. Såfremt disse it-systemer indeholder personoplysninger, herunder følsomme personoplysninger og personoplysninger vedrørende straffedomme og lovovertrædelser, vil det ikke helt kunne udelukkes, at centeret vil få adgang til disse oplysninger. Det bemærkes i den forbindelse, at centerets medarbejdere ikke vil have til formål at bruge de konkrete oplysninger om

eksempelvis strafbare forhold, men derimod alene undersøge data med henblik på at afdække sikkerhedshændelser eller sårbarheder.

Det følger af § 8 i lov om Center for Cybersikkerhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 836 af 7. august 2019, og § 3, stk. 2, i databeskyttelsesloven, at centerets virksomhed er undtaget databeskyttelsesloven og databeskyttelsesforordningen. Uanset at Center for Cybersikkerheds virksomhed er undtaget fra databeskyttelseslovgivningen, finder størstedelen af de centrale principper i databeskyttelseslovgivningen anvendelse på Center for Cybersikkerhed, jf. kapitel 6 i lov om Center for Cybersikkerhed.

Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven vil imidlertid finde anvendelse for de væsentlige og vigtige enheder, som anmoder om centerets bistand i medfør af den foreslåede § 17.

Center for Cybersikkerhed er som nævnt ikke omfattet af de databeskyttelsesretlige regler, hvorfor centeret heller ikke er omfattet af begrebet ”dataansvarlig” i databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven. Centeret vil dog i relation til de væsentlige og vigtige enheder være at betragte som en selvstændig dataansvarlig for den behandling af personoplysninger, som centeret udfører. I tilfælde af, at Center for Cybersikkerhed som CSIRT får adgang til oplysninger hos væsentlige og vigtige enheder, er det dermed at betragte som en videregivelse mellem to selvstændige dataansvarlige. Denne videregivelse sker inden for rammerne af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

I relation til almindelige personoplysninger henvises der for så vidt angår private virksomheder til databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra f. Det følger af denne bestemmelse, at behandling er lovlig, hvis den er nødvendig for, at den dataansvarlige eller en tredjemand kan forfølge en legitim interesse, medmindre den registreredes interesser eller grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, der kræver beskyttelse af personoplysninger, går forud herfor, navnlig hvis den registrerede er et barn. Det fremgår i den forbindelse af databeskyttelsesforordningens præambelbetragtning 49, at behandling af personoplysninger – i det omfang, det er strengt nødvendigt og forholdsmæssigt for at sikre net- og informationssikkerheden – der foretages af eksempelvis Computer Emergency Response Teams (CERT'er), udgør en legitim interesse for den berørte dataansvarlige.

For så vidt angår den situation, hvor Energistyrelsen som kompetent myndighed efter NIS 2- og CER-direktiverne, videregiver oplysninger til Center for Cybersikkerhed som CSIRT og Beredskabsstyrelsen som national kontaktpunkt efter CER-direktivet, EU-Kommissionen eller dennes særlige rådgivningsmissioner efter § 6 om enheder af særlig europæisk betydning og lignende, henvises der til forordningens artikel 6, stk. 1, litra e, hvorefter behandling bl.a. er lovlige, hvis behandlingen er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse. Henset til at videregivelsen er nødvendig af hensyn til udførelsen af Energistyrelsens opgave som kompetent myndighed for energisektoren og Center for Cybersikkerheds opgave som CSIRT og centralt kontaktpunkt samt Beredskabsstyrelsen opgave som national kontaktpunkt, vurderer Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, såvel som Forsvarsministeriets i lovforslag [NIS 2], at videregivelse af almindelige personoplysninger til fx. Center for Cybersikkerhed er omfattet af forordningens artikel 6, stk. 1, litra e.

Det vurderes på den baggrund, at virksomheder samt andre kompetente myndigheder, Beredskabsstyrelsen og Center for Cybersikkerhed med hjemmel i databeskyttelsesforordningens artikel 6 kan videregive almindelige personoplysninger til Energistyrelsen og omvendt.

I relation til behandling af eventuelle oplysninger om strafbare forhold henvises der til § 8 i databeskyttelsesloven. Private virksomheders videregivelse af oplysninger om strafbare forhold vurderes at være omfattet af databeskyttelseslovens § 8, stk. 4, 2. pkt., hvorefter videregivelse bl.a. kan ske, når det sker til varetagelse af offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse. Som nævnt ovenfor vurderes formålet med videregivelsen at varetage væsentlige offentlige interesser, som klart overstiger hensynet til den enkelte. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har ved vurderingen lagt vægt på, at Energistyrelsen som kompetent myndighed bl.a. vil få til opgave at analysere cybertrusler, sårbarheder og hændelser på nationalt plan, samt at reagere på hændelser.

Offentlige myndigheders videregivelse af oplysninger om strafbare forhold vurderes at være omfattet af databeskyttelseslovens § 8, stk. 2, nr. 2 og 3, hvorefter videregivelse af sådanne oplysninger bl.a. kan ske, hvis videregivelsen sker til varetagelse af offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, eller hvis videregivelsen er nødvendig for udførelsen af en myndigheds virksomhed. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet henviser i den forbindelse til

overvejelserne i forhold til private virksomheders videregivelse af sådanne oplysninger, jf. ovenfor, idet der tillige lægges vægt på, at videregivelsen af oplysningerne vil være nødvendig for Energistyrelsen og andre myndigheders udførelse af opgaverne som hhv. kompetentmyndighed, CSIRT og centralt kontaktpunkt efter NIS 2- og CER-direktiverne.

Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets, såvel som Forsvarsministeriets vurdering, at for så vidt angår behandling af eventuelle oplysninger om strafbare forhold, jf. den foreslåede § 16 om sikkerhedsgodkendelse og baggrundskontrol, vil dette alene kunne ske på grundlag af samtykke fra den person, der er genstand for kontrollen, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra a, hvoraf det følger, at behandling af personoplysninger er lovlig, hvis den registrerede har givet samtykke til behandling af sine personoplysninger til et eller flere specifikke formål. Den registreredes samtykke skal herudover opfylde betingelserne for samtykke i persondataforordningens artikel 7.

Det bemærkes herudover, at baggrundskontrol § 16 vil skulle ske inden for rammerne af CER-direktivets artikel 14, stk. 2, hvoraf det følger, at anmodninger om baggrundskontrol vurderes inden for en rimelig frist og behandles i overensstemmelse med national ret og nationale procedurer samt relevant og gældende EU-ret, herunder databeskyttelsesforordningen og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA, samt at baggrundskontrol skal være forholdsmæssig og strengt begrænset til, hvad der er nødvendigt.

Det vurderes på den baggrund, at myndigheder og virksomheder med hjemmel i databeskyttelseslovens § 8 kan videregive oplysninger om strafbare forhold til Energistyrelsen og andre myndigheder efter lovens regler.

I relation til behandling af særlige kategorier af personoplysninger omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, henvises til bestemmelsens stk. 2, litra g, hvorefter forbuddet mod behandling af sådanne personoplysninger ikke finder anvendelse, når behandlingen er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret og står i et rimeligt forhold til det mål, der forfølges, respekterer det væsentligste indhold af retten til databeskyttelse og sikrer passende og specifikke foranstaltninger til beskyttelse af den registreredes grundlæggende rettigheder og interesser.

Henvisningen til EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret i artikel 9, stk. 2, litra g, forudsætter, at behandlingen er forankret i fx. national ret, for at udgangspunktet i artikel 9, stk. 1, om forbud mod behandling kan fraviges. Forordningens artikel 9, stk. 2, litra g, stiller således krav om udfyldning i national ret og kan ikke uden videre anvendes som behandlingshjemmel. Der stilles imidlertid ikke krav om, at den nationale ret skal indeholde en udtrykkelig hjemmel til behandling af sådanne personoplysninger. Det vurderes på den baggrund at være tilstrækkeligt, at myndigheders og virksomheders videregivelse af personoplysninger er forudsat i nærværende lov, som gennemfører NIS 2- og CER-direktivet. Forsvarsministeriet har i den forbindelse foretaget en vurdering i henhold til den tjekliste om udarbejdelse af nye nationale særregler for behandling af følsomme personoplysninger, som fremgår af betænkning nr. 1565 om databeskyttelsesforordningen.

11. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den ... til den ... (... dage) været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

12. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	3-4 mio. kr.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser	Ingen/kvantificeres yderligere ifm. udarbejdelse af bekendtgørelse.	650 mio.kr. i omstillingsomkostninger.

for erhvervsli- vet m.v.		100 mio.kr. i løbende omkostninger. Her er business-as-usual ikke iagttaget.
Administrative konsekvenser for erhvervsli- vet m.v.	Ingen/kvantificeres yderligere ifm. udarbejdelse af bekendtgørelse.	25 mio. kr. i omstillingsomkostninger. 65 mio. kr. i løbende omkostninger. Her er business-as-usual ikke iagttaget.
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klimamæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Miljø- og natur- mæssige conse- kvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	<p>Lovforslaget skal foruden at styrke beredskabsreguleringen i energisekto- ren implementere EU-direktiverne NIS2 og CER.</p> <p>Det er hensigten, at implementeringen af lovforslaget tager hensyn til, at danske virksomheder inden for energisektoren ikke stilles dårligere konkur- rencemæssigt i international sammenhæng – samt udmøntningen af direkti- verne ikke går videre end minimumskravene i direktiverne, medmindre at den eksisterende beredskabsregulering sætter større krav, end hvad direkti- verne pålægger, eller såfremt sektorspecifikke hensyn, herunder trusselsbil- ledet tilsiger andet.</p> <p>Af hensyn til at sikre harmonisering af krav og definitioner på tværs af sek- torer sker der tæt koordinering med FMN, der forestår overordnet imple- mentering af NIS2 og CER på tværs af ministerområderne. Det skal sikre, at bl.a. multiforsyningsvirksomheder, som tilhører flere sektorer, samt mul- tinationale virksomheder ikke pålægges uhensigtsmæssige forskellige krav.</p> <p>Lovforslaget tager højde for, at der ikke reguleres unødigt og uproportio- nalt, herunder:</p>	

	<ol style="list-style-type: none"> 1. at virksomhederne selv foretager risikovurderinger, således at sikkerhedsforanstaltningerne kan tilpasses de mange forskellige virksomhedstypers forretningsmodeller. 2. at der i videst muligt omfang ikke stilles krav om anvendelse af specifikke teknologier. I stedet stilles der krav om, at virksomhederne selv kortlægger deres netværk og kritiske systemer, og på den baggrund skal leve op til en række beredskabskrav. 3. at virksomhederne allerede er underlagt krav til beredskabsregulering. <p>Lovforslaget tager hensyn til princippet om at træde i kraft senest muligt og under hensyntagen til de fælles ikrafttrædelsesdatoer.</p>				
<p>Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering (der i relevant omfang også gælder ved implementering af ikke-erhvervsrettet EU-regulering) (sæt X)</p>	<table border="0"> <tr> <td style="text-align: center;">Ja</td> <td style="text-align: center;">Nej</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">[X]</td> <td style="text-align: center;">[]</td> </tr> </table>	Ja	Nej	[X]	[]
Ja	Nej				
[X]	[]				

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1 [Kapitel 1]

Det foreslås med lovens § 1, stk. 1, at loven har til formål at styrke virksomhederne i energisektorens modstandsdygtighed overfor naturskæbte, menneskeskabte og teknologiske trusler. Dette skal ske ved at fastsætte regler om virksomhedernes organisatoriske beredskab, deres fysiske sikring og cybersikkerhed. Formålet med bestemmelsen er at fastsætte den overordnede ramme for loven og give kontekst til de resterende bestemmelser i loven.

Formålet i stk. 1 sigter på at klima-, energi- og forsyningsministeren løfter sit sektoransvar efter Beredskabslovens § 24, der bestemmer at hver minister indenfor sit område skal stå for planlægningen af det civile beredskab, altså opretholdelsen og videreførelsen af samfundets funktioner i tilfælde af større ulykker, katastrofer, antagonistiske handlinger og krig. Klima-, energi- og forsyningsministeren løfter således sit planlægningsmæssige sektoransvar ved udstedelse af denne lov og tilhørende bekendtgørelser, således virksomhederne er robuste og har et velforberedt beredskab, samt at virksomhedernes samarbejde med hinanden og med myndighederne er fastlagt på forhånd med henblik på at virksomhederne, såvel som myndighederne kan handle hurtigt og effektivt for at imødegå en nærtstående hændelse i energisektoren eller minimere konsekvenserne af en allerede aktualiseret hændelse og sikre hurtig genopretning af forsyningen.

Samtidig må gøres klart, at der som led i dette formål ikke vil blive stillet krav til virksomhederne om, at de aktivt skal kunne beskytte sig mod terrorangreb el. angreb af en militaristisk natur. Det er således i udgangspunktet kun den civile sektors ansvar at have passive beskyttelsesforanstaltninger kunne beskytte sig mod kriminelle, idet staten har til opgave beskytte Danmark igennem suverænitetshævelse, overvågning af danske farvande og luftrum og opretholde sikkerhed, fred og orden ved at føre kontrol med, at lovene overholdes, og at skride ind over for lovovertrædelser ved efterforskning og forfølgning.

Ovenstående er gældende både i den fysiske og logiske verden. Eksempelvis betyder det at en virksomhed ikke vil skulle kunne forhindre en terrorist der har intention om at detonere en bombe på en transformerstation. Men virksomheden skal kunne opdage når uautoriserede personer forsøger

på eller er kommet ind på lokation som indeholder kritisk energiinfrastruktur, at forsinke deres indtrængen igennem passive installationer som hegn, låse og barrikader og virksomheden skal have procedurer på plads der gør at politiet eller andre myndigheder underrettes hurtigt, ligesom der skal kunne indsamles overvågningsmateriale, der kan hjælpe myndighederne i deres opklaringsarbejde.

Det samme er gældende for den digitale verden, hvor virksomhederne igennem tekniske og organisatoriske foranstaltninger, skal kunne beskytte sig mod hackerangreb, ved i at videst muligt omfang at forhindre uautoriserede personer i at tilgår deres netværk, forsinke deres videre færd igennem deres netværk og systemer, når de er kommet ind i et system. Dette kan opnås f.eks. ved segmentering af systemer både logisk og fysisk. Ligeledes skal virksomhederne kunne detektere når de bliver kompromitteret eller forsøgt kompromitteret, have procedurer på plads til at foretage mitigerende foranstaltninger og underrette de relevante myndigheder og samarbejdspartnere, samt sikre indsamle bevismaterialer såsom logs og adgangsregistre der kan hjælpe myndigheder i deres opklaringsarbejde.

Det følger af det foreslåede stk. 2, at loven endvidere har til formål at sikre, at der føres et grundigt og faglig funderet myndighedstilsyn med overholdelsen af disse regler, samt sikre et stærkt samarbejde mellem virksomhederne, organisationer og myndigheder der varetager roller i planlægningen af beredskabet og håndteringen af beredskabshændelser i energisektoren.

Det sekundære formål med loven jf. det foreslåede § 1, stk. 2 er todelt. Det første del af formålet er at sikre at der føres et grundigt og faglig funderet myndighedstilsyn med overholdelsen af disse regler. Således har Energi styrelsen der i dag varetager tilsynet med beredskabet i energisektoren på vegne af klima-, energi- og forsyningsministeren oparbejdet et tilsyn der er forankret i en stærk beredskabs- og cybersikkerhedsfaglighed der ligger vægt på at være værdiskabende for virksomhederne, således at udgangspunktet tilsynet er at gøre den enkelte virksomheds beredskab og cybersikkerhed bedre efter fuldent tilsyn.

For at kunne opnå dette formål, er det en fundamental forudsætning, at tilsynet med virksomhedernes almene beredskab og it-beredskabet ligger hos den samme myndighed, af hensyn til synergien mellem disse opgaver og for at sikre en holistisk sikring af virksomhederne. Det har således også hi-

storisk været tilfældet, idet tilsynet med el- og naturgassektorerne har ligget hos Energinet fra 2005 til 2019, hvorefter Energistyrelsen har varetaget tilsynsopgaven.

Det andet delformål er at til sikre et stærkt samarbejde mellem virksomhederne, organisationer og myndigheder, der direkte eller indirekte varetager en rolle i planlægningen af beredskabet og håndteringen af beredskabs-hændelser i energisektoren. Her tænkes der særligt på, at der er et stort behov for informationsudveksling i forbindelse med planlægningen af beredskabet, men også under en hændelse og efter en hændelse. Her skal lovens forskellige paragraffer være med til at skabe tillid imellem de nævnte aktører således der kan ske effektiv planlægning, udførsel og evaluering af beredskabet, uden at beskyttelsesværdige informationer kommer uvedkommende i hænde. Ligeledes skal det tilsikres at mødefora, vejledningsmateriale og systemer oprettes og vedligeholdes til at understøtte den førnævnte informationsudveksling.

Til § 2 [Kapitel 1]

Den nuværende beredskabsregulering i energisektoren omfatter krav til hhv. alment beredskab og it-beredskab.

Beredskabet i el- og gassektoren er reguleret i elforsyningsloven og gasforsyningsloven samt tilhørende bekendtgørelser. Beredskabet i oliesektoren er reguleret i olieberedskabsloven og dertil hørende bekendtgørelse om beredskab i oliesektoren, samt i undergrundsloven, hvis bemyndigelsesparagraf ikke er udmøntet i en bekendtgørelse. Endvidere er der i lov om varmemeforsyning krav om beredskabsplanlægning om end bemyndigelsen til at fastsætte nærmere regler heller ikke her er blevet udmøntet ved bekendtgørelse.

Beredskabsreguleringen for elsektoren omfatter virksomheder som er bevillingspligtige efter §§ 10 og 19 i elforsyningsloven eller har tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, elforsyningsvirksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, samt virksomheder, der yder balancering af elsystemet.

Beredskabsreguleringen for gassektoren omfatter selskaber, der er bevillingspligtige efter § 10, samt Energinet og dennes helejede datterselskaber,

der varetager gasforsyningsvirksomhed i henhold til § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet.

Beredskabet for oliesektoren omhandler primært lagerberedskab af olieprodukter. Olieberedskabsbekendtgørelsen har ophæng i olieberedskabsloven, som fastsætter regler om beredskab for virksomheder, der er kritiske for forsyning af råolie og olieprodukter i Danmark i en beredskabssituation og andre ekstraordinære situationer. Bekendtgørelsen finder anvendelse på virksomheder med positiv lagringspligt samt den centrale lagerenhed FDO (Danske Olieberedskabslagre). Virksomhederne og FDO skal foretage beredskabsplanlægning, der sikrer forsyningen af olie fra egne lagre i en beredskabssituation.

Derudover regulerer undergrundsloven forsyningsberedskabet for virksomheder, som driver offshore olie- og gasplatforme og rørledninger i Nordsøen i forbindelse med udvindingen af olie og gas. Loven indeholder en generel forpligtigelse til virksomheder om beredskabsplanlægning mm. for at kunne opretholde og videreføre forsyningen af kulbrinter til samfundet i krisesituationer. Loven giver ministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler herom, men denne hjemmel har ikke hidtil været benyttet.

I varmforsyningsloven er der ligeledes en generel forpligtigelse til at virksomheder der driver anlæg til produktion og fremføring af bygas, skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre bygasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Loven giver ministeren mulighed for at fastsætte nærmere regler herom, men denne hjemmel har ikke hidtil været benyttet, ligesom ved undergrundsloven.

Efter gældende ret er det altså kun nogle begrænset typer virksomheder og virksomheder af en vis størrelse i de forskellige delsektorer, der omfattes af beredskabskravene. Således er lang række af virksomheder i energisektoren ikke omfattet af gældende ret, f.eks. fjernvarmevirksomheder, fjernkølingsvirksomheder, brintvirksomheder, biogasvirksomheder, virksomheder der udfører forskellige opgaver i el- og gasmarkedet og kommercielle virksomheder i downstream oliesektoren hvis disse ikke har pligt til at holde olieberedskabslagre.

Da indeværende lovforslag bl.a. skal gennemføre NIS 2- og CER-direktiverne for klima-, energi- og forsyningsministerens ressort, er det foreslåede anvendelsesområde for loven i høj grad dikteret af disse direktivers anvendelsesområder.

Det følger derfor af den foreslåede § 2, *stk. 1*, at loven i udgangspunktet finder anvendelse på følgende virksomheder når disse leverer deres tjenester eller udfører deres aktivitet inden for Danmark jf. dog *stk. 2-4*; 1) Elektricitetsvirksomheder, 2) Distributionssystemoperatører, 3) Transmissionssystemoperatører, 4) Elproducenter, 5) Udpegede elektricitetsmarkedsoperatører, 6) Markedsdeltagere der leverer tjenester, der vedrører aggregering, fleksibelt elforbrug eller energilagring, 7) Operatører af ladestationer, der er ansvarlige for forvaltningen og driften af en ladestation, som leverer en ladetjeneste til slutbrugere, herunder i en mobilitetstjenesteudbyders navn og på dennes vegne, 8) Operatører af fjernvarme eller fjernkøling, 9) Olierørledningsoperatører, 10) Operatører af olieproduktionsanlæg, -raffinaderier og -behandlingsanlæg, olielagre og olietransmission, 11) Centrale lagerenheder, 12) Gasforsyningsvirksomheder, 13) Lagersystemoperatører, 14) LNG-systemoperatører, 15) Naturgasvirksomheder, 16) Operatører af naturgasraffinaderier og -behandlingsanlæg, 17) Operatører inden for brintproduktion, -lagring og -transmission, 18) Operatører af tankstationer, der er ansvarlige for forvaltningen og driften af en tankstation.

De ovennævnte typer af virksomheder modsvarer de virksomheder der er nævnt i bilag I i NIS 2- og CER-direktivet for energisektoren, dog med undtagelse af nr. 18) Operatører af tankstationer, der er ansvarlige for forvaltningen og driften af en tankstation, denne tilføjelse er efter nationalt ønske om også lade tankstationer omfatte af reglerne.

Det følger af foreslåede § 2, *stk. 2*, at udgangspunktet for anvendelsesområdet for loven modificeres for de virksomheder der er nævnt i nr. 1-8, 10, 12 og 18, således at disse typer af virksomheder kun er omfattet såfremt de overskrider de minimumskriterier der oplystes i *stk. 2*, nr. 1-5. Det følger således at loven kun gælder for disse virksomheder såfremt virksomheden; 1) årligt producerer, forbruger eller kontrollerer mere end 25 MW elektricitet, 2) i 2 ud af 3 sidste år har solgt mere end 13,9 GWh eller produceret over 181 GWh fjernvarme, 3) årligt producerer/injicerer mere end 26 mio. Nm³ gas i et gasnet, 4) Olieterminaler og lagre med kapacitet på 100.000 m³ eller derover, 5) opererer en eller flere tankstationer med et årligt salg af olieprodukter på 600.000 m³ eller derover.

De foreslåede nedre grænse for visse typer af virksomheder er udtryk for en fastholdelse af den eksisterende afgrænsning af virksomheder, som i høj grad er baseret på forsyningsstørrelse og kritikalitet. Den foreslåede afgrænsning i stk. 2, nr. 1, på 25 MW følger således den afgrænsning der gælder i dag for elproduktionsvirksomheder, hvor kun virksomheder med elproduktionsbevilling efter elforsyningsloven og virksomheder med tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi er omfattet.

Den foreslåede bestemmelse i § 2 stk. 2, nr. 2, medfører at virksomheder omfattes af loven, såfremt de i 2 ud af de sidste 3 år har solgt mere end 13,9 GWh eller produceret over 181 GWh fjernvarme. Grænserne i bestemmelsen er en konvertering af 25 MW grænsen til fjernvarmesektoren. Grunden til at det er solgt eller produceret i 2 af de 3 sidste år, er fordi fjernvarmevirksomhederne kan opleve udsving i salg/produktionen alt efter vejret og priserne på elmarkedet.

Den foreslåede bestemmelse i § 2, stk. 2, nr. 3, medfører at virksomheder omfattes af loven, såfremt de årligt producerer eller injicerer mere end 26 mio. Nm³ gas i et gasnet. Den foreslåede grænse er blevet fastsat efter diskussion med blandt andet biogasbranchen, hvorefter at man får frasorteret de mindste og derfor ikke kritiske biogasproducenter.

Den foreslåede bestemmelse i § 2, stk. 2, nr. 4, medfører at virksomheder omfattes af loven, såfremt de operer olieterminaler og lagre med kapacitet på 100.000 m³ eller derover. Den foreslåede grænse er blevet fastsat hensyn til at frasortere de mindste olielagre og terminaler, således operatører af mindre og ikke kritiske olieterminaler og lagre ikke er omfattet.

Den foreslåede bestemmelse i § 2, stk. 2, nr. 5, medfører at virksomheder omfattes af loven, såfremt de opererer en eller flere tankstationer med et årligt salg af olieprodukter på 600.000 m³ eller derover. Den foreslåede grænser er fastsat ud fra det hensyn at beskytte forsyningen af benzin og diesel til vejtransport. Grænsen er fastsat således at kun de største tankstationsoperatører vil blive omfattet, og skal forstås som en operatørs samlede årlige salg af olieprodukter på tværs af alle de tankstationer som operatøren operer. Det således Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets forståelse at et helt netværk af tankstationer kan kompromitteres igennem de net- og informationssystemer der bruges til at overvåge beholdninger af olieprodukter på stationerne. Men idet at Danmark er et af de lande med den største kon-

centration af tankstationer pr. indbygger har Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet valgt at foreslå at kun de største operatører skal omfattes således der altid være et minimum af forsyning af olieprodukter til understøttelse af vejtransporten.

I dag er 84 virksomheder inden for el-, gas- og oliesektoren omfattet af beredskabsbekendtgørelserne. Direktivernes tilføjelse af nye delsektorer samt en fastholdelse af eksisterende afgrænsningsmodel baseret på forsyningsstørrelse og kritikalitet indebærer, at antallet af virksomheder, som omfattes af beredskabskrav og fast tilsyn estimeres at øges til ca. 180 virksomheder. I tillæg til de ca. 180 virksomheder estimeres det at yderligere ca. 200 energivirksomheder med lille forsyning omfattes af nye krav om en beredskabsplan og et kontaktpunkt.

Det følger af den foreslåede § 2, stk. 3, at Loven gælder uanset stk. 2, for virksomheder; 1) der har en positiv lagringsforpligtelse efter Olieberedskabsloven, 2) nævnt i stk. 1, men som falder under grænserne i stk. 2, såfremt virksomheden beskæftiger minimum 50 ansatte eller har en årlig omsætning på minimum 10 mio. EUR og en årlig samlet balance på minimum 10 mio. EUR.

Det foreslåede § 2, stk. 3, nr. 1, er en regel der fungerer som sikkerhedsventil ift. de nedre grænser foreslåede i stk. 2. Således er det med den foreslåede stk. 3, nr. 1, sikret at virksomheder med positiv lagringsforpligtelse efter Olieberedskabsloven altid er omfattet den foreslåede lov også selvom de ikke selv ejer lagret eller terminalen som beredskabsolien befinder sig i eller hvis de har en kapacitet på mindre end 100.000 m³. Det er essentielt at de virksomheder med positiv lagringsforpligtelse efter olieberedskabsloven er omfattet denne lov, idet tilgængeligheden af beredskabslagrene disse virksomheder holder, er et grundlæggende krav for at kunne have et velfungerende og brugbart olielagerberedskab.

Den foreslåede § 2, stk. 3, nr. 2, er for sikre at der uagtet de nedre grænser i stk. 2, forsat kan ske EU konform implementering af NIS 2 direktivet. NIS 2-direktivets art. 2, stk. 1 forskriver således at direktivet skal finde anvendelse offentlige eller private enheder af den type, der er omhandlet i bilag I eller II, som udgør mellemstore virksomheder i henhold til artikel 2 i bilaget til henstilling 2003/361/EF, eller overskrider tærsklerne for mellemstore virksomheder fastsat i nævnte artikels stk. 1, og som leverer deres tjenester eller udfører deres aktiviteter inden for Unionen.

Det følger af det foreslåede § 2, stk. 4, at kapitel 5 om sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol samt § 18 om gebyrbetaling for anmodning om sikkerhedsgodkendelse og baggrundskontrol finder anvendelse på alle virksomheder, organisation, fonde og erhvervsdrivende fonde, der varetager opgaver som direkte led eller i forbindelse med leveringen af de i stk. 1, nævnte tjenester.

Den foreslåede bestemmelse udvider anvendelsesområdet for, hvilke aktører der kan anmode Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om at få foretaget undersøgelse og afgørelse om sikkerhedsgodkendelse og baggrundskontrol af deres ansatte. Således vil organisationer, fonde og erhvervsdrivende fonde samt flere virksomheder end de i § 2, stk. 1-3 nævnte kunne anmode herom, såfremt den pågældende ansatte varetager opgaver som et direkte led eller i forbindelse med leveringen af de tjenester, der er nævnt i § 2, stk. 1. Endvidere indebærer bestemmelsen, at virksomheder, organisationer, fonde og erhvervsdrivende er omfattet af kravet om at skulle betale for deres ansøgninger om baggrundskontrol og sikkerhedsgodkendelse hos Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet på vegne af virksomheden, organisationen, fonden eller den erhvervsdrivende fond.

Den foreslåede bestemmelse tager hensyn til, at energisektoren omfatter mange aktører, der ikke nødvendigvis har en direkte forbindelse til leveringen af tjenesterne nævnt i § 2, stk. 1, men som leverer andre tjenester, services eller indsigt, der bidrager til at skabe en mere robust og sikker energisektor. Flere fora, der diskuterer resiliens og sikkerhed i energisektoren, anvender sikkerhedsgodkendelser som et krav for at kunne deltage. Det vil eksempelvis være fora, hvor emner omhandlende kritisk infrastruktur og kortlægning heraf drøftes. Derfor foreslås det, at der sikres en hjemmel til at sikkerhedsgodkende af disse aktører. Endvidere vil eksempelvis virksomheder, som indsamler data om cybertrusler og -angreb om energisektoren, ikke være omfattet af lovens almene anvendelsesområde, men vil være omfattet af det udvidede anvendelsesområde for sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol i lovens kapitel 5.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.4 om sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det følger af den foreslåede § 2, stk. 5, at loven gælder på land- og søterritoriet, den eksklusive økonomiske zone samt kontinentalsokkelen.

Den foreslåede bestemmelse er en forsættelse af de paragraffer der findes i en række af de forsyningslove som beredskabet tidligere har været forankret i og cementerer at loven og regler udstedt i medfør af loven gælder på land- og søterritoriet, den eksklusive økonomiske zone samt kontinentalsokkelen.

Til § 3 [Kapitel 1]

Den foreslåede bestemmelse i § 3 indeholder definitioner af lovens centrale begreber.

Definitionerne bygger på de relevante tilsvarende definitioner i artikel 6 i NIS 2-direktivet. Definitionerne bygger endvidere også på de relevante tilsvarende definitioner i artikel 2 i CER-direktivet. Endvidere gengives definitionerne fra de to direktivers bilag I fsva. energisektorens enhedskategorier, og såfremt der her er henvist til artikler i andre direktiver og forordninger er disse medtaget i indeværende lovforslags definitioner for at hjælpe regelanvenderne, således at der ikke er behov for at slå op i to eller flere EU-retsakter for at forstå definitionen.

Definitionerne i den foreslåede § 3 svarer således indholdsmæssigt til de relevante dele af NIS 2-direktivets artikel 6 og CER-direktivets artikel 2, og skal i udgangspunktet forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivernes forudsætninger. Der er dog enkelte tilfælde, hvor definitioner er blevet lagt sammen eller udvidet, idet indeværende lovforslag implementerer både NIS 2- og CER-direktivet, og begge direktiver taler om tilnærmelsesvis samme begreber flere steder. Således er en »hændelse« efter denne lov både en hændelse som defineret i NIS 2- og CER-direktivet, mens en »cyberhændelse« er en cyberhændelse som defineret i NIS 2-direktivet. Det vil fremgå for hver definition nedenfor.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 1*, at »aggregering« defineres som funktion, der varetages af en fysisk eller juridisk person, der samler flere kunders forbrug eller producerede elektricitet til salg, køb eller auktion på et elektricitetsmarked. Aggregering er ikke levering af elektricitet.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 2*, at »centrale lagerenheder « defineres som et organ eller tjeneste, som er tildelt beføjelser til at handle med henblik på at erhverve, holde eller sælge olielagre, herunder beredskabslager og specifikke lagre.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 3*, at »cyberhændelse« defineres som en begivenhed, der bringer tilgængeligheden, autenticiteten, integriteten eller fortroligheden af lagrede, overførte eller behandlede data eller af de tjenester, der tilbydes af eller er tilgængelige via net- og informationssystemer, i fare.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 6. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 4*, at »cybersikkerhed« defineres som de aktiviteter, der er nødvendige for at beskytte net- og informationssystemer, brugere af sådanne systemer og andre personer berørt af cybertrusler.

Efter NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 3, skal cybersikkerhed forstås på samme måde som definitionen i artikel 2, nr. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/881 af 17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen om cybersikkerhed).

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i den nævnte forordning. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med denne definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 5*, at »cybertrussel« defineres som enhver potentiel omstændighed, begivenhed eller handling, som kan skade, forstyrre eller på anden måde have en negativ indvirkning på net- og informationssystemer, brugerne af sådanne systemer og andre personer.

Efter NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 10, skal cybertrussel forstås på samme måde som definitionen i artikel 2, nr. 8, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/881 af 17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen om cybersikkerhed).

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i den nævnte forordning. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med denne definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 6*, at »distributionssystemoperatører« defineres som en fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af distributionssystemet i et givet

område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter distribution af elektricitet eller gas.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 7*, at »elektricitetsvirksomheder« defineres som en fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former for virksomhed: produktion, transmission, distribution, aggregering, fleksibelt elforbrug, energilag-ring, levering eller køb af elektricitet, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er slutkunde der varetager salg, herunder videresalg, af elektricitet til kunder.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 8*, at »elproducenter« defineres som en fysisk eller juridisk person, der fremstiller elektricitet.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 9*, at »energilagring« defineres som i elektricitetssystemet, udsættelse af den endelige anvendelse af elektricitet til et senere tidspunkt end det, hvor den blev produceret, eller konvertering af elektrisk energi til en energiform, der kan lagres, lagringen af sådan energi og den efterfølgende rekonvertering af sådan energi til elektrisk energi eller anvendelse som anden energibærer.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 10*, at »fleksibelt elforbrug« defineres som ændringer i en slutkundes elforbrug i forhold til det normale eller aktuelle forbrugsmønster som reaktion på markedssignaler, herunder som reaktion på tidspunktafhængige elpriser eller finansielle incitament, eller som reaktion på accept af slutkundens bud om at sælge en forbrugsreduktion eller -forøgelse til en bestemt pris på et organiseret marked, hvad enten dette sker alene eller gennem aggregering.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 11*, at »gasforsyningsvirksomheder« defineres som Enhver fysisk eller juridisk person, der varetager forsyningsopgaven.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 12*, at »hændelse« defineres som en begivenhed, herunder en cyberhændelse, der har potentiale til i betydelig grad at forstyrre, eller som forstyrrer, leveringen af en væsentlig tjeneste, herunder når den påvirker de nationale systemer, der sikrer retsstatsprincippet, samt cyberhændelser.

Bestemmelsen bygger på CER-direktivets artikel 2, nr. 3, hvorefter der ved »hændelse« forstås en begivenhed, der har potentiale til i betydelig grad at forstyrre, eller som forstyrrer, leveringen af en væsentlig tjeneste, herunder

når den påvirker de nationale systemer, der sikrer retsstatsprincippet. Dog er der tilføjet ”herunder en cyberhændelse”, medhenblik på at gøre det klart at hændelsesbegrebet i denne lov omfatter alle hændelser.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 13*, at »håndtering af hændelser« defineres som enhver handling og procedure, der tager sigte på at forebygge, opdage, analysere og inddæmme eller at reagere på og reetablere sig efter en hændelse.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 8. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets definition. Men i modsætning til NIS 2-direktivets artikel vil den blive anvendt og skal forstås i kontekst både af den fysiske og den logiske verden.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 14*, at »IKT-proces« defineres som aktiviteter, der udføres for at udforme, udvikle, levere eller vedligeholde et IKT-produkt eller en IKT-tjeneste.

Efter NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 14, skal IKT-proces forstås på samme måde som definitionen i artikel 2, nr. 14, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/881 af 17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen om cybersikkerhed).

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i den nævnte forordning. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med denne definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 15*, at »IKT-produkt«: Et element eller en gruppe af elementer i net- og informationssystemer.

Efter NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 12, skal IKT-produkt forstås på samme måde som definitionen i artikel 2, nr. 12, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/881 af 17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen om cybersikkerhed).

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i den nævnte forordning. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med denne definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 16*, at »IKT-tjeneste«: En tjeneste, der helt eller hovedsageligt består af overførsel, lagring, indhentning eller behandling af oplysninger ved hjælp af net- og informationssystemer.

Efter NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 13, skal IKT-tjeneste forstås på samme måde som definitionen i artikel 2, nr. 13, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/881 af 17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen om cybersikkerhed).

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i den nævnte forordning. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med denne definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 17*, at »lagersystemoperatører« defineres som enhver fysisk eller juridisk person, der foretager oplagring af gas og er ansvarlig for driften af en gaslagerfacilitet.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 18*, at »LNG-systemoperatører« defineres som enhver fysisk eller juridisk person, der foretager flydendegørelse af naturgas eller import, losning og forgasning af LNG og er ansvarlig for driften af en LNG-facilitet.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 19*, at »markedsdeltagere der leverer tjenester, der vedrører aggregering, fleksibelt elforbrug eller energilagring« defineres som en fysisk eller juridisk person, der køber, sælger eller producerer elektricitet, der udfører aggregering, eller der er en operatør af tjenester vedrørende fleksibelt elforbrug eller energilagringstjenester, herunder ved afgivelse af handelsordrer, på et eller flere elektricitetsmarkeder, herunder på balanceringsenergimarkeder.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 20*, at »modstandsdygtighed« defineres som en evne til at forebygge, beskytte mod, reagere på, modstå, afbøde, absorbere, tilpasse sig og komme på fode igen efter en hændelse.

Bestemmelsen bygger på CER-direktivets artikel 2, nr. 2, hvorefter der ved »modstandsdygtighed« forstås en kritisk enheds evne til at forebygge, beskytte mod, reagere på, modstå, afbøde, absorbere, tilpasse sig og komme på fode igen efter en hændelse.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 21*, at »naturgasvirksomheder« defineres som enhver fysisk eller juridisk person, der driver mindst en af følgende former

for virksomhed: produktion, transmission, distribution, forsyning, køb eller oplagring af naturgas, herunder LNG, og som er ansvarlig for de kommercielle, tekniske og/eller vedligeholdelsesmæssige opgaver i forbindelse med disse aktiviteter, men som ikke er endelig kunde.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 22*, at »net- og informationssystem« defineres som; a) et elektronisk kommunikationsnet, hvorved forstås transmissions-systemer, uanset om de bygger på en permanent infrastruktur eller centraliseret administrationskapacitet, og, hvor det er relevant, koblings- og dirigerings-udstyr og andre ressourcer, herunder netelementer, der ikke er aktive, som gør det muligt at overføre signaler ved hjælp af trådforbindelse, radiobølger, lyslederteknik eller andre elektromagnetiske midler, herunder satellit-net, jordbaserede fastnet (kredsløbs og pakkekoblede, herunder i internet-tet) og mobilnet, elkabelsystemer, i det omfang de anvendes til transmission af signaler, net, som anvendes til radio- og tv-spredning, samt kabel-tv-net, uanset hvilken type information der overføres, b) enhver anordning eller gruppe af forbundne eller beslægtede anordninger, hvoraf en eller flere ved hjælp af et program udfører automatisk behandling af digitale data, og c) digitale data som lagres, behandles, fremfindes eller overføres af elementer i litra a og b med henblik på deres drift, brug, beskyttelse og vedligeholdelse.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 1. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 23*, at »nærvedhændelse« defineres som en begivenhed, der kunne have bragt tilgængeligheden, autenticiteten, integriteten eller fortroligheden af lagrede, overførte eller behandlede data eller af de tjenester, der tilbydes af eller er tilgængelige via net- og informationssystemer, i fare, men som det lykkedes at forhindre, eller som ikke materialiserede sig.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 5. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 24*, at »operatører af fjernvarme eller fjernkøling« defineres som operatører af distribution af termisk energi i form af

damp, varmt vand eller afkølede væsker fra centrale eller decentrale produktionssteder gennem et net til flere bygninger eller anlæg til anvendelse ved rum- eller procesopvarmning eller -køling.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 25*, at »organiseret marked« defineres som; a) Et multilateralt system, der samler eller faciliterer samlingen af flere tredjeparters købs- og salgsinteresser i engrosenergiprodukter på en måde, der fører til indgåelse af en kontrakt, b) Ethvert andet system eller enhver anden facilitet, hvor flere købs- og salgsinteresser i engrosenergiprodukter tilhørende tredjeparter kan interagere på en måde, der fører til indgåelse af en kontrakt. Dette omfatter elektricitets- og gasbørser, mæglere og andre personer, der erhvervsmæssigt arrangerer transaktioner, og markedspladser, herunder ethvert reguleret marked, en MHF eller en OHF.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 26*, at »risiko« defineres som potentialet for tab eller forstyrrelse som følge af en hændelse, udtrykt som en kombination af størrelsen af et sådant tab eller en sådan forstyrrelse og sandsynligheden for, at hændelsen indtræffer.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 9 og CER-direktivets artikel 2, nr. 6. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 27*, at »risikovurdering« defineres som den samlede proces med henblik på at bestemme arten og omfanget af en risiko ved at identificere og analysere potentielle relevante trusler, sårbarheder og farer, der kunne føre til en hændelse, og ved at evaluere det potentielle tab eller den potentielle forstyrrelse af leveringen af en væsentlig tjeneste forårsaget af denne hændelse.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i CER-direktivets artikel 2, nr. 7. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med CER-direktivets definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 28*, at »transmissionssystemoperatører « defineres som en fysisk eller juridisk person, der er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt udbygningen af transmissionssystemet i et givet område samt i givet fald dets sammenkoblinger med andre systemer og for at sikre, at systemet på lang sigt kan tilfredsstillende en rimelig efterspørgsel efter transmission af elektricitet eller gas.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 29*, at »udpegede elektricitetsmarkedsoperatører« defineres som en markedsoperatør, der af den kompetente myndighed er blevet udpeget til at udføre opgaver i forbindelse med den fælles day-ahead- eller intraday-kobling.

Det foreslås i § 3, stk. 1, *nr. 30*, at »væsentlig cybertrussel« defineres som en cybertrussel, som på grundlag af sine tekniske karakteristika kan antages at have potentiale til at få alvorlig indvirkning på en enheds net- og informationssystemer eller på brugerne af enhedens tjenester ved at forårsage betydelig materiel eller immateriel skade.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i NIS 2-direktivets artikel 6, nr. 11. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med NIS 2-direktivets definition.

Det foreslås i § 3, stk. 1, nr. 31, at »væsentlig tjeneste« defineres som en tjeneste, der er afgørende for opretholdelsen af vitale samfundsmæssige funktioner, økonomiske aktiviteter, folkesundhed og offentlig sikkerhed eller miljøet.

Den foreslåede bestemmelse svarer til definitionen i CER-direktivets artikel 2, nr. 5. Det forudsættes, at bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med CER-direktivets definition.

Det bemærkes, at Kommissionens delegerede forordning (EU) 2023/2450 af 25. juli 2023, til supplerings af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 ved opstilling af en liste over væsentlige tjenester, opstiller en ikke udtømmende liste over væsentlige tjenester i artikel 2.

Til § 4 [Kapitel 2]

Rådets direktiv (EU) 2008/114 af 8. december 2008 om indkredsning og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur og vurdering af behovet for at beskytte den bedre (EPCIP-direktivet) finder anvendelse for energi- og transportsektorerne.

I energisektoren er EPCIP-direktivet implementeret ved bekendtgørelse om identifikation og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur på energiområdet og vurdering af behovet for bedre beskyttelse. Efter § 3, stk. 1, foretager Energistyrelsen identifikation af europæisk kritisk infrastruktur. Metoden for udpegelse fremgår af bekendtgørelsens § 4, stk. 1.

Ifølge bekendtgørelse om beredskab om elsektoren § 11, stk. 1 og bekendtgørelse om beredskab for gassektorens § 11, stk. 1, skal Energistyrelsen

foretage en klassificering af anlæg i el og gassektoren. Det følger af bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektoren, at Energistyrelsen skal foretage kategorisering af virksomheder.

Ifølge bekendtgørelse om beredskab i elsektoren § 11, stk. 1 og bekendtgørelse i beredskab for gassektorens § 11, stk. 1, skal Energistyrelsen foretage en klassificering af anlæg i el og gassektoren. Kategorisering og klassificering afhænger af anlæggets eller virksomhedens betydning for energiforsyningen og er afgørende for, hvilke beredskabskrav der stilles til virksomhederne.

For oliesektoren er der ikke indført en kategorisering af virksomheder, som fastsætter, hvilke beredskabskrav de skal overholde.

Det følger af den foreslåede § 4, *stk. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren identificerer kritiske virksomheder samt kritiske systemer og anlæg i energisektoren, der anvendes til at levere virksomhedens tjenester.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører artikel 6, stk. 1, i CER-direktivet, hvoraf det fremgår, at hver medlemsstat senest den 17. juli 2026 skal have identificeret de kritiske enheder for de sektorer og delsektorer, der er anført i bilaget til CER-direktivet. Med bestemmelsen har klima-, energi- og forsyningsministeren hjemmel til at foretage identificeringen.

Om baggrunden for artikel 6, stk. 1, beskrives det i CER-direktivets præambelbetragtning nr. 8, at medlemsstaterne, for at opnå en høj grad af modstandsdygtighed, bør identificere kritiske enheder, som vil være underlagt specifikke krav og specifikke tilsyn, og som vil ydes særlig støtte og vejledning over for alle relevante risici. Den særlige støtte og vejledning vil eksempelvis komme til udtryk i nationale strategier eller risiko- og sårbarhedsscenarier.

Bestemmelsen vil desuden gennemføre NIS 2-direktivets artikel 3, stk. 3, hvoraf det fremgår, at medlemsstater senest den 17. april 2025 udarbejder medlemsstaterne en liste over væsentlige og vigtige enheder samt enheder, der leverer domænenavnsregistreringstjenester. Medlemsstaterne reviderer og, hvor det er relevant, ajourfører derefter listen med jævne mellemrum, mindst hvert andet år.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med den foreslåede § 35, stk. 2, om indmeldingspligt for virksomheder, som skal sikre informationsgrundlaget for at foretage identifikation af virksomheder.

Identificering vil være en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Afgørelsen vil derfor skulle overholde de almindelige forvaltningsretlige regler og principper. Det medfører også, at en virksomhed vil kunne påklage en afgørelse om kategorisering til en højere administrativ myndighed efter de almindelige forvaltningsretlige principper om administrativ rekurs.

Efter den foreslåede § 4, *stk. 2*, fastsætter klima-, energi- og forsyningsministeren nærmere regler om identifikation og kategorisering af virksomheder og af virksomheders systemer og anlæg som anvendes til levering af virksomhedens tjenester.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om kategorisering i energisektoren. Det forudsættes med bestemmelsen, at der med kategoriseringen derigennem sker en identifikation af virksomheder samt kritiske systemer og anlæg som opfylder kravene for kritiske enheder efter CER-direktivets artikel 6, *stk. 2*.

Kategoriseringen forventes at blive udformet, således at virksomheder inddeles i niveauer på baggrund af kritikalitet. Virksomheder, som er mindst kritiske, indplaceres på niveau 1. Kategoriseringen af net- og informationssystemer og anlæg, vil ske ved at inddele disse i forskellige klasser. Ved klassificeringen vil de mindst kritiske net- og informationssystemer og anlæg indplaceres i klasse 1.

Efter den foreslåede bestemmelse, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om identificering og kategorisering af ikke kritiske virksomheder og af virksomheder systemer og anlæg som anvendes til virksomhedens tjenester.

Det forventes, at der vil ske kategorisering af net- og informationssystemer og anlæg, som falder uden for anvendelsesområdet af NIS 2- og CER-direktivet. Dette vil være virksomheder i de laveste niveauer og net- og informationssystemer i de laveste klasser. Dette sikrer, at der kan fastsættes regler om, at visse virksomheder skal efterleve simple beredskabs krav, end hvad der fremgår af direktiverne.

Det bemærkes, at virksomheder som placeres i de lave kategorier ikke vil skulle indmeldes til kommissionen efter NIS 2-direktivets artikel 3, *stk. 4* og CER-direktivets artikel 6, *stk. 3*.

Virksomheder, der er omfattet af loven, anses som kritiske enheder efter CER-direktivets artikel 6, stk. 2 og væsentlige og vigtige enheder efter NIS 2-direktivets artikel 3, stk. 3. Dog ikke virksomheder i de lave kategorier.

Det forudsættes, at de nærmere regler om identificering og kategorisering inddrager følgende hensyn; 1) den nationale strategi for styrkelse af modstandsdygtighed, 2) den nationale risikovurdering med henblik på kategorisering, 3) om enheden leverer en eller flere væsentlige tjenester, 4) om enheden opererer og har sin kritiske infrastruktur beliggende på dansk territorium og 5) om en hændelse vil have virkning på forsynings sikkerheden eller på leveringen af andre væsentlige tjenester i sektorer i bilag 1 af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (CER-direktivet), som er afhængige af denne eller disse væsentlige tjenester.

De ovenfor anførte hensyn fremgår af CER-direktivets artikel 6, stk. 2, hvoraf det fremgår, at når en medlemsstat identificerer kritiske enheder, tager den hensyn til resultaterne af dens medlemsstatsrisikovurdering og dens strategi, og anvender alle følgende kriterier; a) enheden leverer en eller flere væsentlige tjenester, b) enheden opererer og dens kritiske infrastruktur er beliggende på denne medlemsstats område, og c) en hændelse vil have betydelige forstyrrende virkninger som fastslået i overensstemmelse med CER-direktivets artikel 7, stk. 1, (om betydelige forstyrrende virkninger) på enhedens levering af en eller flere væsentlige tjenester eller på leveringen af andre væsentlige tjenester i sektorerne anført i direktivets bilag, som er afhængige af denne eller disse væsentlige tjenester.

Bestemmelsen vil således gennemføre CER-direktivets artikel 6, stk. 2.

Det bemærkes i den forbindelse, at den danske sprogversions gengivelse af direktivets kriterier for identificering af kritiske enheder omtaler, hvorvidt »enheden opererer og dens kritiske infrastruktur er beliggende på denne medlemsstats område«. Den engelske sprogversion anvender derimod »territory«. Det samme gør sig gældende i direktivets præambelbetragtning nr. 16, hvorefter en enhed vil skulle anses for at operere på en medlemsstats område – i den engelske sprogversion »the territory« – hvor den udfører de aktiviteter, der er nødvendige for den eller de pågældende væsentlige tjenester, og hvor enhedens kritiske infrastruktur, som anvendes til at levere den eller de pågældende tjenester, er beliggende. Hvis der ikke er nogen

enhed, der opfylder disse kriterier i en medlemsstat, bør den pågældende medlemsstat ikke være forpligtet til at identificere en kritisk enhed i den tilsvarende sektor eller delsektor.

Energisektoren anvender i stort omfang det vindenergipotentiale som er i den eksklusive økonomiske zone ved opstilling af vindmøller. Disse vindmøller placeres således uden for dansk territorie. Desuden udnyttes der gas- og olieletter som er placeret uden for dansk territorie. Energisektoren har derved flere former for virksomheder med tilhørende infrastruktur som er placeret inden for dansk område, men uden for dansk territorie.

Henset til, at der vurderes at være en indholdsmæssig forskel på »område« og »territory« og de særlige forhold der gør sig gældende for infrastruktur i energisektoren, foreslår klima-, energi og forsyningsministeriet, at nærværende lovforslag lægger sig op ad den danske sprogversion. Det indebærer, at der ved identificering af kritiske enheder bl.a. vil skulle lægges vægt på, om virksomheden opererer i og har sin kritiske infrastruktur beliggende »på dansk område«, hvor område også vurderes at omfatte den danske eksklusive økonomiske zone.

De nærmere regler om identificering kategorisering skal desuden tage hensyn til følgende kriterier; 1) antal brugere, der er afhængige af den væsentlige tjeneste, som udbydes af den berørte virksomhed, 2) omfanget af andre i bilaget anførte sektorer og delsektorer afhængighed af den pågældende væsentlige tjeneste, 3) den indvirkning som hændelser kunne have med hensyn til omfang og varighed på økonomiske og samfundsmæssige aktiviteter, miljøet, den offentlige sikkerhed eller befolkningens sundhed, 4) virksomhedens markedsandel på markedet for den berørte væsentlige tjeneste eller de berørte væsentlige tjenester, 5) det geografiske område, der kunne blive berørt af en hændelse, herunder eventuel grænseoverskridende indvirkning, under hensyntagen til den sårbarhed, som er forbundet med den grad af afsondrethed, der kendetegner visse typer af geografiske områder, såsom ø-regioner, afsidesliggende regioner eller bjergområder, og 6) virksomhedens betydning med hensyn til at opretholde et tilstrækkeligt niveau for den væsentlige tjeneste under hensyntagen til tilgængelighed af alternative måder at levere denne væsentlige tjeneste på. Den foreslåede bestemmelse gennemfører således CER-direktivets artikel 7, stk. 1, som opstiller samme kriterier.

Baggrunden for artikel 7, stk. 1, beskrives i CER-direktivets præambelbetragtning nr. 18, hvoraf det bl.a. fremgår, at der bør fastlægges kriterier for

bestemmelse af betydningen af en forstyrrende virkning som følge af en hændelse, og at disse kriterier bør være baseret på kriterierne i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/1148 af 6. juli 2016 om foranstaltninger, der skal sikre et højt fælles sikkerhedsniveau for net- og informationssystemer i hele Unionen (NIS 1-direktivet). Det fremgår videre, at større kriser, såsom covid-19-pandemien, har vist, hvor vigtigt det er at sørge for forsyningskædesikkerhed, og hvordan forstyrrelse heraf kan have negativ økonomisk og samfundsmæssig indvirkning inden for en lang række sektorer og på tværs af grænserne. Medlemsstaterne bør derfor også i det omfang, det er muligt, overveje virkningerne på forsyningskæden, når de fastslår i hvilket omfang andre sektorer og delsektorer afhænger af de væsentlige tjenester, der udbydes af en kritisk enhed.

Bestemmelsen vil kunne anvendes til at fastsætte nærmere de nærmere kriterier for identificering af kritiske virksomheder, systemer og anlæg. De nærmere regler for identificering kan ændres over tid i forbindelse med den dynamiske udvikling af energisystemers opbygning og den gensidige afhængighed, der er mellem forskellige energiformer.

Det forventes, at kategoriseringen af virksomheder sker ved at inddele virksomhederne i niveauer. Med niveauinddeling kan der fastsættes differentierede krav om foranstaltninger og tilsyn, som tager hensyn til virksomhedernes kritikalitet for forsyningen. Det forventes, at virksomhederne vil blive inddelt i fem niveauer. De mindst kritiske virksomheder vil være niveau 1, mens de mest kritiske vil være niveau 5. Reglerne forventes udformet, således at antallet af niveauer kan udvides, i det omfang udviklingen af energisektoren kræver det.

Det forventes, at niveauindelingen af virksomheder vil tage udgangspunkt i, hvilken delsektor virksomheden operer inden for, og den tjeneste, som virksomheden leverer. Hvis en virksomhed leverer tjenester i flere delsektorer, f.eks. hvis den leverer både el og varme, vil virksomheden kun blive inddelt på ét niveau. Det forventes, at virksomheden vil blive inddelt i niveauet for den forsyningsart, hvor tjenesten vil være mest kritisk.

Det forventes også, at virksomhedens samlede betydning for forsynings-sikkerheden vil have betydning for, hvilket niveau virksomheden vil blive inddelt på. Ligeledes vil det have en betydning, om virksomheden leverer en tjeneste, som påvirker eller kan påvirke andre kritiske sektorer.

Virksomhedernes niveauinddeling vil blive foretaget ud fra en konkret vurdering med udgangspunkt i den samlede energimængde, virksomheden kontrollerer, virksomhedens betydning for energiforsyningen, om virksomheden leverer tjenester til andre kritiske sektorer eller varetager samfundskritiske opgaver.

Det forventes, at kategoriseringen af anlæg og systemer sker ved at inddele disse i klasser. Det forventes, at der ved klassificeringen vil blive taget udgangspunkt i den tjeneste, som anlægget eller systemer vedrører, mængden af energi, som de er med til at understøtte, og deres betydning for forsyningssikkerheden.

Det bemærkes at niveau inddeling og klassificering vurderes at være omfattet af begrebet kategorisering.

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler for, frekvensen af identificering og kategorisering.

Den foreslåede bestemmelse, vil dermed gennemføre CER-direktivets artikel 6, stk. 5, 1. pkt., hvoraf det fremgår, at medlemsstaterne gennemgår, hvor det er nødvendigt og under alle omstændigheder mindst hvert fjerde år, listen over identificerede kritiske enheder.

Det bemærkes, at identificering og kategorisering, foretaget på baggrund af regler udstedt i medfør af bestemmelsen, vil være en afgørelse i forvaltningsretlig forstand. Afgørelsen vil derfor skulle overholde de almindelige forvaltningsretlige regler og principper. Det medfører også, at en virksomhed vil kunne påklage en afgørelse om kategorisering til en højere administrativ myndighed efter de almindelige forvaltningsretlige principper om administrativ rekurs.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5 [Kapitel 2]

EPCIP-direktivet fastsætter en procedure og nærmere kriterier for indkredsning af potentiel europæisk kritisk infrastruktur og eventuel efterfølgende udpegning af den europæiske kritiske infrastruktur som sådan.

Det følger af artikel 3, stk. 1, i EPCIP-direktivet, at hver medlemsstat indkredser den potentielle europæiske kritiske infrastruktur, som opfylder

nærmere fastsatte tværgående og sektorbaserede kriterier og er i overensstemmelse med definitionerne for »kritisk infrastruktur« og »europæisk kritisk infrastruktur« i EPCIP-direktivets artikel 2, litra a og b. I direktivets bilag III er fastsat en nærmere procedure for medlemsstaternes indkredsning af europæisk kritisk infrastruktur.

Det følger af EPCIP-direktivets artikel 2, litra b, at der ved »europæisk kritisk infrastruktur« forstås kritisk infrastruktur, der befinder sig i medlemsstaterne, og hvis afbrydelse eller ødelæggelse ville få betydelige konsekvenser for to eller flere medlemsstater.

EPCIP-direktivet fastsætter herefter en høringsmekanisme, hvorefter medlemsstaterne efter indkredsning af potentiel europæisk kritisk infrastruktur underretter og indleder drøftelser med de øvrige medlemsstater, som kan blive berørt i betydelig grad af en potentiel europæisk kritisk infrastruktur. På baggrund af drøftelsen og nærmere aftale herom, kan den medlemsstat, på hvis område en potentiel europæisk kritisk infrastruktur er beliggende, derefter udpege den som europæisk kritisk infrastruktur. Medlemsstaten skal herefter underrette ejeren/operatøren af infrastrukturen om dens udpegning som europæisk kritisk infrastruktur.

Det følger af den foreslåede § 5, *stk. 1*, at virksomheder betragtes som kritiske enheder af særlig europæisk betydning, når virksomheden opfylder alle af følgende betingelser; 1) Er blevet identificeret som kritisk efter § 4, stk. 1., 2) Leverer de samme eller lignende væsentlige tjenester til eller i seks eller flere medlemsstater, 3) Er blevet underrettet om, at virksomheden betragtes som en kritisk enhed af særlig europæisk betydning i overensstemmelse med EU-regler.

Den foreslåede bestemmelse er med til at gennemføre artikel 17, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (CER-direktivet), hvorefter en enhed betragtes som en kritisk enhed af særlig europæisk betydning, hvor den a) er blevet identificeret som en kritisk enhed i henhold til direktivets artikel 6, stk. 1, b) leverer de samme eller lignende væsentlige tjenester til eller i seks eller flere medlemsstater, og c) er blevet underrettet i henhold til direktivets artikel 17, stk. 3.

Udpegelsen som kritisk enhed af særlig europæisk betydning, kan således alene ske, såfremt de tre betingelser som er oplistet i direktivet af opfyldt.

Den første betingelse om at enheden skal være identificeret som kritisk, vil ske i overensstemmelse med lovens foreslåede § 4, hvor der ved kategoriseringen af virksomheder og anlæg deri også vil ske en identifikation af virksomheder som opfylder eller ejer anlæg der opfylder kriterierne for kritiske enheder.

Det er således en forudsætning efter den foreslåede bestemmelse, at der leveres de samme eller lignende væsentlige tjenester til eller i seks eller flere EU-medlemsstater.

For at fastslå om der sker levering af væsentlige tjenester i fornødent omfang, vil den konsultationsprocedure, som reguleres i CER-direktivets artikel 17, stk. 2, og 3, skulle følges. Konsultationsproceduren indebærer overordnet, at Europa-Kommissionen konsulterer de kritiske enheder og de kompetente myndigheder i de medlemsstater, hvor de pågældende enheder har oplyst at levere væsentlige tjenester, med henblik på at undersøge, om enheden leverer de samme eller lignende væsentlige tjenester i eller til seks eller flere EU-medlemsstater. Europa-Kommissionen vil på den baggrund konstatere, om den pågældende kritiske enhed er at betragte som en kritisk enhed af væsentlig europæisk betydning. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan således først udpege en kritisk enhed af særlig europæisk betydning, når Europa-kommissionen har konstateret at betingelserne herfor er opfyldt.

Efter den foreslåede § 5, *stk. 2*, underretter klima-, energi- og forsyningsministeren virksomheder, at de betragtes som kritiske enheder af særlig europæisk betydning i energisektoren i overensstemmelse med EU-regler.

Det følger af bestemmelsen, at klima-, energi- og forsyningsministeren underretter virksomheder, at de betragtes som kritiske enheder af særlig europæisk betydning. Ministeren vil skulle foretage underretningen, når kommissionen giver besked om at en virksomhed betragtes som en kritisk enhed af særlig europæisk betydning.

Efter bestemmelsen skal underretningen ske i overensstemmelse med gældende EU-regler. Denne del af bestemmelsen, sikrer at en fremtidig ændring hos Kommissionen, om hvornår en kritisk enhed betragtes som en kritisk enhed af særlig europæisk betydning, vil være i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse.

Efter den foreslåede § 5, *stk. 3*, fastsætter klima-, energi- og forsyningsministeren nærmere regler til brug for udpegelsen af kritiske enheder af særlig europæisk betydning.

Det forventes at der på baggrund af bestemmelsen, at der eksempelvis vil blive fastsat nærmere regler om, at relevante virksomheder skal underrette Klima-, Energi-, og Forsyningsministeriet, såfremt de eller anlæg de ejer leverer væsentlige tjenester til eller i seks eller flere EU-medlemsstater. I den forbindelse forventes, det at der fastsættes regler om, at der ved underretning skal ske oplysning om, hvilke væsentlige tjenester der leveres, og til hvilke EU-medlemsstater der leveres til eller i.

På baggrund af de regler, der forventes at blive fastsat, vil det i første omgang være op til de virksomheder, som opfylder kravene for kritiske enheder, at vurdere, om de leverer væsentlige tjenester til eller i seks eller flere EU-medlemsstater og derfor er omfattet af underretningspligten. En væsentlig tjeneste er defineret i den foreslåede § 3, *stk. 1, nr. 29*, som en tjeneste, der er afgørende for opretholdelsen af vitale samfundsmæssige funktioner, økonomiske aktiviteter, folkesundhed og offentlig sikkerhed eller miljøet.

Der kan ligeledes fastsættes nærmere regler om, hvad der er en væsentlig tjeneste inden for energisektoren da dette har betydning for udpejningen af kritiske enheder af særlig europæisk betydning. Såfremt en virksomhed er i tvivl om, hvorvidt de måtte levere væsentlige tjenester til eller i seks eller flere EU-medlemsstater, vil de kunne søge rådgivning hos den relevante kompetente myndighed.

Bestemmelsen gennemfører CER-direktivets artikel 17, *stk. 2, 1. led*, hvor efter medlemsstaterne sikrer, at en kritisk enhed efter den i direktivets artikel 6, *stk. 3*, omhandlede underretning oplyser sin kompetente myndighed, hvis den leverer væsentlige tjenester til eller i seks eller flere medlemsstater. I så fald sikrer medlemsstaterne, at den kritiske enhed oplyser sin kompetente myndighed om de væsentlige tjenester, den leverer til eller i disse medlemsstater, og om de medlemsstater, hvortil eller hvori den leverer sådanne væsentlige tjenester. Medlemsstaterne underretter uden unødigt ophold Kommissionen om identiteten af sådanne kritiske enheder samt om de oplysninger, de leverer i henhold til nærværende stykke.

Efter den foreslåede § 5, stk. 4, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler om særlige forpligtelser for virksomheder, der er eller ejer kritiske enheder af særlig europæisk betydning.

Det forventes eksempelvis, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil fastsætte regler om, at kritiske enheder af særlig europæisk betydning skal modtage rådgivende missioner. Det følger af CER-direktivets art. 18, stk. 5, at hver rådgivende mission består af eksperter fra den medlemsstat, hvor den kritiske enhed af særlig europæisk betydning er beliggende, eksperter fra de medlemsstater, hvortil eller hvori den væsentlige tjeneste leveres, og repræsentanter for Kommissionen. Disse medlemsstater kan foreslå kandidater til at deltage i en rådgivende mission. Kommissionen udvælger og udnævner efter en konsultation med den medlemsstat, som har identificeret en kritisk enhed af særlig europæisk betydning som en kritisk enhed i henhold til artikel 6, stk. 1, medlemmerne af hver rådgivende mission i overensstemmelse med deres faglige kapacitet og sikrer, hvor det er muligt, en geografisk afbalanceret repræsentation fra alle disse medlemsstater. Når det er nødvendigt, skal medlemmerne af den rådgivende mission have gyldig og passende sikkerhedsgodkendelse. Kommissionen afholder omkostningerne i forbindelse med deltagelse i rådgivende missioner.

Det forventes desuden, at der vil blive fastsat regler, om hvornår en kritisk enhed skal efterleve de særlige krav.

Bestemmelsen gennemfører CER-direktivets artikel 17, stk. 3, om at hvis Kommissionen på grundlag af de i direktivets artikel 17, stk. 2, omhandlede konsultationer konstaterer, at den pågældende kritiske enhed leverer væsentlige tjenester til eller i seks eller flere medlemsstater, så underretter Kommissionen gennem den kompetente myndighed den pågældende kritiske enhed om, at den anses for at være en kritisk enhed af særlig europæisk betydning, og oplyser den kritiske enhed om dens forpligtelser i henhold til direktivets kapitel om kritiske enheder af særlig europæisk betydning og om, fra hvilken dato disse forpligtelser finder anvendelse på den. Når Kommissionen således har oplyst den kompetente myndighed om sin beslutning om at betragte en kritisk enhed som en kritisk enhed af særlig europæisk betydning, videresender den kompetente myndighed uden unødigt ophold denne underretning til den pågældende kritiske enhed.

Bestemmelsen skal fortolkes i overensstemmelse af CER-direktivet og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2555 af 14. december 2022 om foranstaltninger til sikring af et højt fælles cybersikkerhedsniveau

i hele Unionen, om ændring af forordning (EU) nr. 910/2014 og direktiv (EU) 2018/1972 og om ophævelse af direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet). Desuden skal bestemmelsen fortolkes i overensstemmelse med udviklingen på beredskabsområdet generelt, den geopolitiske udvikling og det dertilhørende trusselsbillede.

Bemyndigelsesbestemmelsen vil også sikre, at der ved større afhængighed mellem de forskellige systemer på tværs af EU kan stilles tidssvarende krav til kritiske enheder af særlig europæisk betydning.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6 [Kapitel 3]

Det følger af elforsyningslovens § 85 b og § 85 c, at visse virksomheder med bevilling eller tilladelse til produktion af el skal have et klassisk beredskab og et it-beredskab. Det samme gælder for Energinet og dennes helejede datterselskaber, samt virksomheder, der yder balancering af elsystemet.

Efter elforsyningslovens § 85 b, stk. 4, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om udførelse af tilsyn med virksomhedernes beredskabsarbejde, herunder om virksomhedernes fremsendelse af materiale som grundlag for tilsynet, om tilsynets beføjelser i forhold til virksomhederne og om klageadgang.

Elforsyningslovens § 85 c, stk. 5, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse om at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om it-beredskabet, herunder regler om; 1) organisering af virksomhedens it-beredskab og evne til at modtage advarsler om trusler mod it-sikkerheden, 2) planlægning og beredskabsarbejde, som virksomhederne skal udføre for at modvirke trusler mod it-sikkerheden, herunder virksomhedernes pligt til at videregive oplysninger til Energinet og relevante myndigheder, 3) virksomhedernes risikostyring, herunder inddragelse af andre virksomheder i risikovurderinger, 4) tilmelding til en it-sikkerhedstjeneste, der yder varsler og informationer om it-sikkerhedstrusler og 5) Energinets varetagelse af overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende it-beredskab, jf. stk. 1.

Det følger af gasforsyningslovens § 15 a og § 15 b, at virksomheder som er bevillingspligtige efter gasforsyningslovens § 10, samt Energinet og

dennes helejede datterselskaber, som foretager gasforsyningsvirksomhed skal have et klassisk beredskab og et it-beredskab.

Efter gasforsyningslovens § 15, a, stk. 4, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om udførelse af tilsyn med virksomhedernes beredskabsarbejde, herunder om virksomhedernes fremsendelse af materiale som grundlag for tilsynet, om tilsynets beføjelser i forhold til virksomhederne og om klageadgang.

Gasforsyningslovens § 15 b, stk. 5, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse om, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om it-beredskabet, herunder regler om; 1) organisering af virksomhedens it-beredskab og evne til at modtage advarsler om trusler mod it-sikkerheden, 2) planlægning og beredskabsarbejde, som virksomhederne skal udføre for at modvirke trusler mod it-sikkerheden, herunder virksomhedernes pligt til at videregive oplysninger til Energinet og til klima-, energi- og forsyningsministeren, 3) virksomhedernes risikostyring, herunder inddragelse af andre virksomheder i risikovurderinger, 4) tilmelding til en tjeneste, der yder varsler og informationer om it-sikkerhedstrusler og 5) Energinets varetagelse af overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende it-beredskabet, jf. stk. 1.

For el- og gassektorerne er de nærmere regler for organisatorisk beredskab gennemført i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren, bekendtgørelse om beredskab for naturgassektoren og bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne.

Ifølge § 5, stk. 1, 1. pkt., i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren, skal virksomhederne udpege en beredskabskoordinator og et kontaktpunkt i krisesituationer (operationel kontakt). Virksomhederne skal desuden efter bekendtgørelsernes § 5, stk. 4, meddele kontaktoplysningerne på medarbejderne til Energinet, Energistyrelsen og det lokale politi. Virksomheder med klasse 1- og 2 anlæg, skal desuden have en sikringsansvarlig medarbejder, jf. § 5, stk. 1, 2. pkt.

Ifølge bekendtgørelse om it-beredskab i el- og naturgassektorerne § 6, stk. 1, skal virksomhederne have en it-beredskabsansvarlig. Virksomheder skal efter § 6, stk. 3, sikre at der sker koordination mellem det almene beredskab og it-beredskabet mindst fire gange årligt. Efter bekendtgørelsens § 7,

skal virksomhederne organiseres sådan, at det sikres de kan modtage it-sikkerhedsvarsler.

Virksomheder i el- og naturgassektoren skal udarbejde risiko- og sårbarhedsvurderinger inden for både klassisk og it-beredskab, jf. bekendtgørelse om beredskab i elsektoren § 6, stk. 1, bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren § 6, stk. 1 og bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektoren § 10, stk. 1. Risiko- og sårbarhedsvurderinger skal indeholde alle relevante forhold, herunder virksomheders egne erfaringer fra øvelser og hændelser. Dertil indeholder bekendtgørelser formkrav til udarbejdelse af vurderingerne.

Virksomheder i el- og naturgassektoren skal udarbejde beredskabsplaner for både klassisk og it-beredskabet, jf. bekendtgørelse om beredskab i elsektoren § 7, stk. 1, bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren § 7, stk. 1 og bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektoren § 14, stk. 1. Beredskabsplanerne skal baseres på virksomhedernes sårbarhedsvurderinger.

Beredskabsplanerne for det klassiske beredskab, skal indeholde følgende elementer; 1) aktivering, etablering og drift af krisehåndteringsorganisationen, 2) indhentning, behandling og fordeling af relevante informationer, 3) koordinering af aktørernes handlinger og ressourceanvendelse, 4) udsendelse af relevant, opdateret og samordnet eksternt information og 5) ydelse af en forsvarlig operativ indsats. Desuden skal planerne angive følgende konkrete forhold; 1) virksomhedens modtagelse af oplysninger om situationen, 2) virksomhedens kompetence- og beslutningsforhold af relevans for krisehåndteringen, 3) virksomhedens information af relevante myndigheder, samarbejdspartner m.fl. om situationen og krisehåndteringen, 4) virksomhedens muligheder for at indsætte yderligere ressourcer i krisehåndteringen i form af personale, materiel, støtte fra andre virksomheder i henhold til aftale og lign. herom og 5) virksomhedens planer for fremskaffelse af kritiske reservedele fra eget lager eller fra leverandører, jf. bekendtgørelse om beredskab for elsektorens § 7, stk. 2 og 3 og bekendtgørelse om beredskab for naturgassektorens § 7, stk. 2 og 3.

It-beredskabsplaner for virksomheder i el- og naturgassektorens, skal efter bekendtgørelse om it-beredskabs for el- og naturgassektorens § 14, stk. 2, indeholde følgende; 1) En identificering af forsyningskritiske it-systemer og afhængighed af andre systemer, 2) Beskrivelse af forebyggende foranstaltninger til at imødegå utilsigtede it-hændelser, herunder muligheder for

segmentering af it-infrastruktur og alternative driftsformer. Anvendes fjernadgang til forsyningskritisk it-systemer, skal beredskabsplanen indeholde en plan for, hvordan angreb på disse systemer opdages og håndteres, 3) Beskrivelse af intern ansvars- og rollefordeling under krisestyring, 4) Beskrivelse af intern ansvarsplacering af systemansvar for forsyningskritiske it-systemer, 5) Beskrivelse af kommunikation med Energinet eller Energistyrelsen og virksomhedens tilknyttede it-sikkerhedstjeneste, 6) Beskrivelse af procedurer for etablering af alternativ drift ved nedbrud på forsyningskritiske it-systemer, 7) Plan for genoprettelse af forsyningskritiske it-systemer, 8) Plan for dokumentation og opfølgning på hændelser, 9) Beskrivelse af den operative ansvarsfordeling mellem virksomheden og dens samarbejdsparter.

Det følger af bekendtgørelse om beredskab i elsektoren §§ 20 og 21, stk. 1, bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren §§ 20 og 21, stk. 1, samt bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektoren §§ 18 og § 19, stk. 1, at virksomhederne i el- og gassektoren løbende skal sikre at medarbejdere modtager den fornødne instruktion og uddannelse i klassisk beredskab samt it-beredskab. Det følger desuden af bestemmelserne, at virksomhederne skal afholde øvelser, med udgangspunkt i egne beredskabsplaner.

Bekendtgørelse om it-beredskab i el- og naturgassektoren § 24, stk. 2, tilsi-ger at virksomheder og skal etablere procedurer for leverandørers adgang til forsyningskritisk infrastruktur. Dette omfatter også fjernadgang, hvor procedurerne for fjernadgang til beskrives i kontrakter med leverandører.

Det følger af olieberedskabslovens § 16, stk. 1, at lagringspligtige virksomheder skal foretage nødvendig planlægning og træffe nødvendige foranstaltninger for, at sikre olieforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Efter § 16, stk. 3, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler, om beredskabsplanlægningen efter stk. 1. De nærmere regler er gennemført i bekendtgørelse om beredskab for oliesektoren.

Ifølge bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 5, skal beredskabsarbejdet baseres på alle risici, sådan ledelsen har et samlet risikobillede. Det følger desuden af § 6, i bekendtgørelsen, at organisationen skal indrettes, således det sikres, at der kan modtages varsler af teknisk karakter. Efter § 6, stk. 1, skal organisationen sikre, at der i akutte situationer kan kommunikeres med relevante samarbejdsparter, for at genoprette forsynin-gen.

Virksomheder og den centrale lagerenhed i oliesektoren skal udarbejde en vurdering af alle de risici og sårbarheder, der kan påvirke virksomhedens forsyning fra egne beredskabslagre i en beredskabssituation eller anden ekstraordinær situation, jf. bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 8, stk. 1. Vurderinger skal indeholde alle relevante forhold, herunder egne erfaringer fra øvelser og hændelser, jf. § 8, stk. 2.

Virksomheder og den centrale lagerenhed i oliesektoren skal udarbejde beredskabsplaner, som skal baseres på deres risiko- og sårbarhedsvurderinger, jf. bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 11, stk. 1. Beredskabsplanerne skal indeholde; 1) En identificering af forsyningskritiske anlæg og processer, samt afhængighed af andre systemer uden for virksomheden, 2) Beskrivelse af forebyggende foranstaltninger til mulig iværksættelse under en beredskabssituation, herunder muligheder for alternative driftsformer, 3) Beskrivelse af intern ansvars- og rollefordeling under krisestyring, 4) Overordnet beskrivelse af intern beredskabsorganisering, der kan iværksættes for at håndtere en beredskabssituation, som f. eks. en krisestab eller skærpet driftsbemanding, 5) Beskrivelse af kommunikation med andre virksomheder, den centrale lagerenhed, Energistyrelsen og andre myndigheder i en akut krisesituation, 6) Beskrivelse af procedurer for etablering af alternativ drift ved nedbrud på forsyningskritiske anlæg og processer, 7) Plan for genoprettelse af forsyningskritisk infrastruktur og processer, 8) Plan for dokumentation og opfølgning på hændelser, 9) Beskrivelse af den operative ansvarsfordeling mellem virksomheden og dennes samarbejdspartner, jf. § 11, stk. 2.

Virksomheder og den centrale lagerenhed i oliesektoren skal sikre, at beredskabsmedarbejdere løbende modtager den fornødne instruktion, uddannelse og træning, jf. bekendtgørelse om beredskab i oliesektorens § 12.

Efter bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 13, stk. 1, skal virksomheder og den centrale lagerenhed afholde beredskabsøvelser med udgangspunkt i egne beredskabsplaner. Der skal desuden udarbejdes en øvelsesplan for en treårig periode, jf. § 13, stk. 2.

Bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 17, stk. 2, tilsiger at virksomheder og den centrale lagerenhed skal etablere procedurer for leverandørers adgang til forsyningskritisk infrastruktur. Dette omfatter også fjernadgang, hvor procedurerne for fjernadgang til beskrives i kontrakter med leverandører.

Det foreslås i § 6, *stk. 1*, at virksomheder, skal foretage nødvendig beredskabsplanlægning og gennemføre passende organisatoriske foranstaltninger for at beskytte leveringen af deres tjenester og sikre effektiv genopretning af deres tjenester.

Med de foreslåede § 6, *stk. 1* rammesættes de overordnede krav til virksomhedens modstandsdygtighed og etableringen af et organisatorisk beredskab. De nærmere krav detaljeres i det foreslåede § 6, *stk. 2*, hvorefter klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om det organisatoriske beredskab. Der vil således i bekendtgørelsesform blive stillet konkretiserede krav til den planlægning og de foranstaltninger, som virksomheder skal træffe i medfør af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*. Der henvises til bemærkningerne til *stk. 2*.

De foreslåede bestemmelser viderefører i vidt omfang de gældende bestemmelser om organisatorisk beredskab i den gældende elforsyningslov §§ 85b, *stk. 1* og 85, *stk. c*, *stk. 1* samt i den gældende gasforsyningslov §§ 15 a og b, som udmøntet i gældende beredskabsregulering for el og gassektoren, dog skærpes kravene på en række områder.

Det foreslås i § 6, *stk. 2*, at indføre hjemmel til at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter efter forhandling med forsvarsministeren nærmere regler om organisatorisk beredskab. Bemyndigelsen forventes udmøntet i en bekendtgørelse, der blandt andet fastsætter nærmere regler for de i nr. 1 – 12 nævnte elementer af organisatorisk beredskab, som beskrevet nedenfor. Ved at bemyndige klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte sådanne regler, vil nye trusler kunne imødegås og relevante tidsvarende nye rammer for de organisatoriske kunne indarbejdes i kravene til virksomhedernes organisatoriske beredskabsarbejde smidigt, hvis reglerne udstedes i bekendtgørelse.

Det foreslås i § 6, *stk. 2*, *nr. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om ledelsesansvar, herunder krav om godkendelse af virksomhedens risiko- og sårbarhedsvurdering samt beredskabsplaner, tilsynsrapporter og leverandørkontrakter.

Ved de nærmere regler om ledelsesansvar, forventes det, at vil der blive stillet krav til, at ledelsen aktivt forholder sig i virksomhedens beredskab og niveau af modstandsdygtighed. På baggrund af bestemmelsen, forventes der fastsat nærmere regler om, at den enkelte virksomheds ledelse kon-

tinuerligt godkender virksomhedens beredskabsplaner og risiko- og sårbarhedsvurderinger, herunder bl.a. godkender foranstaltninger for styring af cybersikkerhedsrisici. Den foreslåede ordning vil medføre, at virksomhedens ledelse har et samlet og ajourført billede af beredskabet samt kendte og mulige risici mod produktion, forsyning eller levering af virksomhedens tjenester.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører NIS 2-direktivets artikel 20, stk. 1, hvorefter medlemsstater sikrer, at de væsentlige og vigtige enheders ledelsesorganer godkender de foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici, som disse enheder har truffet og fører tilsyn med gennemførelsen.

I den foreslåede bestemmelse lægges der op til, at ledelsen både gøres ansvarlig for foranstaltninger til styring af organisatorisk sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed. Dette er en udvidelse af NIS 2-direktivets artikel 20, idet denne udelukkende omhandler styring i forhold til cybersikkerhedsrisici. Denne udvidelse i forhold til, hvad der er indeholdt i NIS 2-direktivet foreslås ud fra en betragtning om, at konsekvensen ved afbrud i leveringen af virksomhedens tjeneste og omkostninger ved genopretning er lige kritiske, uagtet om dette skyldes organisatoriske forhold, manglende fysisk sikring eller cybersikkerhed. Endvidere er der indbyrdes forbindelser mellem organisatorisk beredskab, fysisk sikring og cybersikkerhed, og det kan i praksis være svært at adskille risici inden for disse områder.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeren forventes endvidere på baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler, der præciserer, at ledelsen har ansvar for at inddrage sikkerhedshensyn i forbindelse med beslutninger der vedrører leverandørkontrakter. Ved leverandørkontrakter forstås i denne sammenhæng nye projekter og leverandør- samt serviceaftaler.

Med den foreslåede ordning vil det sikres, at virksomheder vil skulle forholde sig til trusler og sårbarheder i forbindelse med f.eks. anlægsprojekter eller systemerhvervelser, som har mulighed for at påvirke leveringen af virksomhedens tjenester. Det forventes desuden, at der fastsættes nærmere regler om, at ledelsen skal tage stilling til passende foranstaltninger, der skal mitigere identificerede risici forbundet med de konkrete projekt eller erhvervelse.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om, at ledelsesorganer tilegner

sig viden og kundskaber inden for risiko- og sårbarhedsstyring. Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at ledelsen opbygger viden og kompetencer til at træffe kvalificerede beslutninger vedrørende cybersikkerhed og beredskab. Den foreslåede ordning vil medføre, at det vil være ledelsens ansvar at etablere en sikkerhedskultur og sikre uddannelse i hele organisationen.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 20, stk. 2, hvorefter medlemmerne af væsentlige og vigtige enheders ledelsesorganer er forpligtet til at følge kurser, der gør ledelsen i stand til at identificere risici og vurdere metoderne til styring af cybersikkerhedsrisici. Den foreslåede bestemmelse lægges der dog op til, at ledelsen både skal kunne gøres i stand til at identificere risici forbundet med organisatorisk sikkerhed, fysisk sikring og cybersikkerhed. Dette er en udvidelse af NIS 2-direktivets artikel 20, idet denne udelukkende omhandler uddannelse og kurser vedrørende styring i forhold til cybersikkerhedsrisici.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 3, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om identifikations- og adgangskontrolpolitikker for beskyttelse mod uautoriseret adgang.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra b, hvorefter kritiske enheder skal sikre tilstrækkelig fysisk beskyttelse af deres lokaler og kritiske infrastruktur under hensyntagen til f.eks. adgangskontrol. Derudover gennemfører bestemmelsen artikel 13, stk. 1, litra e, hvorefter kritiske enheder skal sikre passende medarbejdersikkerhedsstyring såsom fastlæggelse af adgangsrettigheder til lokaler, kritisk infrastruktur og følsomme oplysninger. Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra i, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe foranstaltninger om bl.a. personalesikkerhed og adgangskontrolpolitikker.

Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomhederne skal have politikker og procedurer for identifikation af personel med adgang til virksomhedens anlæg. Det forventes også, at der fastsættes regler for virksomheden skal have politikker og procedurer for at identificere fysiske områder og inddele adgang til disse områder i zoner, som del af en samlet tilgang til fysisk sikring med henblik på at kunne identificere og verificere hvilke personer, der må opholde sig i og omkring virksomhedens anlæg.

Ministeren forventes på endvidere baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler om, at virksomheden skal kunne etablere adgangsstyring baseret på roller og arbejdsbetinget behov med henblik på at sikre klart definerede regler for, hvilke medarbejdere eller medarbejdergrupper, der kan tilgå forskellige dele af et anlæg eller net- og informationssystemer. På den baggrund forventes, der eksempelvis fastsæt nærmere regler om, at virksomhederne skal have procedurer for hvordan adgange til kritiske anlæg og net- og informationssystemer tildeles, ændres og lukkes for både virksomhedens egne medarbejdere såvel som for gæster, konsulenter, eksterne samarbejdspartnere og leverandører.

Det følger af den foreslåede § 6 stk. 2, nr. 4, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om udpegelse af personer til at varetage specifikke beredskabsroller.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 3, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at hver kritisk enhed udpeger en forbindelsesofficer eller tilsvarende som kontaktpunkt for de kompetente myndigheder.

Som en udvidelse af CER-direktivets krav foreslås det med dette lovforslag, at der også kan fastsættes regler om roller vedrørende cyberberedskabet.

Den nødvendige beredskabsplanlægning kræver, at der er klart definerede roller og ansvar for de involverede. Det forventes, at gældende ret for udpegelsen af beredskabsroller videreføres i vidt omfang. Dog ændres betegnelsen it-beredskabsansvarlig til cyberberedskabskoordinator, som er et kontaktpunkt for kommunikation med myndigheder. Dette er ikke den samme rolle som det operationelle kontaktpunkt, som forventes at være døgnbemandet. På baggrund af bestemmelsen forventes det således, at virksomhederne bl.a. ville skulle udpege en beredskabskoordinator, en cyberberedskabskoordinator, et operationelt kontaktpunkt og en eller flere sikringsansvarlige medarbejdere.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 5, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om politikker for informationssystemssikkerhed.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra a, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal have politikker for informationssystemssikkerhed.

Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at der fastsættes nærmere regler om at virksomheden som del af organisatorisk modstanddygtighed skal udarbejde en informationssystemsikkerhedspolitik, der sætter en overordnet ramme for beskyttelse af virksomhedens informationer, herunder at virksomheden selv har forhold sig til relevante aktiviteter for beskyttelse af anvendte net- og informationssystemer.

Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 5, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene. Dette er ud fra en betragtning om, at en forstyrrelse af disse virksomheders tjenester vil have større betydning for samfundet samt ud fra en betragtning om, at der bør være proportionalitet mellem sikkerhedseffekten og omkostningen ved kravene.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 6, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om politikker for og udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurderinger, som omfatter nyindkøb, projekter og etablering af net- og informationssystemer og anlæg

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra a, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal have politikker for politikker for risikoanalyse. Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse CER-direktivets artikel 12, stk. 1-2, hvorefter kritiske enheder foretager en risikovurdering for at vurdere alle relevante risici, der kunne forstyrre leveringen af deres væsentlige tjenester.

Som en udvidelse af NIS 2-direktivets krav foreslås det med dette lovforslag, at der også fastsættes regler om, at virksomheder også skal foretage risiko- og sårbarhedsvurderinger under hele aktivets livscyklus såsom i forbindelse med indkøb, projekter og nyetableringer.

Ministeren forventes på endvidere baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler om, at virksomheden skal udarbejde risiko- og sårbarhedsvurderinger, som identificerer og vurderer risici og sårbarheder i forhold til virksomhedens kontinuitet.

Det forventes endvidere, at der fastsættes nærmere regler om, at risiko- og sårbarhedsvurderingerne og handlingsplanerne skal gennemgås med fast interval eller når nye risici, trusler eller sårbarheder erkendes samt ved væsentlige ændringer af virksomhedens organisation, kritiske systemer eller infrastruktur eller ved ændringer i trusselsbilledet. Det foreslås samtidig, at vurderingen af cybersikkerhedsrisici, organisatoriske risici og fysiske risici

kobles sammen, ved at virksomhedernes opdateringer af deres risiko- og sårbarhedsvurderinger af henholdsvis virksomhedens cybersikkerhed og fysiske sikring følger samme kadence for udarbejdelse og indsendelse til Energistyrelsen.

De foreslåede bestemmelser viderefører i vidt omfang de gældende ret for udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurdering. Det forventes således, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomhederne skal udarbejde en vurdering af virksomhedens risici og sårbarheder på baggrund af risiko- og sårbarhedsscenarioer, som Energistyrelsen udarbejder.

Som noget nyt forventes der fastsat nærmere regler om at som led i udarbejdelsen af risiko- og sårbarhedsvurderinger, at virksomhederne skal udarbejde en politik og have en proces for risikostyring, der skal identificere og vurdere de væsentligste risici for virksomhedens organisation, kritiske net- og informationssystemer og infrastruktur med henblik på opretholdelsen af leveringen af deres tjeneste.

På baggrund af bestemmelsen forventes der udstedt nærmere regler om, at virksomhedernes processer for risikostyring skal forholde sig til de væsentligste trusler og sårbarheder og forankres i organisationen således at virksomhedsledelsen forholder sig til både processerne for risikostyring, de identificerede risici, samt de foranstaltninger til styring af risici, som virksomheden iværksætter på baggrund heraf.

Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 6, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene.

Dette er ud fra en betragtning om, at en forstyrrelse af disse virksomheders tjenester vil have større betydning for samfundet samt ud fra en betragtning om, at der bør være proportionalitet mellem sikkerhedseffekten og omkostningen ved kravene.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 7 at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om forsyningskædesikkerhed, herunder sikkerhedsrelaterede aspekter vedrørende forholdene mellem virksomheden og dens direkte leverandører eller tjenesteudbydere.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra d, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger

for forsyningskædesikkerhed, herunder sikkerhedsrelaterede aspekter vedrørende forholdene mellem den enkelte enhed og dens direkte leverandører eller tjenesteudbydere. Den foreslåede bestemmelse gennemfører desuden NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, hvorefter væsentlige og vigtige enheder tager hensyn til de sårbarheder, der er specifikke for hver direkte leverandør og tjenesteudbyder.

På baggrund af den foreslåede bestemmelse fastsætter ministeren nærmere regler om, at virksomhederne skal etablere den nødvendige leverandørstyring, herunder at virksomhederne skal iværksætte sikkerhedsrelaterede foranstaltninger til styring af risici i virksomhedens leverandørkæder.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at virksomhederne skal sikre, at leverandører, der varetager opgaver i relation til anlæg, komponenter og net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten, overholder samme krav for opretholdelse af virksomhedens modstanddygtighed, som virksomheden er underlagt efter den foreslåede lov. Det følger heraf, at virksomhederne skal have politikker og procedurer for kontrol af, at leverandørerne efterlever kravene og opretholder det nødvendige sikkerhedsniveau i forbindelse med udførelsen af opgaven.

Som følge af bestemmelsen fastsætter ministeren nærmere regler om, at virksomhederne skal vurdere og håndtere de risici, der er forbundet med indgåelse af leverandøraftaler. Dette vil blandt andet indebære, at virksomhederne inden indgåelse af en aftale samt løbende skal tage stilling til sikkerhedsrisici forbundet med kritikaliteten af opgaven eller leverancen, hvorvidt der sker væsentlige forandringer hos leverandøren der kan påvirke leverancen, leverandørernes villighed til at efterleve kravene i den foreslåede lov og det aktuelle trusselsbillede.

Det foreslås derudover, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at leverandører, som varetager opgaver i relation til anlæg, komponenter og net- og informationssystemer eller leverandører af net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten, deltager i relevante dele af virksomhedens beredskabsplanlægning. Dette indebærer bl.a., at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at leverandørerne deltager i virksomhedens arbejde med risiko- og sårbarhedsvurderinger samt øvelser, der træner de dele af beredskabet, hvor leverandørerne har betydning for opretholdelse af leveringen af virksomhedens tjenester.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 8, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om beredskabsplaner og beredskabsplanlægning for håndtering af hændelser.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 2, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder har indført og anvender en plan for modstandsdygtighed eller et eller flere tilsvarende dokumenter. Derudover gennemfører den foreslåede bestemmelse elementer af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra b og c, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe foranstaltninger, der omfatter håndtering af hændelser, driftskontinuitet og krisestyring.

Det foreslås, at gældende ret for udarbejdelse og indhold af beredskabsplaner i vidt omfang videreføres. Det forventes at der fastættes nærmere regler om, at beredskabsplanerne bl.a. skal beskrive virksomhedens krisehåndtering, hvordan virksomhedens krisehåndteringsorganisation aktiveres, etableres og driftes, og hvordan der koordineres og udsendes information internt og eksternt i virksomheden. Desuden foreslås det, at virksomhederne skal have metoder til at sikre, at virksomhederne overholder deres underretnings- og rapporteringsforpligtelser i forbindelse med en hændelse. Beredskabsplanen skal kunne bruges som en operativ vejledning, når en hændelse bliver varslet eller opstår.

Det foreslås i § 6 stk. 2, nr. 9, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om øvelsesplanlægning, herunder afholdelse af øvelser og træning af beredskabsforanstaltninger.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra f, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder øger bevidstheden blandt det relevante personale under hensyntagen til øvelser.

NIS 2-direktivet stiller ikke krav om, at vigtige og væsentlige enheder afholder øvelser. Den foreslåede bestemmelse går dermed videre end NIS 2-direktivet, idet det foreslås, at der også fastsættes regler om, at virksomheder også skal afholde øvelser, der træner cyberberedskabet.

Ministerens forventes på endvidere baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler om, at det at virksomhederne skal udarbejde en øvelsesplan og afholde øvelser efter nærmere fastsatte kadencer, med udgangspunkt i virksomhedens beredskabsplaner. Det forventes endvidere, at der

fastsættes nærmere regler om revidering af øvelsesplanen, eksempelvis mindst en gang om året og i forbindelse med særlige sårbarheder eller væsentlige ændringer i virksomhedens beredskab. Der forventes også fastsat nærmere regler om, at en evaluering af en hændelse kan godkendes som en øvelse på øvelsesplanen, hvis hændelsen har afprøvet konkrete forhold i virksomhedens beredskab og vurderes at have samme værdi, som en øvelse.

Det forventes endelig, at der fastsættes nærmere regler om at virksomheden løbende skal sikre at medarbejdere modtager den fornødne instruktion og uddannelse i beredskab, herunder cybersikkerhed samt, at der stilles krav om at virksomheden gennemføre awareness-tiltag om cybersikkerhed efter en nærmere fastsat kadence.

Den foreslåede bestemmelse viderefører i vidt omfang de gældende ret for øvelsesplanlægning, herunder afholdelse af øvelser og træning af beredskabsforanstaltninger, dog forventes det som noget nyt, at der vil blive fastsat nærmere regler om indholdet i øvelsesplanerne, herunder elementer i beredskabet, som skal øves, eksempelvis krisestyring, mobilisering af ekstra ressourcer og materialer, henholdsvis intern og eksternt kommunikation, genopretning af forsyning eller sikring af fortsat drift og iværksættelse af foranstaltninger i henhold til nyt sektorberedskabsniveau.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 10, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om beredskabstræning, cybersikkerhedsadfærd- og sikkerhedsuddannelse af ansatte i virksomheden.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra f, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder øger bevidstheden blandt det relevante personale under hensyntagen til bl.a. uddannelseskurser og informationsmateriale.

Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse NIS 2-direktivets artikel 20, stk. 2, hvorefter ledelsen i vigtige og væsentlige enheder skal tilskynde deres ansatte at følge kurser, således at de opnår tilstrækkelige kundskaber og færdigheder til at kunne identificere risici og vurdere metoderne til styring af cybersikkerhedsrisici. Bestemmelsen gennemfører også NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra g, hvorefter vigtige og væsentlige enheder træffer foranstaltninger om grundlæggende cyberhygiejnepraksisser og cybersikkerhedsuddannelse. Det foreslås, at virksomhederne stilles

krav om at øge sikkerhedsbevidstheden hos medarbejderne. Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at de medarbejdere, der deltager i virksomhedens arbejde med beredskabsplanlægning, fysisk sikring og sikkerheden i net- og informationssystemer, skal have tilstrækkelige færdigheder samt viden til at kunne varetage deres opgaver.

Det forventes, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at medarbejdere har kompetence til at agere sikkerhedsmæssigt forsvarligt i de opgaver, der skal udføres jf. § 6, stk. 2, nr. 1. Den gældende regulering af el- og gassektorerne, som stiller krav om at virksomhederne gennemfører awareness-tiltag om it-sikkerhed, forventes udvidet med krav om at disse tiltag kan omfatte både cybersikkerhed fx sikker konfiguration af- og test af it-udstyr, netværk og infrastruktur, cloud-løsninger eller identitets- og adgangsstyring, såvel som årvågenhed i forhold til fx spionage, uautoriseret adgang, utilsigtet informationsdeling og andre forhold, der kan kompromittere forsyningsikkerheden. De pågældende tiltag skal baseres på medarbejderens funktion i virksomheden. Den foreslåede ordning vil sikre, at også medarbejdere med adgang til og på kritiske anlæg og lokationer, herunder daglig stationsadgang, sikres tilstrækkelig viden og sikkerhedsbevidsthed.

Ifølge den foreslåede bestemmelse kan dette indebære, at disse medarbejdere i relevant omfang skal følge uddannelsesforløb. Den foreslåede bestemmelse vil derudover medføre, at virksomheden skal gennemføre awareness-tiltag om fysisk sikring, cybersikkerhed og beredskab, der øger den organisatoriske modstandsdygtighed på tværs af virksomheden.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 11, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om kapacitet til at modtage og videreformidle advarsler om trusler.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører elementer af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra e, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger til håndtering og offentliggørelse af sårbarheder.

På den baggrund forventes der eksempelvis fastsat nærmere regler om, at virksomheden skal indrette cyberberedskabet på en måde, der sikrer operationel koordinering af varsler og alarmer på tværs af virksomhedens forretningsområder og aktiver. Det forventes blandt andet at indbefatte krav om, at virksomheden skal have metoder til at identificere sårbarheder og skal

organisere et beredskab med evne til at modtage og videreformidle advarsler om trusler og sårbarheder, der potentielt kan påvirke virksomhedens evne til at levere deres tjeneste.

Med den foreslåede ordning sikres det, at virksomheden både vil kunne modtage varsler fra samarbejdspartnere, operatører eller øvrige aktører og videreformidle sådanne data og information, som en mitigerende foranstaltning for tjenesten, samt videregive oplysninger til klima-, energi- og forsyningsministeren, andre myndigheder og relevante samarbejdspartnere, såsom leverandører og kunder uden unødigt forsinkelse.

Det følger af den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 12, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om tilmelding til en it-sikkerhedstjeneste.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører elementer af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra e, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger til sikkerhed i forbindelse med erhvervelse, udvikling og vedligeholdelse af net- og informationssystemer, herunder foranstaltninger til håndtering og offentliggørelse af sårbarheder. Desuden gennemfører den foreslåede bestemmelse NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra c, hvorefter væsentlige og vigtige enheder træffer foranstaltninger til bl.a. reetablering og krisestyring. Den foreslåede bestemmelse går videre end NIS 2-direktivet, idet der direkte stilles krav om, at virksomhederne skal tilmeldes en it-sikkerhedstjeneste.

Det forventes på baggrund af den foreslåede bestemmelse, at fastsætte nærmere regler om at virksomheder i energisektoren indgår aftale om at være tilmeldt en it-sikkerhedstjeneste. Virksomheden skal sikre sig at være tilmeldt en it-sikkerhedstjeneste, der yder vejledning om vurdering og mitigering af sårbarheder. Den it-sikkerhedstjeneste skal endvidere give informationer og varsle om relevante it-sikkerhedstrusler. Supplerende til eksisterende krav foreslås det at virksomhedens proaktive indsats skal omfatte viden om trusler baseret på globale informationer fra anerkendte kilder, såsom abonnementer på cyber-trusselsfeed, der er leveret af globale aktører inden for cybersikkerhed. Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil også medføre, at der kan fastsættes regler om, at virksomheden skal være tilmeldt en reaktiv it-sikkerhedstjeneste, der bistår virksomheden ved nedbrud eller angreb på it-systemer, herunder assistance til akut skadesbegrænsning, bevisindsamling og reetablering i akutte sikkerhedsmæs-

sige situationer. Information fra it-sikkerhedstjenesten skal kunne videreformidles til andre virksomheder i energisektoren uden forsinkelse, såfremt disse oplysninger vurderes at have betydning for leveringen af andre virksomheders tjenester.

Til § 7 [Kapitel 3]

Det følger af elforsyningslovens § 85 b, at visse virksomheder med bevilgning eller tilladelse til produktion eller distribution af elektricitet skal have et klassisk beredskab. Det samme gælder for Energinet og dennes helejede datterselskaber.

Efter elforsyningslovens § 85 b, stk. 4, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om udførelse af tilsyn med virksomhedernes beredskabsarbejde, herunder om virksomhedernes fremsendelse af materiale som grundlag for tilsynet, om tilsynets beføjelser i forhold til virksomhederne og om klageadgang. De nærmere regler er gennemført i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren.

Det følger af gasforsyningslovens § 15 a, at virksomheder som er bevilningspligtige efter gasforsyningslovens § 10, samt Energinet og dennes helejede datterselskaber, som foretager gasforsyningsvirksomhed skal have et klassisk beredskab.

Efter gasforsyningslovens § 15, a, stk. 4, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler om udførelse af tilsyn med virksomhedernes beredskabsarbejde, herunder om virksomhedernes fremsendelse af materiale som grundlag for tilsynet, om tilsynets beføjelser i forhold til virksomhederne og om klageadgang. De nærmere regler er gennemført i bekendtgørelse om beredskab for naturgassektoren.

Efter bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse for beredskab for naturgassektorens § 12, stk. 1, skal virksomhederne udarbejde sikringsplaner, som omfatter kortmateriale, oversigt over anlægs sårbarheder, m.v. Virksomhederne skal desuden efter bekendtgørelsernes § 13, stk. 1, sikre 1) at anlæg har lav sårbarhed over for funktionssvigt af offentligt udbudte net og tjenester for elektronisk kommunikation, 2) at anlæg har lav sårbarhed over for funktionssvigt af væsentlige it-systemer, og

3) at anlæg har nødstrømsforsyning, som i tilfælde af strømafbrydelse sikrer anlæggets funktionalitet i perioden frem til strømforsynings reetablering.

Det gælder desuden at ubemandede anlæg i klasse 1, skal sikres mod uautoriseret adgang gennem etablering af mekaniske og elektroniske sikrings- og overvågningsforanstaltninger, jf. bekendtgørelsernes § 13, stk. 2. Virksomheder skal desuden etablere et system for styret adgangskontrol til klasse anlæg, jf. bekendtgørelsernes § 13, stk. 3. Der skal regelmæssigt og mindst hver måned, føres kontrol med at den fysiske sikring af klasse 1 anlæg, hvilket virksomhederne skal føre en log over, jf. bekendtgørelsernes § 13, stk. 4.

Det følger af olieberedskabslovens § 16, stk. 1, at lagringspligtige virksomheder skal foretage nødvendig planlægning og træffe nødvendige foranstaltninger for, at sikre olieforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Efter § 16, stk. 3, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler, om beredskabsplanlægningen efter stk. 1.

Ifølge bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 16, stk. 1, skal virksomhederne og den centrale lagerenhed sikre, at forsyningskritiske anlæg beskyttes i forhold til deres kritikalitet. Virksomhederne skal desuden, sikre forsyningskritiske anlæg mod uautoriseret adgang, jf. § 16, stk. 2.

Det følger af den foreslåede § 7, *stk. 1*, at virksomhederne skal sikre, at der implementeres passende foranstaltninger, der opretholder nødvendig fysisk sikring af lokationer og anlæg, der bruges til at levere virksomhedens tjenester, eller hvorfra drift af net- og informationssystemer finder sted. Dette vil indebære, at virksomhederne etablerer den nødvendige fysiske sikring af net- og informationssystemer, som bruges til eller understøtter leveringen af tjenesten. Efter den foreslåede bestemmelse, skal virksomhederne beskytte anlæg, lokationer og net- og informationssystemer i forhold til både tilsigtede og utilsigtede hændelser.

Det foreslås i § 7, *stk. 2*, at indføre hjemmel til at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om fysisk sikring. Bemyndigelsen forventes udmøntet i en bekendtgørelse, der blandt andet fastsætter nærmere regler for de i nr. 1 – 5 nævnte elementer af fysisk sikring, som beskrevet nedenfor. Ved at bemyndige klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte sådanne regler, vil nye trusler kunne imødegås og

relevante tidsvarende nye rammer for fysisk sikring kunne indarbejdes i kravene til virksomhedernes beredskabsarbejde med fysisk sikring hurtigere, hvis reglerne udstedes i bekendtgørelsesform end hvis de fastsættes ved lov.

Det foreslås i § 7 stk. 2, nr. 1, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om, at virksomhederne skal forhindre hændelser i at indtræffe under behørig hensyntagen til katastroferisikoreduktions- og klimatilpasningsforanstaltninger.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra a, hvorefter medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder forhindrer hændelser i at indtræffe under behørig hensyntagen til katastroferisikoreduktions- og klimatilpasningsforanstaltninger.

Denne bestemmelse forventes at medføre, at virksomhederne skal identificere deres kritiske anlæg og net- og informationssystemer. Desuden skal virksomhederne have overblik over sårbarheder i forhold til naturkatastrofer og ekstreme vejrforhold, herunder at virksomhederne løbende forholder sig til risici, der er forbundet med at intensiteten og hyppigheden af ekstreme vejrforhold stiger i takt med klimaforandringerne. Det foreslås desuden, at virksomhederne skal iværksætte foranstaltninger, der tager højde for vurderingen af de risici, der er forbundet med naturkatastrofer og ekstreme vejrforhold, og som minimerer risikoen for, at disse hændelser kan forstyrre leveringen af tjenesten. Den foreslåede bestemmelse indebærer også, at virksomhederne skal tage højde for klimatilpasningsforanstaltninger i beslutninger vedrørende hvor og hvordan anlæg og net- og informationssystemer etableres og driftes. Ligeledes foreslås det med den nævnte bestemmelse, at beredskabsplanlægningen i relevant omfang skal vurdere muligheder for genopretning af leveringen af tjenesten i tilfælde af større katastrofer og ekstreme vejrforhold.

Ifølge den foreslåede § 7, stk. 2, nr. 2, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler om, at virksomhederne skal etablere foranstaltninger til overvågning, detektion og reaktion i forbindelse med uautoriseret adgang til og på anlæg og lokationer.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre dele CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra b, hvorefter kritiske enheder træffer foranstaltninger til fysisk beskyttelse af deres lokaler og kritiske infrastruktur under hensyntagen til værktøjer og rutiner til overvågning af perimetre, detektionsudstyr

og adgangskontrol. Den foreslåede bestemmelse går videre end CER-direktivet, idet der stilles krav om, at virksomhederne desuden skal etablere overvågning, der kan opdage uautoriseret adgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomheden skal træffe passende tekniske foranstaltninger og konfigurationer, der sikrer monitorering og detektion af uautoriseret adgang til net- og informationssystemer. Det forventes på baggrund af bestemmelsen, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at virksomheden skal sikre koordination af sikkerhedsniveauet for tekniske og elektroniske foranstaltninger med fysiske og organisatoriske sikringsforanstaltninger. Det forventes, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om brug af videoovervågning, herunder om elektronisk og fysisk sikring af net- og informationssystemer, der benyttes til videoovervågning, der har betydning for leveringen af tjenesten.

Ligeledes foreslås det, at virksomhedernes skal være i stand til at detektere, verificere og alarmere i tilfælde af utilsigtede hændelser såsom brand, naturkatastrofer og ekstreme vejrforhold.

Bestemmelsen skal derudover sikre, at uautoriseret adgang kan opdages i realtid og at virksomhederne skal have fastlagt procedurer for, hvordan der reageres på forsøg på uautoriseret adgang til og på lokationer og anlæg med betydning for leveringen af tjenesten. I denne sammenhæng kan den nødvendige overvågning og detektion fx omfatte en kombination af kamera, sensorer, alarmer, hegn, vagtordninger eller lignende foranstaltninger. Det foreslås, at bestemmelsen giver klima-, energi- og forsyningsministeren mulighed for at fastsætte regler om reaktionstid.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomheden skal træffe passende tekniske foranstaltninger og konfigurationer, der sikrer monitorering og detektion af uautoriseret adgang til net- og informationssystemer. Den foreslåede bestemmelse vil indebære, at uautoriseret adgang til anlæg eller komponenter med netværksadgang skal kunne opdages i realtid. Det forventes på baggrund af bestemmelsen, at der vil blive fastsat nærmere regler om, at virksomheden skal sikre koordination af sikkerhedsniveauet for tekniske og elektroniske foranstaltninger med fysiske og organisatoriske sikringsforanstaltninger. Det foreslås desuden, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om brug af fx videoovervågning, herunder om elektronisk og fysisk sikring af net-

og informationssystemer, der benyttes til videoovervågning, der har betydning for leveringen af tjenesten.

Det foreslås i § 7, stk. 2, nr. 3, at virksomhederne skal sikre tilstrækkelig fysisk sikring af virksomhedens anlæg og lokationer, herunder kontrolrum og kontrolrummets arbejdsstationer.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre dele af CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra b, hvorefter kritiske enheder sikrer tilstrækkelig fysisk beskyttelse af deres lokaler og kritiske infrastruktur under behørig hensyntagen til f.eks. hegn, barrierer, værktøjer og rutiner til overvågning af perimetre.

Bestemmelsen vil medføre, at den fysiske sikring skal etableres uanset, om der er tale om anlæg, der allerede er i drift eller anlæg, som er projekterede eller under etablering. Her forstås fysisk sikring som perimeter-, skal- og cellesikring. Det vil sige, at der skal være sikring af den ydre grænse rundt om anlægget, sikring af anlægget, herunder anlæggets bygninger og ydre mure og sikring af udvalgte rum eller komponenter. Med den foreslåede ordning, sikres der sammenhæng mellem virksomhedernes fysiske sikring af anlæg og lokationer og de overvågnings- og detektionsforanstaltninger, der er foreslået i § 7 stk. 2, nr. 3.

Efter bestemmelsen, kan klima-, energi- og forsyningsministeren endvidere fastsætte nærmere regler om, at anlæg og komponenter med netværksadgang til net- og informationssystemer, der har betydning for leveringen af tjenesten, skal have tilstrækkelig fysisk sikring. Ifølge den foreslåede bestemmelse skal virksomhederne derudover sikre, at der er tilstrækkelig afskærmning af anlæg, lokationer og komponenter for visuel eksponering, således at uvedkommende ikke kan få adgang til eller indblik i informationer, der har betydning for leveringen af virksomhedens tjenester.

Den foreslåede bestemmelse gælder anlæg, lokationer og komponenter, der er i drift såvel som anlæg, lokationer og komponenter der er projekterede, herunder er under etablering. Bestemmelsen vil således medføre, at virksomhederne skal sikre, at deres anlæg og net- og informationssystemer ikke kompromitteres inden de er idriftsat og dermed har indbyggede sårbarheder. Således foreslås det, at der stilles krav om virksomhederne allerede under projekteringen skal forholde sig til fysiske sikkerhedsrisici og

cybersikkerhedsrisici og mitigere disse i relevant omfang. Med bestemmelsen foreslås det derudover, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om, at virksomhederne skal have tilstrækkelig fysisk sikring samt overvågnings- og detektionsforanstaltninger ved og omkring de anlæg og lokationer, der benyttes ved en relokering af kontrolrum eller serverrum.

Det foreslås i § 7, stk. 2, nr. 4, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om, at virksomheder skal have planer for håndtering af hændelser og genopretning efter hændelser.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra c, hvorefter kritiske enheder skal være i stand til at reagere på, modstå og afbøde følgerne af hændelser under behørig hensyntagen til gennemførelsen af risiko- og krisestyingsprocedurer og -protokoller samt varslingsrutiner. Desuden gennemfører bestemmelsen CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra d, hvorefter kritiske enheder skal træffe foranstaltninger, der sikrer genopretning efter hændelser under behørig hensyntagen til forretningskontinuitetsforanstaltninger og identifikation af alternative forsyningskæder.

Med den foreslåede bestemmelse skal virksomhedernes hændeshåndtering indebære planer og procedurer for, hvordan virksomhederne håndterer en hændelse. Dette vil indebære, at virksomhederne skal have planer for, hvordan de forebygger hændelser, hvordan de opdager, analyserer og varsler hændelser, og hvordan de inddæmmer eller reagerer på og reetablerer sig efter en hændelse. Ifølge den foreslåede bestemmelse skal virksomhederne således have procedurer, der sikrer integriteten og den fysiske beskyttelse af virksomhedens anlæg i tilfælde af både tilsigtede og utilsigtede hændelser med henblik på, at leveringen af tjenesten videreføres.

Med den foreslåede bestemmelse skal virksomhederne have etableret procedurer og foranstaltninger, der sikrer at virksomhederne hurtigst muligt kan genoprette leveringen af tjenesten i tilfælde af, at en hændelse har haft forstyrrende indvirkning. Det foreslås i bestemmelsen, at virksomhedernes procedurer for genopretning skal bygge på virksomhedernes egen identifikation af kritiske anlæg og komponenter og deres fysiske sårbarheder. Det foreslås således, at virksomhederne skal have overblik over tilgængeligheden af reservedele og identificere alternative forsyningskæder, der kan sikre, at leveringen af tjenesten genoprettes.

Det foreslås i § 7 stk. 2, nr. 5, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om medarbejdersikkerhedsstyring.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører CER-direktivets artikel 13, stk. 1, litra sikre passende medarbejdersikkerhedsstyring under behørig hensyntagen til foranstaltninger såsom fastsættelse af kategorier af personale, der udøver kritiske funktioner, fastlæggelse af adgangsrettigheder til lokaler, kritisk infrastruktur og følsomme oplysninger, fastsættelse af procedurer for baggrundskontrol.

Herved foreslås det, at virksomhederne skal have politikker og systemer for styret adgangskontrol, således at der tages stilling til hvilke medarbejdere, herunder eksterne, der har adgang til hvilke dele af anlægget samt hvilke medarbejdere, herunder eksterne, der har fysisk adgang til net- og informationssystemer. Dette vil desuden indebære, at der føres log over denne adgang, og at der vil føres løbende kontrol med, at adgangskontrollen virker efter hensigten. Det følger derudover af den foreslåede bestemmelse, at der skal sikres sammenhæng med bestemmelsen om autentificering og adgangsbeskyttelse af net- og informationssystemer, jf. den foreslåede § 8 stk. 2, nr. 9.

Til § 8 [Kapitel 3]

Det følger af elforsyningslovens § 85 c, at visse virksomheder med bevilgning eller tilladelse til produktion af el skal have et it-beredskab. Det samme gælder for Energinet og dennes helejede datterselskaber, samt virksomheder der yder balancering af elsystemet.

Elforsyningslovens § 85 c, stk. 5, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse om at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om it-beredskabet, herunder regler om; 1) organisering af virksomhedens it-beredskab og evne til at modtage advarsler om trusler mod it-sikkerheden, 2) planlægning og beredskabsarbejde, som virksomhederne skal udføre for at modvirke trusler mod it-sikkerheden, herunder virksomhedernes pligt til at videregive oplysninger til Energinet og relevante myndigheder, 3) virksomhedernes risikostyring, herunder inddragelse af andre virksomheder i risikovurderinger, 4) tilmelding til en it-sikkerhedstjeneste, der yder varsler og informationer om it-sikkerhedstrusler og 5) Energinets varetagelse af overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende it-beredskab, jf. stk. 1. De nærmere regler om

it-beredskab er gennemført i bekendtgørelse om it-beredskab i el- og naturgassektorerne.

Det følger af gasforsyningslovens § 15 b, at virksomheder som er bevilningspligtige efter gasforsyningslovens § 10, samt Energinet og dennes helejede datterselskaber, som foretager gasforsyningsvirksomhed skal have et it-beredskab.

Gasforsyningslovens § 15 b, stk. 5, indeholder en bemyndigelsesbestemmelse om, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om it-beredskabet, herunder regler om; 1) organisering af virksomhedens it-beredskab og evne til at modtage advarsler om trusler mod it-sikkerheden, 2) planlægning og beredskabsarbejde, som virksomhederne skal udføre for at modvirke trusler mod it-sikkerheden, herunder virksomhedernes pligt til at videregive oplysninger til Energinet og til klima-, energi- og forsyningsministeren, 3) virksomhedernes risikostyring, herunder inddragelse af andre virksomheder i risikovurderinger, 4) tilmelding til en tjeneste, der yder varsler og informationer om it-sikkerhedstrusler og 5) Energinets varetagelse af overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende it-beredskabet, jf. stk. 1. De nærmere regler for it-beredskab er gennemført i bekendtgørelse om it-beredskab i el- og naturgassektorerne.

Ifølge bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne § 23, stk. 1, skal virksomhederne sikre, at den fysiske opbevaring af forsyningskritiske it-systemer beskyttes i forhold til deres kritikalitet for forsyningen på nationalt, regionalt eller lokalt niveau. Virksomhederne skal desuden sikre forsyningskritiske systemer mod uautoriseret adgang, jf. § 23, stk. 1.

Det følger af olieberedskabslovens § 16, stk. 1, at lagringspligtige virksomheder skal foretage nødvendig planlægning og træffe nødvendige foranstaltninger for, at sikre olieforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Efter § 16, stk. 3, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler, om beredskabsplanlægningen efter stk. 1.

Ifølge bekendtgørelse om beredskab for oliesektoren § 16, stk. 1, skal virksomhederne og den centrale lagerenhed sikre, at forsyningskritiske it-systemer beskyttes i forhold til deres kritikalitet. Virksomhederne skal desuden, sikre forsyningskritiske it-systemer mod uautoriseret adgang, jf. § 16, stk. 2.

Det følger af den foreslåede § 8, *stk. 1*, at virksomheder skal træffe passende cybersikkerhedsforanstaltninger for at sikre beskyttelsen af net- og informationssystemer, der bruges til at levere virksomhedens tjenester.

Med den foreslåede bestemmelse rammesættes de overordnede krav til virksomhedens cybersikkerhed herunder cyberberedskabsforanstaltninger. De nærmere krav detaljeres i den foreslåede § 8, *stk. 2*, hvorefter klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler. Der vil således i bekendtgørelsesform blive stillet konkretiserede krav til de foranstaltninger, som virksomheder skal træffe i medfør af den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*. Der henvises til bemærkningerne til *stk. 2*.

Dette vil medføre at, virksomheder skal etablere passende cybersikkerhedsforanstaltninger til at opretholde driften og sikre modstandsdygtighed over for trusler, der påvirker eller potentielt kan påvirke virksomheders levering af tjenesten.

Det foreslås samtidig, at virksomhederne skal etablere den nødvendige sikkerhed af de identificerede aktiver og at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at sikkerhedsniveauet opretholdes i hele aktivets levetid fra erhvervelse til dekommissionering gennem blandt andet risikobaseret styring af opdateringer af software.

Det foreslås i § 8, *stk. 2*, at indføre hjemmel til at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med forsvarsministeren fastsætter nærmere regler om cybersikkerhedsforanstaltninger. Bemyndigelsen forventes udmøntet i en bekendtgørelse, der blandt andet fastsætter nærmere regler for de i nr. 1 – 11 nævnte elementer af cybersikkerhed og cyberberedskab, som beskrevet nedenfor. Ved at bemyndige klima-, energi- og forsyningsministeren til at fastsætte sådanne regler, vil nye trusler kunne imødegås og relevante og tidssvarende nye rammer for de cybersikkerheden i energisektoren kunne indarbejdes hurtigere, hvis reglerne udstedes i bekendtgørelsesform end hvis de fastsættes ved lov.

Det foreslås i § 8, *stk. 2, nr. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om forvaltning af net- og informationssystemer og passende teknisk sikkerhed til beskyttelse af enheder med adgang til virksomhedens netværk.

Bestemmelsen gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, *stk. 2*, litra i, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe passende foranstaltninger til forvaltning af aktiver.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomheder skal etablere og ajourføre et samlet overblik over deres aktiver. Det anses derfor nødvendigt at virksomheder etablerer et samlet og opdateret overblik over blandt andet deres net- og informationssystemer, anlæg, tilhørende komponenter samt kritiske afhængigheder mellem disse og eventuelle samarbejdspartnere.

Det foreslås samtidig, at virksomhederne skal etablere den nødvendige sikkerhed af de identificerede aktiver og at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at sikkerhedsniveauet opretholdes i hele aktivets levetid fra erhvervelse til dekommissionering gennem blandt andet risikobaseret styring af opdateringer af software.

Dertil skal virksomheder have et ajourført overblik over virksomhedens internetvendte enheder og brugerkonti med privilegerede rettigheder, informationsstrømme som understøtter virksomhedernes levering af deres tjenester.

Det foreslås i § 8, stk. 2, nr. 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om etablering af netværks- og infrastrukturens sikkerhed, herunder principper for netværksarkitektur og -topologi med henblik på at minimere risici for virksomhedens net- og informationssystemer.

Bestemmelsen gennemfører NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra c, hvorefter vigtige og væsentlige enheder træffer passende foranstaltninger for driftskontinuitet. Desuden gennemfører bestemmelsen artikel 21, stk. 2, litra g, som vedrører grundlæggende cyberhygiejnepraksisser. Den foreslåede bestemmelse går videre end NIS 2-direktivet, idet der direkte stilles krav til, at virksomheder skal etablere bl.a. netværkssegmentering.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomhederne skal have procedurer for opbygning af deres netværksinfrastruktur, der muliggør det nødvendige sikkerhedsniveau i forhold til netværkets kritikalitet for leveringen af tjenesten. Det foreslås desuden, at netværksinfrastrukturen skal muliggøre effektiv monitorering.

Efter bestemmelsen forventes det endvidere, der vil blive fastsat regler om, at virksomheder skal etablere passende tekniske foranstaltninger i netværksarkitekturen, således netværksinfrastrukturen opdeles i forskellige netværkssegmenter og med zoner mellem netværk. Opdelingen af netværksinfrastrukturen i netværkssegmenter skal særligt yde beskyttelse af virksomhedens industrielle kontrolsystemer. Foranstaltningen skal bl.a.

sikre, at datakommunikation mellem netværk kan begrænses og kontrolleres. Ligeledes vil bestemmelsen medføre, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om segmentering af netværk på en måde, der muliggør relevante sikkerhedstiltag inden for de forskellige segmenter.

Bestemmelsen vil desuden medføre, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om etablering af et fysisk eller logisk undernetværk såsom demilitariserede netværkszoner (DMZ), således at datatrafik fra usikre netværk eller administrative netværk ikke deler udstyr eller terminerer direkte i netværk med fx industrielle kontrolsystemer. Dette vil medføre, at netværksarkitekturen skal opbygges på en måde, der sikrer barrierer mellem produktionsmiljøer og øvrige miljøer, herunder, men ikke afgrænset til, test- og udviklingsmiljøer. Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve de foreslåede krav, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene.

Det foreslås i § 8, stk. 2, nr. 3, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om sikkerhedskrav til geografisk placering af drift af net- og informationssystemer.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at outsourcing til leverandører skal ske på baggrund af en risikovurdering, der iagttager væsentlige risici forbundet herved, og inddrager geopolitiske, organisatoriske og fysiske risici samt cybersikkerhedsrisici. Som led heri foreslås det, at virksomhederne bl.a. vil skulle forholde sig til efterretningstjenesternes trusselsvurderinger.

Der forventes bl.a. at blive fastsat nærmere regler om, at anlæg og net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten, herunder behandling af data, skal placeres i EU/EØS eller i et tredjeland, som Euro-pakommissionen har truffet tilstrækkelighedsafgørelse om, jf. artikel 45 i forordning 2016/679/EU (databeskyttelsesforordningen).

Såfremt virksomheders kontrolrum og nødkontrolrum til overvågning af dansk energiinfrastruktur, der omfattes af dette lovforslag, er placeret uden for dansk territorium, skal virksomhederne i tilfælde af en hændelse kunne relocate til et kontrolrum med komplet driftsfunktionalitet beliggende på dansk territorium.

Den foreslåede bestemmelse vil desuden indebære, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om hvorfra, der kan ydes service og vedligehold samt hvorfra, der kan opnås fjernadgang til net- og informationssystemer med

betydning for leveringen af tjenesten. Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve de foreslåede krav, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene.

Det foreslås i § 8 stk. 2, nr. 4, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om sikkerhed i forbindelse med erhvervelse, udvikling og vedligeholdelse af net- og informationssystemer.

Bestemmelsen gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra e, hvorefter vigtige og væsentlige enheder træffer passende foranstaltninger til sikkerhed i forbindelse med erhvervelse, udvikling og vedligeholdelse af net- og informationssystemer.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan stille krav om, at virksomheder skal sørge for at opretholde et passende sikkerhedsniveau i forbindelse med erhvervelse, udvikling og vedligeholdelse af net- og informationssystemer. Således foreslås det, at der vil blive stillet krav til sikkerheden samt til sikkerhedsprocedurer, der sikrer at der etableres relevante sikkerhedsforanstaltninger, i net- og informationssystemers fulde levetid, herunder i projektfaser. Dette vil desuden indebære, at der foretages sikkerhedsvurderinger af, om der opretholdes det nødvendige sikkerhedsniveau. Ligeledes foreslås det, at ministeren kan stille krav om, at virksomheder løbende skal vurdere sikkerhedsrisici og iværksætte foranstaltninger til at mitigere risici. Dette gælder fx ved sammenlægning eller opkøb af virksomheder, ved udbud og licitationer, ved indkøb af net- og informationssystemer, ændringer i systemløsninger eller i forbindelse med anlægsprojekter.

Derudover foreslås det, at virksomheder skal sikre, at sikkerhed er integreret i udviklingsdesignet fra begyndelsen, samt at der sker tilstrækkelig adskillelse mellem net- og informationssystemer, der har betydning for leveringen af tjenesten, og øvrige miljøer såsom udviklings- og testmiljøer. Det foreslås, at der kan fastsættes nærmere regler om hvorvidt denne adskillelse af miljøer skal være fysisk eller logisk.

Det foreslås i § 8 stk. 2, nr. 5, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om backup-styring og genopretning af net- og informationssystemer til sikring af driftskontinuitet for leveringen af tjenesten.

Bestemmelsen gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra c, hvorefter vigtige og væsentlige enheder træffer passende foranstaltninger om driftskontinuitet såsom backup-styring og reetablering efter en katastrofe.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler, der skal sikre, at virksomheder identificerer tolerancemål til at sikre genopretning og driftskontinuitet for de identificerede net- og informationssystemer. Dette vil indebære, at virksomheder skal have udarbejdet tekniske genoprettelsesplaner, og skal have foretaget test af, om genopretning er mulig og fungerer efter hensigten på baggrund af backup-kopien.

På baggrund af bestemmelsen, foreslås det, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om at virksomhederne skal kunne relokere til fuldt funktionsdygtige nødkontrolrum, der opbevarer samme redundante driftskapacitet og sikkerhedsniveau for fysisk sikring og cybersikkerhed som kontrolrum, der benyttes i daglig drift, herunder at fuldt kompetent personale relokeres og uden forsinkelse kan starte op og varetage tilsvarende opgaveudførelse. I denne sammenhæng kan ministeren fastsætte nærmere regler om, at virksomheden skal iagttage behovet for redundante administrative arbejdspladser og cybersikkerhed i forbindelse med, at opgaveudførelse er flyttet. Dette vil bl.a. indebære, at sikringsplaner tager højde for både opretholdelse af operationel nøddrift og sikkerhed for forskellige personalegrupper.

Det foreslås desuden, at der stilles krav om, at virksomheder skal kunne etablere foranstaltninger, der muliggør dekobling af net- og informationssystemer fra internettet, eller som muliggør isolering af internt kontrolrede netværk, eller at virksomheden på anden vis kan inddæmme eller afslutte datakommunikation eller afbryde adgang til net- og informationssystemer.

Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve de foreslåede krav, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene.

Det foreslås i § 8 stk. 2, nr. 6, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om etablering af logning til at understøtte alarmer, efterforskningsarbejde, hændeshåndtering og monitorering af uregelmæssigheder i net- og informationssystemer.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra b, hvorefter vigtige og væsentlige enheder træffer passende foranstaltninger til håndtering af hændelser. Den foreslåede bestemmelse går videre end NIS 2-direktivet, idet der direkte stilles krav om, at virksomhederne skal etablere logning.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om logning og monitorering, som del af virksomheders cyberberedskab. Med bestemmelsen vil det sikres, at virksomheders logning og monitorering skal bidrage til effektiv hændeshåndtering og muliggøre automatiserede tiltag til at opdage og reagere på anormal aktivitet uanset, om der er tale om utilsigtet eller ondsindet aktivitet samt begrænse konsekvenser heraf.

Derudover vil bestemmelsen medføre, at virksomheder skal træffe passende foranstaltninger, der sikrer visibilitet i netværksinfrastrukturen og gør virksomhederne i stand til at opdage og reagere på anormal aktivitet i net- og informationssystemer.

Den foreslåede bestemmelse skal ligeledes sikre, at virksomheder håndterer logdata forsvarligt og på en måde, der opretholder integriteten og fortroligheden af logdata med henblik på, at disse kan benyttes i forbindelse med bl.a. efterforskning, dokumentation og evaluering.

Med den foreslåede ordning sikres det endvidere, at brugeraktivitet logges med det formål at identificere uautoriseret adgang til virksomhedens netværk og net- og informationssystemer. Det følger heraf, at logdata skal beskyttes mod uautoriseret adgang.

Virksomheden skal etablere logning på en måde, der sikrer alarmer for net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten. Ud fra en risikobaseret tilgang, skal logning kunne fungere på tværs af virksomhedens samlede aktiviteter uagtet net- og informationssystemernes placering, og foranstaltningerne skal sikre at alarmer kan modtages. Disse foranstaltninger kan bl.a. omfatte at mønstre i events kan detekteres. Dette kan fx være eksterne scanningsaktiviteter på virksomhedens internetvendte løsninger, kritisk portkommunikation og ip-adresser samt ændringer i industrielle kontrolsystemers systemopsætning.

Det foreslås i § 8 stk. 2, nr. 7, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om etablering af procedurer for løbende kontrol af cybersikkerheden i og omkring net- og informationssystemer.

Bestemmelsen gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra f og g, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal have politikker og procedurer til vurdering af effektiviteten af foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici og skal have grundlæggende cyberhygiejnepraksisser.

Det foreslås på baggrund af bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomhederne skal etablere politikker og procedurer for kontrol af virksomhedens tekniske foranstaltninger til at opretholde modstandsdygtighed over for cybertrusler. Desuden foreslås det, at virksomhederne etablerer politikker og procedurer for vurdering af effektiviteten af virksomhedens tekniske foranstaltninger og styring af cybersikkerhedsrisici. Dette vil medføre, at der kan fastsættes nærmere regler om, at virksomheder eksempelvis skal implementere årshjulsprocedurer til systematisk at foretage sanering og vedligehold af sikkerheden i net- og informationssystemer. Således implementerer den foreslåede bestemmelse sammen med den foreslåede § 6, stk. 2, nr. 6 NIS2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra f.

Bestemmelsen skal også sikre, at der er overensstemmelse mellem virksomhedernes overordnede beredskabsplan, og at der implementeres procedurer til systematisk at gennemføre og dokumentere genopretningstest.

Endeligt foreslås det på baggrund af bestemmelsen, at der kan fastsættes nærmere regler om, at virksomheder skal have de nødvendige procedurer for etableringen af sikkerhedsforanstaltninger på mobile enheder såsom procedurer for opdatering og anvendelse af antivirusbeskyttelse. Hertil foreslås det desuden, at der skal etableres tilstrækkelig fysisk sikring ved komponenter, der giver styringsadgang til leveringen af tjenesten. Dette vil eksempelvis betyde at mobile enheder og computere, der giver styringsadgang til kontrolrumsfunktioner, skal sikres på lignende vilkår som kontrolrummet.

Det foreslås, at der differentieres i hvilke virksomheder, der skal efterleve de foreslåede krav, således at de mere forsyningskritiske virksomheder skal følge flere elementer af kravene.

Det foreslås i § 8 stk. 2, nr. 8, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om brug af sikret tale-, video- og tekstkommunikation og sikrede nødkommunikationssystemer.

Bestemmelsen gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra j, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe passende foranstaltninger om brug af løsninger med sikret tale-, video- og tekstkommunikation og sikrede nødkommunikationssystemer internt i enheden, hvor det er relevant.

Det forventes at ministeren fastsætter nærmere regler om beskyttelse af informationer med henblik på at opretholde fortrolighed, integritet og tilgængelighed. Bestemmelsen skal sikre at informationer i transit eller lagret og uanset format fx trykt, elektronisk eller mundtligt sikres med passende tekniske foranstaltninger. Det foreslås, at virksomheden skal udarbejde procedurer og tilvejebringe en sikkerhedsbevidst kultur, så behandling af net- og informationssystemer sker forsvarligt. Bestemmelsen skal ligeledes sikre, at virksomheden kan opretholde nødkommunikationskanaler med tilsvarende beskyttelsesniveau for net- og informationssystemer.

Det foreslås desuden, at virksomheder skal etablere nødkommunikation og sikre at kommunikation kan opretholdes, samt at virksomheder skal kunne varetage sektor- og myndighedskommunikation i krisesituationer eller ved øvrige hændelser, hvor denne foranstaltning vil være relevant.

Hertil foreslås det, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at virksomheder skal anvende sikret tale-, video- og tekstkommunikation og nødkommunikationssystemer, der i relevant omfang er sikret ved kryptografi eller kryptering.

Det foreslås i § 8 stk. 2, nr. 9, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om brug af kryptering samt politikker og procedurer, der skal understøtte sikkerheden og fortroligheden af net- og informationssystemer, der er kritiske for leveringen af virksomhedens tjeneste.

Bestemmelsen gennemfører NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra h, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal have politikker og procedurer vedrørende brug af kryptografi og, hvor det er relevant, kryptering.

Ministeren forventes på baggrund af bestemmelsen at indføre nærmere regler for anvendelse af kryptografi og tekniske krav for adgang til net- og informationssystemer.

Det foreslås at virksomhederne, ud fra en risikobaseret tilgang, anvender kryptografi og krypteringsteknikker til at etablere forskellige beskyttelsesformål for kritisk information og kommunikation, der bl.a. skal sikre fortrolighed, integritet og autenticitet

Virksomheden gennemfører tekniske tiltag, så de er forenelige med stabil drift for industrielle kontrolsystemer og –processer. Det foreslås endvidere at virksomheden skal etablere foranstaltninger som f.eks. sikkerhedsprotokoller, samt procedurer for forvaltning af administration af eksempelvis nøgler og certifikater. Dette vil bl.a. sikre backup af data.

Endvidere kan der fastsættes nærmere regler om, at datatrafik på virksomhedens trådløse netværk skal være krypteret med tidssvarende tekniske protokoller og opdateret kryptografiske løsninger.

Det foreslås i § 8 stk. 2, *nr. 10*, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om multifaktorautentificering eller kontinuerlig autentificering og adgangsbeskyttelse til sikring mod uautoriseret adgang til virksomhedernes net- og informationssystemer.

Bestemmelsen gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra i og j, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe passende foranstaltninger vedrørende adgangskontrolpolitikker og brug af løsninger med multifaktorautentificering eller kontinuerlig autentificering.

Ministeren forventes at stille krav til begrænsning af adgang, herunder fjernadgang, til lokationer, kontrolrums- og serverrumsfaciliteter samt for adgang til net- og informationssystemer.

Yderligere foreslås der krav om, at den fysiske sikring af anlæg, herunder sikringen af anlæg med netværksadgang jf. de foreslåede § 7, stk. 2, nr. 2-3 gør brug af elektronisk adgangsstyring, herunder autentificering og multifaktorgodkendelsesløsninger. Dette kan f.eks. være en kombination af adgangskort og –kode og aktivitetsbestemte adgangskoder.

Den foreslåede bestemmelse skal medvirke til at beskytte tjenesten mod uautoriseret adgang og muliggøre identifikation og autentifikation af identiteten, der anmoder om adgang samt effektiv styring af brugeradgange i hele livscyklussen. Den foreslåede elektroniske adgangsstyring vil ligeledes muliggøre, at virksomheden kan modtage alarmer ved anormal aktivitet.

Det følger af bestemmelsen, at virksomheden sikrer klart definerede regler for, hvilke medarbejdere eller medarbejdergrupper, der kan tilgå forskellige dele af et anlæg eller net- og informationssystemer. Dette indebærer, at virksomhederne skal have procedurer for hvordan adgange og fjernadgange til kritiske anlæg og net- og informationssystemer tildeles, ændres og lukkes for både virksomhedens egne medarbejdere såvel som for gæster, konsulenter, eksterne samarbejdspartnere og leverandører. Det følger desuden af bestemmelsen, at ministeren kan fastsætte nærmere regler om, at fjernadgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten ikke må ske fra offentligt tilgængeligt Wi-Fi.

Det foreslås i § 8 stk. 2, *nr. 11*, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om foranstaltninger til forebyggelse og håndtering af hændelser.

Bestemmelsen gennemfører dele af NIS 2-direktivets artikel 21, stk. 2, litra b, hvorefter vigtige og væsentlige enheder skal træffe passende foranstaltninger til håndtering af hændelser.

Det foreslås efter bestemmelsen, at der fastsættes nærmere regler om, at virksomheder skal sikre en koordineret proces for rapportering af svagheder i virksomhedens cybersikkerhed. Det foreslås endvidere, at der kan fastsættes regler for håndtering af cyberhændelser og utilsigtede hændelser, der kan påvirke sikkerheden af net- og informationssystemer med betydning for levering af tjenesten.

Dette omfatter brug af bl.a. logdata til fx. detektion af anormal og uautoriseret aktivitet i net- og informationssystemer. Med den foreslåede ordning sikres det at virksomheden skal kunne reagere på alarmer eller hændelser uanset, hvor i organisationen en hændelse opstår, herunder hvis en hændelse opstår hos en samarbejdspartner, der har adgang til virksomhedens net- og informationssystemer. I sådanne tilfælde skal virksomheden være i stand til at foretage mitigerende foranstaltninger såsom frakobling af udstyr og afbrydelse af leverandøradgange.

Den foreslåede bestemmelse skal også sikre, at virksomheden indfører passende forebyggende foranstaltninger til at minimere utilsigtet påvirkning af net- og informationssystemer og til at undgå hændelser, der forårsager tab af visibilitet og kontrol med leveringen af tjenesten.

Det foreslås desuden, at der kan fastsættes nærmere regler om, at der sikres overensstemmelse mellem sikkerhedstiltag hos virksomheden og samarbejdspartnere med adgang til net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten.

Med den foreslåede bestemmelse sikres det, at virksomheden skal have indgået aftaler om ansvar og kommunikation i forbindelse med håndtering af cyberhændelser. Ligeledes skal det sikres, at der kan foretages rapportering af hændelser efter en ensartet metode på tværs af virksomheden, herunder at der indhentes rapportering om hændelser af betydning for virksomhedens levering af tjenesten fra samarbejdspartnere.

Til § 9 [Kapitel 3]

Der er i NIS 1-direktivet ikke nærmere regulering om brug af særlige informations- og kommunikationstjenester (IKT)-produkter, -tjenester og -processer.

Gældende beredskabsregulering indeholder heller ikke nærmere regulering om brug af særlige informations- og kommunikationstjenester (IKT)-produkter, -tjenester og -processer.

Det følger af den foreslåede § 9, stk. 1, at klima-, energi- forsyningsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte regler om, at væsentlige og vigtige enheder skal anvende særlige IKT-produkter, -tjenester og -processer, der er udviklet af den væsentlige eller vigtige enhed eller indkøbt fra tredjeparter, og som er certificeret i henhold til en europæisk cybersikkerhedscertificeringsordning for at påvise overensstemmelse med bestemte krav i § 6, stk. 1, eller regler om krav til foranstaltninger fastsat i medfør af § 6, stk. 3.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 24, stk. 1, i NIS 2-direktivet. Det følger af artikel 24, stk. 1, at for at påvise bestemte krav i direktivets artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici), kan medlemsstaterne kræve, at væsentlige og vigtige enheder bruger særlige IKT-produkter, -tjenester og -processer, der er udviklet af den væsentlige eller vigtige enhed, eller indkøbt fra tredjeparter, og som er certificeret i henhold til europæiske cybersikkerhedscertificeringsordninger, der er vedtaget i henhold til artikel 49 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/881 af

17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen om cybersikkerhed). Endvidere skal medlemsstaterne tilskynde væsentlige og vigtige enheder til at anvende kvalificerede tillidstjenester.

Artikel 49 i nævnte forordning fastsætter nærmere regler om udarbejdelse, vedtagelse og revision af en europæisk cybersikkerhedscertificeringsordning.

Klima-, Energi- Forsyningsministeriet har lagt vægt på, at der for fastsættelse af krav til anvendelse af særlige IKT-produkter, -tjenester og -processer til foretages en ensretning med den af Forsvarsministeriet foreslåede ordning for at anvende særlige IKT-produkter mv. [Bestemmelsen svarer således til den ordning, der følger af § 8 i Forsvarsministeriets forslag til lov om foranstaltninger til sikring af et højt cybersikkerhedsniveau.]

Den foreslåede bestemmelse svarer endvidere indholdsmæssigt til NIS 2-direktivets artikel 24, stk. 1, og skal forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger.

Det er Klima-, Energi- Forsyningsministeriets vurdering, at bestemmelsen i NIS 2-direktivets artikel 24, stk. 1, hvorefter IKT-produkter, -tjenester og -processer skal være udviklet af enhederne eller »indkøbt fra tredjeparter« ikke er til hinder for, at der kan fastsættes regler om, at enhederne skal bruge IKT-produkter, -tjenester og -processer, som stilles gratis til rådighed af tredjeparter.

For i videst muligt omfang af sikre ensartethed på tværs af sektorer, foreslås det, at eventuelle regler, der udstedes i medfør af den foreslåede bestemmelse, fastsættes efter forhandling med forsvarsministeren.

Til § 10 [Kapitel 3]

Ifølge gældende beredskabsregulering (beredskabsbekendtgørelserne nr. 821 2446 og 2647) har Energinet de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskabssituationerne i el- og gassektoren, herunder at videreformidle relevante meddelelser og in-

formationer mellem myndighederne og el- og naturgassektorens virksomheder samt at fremskaffe data og andre informationer om sektoren af betydning for samfundets beredskab.

Energinet varetager denne koordinerende og operative rolle i el- og naturgassektorens beredskab, da Energinet har det overordnede ansvar for funktionen og balanceringen af el- og gastransmissionsnettet. Således er det nødvendigt at Energinet har visse instruktionsbeføjelser overfor virksomhederne i deres beredskab, samt at de modtager information om sårbarheder, trusler og hændelser i sektorerne, da disse hurtigt kan påvirke transmissionsnettet og potentielt medføre kaskadeeffekter ud i el- og naturgassektorerne.

Derfor skal Energinet i planlægning af beredskabet i el- og naturgassektorerne udarbejde en vurdering af sårbarheden for el for hhv. det samlede el- og naturgasforsyningssystem jf. § 6, stk. 2 i bekendtgørelsen for beredskab i elsektoren og bekendtgørelse for beredskab i naturgassektoren. I tillæg hertil skal Energinet jf. bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne, årligt udarbejde vurdering af it-relaterede risici og sårbarheder for det sammenhængende elforsyningssystem og det sammenhængende naturgasforsyningssystem. I vurderingerne skal indgå risici og sårbarheder afledt af sammenhænge med nabolandenes forsyningssystemer.

Desuden skal Energinet som led i den koordinerende planlægning af beredskabet i el- og naturgassektorerne lave sektorberedskabsplaner for hhv. det samlede el- og naturgasforsyningssystem jf. § 8 i bekendtgørelsen for beredskab i elsektoren og bekendtgørelse for beredskab i naturgassektoren. Sektorberedskabsplanerne skal udarbejdes under hensyntagen til el- og naturgassystemernes sammenhænge med nabolandenes systemer. Sektorberedskabsplanen skal angive hvordan Energinet for el- og naturgassektoren hhv. som helhed planlægger at håndtere en beredskabssituation på en koordineret måde, herunder sikring af en samordnet situationsopfattelse hos virksomhederne, samt relevante dele af det indhold der i virksomhedernes egne beredskabsplaner. Endvidere foreskriver § 16 i bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne at, sektorberedskabsplanerne skal indeholde en beskrivelse af, hvordan Energinet planlægger at håndtere en it-beredskabssituation, der berører flere virksomheder, herunder: 1) Ansvarsfordelingen mellem virksomheder og Energinet, 2) Beskrivelse af kommunikationsveje og forholdsregler ved kompromittering af kommunikationsveje. 3) Krav Energinet i en it-beredskabssituation stiller til form,

indhold og hyppighed af situationsrapporter fra virksomhederne til Energinet, 4) Hvorledes Energinet vil informere virksomhederne om it-beredskabsituationen, herunder form, indhold og hyppighed, således at Energinet kan tilsikre en samordnet situationsopfattelse hos virksomhederne i el- og naturgassektorerne, 5) En instruktion om anvendelse af specifik kryptering af informationer og driftsordre, hvis relevant, 6) Planer for segmentering af fælles it-infrastruktur eller driftsinfrastruktur i relevante scenarier, hvis relevant.

I krisesituationen har Energinet endvidere ansvaret for at koordinere sektorens håndtering af krisesituationen og genetableringen af forsyningen i el- og gassektoren, herunder for at udpege repræsentanter til de lokale beredskabsstabe og deltage i NOST, hvis det er relevant. Desuden har Energinet ansvaret for at informere Energistyrelsen og andre centrale myndigheder fx politiet via de lokale beredskabsstabe, om situationen i sektoren.

Energinet endvidere skal sikre, at virksomheden når som helst i en beredskabsituation kan forestå el- og naturgassektorens krisehåndtering og kan fremskaffe relevante og opdaterede informationer om elsektorens forhold til brug for myndighedernes krisehåndtering i el- og naturgassektoren, herunder om situationen i nabolandenes forsyningssystemer af relevans for denne krisehåndtering.

Herudover skal Energinet, i medfør af § 16 i henholdsvis i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren, gennemføre foranstaltninger for at sikre, at sandsynligheden for en henholdsvis en strømafbrydelse og en naturgasafbrydelse holdes på et rimeligt niveau. Efter samme bestemmelser skal Energinet endvidere gennemføre foranstaltninger for at sikre, at der kan udføres en hurtig og koordineret reetablering af henholdsvis elforsyningen og naturgasforsyningen i tilfælde af afbrydelser. Ligesom det er Energinets ansvar at sikre, at generne for elforbrugerne, naturgasforbrugerne og for samfundet i øvrigt ved en afbrydelse mindskes i muligt omfang.

Det følger endvidere af § 18 i henholdsvis i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren, at Energinet skal etablere et formaliseret samarbejde om beredskabsforhold i elsektoren og i naturgassektoren, bl.a. gennem informationsvirksomhed og møder om beredskabsforhold.

Energinet skal arbejde for at koordinere sine beredskabsplaner med de systemansvarlige virksomheder i nabolandene i muligt omfang og for en hensigtsmæssig informationsudveksling med disse virksomheder om planlægningsmæssige og operative forhold, jf. § 18 i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og i bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren

Det følger af § 19 i henholdsvis bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren, at Energinet senest 1. maj skal fremsende en årlig redegørelse til Energistyrelsen om status for henholdsvis elsektorens – og naturgassektorens beredskab, herunder om virksomhedens beredskabsarbejde i det forløbne år. Energistyrelsen kan fastsætte nærmere rammer herfor.

Desuden skal Energinet, i medfør af § 21, stk. 2 i henholdsvis bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om beredskab i naturgassektoren, afholde beredskabsøvelser i anvendelse af sektorberedskabsplanen skal heri inddrage væsentlige dele af virksomhedernes planer.

Endvidere skal Energinet, i medfør af § 5 i bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne, varetage de overordnede koordinerende opgaver i forbindelse med håndteringen af it-beredskabshændelser, der omfatter flere virksomheder. De skal ligeledes efter § 5, stk. 2, etablere et formaliseret samarbejde om it-beredskabsforhold, der har til formål at fremme koordineringen af såvel planlægningen som udøvelsen af it-beredskabet. Efter § 5, stk. 3-5, skal Energinet bistå med at skaffe kontaktoplysninger til andre virksomheder og myndigheder i en akut situation, ligesom de skal give virksomhederne oplysningerne om aktuelle driftstilstande, ligesom Energinet til enhver tid skal kunne modtage og videreformidle informationer af betydning for it-beredskabet til andre virksomheder i el- og naturgassektorerne.

Endeligt varetager Energinet en række forpligtigelser i forbindelse med rapportering af evt. hændelser hos sig selv og andre virksomheder i el- og naturgassektorerne til Energistyrelsen og Center for Cybersikkerhed jf. § 21 i bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne og § 23 i hhv. bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og beredskab for naturgassektoren.

Det foreslås med § 10, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om ministerens og Energinets varetagelse af, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskab, jf. § 6, stk. 1 og stk. 2, § 7, stk. 1 og stk. 2 og § 8, stk. 1.

Bestemmelsen viderefører dele af den gældende bestemmelse i elforsyningslovens § 85 b, stk. 2 og gasforsyningslovens § 15 a, stk. 2.

Det forventes endvidere de gældende regler angående Energinets koordinerende opgaver i beredskabsbekendtgørelserne for elsektoren og naturgassektoren videreføres for el- og gassektoren, dog med tilføjelse af brintsektoren såfremt der måtte etableres et brintransmissionssystem i Danmark, samt tilføjelse af de nye aktører, der vil omfattes af beredskabsreguleringen i delsektorerne for el-, gas. Disse aktører er hovedsageligt dikteret af NIS2 og CER-direktivernes bilag om disses anvendelsesområde.

Det forventes samtidig at vil blive fastsat nærmere regler om at de, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskab i oliesektoren og de nye delsektorer fjernvarme og fjernkøling vil blive varetaget af Energistyrelsen.

Til § 11 [kapitel 3]

§ 25 og § 26 i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om beredskab for naturgassektoren regulerer Energinet og Energistyrelsens muligheder for at pålægge og ændre foranstaltninger som virksomhederne i el- og naturgassektorerne skal træffe i tilfælde af beredskabssituationer omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser og beredskabssituationer i bredere forstand. Beredskabssituationer omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser sigter hovedsageligt på situationer hvor der er øget trussel for fysiske angreb mod det danske samfund, eller hvor et sådan angreb har fundet sted. Beredskabssituationer i bredere forstand kan være alt fra stormflod, orkaner, cyberangreb, solstorm til isvinter og tørke.

§ 25 beskriver således at Energinet i tilfælde beredskabssituationer der omfatter sikkerhedsrelaterede hændelser, efter der er blevet fastsat et sikkerhedsberedskabsniveau i henhold til den nationale beredskabsplan, kan træffe beslutning om hvilke sikkerhedsberedskabsforanstaltninger der skal gennemføres for el- og naturgassektoren, herunder hvilke virksomheder og

anlæg der skal omfattes heraf. Energinet kan i perioden fra en sikkerhedsrelateret hændelse er erkendt og indtil et sikkerhedsberedskabsniveau er fastsat, iværksætte forberedelser i virksomhederne, således at sikkerhedsberedskabsforanstaltningerne hurtigt kan iværksættes. Når Energinet har underrettet de relevante virksomheder om at der fastsat et sikkerhedsberedskabsniveau og de sikkerhedsberedskabsforanstaltninger der virksomheden skal træffe, skal virksomheden gennemføre sikkerhedsberedskabsforanstaltningerne og underrette Energinet om at de er blevet gennemført.

Siden reglernes indførelse i 2005, er der sket visse ændringer i den nationale beredskabsplanlægning, hvorfor der ikke længere er sikkerhedsberedskabsniveauer i den nationale beredskabsplan. Derfor har der været praksis at Energinet i samråd med Energistyrelsen har fastsat et sektorberedskabsniveau, som erstatning for sikkerhedsberedskabsniveau, og der i den forbindelse har været meldt en eller flere prædefineret beredskabsforanstaltninger som virksomhederne skulle gennemføre.

Sektorberedskabsniveauet består for nuværende af 5 eskalationstrin for den danske el og naturgassektor. Et øget sektorberedskabsniveau er udtryk for at virksomhederne i el- og gassektoren skal udvise øget opmærksomhed og kan/er blevet akkompagneret af konkrete foranstaltninger, som relevante virksomheder i el- og gassektoren skal iværksætte.

Efter § 26 kan Energinet og Energistyrelsen pålægge virksomhederne i el- og naturgassektorerne at ændre deres foranstaltninger for at sikre en hurtig, koordineret og prioriteret krisehåndtering, herunder gennemførelse af myndighedernes beslutninger i den nationale krisehåndtering. Det samme er gældende hvis der vurderes at være risiko for at beredskabssituation indtræffer. Denne paragraf har således et videre sigte end den gældende § 25, i den aktiveres uagtet om der er tale om beredskabssituation omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser eller ej, og uanset om en beredskabssituation er opstået eller det blot vurderes at der er risici for at en beredskabssituation opstår.

Der foreslås med § 11, *stk. 1*, en klar hjemmel til at fastsætte og udmelde sektorberedskabsniveauer (før sikkerhedsberedskabsniveauer) for hele energisektoren eller en eller flere delsektorer.

Der foreslås med § 11, *stk. 2* ligeledes en klar hjemmel til at klima-, energi- forsyningsministeren kan fastsætte og pålægge sektorberedskabs-

foranstaltninger (før sikkerhedsberedskabsforanstaltninger) for hele energisektoren, for en eller flere del-sektorer eller for en eller flere virksomheder, på baggrund af en beredskabssituation omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser.

Sikkerhedsrelaterede hændelser skal, som i gældende ret, forstås som hændelser hvor der vurderes at være risiko for eller et konkret antagonistisk angreb vil finde/har fundet sted. Der tænkes således f.eks. spionage, terrorangreb, hybride angreb eller konkrete krigshandlinger. Det er ikke nødvendigt at angrebet eller risikoen for et angreb kan tilskrives en konkret aktør, blot at der mistanke om at et angreb er nærtforestående eller at det faktisk har været udført. Det er heller ikke et krav at angreb eller risiko for angreb er på dansk jord. Et angreb eller risiko for et angreb i et naboland kan således godt udløse brugen af denne paragraf. Angrebet eller risikoen for angreb behøver heller ikke at være rettet mod energiinfrastruktur, men kan også være i andre sektorer der varetager samfundskritiske funktioner. Det er endvidere ikke kun fysiske angreb, men også cyberangreb, der kan afstedkomme brugen af bestemmelserne i stk. 1 og 2.

Det forventes endvidere på baggrund af de foreslåede bestemmelser i stk. 1 og 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren fremover træffer afgørelse om sektorberedskabsniveau og -foranstaltninger for alle energiarter, som efterfølgende udmeldes til virksomheder af et operationelt kontaktpunkt. Det forventes at Energinet vil blive delegeret kompetencen med til at udmelde sektorberedskabsniveauer og sektorberedskabsforanstaltninger for el- og gassektoren, således Energinet kan fastholde rollen som operationelt kontaktpunkt for el- og gassektoren samt brintsektoren ved etablering af et brintransmissionsnet. Det forventes at Energistyrelsen bliver delegeret opgaverne med at fastsætte sektorberedskabsniveauet på tværs for hele energisektoren eller delsektorer, og udmeldingsopgaven med at agere operationelt kontaktpunkt for olie, fjernvarme/-køling og brint ved decentral brintforsyning.

Konkret betyder udmelding om et øget sektorberedskabsniveau, at der udmeldes konkrete sektorberedskabsforanstaltninger, som virksomhederne i energisektoren, eller delsektorer skal implementere, med henblik på at øge sikkerheden på f.eks. anlæg, bygninger, installationer og net- og informationssystemer. Den konkrete implementering af de enkelte sektorberedskabsforanstaltninger for, hver virksomhed vil afhænge af virksomhederne og deres anlæg, idet fysiske indretninger, kontraktforhold og anden lovgivning tilskrives at visse beredskabsforanstaltninger ikke kan gennemføres

fuldt ud, eller må modificeres for passe til virksomheden, deres anlæg og deres net- og informationssystemer. Der kommunikeres af sikkerhedsmæssige årsager ikke offentligt om sektorberedskabsforanstaltningerne, men disse vil blive gjort bekendt til virksomhederne der er omfattet af loven af Energistyrelsen.

Det foreslås i § 11, *stk. 3*, at klima-, energi- forsyningsministeren i en beredskabssituation kan bestemme, at de i § 11, *stk. 2* nævnte sektorberedskabsforanstaltninger samt andre foranstaltninger, der skal foretages efter loven eller regler udstedt i medfør af loven, midlertidigt skal intensiveres og suppleres med yderligere foranstaltninger for at sikre en hurtig, koordineret og prioriteret krisehåndtering, herunder gennemførelse af myndighedernes beslutninger i den nationale krisehåndtering.

Det foreslåede *stk. 3* er således i udgangspunktet en forsættelse af den gældende § 26 i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren og bekendtgørelse om beredskab for naturgassektoren. Dog med den ændring at beføjelsen i udgangspunktet tilfalder klima-, energi- og forsyningsministeren og ikke Energinet. Der er således også tale om et bredere anvendelsesområde end de situationer som den foreslåede § 11, *stk. 1 og 2* sigter på, idet der efter *stk. 3* også kan skrues op og ned for foranstaltninger i tilfælde af f.eks. stormflod, brande, pandemier etc. som ikke er antagonistiske sikkerhedshændelser. *Stk. 3* har ligeledes til formål at sikre at virksomhedernes ressourcer i form af personale, materiel, kritiske reservedele m.m. kan indsættes på en måde, som bedst muligt sikrer genetableringen af energiforsyning og markedsmekanismerne i energisektorerne.

Det foreslås med § 11, *stk. 4*, at Energinet i en beredskabssituation omfattende sikkerhedsrelaterede hændelser, i særlige tilfælde, hvor klima-, energi- forsyningsministeren ikke kan fastsætte og udmelde sektorberedskabsniveauer og foranstaltninger, jf. *stk. 1, 2 og 3* kan varetage opgaven på ministerens vegne. Energinet kan kun varetage opgaven for el-, gas- og brintsektorerne.

Det foreslåede *stk. 4*, tænkes brugt i situationer hvor klima-, energi- og forsyningsministeren måtte være afskåret fra at varetage sine opgaver efter *stk. 1-3*. Der kunne således være hvor klima-, energi- og forsyningsministeren er ramt af en beredskabssituation der gør at det ikke er muligt at bruge de normale kommunikationsveje til el-, gas- og brintvirksomhederne. Årsagen til at Energinet gives muligheden for at varetage denne opgave er, at Energinet har særlige kommunikationsveje direkte til en række

virksomheder i el-, gas- og brintsektoren, der sikrer en særlig redundans for deres kommunikation.

Til § 12 [Kapitel 4]

For el og gas sektorerne er der fastsat regler om at indberette beredskabs-hændelser, som vedrører det klassiske beredskab i bekendtgørelse om beredskab i elsektoren og bekendtgørelse om beredskab i gassektoren. Ifølge bekendtgørelsernes § 22, stk. 1, 1. pkt., skal virksomheder udarbejde en evaluering af større eller usædvanlige hændelser, som i væsentligt omfang har aktiveret virksomhedens beredskab. Der stilles krav til indhold af evalueringen, samt at den senest 3 måneder efter hændelsen skal fremsendes til Energistyrelsen. Energistyrelsen kan ifølge bekendtgørelsernes § 22, stk. 1, 2. pkt., pålægge virksomheder at udarbejde sådanne evalueringer. Virksomheder skal efter § 23 i bekendtgørelserne, omgående underrette Energinet om nærmere angivne hændelser af relevans for beredskabssituationer i overensstemmelse med sektorberedskabsplanen.

Regler for at indberette beredskabshændelser om it-beredskab for virksomheder i el og gassektorerne fremgår af bekendtgørelse om it-beredskab i el- og naturgassektorerne. Det fremgår af bekendtgørelsens § 21, stk. 1, at it-sikkerhedshændelserne, der i væsentligt grad reducerer virksomhedens funktionalitet eller funktionaliteten af andre dele af el- og naturgassektoren, omgående skal meddeles Energinet. Virksomheder skal desuden ifølge bekendtgørelsens § 22, stk. 1, udarbejde evalueringer af hændelser der i væsentligt omfang aktiverer virksomhedens it-beredskab. Der opstilles nærmere scenarier, hvor det kræves at der udarbejdes en evaluering. Der er fastsat indholdsmæssige krav til evalueringen i § 22, stk. 2, mens der i § 22, stk. 3, stilles krav om at evalueringen senest 3 måneder efter hændelsen fremsendes til Energistyrelsen.

De nærmere regler om at indberette beredskabshændelser for oliesektoren fremgår af bekendtgørelse om beredskab af oliesektorens §§ 14 og 15. Bestemmelser regulerer både fysiske beredskabshændelser og it-beredskabshændelser. Ifølge § 14, stk. 1, skal virksomheder og den centrale lagermyndighed uden ugrundet ophold foretage meddelelse til Energistyrelsen om hændelser, der i væsentlig grad reducerer deres funktionalitet eller funktionaliteten af andre dele af oliesektoren. Efter § 15, stk. 1, skal virksomheder og den centrale lagermyndighed udarbejde en evaluering af hændelser, som meddeles i medfør af § 14, stk. 1. Hændelseevalueringen

skal fremsendes senest tre måneder efter hændelsen til energistyrelsen, jf. § 15, stk. 3.

Der stilles ikke krav i om indberetning af beredskabshændelser i andre del-sektorer i energisektoren.

Det følger af den foreslåede § 12, at klima-, energi- og forsyningsministe-ren kan fastsætte regler for underretning og indrapportering af hændelser, væsentlige cybertrusler og nærvedhændelser.

Det forventes, at der på baggrund af den foreslåede bestemmelse fastsættes nærmere regler om, at virksomheder uden unødigt ophold skal foretage un-derretning om enhver væsentlig hændelse og at en underretning skal inde-holde oplysninger, der gør det muligt at fastslå eventuelle grænseoverskri-dende virkninger af hændelsen.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 1, vil gennemføre artikel 23, stk. 1, i NIS 2-direktivet og artikel 15, stk. 1, 1. pkt., i CER-direktivet.

Det følger bl.a. af NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 1, at hver medlemsstat sikrer, at væsentlige og vigtige enheder uden unødigt ophold underretter dens CSIRT eller i givet fald dens kompetente myndighed om enhver hæn-delse, der har en væsentlig indvirkning på leveringen af deres tjenester. Hver medlemsstat sikrer, at enhederne indberetter alle oplysninger, der gør det muligt for CSIRT'en eller den kompetente myndighed at fastslå even-tuelle grænseoverskridende virkninger af hændelsen. Fremgår endvidere at underretningen i sig selv ikke medfører et øget ansvar for den underret-tende enhed, hvilket vil være gældende for underretninger efter den fore-slåede § 12.

Det forudsættes, at underretningerne af de relevante myndigheder vil skulle foretages via en fælles digital indgang, såsom Virk.dk. Dette vil sikre, at de berørte virksomheder alene skal foretage én samlet underret-ning, som fordeles samtidigt til de relevante myndigheder. Dermed sikres det, at både den relevante kompetente myndighed hurtigt og effektivt vil kunne varetage sine myndighedsopgaver.

I overensstemmelse med præambelbetragtning nr. 83, 2. pkt., vil ministe-ren fastsætte nærmere regler om at de foreslåede forpligtelser til at fore-tage underretning ved hændelser, væsentlige cybertrusler og nærvedhæn-delser, finder anvendelse på virksomheder, uanset om virksomhederne selv

vedligeholder deres net- og informationssystemer eller outsourcer vedligeholdelsen deraf. Såfremt der måtte ske en hændelse i et net- og informationssystem, som eksempelvis er outsourcet, vil det derfor fortsat være den væsentlige eller vigtige enheds ansvar, at der sker underretning i fornødent omfang.

Ministeren forventes på baggrund af bestemmelsen, at fastsætte nærmere regler der præciserer, hvilke hændelser virksomheder skal underrette myndighederne om. Ministeren vil gennemføre CER-direktivets artikel 15, stk. 1, 3. pkt, og NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 3, ved fastsættelsen af de nærmere regler, om hvilke hændelser der skal foretages underretning om.

Det følger af CER-direktivets artikel 15, stk. 1, 3. pkt., at med henblik på at fastslå en forstyrrelses omfang tages navnlig følgende kriterier i betragtning; a) antallet og andelen af brugere, der er berørt af forstyrrelsen, b) forstyrrelsens varighed og c) det geografiske område, der er berørt af forstyrrelsen, idet der tages hensyn til, om det er et geografisk isoleret område.

NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 3, fastslår, at en hændelse anses for at være væsentlig, hvis; a) den har forårsaget eller er i stand til at forårsage alvorlige driftsforstyrrelser af tjenesterne eller økonomiske tab for den berørte enhed, eller b) den har påvirket eller er i stand til at påvirke andre fysiske eller juridiske personer ved at forårsage betydelig materiel eller immateriel skade.

Ministeren kan fastsætte regler, hvor tærsklen for at virksomheder skal foretage underretninger af hændelser er mindre, end hvad der fremgår af CER- og NIS 2-direktiverne, da dette ville kunne understøtte et bedre indblik i det aktuelle trusselsbillede. Et mere præcist trusselsbillede kan anvendes til at foretage de nødvendige nationale foranstaltninger, for at opretholde en mere resilient energisektor.

Det følger desuden af NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 11, at Europa-Kommissionen kan vedtage gennemførelsesretsakter, der yderligere præciserer typen af oplysninger, formatet og proceduren for en underretning indgivet i henhold til artikel 23, stk. 1, om underretning af myndighederne om hændelser.

Det vil til enhver tid skulle sikres, at bekendtgørelser i medfør af det foreslåede § 13, harmonerer med eventuelle gennemførelsesretsakter fra Europa-Kommissionen. Såfremt der måtte være udstedt bekendtgørelser på et

tidspunkt, hvor Europa-Kommissionen vedtager gennemførelsesretsakter, vil disse bekendtgørelser i relevant omfang skulle tilpasses eller efter omstændighederne ophæves.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med den foreslåede bestemmelse kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler til formkrav af underretninger, herunder hvilke informationer der skal fremgå af underretninger og hvilke frister der gælder i forhold til underretning. Ministeren vil desuden med baggrund i bestemmelsen, kunne fastsætte regler, om hvem der skal underrettes ved hændelser.

Ved de nærmere regler om underretning af hændelser forventes det, at der fastsættes regler om at underretning skal ske på følgende måde; 1) en tidlig varsling, som skal angive, om hændelsen mistænkes at være forårsaget af ulovlige eller ondsindede handlinger eller kunne have en grænseoverskridende virkning, sendes uden unødigt ophold og under alle omstændigheder inden for 24 timer efter, at enheden har fået kendskab til hændelsen, 2) en hændelsesunderretning, som skal ajourføre oplysningerne fra den tidlige varsling, jf. nr. 1, og give en indledende vurdering af hændelsen, herunder dens alvor og indvirkning samt kompromitteringsindikatorerne, hvor sådanne foreligger, sendes uden unødigt ophold og under alle omstændigheder inden for 72 timer efter, at den pågældende har fået kendskab til hændelsen, 3) en foreløbig rapport med relevante statusopdateringer sendes efter anmodning fra CSIRT'en, 4) en endelig rapport sendes senest en måned efter fremsendelsen af den i nr. 2 omhandlede hændelsesunderretning. Rapporten skal indeholde følgende; a) en detaljeret beskrivelse af hændelsen, herunder dens alvor og indvirkning, b) den type trussel eller grundlæggende årsag, der sandsynligvis har udløst hændelsen, c) anvendte og igangværende afbødende foranstaltninger og d) de eventuelle grænseoverskridende virkninger af hændelsen, og 5) såfremt hændelsen fortsat pågår på tidspunktet for fremsendelsen af den endelige rapport, jf. nr. 4, skal den berørte virksomhed forelægge en statusrapport på det pågældende tidspunkt og en endelig rapport senest en måned efter, at hændelsen er håndteret.

Med den foreslåede bestemmelse fastlægges der en flertrinstitgang for underretninger om væsentlige hændelser, som følger NIS 2- direktivets arti-

kel 23, stk. 4. De nærmere regler, som udmøntes på baggrund af bestemmelsen, skal dermed forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivernes forudsætninger.

Underretnings fremgangsmåden vil desuden gennemføre CER-direktivets artikel 15, stk. 1, 1. og 2. pkt., hvoraf fremgår, at medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder uden unødigt ophold underretter den kompetente myndighed om hændelser, der i betydelig grad forstyrrer eller har potentiale til i betydelig grad at forstyrre leveringen af væsentlige tjenester. Medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder, med mindre det operationelt ikke er muligt, indgiver en første underretning senest 24 timer efter at være blevet opmærksom på en hændelse, efterfulgt, hvor det er relevant, af en detaljeret rapport senest en måned derefter. Det fremgår endvidere af artikel 15, stk. 2 at underretninger efter artiklen ikke medfører et øget ansvar for kritiske enheder hvilket vil være gældende for underretninger efter den foreslåede § 12.

Virksomheder vil indledningsvist være forpligtet til at indgive en tidlig varsling uden unødigt ophold og under alle omstændigheder inden for 24 timer efter, at de bliver opmærksomme på en væsentlig hændelse.

I overensstemmelse med NIS 2-direktivets præambelbetragtning nr. 102 vil den tidlige varsling alene skulle indeholde de oplysninger, der er nødvendige for at gøre CSIRT'en og den relevante kompetente myndighed opmærksom på den væsentlige hændelse og give enheden mulighed for om nødvendigt at anmode om assistance. En sådan tidlig varsling bør endvidere, hvis det er relevant, angive om den væsentlige hændelse mistænkes for at være forårsaget af ulovlige eller ondsindede handlinger, og om den sandsynligvis vil have grænseoverskridende virkninger.

Den tidlige varsling vil skulle efterfølges af en hændelsesunderretning, som bl.a. skal ajourføre oplysningerne fra den tidlige varsling. Denne hændelsesunderretning skal sendes uden unødigt ophold og senest inden for 72 timer efter, at en enhed har fået kendskab til den væsentlige hændelse.

Den berørte virksomhed vil skulle sende en endelig rapport senest en måned efter forelæggelsen af den første hændelsesunderretningen. I tilfælde af at hændelsen fortsat er igangværende på tidspunktet for indgivelsen af den endelige rapport, skal den berørte virksomhed forelægge en statusrapport. Den endelige rapport vil i så fald skulle indgives senest en måned efter, at virksomheden har håndteret hændelse.

Efter NIS 2-direktivets præambelbetragtning nr. 101 er formålet med denne flertrinstilgang at finde den rette balance mellem på den ene side hurtig underretning, der vil bidrage til at afbøde den potentielle spredning af hændelser og give virksomheder mulighed for at søge assistance, og på den anden side en dybdegående underretning, der gør det muligt at høste erfaringer af individuelle hændelser.

I overensstemmelse med NIS 2-direktivets præambelbetragtning nr. 102, vil det skulle sikres, at forpligtelsen til at indgive den tidlige varsling eller den efterfølgende hændelsesunderretning ikke medfører, at den underrettede enhed skal bruge færre ressourcer på aktiviteter vedrørende håndtering af hændelsen. Enhedens ressourcer bør således prioriteres, så det forhindres, at forpligtelser vedrørende hændelsesrapportering enten omdirigerer ressourcer fra håndtering af væsentlige hændelser eller på anden måde kompromitterer enhedens indsats i denne henseende.

Det forventes desuden, at der fastsættes nærmere regler om, at såfremt en hændelse måtte have grænseoverskridende karakter, skal virksomhederne også rette henvendelse til CSIRT'en i overensstemmelse med forudsætningen i NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 6, hvorefter CSIRT'en via det centrale kontaktpunkt uden unødigt ophold vil skulle underrette de øvrige berørte medlemsstater og ENISA om den væsentlige hændelse, navnlig hvor den væsentlige hændelse berører to eller flere medlemsstater. Efter samme bestemmelse vil en sådan information omfatte den type af oplysninger, der er modtaget i overensstemmelse med artikel 23, stk. 4, og CSIRT'en vil i den forbindelse – i overensstemmelse med EU-retten eller national ret – sikre virksomhedens sikkerhed og kommercielle interesser samt fortrolig behandling af de afgivne oplysninger.

Til § 13 [Kapitel 4]

Der er ikke fastsat nærmere regler i energisektoren, der regulerer, i hvilket omfang operatører af væsentlige tjenester skal underrette modtagerne af deres tjenester om væsentlige hændelser, der påvirker de tjenester, som operatørerne leverer.

Det følger af den foreslåede § 13, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler for virksomheders pligt til at underrette modtagere af deres tjenester, myndigheder eller juridiske personer, som udfører myndighedsopgaver, om trusler eller hændelser der kan påvirke eller har potentiale til at påvirke virksomhedens levering af tjenester.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 23, stk. 1, 2. pkt., i NIS 2-direktivet, som fastsætter en forpligtelse for medlemsstaterne til at sikre, at væsentlige og vigtige enheder i relevant omfang underretter modtagerne af deres tjenester om væsentlige hændelser, der sandsynligvis vil påvirke leveringen af disse tjenester negativt.

Desuden vil bemyndigelsesbestemmelsen gennemføre NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 2, der fastsætter en forpligtelse for medlemsstaterne til at sikre, at væsentlige og vigtige enheder i givet fald uden unødigt ophold meddeler modtagerne af deres tjenester, som potentielt kan være berørt af en væsentlig cybertrussel, eventuelle foranstaltninger eller modforholdsregler, som disse modtagere kan træffe som reaktion på den pågældende trussel. Hvor det er relevant, skal enhederne også informere de pågældende modtagere om selve den væsentlige trussel.

Ved udnyttelsen af bemyndigelsesbestemmelsen forudsættes det i overensstemmelse med NIS 2-direktivets præambelbetragtning nr. 103, at virksomheder bør i givet fald og uden unødigt ophold underrette deres tjenestemodtagere om enhver foranstaltning eller modforholdsregel, de kan træffe for at afbøde risici fra en væsentlig cybertrussel. Disse virksomheder bør, hvor det er hensigtsmæssigt, og navnlig hvor den væsentlige cybertrussel sandsynligvis vil materialisere sig, også informere deres tjenestemodtagere om selve truslen. Kravet om at informere modtagerne om væsentlige cybertrusler bør opfyldes efter bedste evne, men bør ikke fritage disse enheder for forpligtelsen til for egen regning at træffe passende og øjeblikkelige foranstaltninger til at forebygge eller afhjælpe enhver trussel af denne art og genoprette tjenestens normale sikkerhedsniveau.

I overensstemmelse med præambel betragtning nr. 103 i NIS 2-direktivet skal oplysninger om væsentlige cybertrusler stilles gratis til rådighed for modtagerne i et let forståeligt sprog.

Til § 14 [Kapitel 4]

Ifølge § 21, stk. 7, bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektoren, kan Energinet efter høring af den meddelende virksomhed oplyse offentligheden om den konkrete hændelse, hvis offentlighedens kendskab hertil er nødvendigt for at forebygge en hændelse eller håndtere en igangværende hændelse.

Ifølge § 14, stk. 3, i bekendtgørelse om beredskab i oliesektoren, kan Energistyrelsen efter høring af den meddelende virksomhed i stk. 1 oplyse offentligheden om konkrete it-beredskabshændelser, hvis offentlighedens kendskab hertil er nødvendigt for at forebygge en hændelse eller håndtere en igangværende hændelse.

Efter den foreslåede § 14, *stk. 1*, kan klima-, energi- og forsyningsministeriet efter høring af en virksomhed, der er ramt af en hændelse, informere offentligheden om hændelsen, hvis offentliggørelsen er nødvendig for at forebygge eller håndtere hændelsen, eller hvor offentliggørelse af hændelsen på anden vis er i offentlighedens interesse.

Bestemmelsen vil – sammen med den foreslåede stk. 2 – gennemføre artikel 23, stk. 7, i NIS 2-direktivet.

Bestemmelsen gennemfører også artikel 15, stk. 4, sidst, i CER-direktivet.

Bestemmelsen skal forstås og anvendes i overensstemmelse med NIS 2- og CER-direktivernes forudsætninger.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan orientere offentligheden om en hændelse, hvis orienteringen er i offentlighedens interesse. Hvorvidt offentliggørelse er nødvendig for at forebygge eller håndtere en hændelse, eller hvorvidt offentliggørelse af hændelsen på anden vis er i offentlighedens interesse, vil afhænge af en konkret vurdering af sagens nærmere omstændigheder.

Offentliggørelse vil også kunne ske til en afgrænset del af offentligheden, eksempelvis sådan at offentliggørelse kun sker til andre virksomheder i energisektoren eller dele af denne sektor. Ligeledes vil offentliggørelse kunne afgrænses til relevante aktører ud fra en vurdering af klima-, energi- og forsyningsministeren.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil i medfør af bestemmelsen skulle høre den berørte enhed, før der sker offentliggørelse af hændelsen. Det forudsættes, at enheden så vidt muligt vil skulle have en rimelig frist til at afgive bemærkninger til høringen, dog uden at formålet med offentliggørelsen forspildes.

Formålet med høringen vil være at sikre, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan træffe afgørelse om offentliggørelse på et oplyst grundlag, herunder foretage en afvejning af hensynet til den konkrete enhed over for

hensynet til orientering af offentligheden. Forhold som kan have betydning for vurderingen af, om der skal ske offentliggørelse er blandt andet; 1) antallet af brugere som er berørt af hændelsen, 2) hvilke sektorer som er ramt af hændelsen, 3) hvilke tjenester der er påvirket af hændelsen, 4) hvilke typer af oplysninger som hændelsen vedrører, 5) den indvirkning, som hændelser kunne have på økonomiske og samfundsmæssige aktiviteter, miljøet, den offentlige sikkerhed eller befolkningens sundhed.

Det bemærkes, at forvaltningslovens § 27, om offentlige ansattes tavshedspligt, skal overholdes ved vurderingen af, hvorvidt der skal ske orientering af offentligheden. Dette omfatter bl.a. hensynet til enkeltpersoners private forhold, forretningshemmeligheder samt hensynet til forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser. Desuden skal de hensyn som fremgår af den foreslåedes lovs kapitel 10 om fortrolighed indgå i overvejelser om orientering af offentligheden.

Der stilles ikke i bestemmelsen nærmere krav til formen for orienteringen. Orientering af offentligheden kan således ske på den måde, som klima-, energi- og forsyningsministeren finder bedst egnet under hensyn til den berørte virksomhed, hændelsens karakter, den geografiske udstrækning, den forventede betydning for bestemte dele af offentligheden m.v.

Rammer en hændelse flere sektorer, eller har en hændelse potentiale til at ramme flere sektorer, forudsættes det, at der forud for offentliggørelse sker en koordinering mellem de relevante kompetente myndigheder.

Det foreslås, at det som udgangspunkt er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, der foretager offentliggørelsen af en væsentlig hændelse, jf. dog det foreslåede stk. 2, idet ministeriet vil være nærmest til at foretage afvejningen af virksomhedens eventuelle interesse i, at der ikke sker offentliggørelse over for hensynet til offentligheden.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 15, *stk.* 2, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i situationer efter stk. 1, kræve at virksomheden foretager offentliggørelse af hændelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre NIS 2-direktivets artikel 27, stk. 7, sidst. Hvorefter medlemsstater efter høring af en virksomhed, kan kræve at virksomheden informere offentligheden om hændelsen.

Efter den foreslåede bestemmelse, kan klima-, energi- og forsyningsministeren i situationer efter stk. 1, kræve at det er virksomheden som offentliggøre hændelsen. Offentliggørelsen af hændelsen skal dermed følge de samme kriterier og krav som er beskrevet ovenfor til stk. 1, og kan ikke ske uden forudgående høring af virksomheden.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 14, stk. 1.

Til § 15 [Kapitel 4]

Det følger af den foreslåede bestemmelse i § 15, at enhver kan underrette Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om væsentlige hændelser, cybertrusler og nærvedhændelser, der negativt påvirker eller vurderes at kunne påvirke tilgængelighed, integritet eller fortrolighed af data, informationssystemer, digitale netværk eller digitale services i energisektoren.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at alle offentlige og private virksomheder samt privatpersoner kan underrette Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om hændelser, der negativt påvirker eller vurderes at kunne påvirke tilgængelighed, integritet eller fortrolighed af data, informationssystemer, digitale netværk eller digitale services, hvilket indholdsmæssigt svarer til begrebet »sikkerhedshændelse« efter § 2, nr. 1, i lov om Center for Cybersikkerhed. Det bemærkes i den forbindelse, at begrebet »digitale services« skal forstås i overensstemmelse med begrebet »digitale tjenester« i lov om Center for Cybersikkerhed.

Underretning af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet ved større sikkerhedshændelser skaber de bedst mulige forudsætninger for, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan udnytte erfaringer med cybertrusler og sikkerhedsrisici på tværs af samfundet – og dermed skabe et samlet overblik over den aktuelle sikkerhedstilstand i energisektoren i Danmark. Underretninger sætter således Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet i stand til at varsle hurtigere om trusler og styrke grundlaget for rådgivningen om risici og passende sikkerhedstiltag.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører NIS 2-direktivets artikel 30, stk. 1, litra a og b, hvorefter det følger af Medlemsstaterne sikrer, at der, i tilgift til underretningsforpligtelsen i medfør af artikel 23 kan indgives underretninger til CSIRT'er eller i givet fald til de kompetente myndigheder på frivillig basis af: a) væsentlige og vigtige enheder for så vidt angår hændelser, cybertrusler og nærvedhændelser, b) enheder, udover dem der om-

handlet i litra a), uanset om de er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde, for så vidt angår væsentlige hændelser, cybertrusler og nærvedhændelser.

Det bemærkes at frivillige underretninger undtages fra aktindsigt efter lovens § 27. Der henvises i øvrigt til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 27.

Til § 16 [Kapitel 5]

For at få adgang til klassificeret information stilles der krav om sikkerhedsgodkendelse i medfør af Justitsministeriets cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014 om sikkerhedsbeskyttelse af informationer af fælles interesse for landene i NATO eller EU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt (sikkerhedscirkulæret). Kravet om sikkerhedsgodkendelse efter sikkerhedscirkulæret gælder for ansatte i offentlige myndigheder, ansatte i private virksomheder, der løser opgaver for offentlige myndigheder, og ansatte i private virksomheder, hvis der i øvrigt i medfør af særlovgivning stilles krav om sikkerhedsgodkendelse for at udføre deres funktion.

Energistyrelsen træffer i dag afgørelser om sikkerhedsgodkendelser for så vidt angår ansatte og konsulenter i Energinet samt konsulenter, som indgår i samarbejdsforhold med Energistyrelsen i regi af den Nationale Operative Stab eller Lokale Beredskabsskaber efter Lov om Energinet og Sikkerhedscirkulæret. Energistyrelsen har ikke hjemmel til at sikkerhedsgodkende personer inden for energisektoren, der ikke er ansat i eller udfører opgaver for Energistyrelsen eller en anden offentlig myndighed. Desuden har klimaenergi- og forsyningsministeren i dag ikke bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om sikkerhedsgodkendelse i energisektoren.

I perioden fra 2019 til 2023 har Energistyrelsen truffet afgørelser om sikkerhedsgodkendelse af personer inden for energisektoren, der ikke var ansat i eller udfører opgaver for Energistyrelsen, ud fra en retsvildfarelse om, at sikkerhedscirkulæret indeholdt hjemmel hertil.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at der er behov for en hjemmel til sikkerhedsgodkendelse af personer, der har direkte adgang til at påvirke energiforsyningen, for at sikre fornødne personelsikkerhed i energisektoren.

Det følger af den foreslåede § 16, *stk. 1, 1. pkt.* at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte regler

om, at personer, der har direkte adgang til at påvirke forsyningen i energisektoren, skal sikkerhedsgodkendes af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Ved direkte adgang til at påvirke energiforsyningen forstås ansatte og konsulenter med væsentlige fysiske eller logiske adgange og rettigheder, f.eks. fysisk adgang til virksomhedens kontrolrum eller virksomhedens forsyningskritiske anlæg, eller domænerettigheder eller lignende privilegerede rettigheder til virksomhedens kritiske systemer og netværk.

Bemyndigelsen forventes udmøntet ved udstedelse af en bekendtgørelse, der fastsætter nærmere regler for, hvilke personer i energisektoren der skal gennemgå sikkerhedsundersøgelse med henblik på afgørelse om sikkerhedsgodkendelse. Ved fastsættelse af regler herom vil der blive lagt vægt på, at sikkerhedsgodkendelser kun omfatter personer i virksomheden, der har direkte adgang til at påvirke energiforsyningen. Det forventes, at der f.eks. vil blive lagt vægt på personens konkrete opgaveroller i virksomheden samt virksomhedens forsyningsstørrelse og kritikalitet for den samlede energiforsyning i Danmark.

Efter den foreslåede bestemmelse forventes der også fastsat nærmere regler om kriterier for, på hvilke betingelser en virksomhed i energisektoren vil kunne anmode om sikkerhedsundersøgelse. Det bemærkes i den forbindelse, at gennemførelse af sikkerhedsgodkendelse vil ske på grundlag af en anmodning fra virksomheden og forudsætter, at vedkommende har meddelt samtykke dertil.

Det vil bero på en risikovurdering foretaget af virksomheden, hvilke personer eller personalegrupper der har direkte til at påvirke energiforsyningen i virksomheden.

Det følger af den foreslåede § 16, stk. 1, 2. pkt., at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte regler om ansøgning om, betingelser for og meddelelse og tilbagekaldelse af sikkerhedsgodkendelser.

Det forventes på den baggrund, at der fastsættes nærmere regler om ansøgning og afgørelser om sikkerhedsgodkendelser, samt meddelelse om og tilbagekaldelse af afgørelser om sikkerhedsgodkendelser. Dette omfatter bl.a. administrative krav i forbindelse med indgivelse af en ansøgning, hvilken myndighed der træffer afgørelse, krav om afmelding, hvis en person ikke længere har en funktion, som forudsætter en sikkerhedsgodkendelse, og bestemmelser om, at afgørelsen tilbagekaldes, hvis en person ikke længere opfylder kravene til godkendelsen.

På den baggrund forventes eksempelvis fastsat nærmere regler om, at det er virksomhedernes ansvar at foretage ID/CV-kontrol med tilfredsstillende resultat, inden der ansøges om sikkerhedsgodkendelser.

Det følger af den foreslåede § 16, stk. 2, at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om, på hvilke betingelser en virksomhed kan få foretaget baggrundskontrol af personer med henblik på at vurdere en potentiel sikkerhedsrisiko for virksomheden. Baggrundskontrollen kan efter bestemmelsens 2. pkt., angå personer, der: 1) varetager følsomme opgaver i eller til fordel for en kritisk enhed, navnlig vedrørende den kritiske enheds modstandsdygtighed, 2) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til en kritisk enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med den kritiske enheds sikkerhed eller 3) overvejes ansat i stillinger, der indebærer opgavevaretagelse efter nr. 1 og/eller nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører artikel 14, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 af 14. december 2022 om kritiske enheders modstandsdygtighed og om ophævelse af Rådets direktiv 2008/114/EF (CER-direktivet), hvorefter medlemsstaterne angiver, på hvilke betingelser en kritisk enhed i behørigt begrundede tilfælde og under hensyntagen til medlemsstatsrisikovurderingen har tilladelse til at indgive anmodninger om baggrundskontrol af personer, der a) varetager følsomme opgaver i eller til fordel for en kritisk enhed, navnlig vedrørende den kritiske enheds modstandsdygtighed, b) er bemyndiget til at få direkte adgang eller fjernadgang til en kritisk enheds lokaler, oplysninger eller kontrolsystemer, herunder i forbindelse med den kritiske enheds sikkerhed, c) overvejes ansat i stillinger, der hører under kriterierne i litra a) eller b).

Baggrunden for CER-direktivets artikel 14, stk. 1, beskrives i præambelbetragtning nr. 32, hvoraf det bl.a. fremgår, at risikoen for, at ansatte i kritiske enheder eller deres kontrahenter misbruger for eksempel deres adgangsret inden for den kritiske enheds organisation til at skade og forvolde skade, giver anledning til stigende bekymring.

Efter den foreslåede bestemmelse vil klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med justitsministeren kunne fastsætte nærmere regler, der sammen med bestemmelsen vil skulle gennemføre CER-direktivets artikel 14.

Det foreslås, at klima-, energi- og forsyningsministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om, på hvilke betingelser en virksomhed i energisektoren vil kunne anmode om baggrundskontrol af en person, således at særlige sektorspecifikke hensyn kan varetages.

Det bemærkes i den forbindelse, at gennemførelse af baggrundskontrol vil ske på grundlag af en anmodning fra en virksomhed i energisektoren og forudsætter, at den pågældende person har meddelt samtykke dertil.

Bemyndigelsen i den foreslåede § 16, stk. 2, forventes udmøntet ved udstedelse af en bekendtgørelse, der fastsætter nærmere regler for, på hvilke betingelser virksomheder kan få foretaget baggrundskontrol af personer. Der vil i den forbindelse bl.a. kunne lægges vægt på, at den pågældende person har følsomme opgaver eller er bemyndiget adgang til virksomhedens lokaler. Det forventes i energisektoren at kunne være personer med uledsaget adgang til kontrolrum (f.eks. rengøringspersonale) eller adgang til forsyningsanlæg (f.eks. gartnere og vagter) eller softwareudviklere og konsulenter, som sidder med f.eks. vedligeholdelse og test af systemer, der anvendes til at styre og overvåge produktion, transmission og distribution af energi.

Det vil bero på en risikovurdering foretaget af virksomheden, hvilke personer eller personalegrupper, der vil være omfattet af reglerne om baggrundskontrol.

Det forudsættes i øvrigt, at udstedelse af nærmere regler og den efterfølgende administration af ordningen om baggrundskontrol efter den foreslåede § 16, stk. 2, som minimum vil ske i overensstemmelse med kravene i CER-direktivets artikel 14, stk. 2 og 3.

Det fremgår bl.a. af CER-direktivets artikel 14, stk. 2, at anmodninger om baggrundskontrol vurderes inden for en rimelig frist og behandles i overensstemmelse med national ret og nationale procedurer samt relevant og gældende EU-ret, herunder EU-regulering om beskyttelse af personoplysninger. Baggrundskontrollen skal være forholdsmæssig og strengt begrænset til, hvad der er nødvendigt, og den skal udelukkende foretages med henblik på at vurdere en potentiel sikkerhedsrisiko for den berørte kritiske enhed.

CER-direktivets artikel 14, stk. 3, fastsætter bl.a., at baggrundskontrollen mindst skal bekræfte identiteten af den person, som er genstand for baggrundskontrollen, og at der skal foretages en kontrol af strafferegistre for den pågældende person for lovovertrædelser, der er relevante for en bestemt stilling.

Til § 17 [Kapitel 6]

Det følger af gældende ret i elforsyningslovens § 51d og gasforsyningslovens § 30 a, stk. 5-7 at de virksomheder der i dag er pålagt krav om beredskabsplanlægning, fysisksikring og cybersikkerhed i el- og gassektorerne halvårligt skal betale et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostningerne af ministeriets tilsyn med virksomhedernes overholdelse af regler udstedt i medfør af elforsyningslovens § 85 b, stk. 4 og 85 c, stk. 6, samt gasforsyningslovens § 15 a, stk. 4 og 15 b, stk. 6.

Gebyrernes størrelse er blevet fastsat ved bekendtgørelse i bekendtgørelse nr. 805 af 15. juni 2023 om betaling for myndighedsbehandling i Energistyrelsen. Gebyrerne er fastsat som generelle grundbeløb fordelt på 4 kategorier, graderet således, at gebyret er størst for virksomheder i kategori 1 og lavest for virksomheder i kategori 4. De 4 gebyrkategorier for gebyrprokrævningen er baseret på den kategorisering, der foretages af virksomhederne efter it-beredskabsbekendtgørelsen dog under hensyntagen til antallet af klasse 1 anlæg som virksomheden ejer. Klassificeringen af anlæg foretages efter elberedskabsbekendtgørelsen og naturgasberedskabsbekendtgørelsen.

Efter gældende ret er følgende aktiviteter og opgaver gebyrfinansieret: Hvilke opgaver/aktiviteter er refusionsberettiget: Godkendelse af beredskabsmateriale, herunder; dialog om mangler, fejl, rykkere (Efter indsendelse til tilsyn), tid brugt på fysiske tilsyn, herunder; forberedelse af tilsyn (udarbejdelse af skabeloner, læse beredskabsmateriale, booke rejse o.lign.), rejsetid til og fra virksomheden, udarbejdelse af tilsynsrapport samt nødvendig uddannelse af medarbejder der skal foretage tilsyn.

Følgende opgaver/aktiviteter er ikke gebyrfinansieret efter gældende ret: udarbejdelse af vejledningsmateriale, vejledning om krav til beredskabsmateriale (før indsendelse til tilsyn), udarbejdelse af påbud eller politianmeldelser, udarbejdelse/revision af lovgivning.

Endvidere er der visse andre udgifter som Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet afholder som led i administrationen af ordningen, der ligeledes ikke er omfattet af den gældende gebyrfinansiering. Disse er udgifter til klassificering af virksomhedernes anlæg og niveauinddeling af virksomhederne efter reglerne i § 4, udarbejdelse af risiko og sårbarhedsscenarioer, som virksomhederne skal bruge i deres risiko og sårbarhedsvurderingsarbejde, den halvårlige gebyrprokrævning af virksomhederne, herunder indhentelse

af faktureringsoplysninger fra virksomhederne, vejledningen af virksomhederne i reglerens konkrete anvendelse på deres virksomhed, samt håndtering af hændelsesindberetninger fra virksomhederne.

Endeligt er klima-, energi- og forsyningsministerens tilsyn med det almene beredskab og it-beredskabet hos Energinet siden den 1. juli 2019 blevet finansieret via lovfastsat grundbeløb i elforsyningslovens § 51 b og gasforsyningslovens § 30 a, stk. 3, hvor beløbet er en delmængde af et større beløb, der opkræves for tilsyn med Energinets aktiviteter efter de to love. Klima-, energi- og forsyningsministeren opkræver i dag årligt gebyr for 1000 timers tilsyn med Energinets almene beredskab og it-beredskab. De 1000 timer er lovmæssigt fordelt med 600 timer til Energinets El TSO og 400 timer til Energinets Gas TSO, hvilket efter Energistyrelsens 2024 timetakts for en gennemsnitsmedarbejder på 746,68 kr. svarer til 746.680 kr. Der er i tillæg til de 1000 timers tilsyn, som Energistyrelsen fører, også finansieret 50 timers ekstern konsulentbistand til tilsyn med it-beredskab pga. områdets særlige tekniske karakter. Denne udgift udgjorde 62.500 kr., da man anlagde en formodning om at en konsulent kostede 1250 kr. i timen.

Det foreslås i § 17, *stk. 1*, at virksomheder omfattet af loven halvårligt skal betale et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af de omkostninger til tilsyn med virksomhederne efter reglerne i denne lov og regler udstedt i medfør af denne lov. Den halvårige betaling er en fortsættelse af den hidtidige frekvens for betaling for tilsyn med virksomhedernes beredskabsarbejde. Den halvårige frekvens sikrer, at der ikke skal betales for store beløb ad gangen, samt at opkrævningen kan finde sted i samme frekvens som andre betalinger for myndighedsbehandling efter elforsyningsloven, gasforsyningsloven og olieberedskabsloven.

Konsekvensen af det foreslåede stk. 1 er, at der sker en udvidelse af den gebyrordning der i dag finansierer klima-, energi- og forsyningsministerens tilsyn med el- og naturgasvirksomhedernes beredskab efter § 85 b og 85 c i elforsyningsloven og § 15 a og b i gasforsyningsloven og regler udstedt i medfør af disse paragraffer. Efter gældende ret efter § 51 d i elforsyningsloven og § 30 a, stk. 5 i gasforsyningsloven og fortsat efter den foreslåede § 17, stk. 1, skal virksomhederne betale administrativt fastsatte gebyrer for det tilsyn, de modtager fra klima-, energi og forsyningsministeren. Gebyrerne vil blive fastsat som generelle grundbeløb, der dækker de udgifter som Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har med administration og tilsyn med ordningen. De gældende § 51 d i elforsyningsloven og § 30 a, stk. 5 i

gasforsyningsloven foreslås samtidigt ophævet i disse love, da de i stedet erstattes af den foreslåede § 18, stk. 1.

Udgifterne, der afholdes under den foreslåede stk. 1, er hovedsageligt forbundet med det direkte tilsyn med virksomhedernes overholdelse af reglerne i loven og regler udstedt i medfør af loven. Herunder forberedelse af tilsynet, såsom indhentning af materiale, udsendelse af selvevalueringsskemaer, planlægning af tilsynet i dialog med virksomheden, effektiv transport til og fra virksomheden, afholdelsen af selve det fysiske tilsyn, udgift til eventuel kost og logi i forbindelse med tilsynet, opfølgning på tilsynet, nødvendig uddannelse, efteruddannelse, certificering og recertificering af medarbejderne til at føre tilsynet samt udarbejdelse af påbud eller politianmeldelser. Hertil kommer udgifter til skrivebordstilsynet, der bliver ført i forbindelse med godkendelse af virksomhedernes konklusioner fra risiko og sårbarhedsvurderingerne, beredskabsplaner, it-beredskabsplaner øvelsesplaner, øvelsesindberetninger og hændelser-som-øvelser samt kontrakter med proaktive og reaktive it-sikkerhedstjenester.

Det foreslås med § 17, stk. 1 at udgifter som Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet afholder som led i administrationen af ordningen, ligeledes skal finansieres af de generelle grundbeløb i § 17, stk. 1. Disse er udgifter til klassificering af virksomhedernes anlæg og niveauinddeling af virksomhederne efter reglerne i § 4, udarbejdelse af risiko og sårbarhedsscenarioer, som virksomhederne skal bruge i deres risiko og sårbarhedsvurderingsarbejde, den halvårslige gebyropkrævning af virksomhederne, herunder indhentelse af faktureringsoplysninger fra virksomhederne, vejledningen af virksomhederne i reglernes konkrete anvendelse på deres virksomhed, samt håndtering af hændelsesindberetninger fra virksomhederne.

Følgende udgifter er forsat ikke finansieret af det foreslåede gebyr i § 17, stk. 1, udarbejdelse af generelt vejledningsmateriale og udarbejdelse/revision af lovgivning.

Det foreslås i § 17, *stk.* 2, at virksomheder ligeledes halvårligt skal betale et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostninger til ad-hoc tilsyn med virksomhederne efter reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af regler i denne lov. Dette gebyr vil blive beregnet individuelt for hver virksomhed, der måtte modtage ad-hoc tilsyn med overholdelsen af reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af denne lov. Gebyret vil være et aktivitetsbaseret gebyr, og vil derfor blive beregnet ud fra antallet af timer, der er medgået til udførelsen af aktiviteten

(ad-hoc tilsynet), ganget med den budgetterede timesats. De udgifter, der kan henregnes til dette gebyr, er de samme som for de generelle grundbeløb virksomhederne skal betale efter stk. 1, med undtagelse af udgifter og timer brugt til nødvendig uddannelse, efteruddannelse, certificering og recertificering af medarbejderne, da disse udgifter allerede er inddækket af de generelle grundbeløb.

Virksomheder vil efter det foreslåede stk. 2 blive faktureret for alle timer, der er pågået ad-hoc tilsynet. Herunder også timer der er brugt i forbindelse indhentning af oplysninger, nærmere undersøgelse af faktiske forhold og vurdering af om ad-hoc tilsyn skal indledes med den pågældende virksomhed, dog kun i de tilfælde hvor der faktisk indledes ad-hoc tilsyn med virksomheden. Fører indhentning af oplysninger, undersøgelse af faktiske forhold og vurdering af om ad-hoc tilsyn skal indledes til, at der ikke skal indledes ad-hoc tilsyn, så afholdes udgiften af tilsynsmyndigheden. Timefaktureringen forsætter til det tidspunkt, hvor tilsynsmyndigheden fremsender endelig afgørelse om tilsynet.

Det foreslås i § 17, stk. 3, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om størrelsen, betaling og opkrævning af beløb efter stk. 1 og 2, herunder om fordelingen af omkostningerne på kategorier af virksomheder.

Det forventes, at bemyndigelsen vil blive udmøntet således, at der i reglerne for betaling af gebyret efter den foreslåede § 17, stk. 1 vil blive angivet kriterier for virksomheders inddeling i de nævnte kategorier i punkt 3.5.3 i de almindelige bemærkninger, samt hvad gebyret for hver af kategorierne er fastsat til. Det forventes endvidere, at Energistyrelsen vil kunne justere gebyrerne, så de afspejler antallet og størrelsen af de virksomheder i sektorerne, der føres tilsyn med.

Det forventes endvidere at klima-, energi- og forsyningsministeren bruger bemyndigelsen i stk. 3 til at fastsætte, at gebyrer opkrævet efter den foreslåede § 17, stk. 2, vil blive opkrævet som timeafregnede gebyrer, baseret på det samlede antal medgåede timer til ad-hoc tilsyn ganget med den budgetterede timepris i Energistyrelsen, i det år hvor ad-hoc tilsynet afholdes, idet tilsynet som beskrevet i den foreslåede § 19, stk. 2, nr. 3 forventes delegeret til Energistyrelsen.

Der vil således være en fuld omkostningsdækning for Energistyrelsen, hvilket betyder, at udgifterne forbundet med tilsynet og administrationen af ordningen modsvares af de samlede opkrævninger. Ordningen vil dermed hvile i sig selv. Dette vil sikre, at princippet om proportionalitet mellem den ydelse, som virksomheden får, og det gebyr, der opkræves herfor, overholdes.

Det følger af endvidere af det foreslåede § 18, stk. 7, at energi-, forsynings- og klimaministeren vil kunne fastsætte nærmere regler om betaling og opkrævning af det i stk. 1 og stk. 2 nævnte beløb. Det forventes, at der vil blive fastsat regler om, at betalingerne skal ske efter halvårslige fakturaer. Det forventes også, at der vil blive fastsat regler om, at betalingerne skal ske til Energistyrelsen. Det forventes herudover, at der fastsættes regler om efterregulering af beløbet, der betales, så det sikres, at virksomhederne ikke betaler for meget eller for lidt. Det forventes ligeledes, at der fastsættes regler om, hvor hurtigt virksomhederne skal indbetale beløbet efter udstedelse af fakturaen. Det forventes endvidere, at der fastsættes regler om, at der skal betales renter i medfør af renteloven, såfremt der ikke betales rettidigt.

Der henvises til pkt. 3.5 i de almindelige bemærkninger.

Til § 18 [Kapitel 6]

Det foreslås i § 18, *stk. 1*, at virksomheder betaler halvårligt gebyr for behandling af ansøgninger og dispensationer efter reglerne i denne lov eller efter regler udstedt i medfør af loven. Klima-, Energi og Forsyningsministeriet foreslår med bestemmelsen, at virksomheder skal betale et fast vederlag pr. ansøgning efter loven eller regler udstedt i medfør af loven, differentieret alt efter hvad det er der ansøges om. Der tænkes således på virksomheders ansøgninger om samordnet beredskab, ansøgninger om personsammenfald, ansøgning om dispensation efter den generelle dispensationsregel, ansøgning om sikkerhedsgodkendelse af en medarbejder, ansøgning om baggrundskontrol af en medarbejder samt andre ansøgninger der er virksomhedens egen interesse. Reglen finder anvendelse på ansøgninger, uagtet om virksomhederne er tvunget til at ansøge om godkendelsen pga. krav herom i regler efter denne lov eller regler udstedt i medfør af denne lov eller ej.

Det foreslås i § 18, *stk. 2*, at Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om størrelsen, betaling og opkrævning af beløb efter stk. 1. Det forventes af denne bemyndigelse vil blive udmøntet ved at klima-, energi-

og forsyningsministeren administrativt fastsætter et eller flere engangsvederlag, der skal betales pr. ansøgning, som virksomheden indgiver til Energistyrelsen. Betaling afhænger ikke af om virksomheden opnår godkendelse af deres ansøgning eller ej. Der skal således betales blot fordi Energistyrelsen, der forventes at blive delegeret behandlingen af sådanne ansøgninger, skal realitetsbehandle en ansøgning. Det forventes, at ansøgningstyper, der estimeres til gennemsnitligt at have det samme sagsomfang og derfor også sagsbehandlingstid, får fastsat det samme størrelse engangsvederlag.

Det forventes, at gebyrerne for de enkelte ansøgningstyper i første omgang vil blive fastsat på baggrund af klima-, energi- og forsyningsministerens initiale estimering af hvor mange timer det gennemsnitligt tager at behandle en sådan ansøgning ganget med den budgetteret timepris. Efter der er opbygget et tilstrækkeligt datagrundlag gennem medarbejdernes tidsregistrering, vil de initiale estimering erstattes af det konkrete gennemsnitlige tidsforbrug pr. ansøgningstype, hvorefter de fastsatte gebyrer vil blive op- eller nedjusteret på dette grundlag, ligesom hvis den budgetterede timepris ændrer sig, idet gebyrordningen skal balancere over en 4-årig periode i overensstemmelse med Finansministeriets budgetvejledning.

Klima-, energi- og forsyningsministeren bemyndiges i medfør af den foreslåede bemyndigelse i § 18, stk. 2 til at anvende den til enhver tid gældende budgetterede timepris hos den myndighed til hvem tilsynet delegeres til, til fastsættelsen af beløbene der skal betales. Den budgetterede timepris fastsættes på grundlag af gennemsnitlige lønudgifter tillagt en forholdsmæssig andel af generelle fællesomkostninger, relevante henførbare, indirekte omkostninger og direkte øvrige driftsomkostninger, der er forbundet med myndighedsbehandlingen i det pågældende regnskabsår. Energistyrelsens omkostningsfordeling vil følge Finansministeriets vejledninger herfor.

Der vil således være en fuld omkostningsdækning for Energistyrelsen, hvilket betyder, at udgifterne forbundet med tilsynet og administrationen af ordningen modsvares af de samlede opkrævninger. Ordningen vil dermed hvile i sig selv. Dette vil sikre, at princippet om proportionalitet mellem den ydelse, som virksomheden får, og det gebyr, der opkræves herfor, overholdes.

Det forventes derfor ligeledes, at klima-, energi- og forsyningsministeren udmønter bemyndigelsen i stk. 2, således at hvis virksomheden indleverer en mangelfuld ansøgning, så betales der gebyr for behandlingen (afvisning) af både den ufuldstændige og den endelige ansøgning.

Det følger af endvidere af det foreslåede § 18, *stk. 2*, at klima-, energi- og forsyningsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler om betaling og opkrævning af det i *stk. 1* og *stk. 2* nævnte beløb. Det forventes, at der vil blive fastsat regler om, at betalingerne skal ske efter halvårslige fakturaer. Det forventes også, at der vil blive fastsat regler om, at betalingerne skal ske til Energistyrelsen. Det forventes endvidere, at der fastsættes regler om efterregulering af beløbet, der betales, så det sikres, at virksomhederne ikke betaler for meget eller for lidt. Det forventes herudover, at der fastsættes regler om, hvor hurtigt virksomhederne skal indbetale beløbet efter udstedelse af fakturaen. Det forventes ligeledes, at der fastsættes regler om, at der skal betales renter i medfør af renteloven, såfremt der ikke betales rettidigt.

Der henvises til pkt. 3.5 i de almindelige bemærkninger.

Til § 19 [Kapitel 7]

Ifølge elforsyningslovens § 85 b, *stk. 1*, skal virksomheder, som er bevilningspligtige efter §§ 10 og 19 eller har tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, samt elforsyningsvirksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, *stk. 2* og 3, i lov om Energinet, foretage nødvendig planlægning og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre elforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Denne bestemmelse vedrører alene den fysiske sikring og det fysiske beredskab for virksomhederne.

Efter elforsyningslovens § 85 b, *skt. 4*, kan klima-, energi- og forsyningsministeriet kan fastsætte nærmere regler for udførelsen tilsyn af med det beredskabsarbejde efter *stk. 1*. De nærmere regler for tilsyn er fastsat i bekendtgørelse om beredskab for elsektoren i bekendtgørelsens kapitel 10. Efter bekendtgørelsen er energistyrelsen tilsynsmyndigheden.

Ifølge gasforsyningslovens § 15 a, *stk. 1*, skal selskaber, der er bevillingspligtige efter § 10, samt Energinet og denne virksomheds helejede datterselskaber, der varetager gasvirksomhed i medfør af § 2, *stk. 2* og 3, i lov om Energinet skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre gasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Denne bestemmelse vedrører alene den fysiske sikring og det fysiske beredskab for selskaberne.

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan på baggrund af gasforsyningslovens § 15 a, stk. 4, fastsætte nærmere regler for udførelsen af selskabernes beredskabsarbejde. De nærmere regler for tilsyn er fastsat i bekendtgørelsen om beredskab for naturgassektoren. Energistyrelsen er tilsynsmyndigheden for selskabernes overholdelse af beredskabsreguleringen.

Ifølge elforsyningslovens § 85 c, stk. 1, skal virksomheder, som er bevillingspligtige efter §§ 10 og 19 eller har tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, Energinet og dennes helejede datterselskaber samt virksomheder, der yder balancering af elsystemet, skal opretholde et it-beredskab, herunder planlægge og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre beskyttelsen af kritiske it-systemer, der er af betydning for elforsyningen. Ifølge gasforsyningslovens § 15 b, stk. 1, skal selskaber, der er bevillingspligtige efter § 10, samt Energinet og dennes helejede datterselskaber, der varetager gasforsyningsvirksomhed i henhold til § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, skal opretholde et it-beredskab, herunder planlægge og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre beskyttelsen af kritiske it-systemer, der er af væsentlig betydning for gasforsyningen. Bestemmelserne vedrører alene sikringen og beredskabet af virksomhedernes kritiske it-systemer

Efter elforsyningslovens § 85 c, stk. 6 og gasforsyningslovens § 15 b, stk. 6, fastsætter klima-, energi- og forsyningsministeren nærmere regler for udførelsen af tilsyn med virksomhedernes it-beredskab efter stk. 1. De nærmere regler for tilsyn er fastsat i bekendtgørelse om it-beredskab for el- og naturgassektorerne. Efter bekendtgørelsen er Energistyrelsen tilsynsmyndigheden.

Ifølge olieberedskabslovens § 17, stk. 1, fører klima-, energi- og forsyningsministeren tilsyn med, at loven og regler udstedt i henhold til loven overholdes. Olieberedskabslovens indeholder i § 16, beredskabspligter for virksomheder omfattet af loven. Klima-, energi- og forsyningsministeren fører således tilsyn med olievirksomhedernes beredskab. Efter olieberedskabslovens § 17, stk. 5, kan klima-, energi og forsyningsministeren fastsætte nærmere regler om fremsendelse af oplysninger til brug for tilsyn, om virksomhedernes medvirken i tilsyn og om virksomhedernes fremsendelse af revisorerklæring. De nærmere regler er fastsat i bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 18.

Der er ikke nærmere regler for tilsyn af virksomheders beredskab i fjernvarme og -kølesektoren.

Det følger af den foreslåede § 19, *stk. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren fører tilsyn med om virksomhederne opfylder sine forpligtelser i henhold til loven og regler fastsat i medfør af loven. Efter den foreslåede bestemmelse skal klima-, energi- og forsyningsministeren således føre tilsyn med virksomheder i sektorerne for el, gas, olie samt fjernvarme og -køling.

Det følger af den foreslåede § 19, *stk. 2*, at klima-, energi og forsyningsministeren kan, som led i tilsyn ud fra en konkret vurdering af omstændigheder, anvende følgende tilsynsforanstaltninger over for virksomhederne: 1) Foretage kontrol hos virksomheden og inspicere de lokaler virksomheden bruger til at levere sine tjenester samt foretage stikprøvekontrol. 2) Foretage regelmæssige kontrol- og tilsynsbesøg hos virksomheder. 3) Foretage ad hoc-audits. 4) Foretage sikkerhedsscanninger og penetrationstests af virksomhedens net- og informationssystemer samt fysiske lokationer. Tilsynsmyndigheden er ansvarlig for eventuelle skader virksomheden pådrager sig med disse test. 5) Kræve at få udleveret oplysninger, der er nødvendige for at vurdere de foranstaltninger til net- og informationssystemer samt modstandsdygtighed, som virksomheden har indført efter loven og regler udstedt i medfør af loven. 6) Kræve at få adgang til data, dokumenter og oplysninger, der er nødvendige for udførelsen af tilsynsopgaven, herunder til afgørelse af om et forhold er omfattet af denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 32, stk. 1 og 2, i NIS 2-direktivet og artikel 21, stk. 1 og 2, i CER-direktivet.

Det følger af NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 1, at medlemsstater skal sikre, at de tilsynsforanstaltninger, der pålægges virksomheder, for så vidt angår forpligtelser fastsat i direktivet, er effektive og er forholdsmæssige under hensyntagen til omstændighederne i hver enkelt sag. Efter CER-direktivet skal medlemsstater sikre, tilsynsbeføjelserne kun kan udøves med forbehold af passende garantier. Disse garantier skal navnlig sikre, at en sådan udøvelse finder sted på en objektiv, gennemsigtig og forholdsmæssig måde, og at de berørte kritiske enheders rettigheder og legitime interesser såsom beskyttelse af forretningshemmeligheder garanteres behørigt, herunder deres ret til at blive hørt, til et forsvar og til effektive retsmidler ved en uafhængig domstol.

Efter bestemmelsen i NIS 2-direktivet artikel 32, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at de kompetente myndigheder, når de udfører deres tilsynsopgaver vedrørende virksomheder, som minimum har beføjelse til at pålægge virksomhederne; a) kontrol på stedet og eksternt tilsyn, herunder stikprøvekontrol, som skal udføres af uddannede fagfolk, b) regelmæssige og målrettede sikkerhedsaudits udført af et kvalificeret uafhængigt organ eller en kompetent myndighed, c) ad hoc-audits, herunder hvor det er berettiget på grund af en væsentlig hændelse eller en overtrædelse af dette direktiv fra den væsentlige enheds side, d) sikkerhedsscanninger baseret på objektive, ikke-diskriminerende, fair og gennemsigtige risikovurderingskriterier, hvor det er nødvendigt i samarbejde med den berørte enhed, e) anmodninger om oplysninger, der er nødvendige for at vurdere de foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici, som den berørte enhed har indført, herunder dokumenterede cybersikkerhedspolitikker, samt overholdelse af forpligtelsen til at indgive oplysninger til de kompetente myndigheder i henhold til artikel 27 (om registreringspligt for bestemte typer af digitale tjenester), f) anmodninger om adgang til data, dokumenter og oplysninger, der er nødvendige for udførelsen af deres tilsynsopgaver og g) anmodninger om dokumentation for gennemførelsen af cybersikkerhedspolitikker såsom resultaterne af sikkerhedsaudits udført af en kvalificeret revisor og den respektive underliggende dokumentation.

Efter bestemmelsen i CER-direktivets artikel 21, stk. 1, skal medlemsstater sikre at de kompetente myndigheder har beføjelser og midler til; a) at foretage inspektioner på stedet af den kritiske infrastruktur og de lokaler, som den kritiske enhed anvender til at levere sine væsentlige tjenester, og eksternt tilsyn med de foranstaltninger, som kritiske enheder har truffet, b) at foretage eller kræve revision af kritiske enheder. Efter CER-direktivets artikel 21, stk. 2, skal medlemsstaterne sikre, at de kompetente myndigheder har beføjelser og midler til, hvor det er nødvendigt for udførelsen af deres opgaver i henhold til dette direktiv, at kræve, at kritiske enheder, inden for en rimelig tidsfrist, giver; a) de oplysninger, der er nødvendige for at vurdere, hvorvidt de foranstaltninger, der træffes af disse enheder for at sikre deres modstandsdygtighed, b) dokumentation for faktisk gennemførelse af disse foranstaltninger, herunder resultaterne af en revision foretaget af en uafhængig og kvalificeret revisor udvalgt af denne enhed og foretaget på dennes regning.

Det bemærkes at der efter direktivernes bestemmelser, fremgår, at der kan foretages »eksternt tilsyn«, hvilket er en formulering, der efter Klima-

Energi- og Forsyningsministeriet opfattelse kan give anledning til fortolkningstvív. I den engelske sprogversion af NIS 2-direktivet anvendes formuleringen »off-site supervision«. Efter Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets opfattelse udgør eksternt tilsyn, forstået som off-site supervision, et tilsyn uden fysisk tilstedeværelse *på stedet*, altså eksempelvis udført på skriftligt grundlag. Disse former for tilsyn kan beskrives som administrative tilsyn.

Det bemærkes ligeledes at NIS 2-direktivets, artikel 32, stk. 2, litra a anvender udtrykket »på stedet«, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer at dette udtryk kan forstås i overensstemmelse med CER-direktivets artikel 21, stk. 1, litra a. Kontrol »på stedet« må efter Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet opfattelse omfatte både; 1) områder, hvor virksomhederne har materiale eller anlæg, som anvendes til at levere virksomhedens tjeneste og 2) lokaler, som virksomheden anvender til at levere sine tjenester. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer at udtrykket »hos virksomheden« vil lede til mindre fortolkningstvív og samtidig dække over udtrykket »på stedet«. Det foreslås derfor, at bestemmelsen anvender udtrykket »hos virksomheden«.

Baggrunden for artikel 21, stk. 1, og stk. 2, 1. pkt., er beskrevet i CER-direktivets præambelbetragtning nr. 40, hvoraf det bl.a. fremgår, at medlemsstaterne bør sikre, at deres kompetente myndigheder har visse specifikke beføjelser til at sikre en korrekt anvendelse og håndhævelse af direktivet i forbindelse med kritiske enheder, når disse enheder hører under deres jurisdiktion som fastsat i direktivet.

Det bemærkes, at de dele af direktivernes bestemmelser, der angår rent myndighedsinterne forhold, eller som allerede følger af almindelige forvaltningsretlige principper eller den almindelige adgang til domstolsprøvelse, ikke er afspejlet i lovtæksten. Den foreslåede bestemmelse vil således fokusere på, hvilke konkrete tilsynsforanstaltninger de kompetente myndigheder vil kunne anvende over for enhederne.

Eksempelvis er CER-direktivets artikel 21, stk. 4, ikke afspejlet direkte i lovtæksten. Det følger af den nævnte artikel, at medlemsstaterne skal sikre, at de tillagte beføjelser kun kan udøves med forbehold af passende beskyttelsesforanstaltninger, og at disse beskyttelsesforanstaltninger navnlig skal sikre, at en sådan udøvelse finder sted på en objektiv, gennemsigtig og forholdsmæssig måde, og at de berørte kritiske enheders rettigheder og legitime interesser såsom beskyttelse af forretningshemmeligheder garanteres

behørigt, herunder deres ret til at blive hørt, til et forsvar og til effektive retsmidler ved en uafhængig domstol. Det samme gælder eksempelvis CER-direktivets artikel 21, stk. 5, som overordnet fastsætter krav til samarbejde mellem de kompetente myndigheder efter henholdsvis NIS 2-direktivet og CER-direktivet.

Ligeledes fremgår det af NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 2, litra a, om at kontrollerne skal udføres af uddannede fagfolk, ikke afspejlet direkte i lovtæksten. Det samme gælder eksempelvis den del af direktivets artikel 32, stk. 2, litra d, hvorefter sikkerhedsscanninger skal være baseret på objektive, ikke-diskriminerende, fair og gennemsigtige risikovurderingskriterier.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har vurderet at der i energisektoren er et behov for regelmæssige kontrolbesøg hos virksomheder i energisektoren uagtet om virksomhederne efter NIS 2-direktivet må anses for at være vigtige eller væsentlige enheder, da energisektoren leverer tjenester til mange sektorer af særlig kritisk betydning. De regelmæssige kontrolbesøg omfatter både proaktive og reaktive kontrolbesøg. Den foreslåede bestemmelse vil dermed gå videre end minimumskravene i NIS2- og CER-direktiverne. Bestemmelsen skal derudover forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger og eventuelle fortolkningsbidrag fra Kommissionen, ENISA eller andre af EU's institutioner.

I overensstemmelse med forudsætningerne i NIS 2-direktivets præambelbetragtning nr. 123 bør udførelsen af tilsynsopgaven ikke unødigt hæmme den berørte virksomheds forretningsaktiviteter. Hvor en tilsynsmyndighed udfører sin tilsynsopgave vedrørende en virksomhed, herunder i form af kontrol på stedet og administrativt tilsyn på skriftligt grundlag, efterforskning af overtrædelser af direktivet og udførelse af sikkerhedsaudits eller -scanninger, bør tilsynsmyndigheden myndighed minimere indvirkningen på den berørte enheds forretningsaktiviteter.

Tilsynsmyndigheden bør desuden videreføre den tilsynspraksis der har været gældende indenfor de allerede omfattede virksomheder og sektorer. Praksissen har hidtil været, at tilsynsmyndigheden har ført tilsyn ud fra en dialogbaseret og værdiskabende tilgang. Formålet med tilsyn er således at dele erfaringer mellem myndigheder og virksomheder for at opnå en mere sikker sektor. Hensynet til samarbejde og værdiskabelse af sikkerhed i energisektoren, bør således også indgå i en proportionalitetsvurdering ved anvendelsen af tilsynsforanstaltninger, håndhævelsesforanstaltninger eller sanktioner.

Det foreslås i § 19, *stk. 3*, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilsyn og kontrol af virksomhederne, herunder omfanget, udførelsen og hyppigheden af tilsyns- og kontrolbesøg. Med den foreslåede bestemmelse bemyndiges ministeren til at fastsætte nærmere regler både for det administrative tilsyn af virksomheder, men også kontrol- og tilsynsbesøg hos virksomhederne.

Efter bestemmelsen vil de nærmere regler, som ministeren kan fastsætte regler om, blandt andet være »omfanget« af tilsyns- og kontrolbesøg. Udtrykket omfanget skal forstås bredt, i den forstand det både kan relatere sig til det tidsmæssige omfang af tilsynet og i hvilken geografisk udstrækning, der skal ske tilsyn med virksomheden.

Ministeren kan desuden fastsætte nærmere regler om udførelsen af tilsyn. Bestemmelsen vil medføre at ministeren kan fastsætte nærmere regler om tilsynet skal ske ved et fysisk tilsyn med fremmøde hos virksomheden eller om tilsynet skal ske som et eksternt tilsyn. Ministeren vil ligeledes kunne fastsætte nærmere regler, for hvad et fysisk tilsyn vil indebære. Eksempelvis kan der fastsættes regler om, at tilsynsmyndigheden skal have adgang til særlige områder som serverrum, for at observere at der er den korrekte sikkerhed.

Efter bestemmelsen vil ministeren også kunne fastsætte nærmere regler om hyppigheden af tilsyn. Der vil i den forbindelse kunne fastsættes regler om, at tilsyn skal ske årligt eller efter anden frekvens som kan være forskellige fra virksomhed til virksomhed. Der kan desuden fastsættes regler om, at der kan ændres op og ned i frekvensen af tilsyn for virksomheder på baggrund af tidligere tilsyn af samme virksomhed.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil også medføre, at der kan fastsættes regler om den tidsmæssige og geografiske udstrækning af tilsyn, der er proportionelle med den type virksomhed, som der skal føres tilsyn hos. Dette findes hensigtsmæssigt af hensyn til at virksomheder inden for energisektoren, der kontrollerer energimængder af en vis størrelse, kan have en betydelig effekt på den samlede forsyningsikkerhed i Danmark. Sådanne virksomheder kan anvende komplekse net- og informationssystemer som kræver et længerevarende tilsyn, for at systemer i tilstrækkeligt grad kan undersøges om virksomheden efterlever de gældende krav. Størrelsen af virksomheder og mængden af tjenester som virksomheden leverer, kan også påvirke den samlede kompleksitet, som bør understøttes af regler om længere og mere dybdegående tilsyn. Desuden kan virksomheder også

strække sig over mange lokaliteter, hvor hver lokation hos virksomheden kan introducere nye og særegne trusler. Modsatvis findes der også virksomheder inden for sektoren, som kun i mindre grad kan påvirke energiforsyning. Disse virksomheder kan være mindre komplekse og et tilsyn kan udføres i tilstrækkelig grad på mindre tid og i begrænset geografisk udstrækning. Bestemmelsen har derfor til formål, at der med udviklingen i sektoren kan fastsættes regler om den tidsmæssige og geografiske udstrækning af tilsyn, der er proportionelle med den type virksomhed der skal føres tilsyn hos.

På baggrund af det ovenstående, forventes det, at den foreslåede bestemmelse vil blive anvendt til at fastsætte differentierede regler om tilsyn. Det forventes, at der vil blive fastsat regler, hvorefter virksomheder inddeles i forskellige kategorier eller niveauer, som fastsættes ud fra både objektive og skønsmæssige kriterier om virksomhedens kritikalitet. Omfanget, udførelsen og hyppigheden af tilsyn hos virksomheder forventes at blive baseret på denne niveauinddeling.

Det foreslås i § 19, *stk. 4*, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om udlevering og dokumentation af tilsynsmateriale og formkrav til tilsynsmateriale, herunder regler om hvilke sprog materialet skal udarbejdes på.

Den foreslåede bestemmelse vil medføre, at ministeren kan fastsætte regler om, at oplysninger eller materiale til brug for tilsyn udleveres på en bestemt måde, på et bestemt sprog og i en bestemt form.

Eksempelvis vil der kunne fastsættes regler om, at virksomhederne skal anvende bestemte skemaer eller skabeloner ved udleveringen af tilsynsmateriale. Ligeledes vil der kunne fastsættes regler om, at virksomhederne forpligtes til at registrere visse oplysninger ved brug af en bestemt hjemmeside.

Der vil eksempelvis kunne stilles krav om anvendelse af bestemte skemaer eller skabeloner. Der vil også kunne stilles krav om at der skal foretages indtastninger på en hjemmeside.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 20 [Kapitel 7]

Rådets direktiv 2008/114/EF af 8. december 2008 om indkredsning og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur og vurdering af behovet for at beskytte den bedre indeholder ikke bestemmelser om rådgivende EU-delegationers adgang til oplysninger, systemer og faciliteter.

Der er ikke andre love inden for energisektoren, der indeholder bestemmelser om rådgivende EU-delegationers adgang til oplysninger, systemer og faciliteter.

Det følger af den foreslåede § 21, *stk. 1*, at rådgivende missioner som er nedsat i medfør af CER-direktivet, efter tilladelse fra klima-, energi- og forsyningsministeren kan føre tilsyn med virksomheder som betragtes som enheder af særlig europæisk betydning i medfør af reglerne i § 5, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre CER-direktivets artikel 18, stk. 1 og 2, som beskriver den særlige tilsynsordning for enheder af europæisk betydning. Det følger af CER-direktivets artikel 18, stk. 2, at kommissionen på eget initiativ eller efter anmodning fra en eller flere medlemsstater kan tilrettelægge en rådgivende mission, under forudsætning af at den medlemsstat, som har identificeret den pågældende kritiske enhed, samtykker.

Det følger af CER-direktivets artikel 18, stk. 5, at en rådgivende mission består af eksperter fra den medlemsstat, hvor den kritiske enhed af særlig europæisk betydning er beliggende, eksperter fra de medlemsstater, hvortil eller hvori den væsentlige tjeneste leveres, og repræsentanter fra Kommissionen.

Den foreslåede bestemmelse opfylder den særlige tilsynsordning som følger af CER-direktivets artikel 18, stk. 1, og skal forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger.

Det følger af den foreslåede § 21, *stk. 2*, at rådgivende missioner kan anvende tilsynsforanstaltninger efter § 19, stk. 2, nr. 1-7, i det omfang anvendelsen af foranstaltninger er nødvendig for at gennemføre den pågældende rådgivende mission.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører artikel 18, stk. 7 i CER-direktivet, hvoraf det fremgår, at medlemsstaterne sikrer, at kritiske enheder af særlig europæisk betydning giver rådgivende missioner adgang til oplysninger, systemer og faciliteter, der vedrører levering af deres væsentlige

tjenester, og som er nødvendige for at gennemføre den pågældende rådgivende mission.

CER-direktivets artikel 18, stk. 7, skal ses i lyset af CER-direktivets artikel 18, stk. 1 og 2, hvoraf det følger, at efter anmodning fra en medlemsstat, som har identificeret en kritisk enhed af særlig europæisk betydning, tilrettelægger Kommissionen en rådgivende mission for at vurdere de foranstaltninger, som denne kritiske enhed har truffet for at opfylde sine forpligtelser om modstandsdygtighedsforanstaltninger.

Efter CER-direktivets artikel 18, stk. 3, skal den medlemsstat som har identificeret den kritiske enhed af europæisk betydning, efter en begrundet anmodning fra Kommissionen eller berørte medlemslande, give Kommissionen; a) de relevante dele af den kritiske enheds risikovurdering, b) en oversigt over relevante foranstaltninger enheden har truffet, c) tilsyns- eller håndhævelsestiltag, herunder vurderinger af overholdelse eller udstedte påbud.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vurderer, at CER-direktivets artikel 18, stk. 3, litra a) og b) angår myndighedsinterne pligter fra Danmark til Kommissionen. Da bestemmelserne vedrører pligter for medlemsstaterne, kan Kommissionen anvende dem direkte. Det vurderes derfor, at de ikke er nødvendige at skrive ind i den foreslåede bestemmelse.

Med den foreslåede bestemmelse, gives der tilsynstiltag til Kommissionen og den rådgivende mission, som skal føre tilsyn med kritiske enheder af særlig europæisk betydning. Bestemmelsen gennemfører således CER-direktivets artikel 18, stk. 3, litra c).

Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering at CER-direktivets artikel 18, stk. 7, indeholder en indbygget begrænsning af hvilke tilsynstiltag, den rådgivende mission kan anvende. Dermed indeholder den foreslåede bestemmelse en indbygget begrænsning i, hvilke tilsynsforanstaltninger Kommissionens rådgivende mission kan anvende. Det fremgår af bestemmelsen, at den rådgivende mission kan bruge de tilsynsforanstaltninger der er nødvendige for at gennemføre den pågældende mission. Eksempelvis gælder det at, hvis den rådgivende mission har til formål, at undersøge den fysiske sikring eller perimetersikringen hos virksomheden, kan missionen således ikke på baggrund af denne bestemmelse også få adgang til net- og informationssystemer.

Efter den foreslåede § 20, *stk. 3*, kan den rådgivende missions tilsynsforanstaltninger efter § 19, *stk. 2*, nr. 1-7, begrænses i det omfang, det er nødvendigt for at beskytte; 1) Statens sikkerhed eller rigets forsvar, 2) rigets udenrigspolitiske eller udenrigsøkonomiske interesser, herunder forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner og 3) private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.

Den foreslåede undtagelsesbestemmelse medfører, at der kan ske begrænsning af tilsynsforanstaltninger som den rådgivende mission kan anvende, ud over den begrænsning som er indeholdt i den foreslåede *stk. 2*.

Den foreslåede bestemmelse implementerer og kodificerer CER-direktivets artikel 18, *stk. 8*, hvoraf det følger, at rådgivende missioner gennemføres i overensstemmelse med gældende national ret i den medlemsstat, hvor de finder sted, idet den pågældende medlemsstats ansvar for national sikkerhed og beskyttelse af sine sikkerhedsmæssige interesser respekteres. Ligeledes understøttes den foreslåede bestemmelse af CER-direktivets artikel 1, *stk. 6*, hvorefter det gælder, at direktivet ikke berører medlemsstaternes ansvar for at beskytte national sikkerhed og forsvar og deres beføjelse til at beskytte andre væsentlige statslige funktioner, herunder sikring af statens territoriale integritet og opretholdelse af lov og orden.

Efter den foreslåede § 20, *stk. 4*, er det klima-, energi- og forsyningsministeren der træffer afgørelse om begrænsning af rådgivende missioners tilsynsforanstaltninger efter *stk. 3*.

Ifølge den foreslåede bestemmelse, vil klima-, energi- og forsyningsministeren kunne træffe afgørelser om, at den rådgivende mission ikke kan anvende visse tilsynsforanstaltninger eller begrænses i anvendelsen af en specifik tilsynsforanstaltning. Eksempelvis kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe afgørelse om, at den rådgivende mission kun kan kræve at få udleveret visse oplysninger.

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan ligeledes over for virksomheden, som er udpeget som kritisk enhed af europæisk betydning, træffe afgørelse om, at de ikke skal efterleve visse tilsynsforanstaltninger fra den rådgivende mission. Som eksempel kan der meddeles afgørelse til den pågældende virksomhed om, at de ikke skal efterleve visse tilsynsforanstaltninger eller dele af tilsynsforanstaltninger, som anvendes af den rådgivende mission.

Det forventes med den foreslåede bestemmelse, at afgørelser om begrænsning af tilsynsforanstaltninger, som anvendes af den rådgivende mission i vidt muligt omfang, skal foretages inden den rådgivende mission påbegynder et tilsyn. Dette betyder, at klima-, energi- og forsyningsministeren, ved anmodning om en rådgivende mission, kan foretage tilsyn og kontrol af en kritisk enhed af særlig europæisk betydning, med det formål, at afgrænse om information hos den kritiske enhed af særlig europæisk betydning, er beskyttelsesværdig information efter stk. 3.

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan i tilfælde af tvivl, om information vedrørende den kritiske enhed af særlig europæisk betydning er beskyttelsesværdig, rette henvendelse til Politiets Efterretningstjeneste, som er national sikkerhedsmyndighed, eller til Forsvarets Efterretningstjeneste, som er national sikkerhedsmyndighed på Forsvarsministeriets område.

Der henvises i øvrigt til bemærkninger til den foreslåede § 5.

Til § 21 [Kapitel 8]

Bekendtgørelse nr. 11 af den 7. januar 2011 om identifikation og udpegning af europæisk kritisk infrastruktur på energiområdet og vurdering af behovet for bedre beskyttelse indeholder håndhævelsesbeføjelser i form af påbud.

Elforsyningsloven og gasforsyningsloven indeholder begge håndhævelsesforanstaltningerne om påbud, inddragelse af bevilling og it-revision. Efter de gældende regler skal forhold, der strider mod den gældende regulering bringes i orden straks eller inden for en af klima- energi- og forsyningsministeren nærmere angivet frist.

Olieberedskabsloven indeholder håndhævelsesforanstaltninger, om at kunne anvende påbud, ved manglende overholdelse af beredskabsreglerne.

Det følger af den foreslåede § 21, *stk. 1*, at klima- energi og forsyningsministeren ud fra en konkret vurdering af omstændighederne i hver enkelt sag kan anvende følgende håndhævelsesforanstaltninger over for en virksomhed: 1) påbyde virksomheden at træffe foranstaltninger, der er nødvendige for at forhindre eller afhjælpe en hændelse, 2) meddele virksomheden påbud og forbud for at sikre overholdelsen af de krav, der er fastsat i loven eller regler udstedt i medfør af loven, 3) påbyde virksomheden at underrette de fysiske eller juridiske personer, til hvilke den leverer tjenester eller

udfører aktiviteter, som potentielt kan være berørt af en væsentlig cybertrussel, om denne trussels karakter samt om eventuelle beskyttelsesforanstaltninger eller afhjælpende foranstaltninger, som de fysiske eller juridiske personer kan træffe som reaktion på denne trussel, 4) påbyde virksomheden at udpege en person med ansvar for i en nærmere fastsat periode at føre tilsyn med virksomhedens overholdelse af §§ 6-9 og §§ 12-14, samt regler udstedt i medfør heraf og 5) påbyde virksomheden i ikke-anonymiseret form og på en nærmere angiven måde at offentliggøre afgørelser om håndhævelsesforanstaltninger efter nr. 1-4 samt resumeer af domme eller bødevedtagelser, hvor der idømmes eller vedtages en bøde.

Den foreslåede bestemmelse vil implementere artikel 32, stk. 4, litra a-h, i NIS 2-direktivet, hvoraf der følger en forpligtelse for medlemsstaterne til at sikre, at deres kompetente myndigheder, når de udøver deres håndhævelsesbeføjelser over for væsentlige enheder, som minimum har beføjelse til at: a) udstede advarsler om de pågældende enheders overtrædelser af direktivet, b) udstede bindende instrukser, herunder vedrørende foranstaltninger, der er nødvendige for at forhindre eller afhjælp en hændelse, samt frister for gennemførelse af sådanne foranstaltninger og for rapportering om deres gennemførelse eller pålægge de pågældende enheder at afhjælpe de konstaterede mangler eller overtrædelserne af direktivet, c) pålægge de pågældende enheder at ophøre med at udvise adfærd, der overtræder dette direktiv, og afstå fra at gentage denne adfærd, d) pålægge de pågældende enheder, på en nærmere angivet måde og inden for en nærmere angivet frist, at sikre, at deres foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici overholder artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici), eller at efterleve underretningsforpligtelserne i artikel 23 (rapporteringsforpligtelser), e) pålægge de pågældende enheder at underrette de fysiske eller juridiske personer med hensyn til hvilke de leverer tjenester eller udfører aktiviteter, som potentielt er berørt af en væsentlig cybertrussel, om denne trussels karakter samt om eventuelle beskyttelsesforanstaltninger eller afhjælpende foranstaltninger, som disse fysiske eller juridiske personer kan træffe som reaktion på denne trussel, f) pålægge de pågældende enheder at gennemføre de anbefalinger, der er fremsat som følge af en sikkerhedsaudit, inden for en rimelig frist, g) udpege en overvågningsansvarlig med veldefinerede opgaver til i en nærmere fastsat periode at føre tilsyn med de pågældende enheders overholdelse af artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) og 23 (rapporteringsforpligtelser), og h) pålægge de pågældende enheder at offentliggøre aspekter af overtrædelser af dette direktiv på en nærmere angivet måde.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører desuden artikel 21, stk. 3, i CER-direktivet, hvoraf det fremgår, at uden at det berører muligheden for at pålægge sanktioner i overensstemmelse med CER-direktivets artikel 22, kan de kompetente myndigheder efter de i CER-direktivets artikel 21, stk. 1, omhandlede tilsynsforanstaltninger eller vurderingen af de i CER-direktivets artikel 21, stk. 2, omhandlede oplysninger, pålægge de berørte kritiske enheder at træffe de nødvendige og forholdsmæssige foranstaltninger for at afhjælpe enhver konstateret overtrædelse af dette direktiv inden for en rimelig frist, der fastsættes af disse myndigheder, og give disse myndigheder oplysninger om de truffene foranstaltninger.

Der lægges med bestemmelsen ikke op til at omfatte virksomheder baseret på antal ansatte og virksomhedens årlige omsætning eller bruttofortjeneste. Bestemmelsen skelner dermed ikke mellem væsentlige og vigtige enheder. Det skyldes, at denne afgrænsning ikke inddrager virksomhedernes forsyningsmæssige størrelse og kritikalitet, og at kun få energivirksomheder vil blive omfattet. Eksempelvis kan koncernkonstruktioner med datterselskaber indebære, at energivirksomheder med stor kritikalitet kan have få ansatte. I stedet lægges der op til for begge direktiver at følge den nuværende afgrænsningsmodel i energisektoren, som er den model, der bl.a. er blevet brugt ved implementering af NIS1-direktivet i energisektoren. Herved er det forsyningsstørrelsen, der primært er afgørende for, om virksomheden omfattes af beredskabsregulering, da forsyningsstørrelsen afspejler virksomhedens kritikalitet for energiforsyningen. Det vurderes, at denne afgrænsning stadig lever op til direktiverne.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse på en bredere kreds, men i øvrigt svare indholdsmæssigt til NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 4, litra a-h. Den foreslåede bestemmelse vil også gå videre end, hvad der fremgår af CER-direktivets artikel 21, stk. 3. Bestemmelsen skal derudover forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivernes forudsætninger og eventuelle fortolkningsbidrag fra Kommissionen, ENISA eller andre af EU's institutioner. Den foreslåede bestemmelse går dermed videre end, NIS 2- og CER-direktiverne.

Efter CER-direktivets artikel 21, stk. 3, skal håndhævelsesforanstaltningerne navnlig tage hensyn til overtrædelsens grovhed. I overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 1, skal de foranstaltninger, der anvendes overfor virksomheder i medfør af den foreslåede bestemmelse,

være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning under hensyntagen til omstændighederne i hver enkelt sag.

Det følger af den foreslåede § 21, at Klima- Energi og Forsyningsministeriet skal foretage en konkret vurdering af omstændighederne i hver enkelt sag, når der anvendes håndhævelsesforanstaltningerne over for virksomheder.

Klima- Energi og Forsyningsministeriet skal i overensstemmelse med CER-direktivets artikel 21, stk. 3 og NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 7, litra a, tage hensyn til: 1) overtrædelsens grovhed og vigtigheden af de overtrådte bestemmelser, idet bl.a. følgende under alle omstændigheder skal betragtes som alvorlige overtrædelser: a) gentagne overtrædelser, b) manglende underretning om eller afhjælpning af væsentlige hændelser, c) manglende afhjælpning af mangler efter bindende instrukser fra kompetente myndigheder, d) hindringer for revision- eller overvågningsaktiviteter beordret af klima-, energi- og forsyningsministeren efter konstatering af en overtrædelse, og e) afgivelse af urigtige eller klart unøjagtige oplysninger vedrørende net- og informationssikkerhedsrisikostyringsforanstaltninger, modstandsforanstaltninger eller rapporteringsforpligtelser, der er fastsat i §§ 6-9, 12, 13, 15 og 16, 2) overtrædelsens varighed, 3) den pågældende enheds relevante tidligere overtrædelser, 4) enhver materiel eller immateriel skade, der er forårsaget, herunder ethvert finansielt eller økonomisk tab, virkninger for andre tjenester og antallet af brugere, der er berørt, 5) hvorvidt der ved overtrædelsen er handlet forsætligt eller uagtsomt, 6) enhver foranstaltning truffet af enheden for at forebygge eller afbøde den materielle eller immaterielle skade, 7) hvorvidt godkendte adfærdskodekser eller godkendte certificeringsmekanismer er overholdt, og 8) i hvilken udstrækning de fysiske eller juridiske personer, der holdes ansvarlige for overtrædelsen, samarbejder med de kompetente myndigheder.

Det følger endvidere af artikel 32, stk. 7, i NIS 2-direktivet, at klima-energi- og forsyningsministeren ved anvendelsen af håndhævelsesforanstaltninger skal overholde retten til forsvar. Dette sikres ved, at et påbud eller forbud efter den foreslåede § 21, stk. 1-5, vil være omfattet af forvaltningslovens regler, herunder bl.a. bestemmelserne i kapitel 3 (om vejledning og repræsentation mv.), kapitel 5 (om partshøring), kapitel 6 (om begrundelse mv.) og kapitel 7 (om klagevejledning). Derudover vil der være mulighed for at påklage afgørelsen til Energiklagenævnet efter den foreslåede § 32, stk. 1, ligesom afgørelsen vil kunne indbringes for domstolene.

Der vil i forbindelse med en afgørelse om påbud eller forbud efter den foreslåede § 21 blive fastsat en frist, inden for hvilken virksomheden skal efterkomme indholdet i afgørelsen. Fristen for hvornår virksomheden skal efterleve håndhævelsesforanstaltningerne skal være proportionel med de anvendte foranstaltninger. I tilfælde af en overhængende fare for at en hændelse kan indtræde på baggrund af virksomhedens forhold, kan der anvendes straks påbud.

En virksomhed, der modtager en afgørelse om påbud eller forbud efter den foreslåede § 21, vil i overensstemmelse med den foreslåede bestemmelse i § 21, som vil implementere CER-direktivets artikel 22 og NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 2, også kunne ifalde straf for en eventuel overtrædelse af denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Det foreslås i § 22, stk. 1, *nr. 1*, at klima- energi- og forsyningsministeren kan påbyde virksomheden at træffe foranstaltninger, der er nødvendige for at forhindre eller afhjælpe en hændelse.

Klima- Energi- og Forsyningsministeriet vil i medfør af det foreslåede nr. 1, eksempelvis kunne give virksomhederne påbud om at foretage en fornøden softwareopdatering med henblik på at forhindre eller imødegå en hændelse.

Det foreslås med § 22, stk. 1, *nr. 2*, at klima- energi- og forsyningsministeren kan meddele virksomheden påbud og forbud for at sikre overholdelsen af de krav, der er fastsat i loven eller regler udstedt i medfør af loven. I tilfælde af, at en enhed eksempelvis ikke lever op til de krav, der er fastsat i loven, vil klima- energi- og forsyningsministeren kunne angive, hvilke nærmere foranstaltninger virksomheden skal træffe. Klima- energi- og forsyningsministeren kan på baggrund af trusselsbilleder eller konkrete informationer fra de danske efterretningstjenester forbyde virksomheder at anvende materiel eller services fra aktører fra tredjelande, såfremt det vurderes, at det kan udgøre en trussel for virksomhedens sikkerhed og beredskab eller på anden måde kompromittere virksomhedens evne til at levere tjenester eller udføre sine aktiviteter.

Det foreslås med § 22, stk. 1, *nr. 3*, at klima- energi- og forsyningsministeren kan pålægge virksomheden at underrette de fysiske eller juridiske personer, til hvilke den leverer tjenester eller udfører aktiviteter, som potentielt kan være berørt af en væsentlig cybertrussel, om denne trussels karakter

samt om eventuelle beskyttelsesforanstaltninger eller afhjælpende foranstaltninger, som de fysiske eller juridiske personer kan træffe som reaktion på denne trussel.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i § 13, som indeholder en forpligtelse for virksomheder til i relevant omfang at underrette modtagerne af deres tjenester, som potentielt er berørt af en væsentlig cybertrussel, om eventuelle foranstaltninger eller modforholdsregler, som modtagerne kan træffe som reaktion på den pågældende trussel. Hvor det er relevant, skal virksomhederne også informere de pågældende modtagere om den væsentlige cybertrussel.

Med det foreslåede nr. 3, vil klima- energi- og forsyningsministeren kunne fastsætte, at der skal foretages underretning af modtagerne af virksomhedens tjenester, uanset om virksomheden selv vurderer, at det er relevant.

Det foreslås med § 22, stk. 1, nr. 4, at klima- energi- og forsyningsministeren kan påbyde virksomheden at udpege en person med ansvar for i en nærmere fastsat periode at føre tilsyn med virksomhedens overholdelse af §§ 6-9 og §§ 12-14.

Virksomheden vil enten kunne udpege en ansat eller en ekstern person. Den pågældende person vil skulle monitorere virksomhedens overholdelse af krav til foranstaltninger til styring af enten fysiske eller logiske risici i medfør af de foreslåede bestemmelser om foranstaltningerne og underretning. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan påbyde virksomheden at udpege flere personer til at føre tilsyn med overholdelse af §§ 6-9 og §§ 12-14, hvis virksomhedens størrelse eller særlig teknisk forståelse for foranstaltninger kræver det, eller hvis det i øvrigt findes relevant for at sikre et tilstrækkelig grundigt tilsyn.

Det foreslås med § 22, stk. 1, nr. 5, at klima- energi- og forsyningsministeren kan påbyde virksomheden i ikke-anonymiseret form og på en nærmere angiven måde at offentliggøre afgørelser om håndhævelsesforanstaltninger efter nr. 1-5 samt resumeer af domme eller bødevedtagelser, hvor der idømmes eller vedtages en bøde.

Det forudsættes, at virksomheden ikke pålægges at offentliggøre oplysninger om tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold el.lign, for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning for den virksomhed, som oplysningerne angår. Definitionen af oplys-

ninger vedrørende tekniske indretninger m.v. skal forstås i overensstemmelse med § 30, nr. 2, i offentlighedsloven og skal fortolkes i overensstemmelse med denne bestemmelses forarbejder og relevant praksis.

Det forudsættes desuden, at virksomheden ikke pålægges at offentliggøre oplysninger, der kan udnyttes af ondsindede aktører og derved udgøre en sikkerhedsmæssig risiko for virksomheden. Sådanne oplysninger kan eksempelvis være nærmere information om, hvilke foranstaltninger der ikke er blevet fundet tilstrækkelige på baggrund af tilsyn og kontrol.

Det forudsættes endvidere, at virksomheden ikke pålægges at offentliggøre oplysninger om enkeltpersoners forhold, medmindre disse oplysninger indgår i enhedens navn. Oplysninger om enkeltpersoners forhold kan eksempelvis være oplysninger om navne, adresser eller private telefonnumre på medarbejdere eller andre berørte parter.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 22 [Kapitel 8]

Ifølge elforsyningslovens § 85 c, stk. 2, og gasforsyningslovens § 15 b, stk. 2, kan klima-, energi- og forsyningsministeren påbyde virksomheder, som ikke har efterkommet påbud om overholdelse af bestemmelsernes stk. 1, at foretage en it-revision af kritiske it-systemer ved en uafhængig revisor godkendt af tilsynsmyndigheden.

Efter olieberedskabslovens § 17, stk. 4, kan klima-, energi- og forsyningsministeren, bestemme at virksomheder skal fremsende en revisorerklæring om rigtigheden af fremsendte oplysninger.

Det følger af den foreslåede § 22, *stk. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan ved manglende opfyldelse af påbud efter § 21, stk. 1, nr. 1-5, påbyde virksomheder at få foretaget en revision af net- og informationsforanstaltninger, modstandsdygtighedsforanstaltninger og kritiske systemer ved en uafhængig revisor. Udgifterne til revisionen afholdes af virksomheden.

Den foreslåede bestemmelse vil bygge videre på gældende bestemmelser fra el- og gassektoren, hvor ministeren kan påbyde virksomheder at foretage en revision. Den foreslåede bestemmelse, vil kunne anvendes i flere tilfælde end tidligere. Som efter gældende regulering vil bestemmelsen

finde anvendelse på net- og informationssystemer, svarende til it-beredskab, desuden vil klima-, energi- og forsyningsministeren påbyde virksomheder at få foretaget revision af modstandsforanstaltninger, som anvendes ved den fysiske sikring af virksomheden.

Revisionen adskiller sig fra det generelle tilsyn, som der foreslås efter loven ved, at revisionen skal udføres af en uafhængig revisor fremfor tilsynsmyndigheden, og at revisionen ikke er bundet af de tilsyns- og kontrolrammer som anvendes af tilsynsmyndigheden.

Efter den foreslåede bestemmelse, kan klima-, energi- og forsyningsministeren påbyde en revision, når håndhævelsesforanstaltninger der er meddelt efter § 21, stk. 1-5, ikke vurderes tilstrækkeligt efterlevet. Påbud kan dermed ske på baggrund af tilsyn, hvor tilsynsmyndigheden bliver opmærksom på manglende overholdelse af påbud hos virksomheder eller hvis sådan viden opnås gennem andre kanaler.

Det følger af den foreslåede § 22, at Klima-, Energi og Forsyningsministeriet skal foretage en konkret vurdering af omstændighederne i hver enkelt sag, hvor virksomheden påbydes at foretage en revision. Et påbud om revision skal være proportionelt med de mangler, som er konstateret hos virksomheden.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet skal ved påbud om revision tage hensyn til: 1) overtrædelsens grovhed og vigtigheden af de overtrådte bestemmelser, idet bl.a. følgende under alle omstændigheder skal betragtes som alvorlige overtrædelser: a) gentagne overtrædelser, b) manglende underretning om eller afhjælpning af væsentlige hændelser, c) manglende afhjælpning af mangler efter bindende instrukser og e) afgivelse af urigtige eller klart unøjagtige oplysninger vedrørende net- og informationsikkerhedsrisikostyringsforanstaltninger, modstandsforanstaltninger eller rapporteringsforpligtelser, der er fastsat i §§ 6-9, 12, 13, 15 og 16, 2) overtrædelsens varighed, 3) den pågældende virksomheds relevante tidligere overtrædelser, 4) enhver materiel eller immateriel skade, der er forårsaget, herunder ethvert finansielt eller økonomisk tab, virkninger for andre tjenester og antallet af brugere, der er berørt, 5) hvorvidt der ved overtrædelsen er handlet forsætligt eller uagtsomt, 6) enhver foranstaltning truffet af enheden for at forebygge eller afbøde den materielle eller immaterielle skade, 7) hvorvidt godkendte adfærdskodekser eller godkendte certificeringsme-

kanismer er overholdt, og 8) i hvilken udstrækning de fysiske eller juridiske personer, der holdes ansvarlige for overtrædelsen, samarbejder med de kompetente myndigheder.

Revisionen er afgrænset til de net- og informationssystemer, modstandsdygtighedsforanstaltninger og kritiske it-systemer indgår i virksomhedens opfyldelse af regler efter loven og regler udstedt i medfør af loven. Dermed vil en revision påbudt efter den foreslåede bestemmelse, ikke omfatte virksomhedens generelle regnskaber. Generelle administrative it-systemer vil være omfattet af en sådan revision, da cyberangreb ofte bruger sådanne systemer som en angrebsvinkel, til eksempelvis at tilegne sig adgang til andre systemer. Desuden vil revisionen have kompetence til at undersøge virksomhedens risikostyringsforanstaltninger.

Det følger af den foreslåede § 22, *stk. 2*, at klima-, energi og forsyningsministeren kan påbyde virksomheder at gennemføre tiltag, som på baggrund af en revision efter *stk. 1*, vurderes nødvendige for at opretholde et tilstrækkeligt beredskab.

Efter den foreslåede bestemmelse, er virksomheder dermed ikke bundet af konklusionerne efter en afholdt revision, som er påbudt efter § 22, *stk. 1*. Virksomhederne kan dog påbydes at gennemføre tiltag på baggrund af revisionen. Bestemmelsen indebærer dermed, at klima-, energi- og forsyningsministeren skal gennemgå rapporter udarbejdet på baggrund af en revision.

Det følger af den foreslåede § 22, *stk. 3*, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler for, hvordan den uafhængige revisor udpeges og godkendes.

Bestemmelsen har til formål at sikre, at der fastsættes regler som understøtter, at den udpegede revisor er uafhængig af virksomheden, som skal have foretaget revision.

Til § 23 [Kapitel 8]

Ifølge elforsyningslovens § 54, *stk. 4*, kan en bevilling, som er en autorisation til at drive visse elvirksomheder, midlertidigt inddrages, ved en virksomheds overtrædelse af bestemmelser, vilkår eller påbud efter denne lov eller lov om fremme af vedvarende energi eller regler udstedt i medfør af disse love eller en netvirksomheds grove eller gentagne tilsidesættelse af

vilkår stillet af Energinet i medfør af § 31, stk. 2, der berører virksomhedens bevillingspligtige aktivitet, indebærer tilsidesættelse af væsentlige hensyn til elforsyningsikkerheden.

Elforsyningsloven indeholder ikke en bestemmelse om, at fysiske personer med ledelsesansvar midlertidigt kan forbydes at udøve ledelsesfunktioner.

Efter gasforsyningslovens § 33, skt. 1, nr. 1, kan bevillinger til gasvirksomheder inddrages, hvis bestemmelser, vilkår eller påbud efter gasforsyningsloven eller regler udstedt i medfør af loven gentagne gange overtrædes.

Straffelovens § 79 indeholder regler om rettighedsfrakendelse ved dom for strafbare forhold, og bestemmelsen udgør den almindelige regel i dansk ret om rettighedsfrakendelse.

Efter straffelovens § 79, stk. 1, kan den, som udøver en af den i straffelovens § 78, stk. 2, omhandlede virksomheder (bl.a. den, som virker som advokat, taxachauffør eller læge) ved dom for strafbart forhold frakendes retten til fortsat at udøve den pågældende virksomhed eller til at udøve den under visse former, såfremt det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen. Det samme gælder, når særlige omstændigheder taler derfor, om udøvelsen af anden virksomhed, jf. straffelovens § 79, stk. 2. Efter samme regel kan der ske frakendelse af retten til at deltage i ledelsen af en erhvervsvirksomhed her i landet eller i udlandet uden at hæfte personligt og ubegrænset for virksomhedens forpligtelser. Frakendelsen sker på tid fra 1 til 5 år regnet fra endelig dom, eller indtil videre.

Efter straffelovens § 79, stk. 4, kan Retten kan under behandlingen af de i straffelovens § 79, stk. 1 og 2 nævnte sager ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve virksomheden, indtil sagen er endeligt afgjort. Det kan ved dommen i sagen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

Det foreslås i § 24, *stk. 1*, at hvis håndhævelsesforanstaltninger, der er pålagt i medfør af § 21, nr. 1-4 og § 22, stk. 1 og 2, vist sig at være utilstrækkelige, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte en frist, inden for hvilken virksomheden skal foretage de nødvendige tiltag for at afhjælpe manglerne eller opfylde myndighedernes krav. Er tiltagene ikke foretaget inden for den fastsatte frist, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe afgørelse om 1) midlertidigt at suspendere en certificering el-

ler godkendelse vedrørende dele af eller alle de relevante tjenester, virksomheden leverer, eller aktiviteter, der udføres af virksomheden og 2) midlertidigt at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på niveau med administrerende direktør eller den juridiske repræsentant hos virksomheden at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende virksomhed.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 32, stk. 5, 1. afsnit, i NIS 2-direktivet. Det følger af bestemmelsen, at medlemsstaterne skal sikre, at de kompetente myndigheder i en situation, hvor håndhævelsesforanstaltninger anvendt i medfør af direktivets artikel 32, stk. 4, litra a)-d) og f), er virksomhedsløse, skal have beføjelse til at fastsætte en frist inden for hvilken den væsentlige enhed skal tage de nødvendige tiltag for at afhjælpe manglerne eller opfylde myndighedernes krav. Hvis de ønskede tiltag ikke tages inden for den fastsatte frist, skal de kompetente myndigheder have beføjelse til: a) midlertidigt at suspendere, eller anmode et certificerings- eller godkendelsesorgan eller en domstol om i overensstemmelse med national ret midlertidigt at suspendere en certificering eller godkendelse vedrørende dele af eller alle de relevante tjenester, der leveres, eller aktiviteter, der udføres, af en væsentlig enhed, og b) at anmode de relevante organer eller domstole om i overensstemmelse med national ret midlertidigt at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på direktionniveau eller som juridisk repræsentant i den pågældende væsentlige enhed at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende enhed.

Bestemmelsen vil finde anvendelse på forhold omkring fysisk sikring som falder inden for CER-direktivets område.

Det bemærkes, at de eksisterende muligheder for rettighedsfrakendelse i straffeloven ikke vurderes tilstrækkelige til at sikre korrekt og tilstrækkelig implementering af bestemmelsen i direktivet. Det skyldes navnlig, at rettighedsfrakendelse i medfør af straffelovens § 79 alene kan ske i forbindelse med dom for strafbart forhold, og hvis det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen.

Den foreslåede bestemmelse går videre end minimumskravene i NIS2- og CER-direktiverne. Bestemmelsen skal derudover forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger og eventuelle fortolkningsbidrag fra Kommissionen, ENISA eller andre af EU's institutioner.

Det bemærkes i den forbindelse, at det af den danske oversættelse af NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 5, 1. afsnit, fremgår, at bestemmelsen kan anvendes, hvor de relevante håndhævelsesforanstaltninger er »virkningsløse«. Denne oversættelse vurderes imidlertid ikke at være forenelig med den engelske udgave af direktivet, hvori »ineffective« er anvendt. Det er således Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at formuleringen »virkningsløse« vil udgøre en indholdsmæssig forskydning i forhold til den engelske sprogversion. Det er desuden Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vurdering, at et kriterium om, at foranstaltningerne er »virkningsløse«, vil indebære, at enhver virkning af de anvendte foranstaltninger – uanset om virkningen måtte være utilstrækkelig eller endda negativ – vil betyde, at bestemmelsen ikke vil kunne anvendes. Det vurderes, at dette reelt vil gøre bestemmelsen uanvendelig i praksis i strid med direktivets forudsætninger. Det foreslås på den baggrund, at der i stedet anvendes et kriterie om, at virksomhederne har efterlevet håndhævelsesforanstaltningerne »utilstrækkeligt«, da dette i en dansk juridisk sammenhæng vurderes at svare til »ineffektive« og afspejler et indbygget proportionalitetsprincip.

Det følger på den baggrund af den foreslåede bestemmelse, at det vil være en forudsætning for at anvende bestemmelsen, at håndhævelsesforanstaltninger pålagt i medfør af den foreslåede § 21, stk. 1-4 og § 22, stk. 1 og 2, har vist sig at være utilstrækkelige. Det er dermed en forudsætning, at mindre indgribende midler har været forsøgt og vist sig utilstrækkelige til at sikre, at enheden foretager de nødvendige tiltag for at afhjælpe mangler, som den kompetente myndighed har konstateret, eller opfylder den kompetente myndigheds krav.

Bestemmelsen vil skulle anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger som udtrykt i præambelbetragtning nr. 133, hvorefter bestemmelsen kun bør anvendes som en sidste udvej, dvs. først efter at de øvrige, relevante håndhævelsesforanstaltninger er udtømt. Det fremgår videre af samme præambelbetragtning, at i betragtning af deres alvor og indvirkning på virksomhedens aktiviteter og i sidste ende brugerne, bør sådanne midlertidige suspensioner eller forbud kun anvendes proportionalt med overtrædelsens alvor og under hensyntagen til omstændighederne i hvert enkelt tilfælde, herunder i lyset af, om overtrædelsen var forsætlig eller uagtsom, og ethvert tiltag, der er iværksat for at forebygge eller afbøde den materielle eller immaterielle skade.

Det bemærkes i den forbindelse, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet efter omstændighederne og i relevant omfang vil kunne træffe afgørelse om anvendelse af flere håndhævelsesforanstaltninger på én gang. Der er således ikke i medfør af den foreslåede § 23 et krav om, at relevante håndhævelsesforanstaltninger anvendes tidsmæssigt forskudt af hinanden, såfremt det vurderes, at flere foranstaltninger i kombination er nødvendige for at sikre, at reglerne efterleves.

Der vil efter bestemmelsen skulle fastsættes en nærmere angivet frist, inden for hvilken enheden skal have truffet de nødvendige tiltag for at afhjælpe manglerne eller opfylde den kompetente myndigheds krav. Varigheden af fristen vil afhænge af en konkret vurdering, som foretages af den kompetente myndighed.

Det foreslås, at afgørelse om suspension eller forbud træffes af tilsynsmyndigheden. Det skal ses i lyset af, at muligheden for suspension og forbud ligger i forlængelse af anvendelsen af de øvrige håndhævelsesmuligheder, og at der i en afgørelse om suspension eller forbud forudsættes at skulle indgå en begrundelse for, hvorfor allerede pålagte håndhævelsesforanstaltninger er utilstrækkelige.

Det følger af NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 7, at klima-, energi- og forsyningsministeren ved anvendelsen af håndhævelsesforanstaltninger såsom suspension eller forbud efter den foreslåede bestemmelse skal tage hensyn til en række nærmere angivne forhold.

I direktivets artikel 32, stk. 7, er følgende hensyn oplyst: 1) Overtrædelsens grovhed og vigtigheden af de overtrådte bestemmelser, idet bl.a. følgende under alle omstændigheder skal betragtes som alvorlige overtrædelser: a) Gentagne overtrædelser, b) manglende underretning om eller afhjælpning af væsentlige hændelser, c) manglende afhjælpning af mangler efter bindende instrukser fra kompetente myndigheder, d) hindringer for audits eller overvågningsaktiviteter beordret af den kompetente myndighed efter konstatering af en overtrædelse og e) afgivelse af urigtige eller klart unøjagtige oplysninger vedrørende net- og informationssikkerhedsrisikostyringsforanstaltninger, modstandsforanstaltninger eller rapporteringsforpligtelser, der er fastsat i §§ 6-9, 12, 13, 15 og 16, 2) overtrædelsens varighed, 3) den pågældende enheds relevante tidligere overtrædelser, 4) enhver materiel eller immateriel skade, der er forårsaget, herunder ethvert økonomisk eller økonomisk tab, virkninger for andre tjenester og antallet af brugere, der er berørt, 5) hvorvidt der ved overtrædelsen er handlet forsætligt eller uagtsomt, 6) enhver foranstaltning truffet af enheden for at forebygge

eller afbøde den materielle eller immaterielle skade, 7) hvorvidt godkendte adfærdskodekser eller godkendte certificeringsmekanismer er overholdt, og 8) i hvilken udstrækning de fysiske eller juridiske personer, der holdes ansvarlige for overtrædelsen, samarbejder med de kompetente myndigheder.

Den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 1, *nr. 1*, indebærer, at såfremt virksomheden ikke har iværksat tiltag for at afhjælpe manglerne eller efterkomme den kompetente myndigheds krav inden for den fastsatte frist, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe afgørelse om midlertidigt at suspendere en certificering eller godkendelse vedrørende dele af eller alle de relevante tjenester, virksomheden leverer, eller aktiviteter, der udføres af virksomheden.

Den foreslåede bestemmelse skal læses i sammenhæng med den foreslåede bestemmelse i stk. 5, hvorefter vedkommende minister efter forhandling med forsvarsministeren vil kunne fastsætte nærmere regler for, hvilke certificeringer og godkendelser, som bestemmelsen i stk. 1, nr. 1, finder anvendelse på. Det forudsættes, at den foreslåede bestemmelse i 1, nr. 1, ikke anvendes, før bemyndigelsen i den foreslåede stk. 5, er anvendt.

En afgørelse efter nr. 1 vil være af midlertidig karakter. Der henvises i øvrigt til det foreslåede stk. 2, hvorefter afgørelsen kun kan opretholdes, så længe virksomheden ikke har truffet de nødvendige tiltag for at afhjælpe de mangler eller efterleve de krav fra klima-, energi- og forsyningsministeren, som gav anledning til, at foranstaltningerne blev anvendt.

Den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 1, *nr. 2*, indebærer, at såfremt virksomheden ikke har iværksat tiltag for at afhjælpe manglerne eller efterkomme klima-, energi- og forsyningsministerens krav inden for den fastsatte frist, kan klima-, energi- og forsyningsministeren træffe afgørelse om midlertidigt at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på niveau med administrerende direktør eller den juridiske repræsentant hos enheden at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende virksomhed.

Det bemærkes i denne forbindelse, at det af den danske oversættelse af NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 5, litra b, bl.a. fremgår, at de personer med ledelsesansvar, der midlertidigt kan suspenderes, omfatter »enhver fysisk person med ledelsesansvar på direktionsniveau«. Denne oversættelse er efter Klima-, Energi- Forsyningsministeren opfattelse imidlertid ikke forenelig med den engelske udgave af direktivet, hvori »any natural person

who is responsible for discharging managerial responsibilities at chief executive officer [...] level« er anvendt. Den franske sprogversion anvender en tilsvarende formulering som den engelske. I den foreslåede bestemmelse anvendes på den baggrund betegnelsen »enhver fysisk person med ledelsesansvar på niveau med administrerende direktør«.

I det omfang en virksomhed eller organisation ikke har en administrerende direktør, vil bestemmelsen omfatte den øverste leder af den pågældende væsentlige enhed, f.eks. en generalsekretær, direktør, koncernchef eller managing partner.

En afgørelse efter nr. 2, vil være af midlertidig karakter. Der henvises i øvrigt til det foreslåede stk. 2, hvorefter afgørelsen kun kan opretholdes, så længe virksomheden ikke har truffet de nødvendige tiltag for at afhjælpe de mangler eller efterleve de krav fra klima- energi- og forsyningsministeren, som gav anledning til, at foranstaltningerne blev anvendt.

I det omfang en virksomhed eller organisation ikke har en administrerende direktør, vil bestemmelsen omfatte den øverste leder af den pågældende væsentlige enhed, f.eks. en generalsekretær, direktør, koncernchef eller managing partner.

En afgørelse efter nr. 2 vil være af midlertidig karakter, jf. også det foreslåede stk. 2, hvorefter afgørelsen kun kan opretholdes, så længe enheden ikke har truffet de nødvendige tiltag for at afhjælpe de mangler eller efterleve de krav fra myndigheden, som gav anledning til, at foranstaltningerne blev anvendt.

Det foreslås i § 23, *stk. 2*, at midlertidige suspensioner eller forbud, som er pålagt i medfør af stk. 1, kan kun anvendes, indtil virksomheden træffer de nødvendige foranstaltninger til at afhjælpe de mangler eller til at opfylde de krav, som gav anledning til at foranstaltningerne blev anvendt.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 5, 2. led, 1. pkt., hvoraf det følger, at midlertidige suspensioner eller forbud, som er pålagt i henhold til dette stykke, kun anvendes, indtil den pågældende virksomhed træffer de nødvendige foranstaltninger til at afhjælpe manglerne eller opfylde den kompetente myndigheds krav, som gav anledning til, at disse håndhævelsesforanstaltninger blev anvendt.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har ikke fundet grundlag for at gå videre end direktivet. Den foreslåede bestemmelse svarer således indholdsmæssigt til NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 5, 2. led, og skal forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger.

Bestemmelsen indebærer, at den kompetente myndighed, der har truffet afgørelse om midlertidigt at suspendere en certificering eller midlertidigt har forbudt en fysisk person med ledelsesansvar på niveau med administrerende direktør eller den juridiske repræsentant hos enheden at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende enhed, skal træffe afgørelse om at ophæve foranstaltningen, når enheden har truffet de nødvendige tiltag for at afhjælpe de mangler eller opfylde de krav, som gav anledning til, at foranstaltningen blev anvendt.

Det foreslås i § 23, *stk. 3*, at en afgørelse efter stk. 1 kan af virksomheden eller den fysiske person, afgørelsen vedrører, forlanges indbragt for domstolene. Klima-, energi- og forsyningsministeren anlægger i givet fald sag mod den virksomhed eller person, som har forlangt sagen indbragt.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 5, 2. led, 2. pkt., hvoraf det følger, at pålæggelse af midlertidige suspensioner eller forbud skal være underlagt passende proceduremæssige garantier i overensstemmelse med de generelle principper i EU-retten og chartret, herunder retten til effektive retsmidler og til en retfærdig rettergang, uskyldsformodningen og retten til et forsvar.

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være muligt for virksomheden eller den fysiske person, som afgørelsen om suspension eller forbud vedrører, at forlange afgørelsen indbragt for retten. Når en sådan sag indbringes for retten, vil bestemmelserne i retsplejeloven finde anvendelse, hvilket vil sikre de nødvendige retssikkerhedsgarantier.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke afskære enheden eller den fysiske person, som afgørelsen vedrører, fra at påklage afgørelsen som led i almindelig administrativ rekurs og efter § 31 om klage til Energiklagenævnet.

Det vil efter bestemmelsen være muligt for enheden at forlange afgørelsen indbragt for retten, uanset om der er truffet en administrativ afgørelse i 2. instans.

Det følger af det foreslåede § 24, *stk. 4*, at klima-, energi- og forsyningsministeren efter forhandling med forsvarsministeren kan fastsætte nærmere

regler om, hvilke certificeringer og godkendelser der er omfattet af stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 5 indebærer, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om, hvilke certificeringer og godkendelser der er omfattet af den midlertidige suspensionsordning i § 23, stk. 1, nr. 1.

Ved at fastsætte nærmere regler i bekendtgørelsesform sikres det, at det vil være klart og forudsigeligt for enhederne, hvilke certificerings- og godkendelsesordninger, der vil kunne medføre suspension. Det sikres endvidere, at reglerne løbende kan tilpasses den udvikling, der er på området, f.eks. i tilfælde af, at der indføres en ny cybersikkerhedscertificering i EU-regi.

Det forudsættes, at den foreslåede bestemmelse i 1, nr. 1, ikke anvendes, før bemyndigelsen i den foreslåede stk. 5, er anvendt.

Til § 24 [Kapitel 8]

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet skal inden afgørelser hvor en part ikke kan antages at være bekendt med, at ministeriet er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, må der ikke træffes afgørelse, før ministeriet har gjort parten bekendt med oplysningerne eller vurderingerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne eller vurderingerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Ministeriet kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse jf. forvaltningslovens § 19, stk. 1 jf. dog undtagelserne i stk. 2.

Det følger af den foreslåede § 24, *stk. 1*, at inden Klima- Energi- og Forsyningsministeriet træffer afgørelse om at anvende håndhævelsesforanstaltninger efter §§ 21-23 underrettes den berørte virksomhed om de påtænkte håndhævelsesforanstaltninger og begrundelsen herfor. Klima- Energi- og Forsyningsministeriet skal give virksomheden en rimelig frist til at fremsætte bemærkninger, undtagen i tilfælde hvor formålet med foranstaltningen ellers ville forspildes.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 32, stk. 8, i NIS 2-direktivet. Artikel 32, stk. 8, fastsætter, at de kompetente myndigheder giver en detaljeret begrundelse for deres håndhævelsesforanstaltninger. Inden de kompetente myndigheder træffer sådanne foranstaltninger, underretter de

kompetente myndigheder de berørte enheder om deres foreløbige resultater. De giver også disse enheder en rimelig frist til at fremsætte bemærkninger, undtagen i behørigt begrundede tilfælde, hvor øjeblikkelige foranstaltninger til at forebygge eller reagere på hændelser ellers ville blive hindret.

Den foreslåede bestemmelse svarer således indholdsmæssigt til NIS 2-direktivets artikel 32, stk. 8, og skal forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger.

Den foreslåede bestemmelse indeholder en forpligtelse for Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til at sende en såkaldt agterskrivelse til en virksomhed, før der træffes beslutning om at anvende en påtænkt håndhævelsesforanstaltning efter §§ 21-23.

Agterskrivelsen skal være ledsaget af en nærmere begrundelse for den påtænkte håndhævelsesforanstaltning, ligesom det skal fremgå klart, at der er tale om en høring, at der ikke er truffet afgørelse i sagen endnu, at virksomhedens bemærkninger til høringen kan få indflydelse på resultatet, og at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet lader agterskrivelsen få virkning som en afgørelse, hvis virksomheden ikke kommer med bemærkninger til høringen inden dennes udløb.

Agterskrivelsen skal indeholde en rimelig frist for virksomheden til at afgive bemærkninger til agterskrivelsens indhold.

Høringsskrivelsen skal indeholde en rimelig frist for enheden til at afgive bemærkninger til agterskrivelsens indhold. Kravet om at fastsætte en rimelig frist gælder dog ikke i behørigt begrundede tilfælde, hvor øjeblikkelige foranstaltninger til at forebygge eller reagere på hændelser ellers ville blive hindret.

Der henvises i øvrigt til afsnit 3.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 25 [Kapitel 9]

Det fremgår af artikel 17, stk. 3, i NIS 1-direktivet, at hvis en udbyder af digitale tjenester har sit hjemsted eller en repræsentant i én medlemsstat, men dets net- og informationssystemer er beliggende i en eller flere andre medlemsstater, samarbejder den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor hjemstedet eller repræsentanten befinder sig, og de kompetente

myndigheder i de pågældende andre medlemsstater og bistår hinanden efter behov. En sådan bistand og et sådant samarbejde kan omfatte udveksling af oplysninger mellem de berørte kompetente myndigheder og anmodninger om at gennemføre de tilsynsforanstaltninger, som direktivet giver mulighed for.

Det følger af den foreslåede § 25, *stk. 1*, at hvor en virksomhed leverer tjenester i mere end én medlemsstat i Den Europæiske Union, eller hvor virksomheden leverer tjenester i en eller flere medlemsstater, og virksomhedens net- og informationssystemer er beliggende i en eller flere andre medlemsstater, samarbejder Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet med de andre medlemsstaters kompetente myndigheder i relevant omfang. Samarbejdet, indebærer at; 1) Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet via det centrale kontaktpunkt, der er nedsat i medfør af NIS 2-direktivet, underretter de kompetente myndigheder i relevante medlemsstater om anvendte tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger, 2) Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan anmode en anden medlemsstats kompetente myndigheder om at anvende tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger, 3) Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet yder i rimeligt omfang bistand til en anden medlemsstats kompetente myndighed efter modtagelse af en begrundet anmodning herom.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 37, *stk. 1*, i NIS 2-direktivet, hvoraf det følger, at hvor en enhed leverer tjenester i mere end én medlemsstat, eller hvor den leverer tjenester i en eller flere medlemsstater, og dens net- og informationssystemer er beliggende i en eller flere andre medlemsstater, samarbejder de kompetente myndigheder i de pågældende medlemsstater med og bistår hinanden efter behov. Dette samarbejde indebærer mindst; a) at de kompetente myndigheder, der anvender tilsyns- eller håndhævelsesforanstaltninger i en medlemsstat, via det fælles kontaktpunkt underretter og hører de kompetente myndigheder i de øvrige berørte medlemsstater om de tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger, der er truffet, b) at en kompetent myndighed kan anmode en anden kompetent myndighed om at træffe tilsyns- eller håndhævelsesforanstaltninger, og c) at en kompetent myndighed efter modtagelse af en begrundet anmodning fra en anden kompetent myndighed yder bistand til den anden kompetente myndighed, der står i et rimeligt forhold til dens egne ressourcer, således at tilsyns eller håndhævelsesforanstaltningerne kan gennemføres på en effektiv, virkningsfuld og konsekvent måde.

Det følger af NIS 2-direktivets artikel 37, stk. 1, 2. afsnit, at den gensidige bistand, der er omhandlet i litra c, kan omfatte anmodninger om oplysninger og tilsynsforanstaltninger, herunder anmodninger om at foretage inspektioner på stedet eller eksternt tilsyn eller målrettede sikkerhedskontroller. En kompetent myndighed, som en anmodning om bistand er rettet til, må ikke afvise anmodningen, medmindre det er fastslået, at den ikke er kompetent til at yde den ønskede bistand, at den bistand, der anmodes om, ikke står i et rimeligt forhold til den kompetente myndigheds tilsynsopgaver, eller anmodningen vedrører oplysninger eller indebærer aktiviteter, som, hvis de blev videregivet eller udført, ville stride mod den medlemsstats væsentlige interesser med hensyn til national sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar. Før den kompetente myndighed afslår en sådan anmodning, hører den de øvrige berørte kompetente myndigheder samt, efter anmodning fra en af de berørte medlemsstater, Europa-Kommissionen og ENISA.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at de Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet i relevant omfang skal samarbejde med de kompetente myndigheder i andre medlemsstater om deres opgaveudførelse vedrørende enheder, der leverer tjenester i én eller flere medlemsstater, og enheder, hvis net- og informationssystemer er beliggende i én eller flere medlemsstater.

Samarbejdet indebærer, at der skal ske underretning af de kompetente myndigheder i relevante medlemsstater om anvendte tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger. At der skal ske underretning til kompetente myndigheder i »relevante medlemsstater« betyder, at der skal ske underretning til de kompetente myndigheder i medlemsstater, hvor enheden leverer tjenester, eller hvor dens net- og informationssystemer er beliggende.

Samarbejdet indebærer desuden, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan anmode en anden medlemsstats kompetente myndigheder om at iværksætte tilsyns- og håndhævelsesforanstaltninger.

Samarbejdet indebærer endvidere, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet i rimeligt omfang skal yde bistand til en anden medlemsstats kompetente myndighed efter modtagelse af en begrundet anmodning herom. Denne bistand kan omfatte anmodninger om oplysninger og tilsynsforanstaltninger, herunder eksempelvis anmodninger om at foretage inspektioner på stedet eller målrettede sikkerhedskontroller.

En anmodning om bistand kan afvises, hvis anmodningen ikke står i rimeligt forhold til den kompetente myndigheds tilsynsopgaver og ressourcer.

En anmodning om bistand kan desuden afvises, hvis anmodningen vedrører videregivelsen af oplysninger eller indebærer udførelsen af aktiviteter, som ville stride mod væsentlige interesser med hensyn til national sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar. Før der kan ske afvisning af en anmodning, skal den kompetente myndighed høre de relevante kompetente myndigheder i andre medlemsstater samt, efter anmodning fra en af de relevante kompetente myndigheder i andre medlemsstater, Europa-Kommissionen og ENISA.

Det følger af det foreslåede § 25, stk. 2, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet kan efter nærmere aftale gennemføre fælles tilsynstiltag med kompetente myndigheder fra andre medlemsstater i Den Europæiske Union.

Bestemmelsen vil gennemføre NIS 2-direktivets artikel 37, stk. 2, hvoraf det følger, at hvor det er hensigtsmæssigt og efter fælles overenskomst, kan de kompetente myndigheder fra forskellige medlemsstater gennemføre fælles tilsynstiltag.

Der stilles med den foreslåede bestemmelse ikke nærmere formkrav til den aftale, der indgås om udførelsen af fælles tilsynstiltag.

Den foreslåede bestemmelse indebærer ikke, at andre medlemsstaters myndigheder selvstændigt kan udøve tilsynsbeføjelser her i landet.

Til § 26 [Kapitel 10]

Efter gældende ret i elforsyningslovens § 85 c, stk. 4 og gasforsyningslovens § 15 b, stk. 4, er det fastsat, at informationer, herunder vurderinger, planer og data, vedrørende sikkerhedsforhold for kritiske it-systemer i virksomheder omfattet af stk. 1 er fortrolige, hvis oplysningerne er væsentlige af hensyn til driften af virksomheden eller det sammenhængende hhv. elsystem og gassystem. Det er nærmere fastsat i § 29 i it-beredskabsbekendtgørelsen for el- og naturgassektorerne, at følsomme oplysninger skal behandles med fortrolighed, og at der ved følsomme oplysninger forstås: oplysninger om konkrete risici og sårbarheder, planmateriale, kritiske dele af beredskabsplaner, herunder hvordan virksomheden eller sektoren vil agere i givne beredskabssituationer, materiale af tilsvarende karakter, der af virksomheden eller Energinet vurderes følsomt. Endvidere fastsætter §

29, stk. 3, at Forsendelse og håndtering af følsomt materiale skal ske på en måde, der sikrer fortrolighed og integritet af materialet, mens § 29, stk. 4, bestemmer at følsomt materiale, som ikke længere benyttes, skal destrueres.

Det er endvidere i § 32 i hhv. elberedskabsbekendtgørelsen og naturgasberedskabsbekendtgørelsen, med hjemmel i elforsyningslovens § 85 b, stk. 3 og 4, og gasforsyningslovens § 15 a, stk. 3 og 4, angivet, at sårbarhedsvurderinger og klassificering efter § 11, stk. 1 og 2, samt kritiske dele af beredskabsplaner og andet materiale af tilsvarende karakter skal behandles fortroligt og ikke må komme uvedkommende i hænde.

Desuden bestemmer § 32, stk. 2 og 3, at materialet kan opbevares i elektronisk form og skal opbevares således, at uautoriseret adgang, sletning, ødelæggelse, ændring og offentliggørelse forhindres, at forsendelse og håndtering af følsomt materiale skal ske på måde, der sikrer fortrolighed og integritet af materialet, og at følsomt materiale, som ikke længere benyttes, skal destrueres.

Endeligt bestemmer § 32, stk. 4 at hvis følsomt materiale kompromitteres, skal skadevirkningerne opgøres og vurderes. For materiale hos virksomhederne foretages denne opgørelse og vurdering af Energinet og for andet materiale foretages dette af Energistyrelsen. Energistyrelsen afgør i samråd med Energinet og Rigspolitiet, om der er behov for, at materialet eller dele af dette skal ændres, og kan give pålæg herom til den pågældende virksomhed.

Næsten tilsvarende bestemmelser findes i olieberedskabsbekendtgørelsens § 19, der dog har den ekstra tilføjelse i stk. 3, 2. pkt. at udstederen af følsomme oplysninger har pligt til at gøre modtageren opmærksom på eventuelle krav til håndteringen af følsomt materiale.

Endeligt så regulerer § 84, stk. 8 og § 84 a, stk. 1, i lov om elforsyning og § 46 i lov om gasforsyning til en vis grad virksomhedernes behandling af fortrolige oplysninger. Disse bestemmelser er dog målrettet kommercielt følsomme oplysninger. Formålet med disse bestemmelser er at tilsikre, at virksomheder ikke må videregive kommercielt følsomme oplysninger til andre med det resultat, at et andet selskab får konkurrencemæssige fordele i forhold til øvrige selskaber. Det er ikke hensigten med den foreslåede § 29, at sikre kommercielt følsomme oplysninger, men hensigten at sikre, at

virksomheder beskytter oplysninger, der kan være med til at bringe energiforsyningen i fare.

Den foreslåede § 26, stk. 1, skal i udgangspunktet ses som en videreførelse af de ovenstående paragraffer i hhv. elforsyningsloven, gasforsyningsloven og de fire beredskabsbekendtgørelser, med undtagelse af bestemmelserne om kommercielt følsomme oplysninger.

Først og fremmest er formålet at designere, at en lang række af informationer, der bliver udarbejdet og bruges som led i denne lov af både virksomheder og myndigheder, herunder EU-Kommissionen og dennes rådgivende missioner efter § 20, indeholder informationer, som er beskyttelsesværdige, og derfor skal behandles med fortrolighed, af alle der er besiddelse af disse informationer.

Der er f.eks. tale om informationer, herunder personoplysninger, indgivet i forbindelse ansøgning om sikkerhedsgodkendelse eller baggrundskontrol. Der er endvidere tale om risiko og sårbarhedsvurderinger, planmateriale, beredskabsplaner, sikringsplaner, tekniske informationer om opbygning af anlæg og netværksstrukturer, samt data der bruges af virksomhederne til at levere deres tjenester.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at informationer som nævnt i det forrige afsnit skal holdes fortrolige, såfremt det skønnes nødvendigt af hensyn til virksomhedens egen sikkerhed, andre virksomheders sikkerhed eller energiforsyningen på lokalt, regionalt, nationalt eller europæisk niveau. Det er som udgangspunkt udstederen eller ejeren af oplysningerne, der vurderer oplysningernes fortrolighed, samt drager nødvendige foranstaltninger for at beskytte disse. Bestemmelsen har til formål at modvirke, at oplysninger anvendes til at forvolde skade på den enkelte virksomhed og skade på energiforsyningen generelt værende det i en eller flere af del-sektorerne.

Ved risiko og sårbarhedsvurderinger forstås i denne bestemmelse beskrivelser af konkrete sårbarheder eller scenarier, der kan afstedkomme en krisituation eller et angreb, herunder cyberangreb. Vurderinger henviser både til virksomhedens egne vurderinger af egne systemer samt vurderinger af det samlede energisystems sårbarheder.

Ved planmateriale, beredskabsplaner, sikringsplaner forstås i denne bestemmelse beskrivelser af procedure, handlinger eller foranstaltninger, der

skal forhindre eller forebygge en krisesituation eller et angreb, herunder cyberangreb.

Ved data forstås i denne bestemmelse følsomme informationer bl.a. data om systemets drift, adgange eller brugerstyring. Disse data beskriver systemers opsætning og adgangsstyring.

Bestemmelsen i det foreslåede stk. 1 ændrer ikke ved, at virksomhederne skal udlevere informationer til Energistyrelsen eller EU-Kommissionen og dennes rådgivende missioner efter § 20, i tilsynsøjemed.

Den foreslåede bestemmelse har endvidere som formål at sikre, at personer der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt omkring de beskyttelsesværdige informationer, i henhold til forvaltningslovens § 27, stk. 2, 2. pkt., idet omfang af informationerne ikke allerede var omfattet af en af de andre bestemmelser i forvaltningslovens § 27. Informationerne falder således, grundet designeringen som fortrolig ved lov og bekendtgørelse, ind under anvendelsesområdet for forvaltningslovens § 27, stk. 2, 2. pkt. Det betyder at personer der virker inden for den offentlige forvaltning vil kunne ifalde strafansvar efter straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f, såfremt personen bryder sin tavshedspligt om disse informationer.

Den foreslåede bestemmelse indskrænker ikke, at informationer, der ved tilsyn eller på anden vis kommer Energistyrelsen i hænde, vil være omfattet af reglerne om aktindsigt i henhold til lov om offentlighed i forvaltningen, forvaltningsloven samt lov om aktindsigt i miljøoplysninger i de tilfælde, hvor det skønnes, at oplysningerne er miljøoplysninger efter definitionen i § 3 i miljøoplysningsloven.

Der skal således ved vurderingen af, om der kan gives aktindsigt, efter reglerne i offentlighedsloven, forvaltningsloven og miljøoplysningsloven, i de nævnte typer informationer, vurderes om disse informationer falder ind under disse loves nogle af disse loves undtagelsesbestemmelser, f.eks. angående undtagelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar, undtagelse af oplysninger af hensyn til rigets udenrigspolitiske interesser m.v. og undtagelse af oplysninger om private forhold og drifts- eller forretningsforhold m.v.

Endvidere vil den foreslåede bestemmelse have den virkning, at der er en formodning om at arkivlovens § 27, stk. 1, nr. 1, 2, 5 og 6 finder anvendelse på de nævnte informationer, som myndigheder, samt selskaber, institutioner, foreninger m.v. der efter arkivloven er forpligtiget til at aflevere til offentligt arkiv i henhold til arkivlovens regler. Det betyder, at disse myndigheder, samt selskaber, institutioner, foreninger m.v. er forpligtiget til at drøfte med det modtagne arkiv om fastsættelse af en tilgængelighedsfrist, der er så lang som mulig i henhold til § 27, stk. 1.

Det foreslås i § 26, *stk. 2*, at klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler om hvordan virksomheder og myndigheder opbevarer, behandler og deler informationer som nævnt i stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse har den virkning, at klima-, energi- og forsyningsministeren bemyndiges til administrativt at fastsætte de nærmere regler for, hvordan virksomheder og myndigheder opbevarer, behandler og deler den type informationer, som der er blevet designeret som fortrolige efter stk. 1.

Det er forventningen, at ministeren vil fastsætte bestemmelser, der pålægger virksomheder og myndigheder selv at gøre opmærksom på, hvordan de forventer, at deres fortrolige informationer bliver behandlet af myndighederne og andre virksomheder, når sådanne fortrolige informationer deles og udveksles. Det forventes dog samtidigt, at ministeren fastsætter regler om at virksomhederne, desuagtet sådanne instruktioner, skal udlevere de fortrolige informationer, når det er påkrævet i henhold til lovforslagets bestemmelser eller i regler udstedt i medfør i loven, f.eks. i tilsynsøjemed og som led i overholdelsen af underretningspligter.

Endvidere er det forventningen, at ministeren fastsætter bestemmelser om at fortrolige informationer ikke må komme uvedkommende i hænde og at informationer skal udarbejdes, opbevares og deles på en sådan måde, at der ikke kan opnås uautoriseret adgang, ske sletning, ødelæggelse, ændring eller utilsigtet offentliggørelse af disse informationer.

Det er desuden forventningen, at ministeren fastsætter bestemmelser om at fortrolige informationer, som ikke længere benyttes, skal destrueres, medmindre det forsat skal kunne udleveres til tilsyn, i forbindelse med efterforskning eller påkræves bevaret i anden lovgivning såsom arkivloven, forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Endeligt er det forventningen, at ministeren fastsætter bestemmelser om, at hvis fortrolige informationer kompromitteres eller mistænkes for at være kompromitteret, så skal skadevirkningerne opgøres og vurderes, ligesom virksomheden skal underrette tilsynsmyndigheden og andre virksomheder, hvor kompromitteringen potentielt kan få konsekvenser for disse virksomheders levering af deres tjenester.

Det er ikke forventningen, at ministeren bruger den foreslåede bemyndigelse til at fastsætte regler på et detaljeniveau, der minder om de regler, der er for klassificeret materiale efter Sikkerhedscirkulæret.

Til § 27 [Kapitel 10]

Det følger af den foreslåede § 27, at underretning efter § 15 er undtaget fra aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen og partsaktindsigt efter forvaltningsloven.

Den foreslåede bestemmelse implementerer NIS 2-direktivets art. 30, nr. 2, 2. afsnit, 1 pkt. "[...] samtidig med at de sikrer fortroligheden og passende beskyttelse af de oplysninger, der er afgivet af den underrettende enhed". Bestemmelsen er enslydende med en tilsvarende bestemmelse i det lovforslag fra der implementerer NIS 2, på Forsvarsministeriets ressort. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har videreført bestemmelsens ordlyd i dette lovforslag for at sikre ensartet implementering af NIS2-direktivet for de dele direktivet, hvor der er ikke er nationale eller sektorhen-syn, der taler for særlig sektor implementering.

Særligt for virksomheder, kan oplysninger om, at der f.eks. er gennemført et vellykket hackerangreb, hvor virksomheden har mistet data, i høj grad skade virksomhedens omdømme, og det kan i praksis afholde mange virksomheder fra frivilligt at underrette Energistyrelsen, som kompetent myndighed, om et sådant hackerangreb. Derfor foreslås det med bestemmelsen, at underretningerne i deres helhed undtages fra aktindsigtsreglerne efter lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven, herunder partsaktindsigt efter forvaltningsloven. Undtagelsen omfatter underretningssagen som helhed, og vil derfor også omfatte de processkridt der tages af på baggrund af underretningen efter § 15.

Undtagelsen fra aktindsigt omfatter derimod ikke virksomheders eller fysiske personers adgang til at gøre sig bekendt med oplysninger, herunder personoplysninger, der vedrører deres egne forhold.

Den foreslåede undtagelse fra aktindsigt i § 15 omfatter ikke retten til aktindsigt efter miljøoplysningsloven, såfremt den enkelte underretning efter § 15, skulle indeholde miljøoplysninger. Man kan således forsat få aktindsigt i miljøoplysninger efter miljøoplysningslovens regler, såfremt underretningen efter § 15 indeholder miljøoplysninger.

[Der skal være en beskrivelse af konsekvenserne ved at offentlighedsloven ikke finder anvendelse jf. lovkvalitetsvejledningens afsnit 6.6.]

Til § 28 [Kapitel 10]

Forvaltningslovens §§ 28-32 fastsætter rammerne for forvaltningsmyndigheders videregivelse af oplysninger til en anden forvaltningsmyndighed. Det følger af forvaltningslovens § 28, stk. 1, at for videregivelse af oplysninger om enkeltpersoner (personoplysninger) til en anden forvaltningsmyndighed gælder reglerne i databeskyttelseslovens §§ 6-8, § 10, § 11, stk. 1, § 38 og § 40. Det følger af § 28, stk. 2, at oplysninger af fortrolig karakter, som ikke er omfattet af stk. 1, kun må videregives til en anden forvaltningsmyndighed, når: 1) den, oplysningen angår, udtrykkeligt har givet sit samtykke, 2) det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives, eller 3) det må antages, at oplysningen vil være af væsentlig betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, myndigheden skal træffe. Bestemmelsen regulerer imidlertid ikke videregivelse til udenlandske myndigheder.

Det følger af artikel 1, stk. 6, i NIS 1-direktivet, at direktivet ikke berører de tiltag, som iværksættes af medlemsstaterne med henblik på at sikre deres centrale statslige funktioner, navnlig for at værne om den nationale sikkerhed, herunder foranstaltninger til beskyttelse af oplysninger, hvis udbredelse efter medlemsstaternes opfattelse ville stride mod deres væsentlige sikkerhedsinteresser, og opretholde lov og orden, navnlig for at tillade efterforskning, afsløring og retsforfølgelse af strafbare handlinger.

Derudover reguleres videregivelse af oplysninger, der ville stride mod væsentlige interesser af hensyn til den nationale sikkerhed, offentlige orden eller forsvar bl.a. i Justitsministeriets cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014 om sikkerhedsbeskyttelse af information af fælles interesse for landene i NATO eller EU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt (Sikkerhedscirkulæret), forvaltningslovens regler om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger samt straffelovens regler om tavshedspligt.

Det følger af den foreslåede § 28, *stk. 1*, at Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og andre relevante myndigheder, kan videregive oplysninger til andre medlemsstaters myndigheder og til institutioner i Den Europæiske Union for at varetage de myndighedsopgaver som følger af denne lov, NIS 2-direktivet eller CER-direktivet.

Bestemmelsen indebærer, at de relevante myndigheder, CSIRT'en og det centrale kontaktpunkt som led i den nationale gennemførelse af direktiverne, kan videregive oplysninger til andre medlemsstater eller EU-institutioner, hvis det er nødvendigt for at sikre overholdelsen af forpligtelserne i NIS 2- og CER-direktiverne.

Det følger således af NIS 2-direktivets artikel 3, *stk. 5* at de kompetente myndigheder senest d. 17. april 2025 og derefter hvert andet år underretter;

a) Kommissionen og samarbejdsgruppen om antallet af væsentlige og vigtige enheder, der er opført på den i *stk. 3* omhandlede liste for hver af de sektorer og delsektorer, der er omhandlet i bilag I eller II, samt b) Kommissionen om relevante oplysninger med hensyn til antallet af væsentlige og vigtige enheder, der er identificeret i medfør af artikel 2, *stk. 2*, litra b)-e), hvilke af sektorerne og delsektorerne i bilag I eller II, som de tilhører, hvilken type tjeneste de leverer, og hvilken af bestemmelserne i artikel 2, *stk. 2*, litra b)-e), i medfør af hvilken de blev identificeret. Efter artikel 3, *stk. 6* kan medlemsstaterne frem til d. 17. april 2025, på anmodning efter af Kommissionen underrette Kommissionen om navne op de væsentlige og vigtige enheder, der er omhandlet af *stk. 5*, litra b, som gengivet ovenfor.

Det følger endvidere af NIS 2-direktivets artikel 23, *stk. 6*, at hvor det er relevant, informerer CSIRT'en, den kompetente myndighed eller det centrale kontaktpunkt uden unødigt ophold de øvrige berørte medlemsstater og ENISA om den væsentlige hændelse, navnlig hvor den væsentlige hændelse berører to eller flere medlemsstater. Det følger af samme bestemmelse, at sådan information omfatter den type af oplysninger, der er modtaget i overensstemmelse med artikel 23, *stk. 4*, om enhedernes underretninger om væsentlige hændelser, og at CSIRT'en, den kompetente myndighed eller det centrale kontaktpunkt i den forbindelse i overensstemmelse med EU-retten eller national ret sikrer enhedens sikkerhed og kommercielle interesser samt fortrolig behandling af de afgivne oplysninger.

Efter bestemmelsen i artikel 23, *stk. 6*, vil CSIRT'en, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet eller det centrale kontaktpunkt således i relevant

omfang skulle videregive oplysninger, som er modtaget i medfør af de foreslåede bestemmelser i §§ 12 og 15 om hændelsesunderretninger, til øvrige berørte medlemsstater og ENISA.

Det følger af CER-direktivets artikel 7, stk. 2, at medlemsstaterne efter identifikationen af de kritiske enheder i henhold til artikel 6, stk. 1, sender uden unødigt ophold sender følgende oplysninger til Kommissionen: a) en liste over væsentlige tjenester i pågældende medlemsstat, hvis der er yderligere væsentlige tjenester sammenlignet med den i artikel 5, stk. 1, omhandlede liste over væsentlige tjenester, b) antallet af identificerede kritiske enheder for hver sektor og delsektor anført i bilaget og for hver væsentlig tjeneste, c) eventuelle tærskler, der anvendes til at specificere et eller flere af kriterierne i stk. 1. Tærskler som omhandlet i første afsnits litra c) kan forelægges som de er eller i aggregeret form.

Klima-, energi og forsyningsministeren vil således igennem det centrale kontaktpunkt kunne videresende de ovennævnte oplysninger til Kommissionen, med hjemmel i lovforslagets § 28, stk. 1.

Det følger af CER-direktivets artikel 9, stk. 3, at de centrale kontaktpunkter senest den 17. juli 2028 og derefter hvert andet år en sammenfattende rapport for Kommissionen og for Gruppen for Kritiske Enheders Modstandsdygtighed omhandlet i artikel 19 om de underretninger, de har modtaget, herunder antallet af underretninger, arten af de hændelser, der er underrettet om, og de tiltag, der er taget i overensstemmelse med artikel 15, stk. 3.

Her vil klima-, energi- og forsyningsministeren have hjemmel i den foreslåede § 28, stk. 1, til at videregive de nævnte informationer til det centrale kontaktpunkt for Danmark efter CER-direktivet, således de disse informationer kan indgå i den sammenfattende rapport til Kommissionen og Gruppen for Kritiske Enheders Modstandsdygtighed.

Det følger endvidere af CER-direktivets artikel 11, stk. 1 og 2, at når det er relevant, konsulterer medlemsstaterne hinanden vedrørende kritiske enheder med henblik på at sikre en konsekvent anvendelse af dette direktiv. Sådanne konsultationer skal navnlig finde sted vedrørende kritiske enheder, der: a) anvender kritisk infrastruktur, som er fysisk sammenkoblet mellem to eller flere medlemsstater, b) er en del af selskabsstrukturer, som er sammenkoblet eller forbundet med kritiske enheder i en anden medlemsstat, c)

er blevet identificeret som kritiske enheder i en medlemsstat, og som leverer væsentlige tjenester til eller i andre medlemsstater. De i stk. 1 omhandlede konsultationer tager sigte på at styrke kritiske enheders modstanddygtighed og, hvor det er muligt, mindske disses administrative byrde.

Her vil klima-, energi- og forsyningsministeren have hjemmel i den foreslåede § 28, stk. 1, til at konsultere med kompetente myndigheder, CSIRT'er og Centrale Kontaktpunkter i andre medlemsstater for at sikre konsekvent anvendelse direktivet på kritiske enheder.

Det følger endvidere af CER-direktivets artikel 15, stk. 3, at på grundlag af oplysninger leveret af en kritisk enhed i en underretning om en hændelse, jf. den foreslåede § 12, orienterer den relevante kompetente myndighed via det centrale kontaktpunkt andre berørte medlemsstaters centrale kontaktpunkter, hvis hændelsen har eller kunne have betydelig indvirkning på kritiske enheder og kontinuiteten i leveringen af væsentlige tjenester til eller i en eller flere andre medlemsstater. Det følger af samme bestemmelse, at centrale kontaktpunkter, der fremsender og modtager sådanne oplysninger, i overensstemmelse med EU-retten eller national ret skal behandle disse oplysninger på en måde, der respekterer deres fortrolighed og beskytter den berørte kritiske enheds sikkerhed og kommercielle interesser.

Efter bestemmelsen i CER-direktivets artikel 15, stk. 3, vil Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet således i relevant omfang skulle videregive oplysninger, som er modtaget i medfør af de foreslåede bestemmelser i §§ 12 og 15 om hændelsesunderretninger, til øvrige berørte medlemsstater.

På baggrund af CER-direktivets artikel 17, stk. 2, skal myndighederne endvidere videregive oplysninger til Kommissionen om identiteten af kritiske enheder, som leverer væsentlige tjenester til eller i seks eller flere medlemsstater, samt om de oplysninger, som enhederne leverer i henhold til den foreslåede bestemmelse i § 5, stk. 2.

Det følger af CER-direktivets artikel 18, stk. 3, skal medlemsstaten efter en begrundet anmodning fra Kommissionen eller en eller flere medlemsstater, hvortil eller hvori den væsentlige tjeneste leveres, som har identificeret en kritisk enhed af særlig europæisk betydning som en kritisk enhed i henhold til artikel 6, stk. 1, Kommissionen følgende: a) de relevante dele af den kritiske enheds risikovurdering, b) en oversigt over relevante foranstaltninger, der er truffet i overensstemmelse med artikel 13, c) tilsyns- eller håndhævelsestiltag, herunder vurderinger af overholdelse eller udstedte

påbud, som den kompetente myndighed har taget i henhold til artikel 21 og 22 med hensyn til den pågældende kritiske enhed.

Her vil klima-, energi- og forsyningsministeren have hjemmel i den foreslåede § 28, stk. 1, til at fremsende de oplysninger der er nævnt, til Kommissionen eller til andre EU-medlemsstater, jf. dog § 28, stk. 2 i lovforslaget.

Endeligt følger det af CER-direktivets artikel 18, stk. 4, at medlemsstater, hvor det er nødvendigt, skal kunne rådgive Kommissionen om, hvorvidt den kritiske enhed af særlig europæisk betydning opfylder sine forpligtelser i henhold til direktivet kapitel III, og, hvis det er relevant, hvilke foranstaltninger der kunne træffes for at forbedre den pågældende kritiske enheds modstandsdygtighed.

Artikel 18, stk. 4, fastsætter endvidere at den kompetente myndighed, der har identificeret en kritisk enhed i henhold til artikel 6, stk. 1 i CER-direktivet, skal give Kommissionen og de medlemsstater, hvortil eller hvori den væsentlige tjeneste leveres oplysninger om de foranstaltninger, som den kompetente myndighed og kritiske enhed af særlig europæisk betydning har truffet i medfør af den udtalelse Kommissionen har givet den kritiske enhed af særlig europæisk betydning og den kompetente myndighed efter artikel 18, stk. 4, 3. afsnit.

Her vil klima-, energi- og forsyningsministeren have hjemmel i den foreslåede § 28, stk. 1, til at fremsende de oplysninger til Kommissionen eller til andre EU-medlemsstater som CER-direktivets artikel 18, stk. 4 påkræver, jf. dog § 28, stk. 2 i lovforslaget.

Til § 29 [Kapitel 10]

Det følger af artikel 1, stk. 6, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/1148 af 6. juli 2016 om foranstaltninger, der skal sikre et højt fælles sikkerhedsniveau for net- og informationssystemer i hele Unionen (NIS 1-direktivet), at direktivet ikke berører de tiltag, som iværksættes af medlemsstaterne med henblik på at sikre deres centrale statslige funktioner, navnlig for at værne om den nationale sikkerhed, herunder foranstaltninger til beskyttelse af oplysninger, hvis udbredelse efter medlemsstaternes opfattelse ville stride mod deres væsentlige sikkerhedsinteresser, og opretholde lov og orden, navnlig for at tillade efterforskning, afsløring og retsforfølgelse af strafbare handlinger.

NIS 1-direktivet blev i dansk ret gennemført sektorvist i regulering gældende for de specifikke sektorer, hvor direktivet finder anvendelse. For en nærmere gennemgang af den sektorvise gennemførelse af NIS 1-direktivet henvises til afsnit 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Derudover reguleres videregivelse af oplysninger, der ville stride mod væsentlige interesser af hensyn til den nationale sikkerhed, offentlige orden eller forsvar, bl.a. i forvaltningslovens regler om tavshedspligt og videregivelse af oplysninger, straffelovens regler om tavshedspligt, samt Justitsministeriets cirkulære nr. 10338 af 17. december 2014 om sikkerhedsbeskyttelse af information af fælles interesse for landene i NATO eller EU, andre klassificerede informationer samt informationer af sikkerhedsmæssig beskyttelsesinteresse i øvrigt (sikkerhedscirkulæret).

Det følger af den foreslåede § 29, stk. 1, at de forpligtelser, der er fastsat i denne lov eller i regler udstedt i medfør af loven, ikke omfatter meddelelse af oplysninger, hvis videregivelse ville stride mod væsentlige interesser af hensyn til den nationale sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar.

Bestemmelsen vil gennemføre artikel 2, stk. 11, i NIS 2-direktivet, og artikel 1, stk. 8, i CER-direktivet, som fastsætter, at de forpligtelser, der er fastsat i de to direktiver, ikke omfatter meddelelse af oplysninger, hvis videregivelse ville stride mod væsentlige interesser med hensyn til medlemsstaternes nationale sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar.

Baggrunden for artikel 2, stk. 11, er beskrevet i NIS 2-direktivets præambelbetragtning nr. 9, 4. pkt., hvor det fremgår, at ingen medlemsstat bør være forpligtet til at meddele oplysninger, hvis videregivelse efter dens opfattelse ville stride mod dens væsentlige interesser med hensyn til national sikkerhed, offentlig sikkerhed eller forsvar. Det følger samme sted, at nationale regler eller EU-regler om beskyttelse af fortrolige oplysninger, hemmeligholdelsesaftaler og uformelle hemmeligholdelsesaftaler, f.eks. Traffic Light Protocol, bør tages i betragtning i denne sammenhæng. Traffic Light Protocol skal forstås som et middel til at informere om eventuelle begrænsninger, for så vidt angår den videre spredning af oplysninger. Den anvendes i næsten alle enheder, der håndterer it-sikkerhedshændelser (CSIRT'er), og i nogle informationsanalyse- og informationsdelingscentre.

Baggrunden for artikel 1, stk. 8, beskrives i CER-direktivets præambelbetragtning nr. 11, hvoraf det fremgår, at ingen medlemsstat bør være forpligtet til at meddele oplysninger, hvis videregivelse vil stride mod væsentlige

interesser med hensyn til dens nationale sikkerhed, og at EU-regler eller nationale regler om beskyttelse af klassificerede informationer og hemmeligholdelsesaftaler er relevante.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet har lagt vægt på, at der foretages en direktivnær minimumsimplementering af bestemmelsen. Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til NIS 2-direktivets artikel 2, stk. 11 og CER-direktivets artikel 1, stk. 8, og skal forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger.

Der er en vis usikkerhed om fortolkningen af bestemmelsens udstrækning.

Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets opfattelse, at bestemmelsen primært vil være relevant for oplysninger, der udveksles mellem medlemsstaterne og institutioner i Den Europæiske Union. Bestemmelsen vil på denne baggrund hovedsageligt være relevant i forhold til den foreslåede § 28, der udgør de Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets videregivelses-hjemmel hertil.

Under hensyn til bestemmelsen i NIS 2-direktivets artikel 2, stk. 7 (om at direktivet ikke finder anvendelse på offentlige forvaltningsenheder, der udfører aktiviteter inden for national sikkerhed, offentlig sikkerhed, forsvar eller retshåndhævelse), er det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets opfattelse, at den foreslåede bestemmelse i § 29, stk. 1, for enheders vedkommende vil have et yderst begrænset anvendelsesområde.

Bestemmelsen vil desuden alene vedrøre meddelelsen af oplysninger, som efter en konkret vurdering vil stride mod væsentlige interesser med hensyn til den nationale sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar. Bestemmelsen vil således eksempelvis ikke medføre, at en virksomhed mere generelt kan undlade at efterkomme oplysningsforpligtelserne over for de kompetente myndigheder, herunder som led i myndighedernes tilsyn. Det er Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets opfattelse, at det kun vil være i yderst sjældne tilfælde, at videregivelse af en virksomheds oplysninger til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet eller CSIRT'en vil stride mod væsentlige interesser af hensyn til den nationale sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar.

I tilfælde af tvivl om, hvorvidt der i en konkret situation måtte være tale om oplysninger, hvis videregivelse vil stride mod væsentlige interesser med hensyn til den nationale sikkerhed, offentlige sikkerhed eller forsvar, vil den pågældende virksomhed eller Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet eller CSIRT'en kunne rette henvendelse til Politiets Efterretningstjeneste,

som er national sikkerhedsmyndighed, eller til Forsvarets Efterretningstjeneste, som er national sikkerhedsmyndighed på Forsvarsministeriets område.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* indebærer, at oplysninger, der modtages eller hidrører fra myndigheder i andre EU-medlemsstater, behandles som fortrolige, såfremt den afgivende myndighed betragter oplysningerne som fortrolige i henhold til EU-regler eller nationale regler.

Den foreslåede bestemmelse vil bl.a. sikre, at oplysninger, som de danske myndigheder modtager fra andre medlemsstater eller EU-institutioner i medfør af NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 6 og artikel 15, stk. 3, i CER-direktivet, vil blive behandlet med den fornødne fortrolighed.

Det følger således af NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 6, at hvor det er relevant, og navnlig hvor en væsentlig hændelse berører to eller flere medlemsstater, informerer CSIRT'en, den kompetente myndighed eller det centrale kontaktpunkt uden unødigt ophold de øvrige berørte medlemsstater og ENISA om den væsentlige hændelse. Sådan information omfatter den type af oplysninger, der er modtaget i overensstemmelse med artikel 23, stk. 4. CSIRT'en, den kompetente myndighed eller det centrale kontaktpunkt sikrer i den forbindelse i overensstemmelse med EU-retten eller national ret enhedens sikkerhed og kommercielle interesser samt fortrolig behandling af de afgivne oplysninger.

Mens det følger af CER-direktivets artikel 15, stk. 3, at på grundlag af oplysninger leveret af en kritisk enhed i en underretning om en hændelse, orienterer den relevante kompetente myndighed via det centrale kontaktpunkt andre berørte medlemsstaters centrale kontaktpunkter, hvis hændelsen har eller kunne have betydelig indvirkning på kritiske enheder og kontinuiteten i leveringen af væsentlige tjenester til eller i en eller flere andre medlemsstater. Det følger videre, at centrale kontaktpunkter, der fremsender og modtager sådanne oplysninger, i overensstemmelse med EU-retten eller national ret skal behandle sådanne på en måde, der respekterer deres fortrolighed og beskytter den berørte kritiske enheds sikkerhed og kommercielle interesser.

Den foreslåede bestemmelse vil finde anvendelse, uanset om oplysningerne modtages direkte fra den pågældende nationale myndighed eller via andre, herunder Europa-Kommissionen.

Til § 30 [Kapitel 10]

Det følger af den foreslåede § 30, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om digital kommunikation, herunder om anvendelsen af bestemte it-systemer og særlige digitale formater samt digital signatur eller lignende.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at det kan gøres obligatorisk for virksomheder at anvende bestemte internetløsninger, herunder selvbetjeningsløsninger.

Der kan endvidere med hjemmel i bestemmelsen fastsættes regler om, hvem der omfattes af pligten til at kommunikere digitalt, om hvilke forhold, og på hvilken måde.

Bestemmelsen forventes navnlig anvendt til at fastsætte regler om, hvordan virksomheder skal foretage underretninger om hændelser i medfør af de foreslåede §§ 12-15. Der vil eksempelvis kunne fastsættes regler om anvendelse af bestemte digitale internetløsninger såsom Virk.dk. Det kan eksempelvis også være relevant at fastsætte regler om, at bl.a. registreringspligterne i den foreslåede § 35, skal efterkommes ved anvendelse af bestemte internetløsninger såsom Virk.dk.

Der kan med hjemmel i bestemmelsen fastsættes regler om, at skriftlige henvendelser til relevante myndigheder, herunder Energistyrelsen, Energinet, CSIRT'en m.v., om forhold, som er omfattet af et krav om digital kommunikation, ikke anses for behørigt modtaget af myndighederne, hvis de indsendes på anden vis end den foreskrevne digitale måde.

Hvis en virksomhed retter henvendelse til en myndighed på anden måde end den foreskrevne digitale måde, følger det af den almindelige vejledningspligt, jf. forvaltningslovens § 7, stk. 1, at myndigheden skal vejlede om reglerne på området, herunder om pligten til at kommunikere digitalt.

Der kan desuden fastsættes regler om fritagelse for pligten til digital kommunikation. Fritagelsesmuligheden tænkes navnlig anvendt, hvor det er påkrævet at anvende en dansk digital signatur, men der er tale om en virksomhed med hjemsted i udlandet, og som dermed ikke kan få udstedt en dansk digital signatur. Det bemærkes i den forbindelse, at fritagelsesmuligheden er stærkt begrænset, idet der er tale om kommunikation om erhvervsforhold, og idet virksomheder med hjemsted i udlandet kun i begrænset omfang vil høre under dansk jurisdiktion.

Det forhold, at en virksomheds computere ikke fungerer, at enheden har mistet koden til sin digitale signatur, eller at der opstår lignende hindringer, som det er op til virksomheden at overvinde, vil ikke kunne føre til fritagelse for pligten til digital kommunikation. I så fald må den pågældende enhed eksempelvis anmode en rådgiver om at varetage kommunikationen på virksomhedens vegne.

Der kan efter bestemmelsen også fastsættes regler om, at en digital meddelelse anses for at være kommet frem til adressaten for meddelelsen på det tidspunkt, hvor meddelelsen er tilgængelig digitalt for adressaten. Dermed er der tale om samme retsvirkning som ved fysisk post, der anses for at være kommet frem, når den pågældende meddelelse m.v. er lagt i adressatens fysiske postkasse. En meddelelse vil normalt anses for at være kommet frem, når meddelelsen er tilgængelig digitalt for adressaten, således at vedkommende har mulighed for at behandle meddelelsen. Dette tidspunkt vil normalt blive registreret automatisk i adressatens it-system.

Det bemærkes, at Europa-Kommissionen på visse punkter er tillagt kompetence til at fastsætte nærmere regler om, hvordan oplysninger skal afgives fra enhederne. Europa-Kommissionen kan således bl.a. fastsætte nærmere regler om formatet og proceduren for en underretning indgivet i henhold til artikel 23, stk. 1 (underretning af myndighederne om hændelser) og artikel 30 (frivillig meddelelse af relevante oplysninger) og for en meddelelse, der er indgivet i henhold til artikel 23, stk. 2 (oplysning til modtagerne af tjenester). Såfremt Europa-Kommissionen måtte vælge at udnytte denne kompetence til at fastsætte nærmere regler, vil det skulle sikres, at regler om digital kommunikation, der måtte være udstedt eller siden udstedes i medfør af den foreslåede bestemmelse, er i overensstemmelse med Europa-Kommissionens retsakter.

Til § 31 [Kapitel 11]

Det følger af elforsyningslovens § 89, gasforsyningslovens § 51, VE-lovens § 66, og olieberedskabslovens § 21, at Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi-, og forsyningsministeren efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven. Desuden regulerer bestemmelserne, hvilke formelle krav der er til klager. Beredskabsforpligtelser for energisektoren finder anvendelse på virksomheder, som reguleres af de ovenfor nævnte love.

Det følger af den foreslåede § 31, *stk. 1*, at Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren eller anden statslig myndighed efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven.

Det bemærkes i den forbindelse, at hvis klima-, energi- og forsyningsministeren har bemyndiget en under ministeriet oprettet institution eller anden myndighed til at udøve beføjelserne, vil klageadgangen følge denne bemyndigelse. Klager over afgørelser efter denne lov truffet af en myndighed under ministeriet, kan således påklages direkte til Energiklagenævnet. Klageren skal ikke udnytte den ulovsbestemte rekursmulighed, før der kan ske klage til energiklagenævnet.

Det følger af den foreslåede § 31, *stk. 2*, at klima-, energi- og forsyningsministerens afgørelser nævnt i *stk. 1*, ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed end Energiklagenævnet. Afgørelserne kan ikke indbringes for domstolene, før den endelige administrative afgørelse foreligger.

Bestemmelsen er en videreførelse af gældende bestemmelser om Energiklagenævnet i elforsyningslovens, gasforsyningsloven, olieberedskabsloven m.v., som regulerer energisektoren. Det foreslås at samme regler om administrativ klageadgang anvendes i beredskabsreguleringen for energisektoren.

Det følger af den foreslåede § 31, *stk. 3*, at klage skal være indgivet skriftligt inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Bestemmelsen er en videreførelse af gældende bestemmelser om Energiklagenævnet i elforsyningslovens, gasforsyningsloven, olieberedskabsloven m.v., som regulerer energisektoren. Det foreslås at samme regler om klagefrist anvendes i beredskabsreguleringen for energisektoren.

Klagefristen vil først begynde at løbe fra en endelig administrativ afgørelse er truffet. Hvis klageren har anvendt rekursmuligheden, vil fristen da først løbe fra den dato, hvor rekursmyndigheden meddeler klageren afgørelsen.

Det følger af den foreslåede § 31, *stk. 4*, at Energiklagenævnets formand kan efter nærmere aftale med nævnet træffe afgørelse på nævnets vegne i sager, der behandles efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven.

Henset til at ikke alle sager som nævnet skal behandle efter loven eller regler udstedt i henhold til loven, nødvendigvis kræver stillingtagen fra et samlet nævn, foreslås det, at der i stk. 4 gives formanden mulighed for efter aftale med de øvrige nævnsmedlemmer selv at træffe afgørelse i nogle sager eller typer af sager.

Bestemmelsen er en videreførelse af gældende bestemmelser om Energiklagenævnet i elforsyningslovens, gasforsyningsloven, olieberedskabsloven m.v., som regulerer energisektoren. Det foreslås, at samme regler om formandens kompetence til at træffe afgørelser på vegne af nævnet, anvendes i beredskabsreguleringen for energisektoren.

Det følger af den foreslåede § 31, *stk. 5*, at søgsmål til prøvelse af afgørelser truffet af Energiklagenævnet efter loven eller de regler, der udstedes efter loven, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentlig bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Bestemmelsen er en videreførelse af gældende bestemmelser om Energiklagenævnet i elforsyningslovens, gasforsyningsloven, olieberedskabsloven m.v., som regulerer energisektoren. Det foreslås at samme regler om frist for indbringelse hos domstolene anvendes i beredskabsreguleringen for energisektoren.

Det følger af den foreslåede § 31, *stk. 6*, at Energiklagenævnet, i forbindelse med behandling af en klage, kan indhente oplysninger der er nødvendige for behandling af klagen fra virksomheder omfattet af loven samt myndigheder der træffer afgørelser efter loven eller regler udstedt i medfør af loven.

Den foreslåede bestemmelse sikrer, at Energiklagenævnet kan indhente de oplysninger, der er nødvendige for at behandle klagesager.

Til § 3 [Kapitel 11]

Ifølge elforsyningslovens § 90, gasforsyningslovens § 52 og olieberedskabslovens fastsatte nærmere regler om; 1) adgang til klage over afgørelser, 2) at visse afgørelser ikke skal kunne inde bringes for klima-, energi- og forsyningsministeren, 3) betaling af gebyrer for at klage til Energiklagenævnet.

Det følger af den foreslåede § 32, *stk. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om adgangen til at klage over afgørelser, der efter loven eller regler udstedt i henhold til loven træffes af klima-, energi- og forsyningsministeren, herunder at visse afgørelser ikke skal kunne indbringes for Energiklagenævnet.

Det forventes på baggrund af nr. 1, at der fastsættes nærmere regler om, at afgørelser truffet efter lovens kapitel 5 om baggrundstjek og sikkerhedsgodkendelser eller regler udstedt i medfør af kapitel 5 ikke kan påklages til Energiklagenævnet.

Afgørelser om baggrundstjek og sikkerhedsgodkendelser for energisektoren anvendes som en foranstaltning til at sikre mod eksempelvis insider trusler, eller for at sikre at der ikke snydes med personers identitet, i forbindelse med de skal have adgang til kritisk infrastruktur. Baggrundstjek og sikkerhedsgodkendelser vedrører således områder knyttet til statens sikkerhed.

Afgørelser vedrørende baggrundstjek og sikkerhedsgodkendelser er ikke noget der knytter sig særligt til Energiklagenavnets kendskab til juridiske eller tekniske spørgsmål på energiområdet.

Da afgørelser om sikkerhedsgodkendelser vedrører statens sikkerhed og falder uden for Energiklagenavnets almindelige behandlingsområde, vurderes det, at Energiklagenævnet ikke skal være klageinstans for denne type af afgørelser.

Det bemærkes i den forbindelse, at afgørelser om baggrundstjek og sikkerhedsgodkendelser kan indbringes for domstolene ligesom alle andre myndighedsafgørelser, jf. Grundlovens § 63, *stk. 1*.

Efter den foreslåede § 32, *stk. 2, nr. 1, 1. pkt.*, kan erhvervsministeren fastsætte regler om, at kommunikation med Energiklagenævnet skal ske digitalt.

Bestemmelsen vil medføre, at der ved bekendtgørelse kan fastsættes regler om, at borgere og virksomheder har pligt til at kommunikere digitalt med Energiklagenævnet, og at svaret fra Energiklagenævnet sendes digitalt.

Bemyndigelsen til fastsættelse af regler vedrørende Energiklagenævnet tillægges erhvervsministeren, da ressortansvaret for Energiklagenævnet er tillagt erhvervsministeren, jf. kongelig resolution af 8. juni 2016.

Efter den foreslåede § 32, stk. 2, nr. 1, 2. *pkt.*, kan ministeren herunder udstede regler om anvendelse af et bestemt digitalt system.

Bestemmelsen vil indebære, at erhvervsministeren kan anvende bestemmelsen til at fastsætte regler om f.eks. pligtmæssig brug af et digitalt system, herunder f.eks. Klageportalen, ved indgivelse af klage i medfør af loven, og at svar fra Energiklagenævnet sendes digitalt. Med digitalt system menes, at der kan laves regler om brug af bestemte digitale systemer, herunder selvbetjeningsløsninger, særlige digitale formater, digital signatur eller lignende.

Efter den foreslåede § 32, stk. 2, nr. 1, 3. *pkt.*, skal der ved fastsættelse af regler efter 1. *pkt.* fastsættes regler om fritagelse for obligatorisk anvendelse for visse personer og virksomheder.

Det følger af den foreslåede § 32, stk. 2, *nr. 2*, at erhvervsministeren kan fastsætte regler om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet.

Bestemmelsen vil medføre, at der ved bekendtgørelse kan fastsættes regler om Energiklagenævnets behandling af klager i medfør af denne lov samt om gebyrbetaling for sådan klageindgivelse ved Energiklagenævnet.

Bemyndigelsen vil bl.a. kunne anvendes til at kunne fastsætte regler om nævnets, formandens og sekretariatets opgaver og beføjelser. Den foreslåede bemyndigelse vil bl.a. også give mulighed for at fastsætte regler om indsendelse og behandling af klager. Denne adgang suppleres af den foreslåede § 17, stk. 2, der vil give mulighed for at fastsætte regler om obligatorisk anvendelse af et bestemt digitalt system, herunder f.eks. Klageportalen. Den foreslåede bemyndigelse giver endvidere mulighed for at udstede regler om eventuel anvendelse af en postkassemodel, dvs. en model hvor klagen indgives til nævnet via 1. instansen.

Herudover vil bemyndigelsen kunne anvendes til at fastsætte regler om frister, herunder regler der supplerer klagefristen, der fremgår direkte af den foreslåede § 31, stk. 3. Den foreslåede bemyndigelse vil også dække fastsættelse af regler om indsendelse af oplysninger.

Endvidere vil erhvervsministeren kunne fastsætte regler om betaling af gebyr ved indbringelse af en klage for Energiklagenævnet. Herunder vil der bl.a. kunne fastsættes regler om gebyrets størrelse og beregning. Der vil eksempelvis kunne være tale om engangsgebyr ved indgivelse af klagen.

Den foreslåede bestemmelse vil også kunne anvendes til at fastsætte regler om, at gebyret kun delvist skal dække nævnets udgifter ved klagebehandlingen, at det er klager, som skal betale omkostningerne i form af gebyret og at gebyret skal betales helt eller delvist tilbage, hvis klager får helt eller delvist medhold i sin klage.

Bemyndigelsen til fastsættelse af regler vedrørende Energiklagenævnet tillægges erhvervsministeren, da ressortansvaret for Energiklagenævnet er tillagt erhvervsministeren, jf. kongelig resolution af 8. juni 2016.

Det følger af den foreslåede § 32, stk. 2, nr. 3, at erhvervsministeren kan fastsætte nærmere regler om Energiklagenævnets sammensætning ved nævnets behandling af afgørelser efter denne lov eller regler udstedt i medfør af loven.

Bestemmelsen vil indebære, at den korrekte sagkundskab kan sammensættes ved behandling af klagesager over afgørelser vedrørende beredskab og cybersikkerhed i energisektoren.

Beføjelsen til at fastsætte nærmere regler om Energinævnets sammensætning tillægges erhvervsministeren, da ressortansvaret for Energiklagenævnet er tillagt erhvervsministeren, jf. kongelig resolution af 8. juni 2016.

Til § 33 [Kapitel 11]

Det følger af den foreslåede § 33, at Klima-, energi- og forsyningsministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet institution eller anden myndighed til at udøve de beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren.

Bestemmelsen vil indebære, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan bemyndige en under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet oprettet statslig myndighed, f.eks. Energistyrelsen, til at udøve beføjelser, der i loven er tillagt ministeren.

Bestemmelsen vil desuden kunne anvendes til, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan indgå i forhandlinger med andre ministre om at bemyndige statslige myndigheder oprettet under vedkommende ministerie til at udøve beføjelser tillagt til klima-, energi- og forsyningsministeren i denne lov.

Lovgivningen vil således være fremtidssikret i det tilfælde, at det i fremtiden vurderes, at en anden statslig myndighed vil være bedre passende til at

udøve visse af ministerens beføjelser, end den oprindeligt udpegede myndighed. Herudover vil klima-, energi- og forsyningsministeren have mulighed for at forhandle om inddragelse af andre ministeriers kompetencer, som disse måtte findes relevante for den hensigtsmæssige forvaltning af reguleringen for beredskab i energisektoren

Det skal dog bemærkes, at et sådant pålæg ikke kan meddeles Forsyningstilsynet i forhold til de opgaver, som tilsynet skal varetage efter loven, herunder også henset til Forsyningstilsynets uafhængighed, jf. § 2 i lov om Forsyningstilsynet. Grænserne for Energistyrelsens beføjelser i henhold til loven vil fremgå af bekendtgørelsen om Energistyrelsens opgaver og beføjelser.

Til § 34 [Kapitel 11]

Det følger af den foreslåede § 34, at Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler eller træffe bestemmelser med henblik på at gennemføre eller anvende internationale konventioner og EU-regler om forhold, der er omfattet af denne lov, herunder forordninger, direktiver og beslutninger om beredskab og beskyttelse af energiinfrastruktur på søterritoriet og den eksklusive økonomiske zone.

Europa-Kommissionen er flere steder i CER- og NIS 2-direktiverne tillagt kompetence til at vedtage retsakter, der nærmere udmønter bestemte dele af direktivet. Energisektoren er desuden underlagt anden regulering fra EU om beredskab i energisektoren.

Det følger bl.a. af CER-direktivets artikel 5, stk. 1, at Kommissionen tillægges beføjelse til at vedtage en delegeret retsakt i overensstemmelse med direktivets artikel 23 senest den 17. november 2023 for at supplere CER-direktivet ved at udarbejde en ikke-udtømmende liste over væsentlige tjenester i sektorerne og delsektorerne anført i direktivets bilag. Kommissionen har ved sin delegerede forordning (EU) 2023/2450 af 25. juli 2023 til supplerende af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2557 opstillet en ikke-udtømmende liste over væsentlige tjenester.

Desuden følger det af CER-direktivets artikel 13, stk. 6, at Kommissionen vedtager gennemførelsesretsakter med henblik på at fastsætte de nødvendige tekniske og metodiske specifikationer vedrørende anvendelsen af modstandsdygtighedsforanstaltninger efter artikel 13, stk. 1.

Det følger endvidere af CER-direktivets artikel 18, stk. 6, at Kommissionen vedtager en gennemførelsesretsakt med regler for de proceduremæssige ordninger for tilrettelæggelse af rådgivende EU-delegationer.

Det fremgår derudover af CER-direktivets artikel 19, stk. 6, at Kommissionen kan vedtage gennemførelsesretsakter, hvori der fastlægges proceduremæssige ordninger, som er nødvendige for Gruppen for Kritiske Enheders Modstandsdygtigheds funktion.

I medfør af artikel 21, stk. 5, 2. led, i NIS 2-direktivet kan Europa-Kommissionen vedtage gennemførelsesretsakter, der fastsætter de tekniske og metodologiske samt om nødvendigt sektorspecifikke krav til de foranstaltninger, der er omhandlet i direktivets artikel 21, stk. 2 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici).

Ved udarbejdelsen af gennemførelsesretsakter om foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici følger Europa-Kommissionen i videst muligt omfang europæiske og internationale standarder samt relevante tekniske specifikationer. Europa-Kommissionen samarbejder med samarbejdsgruppen som er nedsat i medfør af NIS 2 artikel, stk. 1, og ENISA om udkastene til gennemførelsesretsakter.

Det følger desuden af NIS 2-direktivets artikel 23, stk. 11, at Europa-Kommissionen kan vedtage gennemførelsesretsakter, der yderligere præciserer typen af oplysninger, formatet og proceduren for en underretning indgivet i henhold til artikel 23, stk. 1 (underretning af myndighederne om hændelser), og artikel 30 (frivillig meddelelse af relevante oplysninger) og for en meddelelse, der er indgivet i henhold til artikel 23, stk. 2 (oplysning til modtagerne af tjenester).

Det følger endvidere af NIS 2-direktivets artikel 24, stk. 2, at Europa-Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter for at supplere NIS 2-direktivet ved at præcisere, hvilke kategorier af væsentlige og vigtige enheder der skal anvende visse certificerede IKT-produkter, -tjenester og -processer eller indhente en attest i henhold til en europæisk cybersikkerhedscertificeringsordning, der er vedtaget i henhold til artikel 49 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/881 af 17. april 2019 om ENISA (Den Europæiske Unions Agentur for Cybersikkerhed), om cybersikkerhedscertificering af informations- og kommunikationsteknologi og om ophævelse af forordning (EU) nr. 526/2013 (forordningen

om cybersikkerhed). Disse delegerede retsakter vedtages, når der er identificeret utilstrækkelige cybersikkerhedsniveauer og de skal indeholde en gennemførelsesperiode.

Den foreslåede bestemmelse vil give Klima-, energi- og forsyningsministeren hjemmel til at gennemføre Europa-Kommissionens retsakter og internationale konventioner om beredskab for energisektoren.

Til § 35 [Kapitel 11]

Efter gældende ret i elforsyningslovens § 84, varmforsyningslovens § 23 d, fjernkølingslovens § 8 c, olieberedskabslovens § 17, stk. 2, undergrundslovens § 26 og gasforsyningslovens § 45, kan klima-, energi- og forsyningsministeren indhente oplysninger som er nødvendige for varetagelsen af alle opgaver eller nogle specifikke opgaver ministeren har efter disse love, fra virksomheder omfattet af disse love. I forarbejderne til de nævnte paragraffer fremgår det at der bl.a. er tale om regnskaber, regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer og elektronisk lagrede data. Det fremgår også i forarbejderne til undergrundsloven

Det følger af den foreslåede § 35, *stk. 1*, at klima-, energi- og forsyningsministeren og Energinet kan indhente oplysninger, der er nødvendige for varetagelsen af deres opgaver efter loven, efter bestemmelser fastsat i henhold til loven eller efter EU-retsakter eller internationale forpligtelser om forhold omfattet af loven, fra virksomheder omfattet af loven.

Klima-, energi- og forsyningsministeren og Energinet kan med hjemmel i den foreslåede bestemmelse kræve alle oplysninger, som skønnes nødvendige for deres virksomhed efter loven, eller til afgørelse af om et forhold er omfattet af lovens bestemmelser, herunder regnskaber, regnskabsmateriale, udskrift af bøger, andre forretningspapirer, elektronisk lagrede data m.m. Med den foreslåede bestemmelse kan ministeren og Energinet også kræve sammenstilling af eksisterende data, således det gøres tilgængelig og forståelig og således anvendelig ift. den opgave der skal varetages. Endelig kan den foreslåede bestemmelse også bruges til at kræve generering af nye oplysninger hos virksomheden, såfremt virksomheden ikke allerede har gjort sig bekendt med egne forhold. Her tænkes således på situationer, hvor virksomheden f.eks. ikke allerede måtte være bekendt med hvor meget salg, kapacitet, produktion etc. virksomheden har/har haft, som er data der er nødvendigt for at klima-, energi- og forsyningsministeren kan determinere om virksomheden er omfattet af loven eller ej.

Det følger af den foreslåede § 35, *stk. 2*, at Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler om, at virksomheder skal registrere sig og hvilke oplysningerne virksomheder i den forbindelse skal oplyse, herunder at virksomhederne skal oplyse følgende; 1) virksomhedens navn, 2) Adresse og ajourførte kontaktoplysninger, herunder e-mailadresser, IP-intervaller og telefonnumre, 3) den relevante sektor og delsektor, som virksomheden er omfattet af, 4) de medlemsstater i Den Europæiske Union, hvor virksomheden leverer tjenester.

Bestemmelsen gennemfører NIS 2-direktivets artikel 3, *stk. 3 og 4*, hvorefter medlemsstaterne senest den 17. april 2025 udarbejder en liste over væsentlige og vigtige enheder samt enheder, der leverer domænenavsregistreringstjenester. Medlemsstaterne reviderer og, hvor det er relevant, ajourfører derefter listen med jævne mellemrum, mindst hvert andet år. Med henblik på udarbejdelsen af listen pålægger medlemsstaterne enhederne, at indgive mindst følgende oplysninger til de kompetente myndigheder; a) enhedens navn, b) ajourførte kontaktoplysninger, herunder e-mailadresser, IP-intervaller og telefonnumre, c) i givet fald den relevante sektor og delsektor i bilag I eller II, samt d) i givet fald en liste over de medlemsstater, hvor enheden leverer tjenester, der er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde. De omhandlede enheder skal i tilfælde af ændringer af de oplysninger, de har indgivet, straks give underretning herom og under alle omstændigheder senest to uger efter datoen for ændringen.

Efter den foreslåede bestemmelse, vil klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte regler for, hvilke virksomheder der skal registrere sig og hvordan registreringen skal foregå.

Ministerens kan på baggrund af bestemmelsen fastsætte den nærmere dato, for hvornår virksomheder senest skal indgive oplysninger efter bestemmelsen og regler udstedt i medfør af bestemmelsen. Virksomheder, der omfattes af denne lov, efter den fastsatte dato, vil skulle indgive oplysninger efter en nærmere angiven frist.

Bestemmelsen vil gennemføre dele af NIS 2-direktivets artikel 3, *stk. 3*, hvorefter medlemsstaterne senest den 17. april 2025 skal udarbejde en liste over væsentlige og vigtige enheder samt enheder, der leverer domænenavsregistreringstjenester.

Ministeren kan derudover, for at sikre, at oplysningerne er tilstrækkeligt ajourførte, fastsætte en frist for, hvornår virksomheder skal oplyse om ændringer af oplysninger. Ministeren vil fastsætte en frist for virksomheder, for underretning om ændringer i oplysninger.

Bestemmelsen vil gennemføre NIS 2-direktivets artikel 3, stk. 4, 2. pkt., som fastsætter, at væsentlige og vigtige enheder, samt enheder, der leverer domænenavsregistreringstjenester, i tilfælde af ændringer af de oplysninger, de har indgivet i henhold til artikel 3, stk. 4, 1. pkt., straks skal give underretning herom og under alle omstændigheder senest to uger efter datoen for ændringen.

Klima-, energi- og forsyningsministeren vil derfor som minimum fastsætte en frist på to uger, for nye virksomheder at indgive oplysninger. Ministeren vil desuden som minimum fastsætte en frist på to uger, for underretning om ændringer i oplysninger til brug for registrering af virksomheden.

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte en kortere frist, for virksomheder på baggrund af deres betydning for energiforsyningen. Ministeren kan dermed fastsætte en differentieret frist for virksomhederne, på baggrund af kritikalitet. Denne differentierede frist, vil som udgangspunkt kun gælde for den underretning, som virksomhederne skal foretage om ændringer i allerede indmeldte oplysninger.

Baggrunden for registreringspligten i artikel 3, stk. 4, er, at medlemsstaterne efter NIS 2-direktivets artikel 3, stk. 3, senest den 17. april 2025 skal udarbejde en liste over væsentlige og vigtige enheder samt enheder, der leverer domænenavsregistreringstjenester.

Med de indsamlede oplysninger sikres der således et overblik over de energivirksomhederne, som er omfattet af lovens anvendelsesområde. Det forudsættes, at virksomheder, der leverer tjenester i flere sektorer, vil skulle foretage én samlet registrering via en fælles digital indgang, såsom Virk.dk. Dette vil sikre, at disse enheder alene skal foretage én indledende registrering, som fordeles samtidigt til de relevante myndigheder. Det forudsættes, at CSIRT'en kan tilgå oplysningerne, således at CSIRT'en har et samlet overblik over de registrerede enheder på tværs af sektorer.

De kompetente myndigheder, herunder Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil – via det centrale kontaktpunkt – i overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 3, stk. 5, bl.a. orientere Europa-Kommissionen og Samarbejdsgruppen om antallet af virksomheder, som opfylder kravene for væsentlige og vigtige enheder for hver sektor og delsektor.

Til § 36 [Kapitel 12]

Det følger af elforsyningslovens § 87, stk. 1, nr. 7, at medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes den med bøde, der undlader at efterkomme påbud eller forbud efter loven, herunder påbud om at berigtige et ulovligt forhold. Desuden kan der efter elforsyningslovens § 88, stk. 1, i regler udstedt i henhold til loven, fastsættes bødestraf. I bekendtgørelse om beredskab i naturgassektorens § 35, stk. 1, er der fastsat nærmere regler for bødestraf.

Det følger af gasforsyningslovens § 49, stk. 1, nr. 6, at medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes den med bøde, der undlader at efterkomme påbud eller forbud efter loven, herunder påbud om at berigtige et ulovligt forhold. Desuden kan der efter gasforsyningslovens § 50, stk. 1, i regler udstedt i henhold til loven, fastsættes bødestraf. I bekendtgørelse om beredskab i elsektorens § 35, stk. 1, er der fastsat nærmere regler for bødestraf.

Efter olieberedskabslovens § 23, stk. 1, nr. 5, gælder det at medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes den med bøde, der undlader at efterkomme påbud efter loven eller regler udstedt i medfør af loven. Af olieberedskabslovens § 23, stk. 2, følger det at der kan fastsættes bødestraf for overtrædelse af bestemmelserne i reglerne eller vilkår fastsat i henhold til reglerne og for manglende overholdelse af påbud meddelt i henhold til reglerne. Bekendtgørelse om beredskab for oliesektorens § 22, er der fastsat nærmere regler for bødestraf.

For nærmere gennemgang af sanktioner i de forskellige delsektorer henvises der i øvrigt til de almindelige bemærkninger i afsnit 3.7.1.

Det foreslås i § 36, *stk. 1*, at den der: 1) overtræder §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, 2) undlader at efterkomme en afgørelse efter § 23, stk. 1, nr. 1 eller 2, 3) undlader at efterkomme påbud efter § 21 og § 22, stk. 2, 4) undlader at efterkomme krav efter § 14, stk. 2 eller § 19, stk. 2, nr. 5-7, 5) hindrer myndighederne i at føre kontrol efter bestemmelserne i 20, stk. 2, nr. 1-4, 6) meddeler klima-, energi- og forsyningsministeren eller Energiklagenævnet urigtige eller vildledende oplysninger eller efter anmodning undlader at afgive oplysninger, straffes med bøde.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre artikel 36, stk. 1, i NIS 2-direktivet. Artikel 36, stk. 1, forpligter medlemsstaterne til at fastsætte regler om sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelser af de nationale foranstaltninger, der er vedtaget i medfør af NIS 2-direktivet og til at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de gennemføres. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

Den foreslåede bestemmelse vil endvidere gennemføre NIS 2-direktivets artikel 34, hvoraf det følger, at medlemsstaterne sikrer, at de administrative bøder, der pålægges væsentlige og vigtige enheder i henhold til artiklen, for så vidt angår overtrædelser af direktivet, er effektive, står i rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning, under hensyntagen til omstændighederne i hver enkelt sag.

Efter artikel 34, stk. 2, kan administrative bøder pålægges i tillæg til en hvilken som helst af foranstaltningerne omhandlet i artikel 32, stk. 4, litra a-h, artikel 32, stk. 5, og artikel 33, stk. 4, litra a-g.

Efter NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 4, skal medlemsstaterne sikre, at hvor væsentlige enheder overtræder artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) eller 23 (rapporteringsforpligtelser), straffes de i overensstemmelse med artiklernes stk. 2 og 3 med administrative bøder med et maksimum på mindst 10.000.000 euro eller et maksimum på mindst 2 pct. af den samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår i den virksomhed, som den væsentlige enhed tilhører, alt efter hvad der er højest.

Det følger af NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 5, at medlemsstaterne sikrer, at hvor vigtige enheder overtræder artikel 21 (foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici) eller 23 (rapporteringsforpligtelser), straffes de i overensstemmelse med artiklernes stk. 2 og 3 med administrative bøder med et maksimum på mindst 7.000.000 euro eller et maksimum på mindst 1,4 pct. af den samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår i den virksomhed, som den vigtige enhed tilhører, alt efter hvad der er højest.

Det følger af NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 8, 1. og 2. pkt., at hvis en medlemsstats retssystem ikke giver mulighed for at pålægge administrative bøder, sørger den pågældende medlemsstat for, at artiklen anvendes på en sådan måde, at den kompetente myndighed tager skridt til bøder, og de

kompetente nationale domstole pålægger dem, idet det sikres, at disse retsmidler er effektive, og at deres virkning svarer til virkningen af administrative bøder, som pålægges af de kompetente myndigheder. De bøder, der pålægges, skal under alle omstændigheder være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

Den foreslåede bestemmelse vil herudover – i kombination med den foreslåede bestemmelse i § 7, stk. 1 – gennemføre NIS 2-direktivets artikel 20, stk. 1, hvoraf det følger, at medlemsstaterne sikrer, at de væsentlige og vigtige enheders ledelsesorganer godkender de foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici, som disse enheder har truffet med henblik på at overholde artikel 21, fører tilsyn med dens gennemførelse og kan gøres ansvarlige for enhedernes overtrædelser af forpligtelserne i nævnte artikel.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører desuden artikel 22, 1. og 2. pkt., i CER-direktivet, hvoraf følger, at medlemsstaterne fastsætter regler om sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelser af de nationale foranstaltninger, der er vedtaget i medfør af dette direktiv, og træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de gennemføres. Sanktionerne skal være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning.

Det forudsættes at det alene er de bestemmelser der specifikt henvises til, som vil have særlige betydning for så vidt angår udmålingen af bøders størrelse. Det samme gælder eventuel udmåling af bøder til fysiske personer, hvor det dog i overensstemmelse med NIS 2-direktivets præambelbetragtning nr. 130, 2. pkt., forudsættes, at der lægges vægt på det generelle indkomstniveau og personens økonomiske stilling.

For virksomheder svarende til væsentlige enheder efter NIS 2-direktivet, forudsættes det i overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 4, at bødens størrelse for virksomheders overtrædelse af bestemmelserne i §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21 og 22, maksimalt vil udgøre et beløb svarende til 10.000.000 euro eller 2 pct. af den væsentlige enheds samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår alt efter, hvad der er højest.

For virksomheder svarende til vigtige enheder efter NIS 2-direktivet, forudsættes det i overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 5, at bødens størrelse for virksomheders overtrædelse af bestemmelserne i §§ 6-10, § 11, stk. 2, §§ 12 og 13, § 14, stk. 2, § 19, stk. 2, nr. 1-7, §§ 21 og 22,

maksimalt vil udgøre et beløb svarende til 7.000.000 euro eller 1,4 pct. af den væsentlige enheds samlede globale årsomsætning i det foregående regnskabsår alt efter, hvad der er højest.

Det forudsættes i overensstemmelse med CER-direktivets artikel 22 og NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 3, jf. artikel 32, stk. 7, at der lægges vægt på følgende hensyn ved pålæg af en bøde og ved udmåling af bødens størrelse; 1) overtrædelsens grovhed og vigtigheden af de overtrådte bestemmelser, idet bl.a. følgende under alle omstændigheder skal betragtes som alvorlige overtrædelser; a) gentagne overtrædelser, b) manglende underretning om eller afhjælpning af væsentlige hændelser, c) manglende afhjælpning af mangler efter bindende instrukser fra kompetente myndigheder, d) hindringer for audits eller overvågningsaktiviteter beordret af den kompetente myndighed efter konstatering af en overtrædelse og e) afgivelse af urigtige eller klart unøjagtige oplysninger vedrørende cybersikkerhedsrisikostyringsforanstaltninger eller rapporteringsforpligtelser, der er fastsat i § 6, §§ 12-13 og §§ 15-16, 2) overtrædelsens varighed, 3) den pågældende enheds relevante tidligere overtrædelser, 4) enhver materiel eller immateriel skade, der er forårsaget, herunder ethvert finansielt eller økonomisk tab, virkninger for andre tjenester og antallet af brugere, der er berørt, 5) hvorvidt der ved overtrædelsen er handlet forsætligt eller uagtsomt, 6) enhver foranstaltning truffet af enheden for at forebygge eller afbøde den materielle eller immaterielle skade, 7) hvorvidt godkendte adfærdskodekser eller godkendte certificeringsmekanismer er overholdt, og 8) i hvilken udstrækning de fysiske eller juridiske personer, der holdes ansvarlige for overtrædelsen, samarbejder med de kompetente myndigheder.

De almindelige regler i straffelovens kapitel 10 om henholdsvis strafskærpende og strafformildende omstændigheder skal ligeledes iagttages ved anvendelsen af nærværende strafbestemmelser.

Den fastsatte bøde skal i overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 1 og CER-direktivets artikel 22, være effektiv, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning under hensyntagen til omstændighederne i den konkrete sag.

Bøde vil i overensstemmelse med NIS 2-direktivets artikel 34, stk. 2, kunne pålægges i tillæg til håndhævelsesforanstaltningerne i de foreslåede §§ 20, 22 og 23.

Der lægges med loven ikke op til at omfatte virksomheder baseret på antal ansatte og virksomhedens årlige omsætning eller bruttofortjeneste. Det skyldes, at denne afgrænsning ikke inddrager virksomhedernes forsyningsmæssige størrelse og kritikalitet, og at kun få energivirksomheder vil blive omfattet. Eksempelvis kan koncernkonstruktioner med datterselskaber indebære, at energivirksomheder med stor kritikalitet kan have få ansatte. I stedet lægges der op til for begge direktiver at følge den nuværende afgrænsningsmodel i energisektoren, som er den model, der bl.a. er blevet brugt ved implementering af NIS1-direktivet i energisektoren. Herved er det forsyningsstørrelsen, der primært er afgørende for, om virksomheden omfattes af beredskabsregulering, da forsyningsstørrelsen afspejler virksomhedens kritikalitet for energiforsyningen. Det vurderes, at denne afgrænsning stadig lever op til direktiverne.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til NIS 2-direktivets artikel 35, stk. 2, for så vidt angår væsentlige enheder. Bestemmelsen fastsætter desuden bødestraf for overtrædelser af bestemmelser, som implementerer CER-direktivet, og går dermed videre end minimumskravene i CER-direktivets artikel 22. Bestemmelsen skal derudover forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivernes forudsætninger.

Om valg af ansvarssubjekt henvises til afsnit 3.5.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslås i § 36, *stk. 2*, at der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at selskaber m.v. (juridiske personer) vil kunne ifalde strafansvar for overtrædelse af denne lov efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Det foreslås i § 36, *stk. 3*, at hvor der er pålagt en bøde for overtrædelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF eller databeskyttelsesloven, kan der ikke pålægges en bøde for overtrædelse af denne lov eller regler udstedt i medfør af loven, hvis overtrædelsen skyldes den samme adfærd som den, der var genstand for bøden i medfør af nævnte forordning eller databeskyttelsesloven.

Den foreslåede bestemmelse vil gennemføre NIS 2-direktivets artikel 35, stk. 2, hvoraf det følger, at tilsynsmyndighederne efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesforordningen) har pålagt en bøde i henhold til forordningens artikel 58, stk. 2, litra i, må de kompetente myndigheder efter NIS 2-direktivet ikke pålægge en bøde i henhold til NIS 2-direktivets artikel 34, der skyldes den samme adfærd som den, der var genstand for bøden efter databeskyttelsesforordningen.

Den foreslåede bestemmelse svarer indholdsmæssigt til NIS 2-direktivets artikel 35, stk. 2, og skal således forstås og anvendes i overensstemmelse med direktivets forudsætninger.

Klima- Energi- og Forsyningsministeriet vil fortsat kunne anvende håndhævelsesforanstaltninger i medfør af denne lov, uagtet at der måtte være pålagt en bøde for overtrædelse af databeskyttelseslovgivningen.

Det foreslås i § 36, *stk. 4*, at der i forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Bestemmelsen vil indeholde hjemmel til fastsættelse af straffebestemmelser i forskrifter, som vil skulle medvirke til at sikre overholdelse af reglerne, der forventes udmøntet ved administrativ regulering i form af bekendtgørelser.

Til § 37 [Kapitel 13]

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2025.

Til § 38 [Kapitel 14]

Det følger af § 16 i olieberedskabsloven, at lagringspligtige virksomheder skal foretage den nødvendige planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre forsyningen af råolie og olieprodukter i beredskabsituationer og andre ekstraordinære situationer. Det følger endvidere af § 16, stk. 2, at den centrale lagerenhed skal varetage de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende det beredskab, der er anført i stk. 1. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om varetagelse af de i stk. 1 nævnte opgaver samt om vare-

tagelse af de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskabet, jf. § 16, stk. 3, i olieberedskabsloven.

Det foreslås, at § 16 ophæves.

Bestemmelsen foreslås ophævet af hensyn til, at det er vurderet mere hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om beredskab i energisektoren i nærværende lovforslag, i stedet for at der findes regler herom i de forskellige forsyningslove.

Ændringen vil således medføre, at hjemmelsgrundlaget for beredskab i energisektoren fremadrettet vil være samlet i én lov, hvilket vil give et samlet overblik over beredskabsreguleringen for de omfattede virksomheder, hvoraf en del er multiforsyningsvirksomheder eller har aktiviteter i flere delsektorer. Ændringen vil dermed gøre det lettere for virksomhederne at navigere i den regulering, som de er underlagt med hensyn til beredskab.

Til § 39 [Kapitel 14]

Til nr. 1

Det følger af § 51 d, i elforsyningsloven, at virksomheder med elproduktionsbevilling efter § 10, stk. 1, eller med tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, netvirksomheder og virksomheder, der yder balancering af elsystemet, betaler halvårligt et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostninger til tilsyn med virksomhederne efter regler udstedt i medfør af § 85 b, stk. 4, og § 85 c, stk. 6

Det foreslås, at § 51 d ophæves.

Bestemmelsen foreslås ophævet af hensyn til, at det er vurderet mere hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om beredskab i energisektoren i nærværende lovforslag, i stedet for at der findes regler herom i de forskellige forsyningslove.

Ændringen vil således medføre, at hjemmelsgrundlaget for beredskab i energisektoren fremadrettet vil være samlet i én lov, hvilket vil give et samlet overblik over beredskabsreguleringen for de omfattede virksomheder,

hvoraf en del er multiforsyningsvirksomheder eller har aktiviteter i flere del-sektorer. Ændringen vil dermed gøre det lettere for virksomhederne at navigere i den regulering, som de er underlagt med hensyn til beredskab.

Til nr. 2

I konsekvens af den foreslåede samling af bestemmelser om beredskab, herunder en samling af de nødvendige bemyndigelser for klima-, energi- og forsyningsministeren til at kunne fastsætte regler om beredskab i en bekendtgørelse, i en ny lov om styrket beredskab i energisektoren og hvordan de relevante beredskabsbestemmelser i forsyningslovene, herunder elforsyningsloven foreslås ophævet, foreslås det, at beredskab slettes i overskriften i kapitel 12.

Der henvises til lovforslagets § 39, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

Til nr. 3

Det følger af elforsyningsloven § 85b, stk. 1, at virksomheder, som er bevillingspligtige efter §§ 10 og 19 eller har tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, samt elforsyningsvirksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, skal foretage nødvendig planlægning og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre elforsyningen i beredskabs-situationer og andre ekstraordinære situationer.

Energinet skal varetage de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende det i stk. 1 nævnte beredskab, jf. elforsyningsloven § 85 b, stk. 2.

Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om varetagelse af de i § 85 b, stk. 1 og 2 nævnte opgaver, jf. § 85b, stk. 3 lov om elforsyning, ligesom Klima-, energi- og forsyningsministeren i medfør af § 85b, stk. 4 i lov om elforsyning kan fastsætte regler om udførelse af tilsyn med det beredskabsarbejde, der udføres efter stk. 1 og 2, herunder om virksomhedernes fremsendelse af materiale som grundlag for tilsynet, om tilsynets beføjelser i forhold til virksomhederne og om klageadgang.

Det følger endvidere af elforsyningsloven § 85c, stk. 1, at samme virksomheder skal opretholde et it-beredskab, herunder planlægge og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre beskyttelsen af kritiske it-systemer, der er af betydning for elforsyningen.

Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler for it-beredskab, jf. § 85 c, stk. 1, herunder regler om; 1) organisering af virksomhedens it-beredskab og evne til at modtage advarsler om trusler mod it-sikkerheden, 2) planlægning og beredskabsarbejde, som virksomhederne skal udføre for at modvirke trusler mod it-sikkerheden, herunder virksomhedernes pligt til at videregive oplysninger til Energinet og relevante myndigheder, 3) virksomhedernes risikostyring, herunder inddragelse af andre virksomheder i risikovurderinger, 4) tilmelding til en it-sikkerhedstjeneste, der yder varsler og informationer om it-sikkerhedstrusler, 5) Energinets varetagelse af overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende it-beredskab, jf. stk. 1, og 6) krav til indholdet og planlægningen af en it-revision ved en uafhængig revisor, jf. stk. 2.

Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter desuden nærmere regler for udførelsen af tilsyn med virksomheders it-beredskab, jf. § 85 c, stk. 1.

Det foreslås, at § 85b og § 85c ophæves.

Bestemmelsen foreslås ophævet af hensyn til, at det er vurderet mere hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om beredskab i energisektoren i nærværende lovforslag, i stedet for at der findes regler herom i de forskellige forsyningslove.

Ændringen vil således medføre, at hjemmelsgrundlaget for beredskab i energisektoren fremadrettet vil være samlet i én lov, hvilket vil give et samlet overblik over beredskabsreguleringen for de omfattede virksomheder, hvoraf en del er multiforsyningsvirksomheder eller har aktiviteter i flere delsektorer. Ændringen vil dermed gøre det lettere for virksomhederne at navigere i den regulering, som de er underlagt med hensyn til beredskab.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger i afsnit 2.

Til § 40 [Kapitel 14]

Til § nr. 1

I konsekvens af den foreslåede samling af bestemmelser om beredskab, herunder en samling af de nødvendige bemyndigelser for klima-, energi- og forsyningsministeren til at kunne fastsætte regler om beredskab i en bekendtgørelse, i en ny lov om styrket beredskab i energisektoren og hvorved de relevante beredskabsbestemmelser i forsyningslovene, herunder gasforsyningsloven foreslås ophævet, foreslås det, at beredskab slettes i overskriften før § 15 a ophæves.

Til nr. 2

Det følger af § 15 a, stk. 1 i lov om gasforsyning, at selskaber, der er bevillingspligtige efter § 10, samt Energinet og denne virksomheds helejede datterselskaber, der varetager gasvirksomhed i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre gasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Af samme bestemmelse følger det, at Klima-, energi- og forsyningsministeren kan bestemme, at opstrømsanlæg og bygasnet tilsvarende skal foretage sådan planlægning og træffe sådanne foranstaltninger.

I medfør af § 15 a, stk. 2 1 i lov om gasforsyning skal Energinet varetage de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende det i stk. 1 nævnte beredskab.

§ 15 a, stk. 3 og 4 indeholder bemyndigelsesbestemmelser til at Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om henholdsvis varetagelse af beredskabsopgaverne i stk. 1 og 2 samt kan fastsætte regler om udførelse af tilsyn med det beredskabsarbejde, der udføres efter stk. 1 og 2.

Lov om gasforsyning indeholder i § 15 b, stk. 1 en tilsvarende bestemmelse for IT-beredskab. Det følger blandt andet, at lov om gasforsyning, at selskaber, der er bevillingspligtige efter § 10, samt Energinet og dennes helejede datterselskaber, der varetager gasforsyningsvirksomhed i henhold til § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, skal opretholde et it-beredskab, herunder planlægge og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre beskyttelsen af kritiske it-systemer, der er af væsentlig betydning for gasforsyningen.

Det foreslås, at § 15 a og § 15 b ophæves.

Bestemmelserne foreslås ophævet af hensyn til, at det er vurderet mere hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om beredskab i energisektoren i nærværende lovforslag, i stedet for at der findes regler herom i de forskellige forsyningslove.

Ændringen vil således medføre, at hjemmelsgrundlaget for beredskab i energisektoren fremadrettet vil være samlet i én lov, hvilket vil give et samlet overblik over beredskabsreguleringen for de omfattede virksomheder, hvoraf en del er multiforsyningsvirksomheder eller har aktiviteter i flere delsektorer. Ændringen vil dermed gøre det lettere for virksomhederne at navigere i den regulering, som de er underlagt med hensyn til beredskab.

Til nr. 3.

Det følger af § 30, a, stk. 5 i lov om gasforsyning, at Energinet og denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, der driver lagervirksomhed, og selskaber, der driver distributionsvirksomhed efter bevilling, betaler halvårligt et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostninger til tilsyn med selskaberne efter regler udstedt i medfør af § 15 a, stk. 4, og § 15 b, stk. 6.

I medfør af § 30 a, stk. 6 i lov om gasforsyning, kan klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætte størrelsen af beløbet efter stk. 5, herunder fordelingen af omkostningerne på kategorier af selskaber.

Det foreslås, at § 30 a, stk. 5 og 6 ophæves.

Stk. 6 og 7 bliver herefter stk. 5 og 6.

Den foreslåede ændring vil medføre, at virksomheder omfattet af gasforsyningslovens af § 30, a ikke vil blive opkrævet et halvårligt gebyr efter elforsyningsloven til dækning af Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets omkostninger til tilsyn med virksomhedernes organisatoriske beredskab, fysiske sikring og cybersikkerhed, samt til dækning af de omkostninger, der er til administration af ordningen.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets vil derimod fremadrettet opkræve et halvårligt gebyr hos virksomhederne til dækningen af tilsvarende opgaver efter nærværende lovforslags § 18, stk. 1, hvorved der sker en vi-

dereførelse af den eksisterende gebyrordning for tilsynet med gasvirksomhedernes organisatoriske beredskab, fysiske sikring og cybersikkerhed og dækning af de omkostninger, der er til administration af ordningen.

Ophævelsen af § 30 a, stk. 5 og 6 vil derfor ikke medføre nogle ændringer i praksis på området, da den erstattes af nærværende lovforslags § 18, stk.

1

Til § 41 [Kapitel 14]

Til nr. 1

Anvendelsesområdet for prisreguleringen i lov om varmforsyning fremgår af § 20, stk. 1. Bestemmelsen finder anvendelse på virksomheder, der leverer opvarmet vand, damp eller gas bortset fra naturgas til det indenlandske marked med det formål at levere energi til bygningers opvarmning og forsyning med varmt vand. [Det drejer sig blandt andet om kollektive varmforsyningsanlæg, jf. § 2, i lov om varmforsyning.]

Bestemmelsen i § 20, stk. 1, indeholder princippet om nødvendige omkostninger. Princippet indebærer, at de varmforsyningsvirksomheder, der er omfattet af bestemmelsen, kan opkræve de nødvendige omkostninger, der er forbundet med levering af det opvarmede vand m.m. til rumvarmeformål. De omkostninger, der må indregnes i priserne, skal ud over at være nødvendige, også efter deres art være indregningsberettigede.

Det foreslås i § 20, stk. 1, 1. pkt. at indsætte en henvisning til omkostninger til beredskab efter lov om styrket beredskab i energisektoren.

Den foreslåede ændring vil medføre, at varmforsyningsvirksomheder omfattet af § 20, stk. 1, som udgangspunkt vil kunne indregne omkostninger til beredskab som en nødvendig omkostning i sine varmepriser.

Varmeforsyningsvirksomhedernes omkostninger til beredskab vil fortsat skulle være nødvendige efter § 20, stk. 1. Derudover må prisen ikke være urimelig, jf. § 21, stk. 4, i lov om varmforsyning. En varmforsyningsvirksomheds omkostninger til beredskab vil således fortsat være underlagt Forsyningstilsynets tilsyn og indgrebsbeføjelse efter § 21, stk. 4.

Det er ikke hensigten med lovforslaget derudover at ændre den måde, som Forsyningstilsynet i dag fører tilsyn i medfør af § 21, stk. 4, i varmforsyningsloven. Forsyningstilsynet vil derfor skulle føre sit sædvanlige tilsyn på omkostninger til beredskab.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger i afsnit 3.8.

Til nr. 2

Det følger af § 29 a i lov om varmforsyning, at virksomheder, som driver anlæg til produktion og fremføring af bygas, skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre bygasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Klima, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om varetagelse af de i stk. 1 nævnte opgaver samt om varetagelse af de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskabet, jf. § 29 a, stk. 2, i lov om varmforsyning.

Det foreslås, at § 29 a ophæves.

Den foreslåede ændring er en konsekvens af den foreslåede samling af bestemmelser om beredskab, herunder en samling af de nødvendige bemyndigelser for klima-, energi- og forsyningsministeren til at kunne fastsætte regler om beredskab i en bekendtgørelse, i en ny lov om [styrket] beredskab i energisektoren. Det er vurderet mere hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne i en ny hovedlov i stedet for, at der – som nu – findes regler herom i de forskellige forsyningslove. Det vil derfor være nødvendigt at ophæve bestemmelsen i lov om varmforsyning.

Til § 42 [Kapitel 14]

Det følger af § 17 a, stk. 1 i lov om anvendelse af Danmarks undergrund, at rettighedshavere med tilladelse til efterforskning og indvinding af kulbrinter eller tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg i forbindelse med indvinding af kulbrinter skal planlægge med hensyn til opretholdelse og videreførelse af forsyningen af kulbrinter til samfundet i tilfælde af krisesituationer, herunder udarbejde beredskabsplaner og gennemføre nødvendige foranstaltninger til sikring af egne anlæg, rørledninger, kritiske systemer og data m.v. Dette gælder også ejere af tilstødende olie- og naturgasrørledningsanlæg, separationsfaciliteter og terminalanlæg for råolie, jf.

§ 1 i lov om etablering og benyttelse af en rørledning til transport af råolie og kondensat og §§ 3 a og 4 i lov om kontinentalsoklen og visse rørledningsanlæg på søterritoriet. Rettighedshavere og ejere skal koordinere dette beredskab med beredskab efter anden lovgivning.

I medfør af § 17 a, stk. 2 i lov om anvendelse af Danmarks undergrund, hvis rettighedshaveren eller ejeren består af en eller flere fysiske eller juridiske personer i forening, gælder stk. 1 for hver enkelt af disse.

Det følger af § 17 a, stk. 3 i lov om anvendelse af Danmarks undergrund, at klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om varetagelse af de opgaver, som er anført i stk. 1, herunder om fremsendelse af oplysninger af relevans for dette arbejde til ministeren, og nærmere regler om gennemførelse af EU-regler.

Med bemyndigelsen er der tilvejebragt hjemmel til at fastsætte regler om bl.a. følgende forhold af betydning for samfundets energiforsyning:

– Virksomhedernes beredskabsplanlægning. Det er hensigten at fastsætte regler om den beredskabsplanlægning, som skal foretages af virksomhederne. Denne beredskabsplanlægning omfatter især forhold om udarbejdelse af risiko- og sårbarhedsvurderinger, udarbejdelse af beredskabsplaner, afholdelse af øvelser om de væsentligste dele af beredskabsplanerne, evaluering af hændelser af betydning for dette beredskab samt medvirken i myndighedernes beredskab på energiområdet.

– Virksomhedernes fremsendelse af oplysninger til myndighederne. Det er hensigten at fastsætte regler herom, idet sådanne oplysninger, primært om kritiske situationer samt deres udvikling og håndtering, er centrale for myndighedernes beredskab efter den nationale beredskabsplan. Tilsvarende er det centralt, at virksomhederne på en effektiv måde kan modtage oplysninger herom fra myndighederne.

– Identifikation af kritisk infrastruktur. Det er hensigten at fastsætte regler herom, idet en central del af beredskabsarbejdet er identifikation af anlæg, rørledninger, kritiske systemer og data m.v., som har kritisk betydning for samfundets energiforsyning.

– Sikring af kritisk infrastruktur. Det er hensigten at fastsætte regler om sikring af kritisk infrastruktur over for naturgivne og menneskabte hændelser som led i beredskabsarbejdet.

– Virksomhedernes arbejde om cyber- og informationssikkerhed. Det er hensigten at fastsætte regler om virksomhedernes arbejde med beskyttelse af deres centrale aktiviteter over for cyber-trusler samt deres beskyttelse af kritiske informationer, både på digital form og på anden form.

Hjemlen anvendes også til gennemførelse af EU-regler om beredskab af betydning for de nævnte forsyningsmæssige forhold.

Reglerne i medfør af stk. 3 udarbejdes i samarbejde med oliebranchen.

Med lovforslaget foreslås § 17 a ophævet.

Bestemmelsen foreslås ophævet af hensyn til, at det er vurderet mere hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om beredskab i energisektoren i nærværende lovforslag, i stedet for at der findes regler herom i de forskellige forsyningslove.

Ændringen vil således medføre, at hjemmelsgrundlaget for beredskab i energisektoren fremadrettet vil være samlet i én lov, hvilket vil give et samlet overblik over beredskabsreguleringen for de omfattede virksomheder, hvoraf en del er multiforsyningsvirksomheder eller har aktiviteter i flere delsektorer. Ændringen vil dermed gøre det lettere for virksomhederne at navigere i den regulering, som de er underlagt med hensyn til beredskab.

Til § 43 [Kapitel 14]

Det følger af § 2, stk. 2, at Energinet varetager en sammenhængende og helhedsorienteret planlægning efter reglerne i denne lov, lov om elforsyning, lov om fremme af vedvarende energi og lov om gasforsyning og driver systemansvarlig virksomhed, eltransmissionsvirksomhed og gastransmissionsvirksomhed.

Energinets opgavevaretagelse på beredskabsområdet er nærmere fastlagt i beredskabsbekendtgørelserne nr. 821 2446 og 2647, hvorefter Energinet blandt andet varetager de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskabssituationerne i el- og gassektoren.

Det foreslås i § 20, stk. 1, 1. pkt. at indsætte en henvisning til lov om styrket beredskab i energisektoren.

Bestemmelsen foreslås ændret i konsekvens af bestemmelserne om beredskab i energisektoren samles i nærværende lovforslag, i stedet for at der findes regler herom i de forskellige forsyningslove.

Det forventes de gældende regler angående Energinets opgavevaretagelse i medfør af beredskabsbekendtgørelserne for elsektoren og naturgassektoren videreføres for el- og gassektoren, dog med tilføjelse af brintsektoren såfremt der måtte etableres et brintransmissionssystem i Danmark, samt tilføjelse af de nye aktører, der vil omfattes af beredskabsreguleringen i delsektorerne for el-, gas. Disse aktører er hovedsageligt dikteret af NIS2 og CER-direktivernes bilag om disses anvendelsesområde.

Til § 44 [Kapitel 15]

Det foreslås, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering	Lovforslaget
	<p>§ 38</p> <p>I olieberedskabslov jf. lov nr. 354 af 24. april 2012, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 16. Lagringspligtige virksomheder skal foretage den nødvendige planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre forsyningen af råolie og olieprodukter i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Den centrale lagerenhed skal varetage de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende det beredskab, der er anført i stk. 1.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Klima-, energi- og bygningsministeren kan fastsætte nærmere regler om virksomhedernes beredskabsplanlægning efter stk. 1 og den centrale lagerenheds overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative beredskabsopgaver efter stk. 2.</p>	<p>1. § 16, ophæves.</p>

	<p>§ 39</p> <p>I lov om elforsyning jf. lovbe- kendtgørelse nr. 1248 af 24. okto- ber 2023, foretages følgende æn- dringer:</p>
<p>§ 51 d. Virksomheder med elpro- duktionsbevilling efter § 10, stk. 1, eller med tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, netvirksomheder og virksomheder, der yder balancering af elsystemet, betaler halvårligt et beløb til Klima-, Energi- og Forsyningsmi- nisteriet til dækning af omkostnin- ger til tilsyn med virksomhederne efter regler udstedt i medfør af § 85 b, stk. 4, og § 85 c, stk. 6.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Klima-, energi- og forsy- ningsministeren fastsætter regler om størrelsen af beløb efter stk. 1, herunder om fordelingen af om- kostningerne på kategorier af virk- somheder. Klima-, energi- og for- syningsministeren kan fastsætte nærmere regler om betaling og op- krævning af beløb efter stk. 1.</p>	<p>1. § 51 d, ophæves.</p>

<p style="text-align: center;">Kapitel 12</p> <p style="text-align: center;"><i>Beredskab, fortrolighed, kontrol, oplysningspligt og påbud</i></p> <p>§ 85 b. Virksomheder, som er bevillingspligtige efter §§ 10 og 19 eller har tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, samt elforsyningsvirksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, skal foretage nødvendig planlægning og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre elforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Energinet skal varetage de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende det i stk. 1 nævnte beredskab.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om varetagelse af de i stk. 1 og 2 nævnte opgaver.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om udførelse af tilsyn med det</p>	<p>2. Overskriften til kapitel 12 affattes således:</p> <p style="padding-left: 40px;">»Kapitel 12</p> <p style="padding-left: 40px;"><i>Fortrolighed, kontrol, oplysningspligt og påbud</i>«</p>
---	--

<p>beredskabsarbejde, der udføres efter stk. 1 og 2, herunder om virksomhedernes fremsendelse af materiale som grundlag for tilsynet, om tilsynets beføjelser i forhold til virksomhederne og om klageadgang.</p> <p>§ 85 c. Virksomheder, som er bevillingspligtige efter §§ 10 og 19 eller har tilladelse til elproduktion fra anlæg med en kapacitet på over 25 MW efter § 29 i lov om fremme af vedvarende energi eller § 11, Energinet og dennes helejede datterselskaber samt virksomheder, der yder balancering af elsystemet, skal opretholde et it-beredskab, herunder planlægge og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre beskyttelsen af kritiske it-systemer, der er af betydning for elforsyningen.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan ved manglende opfyldelse af et påbud efter § 85 d om at overholde stk. 1 påbyde virksomheder at foretage en it-revision af kritiske systemer ved en uafhængig revisor godkendt af tilsynsmyndigheden.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan påbyde virksomheder at gennemføre tiltag, som på baggrund af en it-revision, jf. stk. 2, skønnes nødvendige for at opretholde et it-beredskab, jf. stk. 1.</p>	<p>3. §§ 85 b og 85 c, ophæves.</p>
---	--

<p><i>Stk. 4.</i> Informationer, herunder vurderinger, planer og data, vedrørende sikkerhedsforhold for kritiske it-systemer i virksomheder omfattet af stk. 1 er fortrolige, hvis oplysningerne er væsentlige af hensyn til driften af virksomheden eller det sammenhængende elsystem.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler for it-beredskab, jf. stk. 1, herunder regler om</p> <ol style="list-style-type: none">1) organisering af virksomhedens it-beredskab og evne til at modtage advarsler om trusler mod it-sikkerheden,2) planlægning og beredskabsarbejde, som virksomhederne skal udføre for at modvirke trusler mod it-sikkerheden, herunder virksomhedernes pligt til at videregive oplysninger til Energinet og relevante myndigheder,3) virksomhedernes risikostyring, herunder inddragelse af andre virksomheder i risikovurderinger,4) tilmelding til en it-sikkerhedstjeneste, der yder varsler og informationer om it-sikkerhedstrusler,5) Energinets varetagelse af overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende it-beredskab, jf. stk. 1, og	
---	--

<p>6) krav til indholdet og planlægningen af en it-revision ved en uafhængig revisor, jf. stk. 2.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler for udførelse af tilsyn med virksomheders it-beredskab, jf. stk. 1.</p>	
	<p>§ 40</p> <p>I lov om gasforsyning jf. lovbe- kendtgørelse nr. 1100 af 16. august 2023, foretages følgende ændrin- ger:</p>
<p><i>Beredskab</i></p> <p>§ 15 a. Selskaber, der er bevil- lingspligtige efter § 10, samt Ener- ginet og denne virksomheds he- lejede datterselskaber, der vareta- ger gasvirksomhed i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstalt- ninger for at sikre gasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan bestemme, at opstrømsanlæg</p>	<p>1. Overskriften før § 15 a ophæves.</p>

<p>og bygasnet tilsvarende skal foretage sådan planlægning og træffe sådanne foranstaltninger.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Energinet skal varetage de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende det i stk. 1 nævnte beredskab.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om varetagelse af de i stk. 1 og 2 nævnte opgaver, herunder om udveksling af nødvendige data i de i stk. 1 nævnte situationer og for at undgå sådanne situationer.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om udførelse af tilsyn med det beredskabsarbejde, der udføres efter stk. 1 og 2, herunder om selskabernes fremsendelse af materiale som grundlag for tilsynet, om tilsynets beføjelser i forhold til selskaberne og om klageadgang.</p> <p>§ 15 b. Selskaber, der er bevilningspligtige efter § 10, samt Energinet og dennes helejede datterselskaber, der varetager gasforsyningsvirksomhed i henhold til § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, skal opretholde et it-beredskab, herunder planlægge og træffe nødvendige foranstaltninger for at sikre beskyttelsen af kritiske it-systemer, der er af væsentlig betydning for gasforsyningen.</p>	<p>2. §§ 15 a og 15 b, ophæves.</p>
---	--

<p><i>Stk. 2.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan ved manglende opfyldelse af et påbud efter § 47 b om at overholde stk. 1 påbyde virksomheder at foretage en it-revision af kritiske it-systemer ved en uafhængig revisor godkendt af tilsynsmyndigheden.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan påbyde virksomheder at gennemføre tiltag, som på baggrund af en it-revision, jf. stk. 2, skønnes nødvendige for at opretholde et it-beredskab, jf. stk. 1.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Informationer, herunder vurderinger, planer og data, vedrørende sikkerhedsforhold for forsyningskritiske it-systemer i virksomheder, som er omfattet af stk. 1, er fortrolige, hvis oplysningerne er væsentlige af hensyn til driften af virksomheden eller gassystemet.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter nærmere regler for it-beredskab, jf. stk. 1, herunder regler om</p> <ol style="list-style-type: none">1) organisering af virksomhedens it-beredskab og evne til at modtage advarsler om trusler mod it-sikkerheden,2) planlægning og beredskabsarbejde, som virksomhederne skal udføre for at modvirke trusler mod it-sikkerheden, herunder virksom-	
---	--

<p>hedernes pligt til at videregive oplysninger til Energinet og til klima-, energi- og forsyningsministeren,</p> <p>3) virksomhedernes risikostyring, herunder inddragelse af andre virksomheder i risikovurderinger,</p> <p>4) tilmelding til en tjeneste, der yder varsler og informationer om it-sikkerhedstrusler,</p> <p>5) Energinets varetagelse af overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende it-beredskabet, jf. stk. 1, og</p> <p>6) krav til indholdet og planlægningen af en it-revision ved en uafhængig revisor, jf. stk. 2.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter regler for udførelse af tilsyn med det beredskabsarbejde, der udføres efter stk. 1.</p> <p>§ 30 a. ---</p> <p><i>Stk. 2-4.</i> ---</p> <p><i>Stk. 5.</i> Energinet og denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, der driver lagervirksomhed, og selskaber, der driver distributionsvirksomhed efter bevilling, betaler halvårligt et beløb</p>	<p>3. § 30 a, stk. 5 og 6, ophæves. stk. 6 og 7 bliver herefter stk. 5 og 6.</p>
--	---

<p>til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet til dækning af omkostninger til tilsyn med selskaberne efter regler udstedt i medfør af § 15 a, stk. 4, og § 15 b, stk. 6.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren fastsætter størrelsen af beløbet efter stk. 5, herunder fordelingen af omkostningerne på kategorier af selskaber.</p> <p><i>Stk. 7.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om betaling og opkrævning af beløb til dækning af omkostningerne efter stk. 1, 2, 5 og 6.</p>	<p>4. I § 30 a, stk. 7, der bliver stk. 6, ændres »stk. 1, 2, 5 og 6.« til: »stk. 1 og 2.«æ</p>
	<p>§ 41</p> <p>I lov om varmforsyning jf. lovbe- kendtgørelse nr. 124 af 2. februar 2024, 2068 foretages følgende æn- dringer:</p>
<p>§ 20. Kollektive varmforsyningsanlæg, industrivirksomheder, kraftvarmeanlæg med en eleffekt over 25 MW samt geotermiske anlæg m.v. kan i priserne for levering til det indenlandske marked af opvarmet vand, damp eller gas bortset fra naturgas med det formål at</p>	

<p> levere energi til bygningers opvarmning og forsyning med varmt vand indregne nødvendige udgifter til energi, lønninger og andre driftsomkostninger, efterforskning, administration og salg, omkostninger som følge af pålagte offentlige forpligtelser, herunder omkostninger til energispareaktiviteter efter §§ 28 a, 28 b og 29, samt finansieringsudgifter ved fremmedkapital, herunder ved et statsfinansieret lån, og underskud fra tidligere perioder opstået i forbindelse med etablering og væsentlig udbygning af forsyningsystemerne, jf. dog stk. 7-19 og §§ 20 b, 20 c og 20 e. 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse på levering af opvarmet vand til andre formål fra et centralt kraft-varme-anlæg, jf. § 10, stk. 6, i lov om elforsyning. 1. pkt. finder ikke anvendelse på virksomheder, der leverer overskudsvarme, hvor anlægget, der udnytter og leverer overskudsvarme, har en kapacitet på under 0,25 MW. </p> <p> <i>Skt. 2-19. ---</i> </p> <p> § 29 a. Virksomheder, som driver anlæg til produktion og fremføring af bygas, skal foretage nødvendig planlægning og træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre bygasforsyningen i beredskabssituationer og andre ekstraordinære situationer. </p>	<p> 1. I § 20, stk. 1, 1. pkt., indsættes efter »§§ 28 a, 28 b og 29«: »og omkostninger til beredskab efter lov om styrket beredskab i energisektoren,«. </p>
---	--

<p>Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte regler om varetagelse af de i stk. 1 nævnte opgaver samt om varetagelse af de overordnede, koordinerende planlægningsmæssige og operative opgaver vedrørende beredskabet.</p>	
	<p>2. § 29 a, ophæves.</p>

	<p>§ 42</p> <p>I lov om anvendelse af Danmarks undergrund jf. lovbekendtgørelse 1461 af 29. november 2023, foretages følgende ændringer.</p>
<p>§ 17 a. Rettighedshavere med tilladelse til efterforskning og indvinding af kulbrinter eller tilladelse til etablering og drift af rørledningsanlæg i forbindelse med indvinding af kulbrinter skal planlægge med hensyn til opretholdelse og videreførelse af forsyningen af kulbrinter til samfundet i tilfælde af krisesituationer, herunder udarbejde beredskabsplaner og gennemføre nødvendige foranstaltninger til sikring af egne anlæg, rørledninger, kritiske systemer og data m.v. Dette gælder også ejere af tilstødende olie- og naturgasrørledningsanlæg, separationsfaciliteter og terminalanlæg for råolie, jf. § 1 i lov om etablering og benyttelse af en rørledning til transport af råolie og kondensat og §§ 3 a og 4 i lov om kontinentalsoklen og visse rørledningsanlæg på søterritoriet. Rettighedshavere og ejere skal koordinere dette beredskab med beredskab efter anden lovgivning.</p>	

<p><i>Stk. 2.</i> Hvis rettighedshaveren eller ejeren består af en eller flere fysiske eller juridiske personer i forening, gælder stk. 1 for hver enkelt af disse.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Klima-, energi- og forsyningsministeren kan fastsætte nærmere regler om varetagelse af de opgaver, som er anført i stk. 1, herunder om fremsendelse af oplysninger af relevans for dette arbejde til ministeren, og nærmere regler om gennemførelse af EU-regler.</p>	<p>1. § 17 a ophæves.</p>
	<p>§ 43</p> <p>I lov om energinet jf. lovbekendtgørelse nr. 271 af 09. marts 2023, foretages følgende ændringer.</p>
<p>§ 2. ---</p> <p><i>Stk. 1.</i> ---</p> <p><i>Stk. 2.</i> Energinet varetager en sammenhængende og helhedsorienteret planlægning efter reglerne i denne lov, lov om elforsyning, lov om fremme af vedvarende energi og lov om gasforsyning og driver systemansvarlig virksomhed, el-transmissionsvirksomhed og</p>	

<p>gastransmissionsvirksomhed. Endvidere varetager Energinet administrative opgaver vedrørende miljøvenlig elektricitet i medfør af lov om elforsyning, administrative opgaver vedrørende gas fra vedvarende energikilder i medfør af lov om gasforsyning, administrative opgaver vedrørende miljøvenlig elektricitet i medfør af lov om fremme af vedvarende energi og administrative opgaver i medfør af lov om pilotudbud af pristillæg for elektricitet fremstillet på solcelleanlæg. Energinet kan endvidere varetage gasdistributions-, gaslager- og gasopstrømsrørlednings- og gasopstrømsanlægsvirksomhed. Endvidere kan Energinet varetage opgaver vedrørende CO₂-transportnet og CO₂-lagringslokaliteter. Energinet kan tillige efter pålæg fra klima-, energi- og forsyningsministeren varetage opgaver vedrørende forundersøgelser og koblingsanlæg. Endelig kan Energinet varetage olierørledningsvirksomhed og dertil knyttet separationsvirksomhed.</p> <p><i>Stk. 3-6. ---</i></p>	<p>1. I § 2, <i>stk. 2, 1. pkt.</i>, indsættes efter »reglerne i denne lov«: lov om styrket beredskab «.</p>
--	---

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Cc: Clara Næsborg Olsen (clnol@kefm.dk), Alexander Berg (alber@kefm.dk), Jens Jakob Andersen (jnjan@vestas.com), rikem@vestas.com (rikem@vestas.com), Kristian Holmelund Jakobsen (krhja@vestas.com), Henrik Løth Thiesen (hnthi@vestas.com), Kresten Ørnbjerg (kroch@vestas.com)
Fra: Jens Christian Vedersø (jcave@vestas.com)
Titel: Vestas Høringssvar til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets lovforslag om styrket beredskab i energisektoren
Sendt: 10-07-2024 11:55
Bilag: Vestas - høringssvar lov om styrket beredskab i Energisektoren.docx;

[EKSTERN E-MAIL] Denne e-mail er sendt fra en ekstern afsender.

Vær opmærksom på, at den kan indeholde links og vedhæftede dokumenter, som ikke er sikre, medmindre du stoler på afsenderen.

Kære Energistyrelsen

Herved fremsendes Vestas' høringssvar til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets lovforslag 'Høringssversion af forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren' som har været i offentlig høring.

Vestas vil gerne takke for muligheden af afgive et høringssvar, og stiller gerne op til videre dialog samt afklarende spørgsmål til indholdet af vedhæftede høringssvar. Vestas vil endvidere gerne involveres i en dialog om, hvordan vi på tværs af sektoren og i en europæisk kontekst kan bidrage til at udvikle koncepter for risikostyring af cyber risici for el-producenterne.

Med venlig hilsen / Best regards

Jens Christian Vedersø

CISSP, GICSP, GCCC, M.Sc.

Head of Cyber Risk

Digital Solutions, Vestas

+45 28 34 12 72

<http://www.vestas.com>

Vestas will as part of your communication, interaction and business relationship with us collect and process personal data about you. You can read more about Vestas' collection and processing of your personal data and your rights as a data subject in our [Privacy Policy](#).

Classification: Confidential

Hørings svar til ”Høringsversion af forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren”

Indledningsvis vil Vestas kvittere for, at klima-, energi- og, forsyningsministeren har fokus på at håndtere cybertruslerne mod den kritiske infrastruktur og samfundsvigtige funktioner for borgere og virksomheder. Vestas anser regulering af dette emne for nødvendigt. Vestas støtter at lovforslaget fastholder at regulere virksomheder, der agerer i elmarkedet, og virksomheder med bevilling i overensstemmelse med den europæiske elsektorregulering og den danske elforsyningslov. Vi har på eget initiativ valgt at afgive nærværende høringssvar med forslag til ændringer.

For at håndtere den stigende cybertrussel mod elsektorere på tværs af EU anser Vestas det for centralt, at lovgivningen understøtter et dynamisk samarbejde mellem centrale leverandører og el-producenter, så beskyttende tiltag løbende tilpasses den aktuelle trussel. Det moderne sammenhængende europæiske elmarked og -system er skabt til at sikre høj forsyningsikkerhed på markedseffektive vilkår, hvor elproducenter, teknologiproducenter, serviceoperatører og forbrugere interagerer for at skabe den nødvendige balance mellem sikkerhed og elpris. Lovforslaget opstiller rammerne for nærmere deskriptive krav, hvilket kan indskrænke de markedseffektive vilkår. Vestas anser det i denne sammenhæng for problematisk at lovforslaget behandler stærkt indtægtsramme-regulerede virksomheder som varme- og el-distribution på lige vilkår med moderne el-producenter, der naturligt agerer markedseffektivt i forhold til diverse risici.

Vestas finder det centralt at loven understøtter behovet for, at de enkelte organisationer kan foretage sikkerhedstiltag i overensstemmelse med deres muligheder, begrænsninger og specifikke risici – den risikobaserede tilgang som reflekteret i NIS2-direktivet (2022/2555).

Vestas er bekymret for, at det fremlagte lovforslag ikke i tilstrækkelig grad understøtter en markedseffektiv risikobaseret håndtering af cybertrusler ved de enkelte organisationer, hvorved lovforslaget risikerer både at fordyre den grønne omstilling og vanskeliggøre styrkelsen af beredskabet mod cybertrusler på tværs af EU. Vestas anerkender behovet for at opstille regler for cybersikkerhed, men ønsker at påpege, at den fleksibilitet, der kan opnås ved en risikobaseret tilgang, er afgørende for, at strøm fortsat kan produceres effektivt i et frit europæisk marked.

Den deskriptive tilgang som lovforslaget lægger op til, risikerer at have samme effekt som reguleringen af finanssektoren op til finanskrisen i 2008: Inden finanskrisen var finanssektoren underlagt en del deskriptive krav begrænset til risikoafdækning og samarbejde mellem finansinstitutionerne. Under finanskrisen måtte nationale institutioner træde til for at sikre stabilitet af det internationale finansmarked. Efter finanskrisen har bankerne været underlagt et reguleringsregime med fokus på risikostyring, hvilket effektivt har sikret, at bankerne ikke løber risici, der medfører risici for det sammenhængende finanssystem.

Overordnede bemærkninger

Vestas støtter den risikobaserede tilgang til at håndtere cybertruslen, som NIS2-direktivet lægger op til, men Vestas vurderer ikke at lovforslaget implementerer en risikobaseret tilgang til cybertrusler i dansk ret. Denne vurdering beror på at lovforslaget giver vide muligheder for at stille specifikke og deskriptive krav efter § 8, hvilket begrænser muligheden for, at virksomhedsspecifikke risici tages til indtægt, når tiltag til at begrænse risici udformes.

NIS2-direktivet stiller specifikt krav til en risikobaseret tilgang, der sikrer proportionalitet mellem investeringerne og den risikobegrænsende effekt under hensyntagen til de mulige samfundsmæssige konsekvenser af såvel funktionel som økonomisk karakter (artikel 21). Det er vores vurdering, at dette direktivkrav ikke tilgodeses af den foreslåede lovgivning. Det skyldes, at de vide beføjelser til at fastsætte regler for risikostyring, herunder specifikke risiko- og sårbarhedsscenarier til behandling samt tekniske krav til tiltag efter forslaget § 8.

Vestas støtter at danske el-producenter forpligtiges til at vurdere cyberrisici forbundet med et nyt infrastrukturprojekt for såvel deres investering som forsynings sikkerheden. Når el-producenterne træffer teknologi- og leverandørvalg, er det kun rimeligt, at leverandørerne inddrages i at vurdere risici forbundet med projektets levetid. Vestas anerkender, at nationale sikkerhedshensyn skal kunne tages til indtægt i denne risikovurdering ved valg af teknologi og gennem levetiden af de el-producerende anlæg.

Vestas vurderer at lovforslaget vil øge omkostningerne for den grønne omstilling uden at medføre den nødvendige forsynings sikkerhed for el. Denne vurdering beror på lovforslagets vide beføjelse til at udforme og udvikle deskriptive krav til virksomhederne. Det er Vestas' erfaring, at effektive risikostyring af cyber-risici kræver at leverandører af teknologi og ydelser inddrages. Denne beføjelse vil muligvis lette arbejdsgange for nogle virksomheder, der agerer indenfor afgrænsede geografiske områder, med begrænsede ressourcer og kompetencer inden for risikostyring. Vi argumenterer for at deskriptive krav er ikke hensigtsmæssigt for el-producenter af følgende årsager:

1. De fratager virksomhederne muligheden for at prioritere sikkerhedstiltag omkostningseffektivt i henhold til den specifikke kontekst.
2. De risikerer at give falsk tryghed, da de myndighedsdefinerede deskriptive krav tolkes som tilstrækkelige, på trods af at de kan være utilstrækkelige i den specifikke kontekst.
3. De kan medføre passivitet, da retssubjekterne afventer konkrete krav.
4. Der opstår en administrativ opgave, som følge af myndighedernes betragtelige vejledningsopgave. Implementeringen af deskriptive krav forudsætter et grundigt kendskab til reglernes hensigt, der kombineres med teknisk og organisatorisk forståelse.
5. De øger omkostningerne for internationale virksomheder. Det danske el-system er integreret i det europæiske og skandinaviske el-system. Nationalt afgrænsede og deskriptive regler vil medføre, at internationale forsynings selskaber og leverandører af energiteknologi skal dublere kapaciteter for at tilgode forskellige nationale hensyn og rapporteringsformater.
6. De underminerer samarbejdet i el-sektoren mellem leverandører og el-producenter, da samarbejdet om at afklare relevante risici vil blive afløst af opfyldelse af konkrete krav.
7. De risikerer at fremme "checkbox compliance" fremfor markedseffektive løsninger baseret på relevante risikovurderinger.

Det danske el-system er udsat for de samme cyberrisici som nabolandene. Da det danske el-system er integreret i det europæiske og skandinaviske el-system er det vanskeligt at afgrænse konsekvenserne af et cyberangreb til en nation. Samtidig må de trusselsaktører, der kunne ønske at ramme Danmark også være interesserede i vores direkte el-samhandels partnere. En effektiv risikohåndtering vil skulle tage højde for disse delte risici. En afgrænset national og deskriptiv implementering kan derfor anses for værende i modstrid med lovens og NIS2-direktivets (Artikel 21) hensigt, når det gælder el-produktion.

Opfordring til at overveje balancen i lovforslaget

Vestas vil opfordre til, at lovgivningen for delsektoren for elproduktion lovgives særskilt, da dette område er underlagt markedsvilkår, der ikke er gældende for distribution af el eller fjernvarme. Denne

særskilte behandling vil tilgodese den relativt modne og forbundne karakter af elsektoren, samt understøtte videre udvikling af samarbejdet i delsektoren.

Vestas opfordre til at overveje balancen mellem deskriptive elementer og fleksibiliteten i den risikobaserede tilgang. Denne balance bør i højere grad tilgodese de komplekse værdikæder i sektoren for elproduktion, der understøtter den grønne omstilling. Konkret bør principper for risikostyring og vidensdeling mellem leverandører udarbejdes i samarbejde mellem parterne i delsektoren. Konkret opfordrer Vestas klima-, energi- og, forsyningsministeren til at stille krav om, at el-producenter skal kunne vurdere de cyber-risici, der er forbundet med leverandørens produkter og service gennem levetiden af det el-producerende anlæg. Detaljer af betydning for en konkret risiko herunder; så som specifikke sårbarheder og designmæssige detaljer bør af sikkerhedsmæssig betydning alene deles mellem teknologiproducenten og operatøren, da det ellers vil kunne kompromittere sikkerheden for el-systemet. Lovforslaget krav om informationsdeling efter §§ 14, 15 og 26 indebærer, at myndighederne kan komme i besiddelse af oplysninger af væsentlig sikkerhedsmæssig betydning for en globalt distribueret teknologi. Vurdering af den sikkerhedsmæssige betydning forudsætter inddragelse af teknologiproducenten. Vestas bidrager gerne til at udvikle koncepter for deling af information og risikovurderinger for el-producenter.

Supplerende bemærkninger

Vestas ønsker endvidere at levere følgende nærmere bemærkninger.

1. **Uforudsete negative økonomiske konsekvenser.** Der er en risiko for at lovforslaget vil have uforudsete negative økonomiske konsekvenser, da lovforslaget kun behandler de økonomiske konsekvenser for retssubjekterne og ikke følgevirkninger på den industri, der udvikler, producere og servicere fremtidens teknologi og cyber-sikkerhedsløsninger. Disse følgevirkninger må anses for signifikante som følge af uklare, deskriptive og muligvis omskiftelige krav på basis af de vide beføjelser til at fastsætte nærmere regler på bestemmelsesniveau.
2. **Foringet konkurrencesituation for virksomheder med hovedsæde i Danmark, samt for virksomheder, der servicerer disse.** Lovforslaget implementerer NIS2-direktivet uden direkte reference og i en national tilpasset version, hvorfor tilsyn efter danske regler ikke med rimelighed anses for fyldestgørende for andre landes implementering. Derved vil multinationale selskaber have vanskeligt ved at benytte muligheder for alene være underlagt tilsyn i det land de har hovedsæde. Dertil kommer, at det forslåede krav om geografisk placering af driftsdata opbevaret i EU- og EØS-lande efter § 8 stk. 2 litra 3 vil være fordyrende og have en tvivlsom sikkerhedsmæssig effekt. Det skyldes at serviceleverandører, der opbevarer driftsdata, vil blive pålagt en økonomisk byrde, og være nødsaget til at dublere deres internationale funktioner og kompetencer, hvilket kan medføre kompetence- og effektivitetsforringelse.
3. **Risiko for ikke-tidssvarende og upræcise tekniske krav.** De brede beføjelser, der bemyndiger Energistyrelsen (efter forventet delegation) til at sætte en række teknisk specifikke krav, forudsætter væsentlige faglige kompetencer. I en situation, hvor der er stor efterspørgsel på kompetencer inden for cybersikkerhed, er der en risiko for at Energistyrelsen ikke vil kunne tiltrække, udvikle og fastholde faglige kompetencer i tilstrækkelig grad til at kunne varetage definitions-, tilsyns- og vejledningsopgaver. Konsekvensen kan være at kravene ikke opdateres hurtigt og tilstrækkeligt, eller at der udvikles en utilstrækkelig tilsynspraksis.
4. **Opbremsning af innovationen.** Retssubjekter kan som resultat af deskriptive regler forventes at afvente disse for at undgå fejlinvesteringer mv. Investeringer i innovative løsninger til allerede erkendte risici, kan udskydes pga. kommende deskriptive regler.

NIS2-direktivets (og CER-direktivets) risikobaserede tilgang giver organisationer frihed til at vælge sikkerhedsforanstaltninger i kontekst af den risiko de udgør for samfundet. Denne frihed betyder, at organisationer kan skræddersy deres sikkerhedsstrategier til deres unikke risikoprofil og ressourcer, hvilket kan føre til mere effektive og målrettede sikkerhedsløsninger.

Denne fleksibilitet understøtter innovation og kontinuerlig forbedring, da organisationer ikke er bundet af præskriptive regler, men kan tilpasse deres strategier i takt med, at nye trusler opstår og teknologien udvikler sig. Samtidig kan det dog også skabe variation i sikkerhedsniveauerne på tværs af forskellige organisationer og sektorer, hvilket kan være problematisk i sektorer, hvor en vis grad af ensartethed og fælles minimumsstandarder er nødvendigt for at sikre en robust samlet cybersikkerhed. Det kræver derfor, at organisationer har en dybdegående forståelse af deres egen risikoprofil og evnen til at implementere passende sikkerhedsforanstaltninger, hvilket understreger behovet for både vejledning og støtte fra regulerende myndigheder.

Det forudsætter desuden, som også beskrevet i NIS2-direktivet Artikel 21 stk 1, at lovgivningen giver mulighed for at de enkelte organisationer balancerer tiltag i forhold til deres specifikke risikobillede.

Taking into account the state-of-the-art and, where applicable, relevant European and international standards, as well as the cost of implementation, the measures referred to in the first subparagraph shall ensure a level of security of network and information systems appropriate to the risks posed. When assessing the proportionality of those measures, due account shall be taken of the degree of the entity's exposure to risks, the entity's size and the likelihood of occurrence of incidents and their severity, including their societal and economic impact.

„

En væsentlig udfordring ved at implementere NIS2 og CER med en præskriptiv lovgivning er, at en sådan tilgang ofte indebærer faste og detaljerede krav, som ikke nødvendigvis tager højde for den dynamiske og hurtigt skiftende natur af cybersikkerhedstrusler. Præskriptive regler kan blive forældede, da de ikke let kan tilpasses nye trusler og teknologiske fremskridt. Desuden kan de hæmme innovation og fleksibilitet i organisationers sikkerhedsstrategier, da fokus flyttes fra risikovurdering og tilpasning til simpelthen at opfylde specifikke krav.

Denne stivhed kan også føre til ineffektiv ressourceallokering, hvor organisationer bruger tid og penge på at opfylde bestemte forskrifter, som måske ikke er relevante for deres specifikke risikoprofil. En risikobaseret tilgang, som NIS2 foreskriver, understøtter derimod en mere dynamisk og tilpasset sikkerhedsstrategi, hvor ressourcerne kan rettes mod de mest presserende og relevante trusler. Samtidig kræver en risikobaseret tilgang dog også en højere grad af kompetence og kapacitet inden for risikovurdering, hvilket kan være en udfordring for mindre organisationer eller sektorer med mindre erfaring inden for cybersikkerhed. Derfor er balancen mellem præskriptive elementer og fleksibiliteten i den risikobaserede tilgang afgørende for effektiv implementering af NIS2.

Implementeringen af NIS2- og CER-direktiverne på tværs af EU udgør en betydelig udfordring, når de enkelte lande vælger at fokusere snævert på nationale interesser fremfor at arbejde hen imod en fælles europæisk ramme. En sådan tilgang kan føre til en fragmenteret cybersikkerhedslandskab, hvor forskelle i nationale regler og standarder skaber inkonsistens og potentielle svagheder i beskyttelsen af kritisk infrastruktur. Dette fragmenterede billede underminerer EU's samlede modstandskraft over for cybertrusler, idet trusselsaktører kan udnytte svage punkter i enkelte landes sikkerhedsforanstaltninger. Desuden kan det resultere i ineffektiv brug af ressourcer, da nationale myndigheder gentager måske arbejde, der kunne have været optimeret gennem koordineret indsats. Manglen på en harmoniseret tilgang kan også hæmme samarbejdet og informationsudvekslingen mellem medlemslandene, hvilket er essentielt for robust respons på tværs af grænser. Derfor er det afgørende at balancere nationale sikkerhedsbehov med en samlet europæisk strategi for at sikre en sammenhængende og stærk cybersikkerhedsposition i hele EU.

Endelig er det nødvendigt at der tages højde for, at der i dag anvendes konsulenter i vid udstrækning, for at sikre adgang til den bedst mulige viden til opgaveløsningen. Disse konsulenter er en global ressource – og derfor er det nødvendigt ikke at hindre adgangen til kompetent arbejdskraft ved at stille snævre europæiske krav til viden eller fx sikkerhedsvurderinger af europæisk karakter.

Konsekvenser for producenter af teknologi

Lovforslaget behandler ikke de økonomiske følgevirkninger på den industri, der udvikler, producere og servicere fremtidens teknologi. Jf. NIS2-direktivet bør virksomheder, der er reguleret i flere lande

drage fordel af fælleseuropæisk tilsynsførelse ved den myndighed, hvor virksomheden har hovedsæde.

Producenter af teknologi kan desuden have vanskeligt ved at følge den forslåede § 14 – *offentliggørelse af hændelser*, da det kan være oplysninger om tekniske og organisatoriske forhold i en international virksomhed, der anses for forretningshemmeligheder, da disse vedrører kunder på tværs af regulatoriske områder. Virksomheder der leverer og servicerer teknologi kan miste tillid fra deres kunder, hvis oplysninger af relevans for kundens sikkerhed offentliggøres. Derfor bør princippet om, at det er teknologiproducenten, der sikrer håndtering af disse oplysninger fastholdes, som det også er formuleret i CER-direktivet.

Uklar økonomisk konsekvensberegning

Lovforslaget implementerer ikke til fulde en risikobaseret tilgang, hvilket kan bremse den nødvendige innovation blandt energivirksomheder, da man afventer reglers specifikation for at undgå fejlinvesteringer. Såfremt europæisk innovation og involvering af leverandører ikke understøttes tilstrækkeligt i den danske implementering, vil de økonomiske konsekvenser, der er beskrevet i bemærkningerne til lovforslaget ikke være realistiske.

Samtidig mener vi at der mangler transparens omkring analyse- og beregningsmetoder for de estimerede økonomiske konsekvenser – og vil opfordre til at analyse- og beregningsmetoder fremlægges sammen med beskrivelse af, hvordan de beskrevne økonomiske konsekvenser er fremkommet.

Uklare sanktionsmuligheder for internationale virksomheder

Sanktionsmulighederne er uklare, da de i noget omfang afspejler NIS2- og CER-direktiverne og i noget omfang afspejler nationale hensyn. Bødestørrelser forholdes til en national kategorisering og skelner ikke mellem begrebet 'vigtige-' og 'væsentlige enheder' jf. s. 261, hvorved NIS2 sanktionsbestemmelser ikke implementeres, hvilket kan aflede komplikationer for internationale virksomheder. På side 261 i lovforslaget beskrives det, hvorledes forsyningsstørrelsen anvendes til at differentiere, hvordan de enkelte virksomheder påvirkes af loven.

"I stedet lægges der op til for begge direktiver at følge den nuværende afgrænsningsmodel i energisektoren, som er den model, der bl.a. er blevet brugt ved implementering af NIS1-direktivet i energisektoren. Herved er det forsyningsstørrelsen, der primært er afgørende for, om virksomheden omfattes af beredskabsregulering, da forsyningsstørrelsen afspejler virksomhedens kritikalitet for energiforsyningen. Det vurderes, at denne afgrænsning stadig lever op til direktiverne."

Lovforslaget implementer ikke en differentiering af tekniske krav, tilsyn eller sanktionsafsnit der tydeligt skelner mellem 'vigtige-' og 'væsentlige enheder', hvilket må anses for nødvendigt for at implementere NIS2 direktivet under hensyntagen til arbejdet for EU's retsinstanser. Dette kan medføre en øget reguleringsbyrde i Danmark, og dermed øgede omkostninger og forringelse af konkurrencevilkår – uden at der opnås bedre sikkerhed.

Tekstnære bemærkninger

Reference	Bemærkninger til lovforslaget
<p>§2 Denne lov finder anvendelse på følgende virksomheder, når disse leverer deres tjenester eller udfører deres aktivitet inden for Danmark:</p>	<p>I NIS2 direktivet §26 findes en hjemmelbeskrivelse, hvorunder §26 stk 2 fastlægger at en række virksomheder skal være under hjemmel i det land, hvor beslutninger relateret til cybersikkerhed og risikostyring varetages for hovedparten. Dette element ses ikke afspejlet i den danske lovforslag, da den deskriptive karakter må begrænse denne mulighed.</p>
<p>§3 stk 12 ” Hændelse: En begivenhed, herunder en cyberhændelse, der har po-tentiale til i betydelig grad at forstyrre, eller som forstyrrer, leverin-gen af en væsentlig tjeneste, herunder når den påvirker de nationale systemer, der sikrer retsstatsprincippet.”</p>	<p>Den uklare vurdering af hvad der er en nærvedhændelse kan afstedkomme både for meget og for lidt indrapportering. Desuden medfører det en problemstilling for leverandører, da de vil blive dobbeltreguleret af både CRA og denne lov.</p>
<p>§7 stk 2 punkt 1. ”Forhindring af hændelser indtræffer under behørig hensyntagen til katastroferisikoreduktions- og klimatilpasningsforanstaltninger.”</p>	<p>Ordet ”forhindring” foreslås erstattes med ”forebyggelse”, da der er en tolkningsforskel mellem de to ord.</p>
<p>§8, Virksomheder skal foretage nødvendig planlægning og træffe pas-sende cybersikkerhedsforanstaltninger for at sikre beskyttelsen af net- og informationssystemer, der bruges til at levere virksomhedens tjenester.</p>	<p>Foreslår at tilføje ”og opretholde”: ”Virksomheder skal foretage nødvendig planlægning og træffe passende cybersikkerhedsforanstaltninger for at sikre og opretholde beskyttelsen af net- og informationssystemer, der bruges til at levere virksomhedens tjenester”.</p>
<p>§8 generelt</p>	<p>Det anbefales at være meget varsom med præskriptive minimumskrav – og i stedet henvise til anerkendte standarder som fx IEC 62443 – fx med teksten ”Etablering og opretholdelse af risikobaseret sikkerhed ud fra IEC 62443 eller tilsvarende anerkendte standarder”. Hvilket også foreslås af NIS2-direktivet.</p> <p>Risikoen ved at definere særskilte nationale krav er, at man skaber et begrænset marked, med manglende muligheder for at vælge den bedst mulige sikkerhedsløsning i forhold til risici.</p>
<p>§ 8 – forsvarsministerens beføjelser</p>	<p>Der en risiko for, at udarbejdelse og vedligehold af krav vil være underlagt en bureaukratisk kompleksitet, eftersom Forsvarsministeriet skal inddrages i udarbejdelsen. Et sådant samarbejde vil rejse spørgsmål til de enkelte ministeriers kompetencer og beføjelser, hvilket kan medvirke til utilstrækkelige og/eller overkomplicerede krav.</p>

<p>§8 stk 2 punkt 6. ” Etablering af logning til at understøtte alarmer, efterforskningsarbejde, hændeshåndtering og monitorering af uregelmæssigheder i net- og informationssystemer. ”</p>	<p>Det bør påpeges, at der mange steder findes udstyr af ældre dato, med begrænset logningsfunktionalitet, der ud fra en risikobetragtning ikke bør udskiftes, da det enkelte anlægs betydning for elforsyningen ikke retfærdiggør en udskiftning.</p>
<p>§9. ” Klima-, energi- forsyningsministeren kan efter forhandling med forsvarsministeren fastsætte regler om, at virksomheder skal anvende sær-lige IKT-produkter, -tjenester og -processer, der er udviklet af virksomheden eller indkøbt fra tredjeparter, og som er certificeret i henhold til en eu-ropæisk cybersikkerhedscertificeringsordning for at påvise overensstemmelse med bestemte krav i § 8, stk. 1, eller i regler om krav til foranstaltninger fastsat i medfør af § 8, stk. 2.”</p>	<p>§9 vil kunne erstattes med en henvisning til CRA direktivets implementering.</p> <p>Det bør sikres, at der arbejdes for en harmonisering omkring fælles europæiske standarder og regulering, og ikke etableres nationale særregler.</p>
<p>§14. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan efter høring af en virksomhed, der er ramt af en hændelse, informere offentligheden om hændelsen, hvis offentliggørelsen er nødvendig for at forebygge eller håndtere hændelsen, eller hvor offentliggørelse af hændelsen på anden vis er i offentlighedens interesse. Stk. 2. Klima-, energi- og forsyningsministeren kan i situationer efter stk. 1, kræve at virksomheden foretager offentliggørelse af hændelsen.</p>	<p>Hele §14 bør overvejes set i forhold til anden lovgivning – fx børsnoterede virksomheders pligt til at rapportere via fondsbørsen.</p> <p>Private virksomheder kan have gode grunde til at ville dele oplysningerne til egne kunder selv, af såvel sikkerhedsmæssig som kommerciel betydning i et globalt marked.</p> <p>Myndighederne bør ikke kunne pålægge en organisation at udlevere en oplysning, der kan have en negativ kommerciel konsekvens. Medmindre det konkret kan begrundes.</p>
<p>§ 15. Enhver kan underrette Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet om væsentlige hændelser, cybertrusler og nærvedhændelser, der negativt påvirker eller vurderes at kunne påvirke tilgængelighed, integritet eller fortrolighed af data, informationssystemer, digitale netværk eller digitale services i energisektoren.</p>	<p>Da §15 har karakter af en ”whistleblower” funktion, bør det kraftigt overvejes hvordan man håndterer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Anmelders fortrolighed - Behørig involvering af anmeldte - Høringskrav og retssikkerhed for alle involverede parter.
<p>Kapitel 5 <i>Sikkerhedsgodkendelser og baggrundskontrol</i></p>	<p>En stor del af arbejdskraften i energisektoren er i dag globale ressourcer. Krav til sikkerhedsgodkendelser og baggrundstjek vil medføre et behov for at dublere ressourcer eller udvikle metoder til at sikkerhedsgodkende medarbejdere fra lande udenfor EU og som muligvis opererer fra lande uden for EU.</p>
<p>§19, Stk 2, punkt 4. ” 4) Foretage sikkerhedsscanninger og penetrationstest af virksomhedens net- og informationssystemer samt fysiske lokationer. Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet er</p>	<p>Enhver form for sikkerhedsscanning eller penetrationstest skal aftales på forhånd med virksomheden. Som teksten står, er dette ikke åbenlyst – det skal derfor tilføjes.</p>

<p>ansvarlig for eventuelle skader virksomheden pådrager sig i forbindelse med disse scanninger og tests.</p> <p>”</p>	
<p>§23 punkt 2. ” Midlertidigt at forbyde enhver fysisk person med ledelsesansvar på niveau med administrerende direktør eller den juridiske repræsentant hos virksomheden at udøve ledelsesfunktioner i den pågældende virksomhed.</p> <p>”</p>	<p>I NIS2-direktivet skelnes der mellem <i>Essential</i> og <i>Important entities</i>. Sanktioner for <i>Essential entities</i> er beskrevet i NIS2-direktivet artikel 32 stk 5. Stk 5 findes ikke i artikel 33, som beskriver sanktioner for <i>Important entities</i>.</p> <p>Dermed overimplementeres der i det danske lovforslag, ved ikke at følge opdelingen i <i>Essential</i> og <i>Important entities</i> – og skelne mellem sanktionerne.</p>
<p>§26. ” Informationer om sikkerhedsgodkendelse og baggrundskontrol, samt forhold vedrørende organisatorisk beredskab, fysisk sikring og cyber-sikkerhed i virksomheder omfattet af loven og i energisektoren generelt, er fortrolige, hvis:”</p>	<p>Der mangler en tydelig definition af begrebet ”fortrolig” – og tilhørende klassifikations- og håndteringsregler.</p> <p>Samtidig tages der ikke højde for at organisationer klassifikationer og håndteringskrav kan variere mellem virksomheder og myndigheder. Der kan medføre krav til tredjepartshåndtering af organisationernes oplysninger.</p>
<p>§31 ” Energiklagenævnet behandler klager over afgørelser truffet af klima-, energi- og forsyningsministeren eller anden statslig myndighed efter denne lov eller regler udstedt i henhold til loven. ”</p>	<p>Det bør fastlægges, hvilke typer af afgørelser, hvor en klage skal have opsættende virkning.</p>

Energistyrelsen
Center for Beredskab
Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

10. juli 2024
HANNO

Til beredskab@ens.dk
Cc: cinol@kefm.dk og alber@kefm.dk
Energistyrelsens j.nr. 2023 - 6652

Ørsteds høringssvar på udkast til lovforslag om styrket beredskab i energisektoren

Ørsted vil gerne takke for muligheden for at afgive høringssvar på Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets (KEFM) udkast til lovforslag om styrket beredskab i energisektoren.

Vi henviser til Green Power Denmark's høringssvar, som vi tilslutter os. Vores høringssvar indeholder supplerende bemærkninger på visse områder.

Overordnede bemærkninger

Vi er glade for, at Energistyrelsen ønsker at fortsætte tilgangen, som bygger på, at beredskabsstilsynet skal være værdiskabende og dialogbaseret. Det fungerer godt i praksis.

KEFMs udkast til lovforslag har til formål at gennemføre EUs NIS 2-direktiv og CER-direktiv i energisektoren via bestemmelser i den kommende lov samt i bekendtgørelser, som vil blive udstedt med hjemmel i loven. Forsvarsministeriet har den 5. juli 2024 sendt to udkast til lovforslag i høring med henblik på at gennemføre de to EU-direktiver i andre sektorer end energi-, tele- og finanssektoren. Vi støtter, at de tre lovforslag lægger op til, at en række krav skal fastsættes på bekendtgørelsesniveau, så der kan tages højde for bl.a. den teknologiske udvikling og ændringer i trusselsbilledet.

I lyset af, at KEFMs lovforslag og Forsvarsministeriets to lovforslag har til formål at gennemføre de samme to EU-direktiver, opfordrer vi til, at de tre lovforslag behandles samtidig i Folketinget. Det vil fremme muligheden for at skabe ensartethed og koordination på tværs af sektorer, i det omfang der ikke er grundlag for særregler i lyset af særlige sektorvise forhold. Det kan medvirke til, at virksomheder, som opererer i flere sektorer, så vidt muligt rammes af ensartede krav og ikke af modsatrettede krav.

Energistyrelsen (ENS) har på sektormøder oplyst, at der er tæt samarbejde mellem Forsvarsministeriet, Center for Cybersikkerhed (CFCS), Energistyrelsen m.fl. for at sikre sammenhæng mellem lovforslagene og den kommende regulering i bekendtgørelser. KEFM og Forsvarsministeriet har imidlertid på mange områder valgt

forskellige tilgange i høringsudkastene til lovforslag. Det giver anledning til forskellige spørgsmål til KEFMs lovforslag, som vi uddyber nedenfor.

Vi opfordrer til, at KEFM gennemarbejder udkastet til lovforslag grundigt på baggrund af Green Power Denmark's hørings svar og Ørsteds hørings svar, herunder sammenholder KEFMs udkast til lovforslag med Forsvarsministeriets to udkast til lovforslag for at medvirke til større ensartethed.

Vi har svært ved at vurdere, hvor KEFM reelt foreslår skærpede regler, og hvor der blot er tale om andet ordvalg end i EU-direktiverne. Det er ikke let at sammenholde kravene i udkastet til lovforslags §§ 6-8 med de bagvedliggende direktivbestemmelser, herunder om udkastet til lovforslag skaber grundlag for at implementere NIS 2- og CER-direktiverne korrekt. Vi har også svært ved at overskue konsekvenserne af KEFMs udkast til lovforslag, herunder omfanget af administrative og økonomiske byrder for erhvervslivet.

Det er i alles interesse, at lovforslaget, som fremsættes i Folketinget, bliver nemmere tilgængeligt og forståeligt, herunder for Folketinget, myndighederne, som skal administrere lovgivningen, og virksomhederne, som bliver underlagt lovgivningen. Ofte gælder hovedlove i mange årtier, og lovkvaliteten har derfor stor betydning.

Mere specifikke bemærkninger

Model for implementering af NIS 2- og CER-direktiverne

Forsvarsministeriet har valgt en såkaldt tekstnær minimumsimplementering med henvisning til principperne i Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet og Erhvervsstyrelsens vejledning om principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering. Principperne har bl.a. til formål at sikre, at erhvervslivet ikke pålægges unødvendige byrder, som kan stille virksomheder underlagt dansk regulering dårligere i den internationale konkurrence. Kravene om tekstnær implementering, dvs. at man om muligt anvender formuleringerne fra EU-direktiverne, har bl.a. til formål at sikre, at man ikke uforvarende kommer til at skærpe kravene i EU-direktiverne.

KEFM har valgt en anden tilgang end Forsvarsministeriet. Udkastet til lovforslag bygger på, at der på en række områder er brug for skærpede regler. På Energistyrelsens sektormøde den 18. juni 2024 oplyste ENS, at der er tale om 12 områder. KEFM har fravalgt tekstnær implementering af flere vigtige bestemmelser i NIS 2-direktivet, herunder *artikel 20 Styring* (om ledelsesorganers forpligtelser og ansvar) og *artikel 21 Foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici* (om virksomheders pligt til at træffe passende og forholdsmæssige tekniske, operationelle og organisatoriske foranstaltninger på grundlag af risikovurderinger på en række oplyste områder).

Det er vanskeligt at overskue konsekvenserne af KEFMs fravalg af tekstnær minimumsimplementering. Det lange lovforslag (287 sider) indeholder ikke en let tilgængelig beskrivelse af, hvor der reelt foreslås skærpede regler og en begrundelse for nødvendigheden. Det gør det vanskeligt for energivirksomhederne at overskue konsekvenserne, herunder om det har administrative og økonomiske konsekvenser, som kan stille energivirksomheder underlagt dansk regulering dårligere i den internationale konkurrence.

Vi opfordrer til, at det kommer til at fremgå klart og let forståeligt af udkastet til lovforslag, hvor der er tale om skærpede regler, og hvorfor skærpelsen er nødvendig. Nedenfor omtaler vi nogle konkrete eksempler.

§ 2 Anvendelsesområde og Kapitel 2 Identificering og kategorisering af virksomheder

KEFM foreslår, at flere virksomheder omfattes af loven end NIS 2- og CER-direktiverne kræver. Vi har indtryk af, at det bygger på den gældende regulering, som man ønsker at opretholde, fordi sikkerhed også er vigtig i energivirksomheder, som ikke opfylder størrelseskravene, som indgår i NIS 2-direktivets anvendelsesområde. Det forhold, at begreberne *'væsentlige og vigtige enheder'* i NIS 2-direktivet ikke anvendes, har imidlertid konsekvenser for bestemmelserne om tilsyn, håndhævelse og straf, som umiddelbart virker for indgribende. Lovforslaget bør være så klart på disse områder, at man ikke er i tvivl, om der er tale om skærpede regler og om behovet herfor.

Kapitel 3 Virksomheders modstandsdygtighed og beredskab

§ 6 Organisatorisk beredskab

§ 8 Cybersikkerhed

§§ 6 og 8 har til formål at gennemføre NIS 2-direktivets artikel 20 og 21. KEFM har fravalgt en tekstnær minimumsimplementering og har i stedet valgt en ordlyd, som nok delvist bygger på den gældende lovgivning i Danmark og delvist på ordlyden i NIS 2-direktivet.

§ 6, stk. 2, nr. 1

Der skal fastsættes regler om ledelsesansvar med hjemmel i § 6, stk. 2, nr. 1, *'herunder krav om godkendelse af virksomhedens risiko- og sårbarhedsvurdering samt beredskabsplaner, tilsynsrapporter og leverandørkontrakter.'* (vores understregning).

Dette er en skærpelse af ordlyden i NIS 2-direktivet artikel 20, stk. 1, hvorefter *'Medlemsstaterne sikrer, at de væsentlige og vigtige enheders ledelsesorganer godkender de foranstaltninger til styring af cybersikkerhedsrisici, som disse enheder har truffet med henblik på at overholde artikel 21, fører tilsyn med dens gennemførelse og kan gøres ansvarlige for enhedernes overtrædelser af forpligtelserne i nævnte artikel.'* (vores understregning).

Det afhænger bl.a. af den enkelte energivirksomheds størrelse og organisation, hvad ledelsen forelægges til godkendelse. I større virksomheder vil ledelsen normalt ikke skulle godkende alle risiko- og sårbarhedsvurderinger samt beredskabsplaner, tilsynsrapporter og leverandørkontrakter.

Vi opfordrer derfor til, at bestemmelsen omformuleres og baseres på ordlyden i NIS 2-direktivet. Dette er særlig vigtigt i lyset af uklarheden om, hvad udtrykket *'ledelsesorganer'* dækker over i bl.a. koncerner.

§ 8, stk. 2, nr. 3

Der skal fastsættes krav om *'sikkerhedskrav til geografisk placering af drift af net- og informationssystemer'* med hjemmel i § 8, stk. 2, nr. 1.

Dette er også en skærpelse af NIS 2-direktivet, og vi har ikke viden om andre EU-medlemsstater, som har foreslået lignende skærpelser.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger (s. 58), at der er tale om et nyt krav, og at *'der vil blive stillet krav om, at net- og informationssystemer af betydning for leveringen af tjenesten på nationalt og europæisk niveau er underlagt EU/EØS-jurisdiktion, og at der ikke skabes afhængigheder, som kan sætte leveringen af tjenesten under pres. Dette kan fx være i tilfælde af en ændret geopolitisk situation. (...).'*

I de specielle bemærkninger (s. 163) oplyses: *'Der forventes bl.a. at blive fastsat nærmere regler om, at anlæg og net- og informationssystemer med betydning for leveringen af tjenesten, herunder behandling af data, skal placeres i EU/EØS eller i et tredjeland, som Europakommissionen har truffet tilstrækkelighedsafgørelse om, jf. artikel 45 i forordning 2016/679/EU (databeskyttelsesforordningen).'*

Der lægges op til regler, som på nogle punkter er strengere end GDPRs kapitel V, hvorefter overførsler af personoplysninger lovligt kan ske til lande uden for EU/EØS på andre grundlag end Europa-Kommissionens tilstrækkelighedsafgørelser.

Vi opfordrer til, at KEFM overvejer lovforslagets indhold vedr. geografisk placering nøje. Det skal undgås, at lovforslaget binder ministeren til at fastsætte regler, som er unødigt byrdefulde og i værste fald kan føre til lavere cybersikkerhed, fordi drift af visse systemer skal flyttes fra lande uden for EU/EØS, som leverer ydelser med høj cybersikkerhed, men ikke har ansøgt Europa-Kommissionen om tilstrækkelighedsafgørelse. Hvis bestemmelsen fastholdes, er det vigtigt, at det står meget klart, at den kun angår systemer, som er kritiske for driften af de omfattede virksomheders højst kategoriserede aktiviteter.

Øvrige skærpede regler

Skærpede krav er omtalt forskellige steder i lovbemærkningerne, bl.a. på s. 36 (anvendelsesområde), s. 50-51 (ledelsens ansvar), s. 58 (outsourcing), s. 63-64 (sikkerhedsgodkendelse) i de almindelige bemærkninger, og en række steder i de specielle bemærkninger.

Som nævnt ovenfor opfordrer vi til, at KEFM skaber et klart overblik (se også kravene hertil i Justitsministeriets og Erhvervsstyrelsens vejledninger omtalt på side 2). Det er særlig vigtigt at få overblik over, hvor lovbemærkningerne relativt konkret beskriver opgaver, som det foreslås, at ledelsen skal ind over og have ansvar for. Her må man ikke gå for vidt. Det gælder også beskrivelser vedrørende leverandører og forsyningskædesikkerhed, som er et komplekst område.

Særligt om energivirksomheder med aktiviteter i flere EU-lande

Efter vores viden vælger mange EU-lande en tekstnær minimumsimplementering af NIS 2-direktivet og CER-direktivet. KEFMs fravalg heraf vil indebære, at Ørsted og andre energivirksomheder, som har aktiviteter i flere EU-lande, som omfattes af direktiverne, får øgede byrder i forbindelse med overholdelse af KEFMs regulering, særligt i relation til §§ 6 og 8. Det bør overvejes, om dette er ønskværdigt, og om det kan få konsekvens for energivirksomheders ønske om at udøve aktiviteter i Danmark.

Bemyndigelserne i høringsudkastet

KEFMs udkast til lovforslag indeholder en lang række bemyndigelser. Nogle bemyndigelser indebærer, at ministeren skal fastsætte regler i bekendtgørelser, andre at ministeren kan fastsætte regler. I relation til bemyndigelserne, som pålægger ministeren at fastsætte regler, opfordrer vi til, at KEFM gennemgår lovbemærkningerne nøje, så det sikres, at de ikke binder ministeren til at fastsætte regler med et indhold,

som kan vise sig uhensigtsmæssigt i lyset af den teknologiske udvikling eller ændringer i trusselsbilledet. Vi har vanskeligt ved at få overblik over, om dette er tilfældet eller ej, pga. lovforslagets længde, og fordi samme emner i visse tilfælde omtales flere steder i bemærkningerne.

Samspillet med anden lovgivning og internationale standarder og vejledninger

Den nationale lovgivning, som gennemfører EUs NIS2- og CER-direktiver spiller sammen med anden lovgivning, herunder selskabsret, GDPR og national persondatalovgivning, TV-overvågningslovgivning, ISPS-lovgivning (havnesikring), forvaltningsloven og offentlighedsloven. Samspillet mellem de forskellige lovgivninger bør overvejes, bl.a. i relation til aktindsigt. Visse typer energivirksomheder er direkte omfattet af offentlighedsloven. Det er også kendt, at mange søger aktindsigt i anmeldelser af databrud til Datatilsynet. Det er bl.a. relevant at overveje hensynet til fortrolighed over for hensynet til indsigt og finde rette balance i relation til anmeldelser af hændelser og nærvedhændelser efter den kommende lov om styrket beredskab i energisektoren.

Vi henviser også til internationale standarder og vejledninger m.m. om cybersikkerhed, herunder fra ENISA. De indebærer alt andet lige, at der er behov for færre detailregler i lovgivningen.

Afsluttende bemærkninger

Vi forbeholder os muligheden for at vende tilbage med yderligere bemærkninger efter sommerferien. KEFM sendte udkastet til lovforslag i høring den 12. juni 2024, dvs. 2-3 uger før mange startede sommerferie. Vi ved, at det har ført til, at mange energivirksomheder ikke har haft mulighed for at forholde sig grundigt til det samlede indhold i høringsudkastet. Det forhold, at vi den 5. juli 2024 blev bekendt med, at Forsvarsministeriet har valgt en meget anderledes tilgang til gennemførelsen af EUs NIS 2-direktiv og CER-direktiv, indebærer, at vi ikke inden KEFMs høringsfrist 10 juli 2024 har mulighed for at sammenholde de tre lovforslag på i alt 700-800 sider og vurdere, om der på alle områder er gode grunde bag forskellig tilgang, herunder skærpede regler i KEFMs udkast til lovforslag.

Ørsted står til rådighed for eventuelle spørgsmål til høringssvaret.

Med venlig hilsen
Ørsted

Hanne Normann
Lead Security Compliance Officer

hanno@orsted.com
Tel +4599558805

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Fra: Dansk Arbejdsgiverforening (da@da.dk)
Titel: SV: Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren
Sendt: 12-06-2024 15:33

Til Energistyrelsen

Ovennævnte falder uden for DA's virkefelt, og vi ønsker ikke at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Hjørdis de Stricker
Chefsekretær

Fra: Beredskab, Energistyrelsen <beredskab@ens.dk>
Sendt: 12. juni 2024 13:37
Til: Beredskab, Energistyrelsen <beredskab@ens.dk>
Emne: Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren

Til rette vedkommende

Hermed sendes forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren i offentlig høring. Lovforslaget kan findes her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/68792>.

Vedhæftet denne mail er:

1. Høringsversion af forslag til lov om styrket beredskab.
2. Høringsbrev.
3. Høringsliste.

Med venlig hilsen / Best regards

Center for Beredskab / Centre for Risk Preparedness

Energistyrelsen

Danish Energy Agency - www.ens.dk

- part of The Ministry of Climate, Energy and Utilities

Energistyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de personoplysninger, vi modtager om dig. Du kan læse mere om, hvordan vi behandler dine personoplysninger på vores hjemmeside <https://ens.dk/om-os/energistyrelsens-behandling-af-personoplysninger>

Til: beredskab (beredskab@ens.dk)
Cc: Clara Næsborg Olsen (clnol@kefm.dk), Alexander Berg (alber@kefm.dk), ES (es@es-daa.dk)
Fra: ES (es@es-daa.dk)
Titel: Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren j.nr. 2023 - 6652: ES 170-24.
Sendt: 07-07-2024 21:29

ES 170-24

Erhvervsflyvningens Sammenslutning (ES) takker for muligheden for at deltage i høring over forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren.

ES har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Med venlig hilsen / Best Regards

Dan Banja

Oberstløjtnant / Lt. Colonel

Generalsekretær / Secretary-General

Vice-President ECOGAS & Member of GA.COM, AG.004 & CA.CSTG

Blålersvej 51

DK-2990 Nivå

Mobil: +45 2480 2256

www.es-daa.dk

 Pas på miljøet - udskriv kun denne e-mail hvis det er nødvendigt.

 Only print this e-mail if necessary.

Til Energistyrelsen

Høring om forslag til lov om styrket beredskab i energisektoren

Teknik- og Miljøforvaltningen har gennemgået høringsmaterialet, og har ingen bemærkninger.

Venlig hilsen
Charlotte Korsgaard
Enhedschef

21-06-2024

Sagsnummer I F2
2024 - 11373

Dokumentnummer i F2
143091

Sagsnummer eDoc
2024-0215500

Klima og Byudvikling
Njalsgade 13
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452